

Doktori (PhD) értekezés

tervezet

Éberhardt Gábor

2021.

**NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM RENDÉSZETTUDOMÁNYI
DOKTORI ISKOLA**

Éberhardt Gábor r. ezredes

A túlterheléses migráció lehetséges közrendészeti hatásai

Doktori (PhD) értekezés

Témavezető:

Dr. habil. Hautzinger Zoltán PhD. r. ezredes

.....
Témavezető aláírása

BUDAPEST, 2021.

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS.....	9
A TÉMAVÁLASZTÁS AKTUALITÁSA, INDOKOLÁSA	11
A TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA	14
KUTATÁSI HIPOTÉZISEK	18
KUTATÁSI CÉLKITŰZÉSEK	19
KUTATÁSI MÓDSZEREK	21
A TÉMA TUDOMÁNYTANI BEHATÁROLÁSA	26
1. FOGALMI ÉS ELMÉLETI ALAPOK, KONCEPTUALIZÁLÁS.....	28
1.1 A humán migráció lexikális és enciklopédikus elméleti megközelítése.....	33
1.2 Az emberi vándorlás és a spiritualitás elméletének kapcsolata.....	35
1.3 A migráció szakirodalma.....	40
1.4 A migráció három fázisos (primer, szekunder, terciér) időszakos hatásai	46
1.5 A rendészet szerepe a migrációkontrollban.....	49
2. A TÚLTERHELÉSES MIGRÁCIÓ, MINT SAJÁTOS MIGRÁCIÓTÍPUS ÉRTELMEZHETŐSÉGE A RENDÉSZETI MŰKÖDÉSBEN	56
2.1 A kutatásról	56
2.2 A migráció kezelésének túlterheléséhez kapcsolódó fogalmi keretek	57
2.3 A határforgalom ellenőrzésében megjelenő reguláris migráció által kiváltott túlterhelés.....	63
2.4 A humán migráció rendészeti szervekre gyakorolt objektív túlterhelésének fogalma és elméleti modellje.....	66
2.5 Az irreguláris migráció Magyarország 21. századi túlterheléséhez vezető események, nemzeti történelmi minták a 20. században	69
2.6 Az irreguláris migráció szerveztségének jellemzői	80
2.6.1 Az irreguláris migráció vallási csoport szintjén történő szervezése	81
2.6.2 Szerveztség az egyén és a diaszpóra szintjén.....	81
2.6.3 Egyes nem állami szervezetek kapcsolódásai az irreguláris migrációhoz	82
2.6.4 A migráció és a szervezett embercsempészet kapcsolata	84
2.6.5 Járulékos hatások a migráció szervezésében.....	87
2.7 Rendészeti lehetőségek az államhatár jogellenes átlépésének megelőzésére, megakadályozására	89

2.7.1 A proaktív, hosszú távú megelőzést biztosító határrendészeti komplex módszertan ajánlásai (MHKM).....	90
2.7.2 Válaszok a jogalkotás eszközeivel.....	92
2.7.3 Humánerőforrás biztosítása a migrációkezelés feladataira.....	96
2.7.4 A migráció rendészeti kezelésének pénzügyi támogatása.....	98
2.8 A fejezet összefoglalása, következtetések.....	100
3. A TÚLTERHELÉSES MIGRÁCIÓ HATÁSAI KVANTITÁIV KUTATÁSI EREDMÉNYEK ISMERETÉBEN	103
3.1 A kutatás körülményei a határmenti lakosság esetében.....	103
3.1.1 Elemzési adatok, megállapítások.....	104
3.1.1.1 Települési és demográfiai háttérváltozók településenként.....	104
3.1.1.2 Miért hagyta el a települést?.....	105
3.1.1.3 Mit tettek azok, akik migránssal találkoztak?.....	105
3.1.1.4 Érzelmi reakciókról.....	106
3.1.1.5 A migránsok viselkedési reagálásai civil lakosság észlelése esetén.....	106
3.1.1.6 Az irreguláris bevándorláshoz köthető közvetlen és járulékos anyagi károkról.....	107
3.1.1.7 Különbségek a biztonságérzetben az óvintézkedések választása szerint.....	109
3.1.1.8 A lakosság által problémának értékelt migrációs következmények.....	110
3.1.2 A fejezet rész összefoglalása, következtetések.....	112
3.2. A kutatás körülményei a határterületen szolgálatot ellátó rendőrök viszonylatában	114
3.2.1 Elemzési adatok, megállapítások.....	115
3.2.1.1. Kérdőív válaszok általános elemzése.....	115
3.2.1.2. A szervezeti egység és a demográfiai-szervezeti háttérváltozók kapcsolata.....	118
3.2.1.3. A szervezeti alegység és a demográfiai-szervezeti háttérváltozók kapcsolata.....	119
3.2.1.4. A 2015. évre jellemző mentális állapot értékelése.....	120
3.2.1.5. Migránssal szembeni intézkedések értékelése.....	121
3.2.1.6. Milyen általános viselkedésszerűségeket tapasztalt a migránsok részéről?.....	121
3.2.1.7. A rendőrök életének, testi épségének, egészségének veszélyeztetettségi helyzetérkékelése.....	122
3.2.1.8. Félelemérzet és megvalósulás vizsgálati adatai.....	124
3.2.1.9. A migráció alanyaival szembeni kényszerintézkedések értékei.....	125

3.2.1.10. Szolgálatellátással összefüggő munkáltatói intézkedések vizsgálata	126
3.2.1.11. A rendőrök biztonság, egészség, mentális állapot, személyes kapcsolat erősítő saját intézkedéseinek elemzése	128
3.2.1.12. Az aktuális bevándorlási helyzet iránti érzékenység elemzése.....	130
3.2.2 A fejezet rész összefoglalása, következtetések	132
4. A TÚLTERHELÉSES MIGRÁCIÓ HATÁSA A RENDÉSZETI SZERVEK MŰKÖDÉSÉRE A SZERVEZETI, ELLÁTÁSI ÉS A KONTROLL OLDALON	135
4.1 A migráció alanyainak az államhatárt meg nem engedett módon átlépő személyazonosításának rendészeti nehézségei és annak hatásainak kutatási lehetőségei	135
4.1.1 Az ellenőrizhető (verifiable person) és az ellenőrizhetetlen (unverifiable person) elemként leírható migrációtípológia nívum, annak értelmezése.....	137
4.1.2 Az ellenőrizetlen migráció negatív hatásainak primer, szekunder és terciér időfázisa a migráció alanyai által elkövetett magyarországi összбүнözés arányaival, a közbiztonságra gyakorolt hatásával összefüggésben	146
4.1.3 Az ellenőrizetlen migráció negatív hatásainak primer, szekunder és terciér időfázisainak hatása a közegészségügyre.....	149
4.1.4 A fejezet rész összefoglalása, következtetések	161
4.2 Az irreguláris bevándorlással túlterhelt egyes rendészeti szervek által az eljárások alanyai részére biztosított alapvető jogok kutatásáról.....	162
4.2.1 A migráció alanyainak fogvatartási körülményeinek kutatási megállapításai	162
4.2.1.1 Menekültügyi és jogvédő szervezetek értékelései, ajánlásai nemzeti és nemzetközi viszonylatban a rendészeti szervek tevékenységével kapcsolatban	162
4.2.1.2 A törvényességi felügyelet gyakorló nemzeti szervezetek értékelései, ajánlásai a tömeges bevándorlás kezelésének időszakában a migráció alanyainak fogvatartási tapasztalatairól	172
4.2.3 A fejezet rész összefoglalása, következtetések	177
4.3 A fogvatartott külföldiek ellátásának helyzete	180
4.3.1 Az egészségkárosodás megelőzésének, az egészségügyi ellátás rendjének tapasztalatai a túlterheléses migráció időszakában	181
4.3.2 Az intézkedés alá vont külföldiek ellátása a rendőrség részéről a karitatív szervezetek bevonásával	190
4.3.3 A fejezet rész összefoglalása, következtetések	196

5. A TÚLTERHELÉSES MIGRÁCIÓ BIZTONSÁGÉRZETRE GYAKOROLT OBJEKTÍV ÉS IMPLICIT HATÁSAI, RENDÉSZETI KOMPENZÁCIÓS INTÉZKEDÉSEK A KVALITATÍV KUTATÁSI EREDMÉNYEK ISMERETÉBEN	199
5.1 A migráció biztonsági hatásainak kutatása	199
5.2 Az egyéni biztonságérzet helyzete és az implicit tömeghatás következményei	201
5.3 A közbiztonságot gyengítő jogsértések	211
5.4 A felelős hatóságok tevékenysége a biztonságérzet fenntartására a tömeges bevándorlás időszakában	214
5.4.1 Biztonságérzet és a hatósági koordináció	214
5.4.2 A határterületi lakosság egyéni biztonságérzetének növelését célzó elemek .	216
5.4.3 A tömeges bevándorlás rendészeti kommunikációjáról.....	220
5.5 A fejezet összefoglalása, következtetések	223
6. A HATÁRTERÜLETI MIGRÁCIÓS TÚLTERHELÉSBEN ÉRINTETTEK INTERJÚ ELEMZÉSEINEK EREDMÉNYEI	225
6.1 A kutatásról	225
6.2 Az egyéni és csoportos interjúk kiegészítő, tematikus összegző értékelési eredményei.....	226
6.2.1 A tömeges irreguláris bevándorláshoz kapcsolódó legfontosabb fogalmak: államhatár és migráció	225
6.2.2 Az államhatár védelmének erősítését célzó kormányzati intézkedések hatásainak értékelései.....	231
6.2.3 Az államhatár őrizetét ellátó rendészeti szerv tevékenységének külső megítélése, értékelése.....	238
6.2.4 Magyarország államhatárát jogellenesen átlépő külföldiek interjúból származó információk	242
6.2.5 Egyedi, eseti emlékek a tömeges irreguláris migráció időszakából.....	244
6.3 A fejezet összefoglalása, következtetések.....	249
7. A KUTATÁSI EREDMÉNYEK ÖSSZEGZÉSE.....	251
Összefoglalás.....	251
Új tudományos eredmények.....	261
Végkövetkeztetés	263
FELHASZNÁLT IRODALOM	268

Publikációk, tudományos munkák, tanulmányok	268
Nemzetközi normák, ajánlások és nyilvános anyagok.....	286
Nemzeti normák, szervezetszabályzó egyéb jogi eszközök, szervezeti anyagok	288
Internetes források.....	291
A SZERZŐ TÉMÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉKE.....	302
MELLÉKLETEK JEGYZÉKE.....	305
MELLÉKLETEK.....	306

BEVEZETÉS

*„Az életben annak van előnye, aki már akkor hozzákezd a problémák megoldásához,
amikor mások még csak beszélnek róla.”*

- John Fitzgerald Kennedy -

Az emberi vándorlás, annak ellenőrzött és dokumentált, avagy ellenőrizetlen és regisztrálatlan volta napjaink megszokott részévé vált.

Kutatásom során a humán migrációt aszerint azonosítom, mint olyan társadalmi jelenség, amelynek során harmadik országbeli állampolgárok személyes, vagy családi okból, elsősorban szívó (pull) faktorok súlyozott hatására tartós, de inkább határozatlan időre elhagyják származási országukat. E fogalom szolgálhat alapul kutatásom egyik eredményeként leírt túlterheléses migráció értelmezhetőségéhez.

Kutatásom célja volt azonosítani azt a jelenségalmazt, amikor az irreguláris migráció olyan mértékben vagy szervezettséggel jelenik meg, olyan terhelést gyakorol az illetékes (ezek között a közrend védelme, különösen a migráció alanyainak vagy az államhatár ellenőrzéséért felelős) hatóságokra, amelynek révén az alapfeladatok ellátása megnehezülhet, illetve ellehetetlenülhet. A migráció így megfogalmazott túlterheléses hatása révén olyan külföldiek juthatnak át az államhatáron engedély nélkül vagy meg nem engedett módon, akiknek az ellenőrzése, azonosítása, valamint dokumentálása megszokott migrációs körülmények között külön kockázat nélkül biztosítható lehetne.

A migrációs hatások vizsgálata ugyanakkor nemcsak a hatósági feladatok ellátására gyakorolt hatása miatt, hanem az emberi vándorlást kísérő társadalmi következmények időbelisége okán is indokolt lehet a rendészettudomány keretében. Ezek primer, szekunder és terciér tipizálása aszerint különböztethető meg, hogy a migráció – tekintet nélkül annak reguláris vagy irreguláris típusára – hogyan alakítja a hatóságok rendszerszerű vagy rendkívüli működését, milyen módon változtathatja meg az addigi társadalmi vagy társadalompolitikai állapotokat. E vizsgálat kapcsán hipotetikusán érdemes előljáróban megjegyezni, hogy e primer, szekunder és terciér időszakok elemzéseiben kutatási eredményeim arra is felhívják a figyelmet, hogy a kritikus kockázatot a migráció reguláris és irreguláris típusától függetlenül, az abban rejlő humán pandémia jelentheti.

Magyarország külső határszakaszait – legfőképp a szerbiai viszonylatban – a schengeni tagállami szövetséghez történt csatlakozása óta folyamatosan és dinamikusan növekvő átlépő határforgalom, valamint befelé irányuló irreguláris migráció jellemzi. Ennek a nemzetközi migrációnak a határterületen érintett közösségek, a migráció ellenőrzésének feladatait végrehajtó rendészeti szervezetek tagjainak olyan tapasztalásai születtek a negatív és pozitív hatások miatt, amelyek helyben történt érdemi kezelése miatt kevésbé váltak ismertté. A megismerés hiánya miatt ezek a jelenségek kevésbé vannak kutatva, a forrásként azonosítható személyek az esetleges kérdezők felé nem, vagy csak korlátozott információkat továbbítanak.

A forráskutatásom alapján megállapítható, hogy a migráció irodalmában még példa nélküli migráció rendészeti szervekre gyakorolt negatív hatású túlterhelésének értelmezése, a migráció hatásainak időfázisai, a migráció ellenőrzésével összefüggésben azonosított új tipológiai elem, a kapcsolódó rendészet módszertani ajánlások.

A TÉMAVÁLASZTÁS AKTUALITÁSA, INDOKOLÁSA

Magyarország geopolitikai helyzetében az Európai Unióhoz (EU) csatlakozása időszakától, majd a schengeni tagállami szövetséghez csatlakozásától a szárazföldi, vízi és légi határok vonatkozásában a migráció meghatározó jelentőségű. A 2014. év második felében, majd a 2015. esztendőben a nyugat-balkáni régióból kiinduló, vagy azon áthaladó útvonalon kívántak az országon keresztül emberek (migráció alanyai) tömegesen eljutni a fejlett gazdasággal, szociális ellátórendszerrel rendelkező, ámde, előregedő társadalmat jellemző, munkaerőhiánnyal küzdő nyugat- és észak-európai uniós országokba.¹ E folyamatot Magyarország jogi eszközökkel és fizikai instrumentumokkal kívánta befolyásolni, amelyek révén – azóta is aktuális vitatémát generáló módon – az irreguláris, befelé irányuló migráció egyik nemzetközi fő iránya elterelődött Magyarország külső határaitól. Az irreguláris migráció következtében ugyanakkor jól artikulálható implicit hatások mutathatók ki az érintett közösségekben. A Magyarországon élők többségének jól kialakult véleménye van arról, hogy kik azok a „migránsok”, hova és miért mennek, mi az oka annak, hogy elhagyják az otthonaikat. Kutatásom során követtem azt a fogalmi keretet, amely szerint a migráció – annak összetettsége mellett és globalizált jellege miatt – számos olyan kísérő jellemzővel bír, amelyek társadalmi konfliktusok alapjait képezhetik. A kutatási adatok rámutatnak arra, hogy amennyiben ezek a konfliktusok térben kiterjednek és időben elhúzódnak a hatékony megelőzés, vagy kezelés hiányában, úgy súlyos társadalmi, gazdasági feszültségeket generálhatnak.

Kutatásom tárgya tágabb értelemben az emberi migráció és annak hatása a közrendre, közbiztonságra. Szűkebb értelemben pedig az irreguláris migrációval okozati összefüggésben, a rendészeti szervek hatósági jogalkalmazói tevékenységében bekövetkezett, vagy potenciálisan bekövetkező túlterhelés, amelyet másképpen túlterheléses migrációnak nevezek.

Kiemelt feladatként céloztam meg a kutatásom során annak tudományos értékű behatárolását, hogy kik a vándorlás alanyai. Ennek révén a jog, a migrációelmélet, a kutatásomban érintett társadalmi csoportokat képviselőkön

¹ Bevölkerung - Zahl der Einwohner in Deutschland nach relevanten Altersgruppen am 31. Dezember 2019 (Népesség - A Németországban lakók száma az érintett korcsoportok szerint 2019. december 31-én) Forrás: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/1365/umfrage/bevoelkerung-deutschlands-nach-altersgruppen/> (Letöltés időpontja: 2020. 02. 26.)

keresztül mutatom be a kifejezések mögöttes tartalmát.

A kutatási eredmények összegző következtetéseként megállapítható, hogy olyan korábban nem, vagy kevésbé vizsgált vagy ismert elemek jelentek meg a magyar államhatár közelében a 2015. évben, amelyek más tömeges migrációs időszakban és helyzetben (pl. az „amerikás magyarok” kivándorlása, a második világháborút követő lengyel és görög bevándorlás, a koszovói exodus stb.) nem voltak azonosíthatóak. Ezek között a legkritikusabb helyzetet a tömeges vándorlás kezelésének feladataira jelölt rendészeti szervezetek szervezett, célzott túlterhelésének negatív hatásai képezhetik. Az azonosított szervezési felületek és módszerek célja az állam, a társadalom és azok tagjainak biztonságát csökkentő tevékenységi hatékonyság gyengítése.

Az egyes fogalmi elemek feltárása, a tömeges és a túlterheléses migráció tipizálásának pontosítása felhívta arra a figyelmet, hogy a vándorok objektív okok miatt nem képesek hiteles személyi adatokat igazolni, bemutatni az ügyében intézkedő szervezetnek, vagy azokat eltitkolják. A migráció alanya részéről a valós személyazonossági adatainak tudatosan alkalmazott eltitkolása a normatív szabályzók rendelkezéseinek alkalmazása esetén az eljáró rendészeti szervezetet túlterhelheti. Hiteles közokirat hiányában az ügyféli nyilatkozatot köteles a hatóság elfogadni. Azonban, ha annak valóságát megalapozottan vitatható (pl. felnőttre jellemző csontozatú, fogazatú, izomzatú stb. személy fiatalkorúnak vallja magát) úgy a jogszerű eljárás érdekében indokolt az életkorbecslési vizsgálat bevonásával azt biztosítani. Ezek a vizsgálatok a jogalkotó által rendelt előállítási időt terhelik, amelyek az adott kapacitású szervezet tevékenységét a joggal visszaélő külföldiek száma miatt szintén túlterheléses hatásokat válthatnak ki. A kialakult helyzetet tovább nehezíti a menedéjjoggal visszaélés szándéka a schengeni tagállami szövetség területén történő határellenőrzés nélküli mozgás alkalmazásával, amely érdekében a migráció alanya a származási országában regisztrált, közhiteles, ellenőrizhető személyes adatait eltitkolja a vándorlása során esetében intézkedő hatóság előtt. Így a különböző országok hatóságai előtt tett eltérő tartalmú személyi adatokra tett nyilatkozatok a közhiteles ellenőrizhetőség hiányában megalapozatlan előnyökhöz juttathatja, illetve a joghátrány alkalmazásának lehetőségétől elterelheti az érintett alanyi kört.

Az emberi vándorláshoz kapcsolódó állami feladatok végrehajtói a vándorlásban érintett külföldiekkel jellemzően három időtartományban (primer, szekunder, terciér) kerül kapcsolatba. Az első az államhatár átlépése, majd ez követi a

migráció alanyainak fogadó közösségbe, társadalomba beilleszkedésének időszaka, és végül a kialakult viszonyok közti élethelyzetek kezelése következik. A rendészeti szervek ezekben az időszakokban a rendészeti igazgatás több felületén (pl. határrendészet, idegenrendészet, egészségügyi rendészet, közlekedésrendészet stb.), az idő múlásával, a migrációs hatások időszávjait lekövetve alkalmaznak intézkedéseket a migráció alanyai esetében.

A kutatási időszak tartama alatt is változó aktivitással érkeztek irreguláris irregulárisan Magyarország határához a migráció alanyai. Esetükben indokolt vizsgálni, elemezni, újabb ajánlásokat kidolgozni a tapasztalatok, adatok és prognosztizálható változások tükrében, a megismert legjobb gyakorlatokat megosztani az irreguláris migráció rendészeti feladatainak kezelésében érintett szervezetek, az állami tevékenységet támogatók részére. Kutatásomban feltárom, és igazolom a rendészeti szervekre gyakorolt objektív túlterheléses migráció önálló elméletét, valamint az ellenőrizhetetlen személyazonosság problematikájának leírását.

A választott téma kutatását 2017. februárjában kezdtem el, és 2021. június 30-án fejeztem be.

A TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA

A 2015. évi migrációs válság mind nagyságrendjében, mind összetételében váratlanul érte Magyarország államhatárát és a magyar társadalmat.

A tranzitálásban érintett, valamint a befogadó és a befogadott nemzetek tagjainak faji, vallási, felekezeti és egyéb hovatartozási különbségei a felgyorsult migráció miatt kiválthatnak ellenérzéseket, akár idegengyűlöletet (xenofóbiát), illetve olyan állami reakciókat, amelyek célja a biztonságiasítás (szekuritizáció) és az irreguláris migráció kriminalizálása. Ezek következtében egy klasszikusan befogadó nemzetnek értékelhető országban is az irreguláris migráció elutasítása irányába mozdulhat el a társadalom, szélsőségesse váló megnyilvánulások kíséretében.²

Glied Viktor gondolatai szerint az irreguláris migrációnak alapvetően kettő arca van. Az egyik a biztonság kérdésköre, amelyen belül a vándorlásban érintett és azzal közvetlen kapcsolatba nem is került helyi társadalom tagjai veszélyeztetve érzik a migráció alanyaitól a saját, a közösségük biztonságát. A másik oldal a globális társadalmi jelenség alkotmányos alapokon nyugvó kezelése.³ Tálás Péter gondolatával, miszerint „...a társadalmak az ún. biztonsági helyzetekben (vagyis akkor, amikor valamit fenyegetésként értelmeznek és élnek meg) – legalábbis a felmérések szerint –, mindig a végrehajtó hatalom, vagyis a kormányok felé fordulnak, tőlük várják a megoldást, s ehhez általában megadják a bizalmat is.”⁴ egyet értek, mivel egy társadalom tagjai az értük felelősséggel tartozó hatalomtól joggal várja el biztonságának szavatolását. A kutatásom felmutat olyan eredményeket, amelyek a jogszerűség útjától letérve kíséreltek meg megoldást keresni a meggyengült biztonságérzet erősítésére, de az érintett helyi, társadalmi többség ezeket egyértelműen elutasította. Korábbi kutatási eredmények rámutatnak az általam is feltárt közösségi percepció problematikájára is: „Az illegális határátlépések minden esetben kriminalizálják az így belépőket. Ez azzal a veszéllyel is jár, hogy a csupán könnyebb megoldást kereső, de egyébként nem bűnöző migránsokra is rávetülhet egy olyan

² Bakker, Edwin - Veldhuis, Tinka (2007): Muslims in the Netherlands: Tensions and Violent Conflict. Brighton, MICROCON Policy Working Paper (6) Toby Witte - Ton Notten: 'On the Radicalization of Muslim Youngsters in the Netherlands: Current Research and Some Perspectives. Forum 21, 96–103. o.

³ Glied Viktor (2020): Az európai migráció két arca. Ad Librum, Budapest. 59 – 68. o.

⁴ Tálás Péter (2016): A terrorveszélyhelyzet-diskurzus margójára. Budapest, Nemzet és Biztonság, (1) 40-47. o.

általánosító előítélet, amely terroristaként tekint rájuk, túl azon, hogy maga a határsértés is bűncselekmény.”⁵

A társadalomnak figyelemmel kell kísérnie a jogalkotási folyamat, a felelős hatóságok reagálási készségének időtartama miatt a helyi lakosság gyorsabb szerveződéseit, a kialakult helyzet kezelésére alkalmazott cselekedeteit. Az irreguláris migráció negatív hatásai által érintett egyéni reakciók, a helyi közösségek, társadalmi csoportok a saját biztonságuk érdekében alkalmazott cselekmények, felhasznált módszerek és eszközök stb. nem sérthetik az alkotmányos rendet, amelynek fenntartását az államnak folyamatosan biztosítania kell. Amennyiben a direkt negatív hatásoknak kitett közösség úgy értékeli a helyzetet, hogy az állam nem, vagy szerinte nem megfelelő módon nyújt biztonságot, úgy saját normákat, saját maguk által létrehozott szervezeteket (pl. polgárőrség, mezőrőrség, civil biztonsági szolgálat stb.) alkalmaznak a védelmük érdekében, fordulnak a (közösségi /social) média tudatos alkalmazásával a társadalom más szereplő felé az öngazolásért, a megerősítésért, a támogatásért. A kutatásom bemutat olyan jogsértő kezdeményezéseket, amelyekkel szemben a jog eszközével lépett fel az állam, valamint azokat a kezdeményezéseket, amelyek támogatásra leltek.

Az államhatár meg nem engedett módon történt átlépéséhez kapcsolódó regisztrált jogsértések és azok közül a magyar büntető törvény (Btk) egyes különös törvényi tényállásai miatt kezdeményezett büntetőeljárások szinkronitásának adatelemzése választ adhat arra a kérdésre, hogy a társadalom védelme érdekében alkotott, módosított jogszabályok érvényesítésével, vagy már azok létezésének preventív hatásával éri el kívánt célként az irreguláris migráció csökkenését, elterelődését. A kutatás erre figyelemmel kiterjedt az államhatár tömegesen, meg nem engedett módon átlépő vándorok mozgási irányában érintett határmenti településeken élőkre gyakorolt implicit jogsértésekre és a személyes biztonságot erősítő elemekre.

Az irreguláris határátlépőknek az a célja, hogy a kibocsájtó ország területéről a lehetőségeik szerinti legrövidebb idő alatt eljussanak annak az országnak a területére, amelyet célul tűztek ki maguk elé. A befogadó nemzetekétől gyakran eltérő kulturális és szociális, etikai identitásuk ellenére tisztában vannak azzal, hogy az európai országokban melyek azok a magatartások, amelyeket, ha elkövetnek, annak súlyos

⁵ Szűcs Ferenc (2008): Menekültügy, migráció bibliai és teológiai etikai nézőpontból. Confessio, (1) 1-5. o. Forrás: <http://confessio.reformatus.hu/menekultugy-migracio-bibliai-es-teologiai-etikai-nezopontbol> (Letöltés ideje: 2018.03.30.)

következései lesznek. Ezek a számokra nem kívánatos hátrányok a lakosság ellenszenvén és a rendőri intézkedéseken át a szabadságvesztéses büntetésekig terjedhetnek. Az idő pedig számukra az új élet lehetőségének mulását jelenti, ami miatt – többségében és általánosítható módon – nem követnek el bűncselekményeket. Magyarország a nemzetközi irreguláris migráció térképén a kutatási időszakban tranzitországgként szerepel, amelynek területén minél rövidebb idő alatt át akarnak jutni a vándorok bűncselekmény elkövetése és joghátrány következménye nélkül.

A közegészségügyi, vagy járványügyi veszély az egyik (értékelésem szerint az egyetlen) olyan kockázati tényező, amely mind a reguláris, mind az irreguláris migráció primer, szekunder és terciér hatásidőszakában jelen van és reális veszélyt jelenthet egyénre, kisebb közösségre, nagyobb populációra. A primer és szekunder jelenségek mintája beazonosítható volt a tömeges irreguláris migrációban érintett 2015. évben Röske, 2016. évben Calais, majd 2018. esztendőben Bihac és Tijuana térségében, Banglades területén a Cox's Bazar területén is. A terciér társadalmi, biztonsági, közegészségügyi stb. hatások kutatását a 2020. évet követői időszakokra célszerű tervezni.

A jelentősen eltérő egyéni védettségi állapotok, az egészségügyi ellátórendszerek szabályozó rendszerei magukban rejtik a fogadó nemzetek esetében a humánegészségügyi krízishelyzetek kialakulását.⁶ Az irregulárisan érkező vagy tartózkodó külföldiek kevésbé bírnak azokkal a lehetőségekkel, hogy a fogadó nemzetekre jellemző meteorológiai és virológiai kihívásokra felkészüljenek. A felgyorsult emberi vándorlás miatt a biológiai akklimatizálódás és egészségügyi védettség lehetősége jelentősen csökken, a hordozott betegségek kontroll nélkül terjeszthetők. Az irreguláris vándorok befogadó társadalomban megjelenése, az ellátórendszer védelmének hiánya, a demokratikus államok mozgási szabadsága potenciális veszélyként hordozza magában egy nagy kiterjedésű járvány kialakulását Európában olyan behurcolt betegségek (pl. spanyolnátha, skarlát, kolera stb.) esetében, amelyekkel szemben a befogadók (már) nem védettek.

Az EU és a schengeni tagállamiság révén a komplex határrendészeti feladatrendszer működtetése komoly próbatétel elé állította Magyarország rendőrségét. Ennek keretében különösen fontossá vált az ellenőrizhető (verifiable person) és ellenőrizhetetlen (unverifiable person) személy(azonosság) leírása. A

⁶ Pálvölgyi Balázs (2005): A kolera az egyike az emberiség legnagyobb jótevőinek. Jogtörténeti szemle, Budapest, 76-83. o.

hatósági intézkedések alá vontak hiteles személyazonosságának hiánya biztonsági kockázatot is jelentő hiátus, amely a rendészeti módszertan ajánlásaival nemzetközi szinten kezelhetővé válhat.

A kutatási tárgy által bemutatott és a hipotézisekre épülő tudományos probléma úgy foglalható össze, hogy Magyarország külső határszakaszán az EU és a schengeni csatlakozást követően intenzívvé vált a jogellenes határátlépés és a menedéjjoggal történő visszaélés jelensége. Ez a folyamat a 2014. év végén, a 2015. esztendőben tömeges méreteket öltött. Az események bekövetkezése váratlanságának megállapítása eltérő, ugyanakkor az tényszerű, hogy a felelős hatóságok képességeit az átlépő vándorok száma, a velük szemben lefolytatandó hatósági feladatok, az ellátásuk területén meghaladta. Olyan mértékű túlterheléssel találta szemben magát nem csak a tömeges bevándorlás rendészeti feladatainak kezeléséért felelős szervezet, hanem a direkt módon érintett lakosság, majd az egész ország, hogy az már jogalkotói döntéseket, intézkedéseket is generált.

KUTATÁSI HIPOTÉZISEK

1. A humán migráció – különösen annak tömeges méretű megvalósulása – olyan jelenség, amely alapvető jellemzőinél fogva nehezedik (terheli túl) az érintett állami, társadalmi környezetre, befolyásolva ezzel annak elfogadó (tolerancia vagy szolidáris) vagy befogadó (integráló vagy hatósági ellátó) természetét. Külön vizsgálatra érdemesek azok a tényezők, amelyek közvetlenül hatnak az állami vagy társadalmi elfogadó és befogadó faktorjaira.
2. Az emberi vándorlás – különösen annak túlterheléses hatása – negatív következménnyel jár a társadalmi biztonságérzetre, illetve az egyén szubjektív biztonságérzetére. Ennek bizonyítása érdekében meg kell vizsgálni, hogy melyek azok az okok, amelyek előidézhetik, hogy a vándorlási útvonallal közvetlenül (helyi) érintett lakosság még abban az esetben is veszélyben érzi személyi és tárgyi biztonságát, ha a jogsértő cselekmények vagy nem jutnak a hatóság tudomására vagy azokkal a társadalom tagja nem kerül közvetlen kapcsolatba.
3. A migráció állami és társadalmi környezetet érintő hatásai különböző módon jelennek meg az emberi vándorlás és a migráció alanyainak letelepedést követő beilleszkedésének (integrációjának) időszakában. Ezek a migráció primer, szekunder és terciér hatásai, amelyek esetében egymástól időben és módjában megkülönböztethetők a befogadó vagy érintett társadalmi környezetben észrevehető migrációs következmények.

KUTATÁSI CÉLKITŰZÉSEK

A doktori értékezés alapjául szolgáló kutatási tárgy hipotéziseinek felállítását megelőző forráselemzés eredményeként az a cél fogalmazódott meg bennem, hogy a 2015. évi magyarországi tömeges irreguláris bevándorlás kezelésének rendészeti feladatai végrehajtása során szerzett empirikus adatgyűjtésem eredményeit tudományos módszertannal vizsgáljam. Célul tűztem ki, hogy a feltárt összefüggéseket, megismert elméleti leírásokat, ok-okozati összefüggéseket igazolt módon tudjam alátámasztani.

Általános stratégiai célom közt szerepel – a tömeges irreguláris migráció rendészeti szervekre, azok túlterhelésével gyakorolt negatív hatásainak azonosítása alapján – annak célzott komplex módszertannal történő megelőzése, csökkentése, azok költséghatékony kezelése. A hipotézisem vizsgálatának eredménye alapján annak megalapozottsága esetén az egyéni- és közösségi biztonságérzet növelését célzó kezdeményezések, hatósági intézkedések bemutatásával mintát lehetséges kialakítani a túlterheléses migráció biztonságérzetre gyakorolt negatív hatásainak megelőzésére, csökkentésére.

További célom, hogy a hipotézisek megalapozottsága esetén rendészeti és normatív ajánlásokat fogalmazzak meg az irreguláris migráció jelenségének kezelésében érintett felelős hatóságok, jogalkotók felé. Ezek az ajánlások a proaktív és komplex rendszerükkel érdemben támogathatják az irreguláris migráció direkt és járulékos negatív következményeinek kezelését. Felkészíthetik a tranzitálásban érintett vagy a befogadó nemzet lakosságát, állami és civil szervezeteit a feltételezett kihívásokra, azok megelőzésére. A kutatási céljaim között javaslatot fogalmazhatok meg arra, hogy a rendészeti szervek a túlterhelésük időszakában milyen intézkedéseket alkalmazhatnak. Az értelmezési problémák feltárásával további célom, hogy társadalmi szinten erősödhessen a migráció járulékos kockázatai megelőzésének komplex hatékonysága.

Általános céljaim között szerepel a szubjektív és objektív biztonságérzet vizsgálata, illetve annak bemutatása, hogy mekkora szerepe volt a ténylegesen meghozott intézkedéseknek a lakossági és a hatósági percepcióra. Mivel a társadalom tagjainak veszélyeztetettsége jelentős eltéréseket mutat, a személyes és a közös biztonság érzetének egymáshoz közelítésével, azok pozitív értékelésű szintre emelése, az állami szintű sértetti kompenzáció indokoltá vált. Kutatási eredményeim

hozzájárulhatnak ahhoz, hogy az európai országok lakosságától idegen betegségek elleni megelőző, szűrő és védelmi ellátó rendszerét megerősítse, a migráció alanyainak egészségügyi szűrését, ellátását a jog és a társadalom-, egészségügy biztosítási rendszer korrekciójával biztosítsa.

Operatív célom, hogy az irreguláris migráció kezelésének rendészeti feladataiban érintett szervezetek felé a kutatási eredményeket feldolgozó gyakorlati alkalmazási ajánlásokat továbbítsak, azok beválási hatékonyságának vizsgálatát végrehajtva.

Személyes célom, hogy a hipotézisek és a módszertani alapokon nyugvó ajánlások helytállósága esetén, azok követésével csökkenhessenek az irreguláris migráció kezelésében elsődlegesen érintettek terhei, azok kezelése valós, a helyreállításra törekvő megoldás legyen.

KUTATÁSI MÓDSZEREK

Az értékezés alapját képező tudományos értékű kutatási folyamat⁷ kialakításakor azt a módszertant követtem, amely a stratégiai szemléletű kutatástervezésre és a probléma megfogalmazására, az optimális kutatási típus kiválasztására, a konceptualizálásra és operacionalizálásra szakaszolódik, majd azt a mintavétel, az adatgyűjtés, az adatfeldolgozás és a kutatás lezáró része követ.⁸ A kutatást megalapozó elméleti háttérként a pozitivista megközelítést alkalmaztam. A kutatási tevékenységem során a vizsgálandó területek és azok hiteles elemzését, értékelését multidiszciplináris szemlélettel kezeltem.

A kutatási stratégia deduktív kialakításával a kutatás három hipotéziseként megfogalmazott kérdéseire kerestem olyan módon a válaszokat, amely során az első a második hipotézis helytállóságát erősítheti, annak súlyozottsága miatt. A harmadik hipotézis az előzők helytállósága esetén adhat igazolást annak megalapozottságára, a migrációban érintett külföldiek esetében az integrálódásukat befolyásoló folyamatok időbeni szakaszolódására. A kérdések felvetése után, az empirikus adatgyűjtés, valamint az interjúk, a kérdőívek, a szövegelemzések, a statisztikai adatbázisok kutatása által nyert információkra alapozva hajtottam végre az elemzéseket, az értékeléseket, majd a levont következtetések felhasználásával opcionális ajánlásokat fogalmaztam meg. Törekedtem az irreguláris migráció hatásainak okait és azok összefüggéseit a megismerési folyamatot követve feltárni.

Egyes migrációelméleti munkák alapján a migrációra jellemző és annak hatásaiként megjelenő események rendelkeznek olyan mérhető mutatókkal, azonosítókkal, amelyek önmagukban és egymással összefüggésben, az ok-okozati hatások feltárására alkalmasak. Ezeknek az adatállományoknak az elemzési értékeivel és az azokból levonható következtetéseimmel a hipotéziseket igazolni tudtam. A kutatási téma jellemzőire tekintettel a kvantitatív és kvalitatív módszerek kombinált alkalmazása teremtett kellő alapot az értékezés elkészítéséhez.

A vonatkozó szakirodalomban, hiteles adatbázisokban forráskutatást és adatgyűjtést hajtottam végre, azokat rendszereztem, összehasonlítottam, elemeztem,

⁷ Peterssen, Wilhelm H. (1994): Wissenschaftliche(s) Arbeiten. Eine Einführung für Schüler und Studenten. 4.b Aufl. Ehrenwirth, München, 11. o.

⁸ Héra Gábor - Ligeti György (2006): Módszertan. A társadalmi jelenségek kutatása. Osiris Kiadó, Budapest, 5-12. oldal.

értékeltem, következtetéseket vontam le. A kutatásom alaptárgyát képező migrációs hatások, nevesítetten a rendészeti szervek hatósági tevékenységének túlterhelése miatt kiemelt figyelmet fordítottam a konceptualizáció, valamint az operacionalizáció megvalósítására. A kutatási időszakban feldolgozott részinformációkat folyamatosan publikáltam elsősorban rendészeti tudományos folyóiratokban vagy kiadványokban.

A mintavétel alanyai a reguláris és irreguláris migráció szereplői, valamint az államot képviselő hatóságok, a társadalmat képviselő civil elemek közül kerültek ki, a reprezentativitást célul tűzve és a kapcsolódó módszertan, a bipolaritás biztosításával.

Munkám során alkalmaztam mind a kvalitatív, mind a kvantitatív módszertant, mivel a feltáráshoz került társadalmi folyamatok jellemzően csak azok értelmezését követő leírással lehetségesek, a rendelkezésre álló számszaki adatok pedig a matematika, a statisztika alkalmazásával kerültek vizsgálatra. A kvalitatív eszközök közül a kutatás meghatározó szegmensét képező személyes – strukturált, kevert – interjúkat, fókuszcsoport beszélgetéseket olyan érintetteknél alkalmaztam, akik az irreguláris migrációs folyamatokban érintettek jól reprezentálták. A megkérdezettek között volt vezető és az adott csoport tagja is. Az interjúk és fókuszcsoport beszélgetéseket a COVID-19 humán pandémia⁹ járványügyi megelőzési szabályait érvényesítve személyesen, vagy telefonon, valamint kérdezőbiztosok alkalmazásával hajtottam végre. Az interjúk dokumentálása az adatvédelmi szabályok betartásával, az adatfeldolgozás garanciális feltételeként kerültek hangrögzítésre és szó szerinti lejegelésre a Happy Scribe, valamint későbbi elemzésre az Atlas.ti programokkal. A kutatás során kérdőíves adatgyűjtést is végrehajtottam hasonló érintetti körben, amelynek elemzésére, értékelésére az IBM SPSS Statistic 25 programot alkalmaztam az MS Office Excel táblázatkezelője mellett.

Részben strukturált interjúra kértem fel és adott tájékoztatást a Helsinkai Bizottság (HB) megbízott ügyvédje (1 fő), a Magyar Vöröskereszt (MVK) Csongrád Megyei Szervezetének igazgatója (1 fő), az Ásotthalom Községi Polgárőr Egyesület, a Mórahalmi Önvédelmi Egylet, a Röszei Polgárőr Egyesület elnökei (3 fő), az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (OIF - Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal utódszervezet) beosztott vezetője (1 fő). A felkért interjúra nyilatkozatot adott

⁹ Globális humán pandémiáról szóló tájékoztatás. Forrás: <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/novel-coronavirus-2019-ncov> (Letöltés ideje: 2020. 02. 02.)

Ásotthalom Nagyközség, Röszke Község és Mórahalom Város polgármestere, valamint Szeged Megyei Jogú város térségi önkormányzati képviselője (4 fő). Strukturált interjút adott még a Szegedi Tudományegyetem Bűnügyi Tudományok Intézetének egyetemi adjunktusa (1 fő), valamint a Csongrád-Csanád Megyei Rendőrfőkapitányság és a Rendőrség főorvosa (2 fő).

Strukturált interjút készítettem az irreguláris migráció szereplői közül a Szeged-, Kiszombor és Nagylak Határrendészeti Kirendeltségen (HRK) hatósági intézkedés alatt álló külföldi vándorok között (310 fő).

Mélyinterjút készítettem a Csongrád Megyei Rendőrfőkapitányság (utódszervezet: Csongrád-Csanád Megyei Rendőrfőkapitányság) vezetőjével (1 fő), a Készenléti Rendőrség (KR) Parancsnokhelyettesével (korábbi beosztása: Készenléti Rendőrség, IV. Bevetési Főosztály, Főosztályvezető) (1 fő), a Kelebia Határrendészeti Kirendeltség vezetőjével (1 fő), valamint a Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Alkotmányjogi Tanszék vezetőjével alapjogi szakértő jogásszal (1 fő), a Szeged-Csanád Egyházmegye Megyéspüspökével (1 fő) és a Magyarországi Muszlimok Egyházának hoca¹⁰-jával (1 fő).

Fókuszcsoporthoz keretei között, részben strukturált interjúban szólítottam meg a Szeged Határrendészeti Kirendeltség rendőreit (6 fő).

Az interjúkat mindösszesen 335 fő esetében hajtottam végre.

Félig zárt kérdőívvel kerestem meg az államot képviselő rendészeti szervezetek közül a reguláris és irreguláris migráció kezelésében közvetlenül érintett Kelebia-, Szeged-, Kiszombor Határrendészeti Kirendeltségek, a Csongrád-Csanád Megyei Rendőr-főkapitányság Idegenrendészeti-, Migrációs Ügyek Osztálya (elődszervezet) és a Mélyégi Ellenőrző és Közterületi Támogató Alosztály (elődszervezet), valamint a Készenléti Rendőrség, Kelet-Magyarországi Határrendészeti Igazgatóság, Határvadász Bevetési Főosztály III., XXI. Határvadász Osztály (Miskolc, elődszervezet) rendőreit (281 fő válaszadó, 250 értékelhető).

Félig zárt kérdőíveken adtak választ Ásotthalom Nagyközség képviselőtestülete, mezőőrei és polgárőrei (34 fő), Mórahalom város képviselőtestületének és Önvédelmi Egyletének tagjai (39 fő), Röszke község

¹⁰ A muszlimán medreszékben a hittételeket magyarázó tudós személy címe. Keresztény megfelelője a teológus. Geopolitikai szótár.

Forrás: http://tamop412a.ttk.pte.hu/files/foldrajz7/geopolitikai_foldrajz/www/ch02.html (Letöltés ideje: 2020. 10. 29.)

képviselőtestülete és polgárőrei (34 fő), valamint a Szeged-Gyálaréti (31 fő) és a Szentmihályi Polgárőr Egyesület tagjai (24 fő), mindösszesen 162 fő válaszadó.

Iratbetekintésre kértem, kaptam lehetőséget a Szegedi Regionális Nyomozó Ügyészségen.

Az államhatáron irregulárisan belépő külföldiek fogvatartási és ellátási körülményeinek kutatása tárgyában kértem tájékoztatást a Csongrád-Csanád Megyei Főügyészségtől, az Amnesty International -tól, a Migration Aid -tól, a Magyar Helsinki Bizottságtól, a Cordelia Alapítványtól, a Human Rights Watch European Office -tól, a Menedék - Migránsokat Segítő Egyesülettől.

Az alkalmazott rendészeti kommunikációról tájékoztatást kértem az Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK) Kommunikációs Szolgálatától.

A Szegedi és a Mórahalmi Közbiztonsági Egyeztető Fórumok (KEF) 2015. évi tevékenységéről kértem tájékoztatást Szeged Rendőrkapitányság vezetőjétől, valamint a Csongrád-Csanád Megyei Védelmi Bizottság (MVB) Titkárától a testület, a Helyi Védelmi Bizottságok (HVB) azonos idejű üléseiről.

A magánbiztonsági szektor támogatását erősítő adatok megismerése érdekében tájékoztatást kértem a Csongrád Megyei Polgárőr Szervezetek Szövetségétől és az Ásotthalmi-, Mórahalmi-, Röszei-, Szentmihályi-, továbbá a Gyálaréti Polgárőr Egyesületektől. Tájékoztató adatokat kértem még a Csongrád-Csanád Megyei Rendőrfőkapitányság Igazgatásrendészeti Osztályától, valamint a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara, Csongrád-Csanád Megye Elnökétől.

Adat- és tájékoztatás kéréssel fordultam az egészségügyi szervezetek közül a Nemzeti Népegészségügyi Központhoz, az Országos Mentőszolgálat Dél-Alföldi Regionális Mentőszervezet felé, Szegedi Tudományegyetem Sürgősségi Betegellátó Önálló Osztályához, a World Health Organization (WHO) Magyarországi Irodájához, a Médecins Sans Frontières -hez. A karitatív szervek közül tájékoztatókat kértem a Karitatív Tanács tagszervezeteitől.¹¹

A mintavételek alanyai által szolgáltatott információk alapot teremtettek elemzések, értékelések végrehajtására, a hipotézisek helytállóságának vizsgálatára, súlyozva a megértés lehetséges veszélyeire, az előítéletesség, a téves értelmezés elkerülésére. A kutatás során összegyűjtött információk, valamint a vizsgálataim során

¹¹ A Karitatív Tanács tagjai. Forrás: <https://karitativtanacs.kormany.hu/tagszervezetek> (Letöltés ideje: 2020.01. 13.)

végrehajtott adatbányászatot és a kérdőíves adatgyűjtést követő elemzések eredményeiből levezetve vizsgáltam és fogalmaztam meg az oksági viszony(k) fajtáit, alakítottam ki szakmai feltételezéseket, lehetséges alapokat teremtve ajánlások megfogalmazásához.

A TÉMA TUDOMÁNYTANI BEHATÁROLÁSA

A kutatásom a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) tudományági nómenklatúra szerinti besorolása alapján a IX. osztály, gazdaság és jogtudományok, állam- és jogtudomány, rendészettudomány (09 01 07) tudományágba sorolható.¹² A választott kutatási tárgy komplexitását megerősíti annak interdiszciplináris jellege, hiszen több más tudományághoz is érdemben kapcsolódik. A rendészettudományt annak az önállósodási folyamatát lezáró akkreditációját elismerő aktusaként a Magyar Akadémiai Bizottság 2012/8/III/2/2. (2012. 09. 28.) sz. határozatával fogadta be.

A kutatás tárgyát képező, nagyszámú – köztük a migrációt kezelő rendészeti szerv túlterheléséhez vezető objektív – migrációs hatáselemek megismeréséhez a tudományágak közti kapcsolatok vizsgálata elengedhetetlen volt. Az így szerzett tudásanyag teremtett alapokat pl. arra, hogy tudományos módszertannal kutassam a migrációnak a rendészetre gyakorolt direkt, indirekt és implicit hatásait, azok kapcsolódási felületeit a társadalomtudományok alá tartozó szociológiával. A IX. osztályba sorolt jogtudományok több más ága (pl. alkotmányjog, büntetőjog, közigazgatási jog, nemzetközi közjog) által kezelt ismeretanyag tanulmányozása, hivatkozása a doktori értekezésemnek érdemi részét képezi.

A hadtudománnyal történő kapcsolatrendszer szintén meghatározó, hiszen egyfelől az egyes rendvédelmi szervek katonai hierarchia szerinti szerveződésben, szolgálati feladatukat katonai felelősségi rendszerben látják el. Másfelől az államhatár rendjének védelme, ennek keretében a migráció ellenőrzése mind előzményeiben, mind jelenlegi megvalósításában tartalmazhat katonai jellemzőket vagy szervezeti együttműködést. A biztonság kérdésköre szintén kapcsolható a tudományághoz, amelynek a kutatásban kezelt rendészeti alapjai a biztonságstudományra is épülnek.¹³

Az orvostudományokon belül a járványtan, a fertőző betegségek és a megelőző orvostan, a társadalomegészségtan tudományos eredményei nyújtottak iránymutatást, biztosítottak alapokat a kutatásom tárgyát képező humán járványügyi és a megelőzést biztosító, például a migrációs vakcinációs ismeretekhez. A vizsgálati eredményeim hiteles értelmezéséhez és előremutató ajánlások megfogalmazásához a

¹² Magyar Tudományági Nómenklatúra. Forrás: <https://mta.hu/doktori-tanacs/tudomanyagi-nomenklatura-106809> (Letöltés ideje: 2020. 09. 12.)

¹³ Görbe Attiláné Zán Krisztina (2019): Visszatekintés a Rendészeti Albizottság elmúlt hét évére. In: szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Gondolatok a rendészettudományról. Magyar Rendészettudományi Társaság, Budapest, 157-170. o.

pszichológia tudománya is segítséget nyújtott, ami az egyének (pl. a vándorok, a rendészeti feladatot ellátók, a társadalom tagjai) mentális helyzetének, a félelemérzetet érdeemben generáló tömeghatásra, poszttraumás jellemzőkre adhat magyarázatot. A filozófia tudománya segített válaszokat adni a nemzetközi migrációban érintett és egymástól eltérő vallások követőinek, a migráció spirituális alapokra épülő megközelítésére, értelmezésére. Az etika, a politikai és társadalomfilozófia ismeretei a migráció negatív hatásai között megjelenő, változó intenzitású társadalmi és rendészeti szervek állományára jellemző idegenellenességre adnak válaszokat.

A kutatás tárgyának vizsgálata megerősítette, hogy a jelenkori magyar rendészettudomány nem csak multidiszciplináris, hanem a migráció rendszete, a migrációs hatások kutatását követve, transzdiszciplináris tudománnyá fejlődött. A vizsgált tudományok felhasznált tudása hiteles forrásként támogatta a kutatási hipotézisek vizsgálatát, a kutatási eredmények elemzését, értékelését, az ajánlások megfogalmazását. A kutatómódszertani elemek komplex alkalmazási eredményei megerősítették azt is, hogy a migráció elmélete, annak rendészeti kezelése kutatása során szintén elengedhetetlen a gyakorlat, az empiria vizsgálata is. A tudományközi ismeretanyag és a kutatási eredmények rámutatnak, hogy az eltérő migrációs mintázatok különböző hatásai létező kihívásokat rejtenek magunkban, azok a migráció állandósulása miatt nem szűnnek meg.

1. FOGALMI ÉS ELMÉLETI ALAPOK, KONCEPTUALIZÁLÁS

„Tudásunk egy csepp. Amit nem tudunk, az egy egész óceán.”

- Isaac Newton -

Az országokat, kontinenseket átívelő humán vándorlás egységes szempontok szerinti értelmezésének hiányában iránymutató lehet az ENSZ volt főtitkárának megközelítése, amely szerint, „...*az egyén bátor akaratának kifejeződése a nehézségek túllépése és egy jobb élet élése felé*”.¹⁴ Ez egy olyan fajta, folyamatosan zajló társadalmi jelenség, amelynek fogalmi kerete, a kapcsolódó kutatási elméletek és azok eredményei az elmúlt esztendőkből a társadalmi együttélés szinte valamennyi színterén egyre nagyobb hangsúlyt kapott. Sallai János szerint a migráció társadalmi jelenségének növekvő mérete miatt a magyar jogtörténet egyik legmeghatározóbb időszaka a 20. század eleje volt, amikor a jogalkotó átfogóan kényszerült szabályozni a folyamatokat, a migrációban érintettek jogait, kötelezettségeit, a kapcsolódó eljárási rendet.¹⁵

A migráció régóta jelen van az emberiség történetében. A történelmi korszakok vándor kifejezését a társadalmi fejlődés sem hagyta módosítás nélkül, amely értéksemleges kifejezést alkalmazom általánosságban, az eltérő jogi, szakmai stb. hivatkozások kivételével, eseti konkrét jelölésével. Ezt a folyamatot a világvallások spirituális leíratai, a lexikális és enciklopédikus keretek, a historiális történetek, a jogfejlődés értelmezései is követik. Annak az embernek (wanderer) a migrációelméleti azonosítását, aki elhagyja a származási helyét és annak okától, céljától, időtartamától, társadalmi megítélésétől stb. függetlenül értékeli, Robert Ezra Park írta le az 1928. évben publikált tanulmányában.¹⁶ Ez a fajta vándor kifejezés és annak általánosító tartalmú értelmezése már az első írásos emlékekben is megjelent, helytől, korszaktól, vallástól, ideológiától függetlenül. A vándor szó mögötti, általánosan elfogadott értelmezés kiállta a történelem próbáját, a tanulni vágyó diáktól, a hitet terjesztő

¹⁴ Annan, Kofi (2006): High-Level Dialogue of the United Nations General Assembly on International Migration and Development, New York, https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2006.051_1.x (Letöltés ideje: 2018.10.12.)

¹⁵ Sallai János (2013): A határrendészet első kézikönyve. In. szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: A modernkori magyar határrendészet százötz éve. Budapest. Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozata, 61-63. o.

¹⁶ Park, Robert Ezra (1928): Human Migration and the Marginal Man. American Journal of Sociology, The University of Chicago Press, 887-889. o.

prédikátorig, az áruját értékesíteni szándékozó kereskedőig, a jobb megélhetésért hazájukat elhagyókig alkalmazza és egységesen értelmezi a köznyelv. Hautzinger Zoltánnak a migráció ellenőrzöttségén alapuló gondolatait elfogadva és azokat képviselve¹⁷, a rendészeti szervekre nehezedő és a migrációkezelési feladataik ellátásának időszakában eljárás alatt álló külföldiek azonosítására, a kutatásomban az objektív értékek képviselője miatt a vándor kifejezést alkalmazom. E megközelítési irányokat követve vizsgáltam a hirtelen keletkező nagyszámú migráció és a kutatásomhoz kapcsolódó kiemelt jelentőségű fogalmi elemeket, azok kapcsolódását rendészeti szervek hatósági tevékenységének ellátásában keletkező túlterheléséhez, zavarához, az időfaktorokhoz, implicit biztonsági elemekhez.

A migrációelméleti szakirodalomban végzett keresések visszaigazolták, hogy a humán migrációval összefüggő kutatásoknak hatalmas és történeti távlatokba nyúló forrásanyaga áll rendelkezésre. Ezeket a forrásokat a kutatási tárgy, a cél, a módszer stb. érdekében számos szempont alapján lehet és kell is kezelni, ugyanakkor az idegen nyelvű forrásokban a kereséseket szűkíteni kellett a „human” összefüggésekre. A kapcsolódások téves elemzésére, következtetésekre alapot teremtő hibás forráskutatás, felhasználás kizárása érdekében a megalapozatlan párhuzamokat indokolt elkerülni például az élővilág állatainak vándorlásától, az informatika által alkalmazott migrálástól, a tárgyi eszközök mobilizálásától stb. A kutatásom alanya az ember, az a személy, aki elhagyja a származási helyét.

Az emberi migráció, annak a rendészeti szervek tevékenységére gyakorolt túlterheléses hatásának komplex háttere feltárásához szükséges a migrációelméleti megközelítésen túl a rendészet és más tudományágak alkalmazott elemeinek leírása is. Törekedtem arra, hogy a következtetéseimet ne csak a több mint három évtizedes gyakorlati szakmai tapasztalataim alapján, hanem a kutatási módszereim alkalmazásával állapítsam meg. Ennek során saját magam részére meghatározott feladatként kell gondolni a kutatás során fellelt irreleváns források vagy indifferens vélemények számbavételét, a kutatás tárgyát csak kevésbé vagy egyáltalán nem érintő tapasztalatok, sztereotípiák, adaptációk figyelmen kívül hagyását.

A humán migráció hatásainak kutatása során alapvető igényként jelentkezik a migráció fogalmi körének behatárolása. Ennek érdekében enciklopédikus és történeti

¹⁷ Hautzinger Zoltán (2018): A migráció és a külföldiek büntetőjogi megjelenése. Pécs, AndAnn Kft. 12, 20-21. o.

vizsgálatokat folytattam, amelynek során arra következtetem, hogy mind a spiritualitás, mind az öt vizsgált világvallás azonosítható módon írja le tanítását az emberi vándorlással összefüggésben. Ádám Antal szerint, ha egy ország meghatározza a különböző vallású személyek jogállását, az érdemben befolyásolja az érkező külföldiek integrációs lehetőségeit.¹⁸ Az egymástól eltérő vallások emberi vándorlásra vonatkozó összegző értékelésének jelenkori viszonyok szerinti absztrahálása az ellenőrzött (*controlled*), a nyilvántartott (*documented*) migrációt preferálják olyan alkalmazott elemekkel, amelyek feltételezik a fogadó társadalom biztonsága érdekében az érkező vándorok szabálykövetését az új környezetükben, valamint a segítségnyújtást a rászorulóknak.

Immanuel Ness értelmezését követve, a migrációnak az emberiség történelmével egyidős előléte miatt jelentős számú megfogalmazása és kapcsolódó értelmezése van.¹⁹ Ugyanakkor azok elemzése, összevetése alapján az is megállapítható, hogy a jelenség középpontjában mindig is az ember helyváltoztatása volt, amelynek beazonosítható a kiváltó oka: „... *a vándorlás egyéni vagy csoportos akarat eredménye, amelyet az általános társadalmi, gazdasági vagy politikai folyamatok az egyéni szándék és a mindennapok törekvései együtt és egyszerre határoznak meg.*”²⁰ Tóth Judit idézett megközelítésével csak részben értek egyet, mert a hivatkozott akarat, szándék, törekvés mögött a kényszer generálta motiváció nincs említve, holott a legtöbb vándor esetében a külső megerősítés a lakhelye elhagyására erős motivációs elemként azonosítható.²¹ Ezt a kibocsájtó faktort annak ismeretében emelem ki a kutatásom során, hogy a köztudatban a migráns, a migráló párhuzamos jelentéssel bír, mint a menekült, aki kényszer hatására hagyja el származási helyét. A migrációelmélet kutatói még nem kezelik egyértelműen például a klímamigráció problematikáját, így az emberi megélhetéshez alkalmatlan természeti viszonyok miatt, földrajzi környezetből elvándorlok esetében is vitatott a migráns, menekült, hontalan, bevándorló háttérű kifejezés alkalmazása.²² A köztudatban elterjedt és alkalmazott

¹⁸ Ádám Antal (2020): Az egyház és az állam viszonya. Internetes Jogtudományi Enciklopédia, Egyházjog rovat. Forrás: <http://ijoten.hu/szocikk/az-egyhz-s-az-llam-viszonya> (Letöltés ideje: 2020. 01. 19.)

¹⁹ Ness, Immanuel (2015): *The Global Prehistory of Human Migration*. New Jersey: John Wiley & Sons

²⁰ Tóth Judit (2001): A nemzetközi migráció jogi alapjai. In. szerk.: Lukács Éva – Király Miklós: *Migráció és Európai Unió*. Budapest, Szociális és Családügyi Minisztérium 20. o.

²¹ Kézikönyv a menekült státusz meghatározására szolgáló eljárásról és az azzal kapcsolatos követelményekről, a menekültek helyzetéről szóló 1951. évi Egyezmény és az 1967. évi Jegyzőkönyv alapján (1992) Genf, 7-10. o. Forrás: https://www.unhcr.org/hu/wp-content/uploads/sites/21/2016/12/UNHCR_Kezikonyv.pdf (Letöltés ideje: 2019.01.22.)

²² World Migration Report (2020). International Organization for Migration, Geneva, 28-29. o. Forrás:

migráció kifejezés a tudományos megközelítés szerint az országon belüli mozgás, az államhatár reguláris átlépése,²³ ami globálisan és éves szinten nagyságrendekkel nagyobb, mint a kényszer miatti vándorlásban érintett emberek száma.²⁴ Előző értelmezésekkel ellentétben, általam el nem fogadott, újszerűnek értékelhető az a fajta elméleti megközelítés, amely a kényszert az államhatárok vándorok előtti őrizetével, lezárásával magyarázza.²⁵ Abizadeh Arash szerint az utazók azért kényszerülnek irreguláris módszerek alkalmazására az államhatáron történő bejutáshoz, hogy a menedékjogot érvényesíteni tudják. Hasonló megközelítésű Nagy Boldizsár gondolata, amely szerint nem lenne szükség a menedékjogra, ha az államhatárok átjárhatóak lennének. A publikált gondolattal nem értek egyet, hiszen pl. a schengeni tagállamok területén, a belső határokon (alapesetben) határellenőrzés nélkül lehet átlépni, eljutni más ország területére. Ugyanakkor tagállamok állampolgárai is kérnek, kapnak más tagállamtól menedékjogot, a kapcsolódó támogatásokkal, védelemmel.²⁶ Ezek az értelmezések követhetik a hoca interjújában által elmondott vallási és a menedékjoggal történő visszaélés céljának is az egyik magyarázatát.

Egységesen elfogadott fogalmi értelmezés hiányában az elméleti keretek kutatói által képviselt megközelítéseken túl a nemzetközi jog forrásait alkalmazom. Ezek az egymástól eltérő hatások igénylik, hogy a nemzetközi migráció jelensége, az azokat kiváltó, azokat befolyásoló tényezők és következmények – így annak fogalma is – az érintett országok (kibocsajtó, tranzit, cél-, vagy befogadó ország) viszonylatában képezzék a kutatások tárgyát.

A Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) szerint a migráció a személy vagy azok csoportja államhatárokon keresztül (nemzetközi migráció), vagy egy államon belüli (belső migráció) mozgása függetlenül annak időtartamától, céljától és okától. Ez a meghatározás lefedi a migráció formáit (önkéntes/kényszerű, belső/nemzetközi, hosszú/rövid távú migráció); a migráció különböző motivációit (a politikai üldöztetés, konfliktusok, gazdasági problémák, a környezet romlása vagy ezek kombinációja

https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf (Letöltés ideje: 2020. 11. 22.)

²³ Globális, ellenőrzött határátlépéssel járó migrációs adatok. Forrás: <https://www.unwto.org/statistics/country-fact-sheets> (Letöltés ideje: 2020.11.20.)

²⁴ Kényszmigráció 2019. évi UNHCR értékelése. Forrás: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/5ee200e37.pdf> (Letöltés ideje: 2020.11.22.)

²⁵ Abizadeh, Arash (2008): Democratic theory and border coercion: no right to unilaterally control your own borders. Political theory, 36–65. o. DOI: [10.1177/0090591707310090](https://doi.org/10.1177/0090591707310090)

²⁶ Nagy Boldizsár (2012): A magyar menekültjog és menekültügy a rendszerváltozástól az Európai Unióba lépésig. Gondolat. Budapest. 22-45. o.

miatt bekövetkező migráció). Ez az értelmezés magába foglalja a menekülteket, a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyeket, a gazdasági migránsokat és a más célokból - ideértve a családdegyesítést is - mozgó személyeket egyaránt²⁷.

Az EU által elfogadott értelmezés szerint a migráció az az emberi cselekvés, amely során valamely személynek a szokásos tartózkodási helye legalább 12 hónapig egy EU tagállam területe úgy, hogy korábban egy másik EU tagállamban vagy harmadik országban tartózkodott²⁸.

Papp András László alapjogi megközelítése szerint a migrálás, a vándorlás, a mozgás szabadsága speciális egyéni szabadságjogként magába foglalja a honos ország területén való szabad mozgást és azon belül a tartózkodási hely szabad megválasztását; a lakóhely és a letelepedés helyének szabad megválasztási jogát; az ország területének elhagyási- és magyar állampolgárok esetében oda történő visszatérés szabadságának a jogát.²⁹ Ez az alapjog Tóth Judit értelmezésével tipológiai szempontok szerint csoportosítható a mozgás alanya, iránya, jellege, tartóssága és célja alapján.³⁰ Hautzinger Zoltán elfogadott gondolata szerint pedig a migráció olyan aktív emberi magatartás, amely racionális okon alapulva a tartózkodási hely megváltoztatására irányul.³¹

A kutatás időszakára és annak eredményeire vonatkoztatva, a magyar társadalmat képviselő, objektívnak értékelhető, a humanizmusra épülő gondolat szerint: *„Ebben a pillanatban úgy áll a helyzet, hogy aki szóhasználatában is feltétlenül ki akarja fejezni a szimpátiáját az ide érkező idegenek iránt, a „menekült” -et használja, függetlenül attól, hogy jogi értelemben menekülteknek számít-e, akiről szó van. Aki semleges, vagy közelebbi információk hiányában precíz igyekszik maradni, az a „migráns” -t. ... Tényleg rosszul hangzik, ronda kimondva, ronda leírva, de mégiscsak egy ártatlan szó. Nem tehet ő semmiről.”*³²

²⁷ A migráció fogalmának IOM által történő értelmezése, amelynek alapja a United Nations (1970) Methods of measuring internal migration (United Nations Publications, Sales No. E.70.XIII.3). Forrás: <https://www.iom.int/who-is-a-migrant> (Letöltés ideje: 2020. 07. 19.)

²⁸ A migráció fogalmának EU által történő értelmezése. Forrás: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary_search/migration_en (Letöltés ideje: 2020. 07. 09.)

²⁹ Papp András László (2009): Mozgásszabadság. Alkotmányjogi és nemzetközi jogi alapok. Budapest, L'Harmattan kiadó, 16. o.

³⁰ Tóth Judit (2001): A nemzetközi migráció jogi alapjai. In.: Lukács Éva – Király Miklós (szerk.): Migráció és Európai Unió. Budapest, AduPrint, (84) 122. o.

³¹ Hautzinger Zoltán (2018): A migráció és a külföldiek büntetőjogi megjelenése. AndAnn. Pécs, 2018. 12. o.

³² Anarki (2015): Migráns. Forrás: <https://444.hu/2015/08/28/migrans> (Letöltés ideje: 2020. 06. 29.)

Fentiek alapján megállapítható, hogy a migráció olyan összetett, folyamatos társadalmi jelenség, amely az emberi populációk által végzett különböző típusú mozgásokra és azok olyan jellemzőire épül, amelyek önmagukban és hatásaikban is eltérőek.

1.1 A humán migráció lexikális és enciklopédikus elméleti megközelítése

A francia *Encyclopédie, ou dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers* az 1751-1780. években jelent meg. A *mendiant* szócikk értelmezése politikai, gazdasági okokra visszavezetett olyan koldusról, vándorról tesz említést, aki a megélhetéséhez anyagi támogatást, külső segítséget kér.³³ Az *Encyclopædia Britannica* első, 1768. évben történt kiadása óta számos új szócikk és azokhoz kapcsolt értelmezés jelent meg. Az enciklopédiában elkülönül az emberi történelem korai időszakára jellemző - a már fejlettnak értékelhető társadalmak modernkori tömeges -, az erőszak alkalmazása miatti, valamint a belső migráció fogalmi, értelmezési köre. A humán migráció a szerkesztők értelmezése szerint egy személy, vagy csoport lakóhelyváltogatása, amely legalább egy éves időtartamú. A fogalmi körbe nem sorolták bele a nomádizmust, a jobb megélhetésért történő migrációt, az időszakos jellegű ingázást és a turizmust.³⁴

A Pallas Nagy Lexikona (1893-1900)³⁵, majd a Révai testvérek által kiadott Nagy Lexikon (1911-1935)³⁶, később a 2001. évben megjelent magyar etimológia nagyszótár³⁷ a migráció szót latin eredetre (*migratio*) vezeti vissza, amely önmagában költözést, vándorlást jelent. Az 1905. évtől megjelentetett *Petit Larousse*³⁸-ban a migráció fogalma az egyének, vagy népcsoportok önkéntes mozgása országok, vagy országokon belüli régiók között, gazdasági, politikai, vagy kulturális okokból, illetve turisztikai célból. Ezek a humán migrációhoz azonosított okok, célok alkalmasak a migráció elméletének ilyen aspektusból történő megközelítésére.

A *Cambridge Dictionary*³⁹ értelmezésében a migráció „*movement from one region to another and often back again, esp. according to the season of the year*”,

³³ *Encyclopédie, ou dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers* (1751) André Le Breton, Paris.

³⁴ *Encyclopædia Britannica* (1768) Edinburgh, by [Colin Macfarquhar](#)

³⁵ Bokor József – Gerő Lajos (1893): Pallas nagy lexikona. Pallas Irodalmi és Nyomdai Rt. Budapest.

³⁶ Révai nagy lexikona (1911). Révai Testvérek Irodalmi Intézet Rt. Budapest.

³⁷ Tóthfalusi István (1984): Magyar etimológiai nagyszótár.

³⁸ Claude, Augé (1905): *Petit Larousse*.

³⁹ Cambridge Dictionary : Forrás

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/migration?q=MIGRATION> (Letöltés ideje:

amely területek közti mozgásként kezeli a jelenséget, amely ugyanakkor az évszakok változása függvényében a kiinduló helyre történő mozgást is megfogalmazza, a helyválttatás célhoz kötöttségét, a migrálás konkrét okát feltételezve.

A Magyar Katolikus Lexikon (1931)⁴⁰ az idegen (vándor, a római jog [ius peregrini] által alkalmazott peregrinus)⁴¹ kifejezéseket akként értelmezi, mint olyan személyt, aki elhagyja a lakhelyét. Figyelemre méltó az a kiegészítő magyarázat, amely szerint az ilyen személy nem tartja magára kötelezőnek vándorlása során a szabályokat, habár az adott terület közrendjét biztosító általános elvek, leírt jogszabályok betartása számára is kötelezők, elvártak. A magyar nyelv Etimológiai szótára (1976)⁴² két szócikkben is leírja a migráló fogalmának eredetét, értelmezi a vándor és a zarándok kifejezéseket. Ezek eredete már a 12. századra is visszavezethető azzal, hogy jellemzően olyan személyekre alkalmazták, akik nincstelenségük miatt vándoroltak akár országok között is.

Az 1980. évben kiadott Magyar Néprajzi Lexikon értelmezése a migrációt a vándorlás fogalmával azonosítja, ami az emberek, azok csoportjainak helyválttatása a kedvezőbb életkörülmények céljából, a munkavégzés és így a szerzhető jövedelem magasabb értékének, illetve azok lehetőségének huzamos, vagy legalábbis időszakos megszerzése érdekében.⁴³ A Magyar Katolikus Lexikon 1991. évben nem csak szóértelmezést alkalmaz, hanem ismerteti XII. Pius pápa által megfogalmazott elvárás eredményeként Genfben létrehozott és 1951. évtől működtetett Nemzetközi Katolikus Migrációs Bizottság feladatrendszerét.

A korai magyar történeti lexikon 1994. évi kiadásában a népvándorlás szócikk szerint a kifejezés a német klasszika-filológia vívmányaként kezelt, mivel más nyelvek kevésbé adják vissza a valós tartalmi jelentést.⁴⁴ A „*Völkerwanderung*” szó tükörfordítása, a sztyeppe népek többnyire keletről nyugatra terjedő mozgását jelenti. A népvándorlás korrekt és rövid definíciója a Magyar Nagylexikon (1995) alapján: „*a lakóhelyüket gazdasági v. politikai okból elhagyó népek nagyobb földrajzi területet érintő, más népekkel összeütközéseket kiváltó elmozdulása, áttelepülése.*”

2019.12.14.)

⁴⁰ Diós István – Viczián János (1993): Magyar katolikus lexikon. Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest.

⁴¹ Szabó Béla: Cívus Romanus. A római társadalom jogi kategóriái. Forrás: http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/civis_romanus_a_romai_tarsadalom_jogi_kategoriai (Letöltés ideje: 2020.11.14.)

⁴² A magyar nyelv etimológiai szótára (1976), Akadémia kiadó, Budapest.

⁴³ Magyar Néprajzi Lexikon (1980). Akadémia kiadó, Budapest.

⁴⁴ Engel Pál – Makk Ferenc (szerk.) (1994): Korai magyar történeti lexikon. Akadémia kiadó, Budapest.

1.2 Az emberi vándorlás és a spiritualitás elméletének kapcsolata

A spiritualitás és a klasszikus tudományágak területén egyaránt megjelenik a humán migráció társadalmi jelensége, mivel vannak a világban olyan globális kihívások, amelyeket csak a tudomány és a vallás vezető képviselőinek egyetértésével, közösen kialakított és elfogadott, képviselt módszertanával lehetséges érdemben kezelni. Az emberi vándorlásnak nincs egységesen elfogadott fogalma, ugyanakkor ezekben több közös elem is jelen van, pl. a mobilitás, a cél, a mintázat stb.⁴⁵ Ezeknek a céloknak képezheti egy elemét a vallási alapokra épülő kulturális migráció, amely során a vándor, mint egyfajta küldetesként éli és valósítja meg a vándorlását. Varga Károly kutatási eredményei szerint a humán migráció egy olyan társadalmi jelenség, amelynek mind a kialakulásában, mind annak kezelésében egyaránt szerepet játszik a vallás és a materializmus, így a megoldásoknak is egymásra kell épülniük.⁴⁶

A forráskutatás során feltárt tartalmi elemzések szerint a vándorok, a menekültek segítsége morális alapokra épül az egyes emberek, társadalmi csoportok esetében, amibe, ha az állam beavatkozik, fennáll a veszélye a morál relativizálásának, amely jelenség a kutatási eredmények ismeretében be is következett.⁴⁷

Az ősi védikus szentiratok tudást adnak át a saját magunk, a más élőlények és a természeti erőket irányító félistenek által okozta sorscsapásokról, a természeti katasztrófák kiváltotta szenvedésekről is, amelyek közvetve vagy közvetlenül kiválthatja a népek, törzsek, csoportok, egyének vándorlását, de abban a karmának is jelentős szerepe van. A konzervatív filozófia analógiájának mintájára, karmája nem csak az anyagi világban létező egyéni léleknek van, hanem létezik csoportkarma is, amelyet egy adott népre, akár országra is vonatkoztatni lehet. A karmája elől senki nem tud megszökni, annak bekövetkezése független a helytől és időtől. Adott helyre történő születésnek meghatározott oka van, amely a körülményektől függően akár küldetéssé emelkedhet az emberi élet valós értelmének helyben maradással, vagy vándorlással történő megtalálásával, a békés, vagy konfliktusos eszközök alkalmazásával egyaránt.⁴⁸

⁴⁵ Hautzinger Zoltán (2016): Szemelvények a migráció szabályozásáról. Pécs, AndAnn Kft., 16-19. o.

⁴⁶ Varga Károly (2016): Spiritualitás és migráció. Magyar Tudomány. 1127. o.

⁴⁷ Darcia, Narvaez (2016): Revitalizing human virtue by restoring organic morality. Journal of Moral Education, 45:3, 223-238. o. DOI: [10.1080/03057240.2016.1167029](https://doi.org/10.1080/03057240.2016.1167029)

⁴⁸ Besant, Annie (1991): A sors törvénye. Magyar Teozófiai Társulat, Budapest. 63-92. o.

Az 1990-es években jelent meg a civilizációk összecsapásának elmélete, amelynek szerzője szerint a jövőbeli nemzetközi konfliktusok várhatóan inkább kulturális, mint ideológiai, nagy nemzeti vitákból alakulnak ki. Huntington elméletében nyolc erkölcsileg és politikailag összeférhetetlen civilizációt azonosított, amelyek között feszülő eltérések valós konfliktusokhoz vezethetnek. Ennek egyik eszköze lehet a fegyveres harc, mint pl. ahogyan az umma elérése érdekében az iszlám világ az írott történelem szerint két alkalommal próbálta meg elfoglalni Európát, amely azonban évszázados háborúk után sem sikerült. A globalizált világban a harmadik kísérlet a „muzulmán demográfiai invázió”.⁴⁹ Samuel Huntington szerint az Európába irányuló migrációban nagyszámú, más kultúr- és vallási körből érkező külföldiek a honos, fogadó többségi társadalomtól eltérő szociokultúrájukkal aláássák az elért társadalmi értékeket. Az érkezők esetében az migrációs időciklusokra jellemzően már megjelenik a családdegyesítés, valamint a születési szám jellemzően szintén magasabb, mint a fogadó nemzetek lakosságáé. Ezeknek és egyéb folyamatoknak a szerző szerinti egyik következménye a hagyományosan többségi lélekszámmal képviselt felekezetek arányainak, társadalmi szokásainak elmozdulása az iszlám követői irányába, a fogadó társadalom többsége által követett szociokultúrával, felekezeti hovatartozással szemben.

A Lenski által kifejlesztett ökológiai evolúciós elmélet (*ecological evolution theory*), a migráció elmélete és a telepes kolonializmus, valamint Malešević által kifejlesztett erőszak szociológiai megközelítés szerint a négy elmélet jól illeszkedik egymáshoz, összehasonlító keretet biztosít a bibliai és a régészeti adatok értelmezéséhez.⁵⁰

Robert Wright a törzsi társadalmaktól az „Y” generációs technológia koráig hajtotta végre elemzését antropológiai, történelmi és szociológiai megközelítésben a migráció spirituális értelmezhetősége céljából. Ennek során vizsgálta a vallások kialakulását, a hit folyamatos változását és fejlődését, amelynek elemei hatást gyakoroltak a humán migrációra. Provokatív kérdésként vetődik fel a kérdés a civilizációk harcáról, a zsidó-keresztény, a nyugati társadalmak és az iszlám világ közötti feszültségről. Megoldási lehetőségként ajánlja a kölcsönös toleranciát és olyan

⁴⁹ Huntington, Samuel P. (1996): *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. New-York, Simon & Schuster, 89-141. o.

⁵⁰ Pitkänen, Pekka (2016): *The ecological-evolutionary theory, migration, settler colonialism, sociology of violence and the origins of ancient Israel*. Gloucestershire, 1-23. o. DOI: [10.1080/23311886.2016.1210717](https://doi.org/10.1080/23311886.2016.1210717)

Isten létét, akinek könyörülete átfogja a globális világot. *”A globalizáció mára túl szűkössé tette a bolygót ahhoz, hogy olyan hatalmas vallások békésen megférjenek, amelyek egymással szemben állnak. Ha az ábrahámi Isten – a zsidók Istene és a keresztények Istene és a muzulmánok Istene – nem segíti elő a toleranciát, mindnyájan bajban vagyunk.”*⁵¹

A vallás olyan egyetemes és átfogó fogalom, amelyre nehezen adható meghatározás: *„élményszerű találkozás a szenttel és a szenttől meghatározott ember válasz-cselekménye.”*⁵² Apológusok kutatási eredményei alapján öt világvallás azért értékelhető nagynak, mert a követők száma a legmagasabbak között van, minden kontinensen elterjedt és rendelkezik egyetemes (egész világra szóló) küldetéstudattal.⁵³ A napjainkban ismert adatok szerint a kereszténység (31%; 2,4 milliárd hívő), az iszlám (25%; kb. 1,9 milliárd hívő), a hinduizmus (15%; kb. 1,2 milliárd), a buddhizmus (7%; 500 millió), a kínai univerzizmus (6%) ember életét határozza meg, gyakorol rá hatást.⁵⁴ A 2020. évi adatok szerint a világméretű arányokban érdemi változás nem történt, de az egyes országok esetében igen.

Nagy Boldizsár a 2013. évben megjelent publikációjában felhívta a figyelmet arra, hogy ha már minden érv elfogy a menekülők fogadására, megsegítésükre, akkor még mindig ott vannak a nagy vallások iránymutatásai, amelyek mindegyike ajánlásokat fogalmaz meg az ilyen jelenségekre. *„A nagy vallások és a hozzájuk kapcsolódó szokásrend, valamint teológiai tanítások és értelmezések gazdagok a meneküléssel kapcsolatos előírásokban. Ezeknek egy része mindenkire vonatkozik, illetve kifejezetten az adott vallás szempontjából nézve másvallásúaknak nyújtandó védelmet írja körül, más része – kimondva vagy kimondatlanul – csak az azonos valláshoz, vallási irányzathoz, szektához tartozókra terjed ki.”*⁵⁵

⁵¹ Wright, Robert (2010): Isten evolúciója, vallások és kultúrák. Budapest, HVG könyvek. 396. o.

⁵² Mensching, Gustav (1947): Soziologie der Religion. Bonn, Röhrscheid. 2. o.

⁵³ Glasenapp, Helmuth Von (1992): Az öt világvallás - Bráhmaizmus, buddhizmus, kínai univerzizmus, kereszténység, iszlám. Akkord kiadó, Budapest. 4-32. o.

⁵⁴ A világvallások követőinek számadatai. Forrás: http://www.globalreligiousfutures.org/explorer/#?subtopic=15&chartType=bar&year=2020&data_type=number&religious_affiliation=all&destination=to&countries=Worldwide&age_group=all&gender=all&pdfMode=false (Letöltés ideje: 2020. 12. 26.)

⁵⁵ Nagy Boldizsár (2013): A menekültek védelmének lehetséges indokairól. Budapest. Fundamentum. (2) 10-11. o.

Jézus szegényekre vonatkozó szavait a teológia akár így is idézheti: „Menekültek pedig mindig lesznek veletek! (Mt 26,11)”⁵⁶ A vallás írott tanításaként tartott Bibliában a migráció kérdésköre az idegen, a jövevény, a földönfutó, a hontalan, a bujdosó és a kóborló kifejezésekhez kötve jelenik meg a több ezer éves szent könyvben. A leírás szerint a testvérgyilkos Káin volt az első, akit Isten arra ítelt, hogy „*bujdosó és kóborló*” legyen a Földön. Ábrahám és Sára Isten parancsára keltek útra és vándoroltak sok száz kilométert, hogy Isten népalapító tervét megvalósítsák. A napjainkban alkalmazott értelmezés szerint gazdasági bevándorló volt Jákob és családja, amikor a hosszan tartó ínséges időkben Egyiptomba költöztek, valamint a gyermek Jézus is menekülni kényszerült szüleivel Heródes által irányított tömeges erőszak elől.

A keresztény vallásban a migráció kiváltó okaként a modern elméletek több eleme is megjelent, valamint a jelenség kezelésére is több ajánlást fogalmaz meg az idegenek szeretetével és a megtisztulás parancsával egyaránt, amelyre a pápa az elvándorlók és menekültek világnapja alkalmából (szeptember 27.) üzenetében hívja fel visszatérően a figyelmet.⁵⁷ Az Ószövetségben olvashatóak azok a jövevények, akik huzamosabb ideig kényszerülnek idegen földön, közegben és kiszolgáltatottan élni, ezért védelemre, a befogadó közösség gondoskodására szorulnak. Vannak azonban olyanok, akik létükben is veszélyeztetik a népet, mint ellenséges idegenek, akiktől az Isten óvja a népét a vallási tisztaság megőrzése érdekében. A szent könyvben leírtak szerint az idegen hatások, pogány kultuszok létező veszélyforrások, amely miatt óvja népét az idegen behatásoktól, az idegenekkel való keveredést, az idegenekkel történő házasodást azzal is, hogy már Mózes ötödik könyve, 5. fejezetében leírt az első Isteni parancsolat szerint „*Ne legyen más Istened rajtam kívül!*”. A keresztény humanitás ugyanakkor megoldást is ajánl a migráció kezelésére a „*Nem kirekeszteni – ellenőrizni!*”⁵⁸ elv megjelenésével, amely egy ókori keleti szokáson alapul. E szerint az úton lévő jövevény nem maradhat a szabad ég alatt éjszakára, kötelező részére szállást, ételmet adni. Mielőtt erre sor kerülne, előbb kifaggatják a vándort. Ha a lévita

⁵⁶ Szűcs Ferenc: Menekültügy, migráció bibliai és teológiai etikai nézőpontból. Forrás: <https://confessio.reformatus.hu/v/menekultugy-migracio-bibliai-es-teologiai-etikai-nezopontbol/> (Letöltés ideje: 2020. 12. 28.)

⁵⁷ Ferenc pápa üzenete a migránsok és menekültek Világnapjára. Forrás: <https://www.vaticannews.va/hu/papa/news/2020-05/ferenc-papa-uezenete-a-migransok-es-menekueltek-vilagnapjara.html> (Letöltés ideje: 2021. 01. 19.)

⁵⁸ Migránsok a Bibliában. Forrás: <https://www.evangelikus.hu/node/7271?language=sk> (Letöltés ideje 2021. 02. 25.)

tisztában van helyzetével, nem áll elő igényekkel, nem követelők és elfogadja a befogadásának feltételeit - biztosítani kell neki azt.

Az iszlám szó arab eredetű és engedelmességet, odaadást, Isten akaratában való megnyugvást jelent. Az iszlám vallás szintén ismeri a migráció, a vándorlás jelenségét, amelynek kiváltó okaként gazdasági, vallási gondokat, vagy egyszerű áttelepülést jelöl meg. A Korán több migrációs hullámról, vándorlásról tanúskodik a muszlim hit követői között. Engedi, sőt ajánlja az elnyomott és gyenge embereknek, hogy az életterükből a Próféta másik földjére vándoroljanak, amihez azoknak kell segítenie a vándorokat, a menekülőket, akiknek hatalmuk van arra. Ugyan a modern világ földrajzi határokat és ellenőrző helyeket állított fel arra, hogy elossza a nemzeteket és megállítsa a migráció áramlását, az iszlám tanításában minden ország Istenhez tartozik és minden ember Allah szolgája. Mohamed tanítása szerint a menekülőket meg kell hallgatni, meg kell ismerni, lehetőséget kell nekik biztosítani, hogy a választott környezetükbe integrálódni tudjanak és ha elfogadják a befogadó nép szabályait, úgy biztosítani kell nekik minden lehetséges segítséget.⁵⁹

A korabeli leírások szerint Kr.e. 3. században létrejött a buddhista egyház, a szerzetesek megszerkesztették a buddhizmus szent iratait tartalmazó gyűjteményt, a Tipitákat. A hit tanai szerint ismerik a vándor, a menekült fogalmát és a tanítások szerint segíteni kell őket a lehetőségek függvényében. A veszélyeztetettség (sérülékenység) miatt a többiekénél is nagyobb figyelemmel kell lenni a nők és a gyermekek felé. A segítség nem lehet végtelen és feltétel nélküli, amelynek a célja, hogy a menekülő vissza tudjon térni saját hazájába és népéhez. A hit követői szerint a menekülést kiváltó okok változhatnak, az eltérő vallások önmagukban nem előidézői a vándorlásnak, viszont vannak olyan emberek, csoportok, akik a vallásuk nevében, annak istene által hirdetett tanokat egyéni érdekeit szolgálva igazolják más hitűek elleni agressziójukat.

A kínai vallás nem képez egységes hit- és gyakorlatrendszer, hanem egymásra ható vallási és filozófiai hagyományok összetett egészeként fogható fel. Az univerzizmus keretében, ám önálló vallásként született meg az i. e. 6. században a taoizmus. Mestere Lao-ce volt, a tan legfontosabb összefoglalása pedig a Tao tö king

⁵⁹ Saritoprak, Zeki (2011): The Qur'anic Perspective on Immigrants: Prophet Muhammad's Migration and Its Implications in Our Modern Society. *John Carroll University*, Forrás: <http://jsr.shanti.virginia.edu/back-issues/vol-10-no-1-august-2011-people-and-places/the-quranic-perspective-on-immigrants/> (Letöltés ideje: 2020. 01. 12.)

(Az Út és Erény könyve) című munkában maradt az utókorra. A gondolatrendszer középpontjában a tao, a Világtörvény áll, amely minden létezőnek az ősi oka. Az ember feladata, hogy szemlélődő módon törekedjék a tao befogadására, megértésére. Ez a szemlélődő, konfliktust kerülő szellem jelenik meg a vándorokkal, menekülőkkel való ajánlások esetében is, ami arra tanítja a vallás követőit, hogy a rászorulókat segítsék a lehetőségeik függvényében.⁶⁰

A zsidók őseinek megjelenése a mai Izrael területén, a Biblia leírása szerint ie. 2. évezred első felére tehető. A történet szerint Ábrahám ősatya családjával és félnomád törzsek egy csoportjával eljött a mezopotámiai Urból majd Harránból és hazát keresve vándorolt azon a földön, amelyet Isten (Elohim) mutatott neki. Amikor a zsidóság elhagyta házait, hogy folytassa útját az Ígéret Földje felé, már a törvény, a Tóra irányítása alatt élt a nemzet, amely Mózesről vette át a Teremtő szavát. A Tóra tartalmazta a nép történelmét és törvényeit egyaránt. A törvények legfontosabb csoportja a tízparancsolat, amelyet az Isten két kőtáblába vésve adott Mózesnek az egyiptomi kivonulás utáni negyven éves vándorlás során. A „*kiválasztott nép*” vallásának követői a törvény rendelkezéseit követve elfogadják a nincstelen vándorokat és az üldözött menekülőket. Mindkét veszélyeztetett személyi kör esetében kötelességnek tekinti a segítségnyújtást, de csak olyan ellenőrzések után, amelyek a saját biztonságukat hivatott erősíteni, feltételezve a megtérést, ami garanciája annak, hogy valóban nem ártó szándékú a megsegített jövevény.⁶¹

1.3 A migráció szakirodalma

A migrációelméleti alapok hazai és nemzetközi forrásai nagy számú kutató munkásságához köthető. A kutatásom tárgyához kapcsolható szakirodalom forrásanyaga szintén jelentős, ugyanakkor az objektivitást, a tematikus megközelítést célozva szűkítettem és sorolok alább – a teljesség igényének terjedelmi korlátok miatti kivonatosításával – olyan elméleteket, amelyek azt értelmezni segítenek. A migrációelmélet szakirodalmának tanulmányozása megerősíti azt a megállapítást, amely szerint a migrációkezelési feladatokat végrehajtó rendészeti szervekre gyakorolt

⁶⁰ Tények könyve (1988). A taoizmus és az univerzalizmus. Forrás: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/TenyekKonyve-tenyek-konyve-1/1988-2/vallasok-2003/a-taoizmus-es-az-univerzalizmus-2041/> (Letöltés ideje: 2020. 09. 22.)

⁶¹ Tények könyve (1988). Forrás: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/TenyekKonyve-tenyek-konyve-1/1988-2/vallasok-2003/a-zsido-vallas-201D/> (Letöltés ideje: 2020. 09. 22.)

negatív hatás korábban nem leírt és annak azonosítható elemeivel tér el a tömeges migráció fogalmától.

A migrációelmélet klasszikusának tekinthető Ernst Georg Ravenstein az emberi migrációt a migrálók befelé-, vagy kifelé irányuló mozgásával jellemezte, amely jelenség oka az értelmezése szerint a vonzás és taszítás (push and pull) oldaláról is azonosíthatóak.⁶²

A migráció modern értelmezésében megállapítható, hogy a globalizálódó kapitalizmus a centrum és a periféria szétválasztásával a humán migrációt tartóssá, tömegessé, rendszeressé teszi a jövőben is és ezért a szuverén hatalom migrációs kontrollja összeütközik a globálkapitalizmus érdekeivel.

Henry Pratt Fairchild két kritikus jellemző szerint (a kultúrák közötti szintkülönbség és a folyamat békés vagy harcias jellege) sorolja kategóriákba a migrációt, amely alapján négy típust különböztet meg: lerohanás, megszállás (invasion), hódítás (conquest); gyarmatosítás (colonization); bevándorlás (immigration).⁶³ William Petersen bírálta ezt a kételemes összehasonlítást, mert szerinte nehéz megkülönböztetni a „magas” és az „alacsony” kultúrát egymástól, az fajelméleti megközelítést eredményezhet. Rámutatott a kutatások alapján a „progresszív” Anglia és az „újonnan felfedezett” India kapcsolatára, valamint a római hódításokkal és kultúrával kapcsolatban arra, hogy sok mindent a meghódított Görögországból vettek át. Vitatta a „békés” és a „harcias” vándorlás nevesítését, mert a gyarmatosítások többnyire egyik kategóriába sem sorolhatók. Elméletében a vándorlási okokat és azok kölcsönhatásait vizsgálta, valamint konzervatív és innovatív migránsokat különböztet meg. A konzervatív a pozíciójának megőrzésére törekszik és ehhez választja eszköznék a migrációt, amelyben az innovatív migráló javítani szeretne helyzetén azáltal, hogy földrajzi pozícióján változtat.⁶⁴ Az elméleti megközelítés a jelenkori viszonyok között is értelmezhető, alkalmazható, annak modellje az alábbi ábra szerint foglalható össze.

⁶² Ravenstein, Ernst Georg (1885): The Laws of Migration. Journal of the Statistical Society of London, Vol. 48, No. 2, 167-235. o.

⁶³ Fairchild, Henry Pratt (1925): Immigration, a world movement and its American significance. New York, 480. o.

⁶⁴ Petersen, William (1958): A General Typology of Migration. American Sociological Review, Vol. 23. No. 3. South Bend, 256–266. o.

A migráció fajtája	Kapcsolat	Migrációs ok	Konzervatív migráció	Innovatív migráció
Egyszerű	Természet környezet és ember kapcsolata	Ökológiai nyomás	Vándorlás (vadászat, halászat, gyűjtögetés), tengeri vándorlás Összegyűlés és nomád vándorlás	Menekülés
Erőszakos	Állam (vagy azzal egyenértékű) és ember kapcsolata	Migrációs politika	Áttelepítés	Rabszolgakereskedelem
Kényszerű			Menekülés	Kuli kereskedelem
Szabad (önkéntes elhatározás)	Ember és normái	Nagyobb törekvések	Csoportos (disszidensek)	Úttörő
Tömeges	Kollektív magatartás	Társadalmi hatás	Vidék elhagyása	Urbanizáció

Petersen elmélete (saját szerkesztés: 2019. 12. 06.)

A humán migrációt befolyásoló egyik sajátosság, hogy adott területek, így akár földrészek lélekszáma is változhat a születési-halálozási arány és az emberek helyváltoztatása függvényében.⁶⁵

döntés	okozó	időtartam	irány	érintett terület		mobilitás	vándorlási mérleg	
saját	természeti	huzamos	ki	belső		stabil	kibocsátó ország	célország
kényszer	gazdasági	időszakos	be	külső		aktív	negatív	
	társadalmi	ciklikus		Interkontinentális	Intrakontinentális		pozitív	
	felekezeti							
	politikai							
	egyéb							
	önálló vegyes							

Népességföldrajzi modell (saját szerkesztés: 2020. 02. 06.)

Rédei Mária népességföldrajzi értelmezése szerint a vándorlás lehet saját döntésen alapuló önkéntes, vagy valamilyen külső negatív befolyásoló tényező következményeként kényszeres, mint ahogyan az eredeti élettér taszító, a célterület vonzó hatása is megjelenik. Ezek a kétpólusú hatások lehetnek természeti, gazdasági, társadalmi, politikai, felekezeti és még további befolyásoló tényezők egyedi, vagy

⁶⁵ ENSZ Népesedési Osztálya. A világ népességének kilátásai: 2019-es felülvizsgálati adatok Forrás: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL> (Letöltés ideje: 2020. 01. 12.)

többes jelenléttel a migrálás folyamatában.⁶⁶ A migrációföldrajzi értelmezés egyik alapját a ravensteini elmélet képezi, a jelenkori viszonyok között azonosítható, azt a népességföldrajzi modell jeleníti meg, kutatásom során érdemben felhasznált.

A 20. század második felében megjelentek a klasszikus, behaviorista gondolatokat reformáló elméletek. Wilbur Zelinsky dolgozta ki a vándorlási átmenet elméletét (mobility transition), amelyben a jelenséget több elemre bontotta. Értékelése szerint a premodern társadalmakban a vándorlás alacsony mértékű és cirkuláris jellegű volt, vagyis a migrálás nagy területi egységeket figyelembe véve kiegyenlítőddött. Elmélete szerint az információáramlás mértéke és gyorsasága miatt csökken az emberek mobilitása, amely miatt a munkaerő mobilitását a tőke, az áru, a szolgáltatások gyors és szabad mozgása helyettesíti majd.⁶⁷ Erdősi Ferenc szerint az elmélet helytelen, mert a technikai fejlődés közlekedésre gyakorolt hatásával növeli és felgyorsítja a migrációt, valamint erősíti a lehetőséget a korábban inaktív migrációs irányok megerősödésével.⁶⁸ A kutatási eredményeim visszaigazolták Zelinsky elméletének helyességét, de Erdősi tanulmánya már utal a globális migráció felgyorsulására is.

Immanuel Wallerstein világregszerek elméletének (world systems theory) alapjait a fejlesztési elmélet adta. Szerinte a nemzetközi vándorlást úgy kell kezelni, hogy az egyrészt a világgazdasági rendszer szerkezetének, másrészt olyan politikai elrendeződésnek az eredménye, amely a központi országoknak a periferikus, nem kapitalista társadalmakba történő gazdasági beilleszkedésének a következménye. Ez a folyamat a 16. századtól az Anthony Giddens féle globalizációs fogalom ⁶⁹ kialakításával a 20. század végére teljessé vált ki.⁷⁰ A migrációelmélet modernizálását a „mainstream” irányzat fedi le. Ennek képviselői szerint a 21. századi, tömeges migrációt a társadalmaknak a korábbi időszakokhoz képest befogadóbban kell kezelni. Indoklásként a globalizmusra is visszavezethető, mélyülő társadalmi, gazdasági

⁶⁶ Rédei Mária (2007): Mozgásban a világ. A nemzetközi migráció földrajza. Budapest, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Eötvös Könyvkiadó 189-214. o.

⁶⁷ Zelinsky, Wilbur (1971): The Hypothesis of the Mobility Transition. Geographical Review. Vol. 61. No. 2., New Orleans, 219–249. o. <https://doi.org/10.1177/030913259301700205>

⁶⁸ Erdősi Ferenc (1992): A telekommunikáció, mint a tér legyőzésének különleges eszköze. Relativizálódhat-e a földrajzi távolság és helyzet a telematika által? Földrajzi Közlemények 3–4. sz. 163–179. o.

⁶⁹ Giddens, Anthony (1990): The consequences of Modernit. Polity Press, Cambridge, 64. o. Forrás: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/rp_sustainable_europe_hu_v2_web.pdf (Letöltés ideje: 2020.11.22.)

⁷⁰ Wallerstein, Immanuel (1974): The Modern World System, Capitalist Agriculture and the Origins of the European World Economy in the Sixteenth Century. New York Academic Press

különbségeket azonosítják.⁷¹ Cardoso és Faletto nevéhez kapcsolódik a függőségi elmélet (dependency theory), amely a gazdaságilag szegény latin-amerikai országok társadalmának a fejlett gazdasággal rendelkező országoktól való függésként értelmezi a különbségek csökkentését biztosító migrációt.⁷²

Aristide Zolberg vitatta Georg Ravenstein elméletét, bár felismerhetők gondolataiban hasonlóságok is. Szerinte a migráció történelmi léptékű, strukturális, globalista és kritikus jelenség, amely alapján kiemeli a merkantilizmus időszakát.⁷³ Ebben a történelmi ciklusban az európai országok többsége korlátozta a saját állampolgárai kivándorlását, viszont a nagy földrajzi felfedezéseket követő hódítások együtt jártak a kapitalizmus elterjedésével és a gazdaságilag kihasználható területek gyarmatosításával. Ezzel párhuzamosan kialakult a rabszolgakereskedelemmel megjelent kényszermigráció.⁷⁴

Az ipari forradalom időszaka népességgrobbanást eredményezett, amely tömeges, szabad migrációt váltott ki, főleg az amerikai kontinensre irányulva. A közlekedés technológiai fejlődése történelmi léptékben érdemben gyorsította fel a migrációt, történjen az szárazföldön, levegőben, vagy vízben. A világháborúkat, a hidegháborús időszakot követően a szabad döntésen alapuló és a kényszer migrálás egyaránt jelen volt. A kapitalizmus erősödésével egyenes arányban növekedett az olcsó, nagy létszámú képzetlen és a drága, kis létszámú, képzett munkaerő iránti igény. A jelenséget Lydia Potts a munkaerő migráció szakaszaiban különítette el a világtörténelem eseményei alapján: rabszolga-kereskedelem, kényszermunka; kuli migráció; nemzetközi munkaerő migráció; munkaerő migráció; agyelszívás.⁷⁵ A munkaerő migráció megjelenésének időszakában kezdett kialakulni annak jogi szabályozása is, amely kezdetben csak a gazdasági terület szabályozására irányult, majd a második világháború után megkezdődött az emberi jogok biztosítása is, amely alapján Schindlmayr négy szakaszt különít el: szabályozatlan (1850-1914) és

⁷¹ Ammendola, Giuseppe - Castles, Stephen - Miller, Mark J. (2006): *The Age of Migration: International Population, Movements in the Modern World*. American Foreign Policy Interests, 537-542. o. <https://doi.org/10.1080/10803920500434037>

⁷² Cardoso, Fernando Henrique - Faletto, Enzo (1979): *Dependency and Development in Latin America*. Berkeley, CA, University of California Press, 38-45. o.

⁷³ Zolberg, Aristide (1989): *The Next Waves. Migration Theory for a Changing World*. International Migration Review XXIII. No 3, Syracuse, 403-430. o. DOI: [10.1177/019791838902300302](https://doi.org/10.1177/019791838902300302)

⁷⁴ Böröcz József – Portes, Alejandro (1989): *Contemporary Immigration. Theoretical Perspectives on its Determinants and Modes of incorporation*. International Migration Review. Vol. 23., Syracuse, 3. o. <https://doi.org/10.1177/019791838902300311>

⁷⁵ Potts, Lydia (1970): *The World Labour Market. A History of Migration*. Zed Books, London, 247. o.

korlátozott migráció (1914-1945); vándortoborzás (1945-1973); menekültek és rövid idejű migránsok megjelenése (1973-tól).⁷⁶

Binh Pok értelmezésében a tömeges migráció eltér a nagylétszámú szezonális vándorlástól abban, hogy az utóbbit annak időszakossága és ismétlődése jellemzi. A tömeges migráció általában eseményhez vagy eseménysorozathoz köthető, amely akár több évig, évtizedekig is fennállhat, de jellemzően annak időszaka lezárul és általában állandó, vissza nem térő áttelepülést eredményez.⁷⁷ Ebben az interpretációban még nem foglalkoztak a tömeges méretű migráció állami vagy társadalmi szervek tevékenységére gyakorolt negatív hatásával, holott nehezen képzelhető, hogy az emberek egy időben és térben megjelenő nagy számának ne lettek volna negatív következményei a célország vagy befogadó társadalom aktuális igazgatására, ellátó rendszereire. A tömeges bevándorlás értelmezését napjainkban például a magyar jogalkotó törvényben jeleníti meg. Ennek lényegi elemei: az országba irányuló, az adott nemzet migrációs helyzetére általában jellemző, tendenciózus adatoktól érdemben eltérő, kimagasló létszámmal és rövid időtartamban, jellemzően irregulárisan belépni, tartózkodni szándékozó, nem honos állampolgár megjelenése és a velük szembeni, felelős hatóság intézkedési kényszerének indokoltsága, annak rendje.⁷⁸

Martin és Taylor által leírt migrációs púp elmélet (theory of a migration hump) a migráció rövid távú beáramlására utal, amelyet a kereskedelem és a gazdaságpolitika motivál. Az elmélet szerint a kereskedelem és a migráció rövid vagy középtávon kiegészítő, hosszú távon helyettesítő hatást gyakorol. Az elmélet lényegi tartalma a migrációs idősávok hatásainak elemzésével jelenkori viszonyok között a kutatási eredmények szerint is megerősíthető. A vándoroknak erőforrásokra van szükségük a migrációhoz, amihez pl. a szabad kereskedelem, a közvetlen külföldi befektetések lehetővé teszik azt. Hosszú távon ezek a faktorok és a diaszpórából érkező külföldiek növekvő száma miatt a befogadó országok fejlesztik az infrastruktúrájuk a beáramló humán erőforrás megőrzése, ösztönzése érdekében, a visszatérő migráció feltételeinek kialakítására. A fejlesztési célok belső, vagy külső hatások következményeként

⁷⁶ Schindlmayr, Thomas (2003): Sovereignty, Legal Regimes and International Migration. *International Migration* Vol. 41. No. 2. 109–123. o. <https://doi.org/10.1111/1468-2435.00237>

⁷⁷ Pok, Binh (2012): Mass migration – in.: *The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Globalization*, First Edition. Ed.: George Ritzer © 2012 Blackwell Publishing Ltd.

⁷⁸ Finszter Géza (2013): *A rendészet elmélete és a rendészeti eszközrendszer*. Nemzeti Közszerológiai és Tankönyv Kiadó Zrt., Budapest, 77-79. o.

negatív eredményeket is generálhatnak, mint pl. Törökország, Mexikó migrációs politikája esetében.⁷⁹

1.4 A migráció három fázisos (primer, szekunder, tercier) időszaki hatásai

A migrációval összefüggésben a valós idejű és rövid időtávon jelentkező primer, a befogadó állam területére érkezést követő kettő évre becsülhető időszakon belül jellemzővé váló szekunder, valamint hosszú távon, kettő-öt esztendő múlva és azt követő években markánsan jelentkező tercier kockázati (primer, secunder, tercier effect's theory) tényezők további vizsgálatok tárgyát képezhetik.

A migráció fogalmi körének értelmezése alapján megállapítható, hogy az egyfajta, időtávlatokban is értelmezhető komplex jelenség. Az ún. „in time” elmélet szerint a vándorok a letelepedésük helye szerinti állam által megállapított státusz alapján kezelhetők ügyfélnek. Az elméletet számos kutató (pl. Lenard, Ottonelli, Straehle, Torresi) vitatja, mivel az érintettek esetében a köztudat helytelenül a menekült kategóriájával azonosítja őket. Értelmezésük szerint a kérelmező külföldi számára az eljárást lefolytató ország a normáit követve, adott eljárási időszáv lezárásaként biztosíthatja a menedékjogi védelmet, amennyiben megállapítható esetében a Genfi Menekültügyi Konvencióban sorolt üldöztetés. Előzők alapján már a jogi- és terminológia különbözőségei miatt sem elfogadható az a megállapítás, amely a menedékjogot érdemi, hatósági vizsgálat nélkül megelőlegezné, avagy azt prejudikálva utasítaná el.⁸⁰

Kutatómunkám során azonosítottam be azt a törvényszerűséget, amely az érkező, tranzitáló külföldiek esetében azonosítható be. Ezek alapja az államhatár átlépésének, az azt követő rövidebb, illetve hosszabb időszakhoz kapcsolódó állami intézkedések, a migráció alanyainak reakciói, az integráció időszaka. A jelenséget a migráció három időfázisos hatásaiként azonosítom. Az államhatárt átlépő, annak területén átutazó, vagy ott tartózkodó külföldi az aktuális jogi státuszától függetlenül joghatást vált ki a honos társadalom rendészeti szervei, integrációs hatásokat a társadalom tagjai felé és azok elfogadottsága alapján azok visszacsatolást alkalmaznak vele szemben.

⁷⁹ Martin, P. L. - Taylor, J. E. (1996): The Anatomy of a Migration Hump. Development Strategy, Employment and Migration.: Insights from models. In: JE Taylor (ed) Paris, OECD Development Centre. 43-62. o.

⁸⁰ Carens, Joseph H. Source (1987): Aliens and Citizens: The Case for Open Borders. The Review of Politics, Vol. 49, No. 2, Published by: Cambridge University Press, 251-273. o.

Kutatási hipotézisem szerint a migráció (reguláris és irreguláris) jelensége térben és időben zajló folyamat, amelynek során a vándor és környezete is direkt (pl. ellenőrzés, regisztráció, ellátás stb.), valamint indirekt (pl. menekültpolitika, xenofóbia, krimmigráció stb.) kapcsolatok alanyává, részesévé válik. A migrációs cselekmények összetett jelensége elemeinek bekövetkezési idősíkjait vizsgálva megállapítható, hogy a lehetséges kontaktok közül elsőként értékelhető a (határ)rendészeti feladatok jogszerű és szakszerű ellátása során jellemzően primer eseménysor. Az ellenőrzési és dokumentálási feladatok végrehajtását követően a migráció alanya a vonatkozó jogszabályi rendelkezések egyéni körülményei alapján tartózkodhat az ország területén. Ennek időszaka alatt a jogalkotó által hatáskörrel felruházott hatóságok ellenőrizhetik, intézkedést alkalmazhatnak.

A külföldi a célországba történő érkezését követően jellemzően kettő évig a fogadó társadalom integrációs hatása alatt áll. Ebben az időszakban a külföldi vagy jogkövető, vagy jogsértő magatartást tanúsít. Amennyiben nem követ el olyan cselekményt, amelyet az állam szankcionálni rendel, úgy a rendészeti, idegenrendészeti, menekültügyi stb. hatóságokkal saját döntés és kérelem alapján, vagy normatív kötelezettség alapján együttműködik, azok intézkedését túrni köteles. Amennyiben jogsértő cselekmény miatt vele szemben intézkedés indokolt, úgy az annak súlyosságától függően büntető, vagy szabálysértési hatáskörbe tartozik.

Egyetértek Hautzinger Zoltán által leírtakkal, aki szerint egy fejlett jogállamban a jogalkotó törekszik a cselekményekkel arányos jogi eszközök, felelősségre vonás alkalmazására. Ilyen eszközök állnak rendelkezésre pl. Magyarországon az idegrendészet (pl. tartózkodási hely kötelező bejelentése, személyazonosságot és tartózkodás jogszerűségét igazoló közokirat személyi őrizetben tartása, beutazási és tartózkodási tilalom elrendelésének lehetősége, vízum érvénytelenítése stb.) a bűnmegelőzés (pl. schengeni figyelmeztető jelzés elrendelése stb.) vagy a közigazgatási (pl. személyszállító vállalatokkal szemben kiszabható bírság be nem léptethető személyek szállítása esetén) jog és más jogágak esetében.⁸¹

A befogadó ország területére érkezett, ott tartózkodó külföldi státusza öt év távlatában érdemben változhat (pl. tartózkodási engedély-, vízum érvényessége, menekültügyi eljárás, állampolgársági kérelem stb.), valamint az egyén társadalmi beilleszkedése és a társadalom befogadó készsége is érdemben formálódik ilyen

⁸¹ Hautzinger Zoltán (2015): Az irreguláris migráció büntetőjogi aspektusai. In.: Migráció és Rendészet. Szerk.: Hautzinger Zoltán. Magyar Rendészettudományi Társaság. Budapest. 50-53. o.

időszak alatt. A külföldiek esetében a több éves tartózkodási időszáv már alkalmas arra, hogy hatást gyakoroljon a társadalom működésének előnyére (pl. rendezett tartózkodás, jogszerűen szerzett és adózott jövedelem, családalapítás és gyermekszületés stb.), vagy arra terhet rójon (pl. irreguláris tartózkodás, joggal visszaélés, jogsértő cselekmények elkövetése stb.) Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság 2014-2015. évi kiadványfüzetének⁸² 8. sz. táblája szerinti 177.135 fő regisztrált kérelmezőből a 10. sz. tábla szerint 152.260 fő (85,96%) esetében az eljárás alóli önkéntes kivonás miatt szüntették meg az eljárást. Előzők miatt is, a kutatás időszakában a jogalkotó a menedékjogi kérelem benyújtásának rendjét újrászabályozta.^{83,84} A negatív hatások közül a társadalmi elutasításra, a rendészeti xenofóbiára is alapot adható integrációs paradoxont kutatási eredmények állapították meg. Ezek az eredmények rámutatnak, hogy azok a külföldiek, akik a társadalmi elvárásokkal érzékelhető módon azonosulni tudnak, azokat követik, a folyamatot követően a honos állampolgárokkal szemben etikai és tényállásszerűen azonosítható jogsértéseket nagyobb számban követnek el, mint azok, akiknél az integrációs folyamat hiányos eredményű. A folyamatban lévő kutatások további megállapításai szerint a jelenség alól azok a külföldiek képezhetnek kivételt, akik a fogadó társadalom elvárásait korábban is követték, annak kultúrköréhez kapcsolódtak valamilyen formában.^{85,86} Hegedűs Judit a társadalmi diverzitásról szóló tanulmányában önállóan kezeli a menekültek és migránsok csoportját. Felhívja arra a figyelmet, hogy az ő esetükben a velük foglalkozó szakembereknek az eltérő szociokulturális jellemzők ismerete, azok felhasználása elengedhetetlen.⁸⁷

A COVID-19 globális humán pandémia és a humán migráció közti kapcsolat, a migráció kezeléséért felelős szervezetek tevékenységének vizsgálata, ajánlások

⁸² OIF Statisztikai adatok. Forrás:

http://www.bmbah.hu/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=177&Itemid=1232&lang=hu (Letöltés ideje: 2020. 02. 14.)

⁸³ A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készületségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 267-275. §

⁸⁴ A menedékjogi kérelem benyújtására irányuló szándéknyilatkozattal kapcsolatban nagykövetségek kijelöléséről szóló 292/2020. (VI. 17.) Korm. Rendelet

⁸⁵ de Vroome, T. - Martinovic, B. - Verkuyten, M. (2014): The integration paradox: Level of education and immigrants' attitudes towards natives and the host society. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 20(2), 166–175. o. <https://doi.org/10.1037/a0034946>

⁸⁶ Gubicza József (2016): Migránsok agresszivitása az adatok tükrében. In: Szerk.: Hautzinger Zoltán: A migráció bűnügyi hatásai. Magyar Rendészettudományi Társaság, Migrációs Tagozat, Budapest. 105. o.

⁸⁷ Hegedűs Judit (2018): Társadalmi diverzitás. In: Szerk.: Haller József – Farkas Johanna: *Pszichológia a közszolgálatban I. Dialóg Campus kiadó, Budapest. 230 – 231. o.*

kialakítása a kutatási időszakban kiemelkedő jelentőséggel bírt. A kutatások több irányból vizsgálták a kapcsolatokat (pl. szociológiai, bűnügyi, járványtani stb.) de az összegző megállapítások mindegyike felhívja a figyelmet a kapcsolódásra (pl. Slack – Heyman⁸⁸, Irrera⁸⁹, Gupta – Kaushal⁹⁰, Akran⁹¹, stb.) A magyar kutatók között pl. Kovács Éva és Takács Judit a szociológiai hatások változására hívja fel a figyelmet, amely szerint az előítéletesség növekszik, az érkező külföldiek egészségügyi ellátási feltételei nehezebbek.⁹² A kutatók közül pl. Jeffrey Cohen kutatási összegzése⁹³ és megítélés – a COVID-19 migrációs hatásmechanizmusát feldolgozó tanulmányok meghatározó többsége ezt megerősíti - szerint az egyik legnagyobb kockázati tényező a humán pandémiás veszély, amely az egyik (egyetlen) olyan kockázati tényező, amely mind a reguláris, mind az irreguláris migráció⁹⁴ primer, szekunder és terciér hatásideszakában jelen van és reális veszélyt jelenthet egyénre, kisebb közösségre, nagyobb populációra.

1.5 A rendészet szerepe a migrációkontrollban

Minden társadalom fent tartja azt az igényét, hogy az államhatár átlépése a külföldiek esetében a jog fennhatósága alatt, a hatáskörrel felruházott szervek által ellenőrzött módon történjen, jogszerűtlenség esetén, humánus és arányos joghátrányt alkalmazhasson annak megsértőjével szemben. A migráció kezelésének feladatait ellátó rendészeti szervek a feladatellátásuk során a szakma szabályai mellett a jog elsődlegességének megfelelően teljesítik a társadalmi elvárásokat. A migrációt kezelő rendészeti intézkedések jellemzően reaktívak, mint ahogyan a magyar rendőrség

⁸⁸ Slack, Jeremy – Heyman, Josiah (2020): Asylum and Mass Detention at the U.S.-Mexico Border during Covid-19. *Journal of Latin American Geography*, Volume 19, Number 3, July 2020. 334-339. o. Published by University of Texas. <https://doi.org/10.1353/lag.2020.0057>

⁸⁹ Irrera, Daniela (2020): NGOs in mitigating the effects of COVID-19 on migrants and refugees: A reopening of public space. *Policy Brief*, 3 (2), Yasar University UNESCO, Chair on International Migration.

⁹⁰ Gupta, K. Rajesh - Kaushal, Anju (2020): COVID-19 Pandemic in the context of Historical Pandemics - Probable Causes for Devastation caused by COVID-19. *Pandemic and Achieving Herd Immunity*. *BioPharma Asia*, 14-24. o. Forrás: <https://cutt.ly/YbAjItH>

⁹¹ Ullah, Ahsan AKM - Hossain, Mallik Akram - Chatteraj, Diotima (2020): Covid-19 and Rohingya Refugee Camps in Bangladesh. *IIUM Press, Intellectual Discourse*, (28:2) 793–806. o.

⁹² Kovács Éva – Takács Judit (2020): Látjuk-e mi jön? A koronavírus-járvány hatása a magyar társadalomra és társadalomkutatásra. *Társadalomtudományi szemle*, (10/2). Forrás: <https://socio.hu/index.php/so/article/view/808/818> (Letöltés ideje: 2020. 08. 12.)

⁹³ Cohen, H. Jeffrey (2020): Editorial: Modeling Migration, Insecurity and COVID-19. *Migration letters*. <https://doi.org/10.33182/ml.v17i3.986>

⁹⁴ Chimienti, Milena - Solomos, John (2011): Social Movements of Irregular Migrants, Recognition, and Citizenship, *Globalizations* 344-345 o., <https://doi.org/10.1080/14747731.2011.576854>

rendészeti tevékenysége is az.⁹⁵ A reaktív rendészeti feladatellátás hatékonyságának kompenzációs lehetősége a jogalkotás, amely a 2015. évi tömeges bevándorlás időszakában azonosítható módon, szintén többségében reaktív tevékenység volt. Ez a körülmény, a felismert probléma hatékony támogató jogi eszközeinek hiánya, késedelmes megvalósulása szintén elősegíthette a migrációt kezelő rendészeti szervek működésének túlterhelését.

A migráció kezelésével kapcsolatos feladatok a 21. századi Európa államaiban a rendészet szerteágazó területén szabályozott. A migráció rendszete pl. annak alanyai (állam, migráció alanya, érintett stb.), az időszaki hatások (primer, szekunder, terciér), a jogkövető magatartásra épülő protokollok, vagy a jogsértés miatti felelősségre vonás stb. nem tartozhat egyetlen szakjog, rendészeti ág alá, azok között a személyi hatály miatti átjárás indokolt. A magyar jog számos területen (pl. szabálysértés, közigazgatási eljárás, közlekedésrendészet, befektetés, adózás, egészségügyi ellátás, külföldi bizonyítványok elismerése, katonai alakulatok államhatáron történő átlépése stb.) önállóan kezeli a külföldiekkel kapcsolatos szabályokat annak érdekében, hogy a nemzeti társadalomba illeszkedve, az egyén körülményeit is figyelembe véve legyenek kezelhetők a legkülönbözőbb élethelyzetek. Ádám Antalt idézve a magyar jogrendszernek szinte mindegyik ágazatában találunk olyan normákat, amelyek bizonyos feltételek mellett külföldiekre vonatkoznak.⁹⁶

A migráció által a rendészeti szervekre gyakorolt negatív túlterhelés hatást gyakorolt a kutatási eredményeim alapján az egyéni- és közösségi biztonságérzetre, a közrendre. Az EU Bíróságának iránymutató indoklása szerint a közrend „...*minden esetben azt feltételezi, hogy – a társadalmi rend megzavarásán túl, amelyet valamennyi jogsértés megvalósít – olyan valódi, közvetlen és kellően súlyos veszély álljon fenn, amely a társadalom valamely alapvető érdekét érinti.*”⁹⁷ Az államhatár közelében élők, ott szolgálatot teljesítők egyéni biztonságérzetére is épülő közbiztonság olyan kollektív társadalmi termék, amely az egyének és közösségeik tevékenységéből, az állami szervek hatósági intézkedéseiből, a polgárok önvédelmi képességei és a vállalkozói piac nyújtotta szolgáltatások együtteséből alakul ki. Ennek

⁹⁵ Finszter Géza (2014): Rendészetelmélet. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Pauker Nyomdaipari Kft. 203. o.

⁹⁶ Ádám Antal (1961): A külföldiek fontosabb jogai és kötelességei a Magyar Népköztársaságban. Jogtudományi Közlöny (6) 351. o.

⁹⁷ Az Európai Bíróság ítéletének indoklása, C-304/14. sz. ügy, Secretary of State for the Home Department kontra CS

mérésére, elemzésére a fejlett demokráciákban egyre bonyolultabb és pontosabb módszereket alkalmaznak. Buzás Gábor a magyar jogtörténet és jogelmélet képviselőinek megközelítéseit (Szamel Lajos, Salgó László, Szikinger István, Nyíri Sándor) bemutatva vezeti le a közrend, a közbiztonság fogalmát. A kutatási eredményeim is visszaigazolták azt az összegzést, amely szerint: *„A közrend ez esetben is egy aktuális tartalmat jelenít meg. Nyilvánvaló az, hogy a közrendet számtalan magatartás megvalósításával lehet sérteni. Ezek a magatartások valós időben jelentkeznek. A közrend – a jó közösségi rend – megsértése attól független, hogy az állampolgárok mikor szereznek róla tudomást. Külön kell választanunk egy követelmény felállítását és egy a tényleges állapotot leíró ismérvet. Ha a közbiztonság fogalmakat vizsgáljuk újra, azokban egy követelményrendszer jelenik meg.”*⁹⁸ Finszter Géza ajánlását követve a kutatásomban súlyozottan kezeltem az interjú és a kérdőív alkalmazásával gyűjthető egyedi, egyéni, közösségre jellemző adatokat.⁹⁹

A magyar jogrendszer a külföldiek esetében releváns jogalkalmazói tevékenység során jellemzően a közigazgatás és a rendészet eszközeit alkalmazza. Hautzinger Zoltán szerint a külföldiek beutazásával, kiutazásával és tartózkodásával, a nemzetközi vagy kiegészítő védelem megadásával, az állampolgárság megszerzésével, nem utolsósorban az előbb felsoroltakhoz tartozó normák megsértése miatt indokoltá váló rendészeti hatáskörök alkalmazásával kapcsolatos igazgatási tevékenységek, mint idegenjogi szakigazgatás foglalkozás össze.¹⁰⁰ E szakigazgatás egyik jól körül határolható része pedig az idegenrendészet.

A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról 2007. évi I. törvény 69. § hivatkozással írja le az idegenrendészeti hatósági ügyet, valamint nevesíti az idegenrendészeti hatóságot. A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény IX. fejezet 86/A. § a) és b) pontja ugyanezen rendészeti keretekre hivatkozik. Ezek a törvények és végrehajtási rendeleteik szabályozzák azok az elemeket, amely feltételek alapján jogszerű keretek között érkezhethet, átutazhat, tartózkodhat, visszautazhat egy külföldi az országunk érintettségével. A jogalkotó a feltételek és protokollok

⁹⁸ Buzás Gábor (2014): Gondolatok a közrendről, közbiztonságról, rendészetről és a rendőri intézkedésről. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Tanulmányok a „biztonsági kockázatok – rendészeti válaszok” című tudományos konferenciáról. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, Pécs. 117 – 119. o.

⁹⁹ Finszter Géza (2009): Közbiztonság és jogállam. Jog, állam, politika. Kitekintés, Budapest, 170. o.

¹⁰⁰ Hautzinger Zoltán (2011): A magyar idegenjog rendszere és az idegenjogi (szak)igazgatás. Pro Publico Bono. Magyar Közigazgatás. 2014/2. 73. o.

rögzítésén túl kialakította a jogsértő magatartás esetén alkalmazható rendészeti tartalmú következményeket is. Balázs László tanulmányában a 2015. évi tömeges irreguláris bevándorlás és azt követő időszak idegenrendészeti, menekültügyi jogalkalmazói nehézségeket, az ügyféli joggal történő visszaélés elemeit, a jogalkotó által megoldásra váró problémákat mutatja be.¹⁰¹

Az 1951. évi Genfi Menekültügyi Konvenció, valamint annak nemzeti elfogadásáról, kihirdetéséről szóló törvényerejű rendelet, a hatályos menekültügyi törvény értelmezi az alkalmazott jogi kategóriákat. Magyarország az Alaptörvényben rögzítette a menekültekkel kapcsolatos alapfogalmakat, alkotmányos alapelvként deklarálja a kiutasítás korlátozott tilalmát.¹⁰² A menekültként, oltalmazottként, menedékesként, valamint befogadottként történő elismerés feltételeit, rendjét, az eljáró hatóság rendészeti igazgatási feladatrendszerét Magyarországon szintén önálló jogszabály - 2007. évi LXXX. törvény (Mevt) a menedékjogról 1. § - rendelkezik. A szabályozó környezet a kérelmező és a menekültügyi hatóság kapcsolatrendszerét, az együttműködési feltételeket, alapjogi garanciákkal védett eljárási protokollt határoz meg, ezek megsértésének következményeivel. A rendszert rendkívül sajátosan érvényesül a menedékjogban és az állampolgársági jogban. Amíg az idegenjogi szakigazgatásban a beutazással és tartózkodással kapcsolatos normasértések esetén alapvető hatósági jogalkalmazási tevékenységként jelentkezik az idegenrendészet, a menekültügyi és az állampolgársági kérdésekhez a rendszert csak rendkívül indokolt módon kapcsolódhat. Ilyen a menedékkérők őrizetének, avagy a menedékkérelem elutasításának vagy az állampolgárság visszavonásának és az e döntések lehetséges (nem automatikus) következményeként az ország elhagyása érdekében tett hatósági (idegenrendészeti) lépések.

Az államhatár normatív meghatározását Magyarországon egy 2007. évi törvényben találhatjuk.¹⁰³ A nemzetközi jog értelmezésében az államhatár az a vonal, amely az adott állam területét elválasztja más államok területétől, illetve a „res communis omnium usus” (közösen használt területek) természetű területektől és

¹⁰¹ Balázs László (2017): Az idegenrendészeti hatóság tevékenysége a rendkívüli migrációs helyzetben. Belügyi Szemle, Budapest (2) 5-19. o. DOI: 10.38146/BSZ.2017.2.1

¹⁰² Kézikönyv a menekült státusz meghatározására szolgáló eljárásról és az azzal kapcsolatos követelményekről, a menekültek helyzetéről szóló 1951. évi Egyezmény és az 1967. évi Jegyzőkönyv alapján (1992) Genf, 7-10. o. Forrás: https://www.unhcr.org/hu/wp-content/uploads/sites/21/2016/12/UNHCR_Kezikonyv.pdf (Letöltés ideje: 2019.01.22.)

¹⁰³ Az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény 1. § Magyarország államhatára

térségektől.¹⁰⁴ Az államhatár fő funkciója, hogy befelé együtt tartsa, egymáshoz közelítse a lakosságot, kifelé pedig védelmet nyújtson másokkal szemben. A határ fogalma, annak léte az elhatárolás, korlátozás, védelem mellett az összekapcsoltságra, összekötöttségre is utalhat. Sallai János munkásságának egyik meghatározó kutatási tárgya az államhatár kialakulásának, jelölésének története, a fogalmi értelmezés változása. Rávilágít arra a tényre, hogy annak története a dokumentumokkal leírt ókori államokig vezethető vissza. Érdemi különbségek az államterület, az államhatár jelölésében, sértetlenségének biztosításában, átlépési feltételeinek szabályozásában ismerhetők fel.¹⁰⁵ Németh József tanulmányában felhívja arra a különbségre a figyelmet, amely elem a hozzáértők számára tudott, de a médiafogyasztó társadalmi többség által kevésbé ismert. Ismerteti a fogalmi keretek között a 2015. évi tömeges irreguláris bevándorlás egyik jogalkotó által kialakított mesterséges területet, a „tranzitóna” fogalmát. Felhívja arra is a figyelmet, hogy az államhatár egyfajta ütközőzónaként biztonsági kockázatot jelent mind a reguláris, mind az irreguláris migráció esetében.¹⁰⁶

Illés Iván megfogalmazása szerint „... a határok rosszabb esetben nyílt sebek, jobb esetben behegedt sebhelyek a Föld arcán”¹⁰⁷ A CEASEVAL 2019. évi kutatási eredményeinek ismeretében az interjúk alapján fogalmazódott meg az a megközelítés, amely szerint: „A térbeli határokat csak fizikai határként érzékelik (a vándorok) az országok között, más értelmezése nincs.” Amennyiben az országok között húzódó határvonalakon a vándorok nem találták szembe magukat fizikai akadállyal, vagy élőerős-, illetve technikai határőrizettel, úgy figyelmen kívül hagyták a területi korlátokat a migrációs úticéljuk elérése érdekében.¹⁰⁸ Ez az értelmezés szinkronitást mutat azzal, hogy „...az ilyen áramlásokat gyakran a határokat kikerülő egyéni életstratégiáknak vagy az illegális mobilitás fekete piacának nevezik”¹⁰⁹

Az államok a kialakulásuk idejétől kezdve alkottak tematikus szabályokat és hoztak létre olyanfajta szervezeteket, amelyek feladata az országghatárok

¹⁰⁴ Bruhács János (1999): Nemzetközi jog II. Dialogcampus, Budapest, 81. o.

¹⁰⁵ Sallai János (2004): Az államhatárok. Press Publica, Budapest, 5-12. o.

¹⁰⁶ Németh József (2020): Turizmusbiztonság a határ menti övezetekben. In. szerk.: Michalkó Gábor – Németh József – Ritecz György: Turizmusbiztonság. Budapest, Dialóg Campus. 375 – 377; 383 – 385. o.

¹⁰⁷ Illés Iván (2014): Határok és határmenti együttműködés Közép- és Délkelet Európában. Forrás: <http://www.inco.hu/inco4/innova/cikk2h.htm> (Letöltés ideje: 2020. 04. 26.)

¹⁰⁸ Bernát Anikó – Fekete Zsófi – Sik Endre – Tóth Judit (2019): Borders and the mobility in Hungary. Technische Universität Chemnitz Institut für Europäische Studien. H2020. 36. o.

¹⁰⁹ Csizmadia Sándor (2009): Az afrikai államhatároktól a határtalan Afrikáig. In. Szerk.: Csizmadia Sándor – Tarrósy István: Afrika ma. Tradíció, átalakulás, fejlődés. Publikon Kiadó, Pécs. 52. o.

sérthetlenségének védelme, a szabályozott belépési korlátok alkalmazása, a támadólag fellépő fegyveres egységek elrettentése, a nemzetgazdaság és kereskedelem védelme, az ország számára nemkívánatos személyek és események határon kívül tartása. Valamennyi állam monopolizálja a jogot annak meghatározására, hogy milyen feltételeknek történő megfeleléssel biztosítja a lehetőséget a területéhez történő hozzáféréshez, az oda történő belépéshez, az ottani tartózkodáshoz.¹¹⁰

A XX. század végére, a XXI. század elejére a globalizált világunkban a határrendészet területén súlyozott kihívást jelent a nemzetközi jog és irodalom által egységesen el nem fogadott terminológiájú terrorcselekmények¹¹¹ miatti fenyegetettség, azok tényleges elkövetése, a tömeges (bevándorlás)¹¹², az irreguláris migráció¹¹³, a proliferáció, a tiltott áruk és anyagok csempészése, a feladatvégrehajtó állomány integritásának veszélyeztetettsége¹¹⁴. A feladatok végrehajtásában címzett szervezetek állománya a migráció szereplői és a szervezett bűnözés elkövetőinek irányából az integritásukban potenciálisan veszélyeztetettek, így a belső biztonságért felelős szervezeteknek kiemelt feladatként kell kezelniük a felderítést és a megelőzést az érintettek körében.

Magyarország Alaptörvénye a rendőrség alapvető feladatai közé sorolja az államhatár rendjének védelmét, illetve a jogellenes bevándorlás megakadályozásában történő részvételt (46. cikk (1) bek.).¹¹⁵ A Rendőrségről szóló törvény 1. § (1)-(2) 9-13., 20. pontjai sorolják az Alaptörvényben rendelt, az államhatárhoz kapcsolódó feladatait, amelyek végrehajtásának az elsődleges címzettje a Rendőrség Szolgálati Szabályzata 3. § (2) c) szerinti, önálló határrendészeti szolgálati ága. A rendőrség határ- és migrációrendészeti feladatai a határterületen¹¹⁶ túl, az ország mélységére is kiterjednek (pl. mélységi migrációs ellenőrzések, fokozott ellenőrzések stb.) valamint

¹¹⁰ Krasner, Stephen D. (1995): Power Politics, Institutions, and Transnational Relations. In.: Thomas Risse-Kappen ed., *Bringing Transnational Relations Back In: Non-State Actors, Domestic Structures, and International Institutions*. New York, Cambridge University Press, 268. o.

¹¹¹ Saul, Ben (2006): *Defining terrorism to protect human rights*. The University of Sydney, Sydney Law School, Legal Studies Research Paper 8-16. o.

¹¹² A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény IX/A. FEJEZET, *TÖMEGES BEVÁNDORLÁS OKOZTA VÁLSÁGHELYZET*

¹¹³ Hautzinger Zoltán (2016): *Szemelvények a migráció szabályozásáról*. Pécs, AndAnn Kft., 16-19. o.

¹¹⁴ Malét-Szabó, Erika (2015): *Az erkölcsi értékrend és a személyiség közötti kapcsolat vizsgálati szempontjai*, Belügyminisztérium, Budapest, 65-79. o.

¹¹⁵ Hautzinger Zoltán (2011): *A fegyveres szervek rendeltetésének alaptörvényi szabályozása*. In. Szerk.: Drinóczi Tímea: *Magyarország új alkotmányossága*. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs. 66-71. o.

¹¹⁶ A határterületről, valamint a határátkelőhely területére nem határátlépés céljából történő belépés és tartózkodás szabályairól szóló 330/2007. (XII. 13.) Korm. Rendelet

idegenrendészeti hatósági jogkörében is teljesíti feladatait. Az elődszervezet 1993. évi létrehozását követően a felelős idegenrendészeti-, menekültügyi hatóság is a szabályzó környezet változásai alapján többször, legutóbb 2019. 07. 01. hatállyal szerveződött át. Ezt követően a rendőrség szervezeti rendszerében, a hatásköri szabályok érvényesülésével látja el feladatait az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság.¹¹⁷

¹¹⁷ Hornyik Zsuzsanna (2020): Interjú dr. Kiss Attilával, az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság vezetőjével. Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság megalakulása. *Beltügyi szemle* (68/9) 157-160. o. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.9.10>

2. A TÚLTERHELÉSES MIGRÁCIÓ MINT SAJÁTOS MIGRÁCIÓTÍPUS ÉRTELMEZHETŐSÉGE A RENDÉSZETI MŰKÖDÉSBEN

„A tétlenség gyengít, a gyakorlás erősít, a túlterhelés árt.”

- Sebastian Kneipp -

2.1 A kutatásról

A Magyarország külső határszakaszára nehezedett, 2015. évi túlterheléses migráció időszakában a nem megszokott mintázatú migrációs eseménysor kezelése során olyan új elemek empirikus felismerésére, beazonosítására nyílt lehetőség, amelynek vizsgálatát tudományos módszertannal hajtottam végre. A kutatás során az adatelemzések, a forráskutatások, az interjúk és a kérdőívek értékelésének eredményei megerősítették a felállított hipotéziseket.

A kutatás feltárt a migráció feladatainak kezeléséért felelős szervezet tevékenységére gyakorolt olyan negatív hatást, amely szervezett alapokra épült és a feladatellátás hatékonyságának, az ellenőrzések (pl. ruházat és csomagátvizsgálás, személyi adatok, okmány hitelesség és ujjlenyomat ellenőrzés stb.) biztonsági eredményességének csökkentését célozta meg. Az ebben megnyilvánuló, rendvédelmi szervek tevékenységében jelentkező túlterhelés a magyar migrációkezelés történetében annak ellenére előzmény nélküli, hogy a 20. században is történtek tömeges befelé és kifelé irányuló vándorlások is az országunkat érintően.¹¹⁸

Annak érdekében, hogy az ellenőrzési rendszer ne omoljon össze, az ország államhatárának biztonságos határőrizete ne sérüljön, különösen, hogy továbbra is érvényesüljön a humanizmus elve a kontroll során, új alapokra célszerű helyezni a migráció ellenőrzésének feladatrendszerét. Ennek a megközelítésnek az alapját képezi az elemek folyamatos korrekciója a migrációs jelenségek makró- és mikro elemzési, rövid-, közép- és hosszútávú, kockázatelemzésen alapuló prognózisának ismeretében.

¹¹⁸ Például: Németország 1939-ben Lengyelországba történt bevonulása után lengyelek, a második világháború időszaka alatt és azt követően görögök menekültek Magyarországra. Országunkból 1956. év őszén a lakosság 2%-a menekült külföldre. Az 1980-s években NDK állampolgárok tömege érkezett Magyarországra, akik közül nagy számban menekültek az államhatárunkon keresztül Ausztriába. Az 1989. évi romániai forradalom következményeként, majd a jugoszláv polgárháború, a koszovói exodus miatt tízezrek menekültek országunk területére, kértek, kaptak, tartózkodtak valamilyen jogcímen.

2.2 A migráció kezelésének túlterheléséhez kapcsolódó fogalmi keretek

A migráció mint globális társadalmi jelenség reguláris és irreguláris tipológiai megközelítésének rendészeti vonatkozású hatásai kevésbé képezik kutatások tárgyát, azok többségében az emberi vándorláshoz kapcsolódó jogsértéseket vizsgálják elkövetői és sértetti, illetve a védett jogi tárgy oldaláról. A már publikált kutatási eredmények összegzéseiben ajánlott és alkalmazásra javasolt megoldások jellemzően reaktívak. Deklarálható hiányosságként azonosítható, hogy a reguláris és irreguláris migrációs hatásokat nem kezelik komplexen, valamint a társadalom tagjait érintő direkt és indirekt hatások negatív túlsúlya jelenik meg, az alkalmazott és leírt rendészeti protokoll költséghatékonysága vitatható.

A túlterhelésnek a jelenkorban is helytállóan értékelhető a magyar nyelv korai szótára szerinti 19. századi értelmezése, leírása: „*kellő mértéket haladó terhet rak valamire, vagy valakire*”.¹¹⁹ Az esemény a társadalom működése területén az adott rendszer folyamatszerű változását követő jelenségek részben, egészében történő, kevésbé prognosztizálható – jellemzően külső behatás eredményeként – olyan mértékű hatásváltozás növekedését feltételezi, amely érdemi beavatkozás nélkül kritikus következményeket (is) okozhatnak.

A migráció nagyságát, intenzitását, érdemi jellemzőjét generáló faktoroknak beazonosítható, kockázatelemzésekkel prognosztizálható hatásmechanizmusa van. Ez szélsőséges viszonyoktól mentes időszakban hatékony migrációkezelési háttérrel tud biztosítani a felelős hatóságoknak, a háromelemes időfaktor, a távolságok, a migrálók ismert száma miatt. Amennyiben viszont előre kevésbé prognosztizálható, kevésbé-és/vagy nem ismert rendkívüli migrációs faktorok is megjelennek a mintázatban, úgy azok hatása jelentős többlet terhet róhat a kibocsájtó és tranzit területeken túlmenően, a fogadó területek, országok részére is.

A kutatás időszakában a Földön olyan tömeges, kényszermigrációt kiváltó események történtek (pl. a szíriai háború, az afganisztáni folyamatok, a rohingyák üldözése, a jemeni és kongói extrém erőszakos cselekmények, a venezuelai gazdasági válság, a klimatikus változások okozta humán migráció Mozambikban, a Fülöp-szigeteken stb.), amelyek következtében emberek tíz- és százazrei, milliói keltek útra, hagyták el származási helyüket időszakosan, vagy akár a visszatérés legcsekélyebb lehetősége, szándéka nélkül. Ezeknek, illetve a további migrációt kiváltó egyéb

¹¹⁹ Czuczor Gergely – Fogarasi János (1874): A magyar nyelv szótára. <https://mek.oszk.hu/05800/05887/pdf/>

faktorok következményeként napjainkban a nemzetközi migrációban érintett személyek becsült száma globálisan körülbelül 272 millió ember, amelynek kétharmada munkaerőt jelentő bevándorló.¹²⁰ Ez a szám továbbra is a világ népességének nagyon kis százaléka (3,5%), ami azt jelenti, hogy az emberek nagy többsége világszerte (96,5%) abban az országban lakik, ahol született. A nemzetközi migráció alanyainak becsült száma és aránya azonban már meghaladja azokat az előrejelzéseket, amelyek korábban a 2050-es évre készültek és 2,6%, illetve 230 millió ember vándorlását prognosztizálták¹²¹. A geopolitikai, gazdasági és egyéb viszonyok elemzése alapján a globális szinten a legnagyobb létszámokat befogadó célországok - USA, Oroszország, Szaúd-Arábia, Franciaország, Egyesült Arab Emírségek – migrációban érintett státusza valószínűleg huzamos időn keresztül nem fog megváltozni.

Ez a megszokott jellemzőkkel bíró folyamat és az előre nem, vagy kevéssé ismert események miatt a 21. évszázad népvándorlásaként is azonosítható, globális osztársadalmi jelenség számos országban, nemzetben kiváltotta a „*harag korát*”¹²². Pankaj Mishra kutatási eredményei megerősíthetőek, hiszen egyes nemzetállamok társadalmi a szélsőséges események szélsőséges hatásaira szélsőségesen reagáltak. A kialakult helyzetek egyfajta kezelésére az ENSZ és tagállamai nemzetközi szinten koordinált ajánlásokat fogadtak el¹²³ az állami szereplőkön túl a Non-Governmental Organizations¹²⁴ (NGOs) és civil segítők aktív együttműködését elfogadva, amelyek erősíthetik a humán migráció hatékony, egységes elveken nyugvó kezelését.

A nyugat-balkáni migrációs főirány 2015. évének eseményei Magyarországot érintően is rámutattak arra a tényre, hogy a globalizáció és a felgyorsult vándorlás miatt egyfajta negatív hatásként mind a reguláris, mind az irreguláris migráció ellenőrzési feladatait végrehajtó szervezetekre nehezedhet olyan többlet terhelés, amely meghaladhatja a szervezetek normál és növelt működési kapacitását.

¹²⁰ World Migration Report (2020). International Organization for Migration, Geneva, 28-29. o. Forrás: https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf (Letöltés ideje: 2020. 11. 22.)

¹²¹ Department of Economic and Social Affairs Population Division (2019): International Migration 2019 Highlights. UN, New-York, ST/ESA/SER.A/439)

¹²² Mishra, Pankaj (2017): Age of Anger. A History of the Present. Farrar, Straus and Giroux, New York

¹²³ UN IOM (2016): The Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration. Forrás: <https://www.iom.int/global-compact-migration> (Letöltés ideje: 2020. 09. 14.)

¹²⁴ Az ENSZ által nyilvántartott Non-Governmental Organizations. Forrás: <https://cutt.ly/NfPg7Le> (Letöltés ideje: 2020. 10. 11.)

A migráció okozta állami és társadalmi faktorokra jellemző túlterhelés negatív hatása (más szóval kifejezve túlterheléses migráció) a nagy társadalmi mozgásokat, vándorlásokat kiváltó eseményekkel párhuzamosan, vagy azokat követve jelenik meg. A történelem, a migráció irodalmában fellelhető leírások szerint települések lakossága, nemzetiségek pusztultak el a vándorlásuk ideje alatt, vagy menekülésük valamelyik állomásán, ahol a fogadó nemzet, annak felelős szervei nem tudtak, vagy nem akartak részükre megfelelő védelmet, ellátást biztosítani, eljárást lefolytatni. A globalizált világban jellemző a fenttartható fejlődés annak legtöbb állami szegmensében, így a migrációs jelenségek kezelésében is. Ezeket a fejlett jogállamisággal bíró társadalmak a nemzetközi és nemzeti jog, az etika normák, a gazdasági kapacitás függvényében, objektív helyzettudatossággal, rendészeti eszközökkel törekednek kezelni.

A migráció koncentrált megjelenése jellemzően térben szűkül, időtartamban behatárolható. A reguláris migrációt ellenőrző határforgalomban az arra kijelölt határátkelőhelyek területe a nemzetközi személy és járműforgalom áramlásában egyértelműen beazonosíthatók egyenként, vagy akár a túloldali országok szerinti viszonylatokként is, amennyiben az intenzív határforgalom több határátkelőhelyet érint. Az irregulárisan migrálók az alkalmazott módszer függvényében, de meghatározó többségi arányban a határátkelőhelyek közti szakaszokon kísérik meg átlépni az államhatárt. Ezek az átlépési helyszínek, szakaszok a határrendészeti elemzések és értékelések adatainak felhasználásával leírhatók. Az irreguláris migráció nagyságrendjétől függően jelennek meg rendészeti intézkedési helyszínekként az azonosított államhatárátlépési pontok, az érintett szakaszok száma és azok hossza, valamint a térségben intézkedés alá vont, jogszerűtlenül tartózkodó külföldiek száma, irreguláris határátlépési módszere.

Magyarországon a túlterheléses migráció az államhatár átlépésének reguláris és irreguláris fajtájában egyaránt megjelenhet. Az államhatárt jogszerűen csak ellenőrzés mellett, vonatkozó normatív feltételeknek történt megfelelés esetén lehet átlépni, az arra kijelölt helyeken és időszakokban¹²⁵, amely kötelezettséget az Alaptörvény a rendőrség hatáskörébe utalta.¹²⁶ A Rendőrségről szóló törvény alapján a szervezet határrendészeti feladatainak részét képezi a határforgalom ellenőrzése és a határőrizeti tevékenység is.¹²⁷ Az államhatárt átlépni szándékozók jogkövető

¹²⁵ Az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény 11. § Az államhatár átlépésének feltételei

¹²⁶ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) 46. cikk (1)

¹²⁷ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 1. § A Rendőrség feladata

formájában, a tendenciózus határforgalom növekménnyel járó folyamatok nem megfelelő szervezeti kezelése, vagy pl. rövid idő alatt az átlagosan jellemző nagyságrendtől érdemben eltérő létszámú utas, jármű kapacitásbéli, szervezési hiányosságokra visszavezethető problémái miatt jelentősnek értékelhető várakoztatás alakulhat ki adott határátkelőhelyen. Az alapfeladatok végrehajtása során az államhatár őrizetéért, annak jogellenes átlépésének megelőzéséért, megakadályozásáért felelős szervezetre hárulhat olyan irreguláris migrációs nyomás, amelynek a vonatkozó normák által rendelt feladatait a saját forrásainak teljeskörű alkalmazásával nem, vagy csak részben képes végrehajtani.

Az államhatárt érintő migráció típusain belül, annak ellenőrzöttsége szerinti fajtája esetén, megfelelő módszertannal beazonosítható a szervezettség, a folyamat változóinak tudatos, külső hatások eredményeként bekövetkező korrekciója a hatás-ellenhatás törvényének mintájára¹²⁸.

A reguláris migráció esetén a túlterhelés jellemzően az utasforgalom részéről, az előzetes információszerzés ismeretében feltételezett minőségibb szolgáltatás (pl. autópályán történő közlekedés, utasforgalmi kiszolgáló létesítmények, közlekedés- és közbiztonsági helyzet stb.), vagy az állam részéről alkalmazott adminisztratív eszközök miatt jelentkezhet (pl. útvonalengedélyek kiadása, határátkelőhelyek nyitvatartási idejének korlátozása, vízumkiadásra feljogosított határátkelőhelyek megjelölése, közlekedési hálózat fejlesztése stb.). Ezek az objektív, a migráló egyéni döntésén túl jelentkező tényezők egyenként és egymásra épülve, a következményi hatásokat növelve, időtartamban behatárolható intenzív változásokat képesek generálni (pl. államhatáron átvezető autópályán útzár alkalmazásával kezelt közlekedési baleset, az ország területén azonos, vagy egymást követő nemzetközi érdeklődést kiváltó rendezvények stb.). A szervezeti tevékenység színvonalának negatív befolyásolását az ellenőrzések, az intézkedések alá vontak számának eseti, nem megszokott növekedése okozhatja. A migráció kezelésére hivatott állami szervek jogszabályban meghatározott, megszokott viszonyokra tervezett szervezeti struktúrában, létszámmal és pénzügyi keretek közt látják el feladataikat, amelyek trend elemzésekre épülnek és emiatt közép-, valamint hosszútávú belső korrekciókra képesek. Ezeket a jellemzőket a határforgalom áramlásában, a migrációs

¹²⁸ Ropolyi László (2002): A hatás-ellenhatás törvénye és a migráció szociológiája. Forrás: <https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/tudomany-tortenet/ch12s04.html> (Letöltés ideje: 2020. 12. 19.)

folyamatokban bekövetkező rövidtávú, intenzív hatást gyakorló változásokat a jogalkotás, az államapparátus csak reaktívan képes kezelni, azok szervezethegének felismerését, azonosítását és kezelési módszertanának kialakítását követően.

Az állami irányítás alatt tevékenykedő szervezetek intézkedései, különösen az intézkedés alá vontak jogainak korlátozása (pl. ruházat és csomagátvizsgálás, jegyzőkönyvi meghallgatás, ujjnyomat és arckép rögzítés, előállítás stb.) csak jogszabályban rögzített keretek között és időtartam alatt hajtható végre. Amennyiben ennek a feladatának a rendészeti szerv intézkedési kötelezettséggel terhelt tagja nem, vagy csak részben tesz eleget, úgy felelősséggel is tartozik érte. Ezeket a működtetési oldalon megjelenő késedelmes reagálásokat felismerve használhatják ki a túlterheléses migrációs környezetet kialakító koordinátorok, akiknek az a célja, a rendészeti szerv a migrációs ellenőrzési feladatait a biztonsági hatékonyság csökkenésével tudja csak végrehajtani. Ez a tudatos tevékenység a migráció ellenőrzési hatékonyságának csökkentésével veszélyezteti az adott állam társadalmi rendjét, biztonságát, gátolja a rendészeti szervek és a migráció kezelésében érintett más állami szereplők jogszerű működését, csökken azok korrekciós képessége, a kialakult vagy kialakulni látszó helyzetekre történő megelőző, rugalmas reagálása.

A 20. században erősödő jelenségként azonosíthatók azok az elkövetési magatartások, amikor a legális migrációt lerontja a legális beutazást követő tartózkodási szabályok megszegése, például az úgynevezett túltartózkodás.¹²⁹ A köznyelvben az illegális szó használata elterjedtebb, azonban pl. Shadid Haque és emberjogi szervezetek hangsúlyozzák, hogy senki sem lehet illegális.¹³⁰ Egyetértek Nagy Boldizsárnak azzal az ajánlásával, amely figyelmen kívül hagyja a kifejezések militarista tartalmú értelmezhetőségét és nem jelent olyan markáns kriminalizálást a kifejezések jelentésének értelmezése, mint a legális és illegális szavak esetében.¹³¹

Az irreguláris (illegális) migráns/vándor a globális kontextusban az a személy, akinek az adott ország területére történt szabálytalan belépése, a beutazási feltételek megsértése vagy a beutazáshoz, a tartózkodáshoz szükséges jogalap lejártja miatt nincs

¹²⁹ Tóttős Ágnes (2015): A legális migrációs csatornákkal való visszaélés kérdései az uniós és hazai jogban és gyakorlatban. In: Hautzinger Zoltán (szerk.): Migráció és rendészet. MRTT Migrációs Tagozat. Pécs, 215. o.

¹³⁰ Haque, Shahid: Senki sem lehet illegális. Forrás: <https://bordercrossinglaw.com/nohumanbeingillegal> (Letöltés ideje: 2019. 11. 19.)

¹³¹ Nagy Boldizsár (1996): Lehetséges-e belső határok nélküli Európai Unió közép- és kelet-európai államokkal való bővülés után? In: Sik Endre; Tóth Judit (szerk.): Táborlakók, diaszpórák, politikák, Budapest 180-194.o.

engedélyezett jogi státusa egy tranzit- vagy befogadó országban. Az előző értelmezés az EU jogterminológiai alkalmazása szerint egy olyan schengeni állam területén tartózkodó harmadik országbeli állampolgár, aki nem vagy már nem teljesíti a Schengeni határellenőrzési kódexben meghatározott beutazási, vagy az EU-tagállamba való belépés vagy tartózkodás egyéb feltételeit.¹³²

A globalizált világ társadalmi veszélyeztetettsége és a migrációelméletek fejlődésének eredményeként teret nyert az az elméleti megközelítés is, amely arra a tényre alapoz, hogy a vándor ugyan jogszerűtlenül érkezik valamely területre, de a tartózkodásának jogszerűsége minimálisan is érdemi vizsgálatot igényel, mint például a nem visszairányítható (non-refoulement)¹³³ kategória. Az ilyen migrálók azonosíthatóságára jelent meg a regisztrált és nem regisztrált (documented, undocumented) fogalom. Hood és Morris arra hívja fel a figyelmet, hogy a leírás alanyai olyan speciális helyzetben vannak, amelyben a mindennapi megélhetésükhöz, valamint a sürgősségi egészségügyi ellátásukhoz szükséges nyilatkozati jogon túlmenően semmiféle egyéb lehetőségük nincs.¹³⁴

A jogszerűség folyamatának gondolatmenetét követve Mark Provera rámutat, hogy a legálisan érkező és tartózkodó személy is válhat jogszerűtlenül tartózkodóvá, ha annak jogi feltételei megszűnnek.¹³⁵ Az irreguláris migráció fogalmi eleme a jogszerűtlenség, ami az adott országba vándorlás, az államhatár átlépése vagy az országon belüli tartózkodás esetén nem a vonatkozó jogi előírások szerinti magatartás következménye.¹³⁶ Ugyanakkor a jogszerűtlen (illegális) beutazásból is származhat jogszerű, mégis irreguláris (például menedékkérelem elbírálása miatti) tartózkodás és a jogszerű tartózkodás is irreguláris helyzeté alakulhat, ha annak jogi feltételei megszűnnek. Az irregularitás ezekből következően egy állapot jogszerűségének a megváltozásától függ, egyben bizonytalan (uncertain), titkolt (clandestine), vagy biztonságfosztott (insecurity) migrációs helyzetet teremthet, amire Stéphane de Tapia

¹³² Az EU irreguláris migráns fogalmi értelmezése. Forrás: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary_search/irregular-migrant_en (Letöltés ideje: 2020. 11. 21.)

¹³³ Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének útmutatója a visszaküldés tilalmának értelmezésére. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2016-guidance-reducing-refoulement-risk_hu.pdf

¹³⁴ Hood, Trey – Morris, Irwin L. (1998): Give Us Your Tired, Your Poor, ... But Make Sure They Have a Green Card: The Effects of Documented and Undocumented Migrant Context on Anglo Opinion Toward Immigration. *Political Behavior.* (20/1) 2-8. o.

¹³⁵ Provera, Mark (2015): The Criminalisation of Irregular Migration in the European Union - CEPS paper in Liberty and Security in Europe No. 80/February 4-19. o.

¹³⁶ Hautzinger Zoltán (2016): Szemelvények a migráció szabályozásáról. Pécs, AndAnn Kft., 10-12. o.

hívja fel a figyelmet tanulmányában.¹³⁷ Ezek a fajta státuszok a külföldiek esetében a nem azonosított és nem azonosítható személyazonossággal egyfajta előnyt (pl. hatósági eljárások alól ki tudja vonni magát), de egyúttal hátrányt is (pl. integrációs és egészségügyi juttatásokhoz való hozzáférés hiánya), az államot érintően jellemzően hátrányt (pl. joggal történő visszaélés, biztonsági kockázat stb.) generálhatnak.

2.3 A reguláris migráció által kiváltott túlterhelés

A tömeges bevándorlás értelmezését a jogalkotó a menedéjogról szóló törvényben tételesen sorolja, amely normatív leírást Magyarország külső határain megjelent, de azt megelőzően nem megszokott migrációs mintázatú irreguláris migrációs jelenség kapcsán alkotta meg.

Balla József tanulmányában kifejti, hogy a határforgalom ellenőrzése során, a nemzetközi és nemzeti jogszabályi környezet rendelkezéseit tiszteletben tartó, reguláris utazók határátlépésre jelentkezésekor az ellenőrző hatóságok a vonatkozó normák, valamint az eljáró hatóság kiadmányozásra jogosult vezetői intézkedéseit követve látják el feladataikat¹³⁸. A Kódex¹³⁹, annak végrehajtási szabályainak egységes gyakorlatát rögzítő Kézikönyv¹⁴⁰, a Határforgalom-ellenőrzési Szabályzatról szóló utasítás¹⁴¹ kötelező elemként rendeli mindezek alkalmazását a határforgalom ellenőrzése során.

A jogalkotó a határforgalom-ellenőrzés feladatainak szakmai sávjában is felismerte azt a lehetséges helyzetet, amikor a határátkelőhelyeken jogszerűen átlépni szándékozók száma, a forgalomáramlás intenzitása, egyéb okok miatt torlódás, várakozás alakulhat ki annak a kezelésére kevésbé alkalmas feltételrendszer nem megfelelősége miatt. Ennek megelőzésére, kezelésére fogalmazta meg az ellenőrzés gyorsításának lehetőségét a reguláris határforgalom ellenőrzésével szemben támasztott követelmények biztosításának igénye részeként. Külön kategóriákba csoportosítja az

¹³⁷ Stéphane, de Tapia (2002): New patterns of irregular migration in Europe - Centre National de la Recherche Scientifique, France 22. o.

¹³⁸ Balla József (2017): A schengeni elvek szerinti határforgalom-ellenőrzés tartalmi elemei Magyarországon 2016-ban. Magyar Rendészet (3) 13-30. o.

¹³⁹ A személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről szóló, Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 Rendelete (2016. március 9.)

¹⁴⁰ A Bizottság ajánlása a tagállamok illetékes hatóságai által a személyek határokon történő ellenőrzése során használandó közös Határőrök gyakorlati kézikönyve C(2006) 5186 végleges

¹⁴¹ Határforgalom-ellenőrzési Szabályzatról szóló 24/2015. (X. 15.) ORFK utasítás 17. (64) és 18. (69.)

átlépésre jelentkező utasokat¹⁴², amelyekhez rendeli azok ellenőrzési módszerét.¹⁴³ A jogalkotó felismerte annak lehetőségét és a szabályozása során önálló cikkben deklarálta amikor „... a határátkelőhelyeken a várakozási idő túl hosszúvá válik, és már valamennyi személyzeti, létesítménybeli és szervezeti erőforrást kimerítették.” Erre az esetre biztosított a határforgalom ellenőrzése könnyítésének intézménye.¹⁴⁴ Ezek a lehetőségek elsődlegesen az időszakos, rövid időtartamú kritikus forgalmi helyzetek kezelését támogatják. Az ellenőrzött határforgalom globalizált társadalmi környezetünkre jellemző, a 2008. évi gazdasági világválságot és Magyarország Schengen övezethez történt csatlakozását követő¹⁴⁵, komplex hatásainak megjelenését a felelős hatóságoknak ezekre a szabályzókra épülő proaktív szakmai módszertannal kell kezelni.

Magyarország schengeni külső határszakaszán átlépő utasforgalomban a 2008-2020. időszakban a nyitó év a schengeni csatlakozást követően a határforgalomra már érdemi hatást gyakorló, a rendészeti integráció bekövetkezésének időszaka, a Halmosi Péter által is bemutatott nagy gazdasági világválság megjelenésének éve.¹⁴⁶

Az utasforgalmi adatok elemzésének eredményeként megállapítható a 2008. évet követő mérsékelt csökkenés úgy, hogy határforgalom ellenőrzés csak a külső határszakaszon történik. A 2013. évig stagnálás jelentkezett, majd 2014. és 2015. évben már mérhető a növekedés, a 2008. évi adatok meghaladása és a 2016-2019. években intenzív határforgalom emelkedés tapasztalható. A 2020. évben a globális humán pandémiahelyzet kezelésére alkalmazott korlátozások miatt drasztikus csökkenés következett be. A viszonylati utasforgalmi számok elemzése azt a megállapítást erősíti meg, hogy a legnagyobb arányú utasforgalmi növekmény a Romániával szomszédos határszakaszunkon van, amely speciális jogi helyzete miatt

¹⁴² A személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről szóló, Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 Rendelete (2016. március 9.), értelmező rendelkezések 2. cikk 5-6. pont; VII. melléklet - A személyek egyes kategóriáira vonatkozó különleges szabályok

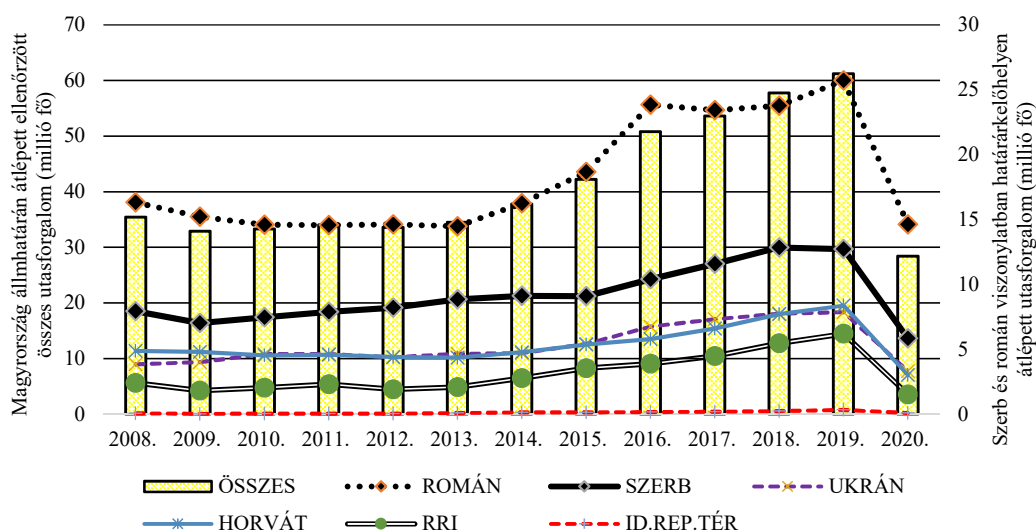
¹⁴³ A személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről szóló, Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 Rendelete (2016. március 9.), 8. cikk (2)

¹⁴⁴ A személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről szóló, Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 Rendelete (2016. március 9.), 9. cikk

¹⁴⁵ A CSEH KÖZTÁRSASÁG, AZ ÉSZT KÖZTÁRSASÁG, A CIPRUSI KÖZTÁRSASÁG, A LETT KÖZTÁRSASÁG, A LITVÁN KÖZTÁRSASÁG, A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG, A MÁLTAI KÖZTÁRSASÁG, A LENGYEL KÖZTÁRSASÁG, A SZLOVÉN KÖZTÁRSASÁG ÉS A SZLOVÁK KÖZTÁRSASÁG CSATLAKOZÁSÁNAK FELTÉTELEIRŐL, VALAMINT AZ EURÓPAI UNIÓ ALAPJÁT KÉPEZŐ SZERZŐDÉSEK KIIGAZÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ OKMÁNY. AA2003/ACT/hu 1 Forrás: https://www.parlament.hu/irom37/9171/csatlakozasi_okmany.pdf (Letöltés ideje: 2018. 09. 22.)

¹⁴⁶ Halmosi Péter (2014): A gazdasági válság kezelésének eredményei és kétségei. Magyar Tudomány, (2) 151-162. o.

az EU belső, de a Schengen tagállami szövetség külső határszakaszán helyezkedik el. Az utasforgalmi adatok viszonylatokként és évenkénti elemzési számai arra mutatnak rá, hogy összességében minden schengeni külső határszakaszunkon növekedés volt tapasztalható, mégis a Romániával szomszédos határátkelőhelyeken a többihez képest nagyobb mértékű és intenzitású a pozitív elmozdulás aránya.

Magyarország schengeni külső határszakaszain átléptetett személyforgalom (millió fő) 2008-2020 saját szerkesztés¹⁴⁷

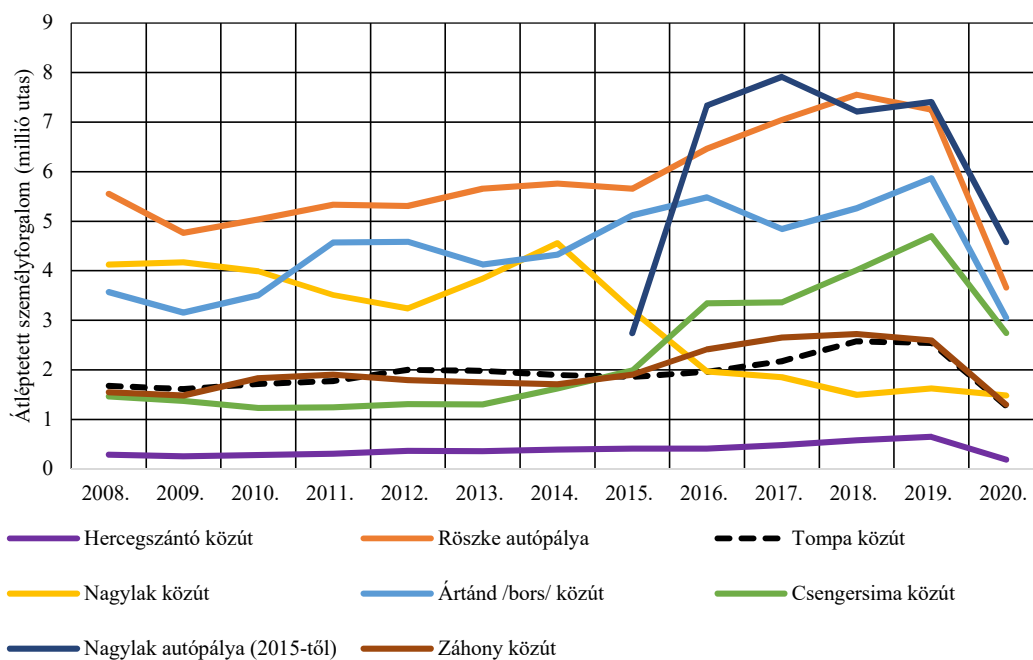
A migrációs faktorok vizsgálata során meg kell említeni a 2008. évben bekövetkezett gazdasági világválság negatív hatásait, majd a stabilizálódást követő növekedést annak valamennyi területén, így a nemzetközi határátlépő utasforgalomban is, az utazási céloktól függetlenül. Ezt a pozitív hatású növekményt igazolják vissza a külföldi utazók által Magyarországon eltöltött napok számadatai¹⁴⁸, a forgalomban lévő és jelentős üzemanyag fogyasztást igénylő közúti járművek számának növekedése¹⁴⁹, továbbá számos egyéb mutató, így a határátkelőhelyekig le-, vagy azokon átvezető főutak, autópályák kiépítése, azok forgalmi szívóhatása is, a nemzetközi határforgalom útvonalainak átrendeződése. A reguláris migráció mérhető és elemezhető, értékelhető módon képes egymást erősítő, vagy egymástól független faktorok hatásaként is térben és időben olyan koncentráltan megjelenni, amely

¹⁴⁷ Forrás: KSH STADAT GA1D01 (Letöltés ideje: 2020. 11. 14.)

¹⁴⁸ Magyarországgra tett külföldi utazások. Forrás: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_ogt004a.html (Letöltés ideje: 2018. 10. 23.)

¹⁴⁹ A közúti gépjárművek száma. Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_ode008.html (Letöltés ideje: 2018. 10. 23.)

veszélyeztetheti a határforgalom ellenőrzés jogszerű és szakszerű, biztonságos, gyors, kulturált végrehajtását.

Magyarország legnagyobb forgalmú schengeni külsős határátkelőhelyein átléptetett személyforgalom (millió fő) 2008-2020 - saját szerkesztés¹⁵⁰

A legnagyobb utasforgalom növekménnyel érintett ukrán, román és szerbiai viszonylatú határátkelőhelyek közül kiemelt határátlépési pontok vonatkozásában az adatelemzés még markánsabban megjeleníti a túlterhelés jelenségét, mert a határforgalom ellenőrzött átléptetése földrajzilag azonos helyen, azonos módszertannal, a rendelkezésre álló eszközparkkal és humán erőforrással történt.

2.4 A humán migráció rendészeti szervekre gyakorolt objektív túlterhelésének fogalma és elméleti modellje

Az államhatáron (határátkelőhelyen) megjelenő túlterheléses irreguláris migráció a globalizált világra jellemző olyan koncentrált társadalmi jelenség, amelynek objektív eleme(i):

- térben és időben behatárolhatók,
- szervezeten és intenzíven,

¹⁵⁰ Forrás: KSH STADAT GA1D01 (Letöltés ideje: 2020. 11. 14.)

- járulékos hatásaival veszélyeztetheti, gátolhatja a felelős hatóság jogszerű és flexibilis, proaktív tevékenységét,
- amelynek eredményeként a határellenőrzési és a hatáskörébe utalt eljárási feladatainak végrehajtásában az inflexibilis reaktív feladatellátással biztonsági deficit keletkezhet.

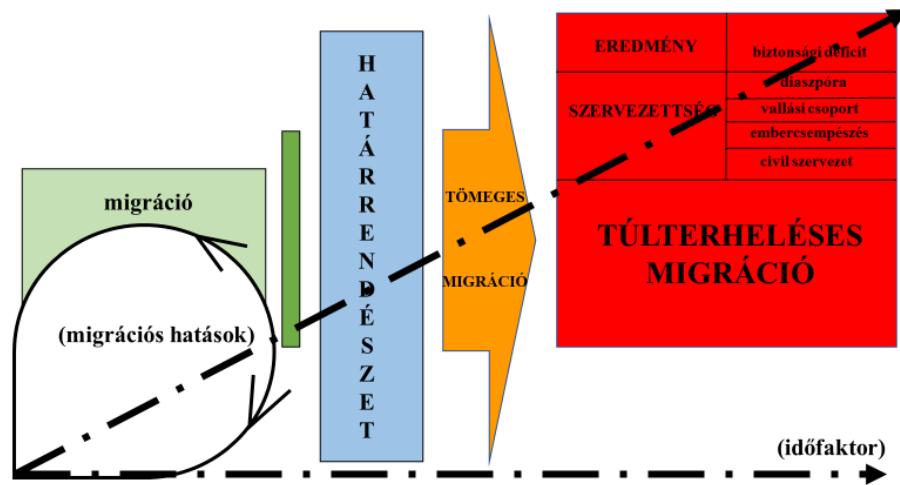
A rendészeti szerv migrációkezelési feladatellátására gyakorolt túlterheléses hatás időbeni megjelenése, tartama kétféleképpen azonosítható. Egyrészt a jelenség előzetesen észlelhető, elemezhető, prognosztizálható előzmények nélkül, reálisan előre nem tervezhető váratlansággal aktiválódik. Másrészt egy folyamatosan növekvő, a rendészeti szerv feladatellátásában többlet teljesítési igényeket kiváltó eseménysor jellemzi, de mindkét esetben – utólag megállapíthatóan – a negatív hatásgyakorlás kezdeti időszaka éppúgy beazonosítható, mint annak lezárulása. A túlterheléses negatív hatásgyakorlás lezáró időszaka a rendészeti szerv migrációkezelési feladatainak megszokott viszonyai közé történő rendeződést jelenti.

A jelenség hatásgyakorlása épp a túlterhelés jellemzőjeként az érintett rendészeti szerv illetékességi területének egy vagy több részére, de kiterjedésének, mobilitási irányának azonosíthatóságával történik. A hatásgyakorlás szervezési oldalán a cél az ellenőrzési terület bővítése, amellyel a rendészeti szerv humánerőforrásait, eszközparkját szét kell bontani, a változások függvényében mobilizálni. A rendészeti szerv célja a kívülről érkező hatásgyakorlás területének ellenőrzés alatt tartása, a kiterjedés megakadályozása.

A fogalomalkotást megelőző kutatások felhívták arra a figyelmet, hogy a vándorlókat a négy azonosítható szervezési felületen (diaszpóra, vallási csoport, embercsempészség, civil szervezet) térben és időben közelítik egymáshoz. Ennek következtében a mozgó tömeg létszáma növekszik, ami a belső kohéziót erősíti, a rendészeti szerv állományának, területileg érintett társadalom tagjainak a biztonságérzetét csökkenti. A túlterheléses negatív hatásgyakorlás minél rövidebb időtartam alatt, minél nagyobb létszámra növekszik, annál reálisabb az esélye, hogy a migrációellenőrzési feladatok végrehajtásának teljessége csorbát szenved, a biztonsági elemek sérülnek.

Az államhatáron irregulárisan belépni szándékozó külföldi vándorok nagy létszámú tömege már önmagában képes zavart okozni az eltérő szociokultúra, a jelentkező ellátási igények, kommunikációs problémák miatt a rendészeti szervek, valamint helyi lakosság, társadalmi, gazdasági érintett szereplők irányába.

Amennyiben ez a jelenség még irányított keretek között agresszióval, a rendészeti intézkedési protokoll passzív, vagy aktív megszegésével, a személyes adatok eltitkolásával, valótlan adatok közlésével, megalapozott egészségügyi ellátási igények kikényszerítésével, rongálással stb. súlyosbodik, úgy azok elkerülhető intézkedésekre kényszerítik az eljáró hatóságot, annak tagjait. Ezek a szükségtelen, a jogszerű eljárási időtartamot növelő, érdemi hatékonyságú rendészeti feladatellátás nélküli cselekmények az azonos időszak alatt nagy létszámú intézkedés alá vont külföldi esetében kényszerhelyzeteket alakíthat ki. Ennek következtében az intézkedő, az eljáró szervezet a kapacitásai függvényében mérlegel, dönt arról, hogy a jogalkotói szándékot milyen opcionális keretek között valósítja meg úgy, hogy azzal ne kövessen el jogsértést, valamint a külföldivel szemben a rendelt eljárási cselekményeket végrehajtsa. Ezeket a rendőri interjúk összegző eredménye alapján magas szintű rugalmassággal, a változó környezetre történő azonnali komplex reagálással, valamint azon is túlmutató, előre gondolkodó megelőző célzatú intézkedésekkel lehetséges biztosítani.

A túlterheléses migráció fogalmának elméleti modellje - saját szerkesztés

A migráció kezeléséért felelős rendészeti szerv feladatellátására gyakorolt túlterhelés objektív hatása annak célzatossága miatt kiválthatja a határellenőrzési feladatok végrehajtási hatékonyságának érdemi csökkenését, a külföldiek ellenőrzés nélküli tömeges bejutását az államhatáron. Kiválthat olyan negatív objektív hatást, amelynek célja, hogy a rendészeti szerv az adott időszakban, adott helyszínen rendelkezésére álló kompetenciákkal ne legyen képes ellátni jogszerűen, szakszerűen, humánusan a jogalkotó által meghatározott feladatait. A szervezett, negatív

hatásgyakorlás képes lehet elérni a rendészeti szervezet teljesítőképességének határait, aminek következtében az elveszíti a további korrekciós lehetőségét, a külső hatások átveszik a működése felett az irányítást. Ezzel együtt a szervezet működése az események utánkövetésére, a kialakult körülmények utólagos kezelésére képes már csak, aminek legsúlyosabb következményeként az ellenőrzési feladatok eredményes végrehajtási körülményeinek csorbulása miatt csökken a hatékonyság, kialakul annak a lehetősége, hogy olyan külföldi jusson az országba, akinek az ellenőrzése, illetve a regisztrációja hiányos, egészségügyi, bűnügyi stb. valós veszélyt jelenthet.

A kockázatot magában rejtő humán migrációt kutatók felhívják arra a figyelmet, hogy nem csak az irreguláris, hanem a reguláris migráció alanyai, a menekültügyi eljárást kérelmezők között is jelen vannak olyan személyek, akik adott társadalomra veszélyt jelenthetnek.¹⁵¹ A migráció túlterheléses hatása a migráció tömeges jelenségén azzal mutat túl, hogy azonosítható a megjelenésében a szervezettség és a célzatosság. A túlterheléses migráció szervezésének négy felülete érdemben azonosítható és azok önálló, vagy közös alkalmazása biztosíthatja az alapot annak céljára, az ellenőrzést végrehajtó szervezet működésképtelenné tételére, a biztonsági deficit kialakítására.

2.5 Az irreguláris migráció Magyarország 21. századi túlterheléséhez vezető események, nemzeti történelmi minták a 20. században

A hipotézisek, a túlterheléses migrációs fogalmi kör vizsgálata során meghatározó elem volt annak feltárása, hogy Magyarországon a történelmi közelmúltban, az 1900-s években történtek-e olyan nagy létszámú migrációs események, amelyek kezelése absztrahált mintaként szolgálhatnak a kutatási időszak eseményeivel kapcsolatosan.

A trianoni békediktátum után „*a Magyar Királyság új határain kívül rekedt mintegy 3,3 millió magyar nemzetiségű lakosból tízezres nagyságrendben települtek át Dél- és Észak-Erdélyből. Elsősorban az államapparátus tagjai, a közszolgálatban dolgozók menekültek el a román, csehszlovák és jugoszláv megszállás elől, mivel egzisztenciájuk megőrzését az új államhatalomtól nem remélhették.*”¹⁵² Fórizs Sándor

¹⁵¹ Laufer Balázs (2017): Migrációs státuszkérelmezők esetében felmerülő lehetséges nemzetbiztonsági és terror kockázatok. Terror és elhárítás, (6). 3. 67-107. o.

¹⁵² Gubicza József (2013): Gondolatok a migráció és menekültügy magyarországi megjelenéséről, a határrendészeti feladatairól. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: A modernkori magyar határrendészet százötz éve. Magyar Rendészettudományi Társaság, Határrendészeti Tagozat, Budapest.

tanulmányában bemutatja a korszak határőrizeti rendszerének újjászervezését. Ezek között a markánsan jelenik meg a centralizált, hierarchizált határőrizet, a határforgalom ellenőrzése, az államhatár rendjének szabályozása és maga az államhatár jelölése. Hiányosságként értékelhető ugyanakkor, hogy az államhatár tömegesen, irregulárisan átlépő külföldiek, menekülők megjelenésére nem kerültek kialakításra szabályozó környezet, így humán- és logisztikai háttér sem.¹⁵³ Ezek a hiátusok a későbbiekben is jellemzők maradtak.

Magyarország II. világháborús korszakához kötődő történelmében Németország 1939-ben Lengyelország ellen végrehajtott támadása után azonosítható az országunkba irányuló első tömeges migrációs hullám. A magyar és lengyel nép között történelmi előzményekre visszavezethető baráti kapcsolat volt, ami miatt Sallai János kutatási eredményei szerint polgári személyek és katonák tízezrei menekültek támogatást remélve Magyarországra.¹⁵⁴ A lengyel menekültek fogadását, ellátását a politikai hatalom a honvédség militarista eszközrendszerének irányításával és a bevonható civil szervezetekkel, a lakossággal biztosította. A koordinált intézkedések humanitárius célokat szolgáltak, valamint alapot teremtettek arra, hogy ellenőrzött keretek között elhagyhassák Magyarország területét, amely folyamat 1944. tavaszáig le is zajlott.¹⁵⁵

A II. világháború időszakában és az azt követő években a Görögországban zajló események, a polgárháború miatt menekültek el görögök tömegesen a hazájukból például Magyarországra. A korszakra jellemző állami apparátus az érkező diaszpórát nem kezelte a mai jogi értelemben vett menekültnek, de letelepedést, munkát, ellátást biztosított nekik és lehetőséget adott az integrálódásukra.¹⁵⁶ Erre azonban nem került sor, a görög közösség tagjai az otthoni viszonyok normalizálódását követően többségében visszatértek az anyaországba. A KSH adatai szerint már csak 4.454 személy vallotta magát 2016. évben Magyarországon görög nemzetiségűnek.¹⁵⁷

211. o.

¹⁵³ Fórizs Sándor (2020): A magyar határőrizet újjászervezése az I. világháborút követően. Budapest, Rendőrségi tanulmányok. (3/17) 87-103. o.

¹⁵⁴ Sallai János (2008): Forró ős a lengyel–magyar határon, 1939. In: Gorąca jesień na granicy polsko-węgierskiej, 1939. Újpesti Lengyel Kisebbségi Önkormányzat, Budapest.

¹⁵⁵ A lengyel menekültek magyarországi fogadtatása 1939 őszén. Forrás: https://archivnet.hu/menekultkerdes_migracio_magyarorszagon_a_20_szazadban/2._a_lengyel_menekultek_magyarorszagi_fogadtatasa_1939_osen.html (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)

¹⁵⁶ Befogadás vagy kirekesztés? Forrás: <https://mult-kor.hu/befogadas-vagy-kirekesztes---menekultek-a-magyar-tortenelemben-20150911?pid=5> (Letöltés ideje: 2020. 09. 30.)

¹⁵⁷ KSH Mikrocenzus 2016 – 12. Nemzetiségi adatok (Forrás: http://www.ksh.hu/mikrocenzus2016/kotet_12_nemzetisegi_adatok (Letöltés ideje: 2019. 11. 30.)

A Magyarországon zajló forradalom következményeként, 1956. őszén két hónap alatt az akkori lakosság kb. 2%-a, mintegy 200.000 fő kényszerült elmenekülni az országból. Közülük 180.000 fő Ausztriába, 20.000 fő Jugoszlávia területére lépett át és kérte az akkor már hatályos Genfi Menekültügyi Konvenció szerinti menekültügyi eljárás lefolytatását. Ugyan ez az esemény kifelé irányuló migráció volt, de a tömeges menekültügyi hullám jelenkori elemeit magánviselte. A fogadó és tranzitországok által a helyzet kezelésére akkor alkalmazott politika egyfajta mintaként szolgálhat a biztonsági elvek érvényesítése mellett.¹⁵⁸

A demokratikus változás irányába nyitó Magyarország a volt szocialista berendezkedésű államok közül a Német Demokratikus Köztársaság (NDK) állampolgárainak egyik kedvenc turisztikai célja volt. Ehhez vízummentesen utazhattak, mozoghattak és tartózkodhattak a beléptető határellenőrzésüket követően az ország területén. Ezt a lehetőséget egyre több NDK állampolgár használta fel arra, hogy megkíséreljen Ausztriába szökni, majd onnan tovább, főleg a Német Szövetségi Köztársaság területére. A magyar politikai irányváltásra utaló nyilatkozatok, a Genfi Menekültügyi Konvencióhoz történő csatlakozás (1989. március 1.) ezt a folyamatot erősítették, így egyre több tiltott határátlépési kísérletet hajtottak végre hazánk államhatárán. A határőrizet egyik ikonikus eszközeként korábban alkalmazott Elektromos Jelzőrendszer (EJR) bontására és a határőrök által alkalmazható lőfegyverhasználat tiltására kormányzati döntés született.¹⁵⁹ A politikai rendezést célul kitűző, Sopronpuszta közelében, 1989. augusztus 19-re az államhatárra tervezett Pán-Európai Piknik során NDK állampolgárok tömege lépett át Ausztria területére, nem ellenőrzött módon. A kelet-német állampolgárok Genfi Menekültügyi Konvenció szerinti menekültügyi státuszának és az eljárási rend feltételeinek hiánya miatt Magyarország módosította a hatályos vízumegyezményét. Ennek következtében 1989. szeptember 11-től vízum nélkül lehetett kilépni az országból Ausztria felé.¹⁶⁰ Ez a fajta tömeges migrációt kiváltó esemény politikai döntések okozta következmény volt, amely hatásának időszaka behatárolható, valamint a felelős rendészeti szervek a prognosztizálható helyzet és események kezelésére csak részben készültek fel. A

¹⁵⁸ Zieck, Marjoleine (2013): The 1956 Hungarian Refugee Emergency, an Early and Instructive Case of Resettlement. *Amsterdam Law Forum*, 2, 49–58. o. DOI: 10.37974/ALF.250

¹⁵⁹ Tóth Imre (2009): Menekültkérdés és határnyitás - A magyar és a német diplomáciai szolgálatok szerepe az 1989-es menekültválság megoldásában. *Múltunk*, (4) 38. o.

¹⁶⁰ Sallai János (2009): Vasfüggöny a magyar államhatár mentén. *Közép-Európai Közlemények*, 121–127. o.

megoldásra törekvés elsődlegesen politikai és másodlagosan humanitárius célzatú volt. A migrációs időszakban a menekültként nem értelmezhető külföldiek a reguláris belépésüket, tartózkodásukat követően irreguláris, később reguláris módon hagyhatták el Magyarország területét. Ebben az időszakban országunknak egy valós menekültügyi ellátórendszer működtetési kényszere nélküli migrációs tranzitállam szerepe jutott, rendészeti és menekültügyi intézkedések nélkül.

A rendszerváltozás korszakában Magyarországra az 1989. decemberében lezajlott román forradalom hatásaként 13.000 főre becsült román állampolgár menekült. A fogadásukat, elhelyezésüket és ellátásukat, státuszuk jogi eszközökkel történő rendezését jellemzően az aktuális helyzetekre reagálva, ad-hoc megoldásokkal kezelte az állam.¹⁶¹ A magyar politikai irányítást a helyzet felkészületlenül érte, arra megfelelő stratégiával és megoldási elképzelésekkel, humán erőforrással, eszközrendszerrel nem rendelkezett.¹⁶² A helyzet objektív megoldását támogatta, hogy az érkezettek meghatározó többsége Magyarországon személyi kapcsolatokkal rendelkező, magyar nemzetiségű volt, így könnyen kaptak egyéni segítséget. A menekülők jellemzően Nyugat-Európa felé hagyták el országunkat.

Az újabb tömeges, szervezett jelleget is magán viselő migrációs hullám Magyarország déli határszakaszát az 1991. és 1995. közti délszláv háború miatt érte abban az időszakban, amikor az államhatár őrizetét még a Határőrség látta el.¹⁶³ A felelős hatóság a feladatait fegyveres szervként és annak módszertanával, eszközrendszerével hajtotta végre. Sik tanulmányában leírja, hogy az ország menekültügyi rendszere ekkortájt alakult ki és fejlődött, majd hajtotta végre első szakfeladatait, amelynek a normatív környezet, a szakmai protokoll, a működés komplex feltételrendszerének hiányosságai nem tették lehetővé még a nemzetközi szinten már ismert védelmet.¹⁶⁴ A rezsim megdöntését célzó politikai viták és az akkori jugoszláv államot alkotó nemzetiségek közti konfliktusok miatt tényleges polgárháborús, emberiség elleni cselekmények történtek. A NATO fegyveres

¹⁶¹ Sik Endre (1990): Erdélyi menekültek Magyarországon. In: Andorka Rudolf – Kolosi Tamás – Vukovich György (szerk.): Társadalmi riport. Budapest: TÁRKI, 516–533. o.

¹⁶² Haraszti Margit Katalin (2020): A menekültekkel és a migránsokkal összefüggő igazgatás In. szerk.: Verebélyi Imre: Rendszerváltozás és modernizáció a belügyi közigazgatásban (1989–1994), Budapest, Dialóg Campus, 87-109. o.

¹⁶³ Sallai János – Szabó Zoltán (2020): A határőrség igazgatása. In. szerk.: Verebélyi Imre: Rendszerváltozás és modernizáció a belügyi közigazgatásban (1989–1994), Budapest, Dialóg Campus, 61-69. o.

¹⁶⁴ Sik Endre (2007): A menekültügy születése, felnövekedése és az ártatlansága elvesztése. In: Kósáné Kovács Magda – Pető Andrea (szerk.): Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok Magyarországon 2007-ben. Budapest: Napvilág Kiadó – Táncsics Mihály Alapítvány, 259–270. o.

beavatkozása után tömegek hagyták el a széthulló Jugoszláviát, például Magyarország felé. Becsült adatok szerint 100 ezer főt is meghaladta azoknak a regisztrált és menekültügyi eljárást nem kérelmező személyeknek a száma, akik Magyarországon találtak átmeneti biztonságot. Gyurok János is leírja, hogy a magyar politika, valamint az ellátó- és a menekültügyi rendszer nem volt felkészülve ilyen létszám kezelésére. Ennek negatív társadalmi hatása azonban nem fejlődött ki, mivel a menekülők többsége szintén rövid időn belül továbbment valamely másik európai országban élő személyi kapcsolatahoz, vagy országunkban önállóan építette újra egzisztenciáját.¹⁶⁵

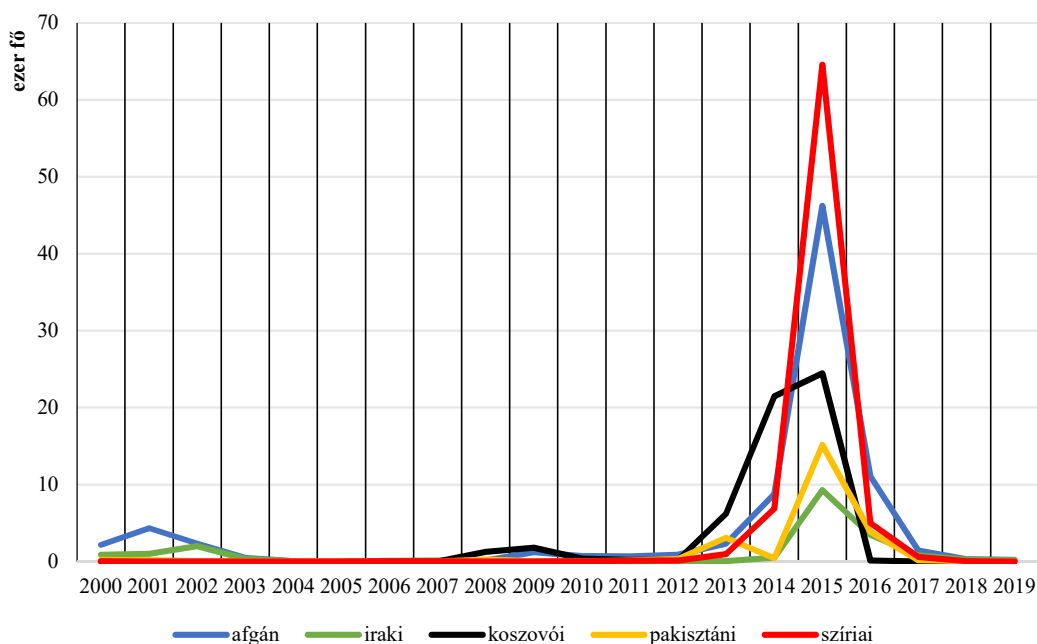
Ilenczfalvi Szász Veronika már a 2008. évi tanulmányában bemutatta, hogy Európa egyik legfiatalabb államának jövőképében benne voltak azok a konfliktusforrások, amelyek a függetlenségének részleges nemzetközi elfogadásakor már fennálltak.¹⁶⁶ 2014. év végén, 2015. esztendő első két hónapjában a nyugat-balkáni migráció egyik meghatározó elemévé vált a magyar államhatáron a koszovói állampolgárságú menekültek számának növekedése, amit az MTA kutatócsoportja részleteiben elemzett.¹⁶⁷ A megjelenített adatok tanúsága szerint a felelős hatóság előtt nyilatkozott 33 regisztrált és az egyéb (nem azonosított) állampolgárság között a magukat koszovói állampolgároknak valló külföldiek irreguláris magyarországi belépési kísérleteinek mind száma, mind aránya kiemelkedik nagyságrendjében és prognosztizálható trendjében is. A 2015. év első két hónapjában a rendőri intézkedés alá vont koszovói személyek 88%-a kérelmezte menekültügyi eljárás lefolytatását, amely ezen időszak alatt az éves kérelmek számának 14%-a volt. A kapcsolódó adat elemzési grafikonon is látható, hogy a koszovóiak 2014-2015. években jelentek meg kimagasló arányban az államhatárt jogszerűtlenül átlépők között. A statisztikai belső adatok a létszám, a növekedési intenzitás alapján a 2015. nyári, őszi, napi 15.000 fő körüli megjelenés veszélyét rejtette magában. Egy ilyen intenzitású és nagyságrendű nemzet alapú migráció és a nyugat-balkáni migrációs főirányból érkezők azonos idejű megjelenése rendészeti, társadalmi, gazdasági, biztonsági, egészségügyi stb. felületeken ellehetetlenítette volna a magyar államot.

¹⁶⁵ Gyurok János (1994): Jugoszláviai menekültek Magyarországon. *Regio – Kisebbség, politika, társadalom*, (4) 50–65. o.

¹⁶⁶ Ilenczfalvi Szász Veronika (2008): A koszovói válság lokális és regionális hatása. *Kisebbségkutatás*, (1)

¹⁶⁷ Biedermann Zsuzsánna - Novák Tamás – Szigetvári Tamás –Wagner Péter (2015): Küldő országok és a kiáramlás felgyorsulásának egyes okai. In. szerk.: Csuka Gyöngyi – Török Ádám: *Az Európába irányuló és 2015-től felgyorsult migráció tényezői, irányai és kilátásai. A Magyar Tudományos Akadémia Migrációs Munkacsoportjának elemzése.* Budapest, Magyar Tudományos Akadémia, 42-44. o.

A koszovói exodus esetében a rendészeti szervekre gyakorolt túlterhelés objektív hatásának fogalmi elemei – egy kivétellel, a biztonsági deficit elérésének célját – ekkor már jelen voltak, a bekövetkezés reális esélye fennállt, de a jelenség tömeges migrációként azonosítható. A koszovói állampolgárok irreguláris migrációjának céljai között nem alakult ki a lehetősége annak, hogy ellehetetlenítse a felelős hatóságok jogszerű feladatellátását, azokkal együttműködtek.¹⁶⁸

A Magyarországra érkezett menedékkérők száma TOP 5 állampolgárság szerint (2000–2019)
saját szerkesztés¹⁶⁹

Az érintett tranzit és célországok felelős szervei felismerték a dinamikusan növekvő irreguláris migrációban rejlő potenciális veszélyt. Németország, Ausztria, Magyarország, valamint Szerbia adminisztratív és jogi eszközökkel minimalizálta ezt a migrációs áramlást. A magyar rendőrség és a menekültügyi hatóság belső humán- és eszközátcsoportosításokkal, szakmai módszertanának korrekciójával képes volt hatékonyan eleget tenni a jogszabályi kötelezettségének.

Hazánk a 21. században a nemzetközi irreguláris migráció egyik fő irányában, a nyugat-balkáni útvonalon helyezkedik el, amelynek a geopolitikai státusza a 2004. évi Európai Unió, majd a Schengeni tagállami szövetség 2007. december 21-i teljes jogú taggá válásának következtében tovább erősödött, amire Hárs Ágnes 2009. évben

¹⁶⁸ Vö.: polgármesterek, fókuszcsoport, Kelebia HRK vezető, CSMRFK vezető interjú

¹⁶⁹ Forrás: KSH STADAT 1.8 (Letöltés ideje: 2020. 12. 01.)

felhívta a figyelmet.¹⁷⁰ A migrációs veszélyeztetettség a migrációs mintázat változásával pedig egyre dinamikusabban növekedett.¹⁷¹

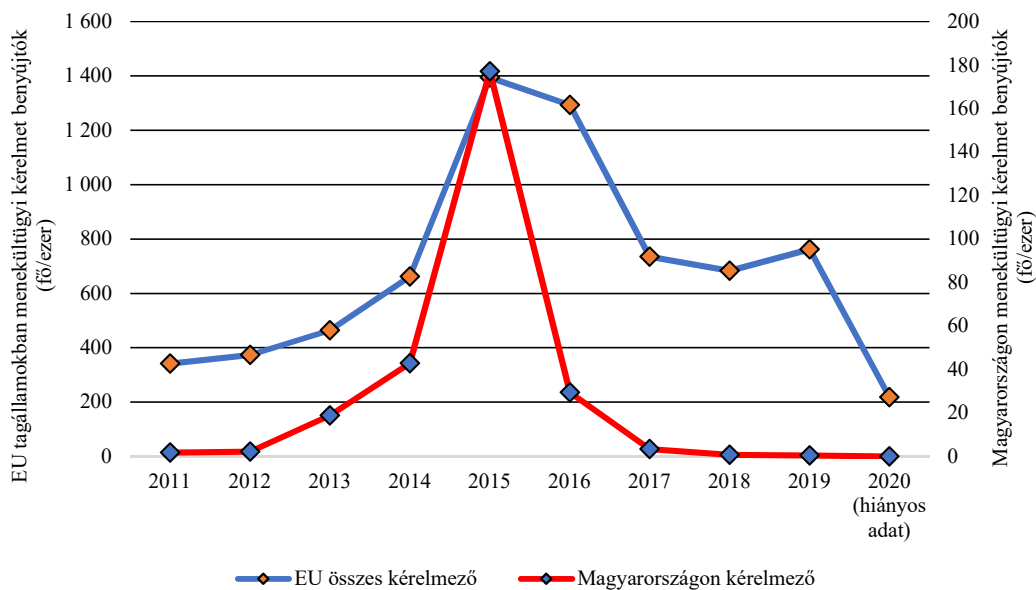
Magyarország migrációs veszélyeztetettségének kockázati tényezői közül ki kell emelni az EU nyugat-balkáni vízumliberalizációs politikáját, valamint Szerbia afro-ázsiai és volt szovjet utódállamokkal fennálló vízumegyezményeinek gerjesztő hatásait. Az irreguláris tranzit migrációnak leginkább kitett nyugat-balkáni államok, pl. Szerbia migrációs politikája („*nem a mi problémánk, mi csak elszenvedői vagyunk*” elv)¹⁷² szintén jelentős növelő hatással bírt. Afrikai, ázsiai, dél-amerikai országok vándorai jelentek meg nagy számban a gazdasági válsággal sújtott, vagy háborús területekről Magyarország déli, keleti határain, akik a jobb megélhetés, a biztonság reményében hagyták el otthonaikat. Az egyre összetettebb migrációs mintázatokkal terhelt, valamint nehéz kül- és gazdaságpolitikai helyzetben erősödött a nemzetközi szervezett bűnözés, nehézkes a jogalkotási és jogérvényesítési protokoll a migrációban érintett államokban. A kormányzati politika által elfogadott vagy elutasított szervezetek, a magánszemélyek, a közszereplők, a politikai és a médiapolitikai döntéseket befolyásoló hatásmechanizmusok térnyerése, valamint a migrációs helyzet egységes, EU szintű kezelésének hiánya és az eltérő érdekek egyre nyíltabban deklarált megjelenése szintén megfigyelhető.

Az EU viszonylatában kezelt 2011-2020. időszak adatai azt mutatják, hogy a többi országot a tömeges, menekült státusz iránti kérelemre alapuló bevándorlás 2015-ben kiugró csúccsal érte el. Magyarország esetében ez a nyomás már 2013-ban jelentkezett és 2015-ben kiemelkedő kérelmezői adatokat regisztrált a felelős hatóság. A 2016-ban mérsékelt csökkenés után csak 2017-től értékelhető további érdemi csökkenés a kérelmezők számában.

¹⁷⁰ Hárs Ágnes (2009): Nemzetközi migráció a számok és a statisztika tükrében. Statisztikai Szemle, (7-8) 711. o.

¹⁷¹ FRONTEX kockázatelemzés 2020. Forrás: https://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Risk_Analysis/Annual_Risk_Analysis_2020.pdf (Letöltés ideje: 2020.11. 22.)

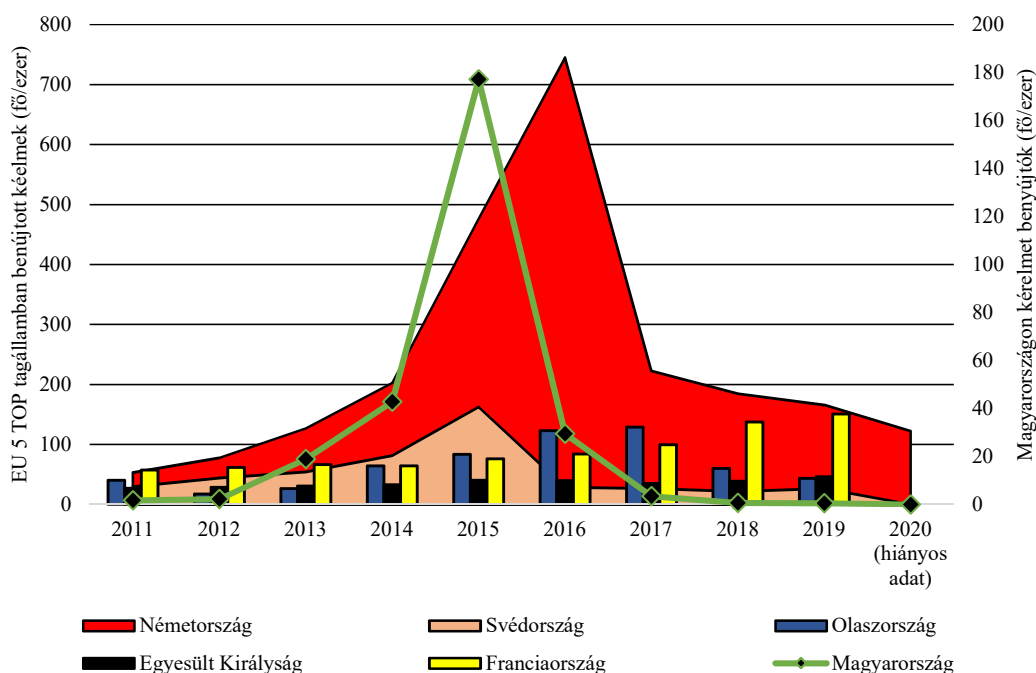
¹⁷² A migráció nem Szerbia problémája. Forrás: <https://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/politika/2263361/vucic-izbeglicka-kriza-samo-odlozena-nikako-resena.html> (Letöltés ideje: 2020.10. 12.)

Az EU tagállamokban és Magyarországon menekültügyi kérelmet benyújtók (2011-2020) - saját szerkesztés¹⁷³

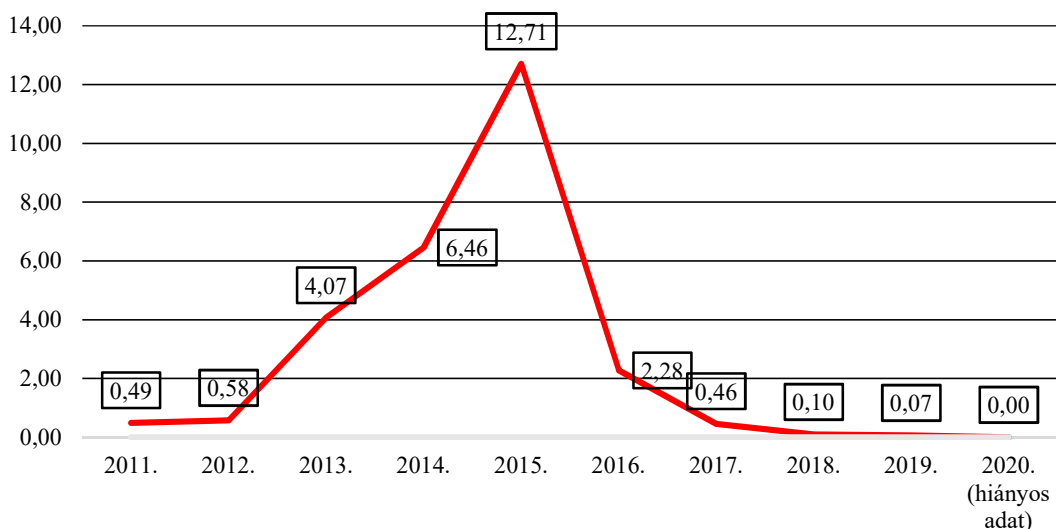
Az EUROSTAT által kezelt statisztikai adatok szerint Németországban 2014-től növekedett ugrásszerűen a regisztrált menekültügyi eljárást kérelmezők száma, amely tendencia 2016-ban csúcsosodott ki, majd visszacsökkent a 2014. évi adatok közelébe. Németország az EU 28 állama közül, ebben az időszakban a legtöbb regisztrált menekültügyi kérelmezőt fogadta. A második legtöbb kérelmet Svédországban nyújtották be, ahol 2013-ban kezdett emelkedni a kérelmezők száma, ami tovább növekedett 2014-ben és a 2015-ben elért csúcs után 2016-ban visszacsökkent a 2011 éves adatokra. Franciaország esetében a vizsgált időszakban folyamatos növekedés tapasztalható a regisztrált menekültügyi kérelmezők számában, ami Olaszország esetében 2017. évig tart, amit a megváltozott migrációs politika jelentősen lecsökkent. Nagy-Britanniában nyújtották be a vizsgált időszakban az ötödik legtöbb kérelmet, de az nem mutatja az előző országok dinamikáját.

¹⁷³ Forrás: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en (Letöltés ideje: 2020. 11. 29.)

Az EU 5 TOP tagállamában és Magyarországon menekültügyi kérelmet benyújtók (2011-2020)¹⁷⁴ - saját szerkesztés

A Magyarországra nehezedő menekültügyi eljárások aránya követi a kérelmek számát az EU-n belül, amely a jellemző 0,5-2,0% körüli átlagos arányterheléshez képest viszont a 2015. évben kiugró, 12,71%-os regisztrációs arányt mutatott. Ez a 2013–2014. évek növekvő tendenciáját is érdemben meghaladta, jelentős terhelést képezve ezzel a felelős hatóságokra.

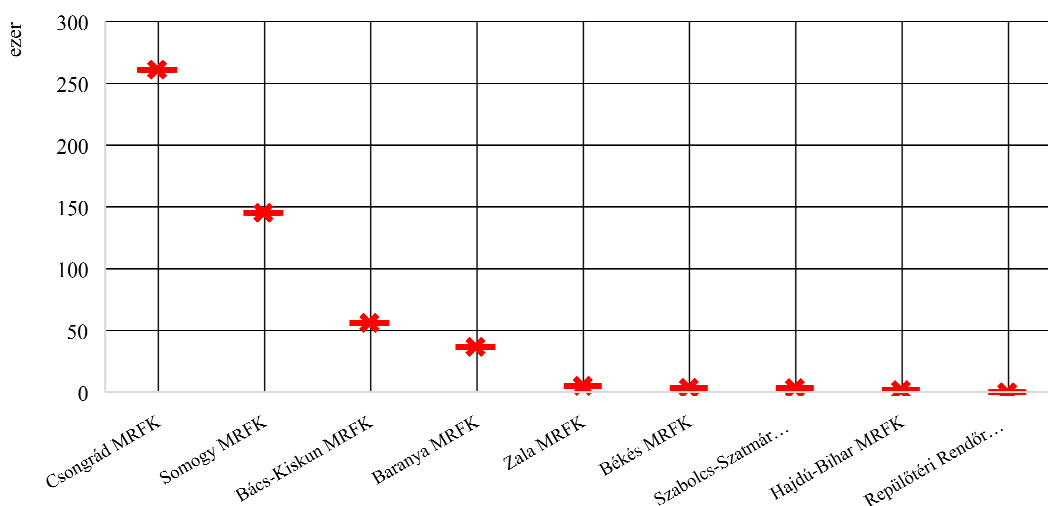

Magyarországon befogadott menekültkérelmek EU %-s aránya (2011-2020)¹⁷⁵ - saját szerkesztés

¹⁷⁴ Forrás: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en (Letöltés ideje: 2020. 11. 12.)

¹⁷⁵ Forrás: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en

Magyarország külső határain észlelt, megakadályozott, rendőri intézkedés alá vont az államhatárt jogellenesen átlépő külföldiek összesített adatelemzéséből nagyságrendnyi növekedés mutatható ki, amely a megszokott migrációs mintázatra kialakított rendészeti szervezet objektív túlterhelését okozta. Ez a folyamat 2014. évben felerősödött és 2015. évben érte el a tömeges bevándorlás fogalmi, jogi kategóriáját. A következő években érdemi a csökkenés, már nem jelentek meg kiemelkedő számban a jogellenesen államhatárt átlépni szándékozók. Szintén a túlterhelés fogalmával jellemezhető a megyei rendőr-főkapitányságok illetékességi területén megjelent irreguláris migráció adatai közül a Csongrád megyei határszakasz érintettsége.

Külsőhatáros MRFK-k és a Repülőtéri Rendőri Igazgatóság területén regisztrált menekültügyi kérelmezők száma¹⁷⁶ (fő/ezer - 2015) - saját szerkesztés

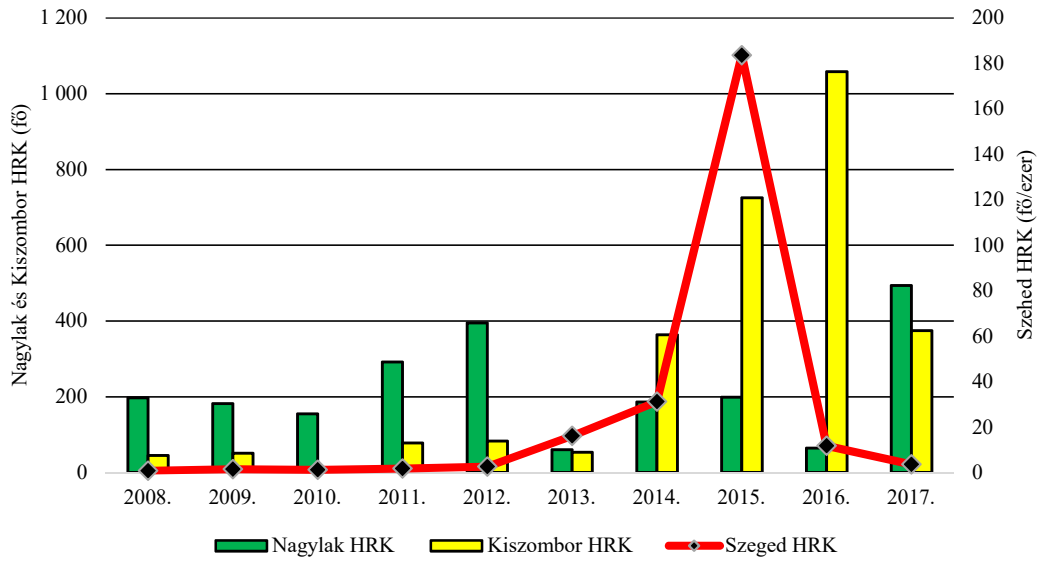
A Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság (CSMRFK) illetékességi területéhez tartozó határszakasz, a működési feltételek a rendészeti integráció óta nem változtak.¹⁷⁷ A szerbiai és román viszonylatú államhatárral is rendelkező szerv területén viszont az irreguláris migráció miatt a rendőri intézkedést, eljáráskezdeményezést igénylő személyek száma drasztikus arányban és számban

(Letöltés ideje: 2020. 11. 18.)

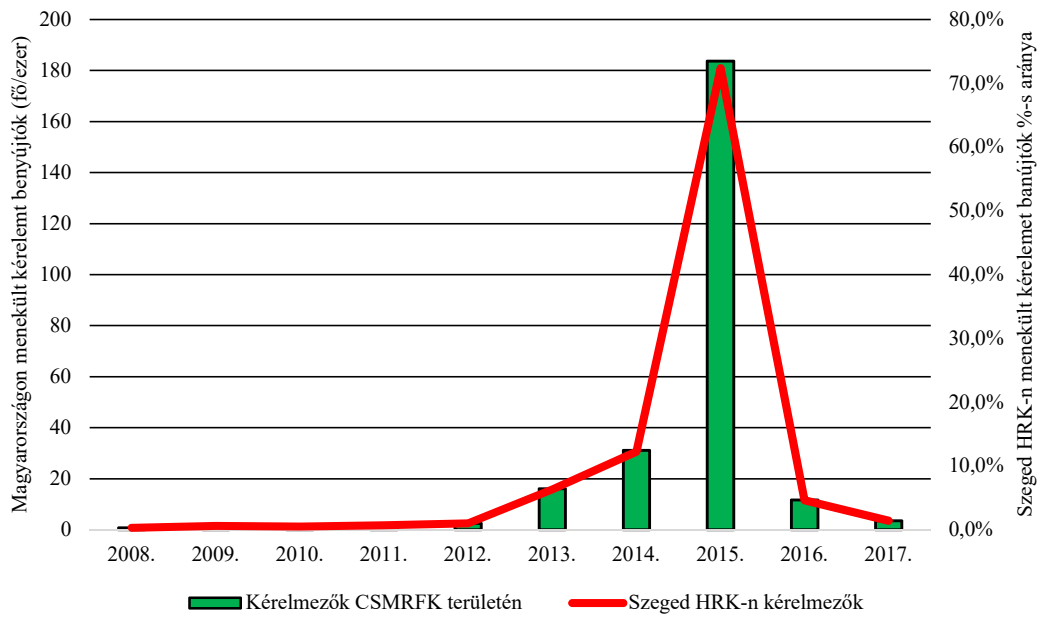
¹⁷⁶ Forrás: ORFK RFŐIG HRFŐO adatszolgáltatás

¹⁷⁷ Lukács János (2015): A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésének Csongrád megyei tapasztalatai 2010–2015. Határrendészeti Tanulmányok, különszám, 24. o.

megnövekedett. A kialakult helyzet jelentősen túlterhelte azt a szervezetet, amely nem ilyen mértékű feladatra, migrációs mintázat ellenőrzésére volt tervezve és felszerelve.

Csongrád MRFK - Nagylak-, Kiszombor- és Szeged HRK által intézkedés alá vont, jogellenesen államhatárt átlépő külföldiek száma¹⁷⁸ (fő/ezre – 2008-2017) - saját szerkesztés

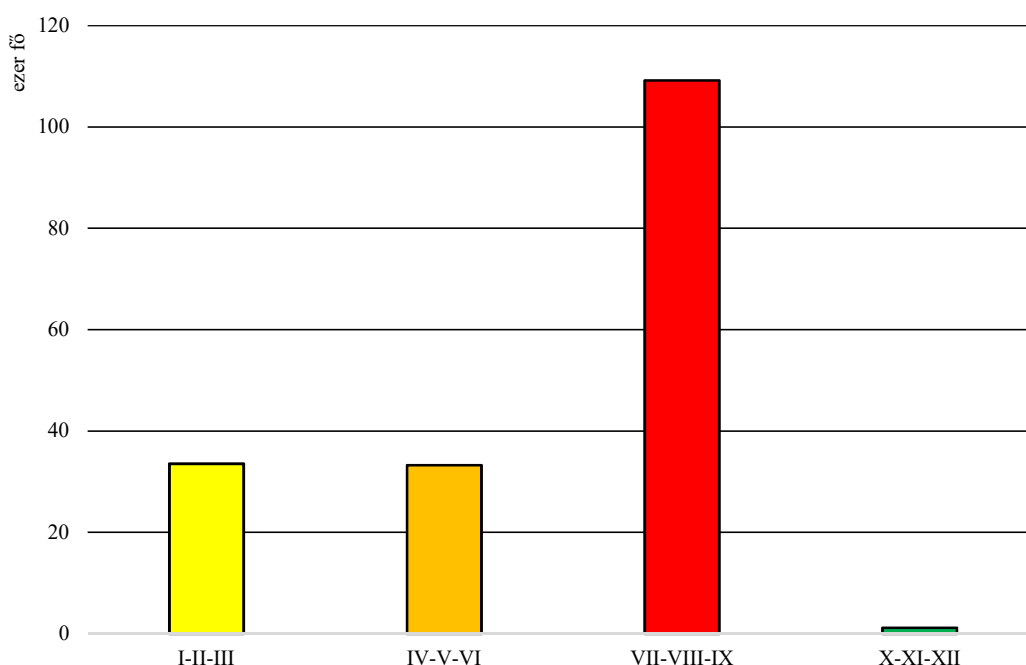
Szeged HRK területén benyújtott kérelmek %-s aránya a CSMRFK területén¹⁷⁹ (2008-2017) saját szerkesztés

¹⁷⁸ Forrás: ORFK RFŐIG HRFŐO adatszolgáltatás

¹⁷⁹ Forrás: ORFK RFŐIG HRFŐO adatszolgáltatás

A főkapitányság három érintett határrendészeti kirendeltségéből is kiemelkedik a szegedi, ahol 2015. évben a teljes irreguláris migrációhoz kötődő jogsértések 97%-a realizálódott. Ez az arány a másik két határrendészeti kirendeltségen, valamint a mélységi ellenőrzés teljesítendő feladataihoz képest kiugró, az eloszlás aránya sem a megosztott leterheltséget igazolja vissza a 2014. és 2015. évi koncentrált megjelenésben.

A KSH által kezelt adatokból megállapítható, hogy Magyarországon a vizsgált időszakban és 2015. évben a tömeges irreguláris migrációs hullámmal érkezők 62%-a, 177.135 fő menekültügyi eljárás iránti kérelmének regisztrálása történt meg. A kérelmezők szintén 62%-a 2015. harmadik negyedében, abban az időszakban is koncentráltan a szeptemberi hónapban érkezett.

Magyarországon negyedéves összesítésben benyújtott menekült kérelmek¹⁸⁰ (fő / 2015)

saját szerkesztés

2.6 Az irreguláris migráció szerveztségének jellemzői

Magyarország 2014. évben érintett és 2015. esztendőben a tömeges irreguláris bevándorlás által túlterhelt időszakában négy markánsan azonosítható migrációelméleti kiváltó ok tárható fel a szervezett, a jogszerű és biztonsági elvárásoknak megfelelő, költséghatékony rendészeti feladatellátást veszélyeztető objektív felületen. Ezek a szervezési típusok a vallási csoporthoz tartozás, a diaszpórák

¹⁸⁰ Forrás: KSH STADAT 1.2 (Letöltés ideje: 2020. 10. 29.)

vándorlása, a civil szervezetek működése, valamint a szervezett bűnözés területén jelentek meg és a céljuk a migráció ellenőrzéséért felelős szervezet(k) működési hatékonyságának csökkentésével biztonsági deficit kialakítása az ellenőrizetlen, regisztrálatlan migráció érdekében.

2.6.1 Az irreguláris migráció vallási csoport szintjén történő szervezése

A Magyarországra és Európába irányuló irreguláris migráció vallási csoport szintjén történő szervezettsége jellemzően a muszlim valláshoz köthetően jelent meg. A 2015. évi tömeges bevándorlás és a vizsgált időszak KSH által kezelt adatainak elemzése alapján megállapítható, hogy az országunkba érkezett regisztrált menedékkérők az igazolt, vagy nyilatkozott állampolgárságukat tekintve többségében muszlim többségi vallású, fegyveres és/vagy etnikai, vallási konfliktussal sújtott országokhoz kapcsolódtak. (4. számú melléklet)

Az iszlám hittételek tanítója a készített interjú alkalmával elmondta, hogy az iszlám vallás nem tiltja a lakóhely elhagyását, ha máshol jobb lehetőségek, biztosabb élet várja az igazhitűt. A Próféta maga is „emigráns” volt, hiszen vándorlásra, menekülésre kényszerült, így a hívők és a hirdetett tanítás között a párhuzam adott, az igazolás a hit forrására, annak írott tanaira épül. Az utazáshoz a vallási tanítók adnak a vándoroknak tanácsot, felkészültségük és a Korán egyéni értelmezése alapján mutatnak részükre jövőképet, integrációs protokollt.¹⁸¹

2.6.2 Szervezettség az egyén és a diaszpóra szintjén

A tömeges és a túlterheléses migráció közti egyik alapvető eltérést azok koordinációs jellemzője adja. Sik Endre az egyén oldaláról megjelenő szervezettséget a „*migrációs burok*” fogalmával azonosítja, amely szerint „*az egyént körülvevő kapcsolatok alkotta hálózat funkcionális alrendszere, amelyről feltételezzük, hogy meghatározó szerepe van a migrációs döntés meghozatalában, a migráció előkészítésében, kivitelezésében és – bármi is legyen a cél – sikerességében.*”¹⁸² Ezt a szervezési szintet támasztják alá azok az interjúk, amelyek tanulmányozhatók médiafelületeken, illetve pl. Nicola Mai kutatási anyagaiban jelentek meg.¹⁸³ Az

¹⁸¹ X. X. hoca – teljes anonimitás, algériai származású férfi, magyar állampolgár. Szeged, személyes interjú - 2020.12.03.

¹⁸² Sik Endre (2004): Migráció – burokban. Akadémiai doktori értekezés, Budapest-Delmenhorst, 22. o.

¹⁸³ Mai, Nicola (2005): The Albanian Diaspora-in-the-Making: Media, Migration and Social Exclusion.

elméleti megközelítést, annak helytállóságát, a migráció egyéni oldalról történő szervezettségét például 2013. évi kutatási adatok is megerősítik.¹⁸⁴ A migráció szervezettsége a diaszpórák kivándorlásában akkor jelenik meg, amikor például azt a kormányzati politika a demográfiai feszültségek enyhítése érdekében elnézi vagy kifejezetten támogatja. Egy kormány emigrációs politikájában akkor jellemző a tudatosság, amikor egy diaszpóra jelentősége fontos politikai vagy gazdasági tényezővé kezd válni.¹⁸⁵

2.6.3 Egyes nem állami szervezetek kapcsolódásai az irreguláris migrációhoz

A Magyarország külső határait érintő tömeges irreguláris migráció megjelenésének időszakában a társadalmi szinten ismert egyházi és karitatív szervezetek mellett egyre több magyar és külföldi civil segítő jelent meg, akik tevékenységüket koordináltan (egyesület, társaság, bizottság, alapítvány stb.) valósították meg. Munkájuk során a vándorok ellátása mellett jelentős segítséget nyújtottak a szürke zónákban, valamint a velük folytatott interjúk eredményeként a rendészeti szervek felé továbbított embercsempészésre, az emberkereskedelemre vonatkozó adatokkal, szürke (nehezen hozzáférhető) információkkal.¹⁸⁶ A tevékenység megszervezését a Karitatív Tanács¹⁸⁷ látta el, amelynek keretén belül segítettek, támogatták a felelős hatóságokat is. Az ilyen szervezettségű, összetételű és migrációs helyzetet kezelő karitatív tevékenység Magyarországon olyan előzményekkel bír, amely a nemzetközi szerepvállalásokban történő részvételek tapasztalatai mellett érdemi, legjobb gyakorlatokat tudott és tud biztosítani.¹⁸⁸

A római katolikus egyház képviselőiben a migrációs válság, az eltérő vallások közti konfliktusok megelőzése és kezelése kiemelt feladat volt a 2015. év körüli,

Journal of Ethnic and Migration Studies, 3, 543–561. o. DOI: 10.1080/13691830500058737

¹⁸⁴ Chiraphadhanakul, Ta Viroit - Hofleitner, Aude - State, Bogdan (2013): Coordinated migration. Facebook Data Science Team. Forrás: <https://www.facebook.com/notes/facebook-data-science/coordinated-migration/10151930946453859/> (Letöltés ideje: 2019. 11. 30.)

¹⁸⁵ Szalai Éva Emese (2014): Nemzetközi migráció jelensége és tendenciái az egyes földrajzi térségekben; Indiai migrációs folyamatok és az indiai diaszpóra. In: Tarrósy István – Glied Viktor – Vörös Zoltán (szerk.): Migrációs tendenciák napjainkban. Budapest, IDRResearch Kft./Publikon Kiadó, 137. o.

¹⁸⁶ Akcapar, Sebnem Koser - İçduygu, Ahmet (2016): Human smuggling in Turkey. in.: McAuliffe, Marie – Laczko, Frank: Migrant Smuggling Data and Research - A global review of the emerging evidence base. Geneva, International Organization for Migration 148-152. o.

¹⁸⁷ A Karitatív Tanács megalakításáról és működésének részletes szabályairól szóló 65/2000. (V. 9.) Korm. Rendelet

¹⁸⁸ Ujházi Lóránd (2017): A magyar katolikus egyház szerepvállalása a migrációs válság kezelésében. Honvédségi Szemle, (1) 143–146. o.

Európa külső határain jelentkezett események kezelésében is. Ujházi tanulmányában részletezi, hogy ennek során Ferenc pápa és a szentszék is az enyhe hatásyakorlás (soft power) elvek mentén tett ajánlásokat.¹⁸⁹ Az interjút adó megyés püspök elmondása szerint a magyar állam által elismert egyházi, karitatív szervezetek a segítségre szoruló vándorok bármiféle hovatartozásától függetlenül érdemi, huzamos segítséget nyújtottak és nyújtanak a migráció folyamatának kezelése során.¹⁹⁰

A civil személyek, a társadalmi szerveződések támogató tevékenysége, a valós és a kommunikált célzat ugyanakkor némely esetben vitatható volt.¹⁹¹ Az államhatáron meg nem engedett módon belépett és intézkedés alá vont külföldieknél előtalált információhordozók megerősítették a rendészeti szervek információit az állami céltól eltérő támogatásról. Az idő múlásával, a körülmények változásával már nyíltan, online felületeken adtak célzott tájékoztatásokat a vándorok részére a támogató magánszemélyek, civil szervezetek. Ezeknek az információknak¹⁹² a birtokában gyakorlatilag bárki, bárhol el tudott jutni a magyar határra, ott a leírt rendészeti és menekültügyi szabályok, protokollok ismeretében közölhetett olyan adatokat¹⁹³, amelyekkel jogosultnak tűnhetett a menedékjogi védelemre, az érkezési ország területére történő visszairányítás tilalmát jelentő non-refoulement alkalmazására. Ennek a regisztrációnak a birtokában ugyanakkor jellemzően 48-72 órán belül elhagyták Magyarországot valamelyik másik uniós cél/befogadó ország irányába, visszaélve a menekültjoggal.

John Maresca 2002. évben ismerteti helyzetértékelését, amely szerint az intézményelmélet módszereinek alkalmazásával az irreguláris migráció folyamatában a vándorlók segítésére létrejött szervezetek egyre ismertebbé váltak a bevándorlók számára. Ennek következtében az ő részükre stabil, intézményesült, megbízható szervezetet jelenítettek meg, amely képes fellépni a tranzit vagy célország jogszabályi rendelkezéseivel, a migrációt kezelő állami szervezetek tevékenységével szemben, támogatva az egyéni érdekeiket. Ezek az NGO-k a gazdasági élet szereplői által biztosított anyagi támogatás továbbításával lehetőséget és jövőképet tudnak mutatni a

¹⁸⁹ Ujházi Lóránd (2018): Az Apostoli Szentszék válságkezelése, avagy a soft power eredményei a keresztény közösségek védelme érdekében. In: Kaló József – Ujházi Lóránd (szerk.): Budapest-jelentés a keresztényüldözésről. Budapest, Dialóg Campus, 211–223. o.

¹⁹⁰ Dr. Kiss-Rigó László, Szeged-Csanádi Egyházmegye, megyés püspök. Szeged, személyes interjú - 2020.11.13.

¹⁹¹ Vö.: Polgármesterek, fókuszcsoport, Kelebia HRK vezető, CSMRFK vezető interjú

¹⁹² Welcome to Europe. Forrás: <https://w2eu.info/> (Letöltés ideje: 2021. 01. 11.)

¹⁹³ Migrant Solidarity Group of Hungary. Forrás: <http://www.migszol.com/blog/category/all> (Letöltés ideje: 2021. 01. 02.)

vándoroknak. A tevékenység megítélése vitatott, de adott szervezetek ilyen tartalmú tevékenységét elfogadó társadalmakban a demográfiai hiátusok pótlásával, munkaerőhiány csökkentésével a regnáló gazdaság élénkítésének megcélzott hatását válthatja ki.¹⁹⁴ Douglas Massey és kutató társainak megállapításai szintén aktuálisnak értékelhetők a kutatási eredmények ismeretében, amelyek szerint az irreguláris migráció a kormányzati, nemzetközi intézkedésekre azok észlelését követően egyből reagál, míg az így megjelent újabb körülményekre az állami hatalom lassabban képes korrekciót alkalmazni. A vándorok országokon át történő mozgása az ezt támogató szervezetek által „*egyre inkább intézményesedik, és függetlenné válik azoktól a tényezőktől, amelyek eredetileg elindították*”.¹⁹⁵

2.6.4 A migráció és a szervezett embercsempészés kapcsolata

Finszter Géza 2002. évben írt tanulmányában hivatkozott az előző évi marseille-i tanácskozás egyik megállapítására, amely a migrációban határozta meg a társadalmak közbiztonságát fenyegető egyik legnagyobb aktuális veszélyt: „*A bevándorlás alapvető oka, az elszegényedés sem csökkent, másfelől viszont a befogadási kapacitás és készség is egyre kisebb lesz. Mindez szükségszerűen növeli azokat a tömegeket, amelyek a kivándorlás illegális útját választják. Az embercsempészet ezért lett a nemzetközi szervezett bűnözés egyik legvirágzóbb üzletága. Tény továbbá, hogy a kiszolgáltatott külföldiek között megteremthető a bűnözői utánpótlás is. Igazi ördögi kör ez. A szigorodó befogadás a bűnözés profitját növeli. A gazdag országok bűnvonzó hatást gyakorolnak, míg a szegény világ bűnkibocsátóként működik. Minthogy pedig a bűnözés alakulásában jelentősége van a kulturális és vallási gyökereknek, bekövetkezhet egy nehezen ellenőrizhető bűnözés exportálása a migráció által.*”¹⁹⁶ Ugyanebben az esztendőben Gaál Gyula a tanulmányában arra a következtetésre jut, hogy Magyarországon már felderítettek a bűnügyi szervek olyan cselekményeket, amelyek esetében a hatályos büntetőjogi

¹⁹⁴ Maresca, J. John (2002): Business and humanitarian values. *Refugee Survey Quarterly* (3) 245–247. o. DOI: 10.1093/rsq/21.3.245

¹⁹⁵ Arango, Joaquin - Hugo, Graeme – Kouaouci, Ali – Massey, S. Douglas – Pellegrino, Adela -Taylor, J. Edward (1993): Theories of International Migration: A Review and Appraisal. *Population and Development Review*, (19/3) 431-466. o.

¹⁹⁶ Finszter Géza (2002): Jogi válaszok a migráció kezelésében. 149-168. o. Forrás: https://www.kriminologia.hu/sites/kriminologia.hu/files/finszter_geza.pdf

tényállás azonosítható a szervezett embercsempészség elkövetésében. „A magyarországi embercsempészség előiskolája a masszív szervezett bűnözésnek.”¹⁹⁷

Fehér Lenke a 2005. évi kriminológiai tanulmányában szintén leírja, hogy az irreguláris migrációt érintő szervezett emberi cselekmények között megkerülhetetlen az embercsempészség problematikája.¹⁹⁸ Kriminológusok a rendészeti integráció időszakában hívják fel a figyelmet, hogy Magyarországnak az egyik legmeghatározóbb biztonsági kockázatot a globális, irreguláris migráció fogja jelenteni, amelyre ráépül a szervezett bűnözés. Kiemelik, hogy a Konvenció értelmezésén túli menekültek között, meghatározó arányban jelennek meg azok a külföldiek, akik a jobb életkörülmények érdekében ellenszolgáltatásért jutnak el a célországba, az államhatárokon átnyúló embercsempész bűnszervezetek segítségével. A jelenség ezek tükrében változó keretek között, de folyamat jelleggel lesz jelen az irreguláris migrációt kibocsájtó, valamint a tranzit és a célországok esetében.¹⁹⁹

A csempészség tipológiájában a szervezettség mellett meghatározó elem Shelley kutatási eredménye szerint, hogy az irreguláris migrációra épülve nemzetközi és jellemzően diaszpóra alapokon, aktív tevékenységet folytatnak az embercsempész bűnszervezetek.²⁰⁰ A magyar Btk. felismerve az ilyen típusú jogsértő magatartást, büntetni rendeli, aki államhatárnak más által a jogszabályi rendelkezések megszegésével történő átlépéséhez segítséget nyújt. A jogsértő magatartás minősített esete a szervezett elkövetési forma, amelyet bűnszövetségben követhetnek el. A jogalkotó az irreguláris migrációhoz kapcsolódó más olyan magatartásokat is büntetni rendelt a Btk. tényállásainak módosításával, új tényállások megalkotásával, amelyek követik az észlelt és az állam szuverenitását, biztonságát veszélyeztető magatartásokat.²⁰¹

A magyarországi 2015. évi tömeges irreguláris bevándorláshoz, valamint annak egyik, a migrációs feladatokat ellátó rendészeti szervezetek objektív túlterhelését célzó felületének, a szervezett embercsempészségnek a visszaszorítása

¹⁹⁷ Gaál Gyula (2002): Szervezett embercsempészség Magyarországon. In: Szerk. Hautzinger Zoltán: Tanulmányok a „Határország és rendészet” című tudományos konferenciáról. Magyar Hadtudományi Társaság, Határőr Szakosztály, Pécsi Szakcsoportja. 160-166. o.

¹⁹⁸ Fehér Lenke (2005): Illegális migráció, embercsempészet, emberkereskedelem. In: Irk Ferenc (szerk.): Kriminológiai tanulmányok, (42) Budapest, Országos Kriminológiai Intézet, 210–233. o.

¹⁹⁹ Windt Szandra – Póczik Szilveszter – Fehér Lenke – Dunavölgyi Szilveszter – Jagusztin Tamás (2008): Nemzetközi migráció – nemzetközi kockázatok. Magyar tudomány (9) 1095. o.

²⁰⁰ Shelley, Louise (2014): Human Smuggling and Trafficking into Europe. A Comparative Perspective. Washington DC, Migration Policy Institute. 2–14. o.

²⁰¹ 2012. évi C. törvény 353/A. § Jogellenes bevándorlás elősegítése, támogatása.

érdekében a jogalkotó módosította a büntetőjogi tényállást.²⁰² Gaál Gyula szerint ugyan a szabályozás a társadalmi elvárásokat és bűnmegelőzési igényeket felismerve reaktív volt, de hosszú távon mégis megelőző hatást vált ki, amely ugyan nem szünteti meg az elkövetést, ugyanakkor átrendezi annak módszertanát.²⁰³

Juliet Stumpf az USA migrációs politikáját, normatív szabályozó rendszerét, a migráció kezeléséért felelős szervezetek működését, társadalmi és gazdasági reakciókat elemző munkája alapján kialakított krimmigrációs elmélete szerint a kormányzati politika és a jogalkotó egyik reakciója az irreguláris migráció csökkentéseként a jelenséghez kapcsolódó cselekmények kriminalizációja, annak elkövetőivel szemben joghátrány alkalmazása.²⁰⁴ A tanulmány megjelenését követő évben Caroline Brettel a migráció alanyai és a csempészek oldalán keletkező adatokat kutatva azt állapította meg, hogy az érintett államok ilyenfajta reakciójának következtében ugyanakkor a vándorok és az őket csempészők emelt kockázatú módszereket, útvonalakat alkalmaznak, ami miatt az ilyen jellegű sérültek, elhunytak számadatai növekednek. A kockázat és joghátrány növekedése miatt a csempészési árak is emelkednek, amit a vándorok, hozzátartozók vagy megfizetnek, vagy a törvényesség keretein túllépő módon kompenzálnak.²⁰⁵

Az irreguláris migrációhoz kötődő szervezett bűnelkövetői magatartás, az ismertté vált módszerek, a finanszírozáshoz kapcsolódó garancia elve²⁰⁶, valamint Hegyaljai Mátyás leírásában már a megelőlegezett díjak törlesztésének lehetséges változatai sem ismeretlen tények.²⁰⁷ Hautzinger Zoltán véleményét megerősítik a saját, határterületi lakosságtól, ott szolgálatot teljesítőktől származó információk is, amely szerint a külföldiek által, illetve a külföldiek sérelmére elkövethető büntetőjogi deliktumok között súlyozott jogsértés az embercsempészés, annak szervezett

²⁰² Egyes törvényeknek a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról szóló 2015. évi CXL. törvény 32. §

²⁰³ Gaál Gyula (2016): Az embercsempészés büntetőjogi aspektusából. *Belügyi Szemle*, Budapest. 77-89. o. DOI: 10.38146/BSZ.2016.12.7

²⁰⁴ Stumpf, P. Juliet (2006): *The Crimmigration Crisis: Immigrants, Crime, and Sovereign Power*. *American University Law Review* (56) 367–419. o.

²⁰⁵ Brettel, Caroline B. (2007): *Constructing Borders / Crossing Boundaries Race, Ethnicity, and Immigration*. Lanham, Lexington Books. 12-14. o.

²⁰⁶ Garanciális embercsempészés német hírszerzői megállapítások szerint. Forrás: <https://www.bild.de/bild-plus/news/ausland/news-ausland/wegen-fluechtlingsstrom-aus-marokko-bnd-schlaegt-alarm-57978846,view=conversionToLogin.bild.html> (Letöltés ideje: 2018. 11. 22.)

²⁰⁷ Hegyaljai Mátyás (2016): Migráció – bűnügy – nemzetközi kitekintés. In: Hautzinger Z. (szerk.): *A migráció bűnügyi hatásai*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat, 11–26. o.

elkövetése.²⁰⁸ Zsigovits László arra hívja fel a figyelmet, hogy a jelenkorra jellemző globalizáció mellett a szervezett bűnözés működésében is jelentős súlya van a virtuális térnek. Az embercsempész szervezetek tagjai jellemzően olyan zárt infokommunikációs, virtuális felületeken kommunikálnak, ami növeli a biztonsági kockázatot, veszélyt jelenthet a közbiztonságra, egyes személyek egyéni biztonságára.²⁰⁹ A bűncselekmények elkövetése az ítélkezési és fogvatartási adatok szerint földrajzilag is súlyozottan kapcsolódnak a külső határos megyékhez.²¹⁰ Magyarországon ugyan a külföldi által, vagy annak sérelmére elkövetett, ismertté vált bűncselekmények számának aránya alacsony, de az ilyen jellemzőkkel bíró bűncselekmények társadalmi megismerését követően jellemzően emelkednek az idegenellenes megnyilvánulások.

2.6.5 Járulékos hatások a migráció szervezésében

A migráció politikai felülethez köthető szerveződése nem értékelhető direkt befolyásoló elemként, mert a kommunikációs tartalmak és nemzeti szinten bevezetett intézkedések elsődleges célja nem maga az irreguláris migrációs bevándorlás kiváltása.²¹¹ A magasan fejlett gazdasági és szociális ellátó rendszerrel bíró EU országokban a kutatási prognózisok szerint kiemelt problémát jelenthet a társadalom előregedése mellett az alacsony születési és magas elhalálozási arány, valamint a honos állampolgárok munkaerejének csökkenése. Országoként prognosztizálhatóvá váltak azok az időszakok, amelyekben már alig lesz – jellemzően fizikai – szolgáltató munkát vállaló és végző felnőtt honos korosztály, a népességszaporulat pedig a stagnálást követően átbukik a csökkenés ciklusába.²¹²

²⁰⁸ Hautzinger Zoltán (2016): Büntetőjogi tényállások a külföldiség és a migráció vonzásában. In: Hautzinger Zoltán (szerk.): A migráció bűnügyi hatásai. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat. 181–203. o.

²⁰⁹ Zsigovits László (2018): A közbiztonságot, a közrendet és az államhatár rendjét alapvetően veszélyeztető kihívások a kibertér és a virtuális tér dimenziójában. In: Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: A XXI. század biztonsági kihívásai. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja a Magyar Rendészettudományi Társaság közreműködésével. 103 – 111. o.

²¹⁰ Ember- és drogcsempészek egyre nagyobb számban a Szegedi Fegyház és Börtönben. Forrás: <https://www.jogiforum.hu/hirek/40206> (Letöltés ideje: 2019. 04. 01.)

²¹¹ Merkel német kancellár aktuálpolitikai sajtótájékoztatója. Forrás: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/aktuelles/pressekonferenzen/sommerpressekonferenz-von-bundeskanzlerin-merkel-848300> (Letöltés ideje: 2017. 09. 22.)

²¹² Berry, Mike – Garcia-Blanco, Inaki – Moore, Kerry (2015): Press Coverage of the Refugee and Migrant Crisis in the EU: A Content Analysis of Five European Countries. Forrás: <https://www.unhcr.org/56bb369c9.pdf>

A megoldáskeresés egyik útjának meghatározó képviselőjeként Németország kancellárja a ZDF televízióban 2015. augusztus 16-án nyilatkozott az általa képviselt migrációs politikáról. Véleménye szerint 2015-re a fejlett nemzetekre, így Németországra is jellemző demográfiai válság problematikája jelentősebbé vált, mint az akkori görög gazdasági válság vagy az euró stabilitásának gondjai. Politikai vezetőként a lakosságszám és népszaporulat növelésére alkalmazható megoldásként a beáramló migrációt jelölte meg.²¹³ Ezzel egyidőben felvetette a demográfiai folyamatok kezelésének egységes és közös protokollt követő európai szintű igényét, amiben támogatást nyert az EU több, szintén meghatározó politikusa személyében, a jogi és a gazdasági támogatás biztosítása terén.²¹⁴ Ez a befogadó szellemű politikai irányvonal (willkommen politics)²¹⁵ ugyanakkor nemcsak Németországban nem vált teljes értékűen elfogadottá, hanem több tagállam részéről sem.²¹⁶ Mivel azonban az EU egyik legbefolyásosabb vezető politikusa tette azt a tartalmú nyilatkozatot, amely szerint Európa fogadja azokat, akik segítségre szorulnak és azt meg szeretnék itt kapni, a nyugat-balkáni régióban tartózkodó vándorok tömege indult meg déli határunkon keresztül Európa irányába. A nyilatkozat ugyan nem egyértelműen az irreguláris migrálás és az érkezőkre vonatkozó jogi környezettől független fogadás volt, hanem a visszatoloncolás felfüggesztésének lehetőségét hangsúlyozta, de a vándorok többsége azt így értelmezte. A magukénak vallott állampolgársági és vallási hovatartozásuk, az életterük a jobb megélhetés reményében történő végleges célzatú elhagyása, valamint a befogadást követő családdegysítési szándéknyilatkozatok elővetítették annak képét, amely szerint többségében akár irregulárisan is megközelítik a befogadó ország területét.

A forráselemzés következtetései alapján megállapítható, hogy a szervezett irreguláris migrációban megjelenő elemek képesek egymást erősítő, vagy egymástól független faktorok hatásaként térben és időben koncentráltan, növekvő intenzitással megjelenni. Ebben az esetben veszélyeztethetik az eljáró hatóság jogszerű, szakszerű

²¹³ Angela Merkel nyilatkozata (2015) Forrás: <https://www.bundesregierung.de/breg-en/chancellor/refugee-policy-finding-common-answers-443560> (Letöltés ideje: 2017. 09. 12.)

²¹⁴ Németország demográfiai adatai. Forrás: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/1365/umfrage/bevoelkerung-deutschlands-nach-altersgruppen/> (Letöltés ideje: 2020. 01. 11.)

²¹⁵ Németország befogadó migrációs politikája. Forrás: <https://cutt.ly/4jAs4VU> (Letöltés ideje: 2019. 09. 22.)

²¹⁶ Nicolas Sarkozy nyilatkozata. Forrás: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/nicolas-sarkozy/11686558/Nicolas-Sarkozy-compares-EU-migrant-plan-to-fixing-a-burst-water-pipe-with-water.html> (Letöltés ideje: 2018. 07. 11.)

tevékenységét, azok intézkedő tagjainak, valamint a vándorok, a civil lakosság objektív és szubjektív biztonságérzetét.

2.7 Rendészeti lehetőségek az államhatár jogellenes átlépésének megelőzésére, megakadályozására

A társadalmi formálódások és gazdaság változó intenzitású fejlődésének egyik hatásaként az államhatárok őrizetének, a határokon átmenő határforgalom ellenőrzésének prioritásai folyamatosan idomulnak, annak súlypontjai eltolódnak. A korai, a történelmi és az államalakítási időszakokra jellemző katonai erőkkel és eszközökkel fenntartott rendszereket felváltották a biztonsági igényeket is garantáló, ugyanakkor a társadalom mobilitását, a kereskedelem és tőke szabad áramlását is biztosító rendészeti szervekkel és azok eszközeivel, módszereivel tevékenykedő komplex határellenőrzési rendszerekkel. Ezek a változások továbbra is elsődleges prioritásként kezelik és biztosítják a területi szuverenitás sérthetlenségét, az államhatár feltételekhez kötött, államhatalmat képviselő szervezet által ellenőrzött átlépésének biztosítását. Az államhatárok őrzésében, annak szabályozott keretek között történő átlépésében a fejlett társadalommal és gazdasággal rendelkező országokra jellemző módon a feladatrendszer demilitarizációja tapasztalható, amely tevékenységet rendészeti szervekkel és azok eszközeivel váltanak fel. Az újonnan jelentkező feladatok célkitűzése ugyanakkor mégsem változik, hiszen az továbbra is marad a területi hozzáférés jogának nemzeti szerv által ellenőrzött és engedélyezett rendjének biztosítása.

A határrendészet feladatait, vele szemben támasztott elvárásokat jellemzően olyan szakemberek fogalmazzák meg, akik annak veszélyeztettségét az államhatárhoz, a határátkelőhelyhez kötődő bűncselekmények megelőzéséhez, azonosításához, bünelkövetők eljárás alá vonásához, az ország területére történő megakadályozására koncentrálnak.²¹⁷ A terület kutatóinak, így pl. Francis McDonald megállapításai szerint a militarizált államközi viták aránya és azok veszélye a gazdasági növekedést követő permeabilitással együtt csökken, de az államhatárok továbbra sem szűnnek meg, valamint a növekvő áru- és személyforgalom gyors, biztonságos, kulturált átléptetésének feltételrendszerét biztosítani kell.

²¹⁷ McDonald, W. Francis (1995): The Globalization of Criminology: The Next Frontier Is the Frontier. Transnational Organized Crime, Vol. 1, No. 1, 1–22. o.

A politikai földrajzban az államhatárok és a határterületek fogalma önálló vizsgálat és értékelés tárgyát képezik, mint egyedi jellemzőjű területi azonosítók és társadalmi egységek. A rendészeti feladatokat olyan határmenti területeken kell végrehajtani, amelyek társadalmilag épített terek és közvetítik a lineáris határvonalak létezését a területi egységek, országok között. A modern szociológiai kutatások (pl. Massey, Segal, Ross, Sik stb.) egyik iránya a társadalmi és politikai rendek kapcsolatainak újbóli vizsgálatát, a határhatásokat (border effect) tűzte ki célul a gazdaság, identitás és kormányzat egymásra gyakorolt hatásainak elemzésével. Ezeknek a témáknak a kutatása egyrészt növeli a szakadékot a közgazdaságtan, a szociológia és a politológia között, másrészt éppen ellenkezőleg egy olyan kérdéskör válik ismertté, amelyet korábban nem érintettek kutatások, a kapcsolatok és egymásra gyakorolt hatások nem leírtak. A határokon átnyúló együttműködés (Cross-Border Governance / CBG) azon kutatási tárgyak egyike, amelyek alkalmasak vizsgálni adott társadalom produktív rendszereit, a társadalmi csoportokat és a politikai szervezeteket. A CBG újradefiniálja a nemzeti határokat, a nemzetállam alapvető intézményéről, a határról folytatott viták a korábbiaknál súlyozottabb szerepet kaptak. A kutatók (pl. Wong, Ulrich, Decoville, Durand stb.) úgy értékelik a CBG-t, hogy megpróbálják azonosítani annak fogalmát a funkciói szerint: egyrészt a határ akadály lehet és mintát mutat az állam, a politikai szervezetek és gazdaságok eltérő működésének, a kulturális struktúrák és a társadalmi csoportok leírásához. A határhatás, mint az határmenti együttműködés másrészt alkalmas lehet a vizsgált országok differenciálódási rendszereinek kapcsolódását elemzésére egymással és más rendszerekkel és leírhatóvá válik azok önálló, vagy együttműködés keretében történő alkalmazhatósága.²¹⁸

2.7.1 A proaktív, hosszú távú megelőzést biztosító határrendészeti komplex módszertan ajánlásai (MHKM)

A kutatási eredmények alapján kialakított rendészeti, módszertani ajánlásom szerint a határellenőrzésért felelős rendészeti szervek tevékenységének kormányzati szintű támogatása a túlterhelés időszakában, valamint azt megelőző felkészülés és azt követő normál működésre történő visszaállás alatt 5 mechanizmussal, azok ajánlott igénybevitelével biztosítható.

²¹⁸ Leresche, Jean-Philippe - Saez, Guy (2002): Political Frontier Regimes: Towards Cross-Border Governance? in.: Globalization, Regionalization and Cross-Border Regions. ed.: Perkmann, Markus - Sum, Ngai-Ling; Palgrave Macmillan, New-York, 77-103. o.

MHKM modellje – saját szerkesztés

A modell szerint a felelős hatóság komplex feladatellátásához szükséges pénzügyi források és tárgyi eszközök rendelkezésre állásával; a változó viszonyoknak, a társadalmi és szakmai igényeknek megfelelő jogalkotói tevékenységgel; a szakszerű, költséghatékony tevékenységgel és az állampolgárok biztonságérzetét garantáló humán erőforrás biztosításával; az új feladatokhoz szükséges új módszerek egyidejű alkalmazásával tartható fenn. Centralizált és hierarchikus szervezatként a tevékenységet megelőzi és megalapozza az adott szintű vezető döntése, intézkedése. Kovács Gáborral egyetértve a rendőrség szervezetében „a vezetési funkciók az általános vezetéselméletre alapozva, de a rendészeti szervezetekre jellemző módon sajátosan érvényesülnek. Mindehhez hozzájárulnak a különböző vezetési és szervezeti modellek alkalmazásának lehetőségei és módszerei, amelyek a különböző vezetési szinteken másként jelentkeznek.”²¹⁹ A megelőző komplex határrendészeti modell a rendészeti vezető által alkalmazott vezetés-irányítás hét funkciójára épül: információk gyűjtése és feldolgozása (elemzése), közlése és felhasználása; tervezés (döntési változatok kialakítása, a döntés előkészítése); döntés (a legfontosabb vezetési funkció); szervezés, koordinálás (a döntés végrehajtásának megszervezése); irányítás

²¹⁹ Kovács Gábor (2018): A rendészeti szervezetekben lejátszódó vezetési folyamatok. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 51-73. o.

(a tevékenység vezetése); ellenőrzés; értékelés. Erre kell alapozni a Finszter Géza által is képviselt proaktivitást²²⁰ megcélzó komplex feladatellátást, a többlet kapacitást igénylő aktív és reaktív tevékenység helyett.²²¹ A szervezet működésének, a vezetői döntés proaktivitásának eredményessége érdemben múlik a Kovács által leírt időtényezőn. Vele egyetértve, a megelőzés csak akkor lehet sikeres, ha a veszélyt, kockázatot, így a migrációs túlterhelést is annak érdemi negatív hatásainak bekövetkezése előtt sikerül kezelni, ami kizárja az egyén, a szervezet nem megfelelő időgazdálkodását.²²² Hautzinger Zoltán gondolatával egyetértve: „*A reaktív szabályozás tehát nemcsak direkt módon represszív természetű szabályokat jelenthet. Az megmutatkozhat pusztán rendészeti intézkedésekben, az államhatár, határutak stb. átjárhatóságának lezárásában, különböző külföldi állampolgársági kategóriák beutazásához további feltételek meghatározásában. Csak végső soron kell, hogy a reaktív normaalkotás akár a személyi szabadság korlátozásával vagy elvonásával járó szankciók jegyében nyilvánuljon meg.*”²²³

Az eszközrendszer egyik fejlesztési kísérlete volt pl. a Kalmár Ádám által bemutatott Egyszerű Migráns Azonosító Rendszer (EMAR) projekt, amely a fejlesztő által is elismert módon egy telepítési központ (határrendészeti kirendeltség) esetén nem volt képes egy szervezeti elemnél a jogszerű eljárási rend fenntartása mellett 4-5 ezer főnél több személy adatának rendészeti feldolgozására.²²⁴ A fejlesztés és annak eredménytelen alkalmazása szintén felhívta a figyelmet a végrehajtási elemzésekre épülő innováció szükségességére, a rendészeti szervekre gyakorolt migrációs túlterhelés negatív hatására.

2.7.2 Válaszok a jogalkotás eszközeivel

A migráció kezeléséért hatáskörrel rendelkező szervezet működését Magyarországon is a jogdogmatikai elvek alkalmazásával és a jogalkotási hierarchia

220 Finszter Géza (2018): Rendészetan. Szerk.: Hautzinger Zoltán, Budapest, Dialóg Campus, 218-219, 260, 389-390., 423. 452. o.

221 Czeglédi László (2011): A minőségköltségek filozófiája és természete. Forrás: https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0005_42_minosegmenedzsment_scorm_09/931_a_minsgkltsgok_filozfija_s_termeszete.html (Letöltés ideje: 2020. 10. 23.)

222 Kovács Gábor (2020): Az idő sodrában – a hatékony vezetői időgazdálkodás jó gyakorlatai. in. szerk.: Madai Sándor – Pallagi Anikó – Polt Péter: Sic itur ad astra. Ünnepi kötet a 70 éves Blaskó Béla tiszteletére. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 297-303. o.

223 Hautzinger Zoltán (2020): A migráció szabályozásának reaktív tényezői. Belügyi Szemle. Budapest, 50. o. DOI: 10.38146/BSZ.2020.9.3

224 Kalmár Ádám (2016): Innovációs javaslatok a határrendészeti szolgálati ág részére a tömeges méretű migráció kezelésében. BM-RTT pályázat, Budapest

érvényesítésével, normatív rendelkezések szabályozzák. Friedrich Karl Savigny 1840. év óta aktuálisnak értékelhető gondolata szerint ez a szabályozó környezet a változásokat intenzív, tudatos normaalkotással és/vagy módosítással kezeli.²²⁵

A kutatás tárgyának időszakában alkotott határrendészeti tevékenységet és migráció kezelési feladatokat szabályzó új normák száma ugyan nem értékelhető kiemelkedőnek, ugyanakkor a normák számának növekedése Jürgen Habermas féle „jogi robbanásként”, „szabályozási krízisként”, „jogi szennyezésként” értékelhető, amelyben a jogforrások közül a rendeleti jogalkotás előtérbe kerül, valamint a szervezetek magatartását szabályozó jogszabályok egyre nagyobb számban jelennek meg.²²⁶ Felmerülhet annak a kérdése, hogy az alkalmazott tárgyi normakorrekciók, illetve a jogalkotás az adott időszakban és adott célt kitűzve megfelelő mennyiségű volt-e? Tóth megítélése szerint ennek nem születhet objektív megítélési alapja, ugyanakkor felmerülhet annak a reaktív jogalkotói tevékenységnek a megállapíthatósága, ami arra épülhet, hogy az országot 2015. évben elért tömeges bevándorlásnak voltak történelmi, szakmai, kontinentális és redundáns jogelőzményei. Tóth Judit értékelése szerint „... a múltnak a fel nem használása miatt volt talán nem megfelelő a szabályozás, így inkább azt mondom, hogy nem volt megfelelő a helyzethez képest.”²²⁷ A gondolatot a forráskutatási és interjú, kérdőív adatelemzések azt elismerve megerősítették, de késedelmesnek, hiányosnak értékelve kormányzati, jogalkotói intézkedéseket.

A 2007. évtől hatályos magyar menekültügyi törvény, a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény, a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény, az államhatárról szóló törvény nagy számban módosult a vizsgált időszakban. A migráció kezeléséhez kapcsolódó generális törvények mellett számos más jogszabály, végrehajtási rendelet hasonló nagyságrendben került módosításra. A menekültügyi törvény ugyan az elmúlt években számos korrekción ment át, ugyanakkor a 8. §-ban sorolt kizárési okokat indokoltnak tűnik kiegészíteni a menedékjoggal történő visszaélési aktív cselekmények miatt.

²²⁵ Savigny, Friedrich Karl (1840): System des heutigen römischen Rechts. Bd. 1. Veit, Berlin, 14. o.

²²⁶ Habermas, Jürgen (1981): Theorie des kommunikativen Handelns. Bd. II. 2. Aufl. Suhrkampff, Frankfurt am Main, 522-589. o.

²²⁷ Dr. Tóth Judit PhD. CSc., Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Alkotmányjogi Tanszék, tanszékvezető, egyetemi docens. Szeged, személyes interjú - 2020.11.25.

A jogalkotó által is felismert, a reguláris migrációra jellemző túlterhelés normatív eszközzel történő csökkentését szolgálja a határforgalom ellenőrzésben 2017. évben bevezetett az Európai Parlament és a Tanács 562/2006/EK rendelete (2006. március 15.) a személyek határátlépésére irányadó szabályok (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) közösségi kódexének módosítása,²²⁸ amely rendelkezéseket az országos rendőrfőkapitány vonatkozó utasításának korrekciójával szintén szabályozott.²²⁹ A reguláris, határforgalom ellenőrzésében megjelenő objektív túlterhelés annak szervezettsége (pl. csempészség) esetén, valamint a rendészeti szerv feladat ellátására gyakorolt objektív hatása miatt biztonsági-, bűnügyi kockázatot jelenthet, amelynek a kezelése szintén a MHKM módszertanra építve kezelhető.

Az irreguláris migrációban jelentkező túlterhelés okozta hatások megelőzése, kezelése, csökkentése érdekében a jogalkotó részéről generális értékű korrekcióként értékelhető – sok más egyéb rendelkezés mellett - a fizikai határzár építése²³⁰; az államhatár biztonsági létesítményeinek kialakítása és az átkísérés jogintézmények biztosítása²³¹; a tiltott határátlépés határzáron történő elkövetésének, a határzárral kapcsolatos jogsértések kriminalizálása²³²; a Magyar Honvédség határőrizeti feladatokba történő bevonásának legalizálása²³³; a tömeges, azonos idejű előállítással, visszatartással kapcsolatos jogszabályok korrekciója²³⁴; az Alaptörvényben deklarált nemzetpolitikával ellentétes betelepítés tilalma.

Az alkalmazott normamódosítások, új normák alkotása az értekezés készítésének időszakában a jogászok, a szociológusok, a honi és külföldi média, a politikai szereplők és magánszemélyek által is vitatott. A kutatási időszakban készült kérdőívek, interjúk helyi határmenti lakosság, szolgálatot ellátó rendőrök, más szereplők részéről – többségében – elfogadott, elismert. Az értékelési adatok többségi arányban rögzítik azokat a megállapításokat, amelyek szükségesnek és az állam, a magyar társadalom, a határmenti lakosság szubjektív és közbiztonságérzetét

²²⁸ A személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről szóló, Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 Rendelete (2016. március 9.)

²²⁹ A Határforgalom-ellenőrzési Szabályzatról szóló 24/2015. (X. 15.) ORFK utasítás módosításáról szóló 17/2017. (IV. 6.) ORFK utasítás 66/A-66/C. ponttal kiegészítve

²³⁰ A rendkívüli bevándorlási nyomás kezelése érdekében szükséges egyes intézkedésekről szóló 1401/2015. (VI. 17.) kormányhatározat

²³¹ Az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény

²³² A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény?

²³³ A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény

²³⁴ A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény

erősítőnek, azt helyreállítónak értékelte. A proaktív hatás az irreguláris migráció tömeges jelenségének megszűnésével, annak elterelődésével igazoltnak értékelhető.

Ugyan nem direkt szabályozásként, de Oscar Newman munkásságához kapcsolódó építészet-szociológiából vett elméleti minta a jelenkori irreguláris migráció kezelésének a menekültügyi elhelyezéssel és ellátással kapcsolatos felhasználása követhető megoldást jelenthet. Az elméleti megközelítés és a gyakorlati megoldások tapasztalatai között megtalálhatók akár az államhatár mentén telepített, ellenőrizetlen bejutást gátló műszaki tárgyak, vagy a határközeli ideiglenes, valamint az ország mélységében működtetett menekültügyi elhelyezési központok kialakításának legjobb gyakorlatára vonatkozó ajánlások.²³⁵ Windt Szandra tanulmányában szintén rámutat a bűnmegelőzés közösségi felelősségére, amelynek egyik domináns eleme lehet az egyéni objektumok, közösségi terek megfelelő kialakítása az antiszociális viselkedés megelőzése érdekében.²³⁶

A jogalkotás, az államhatárhoz és a humán migrációhoz kapcsolódó egyes emberi magatartások kriminalizálása hazánkban és külföldön is megosztja a jogászokat is. Ezekre a véleménykülönbségekre, jogalkotási dilemmákra, alkotmányossági felvetésekre hívja fel a figyelmet Hautzinger Zoltán az országunk 2015. évi európai migrációs válság kezelésében betöltött szerepéhez kapcsolódó jogalkotói tevékenységgel összefüggésben.²³⁷ Az állam, a társadalom biztonságának elsődlegességét képviselő jogértelmezéssel szemben állnak azok, akik a törvényalkotói tevékenységet krimimigrációnak értékelik. Bartkó Róbert tanulmányában bemutatja a fizikai határzár jogi előzményeit Magyarországon, amelynek időszakát a külső határt 2014. végén, 2015. esztendő elején elért tömeges migrációhoz helyezi. Az államhatár tiltott átlépésével kapcsolatos jogi szabályzó környezetet elvezeti a schengeni normarendszerig, valamint felmutatja a Genfi Menekültügyi Konvenció rendelkezéseit. Összefoglalójában a fizikai határzár kialakításának, alkalmazásának környezetét nem tartja a Római Egyezményvel ellentétesnek, ugyanakkor „... a hatályba léptetett anyagi jogi rendelkezésekkel

²³⁵ Newman, Oscar (1996): Creating Defensible Space. Washington. U.S. Department of Housing and Urban Development Office of Policy Development and Research, 9-101. o.

²³⁶ Windt Szandra (2020): Közösségi tervezéssel a biztonságos terekért. Belügyi Szemle, Budapest. 84 – 92. o. DOI: 10.38146/BSZ.2019.9.5

²³⁷ Hautzinger Zoltán (2017): Büntetőjogi válaszok a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetre Magyarországon. In. Szerk.: Tóth Péter: Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság. Tanulmányok. Dialóg Campus Kiadó, Budapest. 69-82. o.

*szemben komoly, akár alkotmányossági aggályok is megfogalmazhatók.*²³⁸ Molnár Erzsébet a büntetőjogelméleti tanulmányában felveti azt a problémát, amelynek alapját pl. a rendőrség által kommunikált irreguláris határátlépések, valamint pl. a határzár tiltott átlépésének gyanúja miatti büntetőeljárások száma közti érdemi eltérés is mutathat. *„A határzárral kapcsolatos tényállások nemcsak dogmatikai problémákat vetnek fel, hanem egyúttal túlkonkretizált élethelyzeteket rendelnek büntetni oly módon, hogy a tágabb értelemben vett büntetőjogrendszer e magatartások szankcionálására korábban is rendelkezett eszközökkel. Kérdés az, hogy a büntetőjog pallosának fenyegető jelenléte mennyire képes valódi preventív hatást elérni úgy, ahogyan azt a büntetőnorma célozza. A redundancia a jogsértő magatartásra adott, illetve adható válaszreakciók összemosódása miatt jelent problémát.*²³⁹

2.7.3 Humán erőforrás biztosítása a migrációkezelés feladataira

A 2014. és 2015. években bekövetkezett irreguláris migráció a felelős hatóságokat is váratlanul érte. Hajós László és Gósi Mariann szakmai ajánlásait is követő módszertannal, az államhatárok Alaptörvényben rögzített őrizetének feladataihoz szükséges előerőt a rendelkezésre álló adatok elemzéséből és értékeléséből, prognosztizálható változók ismeretében kellett kialakítani mennyiségi és minőségi, valamint munkahelyi és mutatószám módszerek kombinált alkalmazásával.²⁴⁰

A munkaerőgazdálkodás, annak tervezése ugyanakkor a krízishelyzetben jellemző migrációs minta miatt a rendőrség saját állományából már nem volt önmagában biztosítható a szükséges létszám az ország más területén prognosztizálhatóan megjelenő biztonsági deficit miatt.

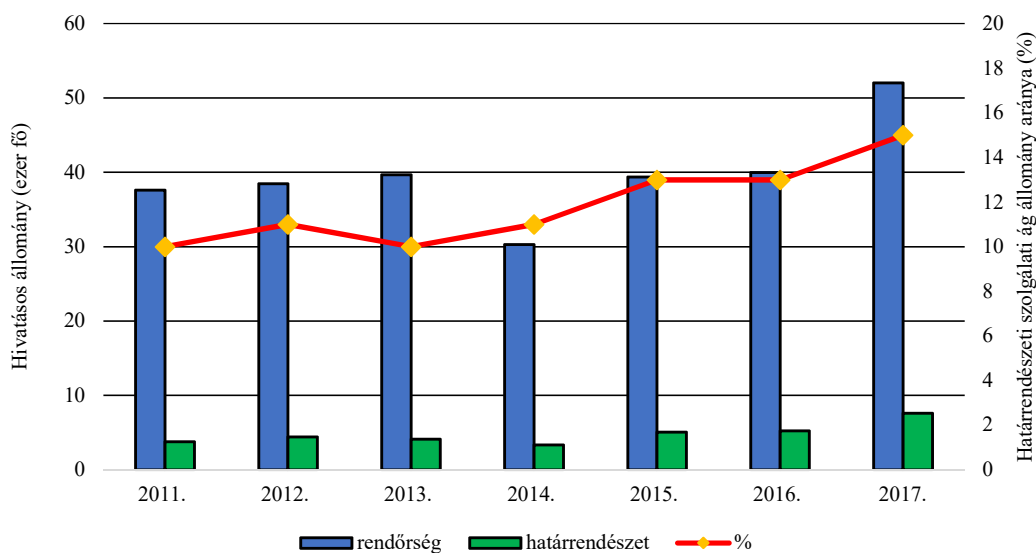
Az opcionális megoldási lehetőségek közül az azonnali igénybevétel és a nem ismert alkalmazási ciklus miatt nem volt követhető módszer a helyi szintű, illetve területi besorolású szervek személyi állományának bővítése. A rendőrség személyi állományának összlétszáma követte a jelentkező társadalmi és biztonsági igényeket,

²³⁸ Bartkó Róbert (2019): „Eddig és ne tovább!” – Gondolatok a határzár jogszerűségéről. Miskolci Jogi Szemle (2). 1. 73 – 82. o. Forrás: https://www.mjsz.uni-miskolc.hu/files/6541/11_bartkorobert_t%C3%B6rdelt.pdf (Letöltés ideje: 2020.09.20.)

²³⁹ Molnár Erzsébet (2019): Dogmatikai határzár. Dogmatikai és kriminálpolitikai elemzés a határzárral kapcsolatos bűncselekményekről. Állam- és Jogtudomány (4) 56 – 70. o.

²⁴⁰ Hajós László - Gósi Mariann (2006): Emberi erőforrás gazdálkodás (EEG)., In. szerk.: Hajós László - Berde Csaba: Emberi erőforrás gazdálkodás. Debrecen, Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar, 18-30. o.

amely folyamat a határrendészeti szakfeladatokat végrehajtók esetében is észlelhető. A migrációs nyomás erősödésének időszakában ugyanakkor az összlétszám rátáján belül a határrendészeti feladatokat ellátók aránya a korábbi évek 10%-ról 15%-ra növekedett.

Hivatásos rendőri állomány és határrendészeti szolgálati ág állománya²⁴¹ (2011-2017)
saját szerkesztés

A rendőri feladatok ellátásának kezelését támogatta a feladat végrehajtásában direkt módon nem érintett területi szervek állományának megerősítésként történő gyors reagálású csapaterős századainak ciklikus átrendelése. Engedélyezére került a többletmunka teljesítésének, annak törvényi szinten rendelt kompenzációjának biztosítása. A területi szervek mellett az országos illetékességgel bíró Készenléti Rendőrség állománya is rotálva, ciklikusan volt alkalmazva a leginkább veszélyeztetett határszakaszon.

A proaktív rendészeti megoldásokon túl, azok esetleges hiátusa miatt bekövetkezett események kezelésére biztosítani kell a társadalom védelmére olyan kompetens, gyors reagálású rendészeti szervezetet, amely a saját belső működési rendjének alkalmazásával képes a kialakult helyzet eszkalációjának megakadályozására, csökkentésére, a normál viszonyok helyreállítására. A kritikus, túlterheléses időszakban jelentkező rendőri feladatok végrehajtásának biztosítására a

²⁴¹ Forrás: ORFK GFI adatszolgáltatás

jogalkotó felhatalmazást adott a Magyar Honvédségnek is, hogy segítséget nyújtson a határőrizeti feladatok támogatásában. Tekintettel a hosszú távú kockázatelemzési profilokra, a Kormány intézkedett a Készenléti Rendőrség állományának 3000 fővel történő fejlesztésére.²⁴²

A helyzetértékelés következtében az államhatár őrizetét ellátó rendőri és honvédségi erők létszáma folyamatosan csökkentésre, ideiglenes, részleges kivonásra került, veszélyeztetettségi szakaszokra történő lebontásokkal. Az államhatár őrizetért felelős hatóságok feladatellátását a helyi lakosság mellett, jellemzően annak tagjaiból kikerülő jelentős hely- és személyi ismeretekkel rendelkező, civil rendészeti szereplők segítették. A tapasztalati adatok alapján korrigáltan kialakított és alkalmazott rendszerek, a humán erőforrás menedzsmentje bizonyította a szervezet operativitását és mobilitását, a jelentkező feladatok költséghatékony végrehajtásának rendelkezésre állását.

2.7.4 A migráció rendészeti kezelésének pénzügyi támogatása

A magyar rendőrség költségvetési, gazdálkodási adatainak elemzéséből megállapítható, hogy az értékelt időszakban a költségvetés kiemelt összegű finanszírozást biztosított a határrendészetre, a reguláris és irreguláris migráció feladatainak kezelésére. Azt értékelt adatok visszaigazolják azt a szakmai koncepciót is, amely a proaktív határrendészeti módszertanra épül, kialakítva és üzemeltetve olyan komplex rendszert, amely hatékony támogatást tud nyújtani a szakmai feladatokat végrehajtó rendőri állománynak.

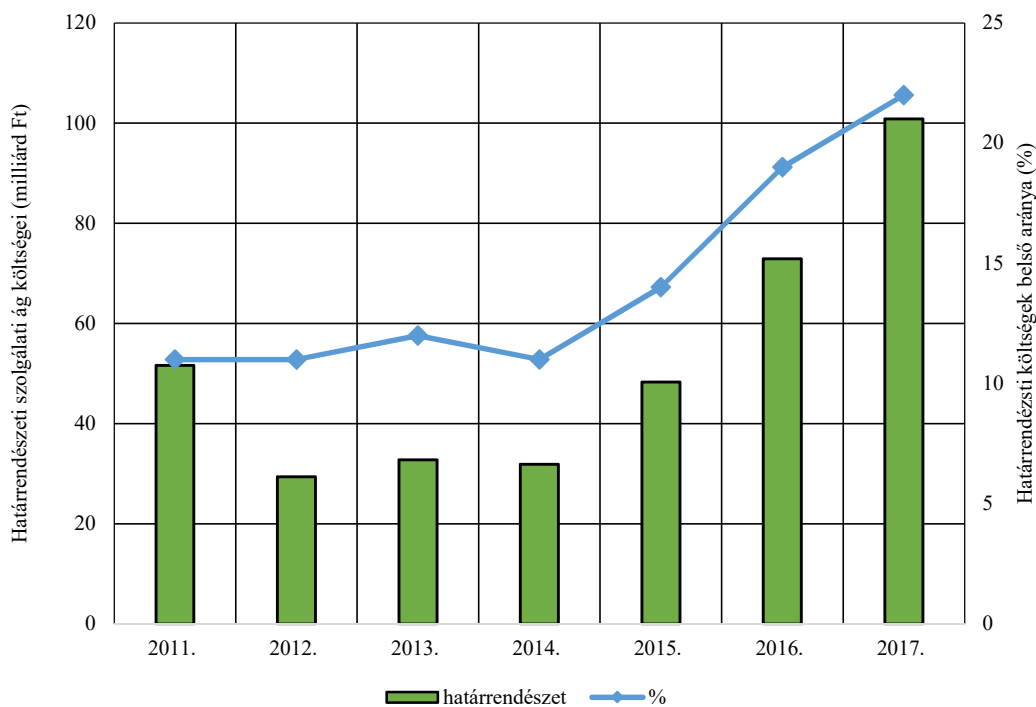
A túlterheléses migráció finansiális háttérének összecszerű vizsgálati elemzése alapján ugyanakkor megerősíti Yuval Noah Harari gondolatát, amely szerint: „*A megfelelő anyagi támogatás hiányát semmiféle zsenialitás nem képes kompenzálni.*”²⁴³

A reguláris migráció kezelésének jelentős anyagi keretét kötötte le a határátkelőhelyek áteresztő képességének, kapacitásának fejlesztése, több és újabb infokommunikációs eszköz, a határforgalom ellenőrzését támogató technikai beszerzése, rendszerbe állítása a növelt végrehajtólétszám mellett. Költségvetési, finansiális szempontból érdemi körülmény, hogy a közúti határátkelőhelyek üzemeltetési feladatai 2015.12.31-ig az elődszervezet Nemzeti Adó- és Vámhivatal

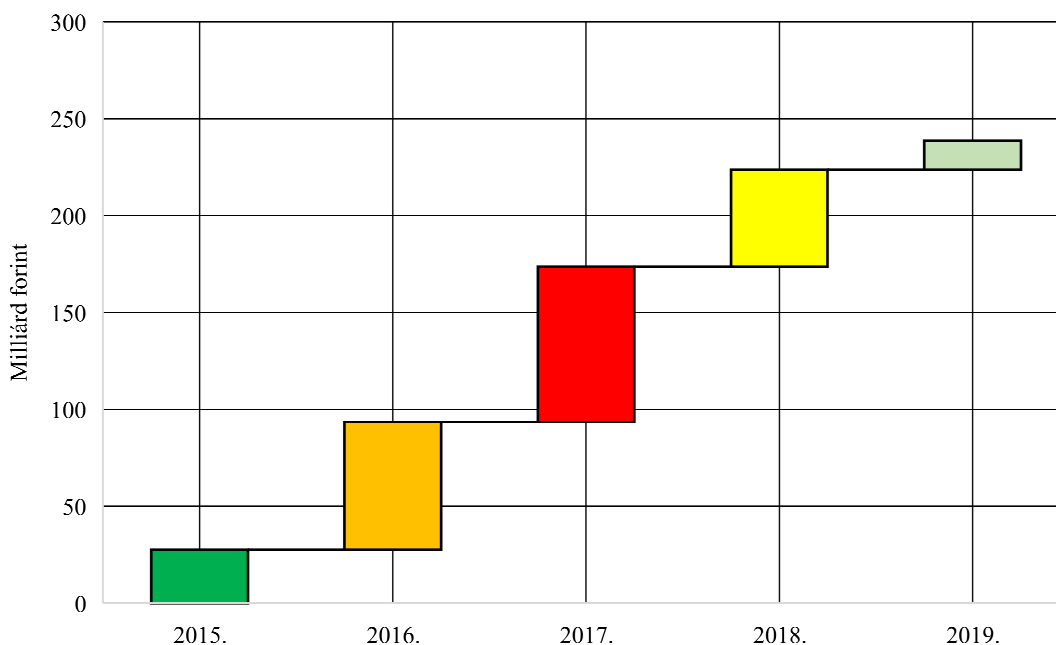
²⁴² A Rendőrség hivatásos állományának 3000 fős létszámfejlesztéséhez szükséges források biztosításáról szóló 1043/2017. (II. 3.) Kormányhatározat

²⁴⁶ Citátum forrás: https://www.citatum.hu/szerzo/Yuval_Noah_Harari (Letöltés ideje: 2019. 10. 12.)

hatáskörébe tartozott, az a rendőrség költségvetésében új elemként, jelentős növekményként jelent meg.

Határrendészeti szolgálati ág kiadásai a rendőrség költségvetésén belül²⁴⁴ (2011-2017)
saját szerkesztés

Magyarország költségvetéséről szóló zárszámadási törvények - tömeges bevándorlás kezeléséhez kapcsolódó kiadásai (XIV. f. 20-21.)²⁴⁵ - saját szerkesztés

²⁴⁴ Forrás: ORFK GFI adatszolgáltatás

²⁴⁵ Forrás: <http://kfib.hu/hu/torvenyek-zarszamadások> (Letöltés ideje: 2020. 10. 12.)

A tömeges bevándorlás hatékony kezelése érdekében a nagylétszámú, költséges humánerőforrás kiváltására jelentős technikai és technológia fejlesztés történt, a fenntartható fejlődés alapelveit²⁴⁶ érvényesítve.

2.8 A fejezet összefoglalása, következtetések

A migráció kezeléséért felelős rendészeti szervezetre, annak állományára terhelődhet olyan tömeges méretű nyomás, amely képes olyan célzott eredményt kiváltani, ami miatt a rendelt feladatok végrehajtási színvonala, eredményessége, az ellenőrzés biztonsága sérülhet. A kutatási eredmények alapján ez a fajta negatív, objektív túlterheléses hatás a határforgalom ellenőrzéséért felelős rendészeti szervezet esetében is képes megjelenni. A szervezési felületek és a cél megegyezik az irreguláris migrációhoz kapcsolt elemekkel.

Magyarországon a menekültügyi feladatok ellátásában nem előzmény nélküli, hogy vándorok nagy tömegben és intenzitással jelennek meg az államhatáron vagy az állam területén ezzel is fokozott kihívás elé állítva az egyes hatóságokat. Napjainkra e jelenség, mint túlterheléses migráció határozható meg.

Hazánk államhatárát és a migráció ellenőrzéséért felelős rendészeti szervezetet a 2015. esztendőben olyan negatív hatások érték, amelyek érdemi kezelését, a nemzeti biztonságot a nem megszokott migrációs mintázatra adott, nem megszokott vörös zónából a kormányzati szinten koordinált válaszlépések tudták csökkenteni, a megszokott viszonyok zöld zónájába terelni. A túlterheléses migráció olyan új típus, amely annak azonosítható szervezettségével és célzatosságával túlmutat a tömeges migráció fogalmi értelmezésén.

Tényszerűen megállapítható következmény, hogy a rendészeti szervek objektív túlterhelését okozó tömeges irreguláris migráció direkt jelenléte az államhatárainkon a vizsgált időszakhoz képest minimálisra csökkent, a migrációs irány átterelődött. A már normatívan szabályozott rendészeti területek kiemelkedően magas számúnak értékelhető módosítását a szakmai mellett a társadalmi és politikai igények határozták meg, ugyanakkor a megelőző kutatásokkal igazolt szociológiai igények kevésbé

²⁴⁶ Baranyai Gábor - Besenyei Mónika - Csernus Dóra Ildikó - Fülöp Bence - Fülöp Sándor - Hetesi Zsolt - Kovács Lajos - Németh Zsolt - Teknős László (2018): A fenntartható fejlődés és az állam feladatai. in. szerk.: Baranyai Gábor - Csernus Dóra Ildikó, Budapest, Dialóg Campus Kiadó 77., 102-116. o.

nyertek teret. A jogalkotó a felelős szervek esetében jelentkezett új típusú költségvetési és beszerzési körülményekre reagálva 2016. esztendőben új törvényben²⁴⁷ szabályozta a védelmi és biztonsági célú beszerzéseket, de a kutatási eredmények megállapítása alapján javasolt annak módosítása.

A tömeges irreguláris migráció államhatárainkon történt megjelenése rendészeti szakmai kihívásokat generált, amely jelenség előzmények nélkülsége, a minta és legjobb gyakorlat hiánya miatt új eszközparkot igényelt. Olyan taktikai eljárásokat, intézkedésmódszertant, eljárási protokollt kellett kialakítani, amelyek megfelelnek a nemzeti jogszabályoknak is. Az új rendszernek az intenzív törvényességi felügyeletet, a civil kontrollt, a politika és média, valamint a társadalom érdeklődését is ki kell állnia belföldön és nemzetközi szinten egyaránt. A módszerek és eszközök fejlesztése során figyelemmel kell lenni arra a tényre, hogy a rendészeti szervek jogszerű és szakszerű, valamint humánus tevékenységét az irreguláris migrációs cselekményt elkövető személyek észlelését, az elkövetési módszer bizonyítását, az államhatár nem ellenőrzött (tömeges) átlépésének megakadályozását kell szolgálnia.

A szervezett embercsempészség elleni fellépés és a lakott településekre történő nagylétszámú bejutás, huzamos idejű tartózkodás megakadályozását biztosító, komplex, proaktív határrendészeti tevékenység mellett az intézkedés alá vontakkal kapcsolatos információgyűjtő és adatfeldolgozó, elosztó pontok alkalmazása, a határközeli lakosság objektív és szubjektív biztonságérzetét befolyásoló hatások kezelése nemzetközi szinten is nívumként jelent meg. A hatósági eljárási cselekmények munkafolyamat rendszerré történő fejlesztése, az előállítottak szociális és egészségügyi ellátásának feladatai, a kormeghatározási protokoll, a helyi ételmezési és egészségügyi lakosságellátó rendszerek tehermentesítése, a tolmácsbázisok és online meghallgatás lehetőségének kialakítása, az intézkedések egymásra épülése szükséges és innovatív lépések voltak. További, egyéb intézkedések alkalmazásával sikerült elérni, hogy súlyos következménnyel járó konfliktus nem történt vándor-intézkedő, vándor-vándor, vándor-helyi lakos között, intézkedés alatt álló ügyfél, valamint vele szemben intézkedő hatósági személy nem halálozott el, nem történt járványügyi katasztrófa, nem volt jelentősnek értékelhető egészségügyi átfertőzés,

²⁴⁷ A védelmi és biztonsági célú beszerzésekről szóló 2016. évi XXX. törvény

nem következett be a helyi lakosság, vagy vándor sérelmére elkövetett súlyos bűncselekmény.

A rendszer szervezett túlterhelésének eredménye beazonosíthatóan arra irányul, hogy a felelős hatóságok ne tudják a hatályos jogszabályi rendelkezésekben számukra rendelt köteleiket teljesíteni és az alacsony színvonalú protokoll miatt ellenőrzés nélkül bejuthassanak az EU területére a vándorok. Az intézkedési helyszíneken készült média anyagok elemzés alapján Szun-Ce (i. e. 544 – i. e. 496) gondolata – *„Kavargásban és zűrzavarban felfordulást mutat a harc, de ez mégsem lehet igazi felfordulás. A gomolygásban és összevisszaságban formánk kerekké válhatik, de vereséget mégsem szenvedhetünk.”* – 2015. évben is helytállóan értékelhető azzal, hogy a sorolt eredmények a jogszerű, szakszerű, komplex, költséghatékony, innovatív, széles spektrumú együttműködésen alapuló, flexibilis proaktív határrendészet jellemzőit támasztják alá.²⁴⁸

²⁴⁸ Tőkei Ferenc (1963): Szun-Ce: A hadviselés törvényei. Budapest: Zrínyi Kiadó, 12. o.

3. A TÚLTERHELÉSES MIGRÁCIÓ HATÁSAI KVANTITATÍV KUTATÁSI EREDMÉNYEK ISMERETÉBEN

„Az emberiség eddigi története, ahogyan ismerjük, nem más, mint az emberiség egyre nagyobb és nagyobb összefogásra való törekvése.”

- Lev Nyikolajevics Tolsztoj –

3.1 A kutatás körülményei a határmenti lakosság esetében

A kutatás során a 2015. évben a tömeges irreguláris bevándorlásban először és súlyozottan érintett Csongrád megyei települések közül Ásotthalom, Mórahalom, Röske települések, Szeged-Szentmihály és Szeged-Gyálarét településrészek voltak a mintavételi helyszínek. Az alkalmazott kérdőívben a megelőző adatgyűjtés eredményei alapján tapasztalt terminológia került alkalmazásra. Ezek az érintett közösség által használt, együttesen értelmezett kifejezések, így azok eltérhetnek a kutatás más elemeinél használtakétól.

A reprezentativitást a kérdőíves kutatás végrehajtásában az érintett önkormányzatok képviselőtestületeinek, valamint a helyi polgárőr egyesületek, a mezőőrség tagjai, mint helyi lakosok biztosították. Az érintett forrás 162 főt érintett, akik közül 141 értékelésre alkalmas kérdőív kitöltés elemzése volt biztosított, ami 87% arányt képvisel.

A kutatás kiterjedt arra is, hogy annak időszakában is a vizsgálat tárgyát képező településen él-e a válaszadó, illetve, ha nem, annak milyen okát jelöli meg. A válaszadók 88,9% -a ugyanazon a településen él és mindösszesen 11,1% hagyta el korábbi életterét. Akik elköltöztek, azoknak több, mint egyharmada (37,5%) nyilatkozott úgy, hogy az életterét érintett migrációs hatások miatt választott új lakhelyet. A többiek személyes és családi okokra (50%), valamint 43,8% a jobb munkalehetőség miatt hagyta el korábbi lakhelyét. (11. számú melléklet 1. számú ábra)

A települések lakosságának idegenellenességét is vizsgáló kérdésre (tudott róla, hogy pirézek is érkeztek Magyarországra 2015. évben migránsként?) mindösszesen a válaszadók 45,4% adott egyértelmű, elutasító választ. A 39% úgy nyilatkozott, hogy nem tudott róla, valamint 12,8% bizonytalan a választ illetően. Az egyéb elemzési adatok alapján az 51,8% billegő válaszadó esetében inkább az információhiány jelölhető meg okként, mint a 2,8% határozott igen választ adó esetében is, a tényleges xenofóbia helyett, amely kutatói következtetésemet jelentős mértékben befolyásolta a

lakossági kérdőívek, valamint interjú nyilatkozatok szerinti segítő szándékú cselekmények a vándorok irányába. (11. számú melléklet 2. számú ábra)

A határmenti települések lakosságának a 2015. évi tömeges bevándorláshoz való érzelmi kapcsolatát kifejező szavak alapján három főbb csoportba sorolható. Az egyik a vándorok és az ő kultúrájukkal történt szembesüléssel foglalható össze (pl. agresszió, áradat, bevándorlás, bűdös, csürhe, eltérő kultúra, invázió, iszlám, károkozás, kiabálás, mocskok, szemét, terror, tömeg, vallás, zaj stb.)

A következő tematikus összesítés az egyén, a közösség direkt reakcióit fedi le (pl. bizonytalanság, biztonságvesztés, éjszakázás, fáradtság fejetlenség, félelem, kerítés, készenlét, kitartás, megélhetés, összefogás, riadalom, segítségnyújtás, szánalom, tömeghisztéria stb.)

A harmadik csoportba a határmenti lakosság válaszadóinak értékelését lehet sorolni a tömeges bevándorlással kapcsolatos külső tényezőkről, befolyásoló hatásokról (pl. bűnözés, embercsempész, maffia, médiafelhajtás, pénz, politika, rasszizmus, szervezett stb.)

3.1.1 Elemzési adatok, megállapítások

3.1.1.1 Települési és demográfiai háttérváltozók településenként

A kérdőíves adatszolgáltatás információkat biztosított a vizsgált települést reprezentáló lakosságon keresztül a jellemző demográfiai adatokról.

A vizsgált település és a településrész között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=17,401$, $p=0,002$, Cramer's $V=0,351$). Ásotthalmon és Röszkén nagyobb arányban éltek a külterületen, mint a többi település esetén, Szentmihályon viszont egy kivétellel minden válaszadó belterületen élt. (11. számú melléklet 1. számú ábra) A település és a nem között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=19,868$, $p=0,001$, Cramer's $V=0,375$). Ásotthalmon a férfiak nagyobb arányban képviseltetik magukat, mint Szentmihályon, utóbbi településen viszont a nők aránya magasabb. (11. számú melléklet 2. számú ábra)

A kutatás alanyait képező települések és az ott élő, kérdőívet kitöltők korcsoportjai között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=27,717$, $p<0,001$, Cramer's $V=0,314$). A legidősebb korcsoport legnagyobb arányban Ásotthalmon és Röszkén együttesen képviselteti magát, legkisebb arányban a 26-35 évesek. A legfiatalabb korcsoport Mórahalmon, Gyálaréten pedig a 26-35 évesek képviseltetik magukat a legnagyobb arányban a többi településhez képest. Meg

kell jegyezni, hogy az alacsony elemszámok miatt az eredmény nem megbízható. (11. számú melléklet 3. számú ábra) A település és az iskolai végzettség között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=9,791$, $p=0,007$, Cramer's $V=0,264$). Az összefüggés leginkább abban áll, hogy Mórahalmon a felsőfokú végzettségűek aránya magasabb az alacsonyabb végzettségűekhez képest. (11. számú melléklet 4. számú ábra)

3.1.1.2 Miért hagyta el a települést?

Vizsgáltam, hogy a tömeges irreguláris bevándorlás és annak időszaka alatti élettér, lakókörnyezet elhagyása között van-e összefüggés, ha igen, az milyen nagyságrendű. A település elhagyására három okot soroltak fel a megkérdezettek, a migrációt, a munkalehetőséget és a személyes okot megjelölve. Mindhárom esetén olyan alacsony ezek előfordulási aránya, hogy érdemi különbséget kimutatni a települések között ezek gyakorisága mentén nem lehet. (11. számú melléklet 5-6-7. számú ábra)

3.1.1.3 Mit tettek azok, akik migránssal találkoztak?

Az elemzési adatok alapján megállapítható, hogy a vizsgált településeken az ott élők magas százaléku aránya látott külföldit, találkozott személyesen is migránssal. Az észlelést, a személyes találkozást követő reakciókat, interakciókat szintén vizsgáltam kérdőív, illetve interjú készítéssel is.

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy valaki adott-e enni, inni a migránsnak nem mutatható ki szignifikáns összefüggés ($\chi^2=0,493$, $p=0,782$) Cramer's $V=0,006$). Településtől függetlenül a válaszadók kétharmada adott enni vagy inni. (11. számú melléklet 8. számú ábra) A település és aközött, hogy valaki adott-e szállást, nem mutatható ki összefüggés, mivel csak egy röszekei lakos adott. (11. számú melléklet 9. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy valaki elvitte-e egy darabon a migránst szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=2,797$, $p=0,247$, Cramer's $V=0,142$). Településtől függetlenül ez a válaszadóknak csak kisebb hányadára volt igaz. (11. számú melléklet 10. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy valaki elzavarta-e szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=2,892$, $p=0,235$, Cramer's $V=0,145$), ugyanakkor megjegyzendő, hogy mivel csak kevesen zavartak el migránst, az alacsony

elemszámok miatt az eredmény megbízhatatlan. (11. számú melléklet 11. számú ábra) A település és aközött, hogy valaki megijedt-e a migránstól, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=2,162$, $p=0,339$, Cramer's $V=0,125$). Településtől függetlenül csak alacsony arányban válaszolták a megkérdezettek, hogy megijedtek. (11. számú melléklet 12. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy valaki nem foglalkozott (nem nyújtott segítséget, nem jelezte a rendőrség felé stb.) a migránssal, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,06$, $p=0,971$, Cramer's $V=0,021$), ugyanakkor megjegyzendő, hogy mivel kevesen nem foglalkoztak a migránsokkal, az alacsony elemszámok miatt az eredmény megbízhatatlan. (11. számú melléklet 13. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy valaki segítséget kért rendőrségtől, polgárőrségtől, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,158$, $p=0,924$, Cramer's $V=0,034$), ugyanakkor megjegyzendő, hogy mivel hárman nem kértek csak segítséget, az alacsony elemszámok miatt az eredmény megbízhatatlan. (11. számú melléklet 14. számú ábra) A település és aközött, hogy valaki útbaigazítást adott-e, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=2,759$, $p=0,252$, Cramer's $V=0,141$). Településtől függetlenül nagyobb arányban adtak a lakosok útbaigazítást, mint nem. (11. számú melléklet 15. számú ábra)

3.1.1.4 Érzelmi reakciókról

Fontos elemnek értékelem az érzelmi reakciók vizsgálatát az érkezőkkel szemben. A kérdőívekre adott válaszok szerint szignifikáns különbség településenként csak abban a kérdésben van, hogy mit éreztek a lakosok a láthatóan beteg, sérült migráns iránt ($\chi^2=6,136$, $p=0,047$). A legnagyobb nyomásnak, a személyes tapasztalat szerzésnek kitett Ásotthalom és Rösztke esetében összességében magasabb a szánalom, az együttérzés, a segíteni akarás érzése, mint más településeken. (9. számú melléklet 16-17. számú ábra)

3.1.1.5 A migránsok viselkedési reagálásai civil lakosság észlelése esetén

Fontos elemnek tartom az érkező migránsok viselkedését, a helyi lakossággal szemben tanúsított magatartásának vizsgálatát is. Ezekre a kérdésekre válaszokat a mintavételben részt vevő helyi lakosság, a rendészeti szervek tagjai adtak, amelyek eredményei az empirikus tapasztalásaimmal megegyező tartalmúak. A település és aközött, hogy a migráns agresszív volt-e, szignifikáns összefüggés nem mutatható ki

($\chi^2=2,699$, $p=0,259$, Cramer's $V=0,14$). Településtől függetlenül fele-fele arányban találkoztak a lakosok agresszív migránssal. (11. számú melléklet 18. számú ábra) A település és aközött, hogy a migráns bántalmazott-e szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=2,753$, $p=0,252$, Cramer's $V=0,141$), azonban kevesen mondták, hogy bántalmazó viselkedést folytatott a migráns, ezért az alacsony elemszámok miatt az eredmény megbízhatatlan. (11. számú melléklet 19. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy a migráns elmenekült-e szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=2,084$, $p=0,353$, Cramer's $V=0,123$). Településtől függetlenül a migráns nagyobb arányban menekült el, mint nem. (11. számú melléklet 20. számú ábra) A település és aközött, hogy a migráns nem foglalkozott vele szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=8,783$, $p=0,012$, Cramer's $V=0,252$). Az összefüggés elsősorban abban áll, hogy Mórahalmon jóval alacsonyabb arányban volt igaz, hogy a migráns nem foglalkozott a lakossal, mint más településen. (11. számú melléklet 21. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy a migráns segítséget kért-e 93%-os megbízhatóság mellett szignifikáns gyenge erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=5,396$, $p=0,067$, Cramer's $V=0,198$). Az összefüggés abban áll, hogy Mórahalmon a segítségkérés alacsonyabb arányban volt igaz, szemben más településekkel. (11. számú melléklet 22. számú ábra)

3.1.1.6 Az irreguláris bevándorláshoz köthető közvetlen és járulékos anyagi károkról

A határmenti településeken élők, ott dolgozók, termelők életében a tömeges bevándorlás időszakában meghatározó, esetenként megélhetési kérdésként merült fel a migránsok által, vagy hozzájuk köthető károkozás, annak nagyságrendje, értéke. Ezek a hatások a megszokott migrációs mintázat időszakában is jelen voltak (pl. megettek néhány gyümölcsöt, zöldséget, átgyalogoltak a veteményesen, elhagyták a személyes hulladékukat stb.) de az intenzitás növekedésével nagyságrendnyi károkozások történtek. A csoportos mozgás, a tömegek által hátrahagyott hulladék, a művelt mezőgazdasági, erdészeti területeken történő átmozgás stb. eltérő, de esetenként és összességében jelentős összegű károkat okoztak a tulajdonosoknak. A járulékos károk közé sorolható az ingatlanok elértéktelenedése, a termékek és termények eladásának nehézségei stb.

Ezeket a károkat a károsultak többségi arányban nem is jelezték a hatóságok felé, mivel nem látták reális esélyét a megtérülésnek. A helyzetet tovább súlyosbította, hogy a lakosság, vállalkozók, szolgáltatók többségi aránya nem rendelkezett célzott biztosítással, illetve amikor ilyen jellegű biztosításkötést kezdeményeztek, a biztosítók a magas kockázati arány miatt elzárkóztak a szerződéskötésektől.

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy volt-e közvetlen anyagi kára valakinek szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=8,119$, $p=0,017$, Cramer's $V=0,24$). Ásotthalmon és Röszkén összességében nagyobb arányban fordult elő anyagi kár, mint máshol. Gyálaréten viszont a legalacsonyabb a kár előfordulási aránya a többi településhez képest. (11. számú melléklet 23. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy hány alkalommal fordult elő a kár szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=4,19$, $p=0,123$, Cramer's $V=0,328$). Településtől függetlenül nagyobb arányban fordult elő a többszöri anyagi kár, mint az egyszeri. Azonban az alacsony elemszámok miatt az eredmény megbízhatatlan. (11. számú melléklet 24. számú ábra)

A káresemények 6 említett helyszínen jelentkeztek, azonban az alacsony gyakoriságok miatt a településenkénti különbség nem kimutatható. (11. számú melléklet 25-26-27-28-29-30. számú ábra) Hulladék hátrahagyása, kisértékű lopás és rongálás történt, azonban a gyakoriságokban különbségek nem mutathatók ki településenként az alacsony esetszám miatt. (11. számú melléklet 31-32-33. számú ábra) Ötféle dolgot jelöltek meg a válaszadók, amiben kár történt, azonban településenként a gyakoriságok különbségei nem kimutathatók az alacsony káreseményszám miatt. (11. számú melléklet 34-35-36-37-38. számú ábra)

A kárösszegben településenként nem kimutatható a különbség az alacsony esetszámok miatt. (11. számú melléklet 39. számú ábra) Mivel csak ketten tettek bejelentést a kár miatt, összefüggés nem számítható a települések és a bejelentés között. (11. számú melléklet 40. számú ábra) Az alacsony káreseményszám miatt az összefüggés nem megállapítható a település és az ok között. (11. számú melléklet 41. számú ábra)

A közvetlen anyagi kár és a járulékos anyagi kár jelentkezése között szignifikáns közepes erősségű kapcsolat mutatható ki ($\chi^2=6,093$, $p=0,014$, Cramer's $V=0,208$). A járulékos anyagi kár nagyobb arányban fordult elő, ha volt közvetlen kár,

illetve nagyobb arányban nem jelentkezett, ha nem volt közvetlen kár sem. (11. számú melléklet 42. számú ábra)

3.1.1.7 Különbségek a biztonságérzetben az óvintézkedések választása szerint

A kérdőívre (interjúk megerősítik) a határmenti lakosság egyéni biztonságérzetében annak ellenére történt romlás, hogy közvetlen, erőszakos, személy elleni cselekményeket a migránsok nem követtek el a sérelmükre. A tömeghatás, a bekövetkezett károkozások, a megelőzési szándék, az egyéni biztonságérzet erősítésének igénye viszont többségi arányban jelentkezett. Ezt a célt több eszközzel, módszerrel érték el, a fizikai erőszak kerülésével.

Szignifikáns eltérés mutatható ki a biztonságérzetben a semmit nem tevés esetén ($\chi^2 = -2,081$, $p=0,037$). Akik semmit nem tettek, azoknak a biztonságérzete kicsit magasabb volt. (11. számú melléklet 43. számú ábra)

92%-os megbízhatóság mellett szignifikáns eltérés mutatható ki a biztonságérzetben a biztonságtechnikai eszközök alkalmazása szerint ($\chi^2 = -1,805$, $p=0,071$). Akik nem alkalmaztak biztonságtechnikai eszközöket, azoknak a biztonságérzete kicsit magasabb volt. (11. számú melléklet 44. számú ábra)

92%-os megbízhatóság mellett szignifikáns eltérés mutatható ki a biztonságérzetben a családtagok, ismerősök segítségével szerint ($\chi^2 = -1,754$, $p=0,079$). Akik nem éltek a család, ismerősök segítségével, azoknak a biztonságérzete kicsit magasabb volt. (11. számú melléklet 45. számú ábra)

Szignifikáns eltérés mutatható ki a biztonságérzetben a gáz vagy riasztó alkalmazása szerint ($\chi^2 = -2,193$, $p=0,028$). Akik nem alkalmaztak gázt, riasztót, azoknak a biztonságérzete alacsonyabb volt. (11. számú melléklet 46. számú ábra)

Szignifikáns eltérés nem mutatható ki a biztonságérzetben a kerítésépítés szerint ($\chi^2 = -0,22$, $p=0,826$). (11. számú melléklet 47. számú ábra) Szignifikáns eltérés nem mutatható ki a biztonságérzetben a kutya alkalmazása szerint ($\chi^2 = -1,725$, $p=0,084$). (11. számú melléklet 48. számú ábra) Szignifikáns eltérés nem mutatható ki a biztonságérzetben a löfegyver alkalmazása szerint ($\chi^2 = -1,055$, $p=0,383$). (11. számú melléklet 49. számú ábra) Szignifikáns eltérés nem mutatható ki a biztonságérzetben az önvédelmi képzés szerint ($\chi^2 = -1,055$, $p=0,383$). (11. számú melléklet 50. számú ábra) Szignifikáns eltérés nem mutatható ki a biztonságérzetben a rendőr, polgárőr, mezőőr segítségével szerint ($\chi^2 = -0,331$, $p=0,74$). (11. számú melléklet 51. számú ábra)

Szignifikáns eltérés nem mutatható ki a biztonságérzetben a zárcsere szerint ($\chi^2 = -0,763$, $p = 0,501$). (11. számú melléklet 52. számú ábra) Szignifikáns eltérés nem mutatható ki a biztonságérzetben aszerint, hogy a migráció miatt hagyta-e el valaki a települést ($\chi^2 = -0,152$, $p = 0,955$). (11. számú melléklet 53. számú ábra)

3.1.1.8 A lakosság által problémának értékelt migrációs következmények

A határmenti településeken élők olyan tartalmú, jellegű problémákkal, a mindennapi életvitelükre gyakorolt hatásokkal szembesültek, amelyekkel az ország más részein élők nem. A tömeges bevándorlás rendészeti feladatait kezelő szervek tevékenysége eredményeként a migrációs mozgás, az érintett közigazgatási területek azok ellenőrzése alatt álltak, nem váltak a negatív migrációs hatások országos jelenséggé. A többségi társadalom részére a média útján váltak az események, a körülmények megismerhetővé, amely nem váltja ki ugyanazt a hatást, mint a határmenti lakosság által megélt eseményeké.

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e a hivatalos tájékoztatás hiányát szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2 = 2,113$, $p = 0,348$, Cramer's $V = 0,122$). Településtől függetlenül nagyobb arányban nem érzik problémának a tájékoztatás hiányát, mint amennyien igen. (11. számú melléklet 54. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e, hogy a migránsok fertőző betegségeket terjeszthetnek szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2 = 0,078$, $p = 0,962$, Cramer's $V = 0,023$). Településtől függetlenül jóval nagyobb arányban érzik problémának a tájékoztatás hiányát, mint amennyien nem. (11. számú melléklet 55. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e, hogy egyes médiaképviselők biztatták a migránsokat szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2 = 12,376$, $p = 0,002$, Cramer's $V = 0,296$). Mórahalmon kisebb arányban érezték ezt problémának, mint más településen. (11. számú melléklet 56. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e, hogy civilek segítették a migránsokat szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2 = 1,237$, $p = 0,539$, Cramer's $V = 0,094$). Településtől függetlenül kicsit nagyobb arányban nem tartották problémának ezt. (11. számú melléklet 57. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e, hogy erőszakos civil határvédők jelentek meg szignifikáns összefüggés nem mutatható ki az alacsony cellaelemszámok miatt. (11. számú melléklet 58. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e, hogy katonáknak kellett segíteni szignifikáns összefüggés nem mutatható ki az alacsony cellaelemszámok miatt. (11. számú melléklet 59. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e, hogy a kárenyhítés hiányos volt szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=6,416$, $p=0,04$, Cramer's $V=0,213$). Gyálaréten kisebb arányban érezték ezt problémának, mint más településeken. (11. számú melléklet 60. számú ábra)

92%-os megbízhatóság mellett a település és aközött, hogy problémának érzik-e, hogy más országok rendőrei jöttek szignifikáns gyenge erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=5,041$, $p=0,08$, Cramer's $V=0,189$). Mórahalmon kisebb arányban érezték ezt problémának, mint más településeken. (11. számú melléklet 61. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e a migránsok nyomait szignifikáns összefüggés nem mutatható ki az alacsony elemszámok miatt, mivel csak hárman nem érezték problémának. (11. számú melléklet 62. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e, hogy nem ismertük a migránsok kultúráját szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=1,301$, $p=0,522$, Cramer's $V=0,096$). Településtől függetlenül nagyobb arányban érezték ezt problémának, mint amennyien nem. (11. számú melléklet 63. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e a polgárőrök kevesen voltak szignifikáns összefüggés nem mutatható ki az alacsony elemszámok miatt. (11. számú melléklet 64. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e, hogy a rendőrök kevesen voltak szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=1,473$, $p=0,479$, Cramer's $V=0,102$). Településtől függetlenül nagyobb arányban nem érezték ezt problémának, mint igen. (11. számú melléklet 65. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e a rongálásokat szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=6,165$, $p=0,046$, Cramer's $V=0,209$). Gyálaréten kisebb arányban jelentettek problémát a rongálások, mint más településen. (11. számú melléklet 66. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e, hogy a térfigyelő kamerák hiányoztak szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=10,406$, $p=0,005$, Cramer's $V=0,272$). Gyálaréten kisebb arányban jelentett problémát Ásotthalomhoz és Röszkéhez képest, Ásotthalmon és Röszkén pedig nagyobb arányban Gyálaréthez képest. (11. számú melléklet 67. számú ábra)

A vizsgált települések nyilatkozói és aközött, hogy problémának érzik-e a terménylopást szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=10,067$, $p=0,007$, Cramer's $V=0,264$). Gyálaréten kisebb arányban jelentett problémát Ásotthalomhoz és Röszkéhez képest, Ásotthalmon és Röszkén pedig nagyobb arányban Gyálaréthez képest. (11. számú melléklet 68. számú ábra)

3.1.2 A fejezetrész összefoglalása, következtetések

A kérdőíves kutatás összefoglalásaként megállapítható, hogy a megjelölt határmenti települések kiválasztása kellő alapot teremtett az érdemi adatok gyűjtésére. Olyan személyeket sikerült megszólaltatni, akik helyben éltek, közvetlenül érintettek az eseménysorban, a társadalmi pozíciójuk miatt a közösség egészétől rendelkeznek információkkal, azokat megfelelő módon tudják közvetíteni.

A településeket ért 2015. évi tömeges irreguláris bevándorlás egyik negatív hatása az addig megszokott környezet elhagyása a válaszadók mintegy 1/3-s aránya esetében. Ez egyértelműen arra utal, hogy olyan hatások érték a magánszemélyeket, családokat, amelyek arra ösztönözték őket, hogy az államhatár közeléből, feladva korábbi életviszonyaikat, az irreguláris migrációs irányból máshova költözzenek. Ennek a belső vándorlásnak az érintett településeken szekunder másodlagos társadalmi, gazdasági, egyéni hatásai jelentek meg.

A válaszadók szignifikáns aránya találkozott a vizsgálat tárgyát képező időszakban az államhatárt jogellenesen átlépő külföldiekkel. A válaszok elemzése alapján az a következtetés vonható le, hogy többségi arányban segítő szándékkal fordultak az érkezők irányába, de tapasztalataik szerint azt ők kevésbé fogadták el. A rendőrökhöz hasonlóan esetükben is megállapítható az újtól, az idegentől, a tömegtől történő valós ok nélküli, megelőlegező, vélt támadás miatti putatív félelem, amely a kulturális, szociális, felekezeti eltérésekre jellemző információk nem megfelelő mértékű ismeretére vezethető vissza. A településeken megjelenő tájidegen rasszok bemutatása az önkormányzatoknak, a felelős rendészeti hatóságoknak, a kormányzati kommunikációs felületek irányából feladatként jelentkezhethet.

A határmenti településeken élő válaszadók 29,9% nyilatkozott úgy, hogy keletkezett olyan közvetlen anyagi kára, ami az irreguláris migrációhoz, a vándorokhoz köthető. A járulékos károk keletkezése viszonylatában a válaszadók esetében ez az arány kisebb, mintegy 16%. Ez a problémahalmaz szintén az implicit elemek közé sorolható, mivel a válaszadók nyilatkozata szerint a direkt kárral kapcsolatban 95,3%, az indirekt kárra vonatkozóan 95,7% nem tett hatósági bejelentést, nem kért és nem kapott megfelelő forráshiány miatt kompenzációt, jogorvoslatot. A keletkezett károk jellemzően relatíve kisebb összegek, de az érintetteknek a megélhetési kereteiket lefedő értékeknek sorolhatók (sérülékeny, szociálisan hátrányos helyzetű stb.), bár milliós összegre is történt nyilatkozat. Ezek az arányok, összegek, forráshiányok arra utalnak, hogy a határmenti településeken élők egyéni szociális, anyagi helyzetét érdemben, negatív irányban befolyásolták a kompenzálatlan többletköltségek, a járulékos anyagi következmények.

A vándorlás nagyon sok emberi érintkezést jelent, és ez például a tulajdonban, a munkába járásban, a terményben, művelt területeken stb., nagyon sokféle ponton és értékalappal érintkezik a helyi felületekkel. A kutatásom által feltárt adatok, információk az ország működését leíró adatállományokban nem jelentek meg, így a döntéshozó, a jogalkotó tudomására sem juthatott el.

A kérdőívek elemzési adataiból arra lehet következtetni, hogy a helyi lakosság a területi érintettség elve alapján a negatív migrációs hatások kezelésére, azok kezdeti időszakában képességgel bírtak volna, de hatáskör hiányában ilyen tartalmú tevékenységet nem tudtak folytatni.²⁴⁹

A kutatási eredmények alapján javaslom:

- A szekunder másodlagos társadalmi, gazdasági, egyéni hatások megoldása a helyi önkormányzat, területi és központi kormányzati szervek felé, valamint a tercier időszakra átnyúló intézkedéseket igénylő feladatokat fogalmazzák meg.
- A helyi lakosság a választott képviselőin keresztül, az önkormányzat aktív szerepvállalásával igényli, hogy az életterükben korábban nem meg szokott nagyságrendben megjelenő (migráció alanya) szociokultúrájának

²⁴⁹ A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény 17. A területi és helyi igazgatás; 18. A megyei védelmi bizottságok; 19. A helyi védelmi bizottság és a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 8. A megyei, fővárosi és helyi védelmi bizottság feladatai

megismertetésében vállaljanak szerepet. A felmerült hiátus, a szociokulturális különbségek, a nem állami szervezetek iránti bizalmatlanság csökkentését szolgálhatja a Karitatív Tanács²⁵⁰ bővítése, az iszlám tanait követő, őket képviselő szervezet bevonásával.

- A keletkezett károk vonatkozásában, az adatközlők száma, a lakossági reprezentativitás, az interjúk megerősítő adatai alapján indokoltnak értékelhető egy olyan állami kezelésű kártalanítási alap létrehozás és működtetése, amely a kihirdetett veszélyhelyzet időszakában keletkezett egyéb módon (pl. biztosítás) direkt és indirekt károkat az érintettek (magánszemélyek, önkormányzatok, állami és magántulajdonú vállalkozások stb.) esetében anyagi kompenzációt biztosít. Ennek eredményeként az implicit anyagi következmények is a szürkéből az állam és jogalkotó által is megismerhetővé váló fehér zónába kerülhetnek át, ami további megalapozott megelőző és védekező, helyreállító döntések megalkotását teremthetik meg. A probléma kezelésére új norma megalkotásával, pénzügyi források hozzárendelésével, eljárási szabályok, felelős hatóságok jelölésével stb. indokoltnak tartom egy nemzeti migrációs kártalanítási alap létrehozását.
- A határmenti települések megszokott működésétől eltérő viszonyok koordinációjára a jogalkotó által létrehozott testületi működés (Helyi és Megyei Védelmi Bizottság) szabályozásának korrekciója szintén indokoltnak tűnik.

3.2 A kutatás körülményei a határterületen szolgálatot ellátó rendőrök viszonylatában

A mintavétel alanyai közül 281 rendőr töltötte ki a kérdőívet, amelynek elemzését követően 250 értékelésre alkalmas (szűrőkérdés alapján 2015. évben rendőrként szolgált a szakmai alapokra épülő választás szerint kutatásra jelölt szervezeti elemnél, érdemi válaszokat adott) válasz képezte a vizsgálat tárgyát. A kérdőívben használt terminológia a megelőző adatgyűjtés eredményeként került alkalmazásra, az érintett közösség által használt, együttesen értelmezett kifejezésekkel. Az összlétszám az állományilletékes parancsnokok tájékoztatása

²⁵⁰ A Karitatív Tanács megalakításáról és működésének részletes szabályairól szóló 65/2000. (V. 9.) Korm. Rendelet

szerinti névjegyzék alapján kezelt létszám és a fluktuációs kiáramlási adatok (30-40% átlagos arány) ismeretében 90% körüli, azt meghaladó válaszadási arányt jelent.

Az elemzéseknél feltárt kizárási okok között azonosítható elemként jelent meg a humán pandémia és egyéb okok miatti tartós távollét a kitöltési időszakban, valamint a rendőri állomány esetében a szolgálai jogviszonyhoz a munkáltató által nem biztosított online hozzáférés hiánya, amely negatív irányba csökkentette a válaszadási intenzitást. A kérdőívkitöltés anonimitásának biztosítása mellett a párhuzamos interjúk során felmerült a rendőrök részéről Finszter tanulmányaiban visszatérő „titok mítosza”²⁵¹, ami tovább csökkentette a teljeskörű válaszadásokat.

3.2.1 Elemzési adatok, megállapítások

3.2.1.1. Kérdőív válaszok általános elemzése

A 250 értékelhető választ adó rendőr közül 28% már nem annál a szervezeti egységnél szolgál, ahol a tömeges bevándorlás időszakában. Közülük 80% kérte az áthelyezését más szervezeti egységhez, illetve 10% más szervezethez kérte az átszerelését, 10% egyéb okot jelölt meg a távozására. A korosztályos és szolgáti idők adatainak ismeretében az 1/3 körüli fluktuációs direkt távozási arány az érintett szervezeti egységek létszámának függvényében súlyosnak értékelhető. (9. számú melléklet 1. számú ábra)

A válaszadó rendőrök szignifikáns erősségű információkkal bírtak arról, hogy 2015. évben mely földrészek vándorai voltak a tömeges bevándorlás részesei. A mindösszesen válaszadók közül 248 rendőr a kezelt OIF adatokkal megegyező arányokról számolt be az érkezettek többségi állampolgárságáról (szír, afgán, pakisztáni, koszovói, iraki, iráni stb.) A válaszadók közül 248 rendőr nyilatkozott arra a kérdésre vonatkozóan, amely az érkezők felekezeti hovatartozásának ismeretére irányul. Az ő ismereteik és válaszaik szerint az érkezett vándorok az iszlám hit követői voltak.

Ezek az adatok arra utalnak, hogy a rendőrök megfelelő, jó színvonalú információkkal rendelkeztek az érkező vándorok társadalmi, kulturális jellemzőiről, vallási hovatartozásáról.

238 válaszadó nem jelölt meg olyan idegen nyelvet, amely a vándorok nemzetiségéhez (pl. urdu, pastu, panjabi, albán, arab, tigrinja stb.) kapcsolódó lenne,

²⁵¹ Finszter Géza (2018): Rendészettan. Szerk.: Hautzinger Zoltán, Budapest, Dialóg Campus, 389-390. o.

de többségében értik, beszélnek az angol, német, francia, illetve a szomszédos román, szerb nyelvet. Ennek is, valamint az érkezők szerzett nyelvtudásának köszönhetően a minimális szintű verbális kommunikációs szint már a rendőri intézkedések kezdetekor biztosított volt. Az idegenelleneséget is vizsgáló kontroll kérdésre a 250 válaszadó (tudott róla, hogy pirézek is érkeztek migránsként 2015. évben Magyarországra?) 4,4% bizonytalan, 21,2% nemleges, 73,6% határozott nemleges választ adott, ami alapján csak a válaszadók 0,8%-a adott inkább idegenellenességre utaló, mint előzők alapján ismerethiányra épülő választ. (9. számú melléklet 2. számú ábra)

230 válaszadó rendőr érzelmi emlékképei a tömeges bevándorlás időszakában teljesített szolgálatával összefüggésben négy tematikusan azonosítható csoportba sorolhatóak. Az összegző elemzések a kérdőív szerkezetére, a válaszadás lehetőségeire tekintettel az interjúkon elmondott információk ismeretében válnak teljessé. Az interjúkon elhangzottak megerősítik a kérdőívek elemzéséből, értékeléséből származó információkat. Ezek egyike a pozitív érzelmi töltetű, alacsony számú, egymás iránti kapcsolat (pl. bajtársiasság, haza- és társadalom, család védelme, kitartás, összefogás, összetartozás, segítségnyújtás, tapasztalat, türelem stb.) A sorolt és összegzett fogalmi elemek többségében pozitív töltetűek és a hivatástudatra, a szolgálat ellátásra, a társak iránti lojalításra, a határmenti települések lakóinak és rajtuk kivetítve a saját család védelmére utalnak.

A következő tematikus kérdés-válasz sorozat kutatási célja az egyéni fizikális és mentális állapotra utaló jelzők (pl. bizonytalanság, buli, fáradtság, fásultság, félelem, hányinger, hiányos elismerése a munkának, kávé, készenlét, kihívás, kimerültség, kizsigerelt állapot, küzdelem, megfeszített munkatempó, pánik, reménytelenség, soha ne ismétlődjön meg, távollét, túlmunka, végeláthatatlan stb.) voltak. A válaszkör az előzők ellentétes tartománya. A választ adó rendőrök az irreguláris migráció testületre és egyénre gyakorolt túlterhelésének szubjektív hatásait azonosítják, amelynek egyik összegző gondolata, hogy nem akarnak részesei lenni egy hasonló leterheltségű időszaknak és feladatrendszernek.

A harmadik összegzésbe a szolgálatellátás, a munkaszervezés körülményei sorolhatóak (pl. értelmetlen munkavégzés, fejetlenség, Hangár, HIDRA, káosz, kerítés, krízis, létszámhiány, magunkra hagytak, Merkel, parancsnoki felelősség, politika befolyása, rossz állami helyzetértékelés, szervezetlenség, tájékozatlanság, teljesítési kvóta, tolmács, túlmunka stb.) A rendőrök azonosították egyénileg és közösségi szinten is azokat az elemeket, amelyek a feladatellátásukhoz kapcsolódtak.

Az elemzés során visszaköszönni látszanak Beregnyei József gondolatai, aki a rendészeti integrációval összefüggésben felvette, hogy: „*A rendvédelmi szervek munkájának nem a „próbálkozások és tévedések” elvén kell alapulnia. Ebből következik az is, hogy az ún. integrált rendőrség létrehozása sem alapulhat pillanatnyi improvizálásokon, hanem elfogulatlan szakmai elemzéseken, elfogadott szakmai stratégián!*”²⁵² A kérdőívet kitöltő rendőrök a munkájukat a tömeg folyamatos jelenléte, a migráció alanyainak emelkedő száma miatt értelmetlennek vélték, amit a külföldiek menedékjoggal történt visszaélésének ismert aránya tovább növelt. Feladataikat olyan ideiglenes létrehozott objektumokban (pl. a hangárnak nevezett kő-, konténer és sátor komplexumok) is teljesítették, amelyekben a biztonságérzetük igen alacsony volt. A körülmények humán erőforrás, logisztikai, eszköz támogatási igényeit hiányosnak értékelték, a rendőrségi HIDRA szoftver kapacitásán és adatigényén a kialakult környezet jelentősen túllépett. A rendőrök többsége hiányolta az rendőrség központi szervének állományába tartozó vezetők jelenlétét, az ő részükről a személyes tapasztalatszerzés hiányát, ezek miatt az általuk késedelmesnek, hiányosnak, vagy nem megfelelőnek értékelt döntéseket, amelyek a parancsnoki felelősség kérdéskörére utalnak. A feladatellátást érdemben nehezítette az eljárási szabályok követése egy olyan migrációs mintázat időszakában, amely nem ilyen létszámokra, vagy pl. tolmácsigénybevételekre íródott. A körülmények kialakulásának megítélésében a rendőrök többségi arányban vetették fel a regnáló német kancellárasszony által képviselt és kommunikált, a külföldiek bevándorlását támogató döntések negatív következményeit, a túlterheléses migráció negatív hatásainak hosszú távú következményeinek egyik kiváltó okaként.

A negyedik összesítési tárgykörbe helyezhetők azok az érzelmi megnyilatkozások, amelyek a tömeges bevándorláshoz, a vándorokhoz köthetőek (pl. agresszió, beilleszkedés hiánya, betegség, bűdös, Európa elveszett, félelemkeltő, invázió, iszlám, kiabálás, mocskok, népvándorlás, rajzás, szemét, szemétozön, terror, tömeg stb.) Ebbe a válaszadási tematikus elemzésbe az érkező észlelt, intézkedés alá vont külföldiekkel kapcsolatos, többségében negatív tartalmú gondolatok, fogalmi

²⁵² Beregnyei József (2007): A középfokú rendészeti szakképzés és a Rendőrség – Határőrség Integrációjának kapcsolódásai, lehetőségei. In. Szerk. Hautzinger Zoltán: Tanulmányok a „Határőrség és Rendőrség – az integrált rendvédelem” című konferenciáról. Pécs, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja. 153 – 158. o.

keretek sorolhatóak, amelyek alapján – interjúk által megerősítve – a személyes tapasztalás.

3.2.1.2. A szervezeti egység és a demográfiai-szervezeti háttérváltozók kapcsolata

A befelé irányuló irreguláris migráció ellenőrzési feladatainak végrehajtásában már a megszokott mintázatok időszakában is együttműködtek, megerősítésként részt vettek az illetékes rendőri szervén kívül más területi, vagy központi szerv állományába tartozók is. Az ő alapfeladataik jellemzően nem profiltiszta, államhatárhoz kapcsolható határellenőrzés, így a vezénylések miatt meghatározó elem a hatékonyság vizsgálata során a kollégák demográfiai és a képviselt rendőri szervezeten belül elfoglalt jellemzői.

A szervezeti egység és a nem között szignifikáns gyenge erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=7,573$, $p=0,06$, Cramer's $V=0,174$). A nők nagyobb hányada szolgált a HRK egységeknél összességében, mint a férfiaknak, míg a nőkhöz képest a férfiak nagyobb hányada egyéb szervezeteknél szolgált. (9. sz. melléklet 1. sz. táblázat)

A szervezeti egység és a korcsoport között szignifikáns gyenge erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=6,5$, $p=0,039$, Cramer's $V=0,161$). A 36-55 évesek nagyobb hányada szolgált a HRK egységeknél összességében, mint a 26-35 éveseknek, ugyanakkor a 26-35 évesek nagyobb hányada szolgált egyéb szervezeteknél, mint az idősebb korcsoportoké. (9. sz. melléklet 2. sz. táblázat)

A szervezeti egység és az iskolai végzettség között szignifikáns gyenge erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=4,446$, $p=0,035$, Cramer's $V=0,133$). A középfokú végzettségűek nagyobb aránya szolgált a HRK egységeknél, mint a felsőfokú végzettségűeknek, viszont a felsőfokú végzettségűek nagyobb hányada szolgált egyéb szervezeteknél, mint a középfokú végzettségűeknek. (9. sz. melléklet 3. sz. táblázat)

A szervezeti egység és a szolgálati jogviszony között nem mutatható ki szignifikáns összefüggés ($\chi^2=5,458$, $p=0,141$, Cramer's $V=0,148$). A HRK-sok között minden szolgálati jogviszony kategóriának magasabb az aránya más szerveknél szolgálókhoz képest. (9. sz. melléklet 4. sz. táblázat)

A szervezeti egység és az állománycsoport között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=10,828$, $p=0,013$, Cramer's $V=0,209$). Az

összefüggést legerősebben az hordozza, hogy a tisztek nagyobb arányban szolgáltak egyéb szervezeteknél, mint a HRK egységeknél. (9. sz. melléklet 5. sz. táblázat)

3.2.1.3. A szervezeti alegység és a demográfiai-szervezeti háttérváltozók kapcsolata

A kutatásban érintett határrendészeti kirendeltségek személyi állománya esetében szintén fontos kutatási elem a kollégák feladatellátásra alkalmasságának, felkészültségének, tapasztalati ismereteinek elemzése. Kiemelt jelentősége van, hogy rendelkezésre áll(t)-e az a rendőri állomány az alegységeknél, akik az egyéni jellemzőik, demográfiai azonosítóik, szakmai kompetenciáik alapján képesek voltak saját maguk, társaik támogatásában érdemi szerepet vállalni a negatív migrációs hatások kezelésében.

A szervezeti alegység és a nem között szignifikáns gyenge erősségű kapcsolat mutatható ki ($\chi^2=9,263$, $p=0,026$, Cramer's $V=2$). A nők nagyobb aránya szolgált Kelebián, mint a férfiaké, a férfiaknak viszont magasabb aránya szolgált Szegeden, mint a nőké. (9. sz. melléklet 6. sz. táblázat)

A szervezeti alegység és a korcsoport között szignifikáns gyenge erősségű kapcsolat mutatható ki ($\chi^2=18,176$, $p=0,006$, Cramer's $V=0,198$). Kelebián a 20-25 évesek nagyobb hányada szolgált, mint az idősebb korcsoportoké, Szegeden a 25-35 évesek nagyobb hányada szolgált, mint a 36-55 éveseké, Kiszomboron pedig a 36-55 évesek nagyobb hányada szolgált, mint a 25-35 éveseké. (9. sz. melléklet 7. sz. táblázat)

Az alegység és a korcsoport között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=1,389$, $p=0,708$, Cramer's $V=0,078$). A középfokúaknak és felsőfokúaknak csaknem ugyanakkora hányada szolgált az egyes alegységekben. (9. sz. melléklet 8. sz. táblázat)

Az alegység és a szolgálati jogviszony között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=13,415$, $p=0,145$, Cramer's $V=0,139$). Összességében minden szolgálati idő kategóriának csaknem ugyanakkora hányada jellemző az egyes alegységekre. (9. sz. melléklet 9. sz. táblázat)

Az alegység és az állománycsoport között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=4,024$, $p=0,673$, Cramer's $V=0,094$). Összességében minden állománycsoportnak csaknem ugyanakkora hányada jellemző az egyes alegységekre. (9. sz. melléklet 10. sz. táblázat)

3.2.1.4. A 2015. évre jellemző mentális állapot értékelése

A tömeges irreguláris bevándorlás, annak negatív, a rendészeti szerv állományára gyakorolt túlterhelése jelentős hatást gyakorolt az ott szolgálatot teljesítő rendőrökre. Ezek megismerése, a kompenzációs módszerek feltárása, a munkáltató megelőző és támogató tevékenységének támogatását célul tűzve állítottam össze a kérdőív ezen kérdéskörét. A válaszadók és az interjúalany rendőrök elmondása szintén összekapcsolódnak, kiemelt súlyú mentális leterheltségről számolnak be. A legnagyobb szakmai terhelést a helyi alegységek állománya kapta, ugyanakkor az állomány többsége a megelőző időszakban szerzett tapasztalatai miatt könnyebben tudta kezelni, mint az odavezényelt megerősítőket.

A speciális felkészítése és feladatellátása miatt a Készenléti Rendőrség és beavatkozó feladatokat ellátó rendőrök szintén jobban tudták kezelni a mentális terhelést, mint a hivatkozott rendőrök. A leterheltségből adódó kompenzációs skála széles sávban mozog, de a nyilatkozatok alapján tudatmódosító anyagot, valamint a munkáltató által biztosított pszichológusokat nem vettek igénybe. Többségi arányban az egyéni megoldásokat választották, valamint a sport, a velük azonosuló társaikkal történeti beszélgetés nyújtott feloldást. Végző összegzésként megállapítható – az interjúk ezt megerősítik- a poszttraumás stressz kialakulását, jelenlétét a kutatásban érintett rendőrök nyilatkozatai alapján.

A mentális állapot jellemzésénél a válaszadók átlagosan 4,43 válaszopciót jelöltek meg. A megkérdezettek legkevesebb aránya a pozitív mentális állapot jelző válaszokat jelölték meg, jóval nagyobb arányuk jelölte a kiegészre, a poszttraumás sokkra utaló negatív válaszlehetőségeket. (9. sz. melléklet 11. sz. táblázat)

A mentális állapot válaszopcióinak megjelölése és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés mutatható ki ($\chi^2=43,78$, $p<0,001$). A pozitív jellemzőket az egyéb szervezeteknél szolgálók nagyobb aránya jelölte meg, mint a HRK egységeknél szolgálóké, a negatív jellemzőket inkább a HRK egységeknél szolgálók jelölték meg nagyobb arányban, mint az egyéb egységeknél szolgálók. (9. sz. melléklet 12. sz. táblázat) A mentális állapot válaszopcióinak megjelölése és az alegység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=6,0757$, $p=0,7323$). (9. sz. melléklet 13. sz. táblázat)

3.2.1.5. Migránssal szembeni intézkedések értékelése

A kérdőíves kutatás tárgyát képezte annak vizsgálata, hogy a válaszadó helyi, megerősítő és feladatellátásba bevont rendőri állomány közül milyen arányt képviselt az a személyi kör, aki nem került kapcsolatba irregulárisan érkező külföldivel. A válaszadók által rögzítettek szerint a nem rendészeti alapfeladatokat ellátók (pl. logisztikai ellátást biztosítók, ellenőrök stb.) is esetében is történtek észlelések, így fennállt az intézkedési kényszerük. Összegezve, a határterületen jelen lévő rendőri állomány (minimális kivétellel) intézkedett migránssal szemben.

A szervezeti egység és a migránssal szembeni intézkedés között nem mutatható ki szignifikáns összefüggés ($\chi^2=0,004$, $p=0,947$), azonban a nem intézkedők alacsony száma miatt ez az eredmény megbízhatatlan. (9. sz. melléklet 14. sz. táblázat) A szervezeti alegység és a migránssal szembeni intézkedés között sem mutatható ki szignifikáns összefüggés ($\chi^2=5,312$, $p=0,15$), azonban a nem intézkedők alacsony száma miatt ez az eredmény megbízhatatlan. (9. sz. melléklet 15. sz. táblázat)

3.2.1.6. Milyen általános viselkedéssjegyeket tapasztalt a migránsok részéről?

A megelőző kutatások eredményeként felmerültek arra vonatkozó információk, amelyek alapján arra lehetett következtetni, hogy a 2015. évi tömeges irreguláris migráció időszakában is elkülöníthetőek különböző migrációs mintázatok. A kérdőív ilyen tárgykörre vonatkozóan adott válaszok elemzése, értékelése ezt a feltételezést megerősítette.

A rendőri felszólítás követésének időszaka és az alegység között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=10,784$, $p=0,013$, Cramer's $V=0,22$). Az összefüggést az hordozza, hogy Kiszomboron a koszovói tömeges bevándorlás idején volt ez jellemző nagyobb arányban, mint később. Az alacsony elemszámok miatt viszont az eredmény megbízhatatlan. (9. sz. melléklet 16. sz. táblázat)

Az együttműködés időszaka és az alegység között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=10,747$, $p=0,013$, Cramer's $V=0,22$). Az összefüggést az hordozza, hogy Kiszomboron a koszovói tömeges bevándorlás idején volt ez jellemző nagyobb arányban, mint később. (9. sz. melléklet 17. sz. táblázat)

Az elmenekülés időszaka és az alegység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=4,352$, $p=0,629$, Cramer's $V=0,099$). (9. sz. melléklet 18. sz. táblázat) A passzív ellenállás időszaka és az alegység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=6,278$, $p=0,099$, Cramer's $V=0,168$). (9. sz. melléklet 19. sz. táblázat)

Az aktív ellenállás időszaka és az alegység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=6,798$, $p=0,34$, Cramer's $V=0,124$). (9. sz. melléklet 20. sz. táblázat)

Az agresszív viselkedés időszaka és az alegység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=4,478$, $p=0,214$, Cramer's $V=0,142$). (9. sz. melléklet 21. sz. táblázat) Az aktív támadás időszaka és az alegység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=6,14$, $p=0,105$, Cramer's $V=0,166$). (9. sz. melléklet 22. sz. táblázat)

3.2.1.7. A rendőrök életének, testi épségének, egészségének veszélyeztetettségi helyzetérkelése

A forráskutatások során megállapítottam, hogy a határterületen migráció ellenőrzési, kezelési feladatokat ellátó rendőrök sérelmére nem történt az országos adatoktól eltérő nagyságrendű, súlyosságú erőszak, mint az irregulárisan érkező külföldiek esetében. Ugyanakkor a kérdőívben adott válaszok rámutatnak arra, hogy a rendőrök esetében ugyanúgy előfordult a tömeghatás, az eltérő viselkedéskultúra miatt a félelem, mint a határmenti lakosság részéről nyilatkozók esetében. Ez a fajta félelem, illetve az egyéni biztonságérzet a válaszok alapján értékelhető módon függ a rendőrök vizsgált demográfiai jellemzőitől.

Szignifikáns különbség mutatható ki abban, hogy mennyire érezték biztonságban magukat a rendőrök szervezeti egységek szerint a koszovói exodus időszakában ($Z= -3,143$, $p=0,002$), bár szervezeti egységtől függetlenül a válaszadók fele legalább teljes mértékben biztonságban érezte magát, az egyéb szervezeteknél szolgálók kissé nagyobb biztonságban érezték magukat a HRK-sokhoz képest.

Szignifikáns különbség mutatható ki abban, hogy mennyire érezték biztonságban magukat a rendőrök szervezeti egységek szerint február közepétől május végéig ($Z= -4,071$, $p<0,001$), az egyéb szervnél dolgozó válaszadók fele legfeljebb teljes mértékben biztonságban érezte magát, míg a HRK-s válaszadók fele legfeljebb csak inkább érezte magát biztonságban.

Szignifikáns különbség mutatható ki abban, hogy mennyire érezték biztonságban magukat a rendőrök szervezeti egységek szerint június-augusztusban ($Z= -4,519$, $p<0,001$), az egyéb szervnél dolgozó válaszadók fele legfeljebb inkább biztonságban érezte magát, míg a HRK-s válaszadók fele legfeljebb csak közepesen érezte magát biztonságban.

Szignifikáns különbség nem mutatható ki abban, hogy mennyire érezték biztonságban magukat a rendőrök szervezeti egységek szerint szeptemberben ($Z = -0,736$, $p = 0,462$), szervezeti egységtől függetlenül a válaszadók fele legfeljebb egyáltalán nem érezte biztonságban magát.

Szignifikáns különbség mutatható ki abban, hogy mennyire érezték biztonságban magukat a rendőrök szervezeti egységek szerint októbertől ($Z = -2,927$, $p = 0,003$), az egyéb szervnél dolgozó válaszadók fele legfeljebb közepesen érezte magát biztonságban, míg a HRK-s válaszadók fele legfeljebb csak inkább nem érezte magát biztonságban. (9. sz. melléklet 23. sz. táblázat)

94%-os megbízhatóság mellett szignifikáns különbség mutatható ki abban, hogy mennyire érezték biztonságban magukat a rendőrök szervezeti egységek szerint a koszovói exodus időszakában ($\chi^2 = 7,495$, $p = 0,058$), bár szervezeti egységtől függetlenül a válaszadók fele legalább teljes mértékben biztonságban érezte magát, a Kiszomboron szolgálók kissé kevésbé érezték biztonságban magukat a máshol szolgálókhöz képest.

Szignifikáns különbség mutatható ki abban, hogy mennyire érezték biztonságban magukat a rendőrök szervezeti egységek szerint február közepétől május végéig ($\chi^2 = 14,92$, $p = 0,002$), a Kiszomboron szolgáló válaszadók fele legfeljebb inkább biztonságban érezte magát, míg a Szegeden szolgáló válaszadók fele legfeljebb teljes mértékben érezte magát biztonságban.

Szignifikáns különbség mutatható ki abban, hogy mennyire érezték biztonságban magukat a rendőrök szervezeti egységek szerint június-augusztusban ($\chi^2 = 10,476$, $p = 0,015$), a Szegeden dolgozó válaszadók fele legfeljebb inkább biztonságban érezte magát, míg a Kelebián szolgáló válaszadók fele legfeljebb csak közepesen érezte magát biztonságban.

Szignifikáns különbség nem mutatható ki abban, hogy mennyire érezték biztonságban magukat a rendőrök szervezeti egységek szerint szeptemberben ($\chi^2 = 2,652$, $p = 0,448$), szervezeti egységtől függetlenül a válaszadók fele legfeljebb egyáltalán nem érezte biztonságban magát.

Szignifikáns különbség mutatható ki abban, hogy mennyire érezték biztonságban magukat a rendőrök szervezeti egységek szerint októbertől ($\chi^2 = 11,521$, $p = 0,009$), a Kelebián dolgozó válaszadók fele legfeljebb inkább nem érezte magát biztonságban, míg a Szegeden szolgáló válaszadók fele legfeljebb közepesen érezte magát biztonságban. (9. sz. melléklet 24. sz. táblázat)

3.2.1.8. Félelemérzet és megvalósulás vizsgálati adatai

A rendőrök biztonságérzetével összefüggésben a kutatás részét képezte a félelemérzetük tárgya is. A kutatási eredmények rámutatnak, hogy nem csak a kapcsolatrendszerük sérülésétől, az elhárítható fizikai erőszaktól, az indokolt kényszerítőeszköz használat következményeitől, egy esetleges fegyverhasználatától, hanem magától az idegen kultúrát képviselő tömegetől, az átaluk behurcolható betegségektől érezték veszélyeztetve magukat. A kapott válaszok elemzési eredményei ebben a tárgykörben is eltérést mutatnak a határrendészeti kirendeltségek és más rendőri szervek állománya által adott válaszok között.

Az agresszív viselkedéstől való félelem és a szervezeti egység között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki 93%-os megbízhatóság mellett ($\chi^2=3,456$, $p=0,063$, Cramer's $V=0,205$). Az egyéb szervezetnél szolgálók válasza alapján az agresszív viselkedés be is következett. Azonban az eredmény az alacsony cellaelemszám miatt megbízhatatlan. (9. sz. melléklet 25. sz. táblázat)

A támadástól való félelem és a szervezeti egység között szignifikáns erős erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=16,909$, $p<0,001$, Cramer's $V=0,454$). A HRK egységeknél szolgálók nagyobb aránya félt tőle, mint az egyéb szervezeteknél szolgálóké, viszont az egyéb szervezeteknél szolgálók nagyobb arányánál be is következett, szemben a HRK-sokéval. (9. sz. melléklet 26. sz. táblázat)

A kényszerítőeszköz használatától való félelem és a szervezeti egység között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=8,36$, $p=0,004$, Cramer's $V=0,319$). Az egyéb szervezetnél szolgálók válasza alapján a kényszerítő eszköz használata be is következett. Azonban az eredmény az alacsony cellaelemszám miatt megbízhatatlan. (9. sz. melléklet 27. sz. táblázat)

A fegyver használatától való félelem és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,395$, $p=0,053$, Cramer's $V=0,069$). Az egyéb szervezetnél szolgálók válasza alapján a fegyver használatától csak féltek. Azonban az eredmény az alacsony cellaelemszám miatt megbízhatatlan. (9. sz. melléklet 28. sz. táblázat)

A betegségtől való félelem és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=2,524$, $p=0,112$, Cramer's $V=0,175$). Az egyéb szervezetnél szolgálók válasza alapján a betegségtől csak féltek. Azonban az eredmény az alacsony cellaelemszám miatt megbízhatatlan. (9. sz. melléklet 29. sz. táblázat)

Az alaptalan vádtól való félelem és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=2,902$, $p=0,342$, Cramer's $V=0,105$). Szervezeti egységtől függetlenül az alaptalan vádak zömmel csak félelem szintjén jelentek meg. (9. sz. melléklet 30. sz. táblázat)

A kapcsolatok sérülésétől való félelem és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,002$, $p=0,961$, Cramer's $V=0,005$). Szervezeti egységtől függetlenül a kapcsolatok sérülésétől nagyobb arányban csak féltek. (9. sz. melléklet 31. sz. táblázat) A kiégéstől való félelem és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=1,842$, $p=0,175$, Cramer's $V=0,015$). Szervezeti egységtől függetlenül a kiégéstől nagyobb arányban csak féltek. (9. sz. melléklet 32. sz. táblázat) A betegség kialakulásától való félelem és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,718$, $p=0,397$, Cramer's $V=0,094$). Szervezeti egységtől függetlenül a betegség kialakulásától nagyobb arányban csak féltek. (9. sz. melléklet 33. sz. táblázat)

3.2.1.9. A migráció alanyaival szembeni kényszerintézkedések értékei

A kutatás során vizsgáltam a rendőrség szolgálati szabályzata által sorolt kényszerítő eszközök és intézkedések alkalmazásának körülményeit. Az értékelés rámutatott, hogy amíg fegyverhasználat nem történt a nyilatkozó rendőrök részéről, addig elfogás, előállítás, ruházat-, gépjármű, csomagátvizsgálás, valamint bilincselés, testkényszer alkalmazása, kísérés szinte valamennyi végrehajtó feladatot ellátó rendőr részéről történt. Külön azonosítható a megerősítésre érkezett és idegenrendészeti-, büntető eljárási feladatokat, őrzés-biztonsági feladatokat ellátók intézkedései. A rendőrök arról is nyilatkoztak, hogy a megváltozott körülmények miatt vélelmezték és fenntartásaik voltak az intézkedéseiket követő parancsnoki vizsgálatok megállapításai miatt. A kutatási adatok ugyanakkor indokolt és megalapozott rendőri elmarasztalást elenyésző arányban tártak fel.

Aközött, hogy valaki hajtott-e végre kényszerintézkedést és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,526$, $p=0,468$, Cramer's $V=0,046$). Az egységektől függetlenül a rendőrök többsége hajtott végre kényszerintézkedést. (9. sz. melléklet 34. sz. táblázat) A megkérdezett rendőrök átlagosan 2,16 kényszerintézkedést hajtott végre. A kényszerítő eszköz alkalmazása és a szállítás jellemzőbb volt az egyéb szervezeteknél dolgozókra, az összes többi tevékenység jellemzőbb volt a HRK-sokra. (9. sz. melléklet 35. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki kísért, őrzött-e és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,291$, $p=0,59$, Cramer's $V=0,034$). Az egységektől függetlenül a rendőrök többsége kísért, őrzött. (9. sz. melléklet 36. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki vizsgált-e át ruházatot és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,07$, $p=0,791$, Cramer's $V=0,017$). Az egységektől függetlenül a rendőrök többsége vizsgált át ruházatot. (9. sz. melléklet 37. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki vizsgált-e át poggyászt és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,4$, $p=0,527$, Cramer's $V=0,04$). Az egységektől függetlenül a rendőrök többsége vizsgált át poggyászt. (9. sz. melléklet 38. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki alkalmazott-e kényszerítő eszközt és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=4,312$, $p=0,038$, Cramer's $V=0,131$). Az egységektől függetlenül a rendőrök többsége alkalmazott kényszerítő eszközt. (9. sz. melléklet 39. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki szállított-e és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=1,425$, $p=0,233$, Cramer's $V=0,076$). Az egységektől függetlenül a rendőrök többsége szállított. (9. sz. melléklet 40. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki rögzített-e ujjlenyomatot és a szervezeti egység között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=24,849$, $p<0,001$, Cramer's $V=0,315$). A HRK egységeinél szolgálók nagyobb arányban végeztek ujjlenyomat rögzítést, mint a más szervezeteknél szolgálók. (9. sz. melléklet 41. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki csinált-e meghallgatásokat és a szervezeti egység között szignifikáns gyenge erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=8,453$, $p=0,004$, Cramer's $V=0,184$). A HRK egységeknél szolgálók nagyobb arányban csináltak meghallgatásokat. (9. sz. melléklet 42. sz. táblázat)

3.2.1.10. Szolgálatellátással összefüggő munkáltatói intézkedések vizsgálata

Ahogy szinte valamennyi munkavállaló-munkáltató viszonyának egyik kritikus eleme, úgy a rendőri állomány részéről is konkrét igények fogalmazódtak meg a munkáltató szervezet irányába. Ezek az elvárások a normatív környezet jogosultsági és a munkáltatót terhelő kötelemeinek teljesítési igénye mellett a rájuk nehezedő túlterhelés miatt súlyozottan jelentkeztek, valamint a morális elismerést is fokozottan elvárták. A túlterheléses környezetben az elkövetett, bekövetkezett mulasztások, enyhébb súlyú normasértések esetén elvárták a számukra kedvező, kevésbé elmarasztaló parancsnoki döntéseket. Az anyagi vonzatú elismerések mellett,

fontosnak értékelte a nyilatkozó rendőrök többségi aránya a parancsnoki állomány aktív jelenlétét, a tőlük származó elismerő nyilatkozatokat. Kiemelten fontosnak értékelték a nyilatkozó rendőrök a munkavégzés tárgyi eszközeinek biztosítottági helyzetét, a pihentetés lehetőségét, valamint az egészségvédelmi és járvány megelőzési munkáltatói intézkedéseket.

A megkérdezett rendőrök a pozitív juttatások közül átlagosan 2,43-at jelöltek meg. Az elismerés és a védőoltás összességében az egyéb szervezetekre jellemzőbb, míg a többi juttatás a HRK egységeknél szolgálókra. (9. sz. melléklet 43. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki kapott-e elismerést és a szervezeti egység között szignifikáns gyenge erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=9,912$, $p=0,002$, Cramer's $V=0,199$). A HRK egységeknél szolgálók nagyobb arányban nem kaptak elismerést, mint az egyéb szervezeti egységeknél szolgálók. Egyéb szervezeti egységeknél szolgálók nagyobb arányban kaptak elismerést, mint a HRK-sok. (9. sz. melléklet 44. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki kapott-e felelősségre vonást és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=1,208$, $p=0,272$, Cramer's $V=0,07$). Szervezeti egységtől függetlenül a rendőrök több mint 90%-a esetében nem történt felelősségre vonás. (9. sz. melléklet 45. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki kapott-e a korábbi időszaknál intenzívebb járvány megelőzési támogatást és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,832$, $p=0,362$, Cramer's $V=0,058$). Szervezeti egységtől függetlenül a rendőrök többsége kapott intenzívebb járvány megelőzési intézkedést. (9. sz. melléklet 46. sz. táblázat) Aközött, hogy valaki kapott-e intenzívebb orvosi felügyeletet és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,08$, $p=0,777$, Cramer's $V=0,018$). Szervezeti egységtől függetlenül a rendőrök többsége kapott intenzívebb orvosi felügyeletet. (9. sz. melléklet 47. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki kapott-e védőeszközt és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=3,145$, $p=0,076$, Cramer's $V=0,112$). Szervezeti egységtől függetlenül a rendőrök nagy többsége kapott védőeszközt. (9. sz. melléklet 48. sz. táblázat) Aközött, hogy valaki kapott-e védőoltást és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,626$, $p=0,429$, Cramer's $V=0,05$). Szervezeti egységtől függetlenül a rendőrök nagy többsége kapott védőoltást. (9. sz. melléklet 49. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki kapott-e támogató felszerelést és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,057$, $p=0,812$, Cramer's $V=0,015$). Szervezeti egységtől függetlenül a rendőrök nagy többsége kapott támogató felszerelést. (9. sz. melléklet 50. sz. táblázat)

3.2.1.11. A rendőrök biztonság, egészség, mentális állapot, személyes kapcsolat erősítő saját intézkedéseinek elemzése

A meghatározó alapelv - amely szerint a rendőr is ember, így ő is érezhet félelmet és tehet annak megelőzése, megszüntetése, kompenzálása érdekében – markánsan érvényesült. A nyilatkozó rendőrök a kérdőívre válaszolva alkották meg az egyéni és szervezeti kultúrára jellemző kompenzációs megoldásokat, azok kisebbségi, avagy általánosítható megoldásait.

Aközött, hogy valaki semmit nem tett és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,085$, $p=0,0771$, Cramer's $V=0,018$). A szervezeti egységtől függetlenül a rendőrök kétharmadára nem volt jellemző, hogy semmit nem tettek. (9. sz. melléklet 51. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki cserélt-e zárat és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=1,403$, $p=0,236$, Cramer's $V=0,075$). A szervezeti egységtől függetlenül a rendőrök csaknem 100%-ára nem volt jellemző, hogy zárat cseréltek vagy erősítettek meg. (9. sz. melléklet 52. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki biztonságtechnikai eszközöket fejlesztett-e és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=1,403$, $p=0,236$, Cramer's $V=0,075$). A szervezeti egységtől függetlenül a rendőrök csaknem 100%-ára nem volt jellemző, hogy biztonságtechnikai eszközöket telepítettek vagy fejlesztettek. (9. sz. melléklet 53. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki erősített-e meg kerítést és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,931$, $p=0,334$, Cramer's $V=0,061$). A szervezeti egységtől függetlenül a rendőrök csaknem 100%-ára nem volt jellemző, hogy kerítést telepítettek vagy erősítettek. (9. sz. melléklet 54. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki pisztolyt vett-e és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,063$, $p=0,802$, Cramer's $V=0,016$). A szervezeti egységtől függetlenül a rendőrök több mint 90%-ára nem volt jellemző, hogy vettek pisztolyt. (9. sz. melléklet 55. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki kutyákat vett-e és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,634$, $p=0,426$, Cramer's $V=0,05$). A szervezeti egységtől függetlenül a rendőrök csaknem 100%-ára nem volt jellemző, hogy vettek kutyát. (9. sz. melléklet 56. sz. táblázat) Szervezeti egységtől függetlenül a rendőrök 100%-ára igaz, hogy nem vettek lőfegyvert. (9. sz. melléklet 57. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki önvédelmi képzéseken vett-e részt és a szervezeti egység között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=13,775$, $p<0,001$, Cramer's $V=0,235$). A HRK egységeknél szolgálók nagyobb aránya nem vett részt képzéseken, mint a más szervezeteknél dolgozók. (9. sz. melléklet 58. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki több energiát, tápszert fogyasztott-e és a szervezeti egység között szignifikáns gyenge erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=6,075$, $p=0,014$, Cramer's $V=0,156$). A HRK egységeknél szolgálók nagyobb arányára nem jellemző a mennyiségnövekedés, mint a más szervezeteknél dolgozók esetén. (9. sz. melléklet 59. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki több kávéfogyasztott-e és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=2,651$, $p=0,103$, Cramer's $V=0,103$). A HRK egységeknél szolgálók nagyobb arányára jellemző a mennyiségnövekedés, mint a más szervezeteknél dolgozók esetén, de ez nem jelent szignifikáns különbséget. (9. sz. melléklet 60. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki többet dohányzott-e és a szervezeti egység között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=10,913$, $p=0,001$, Cramer's $V=0,209$). A HRK egységeknél szolgálók nagyobb arányára jellemző a mennyiségnövekedés, mint a más szervezeteknél dolgozók esetén. (9. sz. melléklet 61. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki többet fogyasztott-e alkoholt és a szervezeti egység között szignifikáns gyenge erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=8,961$, $p=0,003$, Cramer's $V=0,189$). A HRK egységeknél szolgálók nagyobb arányára jellemző a mennyiségnövekedés, mint a más szervezeteknél dolgozók esetén. (9. sz. melléklet 62. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki többet sportolt-e és a szervezeti egység között szignifikáns közepes erősségű összefüggés mutatható ki ($\chi^2=22,046$, $p<0,001$, Cramer's $V=0,297$). A HRK egységeknél szolgálók nagyobb arányára nem jellemző a mennyiségnövekedés, mint a más szervezeteknél dolgozók esetén. (9. sz. melléklet 63. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki család, barát segítségét kérte-e és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=1,916$, $p=0,166$, Cramer's $V=0,088$). Egységtől függetlenül a rendőrökre nagyobb arányban jellemző, hogy igénybe vették a család, barátok segítségét. (9. sz. melléklet 64. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki a vallástól, hittől segítségét kérte-e és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,356$, $p=0,551$, Cramer's $V=0,038$). Egységtől függetlenül a rendőrökre 90% fölötti arányban jellemző, hogy nem vették igénybe a vallás, hit segítségét. (9. sz. melléklet 65. sz. táblázat)

Aközött, hogy valaki pszichológustól segítségét kérte-e és a szervezeti egység között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($\chi^2=0,318$, $p=0,573$, Cramer's $V=0,036$). Egységtől függetlenül a rendőrökre csaknem 100%-os arányban jellemző, hogy nem vették igénybe pszichológus segítségét. (9. sz. melléklet 66. sz. táblázat)

Szervezeti egységtől függetlenül a rendőrök 100%-a nem jelölt meg ezeken kívül további módot. (9. sz. melléklet 67. sz. táblázat)

3.2.1.12. Az aktuális bevándorlási helyzet iránti érzékenység elemzése

A migráció kezelésének rendészeti feladatainak teljesítése területén a jogszerűség, szakszerűség, objektivitás, arányosság kérdésköre súlyozottan van jelen. A 2015. évi tömeges irreguláris bevándorlás rendészeti feladatait ellátók esetében a mentális és fizikális kimerültség, a folyamatos stresszhelyzet alapot teremthetett az idegenellenes cselekmények elkövetésére. Ennek megelőzését is szolgálhatja a tematikus tájékoztatások, az érintett rendőri állomány egyéni érdeklődése a migrációs mintázatok, a kísérő jelenségek, a társadalmi környezet és egyéb hatások megismerési igénye. A kérdőívben választ adó rendőrök nyilatkozatai alapján kirajzolódott az a kép, amely az érdeklődés teljes hiányától a napi, többszöri hírkövetésen túl, visszatérő beszélgetések, viták tárgyaként mutatja be az irreguláris migráció folyamatának, elemeinek követését.

Aközött, hogy mennyire foglalkoztatott valakit a migráció gondja és a szervezeti egység között szignifikáns kapcsolat nem mutatható ki ($\chi^2=2,55$, $p=0,11$, Cramer's $V=0,101$). A HRK egységeknél és az egyéb szervezeteknél szolgálók több mint 80%-nál rendszeres téma volt. (9. sz. melléklet 68. sz. táblázat)

Aközött, hogy mennyire érezték problémának, hogy a hivatalos tájékoztatás kevés és a szervezeti egység között szignifikáns, közepes erősségű kapcsolat mutatható ki ($\chi^2=8,9$, $p=0,031$, Cramer's $V=0,202$). A HRK egységeinél szolgálók

nagyobb arányban gondolták problémának a tájékoztatás hiányát, mint az egyéb szervezeteknél szolgálók. (9. sz. melléklet 69. sz. táblázat)

Aközött, hogy mennyire érezték problémának, hogy a migránsok betegségeket hurcolnak be és a szervezeti egység között szignifikáns kapcsolat nem mutatható ki ($\chi^2=2,182$, $p=0,336$, Cramer's $V=0,1$). Mind a HRK egységeinél, mind az egyéb szervezeteknél szolgálók döntő arányban gondolták problémának a fertőzések behurcolását. (9. sz. melléklet 70. sz. táblázat)

Aközött, hogy mennyire érezték problémának, hogy a média bátorítja a migránsokat és a szervezeti egység között szignifikáns kapcsolat nem mutatható ki ($\chi^2=2,716$, $p=0,257$, Cramer's $V=0,112$). Mind a HRK egységeinél, mind az egyéb szervezeteknél szolgálók döntő arányban gondolták problémának a média általi bátorítást. (9. sz. melléklet 71. sz. táblázat)

Aközött, hogy mennyire érezték problémának, hogy egyes civil szervezetek segítik a migránsokat és a szervezeti egység között szignifikáns kapcsolat nem mutatható ki ($\chi^2=0,96$, $p=0,619$, Cramer's $V=0,067$). Mind a HRK egységeinél, mind az egyéb szervezeteknél szolgálók döntő arányban gondolták problémának a civil segítséget. (9. sz. melléklet 72. sz. táblázat)

Aközött, hogy mennyire érezték problémának az erőszakos civil határvédőket és a szervezeti egység között szignifikáns kapcsolat nem mutatható ki ($\chi^2=0,261$, $p=0,52$, Cramer's $V=0,102$). Mind a HRK egységeinél, mind az egyéb szervezeteknél szolgálók jelentős arányban nem gondolták problémának az erőszakos civil határvédelmet. (9. sz. melléklet 73. sz. táblázat)

Aközött, hogy mennyire érezték problémának a migránsok által elhagyott szemetet és a szervezeti egység között szignifikáns kapcsolat nem mutatható ki ($\chi^2=1,533$, $p=0,465$, Cramer's $V=0,084$). Mind a HRK egységeinél, mind az egyéb szervezeteknél szolgálók döntő arányban gondolták problémának a szemetelést. (9. sz. melléklet 74. sz. táblázat)

Aközött, hogy mennyire érezték problémának a kultúra és vallás elégtelen ismeretét és a szervezeti egység között szignifikáns kapcsolat nem mutatható ki ($\chi^2=4,582$, $p=0,205$, Cramer's $V=0,145$). Mind a HRK egységeinél, mind az egyéb szervezeteknél szolgálók jelentős arányban közepesen gondolták problémának az ismeretek hiányát. (9. sz. melléklet 75. sz. táblázat)

Aközött, hogy mennyire érezték problémának a rongálást és a szervezeti egység között szignifikáns gyenge erősségű kapcsolat mutatható ki ($\chi^2=7,973$,

$p=0,047$, Cramer's $V=0,191$). Az egyéb szervezeteknél szolgálók nagyobb arányban érezték közepes problémának a rongálást, mint a HRK-sok, utóbbiak inkább problémának érezték nagyobb arányban, mint az egyéb szervezeteknél dolgozók. (9. sz. melléklet 76. sz. táblázat)

3.2.2 A fejezetrész összefoglalása, következtetések

A kérdőív alkalmazásával végrehajtott kutatás eredményeként megállapítható, hogy a szakmai döntésen alapuló rendőri mintavételi csoport tagjai magas arányban, értékelésre alkalmas módon töltötték ki a kérdőívet. A meg nem válaszolt kérdések jellemzően az érintettség hiánya, illetve a rendészeti titok miatt jelentek meg.

Az érintett állomány demográfiai adatai nem térnek el érdemben más rendőri szervekétől, ugyanakkor a magas arányú, a tömeges irreguláris bevándorlással összefüggésbe hozható fluktuációs kiáramlás előrevetíti a rendőrök által jelzett problémák munkáltatói oldalról történő, általa kezdeményezendő korrekciós intézkedések indokoltságát.

A válaszadó rendőrök mindegyike fogatosított vándorral szemben valamilyen rendőri intézkedést, az a napi szolgálatellátás és belső kommunikáció részévé vált. Az is megállapítható – szinkronitásban az interjúk során elmondottakkal -, hogy a tömeges bevándorlás a 2015. évben több, eltérő azonosító jegyet magánviselő ciklusra bontható, pl. a vándorok rendészeti intézkedésekkel szembeni viszonyulása alapján.

A biztonságérzet vizsgálati eredményeként összegezhető megállapítás, hogy a rendőrök szignifikáns többsége esetében a feltételezett félelemérzet dominált. A putatív veszélyérzet alapját az intézkedőkkel szembeni aránytalanul nagy létszámú tömeg, annak változó megjelenési és viselkedési jegyei váltották ki, ami a pszichológiai tömeghatásra²⁵³ vezethető vissza. A kérdőívre adott válaszok alapján a 2015. év szeptemberében bekövetkezett tömeges, erőszakos események következtében a cselekményekben érintett rendőrök szervezeti egységének állománya részéről a szubjektív biztonságérzet csorbult, a korábbi időszaknál nagyobb figyelmet fordítanak a megelőző biztonsági intézkedésekre. Stephen David Reicherrel egyetértve, a tömegkezelés rendészeti specifikumainak kutatási és ajánlási leirataival a proaktivitási

²⁵³ A tömeg pszichológia jellemzői. Forrás: <https://promess.ru/hu/tolpa-harakterizuetsya-psihologiya-povedeniya-tolpy-agressivnaya.html> (Letöltés ideje: 2020. 10. 11.)

hatékonyság érdemben növelhető a migráció kezeléséért felelős szervezeti egységeknél.²⁵⁴

A rendőrök a munkáltatói oldalról biztosított járványmegelőző intézkedéseket, felkészítéseket, rendészeti- és egészségvédelmi eszközöket hasznosnak, fontosnak tartották. Elszórt, egyedi esetektől eltekintve személyi sérülés, megbetegedés a tömeges bevándorlással összefüggésbe hozhatóan, az időbeni és a külföldiek számához képest nagyságrendekkel elenyésző számban ugyan, de tényszerűen bekövetkeztek.

A rendőrök által a szubjektív biztonságérzetük, a fizikai és mentális állapotuk kompenzációs cselekményei változó formákkal valósultak meg. Általában a biztonságukat sporttal, önvédelmi képzésekkel erősítették. A fizikai és mentális kompenzációban markáns jelenlétet mutatnak az élénkítőszerek (kávé, energiatital), a dohányzás, az alkoholfogyasztás adatai, a fel nem ismert és így kezeletlen kiégés jellemzői.

A tömeges bevándorlás időszakában a szignifikáns többség problémaforrásnak és a rendészeti intézkedéseket nehezítőnek értékelte az önkéntes, koordinált rendőri együttműködés nélküli civil segítők jelenlétét, tevékenységét, a média és egyéb kommunikátorok tájékoztatási szélsőségeit.

Fenti kutatási eredmények összegzése alapján javaslom:

- A kutatási tapasztalatok eredményei függvényében indokoltnak tartom a kiemelt terhelésben (fizikai, mentális) érintett szervezeti egység állománya esetén visszatérő vizsgálatok, nyilatkozatások alkalmazását, a túlterhelésre tekintettel többlet kompenzációt nyújtó támogatási rendszert biztosítani. Súlyozott célfeladatként azonosítható a rendőrök negatív mentális állapotának, a lelki problémák szakemberek segítségével nélküli megoldásra törekvés kiváltása, pótlása.
- A nagyszámú, multikulturális környezetben alkalmazott intézkedési környezet azt várja el a rendészeti szervtől, hogy képes legyen akár azonos összetételű, de a migráció alanyainak eltérő viselkedésű, változó létszáma esetében is jogszerű, szakszerű, arányos, objektív, méltányos rendőri intézkedéseket alkalmazni, az aktuális migrációs mintázat rendészeti igényeinek megfelelően.

²⁵⁴ Stephen David Reicher rendészeti szervek tömegkezelési módszertanának kutatásai. Forrás: [https://risweb.st-andrews.ac.uk/portal/en/persons/stephen-david-reicher\(a0a908db-1bb8-4d5e-ab30-f47643e35169\)/researchoutput.html](https://risweb.st-andrews.ac.uk/portal/en/persons/stephen-david-reicher(a0a908db-1bb8-4d5e-ab30-f47643e35169)/researchoutput.html) (Letöltés ideje: 2020. 02. 11.)

- A szolgálatellátás elismerését összességében a rendőrök jónak értékelték, de a területi, központi szervek vezetőinek személyes, helyszíni látogatása elvárt megállapítás és elvárás volt a rendőrök részéről, javaslom annak alkalmazását.

4. A TÚLTERHELÉSES MIGRÁCIÓ HATÁSA A RENDÉSZETI SZERVEK MŰKÖDÉSÉRE A SZERVEZETI, ELLÁTÁSI ÉS A KONTROLL OLDALON

*„Talán még nem látod az összefüggéseket,
de attól, hogy nem látod, nem azt jelenti, hogy nincs.”*

- William Joyce -

4.1 A migráció alanyainak az államhatárt meg nem engedett módon átlépő személyazonosításának rendészeti nehézségei és annak hatásainak kutatási lehetőségei

A migrációval szemben megnyilvánuló ellenérzések mögött jellemzően beazonosítható a biztonságérzet romlása miatti félelem. Ennek és az idegenellenes elutasításnak az egyik meghatározó oka, hogy a hiteles személyazonosság nélkül érkező külföldiek a tranzit és fogadó országok lakossága számára összetett biztonsági kockázatot jelenthetnek.²⁵⁵ Ezt az állítást kutatási eredményeim is megerősítik azzal, hogy mind a kérdőívekre választ adó civil és rendőri állomány, mind az interjúalanyok többsége az elemzési, értékelési adatok tanúsága szerint a nem ellenőrzött (nem ellenőrizhető) migráció alanyai között bűnözők, terrorcselekmények elkövetőinek érkezését feltételezik. Az interjúalanyok ezt az állításukat a sajtóhírek, rendőrségi közlemények információira is hivatkozva tartják fenn.

A fogadó társadalom tagjai elvárják az államtól, hogy csak olyan külföldiek léphessenek be az ország területére, akiket a felelős hatóság ellenőrzött (documented, controlled), és nem jelentenek veszélyt az egyénre, a közösségre. A feltételezett veszélyek közül a kérdőívek és interjúk értékelése alapján relevánsnak tekinthető a bűncselekmény elkövetésének veszélye, a társadalom belső rendjének megzavarásának veszélye és a közegészségügyi járványveszély.

Az ellenőrzött és nem ellenőrzött migráció is magában hordozza ezeket az elemeket, de az ellenőrizetlen éppen annak rejtőzködő jellege miatt magasabb kockázati arányokat képezhet, amelyeknek az azonosítására a felelős hatóságok részéről három (a primer, a szekunder és a tercier) időtartományban nyílik lehetősége.

²⁵⁵ Hautzinger Zoltán (2016): Félelem az idegentől. In: Finszter Géza – Köhalmi László – Végh Zsuzsanna: Egy jobb világot hátra hagyni. Tanulmányok Korinek László tiszteletére. PTE ÁJK, Pécs, 310. o.

Az ellenőrizetlen migráció negatív hatásainak primer, szekunder és terciér időfázisainak hatása a közegészségügyre önálló alcím alatt leírt kutatási eredményeim összegzett következtetései alapján a legnagyobb kockázati tényezőt a járványügyi veszély jelentheti, mivel annak humán érintettsége a legkevésbé lokalizálható a migráció irregularitásának tipológiája, a vándorok hatóságok előli rejtőzködő életmódja, az egészségügyi ellátórendszer hiátusai miatt. A kutatási megállapításaim hasonló következtetéseket tartalmaznak, mint más kutatók (pl. Faulkner – Schaller - Park – Duncan²⁵⁶, Fiddian-Qasmiyeh - Qasmiyeh²⁵⁷, Gupta - Kaushal²⁵⁸) és nemzetközi szervezetek (pl. EU²⁵⁹, WHO²⁶⁰) tematikus vizsgálatainak eredményei.

A kutatási eredményeim és Choucri Nazli tanulmányában is leírtak alapján helytálló az a következtetés, amely szerint a kockázati elemek és ciklusok együttes fennállása esetén, azok egymásra multiplikátor hatást gyakorolnak.²⁶¹

Egy kétszereplős, elkövető-sértett érintettségű bűncselekmény esetén a büntetőjogi sértetti oldal létszáma alacsony, a súlyosabb halálos következmény esetén az elhunyt családjára, személyes kapcsolataira gyakorolhat közvetett hatást. Egy terrorcselekmény miatti nagy számú halott, sérült esetén ezek a negatív következmények hatványozottan növekednek, a károkkal és egyéb anyagi következményekkel együtt, de az eseménysor lezárható, a hátrány létszámra és összegre is azonosítható. Humán pandémia esetén az érintett személyi kör, a terjedési modell, anyagi károk stb. csak becsülhetők és az globális méreteket is ölthet, visszatérő jelleggel. A közegészségügyi vagy járványügyi veszély lehet az egyik (álláspontom

²⁵⁶ Fiddian-Qasmiyeh, Elena - Qasmiyeh, M. Yousif (2020): Refugees' Pandemic Responses in a Palestinian Camp in Lebanon. Journal of Palestine Studies. Forrás: https://www.researchgate.net/publication/345939578_Refugees'_Pandemic_Responses_in_a_Palestinian_Camp_in_Lebanon (Letöltés ideje: 2020. 12. 02.)

²⁵⁷ Faulkner, Jason - Schaller, Mark - Park, H. Justin - Duncan, A. Lesley (2004): Evolved Disease-Avoidance Mechanisms and Contemporary Xenophobic Attitudes. DOI: 10.1177/1368430204046142

²⁵⁸ EU, WHO K. Rajesh – Kaushal, Anju (2020): COVID-19 Pandemic in the context of Historical Pandemics – Probable Causes for Devastation caused by COVID-19 Pandemic and Achieving Herd Immunity. BioPharma Asia. 19 – 22. o. Forrás: <https://cutt.ly/YbAjItH> (Letöltés ideje: 2020. 12. 03.)

²⁵⁹ EUROPEAN COMMISSION, Directorate-General for Health and Food Safety (2020): Report on the health status of newly arrived migrants and refugees in EU/EEA. Forrás: <https://op.europa.eu/hu/publication-detail/-/publication/41828de1-a679-11ea-bb7a-01aa75ed71a1/language-en> (Letöltés ideje: 2020. 12. 08.)

²⁶⁰ Bozorgmehr, Kayvan – Biddle, Louise – Rohleder, Sven – Puthooppambal, Soorej Jose – Jahn, Rosa (2019): Health Evidence Network synthesis report. What is the evidence on availability and integration of refugee and migrant health data in health information systems in the WHO European Region? Themed issues on migration and health. WHO, Copenhagen. Forrás: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/328634/9789289054423-eng.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 12. 18.)

²⁶¹ Nazli, Choucri (2002): Migration and Security: Some Key Linkages. Journal of International Affairs, Vol. 56, No. 1, Face of the State: Population, Politics and Stability. 97-122. o.

szerint az egyetlen) olyan kockázati tényező, amely mind a reguláris, mind az irreguláris migráció primer, szekunder és terciér hatásidőszakában jelen van és reális veszélyt jelent egyénre, kisebb közösségre, nagyobb populációra.

4.1.1 Az ellenőrizhető (verifiable person) és az ellenőrizhetetlen (unverifiable person) migrációtípusok

A személyazonosítás (cselekvés) és a személyazonosság megállapításának (eredmény) fogalma ugyan tartalmaz hasonló elemeket, de tárgyát és célját tekintve érdemi eltérések írhatók le bennük. A feladatrendszer a legitim államhatalmat képviselő rendészeti funkciók egyik elemét képezi. Fő célja, hogy adott jogi viszonyok között a sértett, az elkövető, egyéb szereplők azonosíthatósága kétséget kizáróan biztosított legyen a jogok és kötelezettségek, következmények vonatkozásában.

A személyazonosító adatok rögzítése, nyilvántartása és kezelése, azok ellenőrzése, továbbítása nem képezheti öncélú tevékenységek célját sem személyes, sem állami vagy nemzetközi szinten sem. A jogosultság alapját a szükségesség indokolja, ami az egyének egyedi azonosításához kapcsolható jogok és kötelezettségek alapjait képezhetik. A személyes individuumhoz kapcsolódó jogokat, kötelezettségeket, másokkal létező viszonyokat nem lehet elismerni nyilvánosan és nem gyakorolhatók, ha ezeket nem a jog hatalma alá tartozó keretek között rögzítik, tárolják, használják fel.²⁶²

Az ENSZ Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya és a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény 2., 6. és 24. cikke, valamint 7. cikke biztosítja az aláíró tagállamok részére, hogy komplex nemzeti kezelő rendszert hozzanak létre és működtessenek a polgáraik személyazonosságának nyilvántartásba vételére – az anyakönyvezési adatokkal együtt – akár különböző adatrendszerek kialakításával. Az ENSZ, a Fenntartható Fejlődési Célok²⁶³, a Világbank²⁶⁴, valamint nemzeti hatóságok, NGO-k szervezetek, biztonsági vállalkozások tőkebefektetésének

²⁶² Breckenridge, Keith – Szreter, Simon (2012): Registration and Recognition. Documenting the Person in World History. Proceedings of the British Academy. (182) Oxford University Press DOI: [10.1017/S0020859013000527](https://doi.org/10.1017/S0020859013000527)

²⁶³ Goal 16: Promote just, peaceful and inclusive societies. Forrás: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/peace-justice/> (Letöltés ideje: 2021. 01. 12.)

²⁶⁴ Global Identification Challenge by the Numbers. Forrás: <https://id4d.worldbank.org/global-dataset> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)

és innovációjának egyik célja²⁶⁵ a személyi adatok rögzítésén alapuló hiteles ellenőrzési rendszerek kialakítása, működtetése.²⁶⁶ Az UNHCR koordinációjának eredményeként jöhetett létre a tagállamok támogatásával és működtetésével a védelemre szoruló vándorok, a menekültek adatait rögzítő és kezelő Automated Fingerprint Identification System (AFIS) rendszer.²⁶⁷ Az adminisztráció ugyan biztosítja a menekültek adatainak rögzítését, kezelését, hozzáférését, de az egyéb undocumented vándor személyi körre nem terjed ki a joghatály, más rendszerekben rögzített adatokhoz nem (minden esetben) biztosított a hozzáférés, valamint esetükben is (többségében) a rögzített biometrikus azonosítók mellett csak a szóbeli nyilatkozat szerinti (nem hiteles) személyi adat áll rendelkezésre.

A kriminalisztikai célzatú személyazonosság megállapítása az átfedések ellenére a rendészeti célúnál szélesebb módszertannal és eszköztárral rendelkezik.²⁶⁸ Ennek során érvényesülnie kell az azonosság törvényszerűségeinek, valamint a különbözőség, az egyediség és a relatív azonosság elvének. A törvényszerűségek szerint minden tárgy önmagával azonos és minden tárgy különbözik minden más tárgytól, valamint az azonosság adott időszakban és csak egyes sajátosságok vonatkozásában áll fenn. Ez abból következik, hogy minden személy csak önmagával lehet azonos.²⁶⁹ Az alkalmazott büntetőeljárás célja a büntetőjogi felelősség kétséget kizáró megállapítása, indokolt és megalapozott joghátrány alkalmazása. Ennek biztosítása érdekében valamennyi állam a rendelkezésére álló valamennyi vizuális-, adat-, biometriai-, biológiai stb. vizsgálati eszköztárat alkalmazza, arra államközi, vagy akár nemzetközi segítséget is igénybe vesz.

A rendészeti célú személyazonosítás jogszabályi felhatalmazás alapján, az

²⁶⁵ Dahan, Mariana - Gelb, Alan (2015): The role of identification in the post. 2015 Development Agenda. Forrás: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/22513/The0role0of0id050development0agenda.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Letöltés ideje: 2020. 08. 22.)

²⁶⁶ Manby, Bronwen (2016): Identification in the Context of Forced Displacement Identification for Development (ID4D). International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. Washington. Forrás: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/375811469772770030/pdf/Identification-in-the-Context-of-Forced-Displacement-Identification-for-Development-ID4D.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 11. 29.)

²⁶⁷ Conclusion of the Executive Committee No. 91 (LII) 2002. on Registration of Refugees and Asylum Seekers

²⁶⁸ A kriminalisztikai személyazonosítás az azonosítás elméletén alapulva többnyire a múltban lejátszódó eseménnyel ok-okozati összefüggésbe került konkrét személy megállapításával foglalkozik. Vö. Hautzinger Zoltán: Gondolatok a kriminalisztika elméleti rendszeréről. Jura 2019/1. 91. o.

²⁶⁹ Bócz Endre - Lakatos János (2008): A kriminalisztika egyes aktuális elméleti kérdései. Rendőrtisztviselői Főiskola, Budapest. Forrás: <https://docplayer.hu/4963263-Dr-bocz-endre-dr-lakatos-janos.html> (Letöltés ideje: 2020.09.27.)

államhatalmi szervezet és azok tagjainak jogszerű, szakszerű, objektív intézkedése során végrehajtott, célhoz kötött ellenőrzési tevékenysége. Balla József azon értelmezésével csak részben értek egyet, amelynek összegző gondolata alapján a rendészeti (például az igazoltatott külföldi Magyarországon tartózkodása jogszerűségének vizsgálata érdekében) az ellenőrzés helyszínén, az ellenőrzés folyamatába építetten, azonnali választ kell adni az azonosságra, vagy eltérésre.²⁷⁰ A kutatási eredményeim által is megerősített keretek alapján vannak olyan objektív és olyan szubjektív okok, amelyek kizárják a helyszínen történő rendészeti célú személyazonosság ellenőrzésének végrehajthatóságát.

Az intézkedés a honos állampolgár és a külföldi esetében feltételezi annak személyes jelenlétét, amely során vizuális és adattári ellenőrzés, kommunikációs kontroll alkalmazásával az ellenőrzést végrehajtó tisztviselő vizsgálja (szabad szemmel, technikai eszközzel) az ellenőrzésre átadott okmány tulajdonosának és az azt átadó azonosságát. Arra viszont nincs semmilyen garancia, hogy az ellenőrzött a személyazonosságát igazoló, hiteles közokirattal ténylegesen rendelkezik az intézkedés időpontjában, vagy azt a helyszínen az ellenőrzést végrehajtónak át tudja, át akarja adni.²⁷¹ A magyar állampolgárt ilyen kötelezettség Magyarországon nem is terheli, a külföldiek esetében ugyanakkor a vonatkozó törvények kötelezően rendelkeznek a személyazonosságot és jogszerű tartózkodást igazoló közokiratok személyi őrizetben történő kezelésére, annak ellenőrzésre történő átadási kényszerére. Amennyiben a rendészeti igazoltatás alanya nem tudja, vagy nem akarja hitelt érdemlő módon a személyazonosságát (és a tartózkodásának jogszerűségét) igazolni, úgy előállításra kerülhet.²⁷²

Előzők szerint a rendészeti személyazonosítás alanya honos állampolgár esetében „*más módon is*” igazolhatja személyazonosságát, az előállítás kényszere nem kizárólagos. Ha a külföldi a helyszínen nem igazolja a személyazonosságát, úgy törvényben rendelt időtartamra vele szemben kényszerintézkedések alkalmazhatók. Esetükben, ha az idegenrendészeti eljárás hatálya alatt sem sikerül a hiteles személyazonosítást végrehajtani, az eljáró hatóság az ügyfelet a magáénak vallott

²⁷⁰ Balla József (2019): A biometrikus adatokat tartalmazó úti és személyazonosító okmányok biztonságnövelő hatása a határ-, illetve közbiztonság alakulására. Dialóg Campus, Budapest, 77-85. o.

²⁷¹ A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) Belügyminiszteri rendelet 25. § (1) (2) 27. § (1) (2) (5) (6).

²⁷² A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 3. §; A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény 3. § (1).

azonosító adatokat tartalmazó irattal látja el. Ez külföldre utazásra nem jogosítja, de a tartózkodása jogszerűségének igazolására (documented) alkalmassá válik. A menekültügyi kérelmet benyújtó esetében amennyiben a hatóság elutasítást alkalmaz, úgy az idegrendészeti szabályok eljárásrendje szerint járnak el vele szemben.²⁷³ Amennyiben a kérelmező esetében megállapítást nyer a védelemhez való jog, úgy azt a személy abban az esetben is megkapja, ha személyazonosságát igazoló hiteles közokirattal nem rendelkezik, azt az eljárás ideje alatt nem sikerült beszerezni. A védelmet élvező személy adatai a nyilatkozatára épülnek, hiteles személyazonosító okmány rendelkezésre állása nem képezi az elbírálás alapját.^{274,275}

A nemzetállami célok a migráció gyenge (light) módszertanú kezelésében az ellenőrzést (controlled migration) preferálják, terelik adminisztratív és jogi eszközökkel a vándorlási típusokat az ellenőrizetlen sötét zónából (uncontrolled migration) az ellenőrzött migráció felé. Globális szinten ezt a célt négy fő területen lehet megvalósítani. A migrációt kibocsájtó területeken történő aktív nemzeti és nemzetközi támogatásokkal lehet befolyásolni, csökkenteni a negatív hatású kibocsájtó (push) faktorokat. Hasonló módszertannal lehetséges csökkenteni a vonzó (pull) faktorok hatását és jellegét, illetve a migráció irányát terelni pl. munkahelyteremtéssel, élelmiszer termelési lehetőség biztosításával (encouraging migration). Az általános (medium) módszertan kategóriájába tartozó elemként írható le a migrációs folyamatok folyamatos monitoringja, amely alapot képezhet az első két light és a negyedik, aktív intézkedésekkel teli (hard) protokoll nemzeti, vagy nemzetközi szinten történő alkalmazására. Keményvonalas, hard megoldásként, is reaktív elemekként azonosíthatók a migrációban ténylegesen érintett személyek esetében a klasszikus államhatalmi eszközrendszerrel végrehajtott ellenőrzések (pl. személyazonosítás, regisztráció), a krimmigráció és a szekuritizáció.²⁷⁶ Ezekkel a lakosság biztonságának veszélyeztetésére alkalmas elemeket lehetséges csökkenteni,

²⁷³ Angyal Miklós, Mészáros Bence (2016): Egyek vagyunk, de nem ugyanazok – személyazonosítás és európai bevándorlás. In: Hautzinger Zoltán (szerk.): A migráció bűnügyi hatásai. MRTT Migrációs Tagozat. Budapest, 118. o.

²⁷⁴ A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény

²⁷⁵ Európai Migrációs Hálózat (EMH) Nemzeti Kapcsolattartó Pontja (2012): Személyazonosság megállapítása a nemzetközi védelem területén: meglévő kihívások és a gyakorlat. Nemzeti közreműködés Magyarország részéről. Forrás: <https://docplayer.hu/16400302-Szemelyazonossag-megallapitasa-a-nemzetkozi-vedelem-teruleten-meglevo-kihivasok-es-a-gyakorlat-magyarorszag.html> (Letöltés ideje: 2020. 10. 19.)

²⁷⁶ Hautzinger Zoltán (2020): A migráció szabályozásának reaktív tényezői. Belügyi Szemle (9) 58. o.

irányát terelni, módszertanát befolyásolni, bár az a migráció nagyságát érdemben nem képes befolyásolni.

Magyarországon a 2015. évi tömeges irreguláris bevándorlási hullám állami szintű kezelése a keményvonalas módszertant erősítette meg, alkalmazza jelen időszakban is. A jogi védelem környezetére ráépült az államhatár fizikális megjelenítését (is) szimbolizáló kerítés, amely falként hivatott védeni az országot az ellenőrizetlen bejutási kísérletektől. A feladat végrehajtására, megerősítésére jelentős rendőri és megerősítő katonai létszám alkalmazása biztosított.

A négy migrációs rendészeti protokoll esetében mindenhol jelen van a migráció alanyának a személyazonosság ellenőrzésének szükséglete, mivel annak hiányában nincs érdemi cselekvési lehetősége az intézkedő szervezetnek. A migráció jogszerűségének folyamatát elemezve feltételezhető, hogy a legálisan érkező és tartózkodó személy is válhat jogszerűtlenül tartózkodóvá, ha annak jogi feltételei megszűnnek. Az irreguláris migráció fogalmi eleme maga a jogszerűtlenség, ami az adott országba történt vándorlás, az államhatár átlépése vagy az országon belüli tartózkodás nem a vonatkozó jogi előírások szerinti magatartás következménye. Az irregularitás ezekből következően egy állapot jogszerűségének a megváltozásától függhet, egyben ezek a módosult státuszok a személyek esetében a nem azonosított és a nem azonosítható személyazonossággal egyfajta előnyt (pl. hatósági eljárások alól ki tudja vonni magát), de egyúttal hátrányt is (pl. integrációs és egészségügyi juttatásokhoz való hozzáférés hiánya), az államot érintően jellemzően hátrányt (pl. joggal történő visszaélés)²⁷⁷ generálhatnak, amely magyarországi tapasztalatokat Hautzinger Zoltán mutat be tanulmányában.²⁷⁸

A 20. század végén migrációelméleti kutatások tárgyát képezte és írták le kutatók (pl. Stumpf, Armenta²⁷⁹, Bloch – Sonia²⁸⁰, Kerwin - Warren²⁸¹) azt a humán

²⁷⁷ A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK A 2010. november 8-i bizottsági nyilatkozattal összhangban a nyugat-balkáni országok tekintetében bevezetett vízumliberalizációt követő ellenőrzésről szóló negyedik jelentés, Brüsszel, 2013.11.28., COM (2013) 836 final 1-34. o.

²⁷⁸ Hautzinger Zoltán (2017): Menedékjog és a büntetőjog lehetséges kapcsolatai Magyarországon. Budapest, Magyar Rendészet, 31–46. o.

²⁷⁹ Armenta, Amada (2015): Between Public Service and Social Control: Policing Dilemmas in the Era of Immigration Enforcement. *Social Problems*, 1–16. o. DOI: 10.1093/socpro/spv024

²⁸⁰ Bloch, Alice - Sonia, McKay (2017): *Living on the Margins: Undocumented Migrants in a Global City* -Bristol, Policy Press, 224 o.

²⁸¹ Kerwin, Donald - Warren, Robert (2017): National Interests and Common Ground in the US Immigration Debate: How to Legalize the US Immigration System and Permanently Reduce Its Undocumented Population. *JMHS* (5/), 2, 297-330. o. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/233150241700500205>

migrációhoz kötődő hatást, amelyet tömegesen az USA területén azonosítottak. Az „undocumented migrant” kifejezés az „irregular” és az „unauthorized” szinonimájaként kezdett elterjedni a kutatók és a jogalkotók, jogalkalmazók között. Ismert olyan elmélet, amely arra alapoz, hogy a vándor ugyan jogszerűtlenül érkezik valamely területre, de a tartózkodásának jogszerűsége ebben az esetben is érdemi vizsgálatot igényel, amely során vizsgálni kell pl. a „non-refoulement” fennállását²⁸², akiknek az azonosíthatóságára jelent meg a „documented” és az „undocumented” fogalom. Trey Hood és Irwin Morris arra hívja fel a figyelmet arra, hogy az alanyok olyan speciális helyzetben lévő külföldiek, akiknek a társadalmi ellátórendszer által biztosított mindennapi megélhetésükhöz, a sürgősségi egészségügyi ellátásukhoz szükséges, valamint a nyilatkozattételi jogukon túlmenően semmiféle egyéb lehetőségük nincs.²⁸³

Az elméleti megközelítés kizárja például a humán pandémia alanyi jogon biztosítandó szűrő vizsgálatának, gyógykezelésének lehetőségét. Ez az állapot az egészségügyi veszélyeztetettség miatt a kritikus kockázatúnak értékelhető vándorokat direkt, valamint az esetőleges hordozó, aktív beteg státusz miatt az érintett tranzit, illetve fogadó társadalom tagjait indirekt módon veszélyeztetheti.

A portugál minta szerint a nemzeti kormány felismerve az ország területén tartózkodó vándorok és kérelmezők járványügyi veszélyeztetettségét egymás és a portugál társadalom tagjai felé, lehetőséget biztosított arra, hogy 2020. év június hónap 30-ig amennyiben kérelmezik, megkaphatják a portugál állampolgárságot. Ennek szintén feltétele a controlled, a documented és a verifiable státusz, viszont az így szerzett állampolgárság hozzáférést biztosít az általános egészségügyi vizsgálati és ellátórendszerhez, csökkentve többek között a COVID-19 negatív hatásait.²⁸⁴

A két hivatkozott példa rámutat arra az egymástól jelentősen eltérő értelmezési kérdésre, amelynek az alapja, hogy ki is a documented/undocumented vándor? A két fő irányvonal közül markánsabb az a megközelítés, amely úgy értelmezi a külföldi vándor helyzetét, hogy a határátlépés, a tartózkodás jogszerűségétől függetlenül tudja-

²⁸² Advisory Opinion on the Extraterritorial Application of Non-Refoulement Obligations under the 1951 Convention relating to the Status of Refugees and its 1967 Protocol Forrás: <https://www.unhcr.org/4d9486929.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 03. 15.)

²⁸³ Hood, Trey – Morris, Irwin L. (1998): Give Us Your Tired, Your Poor, ... But Make Sure They Have a Green Card: The Effects of Documented and Undocumented Migrant Context on Anglo Opinion Toward Immigration. Political Behavior. (20/1) 2-8. o.

²⁸⁴ Portugália teljes körű állampolgárságot biztosít a migránsoknak és a menedékkérőknek a COVID-19 időszak alatt Forrás: <https://www.schengenvisainfo.com/news/portugal-grants-migrants-and-asylum-seekers-full-citizenship-rights-during-covid-19/> (Letöltés ideje: 2020. 05. 12.)

e kétséget kizáróan igazolni a valós személyazonosságát (közokirattal), vagy sem? A másik megközelítés már azt az értelmezést erősíti, amelynek az a vitatott eleme, hogy az ország területén történő tartózkodása az arra illetékes állami hatóság előtt regisztrált-e, dokumentált-e?²⁸⁵

Az UNHCR több alkalommal tárgyalta a 2001. évben a tömeges migráció jelenségével összefüggésben a személyazonosság megállapíthatóságának problematikáját. A szervezet felismerte és leírta annak kockázati lehetőségét, amely a vándorok személyazonossága ellenőrizhetőségének hiányában rejlik. A tagállamok a problémát egyedi megoldásokkal kísérik meg kezelni. A záró nyilatkozat rámutat, hogy a nemzetközi migráció társadalmi jelenségében érintett tranzit és célországok jellemzően a jog eszközeivel ideiglenes környezetet alakítanak ki a vándorok menekültkénti jogállás iránti kérelmének pozitív elbírálású, megelőző vélelmezése miatt. Publikációjában Richard Wassertsrom bemutatja, hogy ennek során a menekültügyi eljárás megindítására vonatkozó kérelemhez kapcsolódó nyilatkozat és a non-refoulement vizsgálat során az eljáró hatóság képviselői előzetesen elfogadják az undocumented személy (nem hiteles) szóbeli nyilatkozaton alapuló (prima facie) személyazonosságát.²⁸⁶ Ennek birtokában a kérelmezőnek biztosítja az ország az ideiglenes védelmet, de a nemzetközileg elfogadott szabályok szerint a későbbiekben lefolytatja a tényleges menekültügyi eljárást.²⁸⁷

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) következetesen alkalmazza az ítélezési gyakorlatában az ENSZ CCPR által, Franciaországban végrehajtott törvényességi vizsgálatában rögzített eljárási aggályokra megfogalmazott ajánlásokat az undocumented személyekkel kapcsolatban (pl. Case Of DE SOUZA RIBEIRO v. FRANCE (Application no. 22689/07); Case Of BIAO v. DENMARK (Application no. 38590/10)).²⁸⁸ Az indoklások során a Bíróság felhívta a figyelmet, hogy a részes államnak gondoskodnia kell arról, hogy a külföldi állampolgárok (ideértve a menedékkérőket is) visszairányításának indokoltságát méltányos eljárás útján értékeljék. Az eljárás során ki kell zárni annak kockázatát, hogy bárkit a

²⁸⁵ Reguláris és irreguláris migránsok. Forrás: <https://migrationdataportal.org/themes/irregular-migration> (Letöltés ideje: 2020. 11. 19.)

²⁸⁶ Wasserstrom, Richard (1964): Human rights, and racial discrimination. Journal of Philosophy, Vol. 61, No. 20, American Philosophical Association Eastern Division Sixty-First Annual Meeting, 628-641. o.

²⁸⁷ UNHCR ajánlás (2001). Forrás: <https://www.unhcr.org/protection/globalconsult/3ae68f3c24/protection-refugees-mass-influx-situations-overall-protection-framework.html> (Letöltés ideje: 2020. 08. 11.)

²⁸⁸ EJEB ítéletek. Forrás: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%20> (Letöltés ideje: 2020. 10. 12.)

visszairányítás, toloncolás alkalmazása után súlyos emberi jogi jogsértések érvé. Az undocumented ügyfeleket (menedékkérőket is) megfelelő módon kell tájékoztatni és biztosítani kell a jogaikat (ideértve a menedékjog iránti kérelmek előterjesztésének jogát és ingyenes jogi segítség biztosítását). A részes államnak azt is biztosítania kell, hogy valamennyi, a kitoloncolási végzés alá vont személynek megfelelő idő álljon rendelkezésre a menedékjog iránti kérelem elkészítéséhez, garantálva a tolmácsok bevonását és a felfüggesztő hatályú fellebbezési jogot.²⁸⁹

A nemzetközi menekültügyi szervezet felhívta a figyelmet a hiteles személyazonossággal nem rendelkező kérelmezők esetében felmerülő kérdéskörre, amely a státusz megalapozott elbírálását, illetve a társadalom biztonságát is veszélyeztetheti.²⁹⁰ Az okmány- és így személyazonosság nélküli kérelmezőkkel kapcsolatos ajánlást az ENSZ UNHCR Hivatala által 1992. évben kiadott Kézikönyv is hivatkozza a „Nansen-útlevél” módszertanát ajánlva. A szervezet ezzel szintén a kérelmező, a fogadó ország területén történő tartózkodást (a belépés jogszerűségétől függetlenül) a személy azonosítását, mint az eljárás alanyának megszemélyesítését – kritikus elemként, megoldást igénylő hiátusként kezeli. Az elmúlt években felgyorsult és méreteiben megnövekedett vándorlási hullám egyik még meg nem oldott, nemzetközi szinten el nem fogadott módszertannal le nem fedett hiányossága továbbra is a közhiteles személyazonosító okmánnyal nem rendelkező vándorokkal kapcsolatos regisztráció és a közhiteles személyesítés hiátusa.

A hazai és nemzetközi felületeken publikált tipológiai azonosítások újszerű bővítése az ellenőrizhető (verifiable person), illetve az ellenőrizhetetlen (unverifiable person) elemként leírható kategóriák.

Az undocumented kifejezés migrációs fogalmi körének elfogadása mellett, annak kiterjesztett értelmezése az az állapot, amikor a vándor a személyazonosságának hiteles igazolására szolgáló okmánnyal (közokirattal) vagy nem rendelkezik, vagy igen, de azt eltitkolja az ügyében intézkedő hatóság előtt, azt más adatok közlésével megtéveszti, személyére vonatkozóan valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz.

Tekintettel arra, hogy ha az állami hatóság ügyfele, az intézkedés alá vont, a menekültügyi eljárást kérelmező személy nem rendelkezik a személyazonosságát

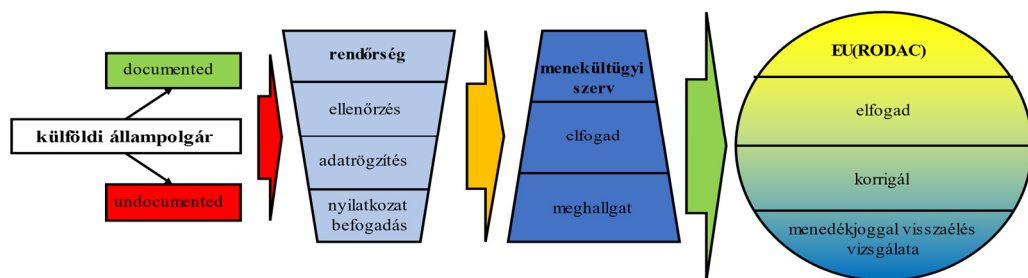
²⁸⁹ UN CCPR ajánlások (2008). Forrás: <https://undocs.org/en/CCPR/C/FRA/CO/4> (Letöltés ideje: 2020. 10. 12.)

²⁹⁰ UNHCR figyelem felhívás (2001). Forrás: <https://www.unhcr.org/en-ie/3b83dec64.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 11. 12.)

hitelesen igazoló adathordozóval, illetve hiteles azonosítását követően rögzített biometrikus azonosítóval, úgy a szóbeli nyilatkozatát kell elfogadni. Ez a jogi állapot mindaddig fennáll, amíg a migráció alanya nem igazolja kétséget kizáróan az általa közölt adatok hitelességét, vagy az eljáró hatóság annak valóságtartalmát nem zárja ki, nem erősíti meg ugyanígy. A hiteles személyazonosság igazolásának kérdésköre független az adott ország területére történő érkezés, tartózkodás tipológiájától.

Nem valósítható meg objektív okok miatt minden esetben a migráció alanya nyilatkozatában sorolt személyes adatok valódiságának ellenőrizhetősége (pl. nincs a személy a magáénak vallott állampolgársági nyilvántartásban rögzítve, diplomáciai kapcsolatok problematikája, államközi konfliktusok, menekültügyi eljárás, vagy egyéb jogi védelem hatálya alatt áll stb.). Az ilyen helyzet felveti annak a lehetőségét, hogy a migráció alanyának valós személyazonossága, vele szemben esetlegesen (más tagállam által) foganatosított korábbi rendészeti, menekültügyi, bűnügyi stb. intézkedések, benyújtott nyilatkozatainak megalapozottsága ellenőrizhetetlenek. Amennyiben az idő múlásával hatósági eszközökkel visszaigazolást nyer a nyilatkozat szerinti, vagy attól eltérő személyi adat, úgy ellenőrizhetővé válik a vizsgálat alanya.

A személyazonosság hiteles igazolásának hiánya nem csak biztonsági kérdéseket vet fel. Az a körülmény, hogy a vándorok (jogi státuszuktól függetlenül) az aktuális tartózkodási ország területén milyen nemzeti (nemzetközi) támogatásra jogosultak, annak biztosításához az elbírálásra jogosult előtt a személynek meg kell jelenni, azzal együtt kell működni.

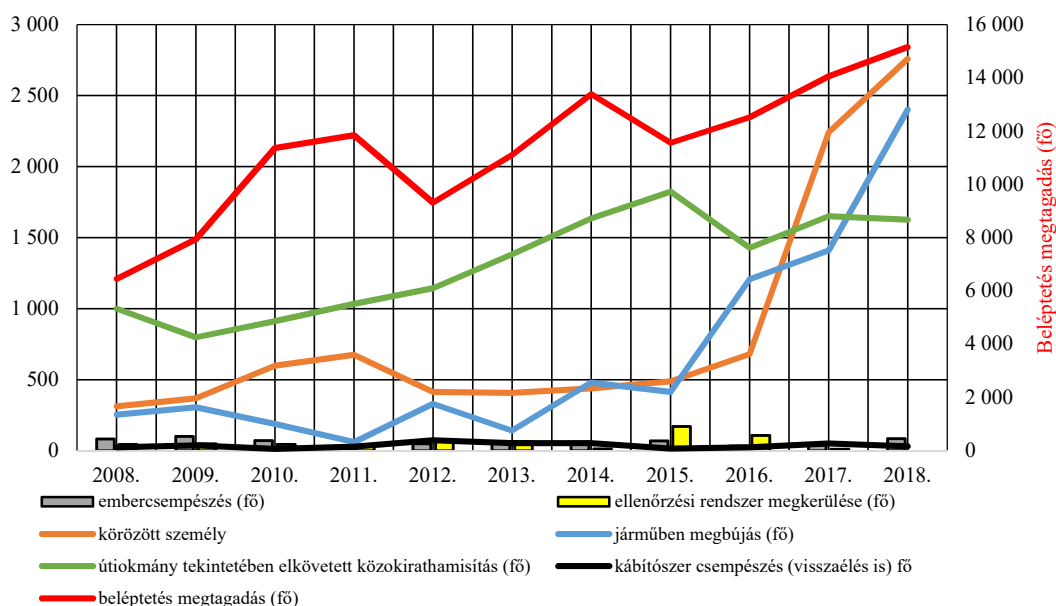
A személyazonosság migrációrendészeti célú ellenőrizhetőségének elméleti modellje saját szerkesztés

Az érkező külföldi és a fogadó államot képviselő hatóság közti együttműködési folyamat első eleme a személyazonosság tisztázása (közhiteles okmánnyal, vagy egyéb módon). Ezt követi az adatok regisztrációja és ellenőrzése, majd a jogosultsági elemek vizsgálata, elbírálása. A leegyszerűsített protokoll kritikus eleme továbbra is a migráció alanyának hiteles személyazonossága, a nemzeti pozitív mérlegelési jogkör alkalmazása esetén is. Ez a kritikus kockázati elem az ügyfél – esetleges – többszörös, részben vagy egészben módosított nyilatkozattétele esetén hatványozottan növekszik, mivel eleshet a bizonyítható körülményeihez megállapítható juttatásoktól, de jogosulatlanul is hozzájuk juthat. Az ilyenfajta állapot (tömeges migráció esetében a nagy számok miatt szintén hatványozottan) veszélyeztetheti a megalapozottan jogosultak ellátási rendből történő távolmaradását (pl. negatív társadalmi reakciók, xenofóbia, szociális szegregáció stb.), csökkent keretekkel történő ellátását.

4.1.2 Az ellenőrizetlen migráció negatív hatásainak primer, szekunder és terciér időfázisa a migráció alanyai által elkövetett magyarországi összбүнözés arányaival, a közbiztonságra gyakorolt hatásával összefüggésben

Tekintettel arra, hogy az egyes államok többnyire rendelkeznek olyan szabályozó környezettel, amely arról rendelkezik, hogy a területére a külföldiek milyen feltételek fennállása esetén, milyen időtartamban, milyen célból léphetnek be, a humán migráció ellenőrzésének általánossága kevésbé vitatható. Szintén nem szorul külön igazolásra, hogy az országok, tagállami szövetségek eltérő feltételeket alkalmaznak az ország területére beutazás, azon át-, illetve visszautazás, valamint a tartózkodás szabályozására. A külföldiek hatósági ellenőrzése mindenhol érvényesül valamilyen formában, tartalommal. Ezeknek az ellenőrzéseknek az egyik kiemelt célja, hogy csak olyan külföldi léphesse át az államhatárt, akiről a végrehajtott ellenőrzések eredménye alapján megalapozottan feltételezhető, hogy a beutazás és tartózkodás feltételeivel rendelkezik és jelenléte nem veszélyezteti adott ország közrendjét vagy közbiztonságát. A schengeni tagállami utazási és tartózkodási feltételeit a Schengeni határ-ellenőrzési kódex tételesen sorolja.²⁹¹

²⁹¹ A személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről szóló, Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 Rendelete (2016. március 9.) II. fejezet, 14. cikk

Határátkelőhelyeken a rendőrség által felfedett jogsértő cselekmények és idegenrendészeti intézkedések (2008-2018)²⁹² – saját szerkesztés

Az ORFK kutatási megkeresésre továbbított adatainak elemzése és értékelése alapján levonható következtetések szerint a magyar államhatáron az ellenőrzésre jelentkező reguláris forgalomban is jelentős azoknak a külföldieknek a száma, akik jogsértő cselekmény elkövetését kísérelték meg. A rendőri intézkedések alanyai olyan személyek voltak, akik bíztak a saját körülményeikben, illetve az ellenőrzés nem kellő hatékonyságában. Az értékelési adatok ismeretében az irreguláris migráció esetében megalapozottan feltételezhető a jogsértő személyek jelenléte, akik már azzal is normasértő cselekményt követnek el, hogy nem a megengedett módon kísérlék meg átlépni az államhatárt, vagy Sik Endre és társai kutatási eredményeit is megerősítve, a kutatási interjú alanyok által elmondottakkal is alátámasztva, a vándorlásuk időszakában egymás sérelmére²⁹³ követnek el olyan cselekményeket, amelyek látenciában maradva nem jutnak a hatóság tudomására.

A kutatás eredménye rámutat arra a tényre is, hogy a magyar szervek által a külföldiekkel szemben kezdeményezett büntetőeljárások és fogvatartási adatok alanyainak aránya 5% körül mozog, amit követ a jogerősen szabadságvesztésüket töltők származási aránya is. Hautzinger Zoltán a könyvében részletesen elemzi a

²⁹² Forrás: ORFK RFI HRFŐO adatigénylés.

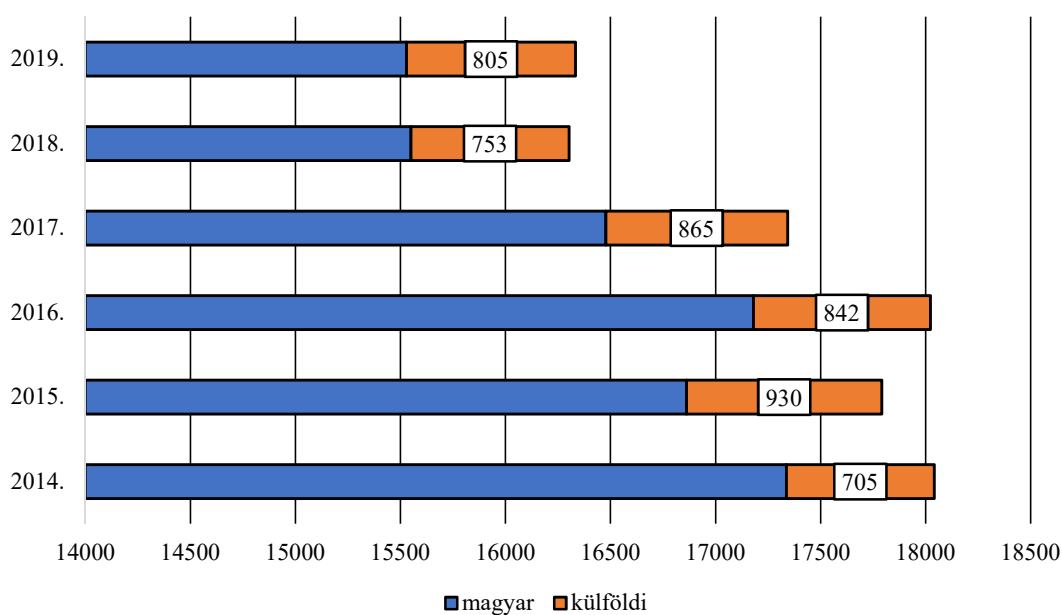
²⁹³ Bernát Anikó – Fekete Zsófi – Sik Endre – Tóth Judit (2019): Borders and the mobility in Hungary. Technische Universität Chemnitz Institut für Europäische Studien. H2020. 25. o.

külföldiek által elkövetett összбүнözési adatokat, amelynek végkövetkeztetése megerősítik a feltárt kutatási eredményeim. „Ezek a cselekmények ugyanis nem feltétlenül kellene, hogy hátrányosan érintsék az általános biztonságérzetet, megjegyezve ugyanakkor, hogy önmagában az irreguláris migráció tömeges jelensége jelenthet visszatetsző érzést, félelmet és egyre fokozódó mértékben – ahogy arra az idegenjog és a terrorizmus kapcsolata tekintetében utalás történt - biztonsági kockázatot is.”²⁹⁴

Az országos adatok további elemzése arra is rámutat, hogy a külföldiekkel szembeni joghátrány alkalmazások alapja többségében a gazdálkodási szabályok megsértése, a tartózkodás feltételének objektív, vagy a megélhetés szubjektív céljainak biztosítása miatt történt, illetve a szervezett бүнözéssel kapcsolható össze az elkövetett cselekmény. Az értékelés alapján felmerülhet az az értelmezés is, amely szerint a nemzeti adatok és azon belül a külföldiekhez köthető jogsértések eltörpülnek az összes regisztrált normasértésekhez képest, valamint a kezelt adatok tanúsága szerint a külföldiek jellemző többsége tranzitál Magyarországon. A végrehajtott kérdőív, valamint interjú kutatások eredményei szerint viszont a tényleges mellett a megelőzhető, putatív félelmen alapuló jogsértések is negatív hatást gyakorolnak a határterületen élők esetében, valamint elvárják a rendészeti szervek hatékony ellenőrzési tevékenységét, ami a biztonságérzetet szolgálja.

A kutatás ráirányította a figyelmet az érkező külföldiek és a honos társadalom eltérő kultúrájára visszavezethető három fázisos konfliktusokra. Ezek jellemzően kétoldalúak és vagy mindkét fél negatívan áll a másikhoz, vagy az egyik megengedő, a másik elutasító. Az interjúk és kérdőívek értékelési adataiból megállapítható, hogy az államhatárt jogellenesen átlépők a határterületen a helyi lakosságtól segítséget kaptak és azt elfogadták, vagy elutasították, illetve volt, aki segítséget ajánlott a honos társadalom oldaláról és volt, aki nem. A folyamatok az érkező külföldieknek az ország mélységében történt tartózkodása, a befogadó ország területén történő életvitel esetén hasonló tipológiával zajlik. A társadalmi együttélés a liberális elvek mentén zajló támogatástól és integrációt célzó kulturális adaptáción, az akkulturáción az idegenellenesség idősíkjainak különböző szintjein át az a szupremácizmustól változhat pl. a kulturális sokk miatti befogadó társadalom elleni erőszakig, amely jelenségek térben és időben is eszkalálódhatnak.

²⁹⁴ Hautzinger Zoltán (2016): Idegen a büntetőjogban. AndAnn kiadó, Pécs, 73-89. o.

Bűncselekmény elkövetése miatt fogvatartott külföldiek száma Magyarországon²⁹⁵
saját szerkesztés

4.1.3 Az ellenőrizetlen migráció negatív hatásainak primer, szekunder és terciér időfázisainak hatása a közegészségügyre

A kutatási tevékenységem eredményeként a kérdőívekre adott válaszok, valamint az interjúkon elhangzottak alapján is arra a következtetésre lehet jutni, hogy a tömeges irreguláris bevándorlás negatív hatásait megélők részére a fizikai biztonság csökkenése mellett a legnagyobb félelmet az érkező külföldiek által behurcolható betegségek jelentették.

Az emberiséget a történetírások kora óta ismert, olyan halálos betegségek sora éri, ritkítja, mint pl. a himlő különböző típusai. Meglécz Katalin is felhívta a figyelmet, hogy a rüh, a TBC, a kanyaró a világ számos, humán egészségügyileg alacsony védettségű, alacsony mértékű vakcinációs arányú országában napjainkban is akut betegséget, járványokat okozhat, azt a beteg külföldiek a célországokba történő utazásuk során könnyen hordozzák²⁹⁶. Külföldi kutatókkal (pl. Bengtsson, Borg, Rhinard stb.) egyetérttek abban, hogy az egészségügyi kockázat olyan, a migrációhoz

²⁹⁵ Forrás: <https://bv.gov.hu/hu/evkonyv> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)

²⁹⁶ Meglécz Katalin (2012): A pandémiák története és kialakulásuk okai. Budapest, Hadmérnök (9) 92-98. o.

(is) köthető elem, amelyre nemzeti és szupranacionális szinten megelőző intézkedéseket kell kialakítani, azokat indokolt esetben foganatosítani²⁹⁷.

A Magyar Tudományos Akadémia egyik kutatócsoportjának 2015. évben kiadott tanulmánya összegző megállapítása szerint Európa fejlett országai kedvelt célpontot jelentenek a Közel-Kelet-, a Nyugat-Balkán-, az Észak- és a Szubszaharai Afrika országaiból induló vándorok számára.²⁹⁸ A megállapításnak a push és pull faktorok feltárásán túl azért van kockázatelemzési jelentősége, mert az európai célországok lakosságára ezen területek vándorai jelenthetnek járványügyi rizikófaktor hordozást.

Adatelemzések alapján megállapítható, hogy a különböző kiinduló és célországok közti utazási időszakok a 2000. évtől érdemben változtak, azok időtartama jelentősen csökkent az egyre nagyobb, brutálisabb fegyveres konfliktusok, az élénken kommunikált előregedő európai társadalmak gazdasági és demográfiai helyzetét erősíteni szándékozó kormányzati, politikai irányvonalak, illetve az Európai Unió életforma vonzó hatásának egyik következményeként. A rendészeti szervek által intézkedés alá vont, vagy felelős hatóságoknál jelentkezett vándorok elmondásai, vizsgálati adatai, az előtalált tárgyi bizonyítékok megerősítik, hogy a migráció alanyai a származási és célország közti távolságok függvényében (jellemzően közlekedési eszközök használata nélkül) több év alatt jutottak el céljukhoz. A második ezredfordulót követő időszakra megjelent a fogadó területeken élő személyi kapcsolatokról, illetve az irreguláris migráció alanyaitól független felgyorsult mozgás, a gépjárművek, a repülők használatával jelentősen csökkenő vándorlási időszak.

A humán pandémia terjedésének három alapvető feltétel szükséges. A betegség megjelenését maga a fertőző forrás jelenti. A környezeti tér, az életminőség, az egészségügyi ellátórendszer hiányosságai elősegítik a betegség terjedését. Ahhoz, hogy a betegség a hordozón kívül mást is megbetegítsen, ahhoz arra fogékony szervezet is szükséges. A migrációban érintettek esetében olyan betegség hordozói is lehetnek, amellyel szemben ők maguk védettek, tünetmentesek, de a vándorlás során

²⁹⁷ Bengtsson, Louise – Borg, Stefan – Rhinard, Mark (2017): European security and early warning systems: from risks to threats in the European Union's health security sector. European Security, Bremen, 1-21. o.

²⁹⁸ Biedermann Zsuzsánna - Novák Tamás – Szigetvári Tamás –Wagner Péter (2015): Küldő országok és a kiáramlás felgyorsulásának egyes okai. In. szerk.: Csuka Gyöngyi – Török Ádám: Az Európába irányuló és 2015-től felgyorsult migráció tényezői, irányai és kilátásai. A Magyar Tudományos Akadémia Migrációs Munkacsoportjának elemzése. Budapest, Magyar Tudományos Akadémia, 36–45. o.

ennek ellenére megfertőzhetnek olyan személyeket, akik viszont nem, amivel náluk már tüneteket is produkálhatnak. Az orvostudomány a betegség fertőző ciklusainak időtartamát feltérképezte, azok közismertek. Ennek ismeretében válik kockázati elemmé az időfaktor. A történelmi korszakokban az emberi vándorlás hetekig, hónapokig, évekig tartott. A jelenkorban, a felgyorsult migráció időszakában ezek a mozgások órákra, napokra rövidültek, így a hordozó (betegségtudat hiányában is) képes arra, hogy a vándorlása útvonalán pandémiát okozzon.

A korai és a 21. században kialakult migrációs útvonalakon a célország elérésének felgyorsult lehetősége potenciális forrásként teremti meg a járványügyi veszélyhelyzetek, humán pandémiák kialakulásának veszélyét. Az időfaktor csökkenti, betegségtől függően kizárja annak lehetőségét, hogy a fertőzött szervezet a betegséget leküzdje és inaktív hordozóvá váljon, vagy megromlott egészségügyi állapotával a tranzit ország területén áthaladva ne jusson el a célország területére. Jó gyakorlatként a rendőrség szervezésében a 2014. évben az ebola járvány ismételt kitörése miatt, a felgyorsult migráció hatásainak potenciális negatív, járványügyi hatásait is figyelembevéve a felvilágosító képzés kiegészült a speciális információkkal.

A humán migráció és a pandémia esetleges kapcsolatának vizsgálata során megkerülhetetlen elem a Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról (MNBS) szóló 1163/2020. sz. Kormányhatározatban leírtak. Az MNBS szerint a két jelenség között igazolt kapcsolat van, az rejt magában kockázatot, veszélyt. A kutatás tárgyát képező humán migráció és járványveszély az EU Tanácsa által elfogadott Európai Biztonsági Stratégiában (EBS) is kezelendő rizikó faktorként azonosított elemek.²⁹⁹

Az EU a területére rövid időtartamú tartózkodás céljára belépő, nem EU állampolgárokra vonatkozó vízumkövetelményeket és vízummentességeket EK rendeletben szabályozza.³⁰⁰ A vízum iránti kérelem benyújtásának helyeként a tagállamok elsődlegesen annak területén kívüli vízumkiadó hatóságait, külképviseleteiket jelölték ki. A kérelmezési folyamatot az EU Tanácsa a COMIX 852 számú Schengeni katalógus 9. számú, harmonizált mellékletével és rendelt kiegészítő iratok átadásával indíthatja meg, amelyben az egészségügyi állapotra vonatkozó

²⁹⁹ Európai Unió Tanácsa (2009) Európai Biztonsági Stratégia; Biztonságos Európa egy jobb világban. Bruxelles, Secrétariat général du Conseil, 17-19, 29. o. DOI: 10.2860/15719

³⁰⁰ A külső határok átlépésekor vízumkötelezettség alá eső, illetve az e kötelezettség alól mentes harmadik országbeli állampolgárok országainak felsorolásáról szóló, a Tanács 539/2001/EK rendelete (2001. március 15.)

nyilatkozati és igazolási rendelkezések – hiánypótlásra javasolt korrekció – nem jelennek meg.

A határforgalom ellenőrzése során, a jogszabályi környezet rendelkezéseit tiszteletben tartó, reguláris utazók belépésre jelentkezésekor az ellenőrző hatóságok szintén a harmonizált jogrendet és gyakorlatot, valamint a deklarált nemzeti jogszabályokat, az eljáró hatóság kiadmányozásra jogosult vezetői intézkedéseket követve látják el feladataikat. A Kódex, annak végrehajtási szabályainak egységes gyakorlatát rögzítő Kézikönyv, a Határforgalom-ellenőrzési Szabályzatról szóló norma³⁰¹ kötelező elemként rendeli mindezek alkalmazását a határforgalom ellenőrzése során.

A Kézikönyv előszavának negyedik bekezdése már említi az egészségügyi ellenőrzések végrehajtási kötelezettségét az eljáró hatóság részére, amelynek 22. pontja ismerteti a kötelező ajánlás alkalmazási körében a *„közegészségügyi veszély: bármely olyan betegség, amely az Egészségügyi Világszervezet Nemzetközi Egészségügyi Szabályzata szerint járvány lehetőségét rejti magában, valamint más fertőző betegségek vagy ragályos parazitás megbetegedések, ha a tagállamok állampolgárajaira vonatkozó védelmi rendelkezések hatálya alá tartoznak.*” fogalmát. A második rész, I. szakasz, 1. pontjában sorolt határforgalmi ellenőrzések 1.1.(e) pontjában rögzítettek szerint a belépésre jelentkező harmadik országbeli állampolgár csak akkor léptethető be, ha nem jelent veszélyt a közegészségre. Ilyen korlátozás a minimum ellenőrzés hatálya alá tartozó külföldiek esetében nincs rendelve. A Határforgalom-ellenőrzési Szabályzat 70. (k) és 137. pontja egyaránt rendelkezik a közegészségügyi ellenőrzési feladatok szabályaira, annak kötelezettségére, ugyanakkor továbbra sincs rendelkezés annak tartalmára, az ellenőrzés végrehajtására kötelezettek előzetes elméleti, gyakorlati felkészítésére, alkalmazandó járványügyi megelőzési szabályokra, amelyeket Kondás Kornél mutat be tanulmányában.³⁰²

A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény szerint *„A beutazásra a személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) szóló, 2016. március 9-i (EU) 2016/399 európai parlamenti és tanácsi rendeletben foglalt*

³⁰¹ Határforgalom-ellenőrzési Szabályzatról szóló 24/2015. (X. 15.) ORFK utasítás

³⁰² Kondás Kornél (2017): A Rendőrség helyi szerveinek feladatköre egészségügyi válsághelyzet esetén. Hadtudományi Szemle. Budapest, Nemzeti Közszerzői és Könyvkiadó Zrt. 298-319. o.

szabályokat is alkalmazni kell.”³⁰³ A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény rendelkezései alapján „A harmadik országbeli állampolgár bármely száznyolcvan napon belül kilencven napot meg nem haladó, tervezett tartózkodás céljából a személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) szóló, 2016. március 9-i (EU) 2016/399 európai parlamenti és tanácsi rendeletben foglalt feltételek szerint utazhat be Magyarország területére.”³⁰⁴ A közegészséget veszélyeztető betegségeket, mint korlátozási alapokat miniszteri rendelet sorolja, amely társadalmi viták alapját is képezi, ugyanakkor törvényi felhatalmazás alapján sorolja és nevesíti azokat a betegségeket (tuberkulózis, HIV, luesz, hastífusz és paratífusz baktériumhordozó állapot, hepatitis B.), amelyek potenciális veszélyt jelenthetnek behurcolásuk esetén a társadalom tagjaira.³⁰⁵

A vonatkozó nemzeti jogszabályok hivatkoznak a kapcsolódó EU normára, kötelező ajánlásra, de a közegészségügyi ellenőrzési feladatok végrehajtási rendje hiányzik, vagy csak részben van rögzítve, amely csak a jogalkotó ilyen irányú szándékát mutatja. A normatív szabályozás, fenntarthatósági háttér biztosítása nemzeti szinten indokolt, a migráció államhatárok felettsége miatt nemzetközi szinten javasolt. Ezt a normatív szabályozási és anyagi hiányosságok okozta kockázatot érdemben növeli a reguláris keretek között utazók gazdasági potenciáljából eredő, szintén rövid időszak alatt realizálódó migrálás. Ennek következtében személyek kontinensnyi távolságokat szelhetnek át akár 24-48 óra alatt is esetleges fertőző betegség hordozójaként, speciálisan el nem rendelt kiegészítő határforgalom ellenőrzési protokollok alkalmazása esetén annak maximum néhány perces személyenkénti ellenőrzési időtartama alatt.

Azokban a kibocsájtó országokban, ahonnan hazánkba érkeznek irregulárisan a migráció alanyai, a magyartól és az európaiától érdemben eltér, vagy teljesen hiányzik az aktív immunvédelem, amellyel a szervezet immunrendszere képessé válik a védekezésre az elölt vagy gyengített kórokozóval történő vakcinációval. Ilyenkor a védekezési képesség hosszú idejű, a szervezet emlékszik a kórokozóra. Az aktív

³⁰³ A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény 3.§ (5)

³⁰⁴ A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 6. § (1)

³⁰⁵ A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek és a harmadik országbeli állampolgárok magyarországi tartózkodásával összefüggő közegészséget veszélyeztető betegségekről szóló 32/2007. (VI. 27.) EüM rendelet, 1. sz. melléklet

immunizálás hatására ugyanazok a folyamatok mennek végbe, mint egy valós fertőzés esetén. Eltérők az egészségügyi problémát jelentő megbetegedésnek, sebesülésnek, fogyatékoságnak egy adott populációban megfigyelhető gyakoriságára vonatkozó morbiditási tényezői, amelyek következményeként határainkon olyan betegségek jelentek meg, amelyekről azt gondolhattuk, hogy már nem is léteznek, mint például a diftéria, a lepra, a kolera. A különböző fertőző kórokozók az egymástól eredetileg távol élő populációk tagjainál egymástól eltérő, egészen más típusú, különféle betegségeket okozhatnak, így terápiás kezelésük is különböző lehet.³⁰⁶

A FRONTEX által kezelt adatok tanúsága szerint Magyarország külső határain 2019. évben is a nyugat-balkáni területről érkezők jelentették a legnagyobb határrendészeti nyomást. A kibocsátó országokból (például Banglades, Pakisztán, Afganisztán, Irak, Irán, Szíria, Törökország stb.) induló vándorok kapcsolatban 2019. évben a határrendészeti szervek 15.152 regisztrált személy esetében intézkedtek a schengeni külső határon.³⁰⁷ A nyugat-balkáni irreguláris migrációs főirányban magát afgán állampolgárnak valló személy 5.338, szír 4.643, iraki 1.498 volt. A tőlünk délre elhelyezkedő tranzit országok területén (például Szerbia, Észak-Macedónia, Románia, Bulgária stb.) a migráció alanyai többségükben megkísérelték Magyarország államhatárát irreguláris módszerrel átlépni, és továbbjutni a célországokba (például Németország, Ausztria, Svédország stb.). A koszovói exodus és a 2015. évi tömeges irreguláris határátlépési kísérletekkel szembeni komplex fellépés eredményeként a magyar külső határra nehezedő nyomás ugyan csökkent, de továbbra sem szűnt meg.³⁰⁸ A menekültügyi feladatok kezeléséért felelős hatóság által kezelt adatok tanúsága szerint a 2000–2019. ciklusban magát afgánnak valló 83.268, szír 78.536, koszovói 56.127, pakisztáni 24.105, iraki 19.342 személy terjesztette elő menekültügyi kérelmét.³⁰⁹

³⁰⁶ Lóránth Ida idézetében (2008): Járványt hoz a migráció. Betegségek, amelyekről azt hittük, már nem is léteznek. Budapest, Kórház, (15/6). 11-12. o.

³⁰⁷ A FRONTEX 2020. évi kockázat elemző értékelése. Forrás: https://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Risk_Analysis/Annual_Risk_Analysis_2020.pdf (Letöltés ideje: 2020. 11. 30.)

³⁰⁸ A rendőrség által kezelt 2019. évi adatok heti bontásban, az illegális migráció alakulásáról. Forrás: http://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/hatarinfo/illegalis-migracio-alakulasa?weekly_migration_created%5Bmin%5D=2019-01-01+00%3A00%3A00&weekly_migration_created%5Bmax%5D=2020-01-01+00%3A00%3A00 (Letöltés ideje: 2020. 10. 12.)

³⁰⁹ A Magyarországra érkezett menedékkérők száma állampolgárság szerint. (2000-) STADAT 1.8 Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wnvn002b.html (Letöltés ideje: 2020. 10. 12.)

Az EU 28 tagállamának adatait tekintve, az irreguláris migrációs tendenciák hasonlóak a magyar körülményekhez, de a menekültügyi kérelmezők állampolgársági összetételében változások történtek. A magyar adatokhoz képest a top öt állampolgárság esetében továbbra is átfedés tapasztalható. Az EU-ban 2019. esztendőben 714.200 menekültügyi védelem iránti kérelmet nyújtottak be, ami az előző évhez képest +13%. A 2015. évi tömeges kérelmező számok óta eltelt években ez az első jelentős növekedés. A tagállamok területén benyújtott kérelmek száma (reguláris belépést követően előterjesztett kérelmek) ötször több volt 2019. évben, mint a külső határokon. Az összes kérelem 10%-a ismételt kérelem volt ugyanabban az országban, amely az egyes állampolgárságra vonatkozó kérelmek harmadát teszi ki. 2019-ben az EU teljes elismerési aránya 33%-kal maradt stabil. Az öt legnagyobb számú előterjesztő állampolgárság Magyarországon és a többi EU tagállamban eltér, de egyezik a szír és az afgán. Ezt a körülményt a magyar érintettségi éves adatok szerinti elemzése is megerősíti.³¹⁰

A migrációs mintázatok adatainak, valamint a kutatásom interjúiból és kérdőívekre adott válaszok, a migrációs feladatokat ellátó rendészeti szerv által végzett egészségügyi munka³¹¹ elemzéséből, értékeléséből származó következtetések alapján megerősítettnek értékelem az időszakos migrációs hatások közegészségügyi hatásgyakorlásának kiemelt jelentőségét. A kutatási eredményeim megerősítették a más kutatók korábbi megállapításait is, amelyek szerint a humán migráció magában hordozza a pandémia lehetőségét. A migrációs, az egészségügyi, a matematikai elemzések arra engednek következtetni, hogy a tömeges, a felgyorsult, az ellenőrizetlen migráció a negatív hatásokat növelni képesek egyenként és halmozottan is. Az irreguláris migrációra jellemző, ahhoz kapcsolódó rejtőzködés, az esetleges ellenőrizetlenség miatt az ellenőrzött és ellátott (kutatási eredmények tükrében) külföldiek számában érdemi lehet a látencia ezen a területen. Hivatkozva a migrációs túlterhelés negatív hatásaira, annak a hatósági ellenőrzést korlátozó, elkerülő céljára, a migráló tömegben a saját döntésétől függetlenül is lehetnek jelen olyan külföldiek,

³¹⁰ Az EUROSTAT által kezelt adatok (2010-) a tagállamokra bontott menekültügyi kérelmezőkről. Forrás: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en&source=post_page (Letöltés ideje: 2020. 12. 03.)

³¹¹ 4.3.1 Az egészségkárosodás megelőzésének, az egészségügyi ellátás rendjének tapasztalatai a túlterheléses migráció időszakában

akiknek a sérülése, betegsége nem kerül felfedésre, ellátásra az államhatár irreguláris átlépését követően.

Nógrádi György 2016. évben megjelent tanulmánya is felhívja a figyelmet, hogy az irreguláris migrációt kibocsájtó országok (mentál)higiénés és az egészségügyi-szociális ellátórendszereinek viszonyai, a vándorlási időszakra, a tömeges mozgásra és tartózkodásra jellemző, valamint a pszichés és fizikális kimerültséggel járó fertőződési veszélyek halmozottan jelennek meg³¹². Az irreguláris állapot, a hatóság előtt meg nem jelentek látenciája, az undocumented létszám tovább rontja a mutatókat, hisz a zsúfolt közegben néhány hordozó személy is elégséges lehet egy nagyobb méretű pandémia kialakulásához, amelynek forrását, a „zéro beteget” megállapítani - éppen a rejtőzködés, a mortalitás titka miatt - az illetékes hatóságoknak jelentős időtartam és nehézségek árán lehetséges.

Az EU területére beáramló reguláris és irreguláris migráció társadalmi és gazdasági szükségszerűséggé vált, azonban a folyamat kockázati elemét jelentő egészségügyi, járványügyi kérdéseivel 2007. évben, az EU a Portugál Elnökség ideje alatt kezdett érdemben foglalkozni. A problémahalmaz és kockázati veszélyforrás feltárása után ugyanakkor több, kiemelt fontosságú nemzetközi fórum tűzte napirendjére a megoldáskeresést³¹³.

Az Egészségügyi Világszervezet Európai Regionális Irodája (EU-WHO) 2010. évben végrehajtott vizsgálatának összegzése szerint a 27 tagállamból 11 alakított ki a kapcsolódó jogi szabályozó környezetben túl a jelentkező feladatokat érdemben kezelő politikai eszköztárat a harmadik országok állampolgárainak jobb, hozzáférhetőbb egészségügyi ellátása céljából³¹⁴. Megállapítható, hogy az egyes országok politikai intézkedései érdemben jelenítik meg saját, valós migrációs érintettségüket, valamint azt a tényt, hogy a bevándorlás többgenerációs, tradicionális jelleget mutat-e, vagy éppen új, nagy hullámokban érinti.

Az EU Alapjogi Ügynöksége 2016. évben a menekülők és családtagjaik, valamint azok jogaival foglalkozó szervezetként kiemelte, hogy a migráció alanyai között megjelent sérülékeny (beteg) személyek egyre nagyobb száma miatt, a

³¹² Nógrádi György (2016): Nemzetvédelem szögesdróttal a migrációs válság és magyar vonatkozásai. Felderítő szemle (XV/1) Budapest, 13-14. o.

³¹³ Szilárd István - Baráth Árpád (2011): Migráció és egészségügyi biztonság: új foglalkozás-egészségügyi kihívások. Határrendészeti Tanulmányok, Pécs, 269-279. o.

³¹⁴ Gazard, Billy – Frissa, Souci – Nellums, Laura – Hotopf, Matthew - Hatch, Stephani L. (2015): Challenges in researching migration status, health and health service use: an intersectional analysis of a South London community. *Ethnicity & Health*, London, 564-593. o.

korábbiaknál nagyobb figyelmet kell fordítani a jelenségre. A migrációval foglalkozó sérülékenységi tanulmányok (pl. Burns, Emerson, Goodley, Pace stb.) kiemelten kezelik és fogalmazzák meg ajánlásokat a kategóriába sorolható személyek vonatkozásában mind a helyben jelentkező feladatok, mind a jogalkotási feladatok nemzeti és szupranacionális szintjeire.³¹⁵

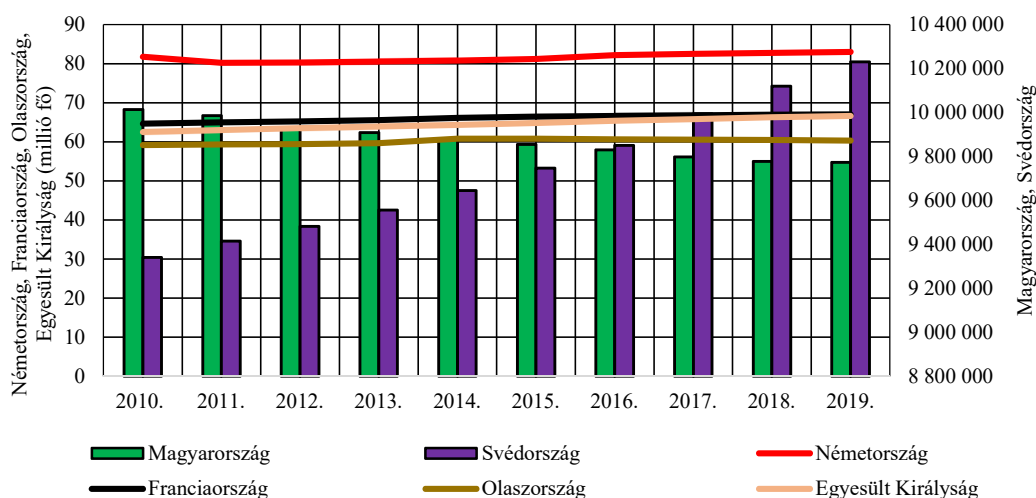
Az márt fel- és elismert tény, hogy a migráció bizonyos törvényszerűségek mentén zajló folyamatok összességüként jellemezhető. A migrálók adott időszakban, behatárolható térben mozogva, egymással és más személyekkel (ellenőrző hatóság, helyi lakosság, szolgáltató szervezetek tagjai) kerülnek rövidebb, hosszabb ideig direkt, illetve indirekt kapcsolatba. Ezek a kontaktusok az esetlegesen jelen lévő betegségek vonatkozásában reális veszélyt jelenthetnek mindkét fél esetében, mivel a tranzit és fogadó állam valamely tagja éppúgy okozhat fertőzést a határátlépőnek, mint az neki, illetve akár a vándorlás, akár a hatósági eljárási időszaka, vagy egyéb várakozások tartama alatt a már fertőzött migráció alanyai átfertőzhetik egymást, mint ahogyan a velük kapcsolatba kerülők is. Ezek az elsődleges, direkt kontaktusok jelenthetik a migráció közegészségügyi, járványügyi primer idősavú hatását.

Másodlagos, szekunder időtartományba sorolható közegészségügyi, járványügyi kockázatként fogalmazható meg az a jelenség, amely a migráció alanyainak vándorlási idején túlnyúló betegségek tüneteinek megjelenésén, a betegség hordozási időszakán túl jelennek meg. Ez a kockázati, konkrét veszélyt hordozó körülmény a 2000. évet követő időszakra felgyorsult migrációs folyamatok miatt jelentkezhet, amikor néhány napos, hetes, tünetmentes lappangási időszakú, de már adott betegség hordozójaként az utazó egészséges személyi környezettel került direkt kontaktusba, a fertőzés átadásának potenciális körülményei fennállnak és az be is következik. Ezekben az esetekben (ha a migráló kapcsolatba került és kapcsolatban is maradt adott állam megfelelő hatóságaival) úgy forrásként behatárolható, a személyi kapcsolati vonalakon keresztül a fertőzési lánc feltárható, kezelhető. Különösen magas kockázatú közegészségügyi, járványügyi veszélynek értékelhető az irreguláris migrációhoz köthető, annak is a látens folyamataiban érintett személyi kör vándorlása, az okmány-, személyazonosság nélküliek új életének helyszíne elfoglalása esetén a hatóságok ismeretén, ellátási és kezelési lehetőségein kívül lévők által történő

³¹⁵ Burns, Nicola (2017): The human right to health: exploring disability, migration and health. Disability & Society, London, 1463-1484. o.

betegségek behurcolása, a saját diaszpórájuk és a fogadó állam tagjai közti betegségek átadásának potenciális veszélye.³¹⁶

A fejlett európai társadalmakat az elmúlt esztendőekben elért, tömeges, felgyorsult migráció egyik még csak prognosztizálható, tercier közegészségügyi, járványügyi hatása szintén a vándorlási folyamat idősíkjának radikális csökkenésére, a kontinenseken és éghajlati zónákon, geológiai magassági szinteken néhány napra, hétre, hónapra lerövidült vándorlási időszakhoz köthető. Ezek a körülmények minimálisra csökkentik, illetve kizárják annak a lehetőségét, hogy a migráló szervezete a környezeti hatások gyors változására reagálva képes legyen alkalmazkodni szervezeti és genetikai szinten is a megváltozott környezeti viszonyokhoz. Amennyiben a fogadó ország területére kerülve a korábbi 2-5 vándorlási évet maga mögött tudva nem tudja a migráló szervezete kezelni a megváltozott klimatikus és geográfiai, környezeti hatásokat, úgy abban olyan típusú már ismert, vagy atípusos, az orvostudomány által nem, vagy kevésbé ismert betegségek jelenhetnek meg. Ezek kezelése, a lakosságvédelmi megelőző tevékenység alkalmazásának hiánya súlyos kockázati tényezőként valósulhat meg, felvetve egyúttal az érintettek leszármazottjai esetében genetikai korrekciók kialakulásának lehetőségét is.

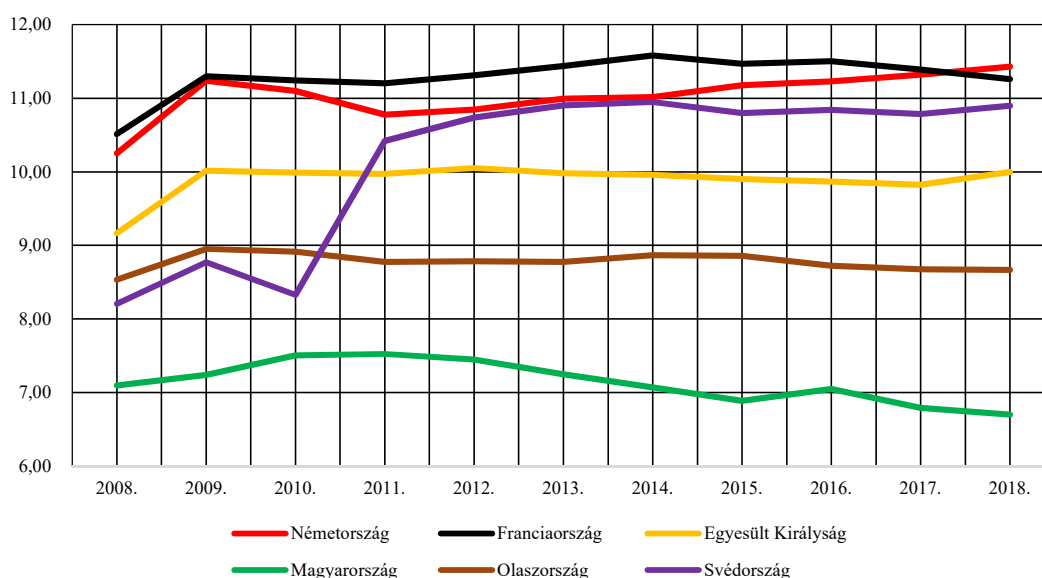
Az EU 5 legtöbb menekült kérelmet befogadó országának és Magyarország lakosságszáma (2010-2019)³¹⁷ - saját szerkesztés

³¹⁶ Elisabetta De Vito - Waure de Chiara (2016): Are undocumented migrants' entitlements and barriers to healthcare a public health challenge for the European Union? Public Health Reviews, New York 2-6. o.

³¹⁷ Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/DEMO_PJAN/default/table (Letöltés ideje:

Az EU tagállamainak demográfiai adatait vizsgálva megállapítható, hogy a vizsgált időszakban a legtöbb menekültügyi kérelmet befogadó országok közül Németország, Franciaország, az Egyesült Királyság és Olaszország lakosságának száma nem mutat érdemi változást. Magyarország lakosságszáma csökkenést, Svédország lakosságszáma ugyanakkor növekményt mutat.

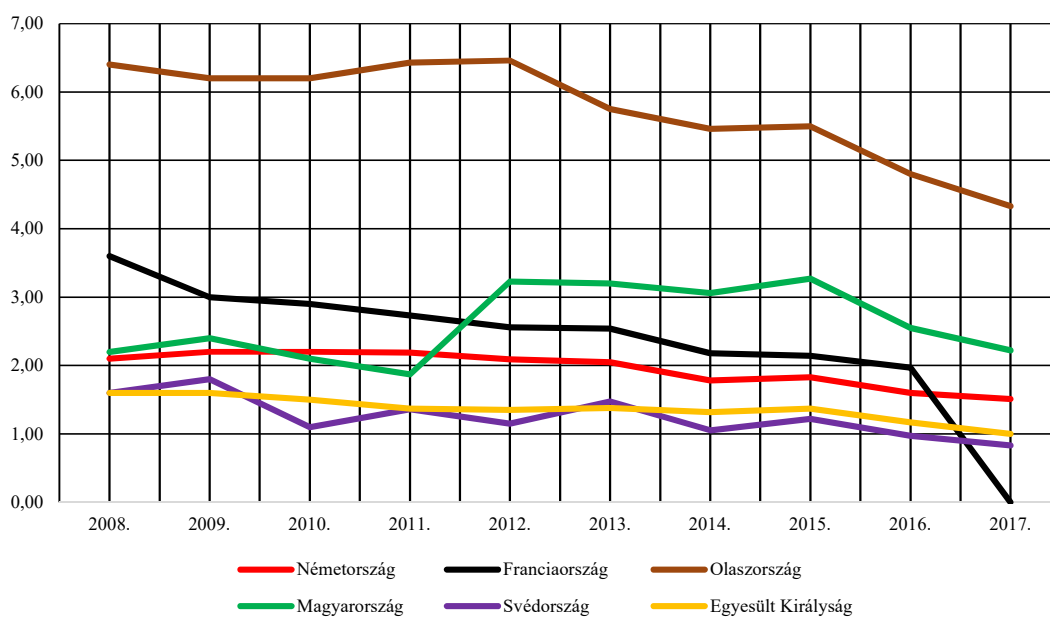
A kutatás tárgyát képező 5+1 ország nemzeti össztermékének egészségügyre fordított %-s költségeinek vizsgálata során az állapítható meg, hogy a schengeni zóna 2008. évi bővítését követően azt jelentősen növelték az országok. 2009. évtől Olaszország és az Egyesült Királyság esetében minimális ingadozások, valamint az Egyesült Királyság esetében 2017. évtől megnövelt felhasználás tapasztalható. Németország és Franciaország esetében 2011. évtől az egészségügyi költségek GDP aránya növekedést mutat. Svédország esetében 2010-2011. év egy kiugró növekményt, illetve azt követő időszakban folyamatosan növekvő felhasználást mutat a GDP egészségügyi területének adatállománya. A vizsgált hat ország esetében a WHO által fertőző betegségnek minősített és az EUROSTAT által kezelt adatok szerint a HIV+TBC+Hepatitis mortalitása Magyarországon 2011-2016. időszakban emelkedett, majd csökkenni kezdett. A másik 5 országban változó adatokkal, de csökkenő trendet mutat a tábla.

Az EU 5 legtöbb menekült kérelmet befogadó országának és Magyarország GDP mutatójának egészségügyre fordított %-s aránya (2008-2018)³¹⁸ - saját szerkesztés

2020. 08. 12.)

³¹⁸ Forrás: <https://data.worldbank.org/indicator/SH.XPD.CHEX.GD.ZS> (Letöltés ideje: 2021. 01. 23.)

Az EU 5 legtöbb menekült kérelmet befogadó országában és Magyarországon 100 ezer főre jutó HIV, TBC, Hepatitis mortalitási mutatók (2008-2017)³¹⁹ - saját szerkesztés (2021. 01. 23.)

A sorolt adatok és más kiegészítő információk értékeléséből levont következtetések alapján megalapozottnak minősíthető az a hipotézis, hogy a migráció és a járványveszély között valós kapcsolat van.

A kutatás tipológiai keretalkotása, a járványveszély hármasszoros hatásidőszakára szintén helytállóan értékelhető. A humán vándorlásban vizsgált országok demográfiai adataiban és a GDP egészségügyi ráfordításának nagysága között nem értékelhető szinkronitás, abban olyan implicit elem gyakorolhat hatást, mint pl. migráció regisztrált és regisztrálatlan alanyai egészségügyi ellátásának indokoltsága. A vizsgált mortalitási adatok a betegségek jellemzően évekre elnyúló időtartama, annak dokumentált alanyai miatt megalapozottan feltételezhető, hogy szignifikáns arányban nem a vándorok közül kerültek ki. A származási helyre, rasszra jellemző behurcolt betegségek átadása az undocumented vándorok, a kontakt társak, a helyi lakosság között megalapozottan feltételezhető, amit súlyosíthat a szabad mozgás lehetősége az övezeten belül. Ezek a körülmények érdemi, negatív hatást, valós kockázatot jelenthetnek a járványügy területén.

³¹⁹ Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/SDG_03_41/default/table (Letöltés ideje: 2021. 01. 10.)

4.1.4 A fejezetrész összefoglalása, következtetések

A humán migráció ellenőrzésének egyik kritikus eleme az államhatárt átlépni szándékozó, vagy azon átlépett külföldiek esetében a rendészeti szerv részéről az intézkedés alá vont személy azonosítása. Ez a fajta rendészeti ellenőrzés a reguláris határforgalomban alapvetően feltételezi azt, hogy az ellenőrzött átadja a személyazonosságának igazolására szóló érvényes, hiteles közokiratot. Az ilyen típusú ellenőrzéseket a határrendészeti szolgálat 30-60 másodperc alatt végrehajtja, kétség esetén a vonatkozó jogi szabályok szerint szabályozott időszak áll rendelkezésére, hogy döntés szülessen az ellenőrzés alatt álló személyre vonatkozóan.

Az irregulárisan érkező külföldiek a kutatási adatok szerint is alátámasztottan, jellemzően nem rendelkeznek (vagy eltitkolják azt) érvényes, hiteles személyazonosító okmánnal, így a szóbeli nyilatkozatok alapján folytatja az eljáró rendészeti szerv a feladatait. (6. számú melléklet) Addig amíg a határforgalomban összességében és adott határátkelőhelyen, adott időszakban csak eseti jelenséggé és minimális esetszámmal igazolja vissza az ORFK által kezelt adatállomány, addig a zöldhatáron ez folyamatosan jelen lévő migrációs mintaelem, jellemzően azonos időszakban, azonos területen, több személy nem tudja, vagy nem akarja személyazonosságát igazolni.

Ez a fajta hiátus egyértelmű biztonsági kockázatot jelent az intézkedő rendőr, az eljáró szervezet, a határterületi lakosság, az érintett társadalom felé, hiszen nem állapítható meg és így nem ellenőrizhető kétséget kizáróan a külföldi személyazonossága. A nem megszokott nagyságrendű intézkedés alá vont külföldiek száma veszélyezteti a szervezet jogszerű, szakszerű intézkedését is, ami felveti az objektív túlterhelés problematikáját, annak megoldási ajánlásával. A külföldiek esetén a migrációs folyamatokban azonosítható új tipológiai elem az személyazonosítás objektív oldalának hiátusa, ami miatt továbbra is a nyilatkozási adatok kezelhetők csak a külföldi esetében. Nemzetközi szervezetek ajánlásai, nemzeti és tagállami együttműködési szinten vannak megoldási törekvések, de a 2015. évi Magyarországot is érintett tömeges bevándorlási hullám, valamint máshol a 21. században is folyamatban lévő események rávilágítottak a megoldások hiányosságaira.

A kutatási eredmények alapján megállapítást nyert, hogy az irreguláris migráció negatív hatásai között a társadalmat képviselő kutatási alanyok szerint a leg súlyosabb a külföldiek által elkövetett bűncselekményektől, a velük összefüggő társadalmi békétlenségtől és a származási országukból, vagy vándorlásuk során

szerzett betegségek behurcolásától, a globális humán pandémiától félnek leginkább. A félelem növelését erősítő körülmények között szerepel a nemzeti jog szabályozásának hiányosságai a migráció alanyainak közegészségügyi ellátási rendjének területén.

A forráskutatásból, interjúkból, és adatelemzésekből származó információkra épülő következtetés alapján az ellenőrizetlen migráció külföldi alanyai esetében az azonosított kockázati elemek jellemzően három időszakban jelennek meg. Ezek az időszakok a rendészeti szervek által azonosíthatóak, így azok a megelőző komplex határrendészeti modell követésével megelőzhetőek, bekövetkezés esetén a következmények csökkenthetőek.

4.2 Az irreguláris bevándorlással túlterhelt egyes rendészeti szervek által az eljárások alanyai részére biztosított alapvető jogok kutatásáról

Az empirikus adatgyűjtés, a forráskutatás, az adatelemzések és egyéb kutatási elemek részeredményeinek ismeretében felmerült annak az igénye, hogy a tömeges irreguláris bevándorlás kezelésében elsődlegesen érintett migrációval összefüggő rendészeti hatósági tevékenységre, a rendészeti szerv működésének objektív elemeire gyakorolt túlterhelési hatások szakmai sávok szerint is vizsgálat tárgyát képezzék. Ezeket a kutatási részeket adatkérések alapján és a tematikus adatbázisok által biztosított elemzésekkel, valamint hiteles, primer információforrásként szolgáló iratokból feltárt megállapításokkal hajtottam végre.

Adatkéréssel fordultam a vándorok és a rendészeti szervek egészségügyi ellátásáért, biztosításáért felelős, azt támogató hazai és nemzetközi szervezetek felé. A jogellenes határátlépés miatt fogvatartott külföldiek elhelyezésének, ellátásának, a rendészeti intézkedések jogszerűségének, szakszerűségének kutatási feladatainak támogatására adatkéréssel fordultam a törvényességi felügyeletet ellátó ügyészségi, valamint a külföldiek jogainak védelmét ellátó nem állami szervezetek felé.

4.2.1 A migráció alanyainak fogvatartási körülményeinek kutatási megállapításai

4.2.1.1 Menekültügyi és jogvédő szervezetek értékelései, ajánlásai nemzeti és nemzetközi viszonylatban a rendészeti szervek tevékenységével kapcsolatban

A Menedék Migránsokat Segítő Egyesület az UNHCR támogatásával 2015. szeptember 1-jén mobil csoportot állított fel azzal a céllal, hogy segítséget nyújtson a

szerb-magyar határszakaszon tömegesen várakozó külföldiek részére. A projekt 2016. január 31-én zárult, amely időtartam alatt – nyilatkozat szerint – 14.000 fő részére nyújtottak szóbeli és természetbeni segítséget, amelynek során kiemelten kezelték az általuk sérülékeny csoportba sorolt személyeket. Tevékenységüket a szerb-magyar határ mentén felállított tranzitónák monitorozásával, illetve a horvát-magyar határszakaszon átutazó vándorok részére nyújtott segítséggel látták el. 2015. október 15. után folytatták a monitoring tevékenységet a tranzitónák és Tompa, Röske, Beremend, Barcs, Zákány, Letenye és Lenti területén lévő határátkelőhelyeknél. December 1-től belépési lehetőséget kaptak Martonvásáron, Vácott és Nagyfán olyan objektumokba, ahol kiutasításra váró külföldieket helyeztek el. Itt pszicho-szociális segítséget nyújtottak, közösségi foglalkozásokat szerveztek, jogi tájékoztatást és tanácsadást biztosítottak a külföldieknek. Az Egyesület szabadidős programokat szervezett a Hódmezővásárhelyi Gyermekotthonban elhelyezett kísérő nélküli külföldi kiskorúak részére.³²⁰

Az Amnesty International által továbbított tájékoztatás szerint a 2015. évi tömeges bevándorlás időszakában nem végzett a rendőrség migrációkezelési feladatellátásának helyszíni vizsgálatát. Ugyanakkor e szervezet foglalkozott azzal, hogy Magyarország hogyan és mennyiben biztosítja a menekültek számára a nemzetközi emberi jogi egyezményben lefektetett emberi alapjogokat. Ennek keretében készítették el a „Fenced Out” címet viselő, 2015. szeptemberi időszakban gyűjtött adatokra épült kutatási beszámolót. Ebben leírták, hogy milyen kapcsolatfelvételek milyen eredményekkel történtek az érintett szervekkel, valamint megfogalmazták az Amnesty International ajánlásait is az általuk problémásnak értékelt tárgykörökben.³²¹

A Migration Aid szervezet által a kutatásom részeként továbbított tájékoztatás szerint a 2015. évi tömeges bevándorlás időszakában kizárólag humanitárius segítségnyújtás céljával voltak jelen azokon a határmenti településeken, amiket a migrációs válság érintett: 2015. szeptember közepéig Röszkén, majd az azt követő 1 hónapban Beremenden, Zákányban, Szentgotthárdon és Hegyeshalmon. A

³²⁰ Menedék Migránsokat Segítő Egyesület 2015. évi támogató tevékenysége. Forrás: <https://menedek.hu/projektek/gyors-reagulasu-pszicho-szocialis-segitsegnyujtas-kulfoldiek-szamara> (Letöltés ideje: 2019. 11. 29.)

³²¹ Elkerítve. Magyarország jogsértései a menekültekkel és migránsokkal szemben. (2015) Forrás: <https://www.amnesty.org/download/documents/eur2726142015hungarian.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 11. 29.)

rendőrséggel kizárólag lokális és informális kapcsolatban álltak (mikor és hogyan lehet adományt osztani stb.). Ezen túlmutató kapcsolatuk a rendőri szervekkel csak később, 2017. évben lett, amikor szintén humanitárius segítségnyújtás céljából voltak jelen a röszkei és tompai tranzitónákban. Ebben az időszakban szereztek saját tapasztalatokat azokról a rendőri túlkapasokról is, amelyek az irreguláris határátlépőket érintették és akkoriban jelezték az illetékes hatóságok felé. A kapott válasz szerint állandó tapasztalatuk volt a határ mentén szolgálatot teljesítő rendőri állomány felkészületlensége egy ilyen helyzetre, a vonatkozó jogszabályok hiányos ismerete, félreértelmezése, a napi parancsok inkoherenciája (annak függvényében, épp ki volt az ügyeletes tiszt, vagy melyik megyében jártak).

A Heinrich-Böll-Stiftung és a Political Capital 2017. évben megjelent „Menekültügy és migráció Magyarországon” című tanulmányában értékelte a 2015. évi tömeges bevándorlás következtében kialakult helyzetet. A tanulmány előzmény kutatásokra, adatelemzésekre, egyéb forráskutatási eredményekre hivatkozik, azokat elemzi, értékeli, von le belőlük következtetéseket. A szervezet elismeri, hogy „Magyarország soha korábban nem tapasztalt menekültáradattal találta szemben magát 2015-ben”. Több autentikus statisztikai forrásadat elemzése objektívnek értékelhető, ugyanakkor pl. a menedékkérők Magyarországon kizárólag formai okok nyújtottak be menedékkérelmet”. A magyar kormányt, a jogalkotói tevékenységet a biztonságiasítás, a kriminalizálás, az idegenellenesség, a társadalom befogadó hajlandóságának csökkentését a kormányzati kezelésű média által generált hisztériakeltéssel jellemzi a tanulmány.³²²

A Human Rights Watch honlapján 2015. december 9-én jelent meg az értékelés, amely szerint „Magyarország új határrendészeti intézkedéseire hivatkozva kiszolgáltattott menedékkérőket és migránsokat tart fogva heteken át, nemegyszer rossz körülmények között. 2015. októberében a Human Rights Watch Magyarország különböző településein öt idegenrendészeti központba és két nyitott befogadóközpontba nyert bebocsátást, ahol képviselői 81 menedékkérővel és migránssal beszélgettek el.”³²³

³²² Juhász Attila – Molnár Csaba – Zgut Edit (2017): Menekültügy és migráció Magyarországon. Heinrich-Böll-Stiftung e.V. (prágai iroda), Political Capital

³²³ Magyarország fogvatartja a menedékkérőket. Forrás: <https://www.hrw.org/hu/news/2015/12/09/284331> (Letöltés időpontja: 2020.03. 21.)

A közölt leírásban szerepel, hogy a felelős hatóságok támogató engedélyével, a tömeges bevándorlási időszakot követően készítettek személyes interjúkat olyan külföldiekkel, akik különböző objektumokban, különböző jogcímek miatt álltak a nemzeti hatóság eljárása alatt. Az interjúalanyok által közölt egyéni információkat részletesen kommunikálta, azok helytállósági kontrolljára kapott nemzeti hatósági válaszokat összefoglalóan közölte a szervezet. Általánosított problémaként vetették fel a különböző jogcímek alatt történő, vitatott indokoltságú, hosszú időtartamú fogvatartásokat^{324;325}, elhelyezési és ellátási körülményeket, a sérülékeny³²⁶ csoportba tartozók speciális igényeinek és a tájékoztatások hiányosságait, az életkor meghatározással kapcsolatos tapasztalatokat.

A Magyar Helsinki Bizottság (HB) hivatkozott mellékletek csatolásával az alábbiakról tájékoztatott a megkeresésemre: a Rendőrség által fenntartott intézményeket minden esetben egyrészt az ORFK és a HB között kötött kétoldalú megállapodás, másrészt a Magyar Köztársaság Határőrsége, az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosságának Regionális Képviselője és a Magyar Helsinki Bizottság között 2006. december 28-án létrejött Háromoldalú Együttműködési Megállapodás alapján látogatták meg. A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (BÁH) által fenntartott tranzitónák és a Nagyfai Ideiglenes Befogadó Központ látogatása a BÁH-hal fennálló együttműködési megállapodás alapján történt, nem ad hoc módon.

A látogatásokról az együttműködési megállapodásokban lefektetett szabályok értelmében jelentéseket írtak, amelyeket megküldtek a Rendőrségnek és a BÁH-nak. Ezeket, valamint a Rendőrség és a BÁH válaszait egyszerre hozta a szervezet nyilvánosságra. A látogatások során tapasztalt jó gyakorlatokat és a hiányosságoknak értékelt megállapításaikra reagáló ajánlásokat a közölt jelentések egyben tartalmazták.

A kutatás tárgyát képező 2015. évi tömeges bevándorlás időszakában tényfeltáró látogatásokat hajtottak végre a Nagyfai Ideiglenes Befogadó Állomáson³²⁷,

³²⁴ Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény 5. Cikk Szabadsághoz és biztonsághoz való jog

³²⁵ A Magyar Köztársaság Alkotmánya (1989) 8.§ 55.§ Forrás: <https://www.alkotmanybirosag.hu/alkotmany-1989> (Letöltés ideje: 2020.11. 22.)

³²⁶ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2012/29/EU IRÁNYELVE (2012. október 25.) a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról

³²⁷ HB jelentés a Nagyfai Ideiglenes Befogadó Állomáson tett látogatásról. (2015) Forrás: <https://www.helsinki.hu/jelentes-a-nagyfai-ideiglenes-befogado-allomason-tett-latogatasrol/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)

a Szegedi Határrendészeti Kirendeltségen³²⁸, a Kiskunhalasi Idegenrendészeti Őrzött Szálláson³²⁹, majd újól a Szegedi Határrendészeti Kirendeltségen és a már működő Röszei „hangár” -ban³³⁰, majd a Röszei tranzitónában³³¹.

Az Együttműködési Megállapodás felmondását követően a szervezet nem rendelkezik saját maga (megbízott képviselője) által tapasztalt információkkal a Rendőrség által fenntartott intézmények állapotával, az ott zajló eljárásokkal kapcsolatban. 2017. év nyaratól kezdve interjúkat kezdtek el készíteni menedékkérőkkel és elismert menekültekkel, oltalmazottakkal, továbbá a szabadon, online közösségi felületen elérhető információkra alapozva írtak jelentést egy-egy témában.

A Cordelia Alapítvány együttműködve a Magyar Helsinki Bizottsággal és kettő bolgár civil szervezettel a „STRENGHT” projekt keretében 2014. júliusától 2016. januárjáig végzett monitorozó látogatásokat és fogalmazott meg ajánlásokat rendészeti objektumokban. A vizsgálati helyszíneken olyan külföldiek elhelyezése, fogvatartása valósult meg, akik meg nem engedett módon léptek be Magyarország államhatárán. A kutatás módszertana szakmai elveken nyugvó és interdiszciplináris alapokra épített, kidolgozott volt, azt a felkeresett rendészeti intézmények vezetőinek előzetesen továbbították, a tapasztalati megállapításaikat egyeztették ugyanezzel a személyi körrel.

A menekültügyi őrizet körülményeinek vizsgálata során álláspontjuk szerint a kísérő nélküli kiskorú menedékkérőket nem lehetne fogvatartani. A sérülékeny kategória esetében hiányoznak törvényi szabályozások az életkor meghatározásának rendjére, továbbá hiányosnak értékelik a csoportba tartozókkal foglalkozók humánus intézkedési kultúrára történő felkészítését. Az értékelés felhívja a figyelmet arra az általánosan elfogadott kutatási megállapításra (pl. Sinnerbrink, Silove, Field, Steel, Manicavasagar stb.), hogy maga a (kényszer) migráció, a menekülés már önmagában

³²⁸ HB jelentés a Szegedi Határrendészeti Kirendeltségen tett látogatásról. (2015) Forrás: <https://www.helsinki.hu/jelentes-a-szegedi-hatarrendeszeti-kirendeltsegen/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)

³²⁹ HB jelentés a Kiskunhalasi Őrzött Szálláson tett látogatásról. (2015) Forrás: <https://www.helsinki.hu/jelentes-a-kiskunhalasi-orzott-szallason-tett-latogatasrol/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)

³³⁰ HB jelentés a Szegedi Határrendészeti Kirendeltségen és a Röszei Hangárban tett látogatásról. (2015) Forrás: <https://www.helsinki.hu/jelentes-a-szegedi-hatarrendeszeti-kirendeltsegen-es-a-roszkei-hangarban-tett-latogatasrol/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)

³³¹ HB jelentés a Röszei Tranzitónában tett látogatásról. (2015). Forrás: <https://www.helsinki.hu/jelentes-a-roszkei-tranzitonaban-tett-latogatasrol/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)

jelentős mentális stresszt okoz, így az azt követő hatósági fogvatartás által kiváltott posztmigrációs stressz faktorok tovább erősítik a negatív előzményeket³³², így a jogintézmény csak indokolt esetben, a legrövidebb időtartamig alkalmazandó.

Az összegző megállapításokban nem történik utalás súlyos, jogsértőnek értékelt tapasztalatokra, ugyanakkor alkalmazott legjobb gyakorlatokra, a sérülékeny, a kínzásáldozat csoportokkal történő bánásmód, a normatív eljárási rend korrekciójára fogalmaz meg a kutatócsoport ajánlásokat az alábbiak szerint:

„Hiányzik a kínzásáldozat, vagy más sérülékeny menedékkérők korai beazonosítását biztosító szakmai protokoll vagy más mechanizmus. Emiatt a traumatizált menedékkérők gyakran kerülnek menekültügyi őrizetbe, a jogszabályokban foglalt egyes garanciális rendelkezések pedig – a „kedvezményezett” beazonosításának hiánya miatt – hatástalanok maradnak. A megállapítások szerint az őrizetben levő kínzástúlélő és traumatizált menedékkérők számára nem biztosított a különleges helyzetüket figyelembe vevő stílusú, érthető információ, valamint a kommunikációhoz elengedhetetlen tolmácsolás számos kulcsfontosságú helyzetben (mint például az orvosi vizsgálat). Kapcsolattartásukat a külvilággal, illetve az őrzött központokon belüli szabad mozgásukat gyakran szükségtelenül korlátozzák. Az uniós jog alapján kötelezően biztosítandó speciális orvosi, pszichológiai és pszicho-szociális ellátás nem elérhető a kínzásáldozat menedékkérők számára.”³³³

Az AIDA projektet az Európai Menekültek és Száműzöttek Tanácsa (European Council on Refugees and Exiles – ECRE), a Forum Réfugiés-Cosi, az Ír Menekültügyi Tanács és a Magyar Helsinki Bizottság közösen koordinálja. Céljuk, hogy naprakész információkat nyújtsanak a menedékjogi gyakorlatokról az EU 16 tagállamából és kettő EU-n kívüli országból. Az információk erre a célra létrehozott weboldalon hozzáférhetők. A projekt célja, hogy az EU menekültügyi jogszabályainak végrehajtását és átültetését elősegítse, összhangban a menekültekkel és az emberi

³³² Sinnerbrink, Ingrid - Silove, Derrick - Field, Annette - Steel, Zachary – Manicavasagar, Vijaya (2017): Compounding of Premigration Trauma and Postmigration Stress in Asylum Seekers. <https://doi.org/10.1080/00223989709603533>

463-470. o.

³³³ A kínzástól az őrizetig. Kínzástúlélők és traumatizált menedékkérők fogvatartása Magyarországon és Bulgáriában. (2016) Cordelia Alapítvány, Magyar Helsinki Bizottság, FAR, ACET. Forrás: https://www.helsinki.hu/wp-content/uploads/A-k%C3%ADnz%C3%A1st%C3%B3l-az-%C5%91rizetig_magyar_web.pdf

jogokkal kapcsolatos nemzetközi jogszabályokkal és a legjobb gyakorlatokkal. Magyarországi tapasztalatait a projektcsoport 2015. novemberében tett közzé.

Normatív, szakmai és autentikus statisztikai adatok összegzett értékelésével a projekt bemutatja – a Magyarországot 2015. évben érintett tömeges bevándorlás kezelése terén alkalmazott – a jogalkotó, a kormányzati, a szakmai szervezetek munkáját, figyelembe vette a nem megszokott migrációs minta negatív hatásait. Részleteiben vizsgálta a menekültügyi kérelmezők esetén a személyre szabott garanciális feltételeket, amelyek esetében több észrevételt tettek, ajánlást fogalmaztak meg (pl. a biztonságos harmadik országok problematikája³³⁴, a folyamatos tájékoztatás hiánya, az egészségügyi és pszicho-szociális támogató rendszer színvonala, az életkor és a személyazonosság meghatározásának nehézségei, a fogvatartottak és kérelmezők nemzeti szintű anyagi támogatásának kifogásolt kerete, a szabad mozgás, a képzési és szabadidős tevékenységek biztosításának fejlesztési lehetőségei stb.)³³⁵

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság menekültekkel foglalkozó civil szervezetektől származó információk alapján készített tényfeltáró jelentést magyarországi látogatásának megállapításairól.³³⁶ Megállapították, hogy a magyar és nemzetközi NGO szervezetek intenzív szerepet vállaltak a menekültügyi válság tetőzésének időszakában. Megállapításuk szerint a magyar kormány a kialakult helyzetet rendészeti feladatként és nem menekültválságként kezelte. Az NGO szervezetekkel a kormányzati és a rendészeti szervek részéről történt kapcsolattartást a példás együttműködéstől az elutasításig értékelték. A konzultációban megkeresett civil szervezetek a rendőrség munkáját egy eset kivételével professzionálisnak és elismerésre méltónak minősítették.

A kínzás és embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzésére létrehozott Európai Bizottság (CPT) 2015. október 21-27. időszakban hajtott végre Magyarországon látogatást, amelyről a 2016. novemberben kelt jelentését továbbította a magyar kormánynak.³³⁷ A Bizottság a jelentésében az általa nem elfogadhatónak

³³⁴ A nemzeti szinten biztonságosnak nyilvánított származási országok és biztonságos harmadik országok meghatározásáról szóló 191/2015. (VII. 21.) Korm. rendelet

³³⁵ AIDA projekt értékelő jelentése Magyarországról. (2015) Forrás: <https://www.refworld.org/pdfid/56652db64.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 08. 22.)

³³⁶ Az EGSZB tényfeltáró látogatásai: a menekültek helyzete, ahogyan azt a civil szervezetek látják. https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/resources/docs/hungary_migration-mission-report_hu.pdf (Letöltés ideje: 2020. 04. 12.)

³³⁷ Jelentés a magyar kormány számára a Kínzás és Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzésére Létrehozott Európai Bizottság (CPT) magyarországi látogatásáról Forrás: <https://rm.coe.int/16806b5d23> (Letöltés ideje: 2020. 02. 13.)

minősített megállapításai vonatkozásában a nemzeti kormánytól visszacsatoló észrevételeket kért. Problémásnak értékelte a fogvatartottakkal történt bánásmódot, azok elhelyezési körülményeit (pl. klimatizáció, szellőzés, pihentetési tárgyak), éjszakai őrizet ideje alatt a mozgástér hiányát, kifogásolt tisztálkodó helyiségeket és higiénés körülményeket, az elkülönített zuhanyozás hiányosságát, az elhelyezési körletekben az elvárt bútorszati elemek hiányát. Kérdéssel fordultak a menekültügyi őrizet alatt állók egészségügyi ellátási körülményei, valamint az ügyfelek részére biztosítandó eljárási garanciák rendjéről. A Bizottság az általa hiányosságként, problémaként jelzett felvetéseire ajánlásokat is megfogalmazott.

A CPT felhívásának eleget téve, Magyarország felelős hatóságai továbbították az észrevételeiket a kapott jelentésben leírtakra reagálva. Több helyen pontosítást kértek, téves normatív szabályozásra hívták fel a figyelmet. A Bizottság által tett megállapítások vizsgálata során alapvető eltérés a felvetések megítélésében, hogy a testület a huzamos időtartamú, szabadságvesztés letöltésére alkalmas objektumokkal vont párhuzamot az ideiglenes, illetve rövid időtartamú, hatósági eljárás hatálya alatt álló külföldiek elhelyezési, ellátási körülményeivel. A Bizottság észrevételeire érdemi visszacsatolásokat fogalmaztak meg, amelyek között súlyozottan kezelték a nem megszokott, azonos időszakban hatósági eljárás alatt állók számát, a jogszerűség, a humánosság biztosítása mellett a biztonsági feltételeket, körülményeket. Több, az elhelyezési környezet, felszerelési tárgyak tárgyában megfogalmazott ajánlás teljesítésére a felelős hatóságok intézkedtek.³³⁸

Az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának Hivatala, az UNHCR 1989. óta működik Magyarországon.³³⁹ A szervezet kiemelt figyelmet fordít a határok megfigyelése keretei között a vegyes migráció és a menedéknyújtás, a menekülők részére biztosított alapvető jogok helyzetére. Tevékenysége során – az elődszervezet Határőrséggel, 2006. december 28. keltezésű, a Magyar Helsinki Bizottsággal együtt kötött, háromoldalú Együttműködési Megállapodás alapján – visszatérő monitoring látogatásokat hajtottak végre a képviselőik a rendészeti szervek, a menekültügyi hatóság objektumaiban, az olyan fogvatartási helyszíneken, ahol jogellenes

³³⁸ A magyar hatóságok észrevételei az Európa Tanács Kínzás és Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzésére Létrehozott Európai Bizottsága (CPT) 2015. október 21-27. között Magyarországon tett látogatása nyomán a Magyar Kormány számára készített jelentéssel kapcsolatban. Forrás: <https://rm.coe.int/16806b5d25> (Letöltés ideje: 2020. 02. 22.)

³³⁹ UNHCR Magyarországon. Forrás: <https://www.unhcr.org/hu/az-unhcr-magyarorszagon> (Letöltés ideje: 2020. 11. 30.)

határátlépés miatt eljárás alatt álló külföldiek voltak elhelyezve. A megállapításokat továbbították a felelős hatóságoknak, ajánlásaikkal együtt, valamint tematikus konferenciákon ismertették a felek a képviselt álláspontjaikat. Golam Abbas³⁴⁰ és Ambrus Ágnes³⁴¹ az ENSZ Menekültügyi Főbiztosság Regionális Képviseletének, Balázs László³⁴² az ORFK tevékenységét mutatta be, illetve tártak fel mindkét fél részéről javításra váró felületeket a közös tevékenység színterén. Ez a Megállapodás az ORFK részéről 2017. szeptember 21. nappal felmondásra került.

Tekintettel arra, hogy a képviselet a kutatási megkeresésekre érdemben nem reagált, így a Szeged HRK fókuszcsoportjának interjúján elhangzottakra hivatkozom, amely szerint visszatérő monitoring helyszín volt a Kirendeltség, annak objektumai. Az együttműködés a hivatkozott Megállapodásban leírtak szerint működött, az észrevételeket, ajánlásokat az alegység elsődlegesen helyszínen, szóban kapta meg.

A magyarországi képviselet online felületen közétett tájékoztatásai szerint „... az UNHCR a közelmúltban erőteljes aggodalmának adott hangot a miatt, hogy a magyar kormány veszélyforrásként igyekszik feltüntetni a menekülteket, egyúttal a Menekültek Világnapjára saját óriásplakát-kampányt indított, amelyen keresztül az ország lakói közelebbről megismerhetnek néhány, Magyarországon otthonra talált és az országért tenni kész menekülteket.”³⁴³ A világszervezet sajtóközleményét a magyarországi képviselet is nyilvánossá tette, amelyen olyan fotó is szerepelt, amely a www.images.google.com online felületen elérhető adatok szerint más időpontokban, más helyszíneken, más körülmények között készült, mint amire a felhívás szövegkörnyezete utal. „Az UNHCR különösen aggasztónak tartja azokat a Magyarország által nemrég bevezetett intézkedéseket, amelyek eredményeképpen a menekültek rendkívül korlátozott mértékben férnek hozzá a magyar határhoz. Az új

³⁴⁰ Golam, Abbas (2009): Az ENSZ Menekültügyi Főbiztosság Regionális Képviseletének tevékenysége és együttműködése a közép-európai térség rendészeti hatóságaival. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Tanulmányok „A rendészet kultúrája – a kulturális rendészet” című tudományos konferenciáról. Magyar Hadtudományi Társaság, Pécsi Határőr Szakcsoport, Pécs. 291-302. o.

³⁴¹ Ambrus Ágnes (2009): A határmonitorozás tapasztalatai alapján felfedett idegenrendészeti és menedéjogi szabályozási hiányosságok. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Tanulmányok „A rendészet kultúrája – a kulturális rendészet” című tudományos konferenciáról. Magyar Hadtudományi Társaság, Pécsi Határőr Szakcsoport, Pécs. 303-307. o.

³⁴² Balázs László (2009): A nemzetközi és nem kormányzati szervezetek és a Rendőrség idegenrendészeti szakterületének együttműködése. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Tanulmányok „A rendészet kultúrája – a kulturális rendészet” című tudományos konferenciáról. Magyar Hadtudományi Társaság, Pécsi Határőr Szakcsoport, Pécs. 273-278. o.

³⁴³ UNHCR online tájékoztatás a menekültek önkéntesek részéről történt támogatásáról. Forrás: <https://www.unhcr.org/hu/3582-huhirek2015onkentesek-sietnek-az-elgyotort-menedekkerok-segitsegere-magyarorszagon-html.html> (Letöltés ideje: 2018. 11. 19.)

jogszabályok olyan elrettentő intézkedéseket is tartalmaznak, amelyek ellentétesek a nemzetközi joggal és az európai joggyakorlattal, amennyiben azokat menedékkérők és menekültek esetében alkalmazzák."³⁴⁴

Az UNHCR 2016. júniusában közölte azt a tanulmányát, amely Magyarországot a 2015. évi tömeges bevándorlás viszonylatában is értékeli, közli menekültjogi észrevételeit, hívja fel a figyelmet a világszervezet ajánlásaira.³⁴⁵

A szervezet tájékoztatást ad arról a körülményről, hogy a vizsgált nemzetállamok, területiális szervezetek és az ENSZ menekültügyi adatai nem minden esetben egyeznek. Ennek magyarázatául szolgálhat az általuk tapasztalt változó jogszabályi környezet, a jogi minősítések következményei. Az Európát 2015. évben elért tömeges bevándorlási hullám menekültügyi kérelmezőinek vizsgálatakor a korrigált adatkezelés alapján Magyarország a kérelmek 86% -t fogadta be a szervezet szerint, ami jelentős terhelésnek értékelhető az ország, annak felelős hatóságainak általános kapacitásaihoz képest.

Az értékelés nem tér ki tagállami, egyedi, eseti észrevételek rögzítésére, ugyanakkor ismerteti a lehetséges menekültügyi eljárás alanyainak különböző státuszait, amelyek eltérő protokollokat követnek és jogosultságokat, kötelezettségeket állapítanak meg. Kezelendő és egységes megoldásra törekvő kihívásként hívja fel a figyelmet a szervezet a kényszeremigráció áldozatai közül a sérülékeny csoportba tartozók (pl. nők, családok, felnőtt kísérő nélküli gyerekek, betegek stb.) speciális elhelyezési, ellátási és ügyintézési szabályaira. Megoldásra váró feladatként jelöli meg a hiteles személyi okmányok nélkül a személyazonosság, valamint a kapcsolódó életkormeghatározás normatív kereteinek, módszertanának kidolgozását.

A hivatkozott menekültügyi, jogvédő, törvényességi felügyeletet gyakorló szervezet többsége elismerte, hogy Magyarországra és annak felelős hatóságaira a 2015. évben olyan nagyságrendű, intenzitású, mintázatú migrációs nyomás nehezedett, amely nemzetközi viszonylatban is példanélküli.

A tömeges bevándorlás prognosztizálhatóságának és így az arra történő felkészülésnek a megítélése már eltérő. A kezelt statisztikai adatok ugyan mutatnak Magyarország EU csatlakozását követő időszakban növekedést az irreguláris

³⁴⁴ UNHCR online sajtóközlemény. Forrás: <https://www.unhcr.org/hu/370-huhiroek2015az-unhcr-a-menekult-valsag-kapcsan-iranyvaltasra-surgeti-europat-html.html> (Letöltés ideje: 2020. 01. 22.)

³⁴⁵ Global trends forced displacement in 2015. (2016) Forrás: <https://s3.amazonaws.com/unhcrsharedmedia/2016/2016-06-20-global-trends/2016-06-14-Global-Trends-2015.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 01. 11.)

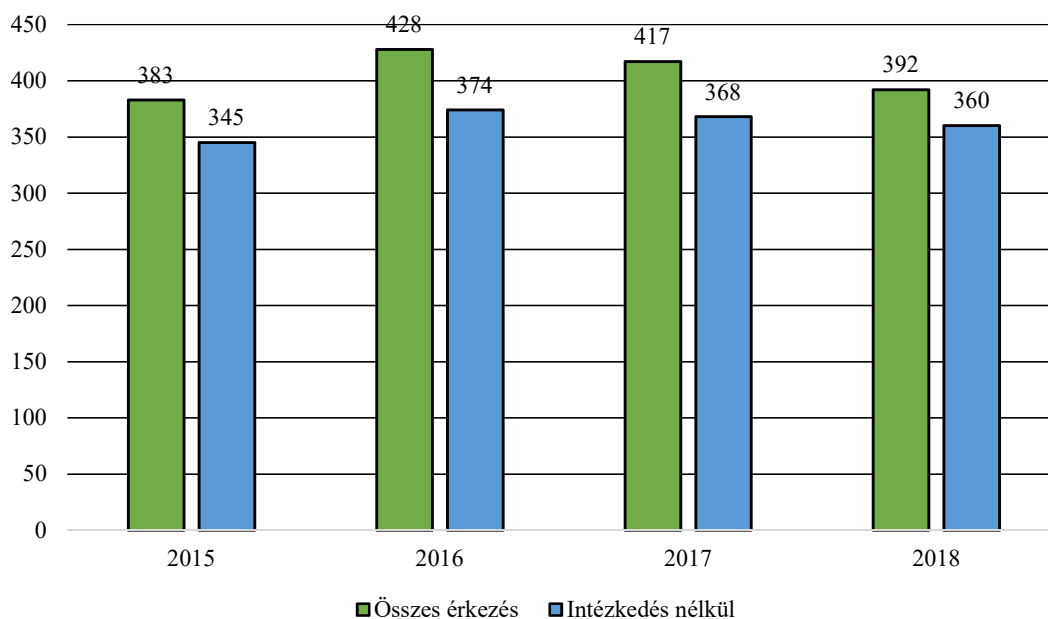
határátlépések, a menekültügyi eljárások kezdeményezésének tárgyában, de azok önmagukban a bekövetkezett 2015. évi intenzitást nem fedték le.

A fentiek alapján az is megállapítható, hogy a migráció ellenőrzése nemcsak a hatóságok hatósági tevékenységét jelenti, hanem az illetékes hatóságok civil ellenőrzését is. Az egyes nemzetközi szervezetek, illetve a külföldiek jogait hazánkban képviselő civil szervezetek tevékenysége, annak színvonala, a rendészeti szervvel történő együttműködése széles spektrumban valósul meg. A kutatások rámutattak, hogy a civil szervezetek és a rendészeti szervek között az együttműködési hajlandóság jellemzően formális. A 2015. évi tömeges migráció időszakában az államhatár közelében, irregulárisan érkezett külföldiek elhelyezési, várakozási helyszínein születtek megalapozatlan állítások és megoldásra alkalmas ajánlások, valamint hazai és nemzetközi szervezetek is fogalmaztak meg elmarasztaló értékeléseket, de ismertek el jó gyakorlatokat egyaránt. Úgy vélem, hogy a jelenkor társadalmi viszonyai között a migráció ellenőrzéséért felelős szervnek a működésén, a gazdálkodásán túl az alkotmányossági garanciák biztosítottsága területén is biztosítani indokolt a transzparenciát.

4.2.1.2 A törvényességi felügyelet gyakorló nemzeti szervezetek értékelései, ajánlásai a tömeges bevándorlás kezelésének időszakában a migráció alanyainak fogvatartási tapasztalatairól

Az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény 1. § (2) „az ügyészség a közérdek védelme érdekében közreműködik annak biztosításában, hogy mindenki betartsa a törvényeket...”, valamint a 2. § (1) Az 1. § szerinti feladatok teljesítése érdekében az ügyészség: „g) törvényességi felügyeletet lát el a büntetések, a mellékbüntetések, az intézkedések, a személyi szabadságot érintő kényszerintézkedések érvényesítésében.”

A Csongrád-Csanád Megyei Főügyészség a megkeresésemre továbbított tájékoztatójában ismertette, hogy: „2014. december 31. napjáig a büntetés-végrehajtás törvényességének ügyészi felügyeletéről szóló 5/2012. (I.27.) LÜ utasítás 5. § (1) bekezdés 2. mondata, 2015. január 1. napjától pedig a büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi ügyészi tevékenységről szóló 20/2014. (XII.23.) LÜ utasítás 15. § (1) bekezdés 2. mondata előírja, hogy az ügyész az előállító helyiségben végrehajtott fogvatartás törvényessége tárgyában minden fogvatartási helyen havonta legalább egyszer köteles vizsgálatot tartani.”

a Csongrád Megyei Főügyészség Büntetés végrehajtási csoportja által végrehajtott fogvatartási helyszíni ellenőrzések (2015-2018) – saját szerkesztés (2020. 03. 11.)

A Legfőbb Ügyészség kezelésében lévő Ügyészségi Statisztikai Tájékoztató (kezelt állomány 2015-2018) Büntetés Végrehajtási szakterülete által végrehajtott fogvatartási ellenőrzések Csongrád megyében a fenti ábra szerint történtek.

A megjelenések alkalmával az ügyész a fogvatartási helyszínen tapasztaltak alapján 2015/90%, 2016/87%, 2017/88% és 2018/92% nem észlelt intézkedést igénylő körülményt. Az észrevételek, felelősségre vonás kezdeményezések, egyéb intézkedések a fogvatartási helyszínek és fogvatartottak számához képest – fenti táblázat szerinti adatok alapján – elenyésző számúak.

Év	utasítást adott	észrevételt tett	<i>büntető</i>	<i>fegyelmi</i>	<i>szabálysértési</i>	<i>kártérítési</i>	felhívással élt	jelzés-sel élt	rendelkezéssel élt	egyéb elintézt tett
			felelősségre vonást kezdeményezett							
2015	0	27	0	0	0	0	2	0	0	4
2016	0	10	1	0	0	0	6	1	1	36
2017	0	9	0	0	0	0	3	0	0	37
2018	0	8	3	0	0	0	1	0	0	20

a Csongrád Megyei Főügyészség Büntetés végrehajtási csoportja által végrehajtott fogvatartási helyszíni ellenőrzései során tett intézkedések (2015-2018) – saját szerkesztés (2020. 03. 11.)

A hivatkozott statisztikai adatszolgáltatások az illetékességi terület alá tartozott összes fogvatartási helyre vonatkoztak, emiatt külön tájékoztatást kértem és kaptam azokról a helyszínekről, ahol jogellenes határátlépés miatt fogvatartott külföldiek és a fogvatartási körülményeik, alapvetői jogaik ellenőrzése történt meg a megyében. „A Csongrád Megyei Főügyészség a fenti rendelkezés alapján 2014-2018. között minden hónapban egyszer vizsgálatot tartott az illetékességi területén lévő rendőrségi előállító helyiségekben, köztük a Szegedi, a Nagylaki és a Kiszombori Határrendészeti Kirendeltségen, melyek során ellenőrizte az aktuális fogvatartási körülményeket, illetőleg szűrópróbaszerűen iratvizsgálatot is tartott. A három határrendészeti kirendeltséget érintően lefolytatott vizsgálatok eredményeként a főügyészség 2014. évben 1 felhívást és 2 észrevételt, 2015. évben 2 észrevételt, 2017-ben 2 észrevételt, 2018-ban 1 észrevételt tett (2016-ban formális intézkedés kibocsátása nem történt).” Kovács Mihály a tanulmányában ismerteti, hogy az országosan nagy számú, idegenrendészeti őrizetbe helyezett külföldiek a feladatra kijelölt egyes büntetésvégrehajtási intézetben történt elhelyezése, ellátása szintén előzmény nélküli feladatot jelentett a büntetésvégrehajtási szervezetnek is.³⁴⁶

A 2. számú mellékletben ismertetett tájékoztatás szerint a külföldiek sérelmére elkövetett súlyos joghátrány okozás, sérelem miatti jogerős bírósági elmarasztalás nem történt a 2015. évi tömeges bevándorlás időszakában. Az észrevételekre az érintett rendőri szervek reagáltak, a hiányosságokat pótolták, eljárási cselekményeiket korrigálták.

A hatáskörrel rendelkező Szegedi Regionális Nyomozó Ügyészség vizsgálta azokat a hivatali bűncselekményeket, amelyek elkövetésének gyanúja esetén hivatalos személyek (pl. rendőr, katona, börtönőr) lehettek az elkövetők olyan külföldiek sérelmére, akik Magyarország államhatárát meg nem engedett módon lépték át. Ugyanígy vizsgálták azoknak a magatartásoknak a jogellenességét, amelyet előzők szerinti külföldiek követhettek el hivatkozott hivatalos személyek sérelmére.

A kapott iratbetekintési engedély alapján tanulmányoztam a 2015. évi tömeges bevándorlási időszakra datált elkövetési időponttal kezelt ügyiratokat. Megállapítottam, hogy mindösszesen 16 olyan esetben történt eljárási cselekmény,

³⁴⁶ Kovács Mihály (2016): Beszámoló a migrációs veszélyhelyzet kezelése során az idegenrendészeti őrizetbe kerülő személyek elhelyezésével és ellátásával kapcsolatos célfeladatok végrehajtásával összefüggő tapasztalatokról. Budapest, Börtönügyi Szemle (2) 69-85. o.

amely fenti kutatási tárgyra terjed ki. (3. számú melléklet) Megállapítható, hogy a sértettek jellemzően jogellenes határátlépők voltak, akik többségében időmúlással, nem az érintett rendészeti szervnél terjesztették elő panaszukat.

Megállapítást nyert, hogy a sérelmezett történeti tényállások arra terjedtek ki, hogy a sértetteknek az állításuk szerint eltűnt (ellopták) a hatósági eljárás időtartama alatt a személyazonosításra alkalmas okmánya, valamilyen értéke. Sérelmesnek érezték a velük szemben intézkedők kommunikációját, bántalmazást panaszoltak, illetve szexuális zaklatásként élték meg a ruházat átvizsgálást, indokolatlan erőszak alkalmazásának a biometrikus adatrögzítésre kényszerítést, indokolatlannak és aránytalannak a fogvatartásukat, annak időtartamát. A sértett külföldiek kisebb arányban maguk tettek panaszt, de jellemzően jogvédő szervezet, illetve jogi képviselő által is továbbították beadványukat. A helyszínen közölt panaszok esetében végrehajtott kivizsgálásokat a hivatkozott bűncselekmények gyanúja miatt a parancsnokok, vagy a Nemzeti Védelmi Szolgálat továbbította az ügyészségnek.

A hivatkozott 16 nyomozás és az intézkedés alá vont külföldiek számának aránya egymáshoz képest elenyésző a 2015. évi tömeges bevándorlás időszakában. A bűncselekmény és/vagy bizonyíték hiányában megszüntetett eljárásokon túl nyomozás felfüggesztésére történtek intézkedések. Jogerős bírósági elmarasztalásra olyan rendőr került, aki hivatásának gyakorlásával összefüggésben embercsempésztést és más bűncselekményeket követett el.

Az Alapvető Jogok Biztosa³⁴⁷ (AJB) az emberi jogok magyarországi állapotának vizsgálata keretében kvázi-judiciális jogkörrel rendelkezik. A számára biztosított jogosítványok alkalmazásával a 2015. évi tömeges bevándorlással érintett szervezeti elemeknél, az államhatárt meg nem engedett módon átlépett külföldiek fogvatartási helyszínein rendszeresen hajtott végre látogatásokat, fogadta és vizsgálta külföldi kérelmezők beadványait³⁴⁸.

A befogadott és vizsgálat tárgyát képező beadványok közül Csongrád megye területéről 132 érkezett (1,6%). Országosan „Menekültügy, idegenrendészeti ügy” tárgykörben 207 vizsgálatra továbbított beadványt fogadott be. Előzők számok a 2015. évben rendészeti intézkedés alá vont, a menekültügyi eljárás alatt álló személyek számához képest elenyésző ügyszámok.

³⁴⁷ Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény

³⁴⁸ Beszámoló az alapvető jogok biztosának és helyetteseinek tevékenységéről 2015. (2016) Budapest, AJB Hivatala 105-108. o.

Helyszíni látogatást tett 2015. év elején a Debreceni Menekültügyi Örzött Befogadó Központban a nemzeti megelőző mechanizmus (OPCAT) keretében. Az elhelyezés, fogvatartás, ellátás, alapjogok biztosítása terén súlyos jogsértést nem tárt fel, ugyanakkor intézkedésekkel élt az ORFK, BM BÁH vezetői felé, a Belügyminiszternek normatív javaslatokat továbbított.³⁴⁹ Az AJB a tömeges bevándorlás időszakában látogatást tett külföldiek röszkei és szegedi fogvatartási helyszínein, a főti gyermekvárosban, Budapesten a Keleti pályaudvaron. Az összefoglaló értékelése szerint: *„A magyar kormány a genfi konvenciónak és a dublini rendeletnek is megfelelő szolgáltatásokat biztosít a menekülteknek, más kérdés, hogy a legtöbben ezt nem veszik igénybe. Megállapítási eredményekre alapozva felhívja a figyelmet, hogy: „Válsághelyzetben a humanitárius szempontok legyenek az elsők.” A migráció kezelésében dolgozók feladatellátásával kapcsolatos AJB megállapítás: „Személyes tapasztalatom szerint emberfeletti terhet kénytelenek viselni, miközben a körülményekhez képest a leghumánusabb módon látják el a feladatot.”³⁵⁰*

A törvényességi felügyeletet gyakorló ügyészség folyamat jelleggel, visszatérően ellenőrizte a fogvatartási körülményeket, eljárási cselekményeket. A helyzet objektív értékelése, a normatív környezet érvényesítése mellett élt figyelem felhívásokkal, ajánlásokkal. Súlyos, alapjogokat sértő körülményeket nem fedett fel a szervezet.

A nagyszámú rendészeti intézkedéshez képest elenyésző számú bűncselekmény gyanúja miatt folyt nyomozó ügyészségi eljárás, amelyek zömében bűncselekmény, illetve bizonyíték hiányában megszüntetésre kerültek.

Fentiek alapján is helytálló és képviselhető az AJB nyilatkozata, amely szerint: *„Látni kell, hogy egy olyan menekültügyi rendszerre zúdult rá a több százezres migránstömeg, ami évi 500–1000 bevándorlóra volt méretezve. Az elmúlt hetekben-hónapokban szükséghelyzet volt, amikor a korábbi, normál állapotokra szabott intézményi megoldások kudarcot szottak vallani.”* A rendészeti szerv, a menekültügyi

³⁴⁹ AJB jelentése az AJB-366/2015. számú ügyben. Forrás: <https://cutt.ly/ph4OzFZ> (Letöltés ideje: 2019. 11. 22.)

³⁵⁰ Az AJB nyilatkozata a tömeges bevándorlás rendészeti kezelésének összegzett megállapításairól. Forrás: <https://www.magyaridok.hu/belfold/ombudsman-a-magyar-kormany-megfeleloen-latja-el-a-menekulteket-23436/> (Letöltés ideje: 2018. 11. 22.)

hatóság, a magyar társadalom valamennyi részes szereplője „...*rendkívüli, korábban még nem tapasztalt helyzetben állt helyt.*”³⁵¹

A fentiek alapján megállapítható, hogy a migráció ellenőrzéséhez hozzájárulnak a rendészeti szervek hatósági felügyeletét ellátó állami szervezetek is. Az e szervezeteket érintő kutatás során arra a következtetésre jutottam, hogy a túlterheléses migráció rendészeti szerv feladatellátására gyakorolt negatív hatásai ellenére elenyésző esetben történt olyan jogsértés, amely vonatkozásában jogerős bírósági elmarasztalás született elkövető rendőrrel, katonával, börtönőrrel szemben. A kutatási eredmények rámutattak arra, hogy az Ügyészség folyamatos, helyszíni megtekintésekkel erősítette a jogszerű, szakszerű rendészeti feladatellátást, indokolt esetben észrevételeket tett, eljárás lefolytatását javasolt. Az Állampolgári jogok biztosa szintén kiemelten kezelte a külföldiekkel szembeni intézkedéseket, elhelyezési és ellátási feltételeik vizsgálatát, az alkotmányosságnak és emberiségnek való megfelelést. A körülmények helyszíni megismerése is vezetett a tolerancia képviselőinek irányába, amivel elismerték és objektíven kommunikáltak a megállapításaikat, indokolt esetben védőernyőt nyújtva a rendészeti szervek migrációkezelő munkájának méltatlan támadásaival is szemben.

4.2.3 A fejezetrész összefoglalása, következtetések

A vizsgált menekültügyi és jogvédő szervezetek tevékenysége között érdemi különbségek azonosíthatók be. Megállapítható, hogy vannak olyan nyilatkozó, véleményt közlő szervezetek, amelyek nem voltak jelen az államhatár térségében, illetve nem voltak kapcsolatban a rendészeti és menekültügyi hatósággal. Esetükben jellemzően a külföldiek személyes, vagy online közösségi felületen tett nyilatkozatai képezték értékelés, minősítés alapját.

Voltak olyan szervezetek, amelyek a felelős hatóságokkal együttműködve, vagy annak hiányában gyűjtöttek adatokat, információkat, interjúkat, de csak az intenzív migrációs nyomás időszakában, vagy annak lezárulását követően. Előzők miatt a folyamatok változását nem követték, részletes információkkal nem bírtak, a vonatkozó nemzetközi és/vagy hazai normákat a képviselt jogi és szakmai értékrend alapján közvetítették.

³⁵¹ Az AJB nyilatkozata a tömeges bevándorlás rendészeti kezelésének összegzett megállapításairól. Forrás: <https://www.magyaridok.hu/belfold/ombudsman-a-magyar-kormany-megfeleloen-latja-el-a-menekulteket-23436/> (Letöltés ideje: 2018. 11. 22.)

Több olyan civil jogvédő szervezet tevékenykedett a vizsgált időszakban, amelyek azt megelőzően és azt követően is aktív szerepet vállaltak a rendészeti szervekkel történt együttműködésben, a külföldiek jogainak képviseletében, konstruktív és általuk annak ítélt ajánlások megfogalmazásával. A jogvédő szervezetek is felvetették a személyazonosítás problematikáját, amelynek egyféle megoldására az értekezésem ajánlást mutat be.

Összességében megállapítható, hogy egyes szervezetek objektív információk hiányában, más szervezetek kvázi pillanatképek értékeléséből származtatott, ugyanakkor általánosított következtetésekkel írtak le állapotokat. Több szervezet viszont huzamos időn keresztül, folyamat jelleggel, tudományos módszertant követve folytatott monitoring vizsgálatokat és úgy alakította ki képviselt álláspontját, ajánlásait.

A kutatott civil jogvédő szervezetek és felelős hatóságok részéről a kialakult helyzet megítélésében alapvető eltérés mutatkozott a jogszabályi környezet értelmezésében, azok végrehajtásában, a probléma menekültügyi megközelítése helyett a nemzeti társadalom biztonságának előtérbe helyezésével, a tömeges bevándorlás alanyainak dokumentált ellenőrzésével.

A kutatási eredmények alapján megállapítható, hogy a tömeges irreguláris bevándorlás kezeléséért felelős rendészeti, menekültügyi és más hatóságok a nem megszokott migrációs minta időszakában biztosították a külföldiek fogvatartásának jogszerű kereteit. Ezeket a feltételeket folyamatában, a változó körülményeknek megfelelően kezelték, reagálva a törvényességi felügyeletet gyakorló, valamint a civil társadalmi kontrollt biztosító szervezetek ajánlásait.

Az a körülmény, hogy a tömeges bevándorlás időszakában súlyos jogsértések objektív keretek között nem, vagy személyhez köthető, szórvány előfordulással kerültek feltárára, arra enged következtetni, hogy a normatív szabályozás és végrehajtás a jogalkotói célt szolgálja. Tóth Judit a vele folytatott interjúban hívta fel a figyelmet, hogy a kapcsolódó hiátusok hátterében, azok kiváltó okai között megállapítható és további feltáró vizsgálatra, korrekciós intézkedésre javasolt a megfelelő infrastruktúra biztosítása.³⁵²

³⁵² Dr. Tóth Judit PhD. CSc. Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Alkotmányjogi Tanszék, tanszékvezető, egyetemi docens. Szeged, személyes interjú - 2020.11.25.

Ajánlasként megfogalmazható további következtetés szerint egyes civil társadalmi kontroll gyakorlására alkalmas szervezetek a felelős hatóságokkal egyeztetett keretek közötti időszakos konzultációs, valamint az interdiszciplináris erőforrásaikra is tekintettel a külföldi fogvatartottak alapvető jogainak monitoring kutatására kapjanak lehetőséget. A korábbi körkörös bizalomvesztést helyreállító, a társadalmi transzparencia képviselőjére és együttműködésre alkalmas szervezet tudása, képességei alkalmasak lehetnek a multikulturális környezetbe, a sérülékeny csoportba tartozó honos és kevésbé ismert szociokulturális környezeti jellemzőkkel bíró külföldiek túlnyúló intézkedések jogszerűségének, szakszerűségének preventív alkalmazására, az AJB által is javasolt humánusot erősítő intézkedési kultúra fejlesztésére.

Kutatásom során a rendészetet felügyelő állami szervektől visszaérkezett tájékoztatás az adatkérésekre szolgáltatott hiteles információk és forráskutatások alapján történt. A kutatásban érintett civil szervezetek a tájékoztatásra kérésekre eltérő módon reagálva vagy semmilyen érdemi információt nem közöltek, vagy a migráció kezelését végrehajtó rendészeti szervek munkájának egyoldalúan alulminősítéséről kaptam visszajelzést. Egyes civil szervezetek kevésbé ismert publikációkkal, ajánlásokkal, képviselői interjúval direkt módon támogatták a kutatásom. Úgy gondolom és a kutatási eredményeim is azt támasztják elő, hogy megfelelő konstruktivitás esetén mindkét fél a jobbtás irányában tud tenni az intézkedés alá vont külföldiekkel kapcsolatos eljárásokban, elhelyezésben és ellátásban. Az objektivitás és a szabályozott transzparencia igénye ezen a területen a Magyarországra nehezedő irreguláris migrációs nyomást miatt indokoltnak értékelhető. Kovács István leírásával egyetértve, a hitelesség, a nyilvánosság, a jóhiszeműség, mint ellenőrzési alapelvek a rendőrség saját ellenőrzési szabályzatában is megjelennek. A rendészeti szerv belső ellenőrzése a vezetési funkciók egyik kritikus eleme, amely a SWOT analízis kockázat elemzési modelljét és Max Weber bürokrácia elméleti megállapításait is követi. Megállapítható, hogy nem csak a normál viszonyok, hanem a nem megszokott körülmények között is biztosítania kell valamennyi szereplőnek a folyamatok, események, feltételek stb. objektív, hiteles feltárása érdekében a szabályozott együttműködést szervezeten belül és kívül egyaránt.³⁵³

³⁵³ Kovács István (2020): Elektronikus ellenőrzés: dokumentáltság, mint alapelv a Weber féle bürokratikus rendszerben. In. Szerk.: Kovács István: A digitális világ hatása a rendészeti szervek vezetés-irányítási folyamatára. Nemzetközi Tudományos Konferencia Tanulmánykötet. Budapest,

4.3 A fogvatartott külföldiek ellátásának helyzete

Magyarország államhatárán irregulárisan belépett és intézkedés alá vont személyeknek őrizetért, elhelyezésért, ellátásáért, egészségügyi és pszichoszociális támogatásáért felelős rendészeti szerv a külföldiekkel szemben kezdeményezett intézkedések kezdeti szakaszában, a fogvatartás ideje alatt a rendőrség.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. Törvény 18. § (2) rendelkezése szerint „*A rendőrség gondoskodik A fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.*” A szabályozás eleget tesz a nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó Irányelvnek³⁵⁴, illetve annak végrehajtási gyakorlatára kialakított ajánlásnak.³⁵⁵ Ugyanakkor a jogalkotó sem hivatkozott jogszabályban sem annak végrehajtására vonatkozó, a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendeletben, sem egyéb normában nem rendelkezik részleteiben az alkalmazandó protokollról, annak támogatási rendjéről, ami a sürgősségi orvosi ellátórendszer feladatain és az eseti, kislétszámú fogvatartotton túlmutat.

A 2015. évi tömeges bevándorlás időszakában a dinamikusan változó migrációs mintázat és a rendőrség migrációkezelési feladatellátási rendszerét túlterhelő tömeg a jogalkotó által a megszokott viszonyokra alkotott rendelkezése újabb kihívást jelentett. Olyan összetételű és nagyságrendű többlet feladat hárult a rendőri szervekre, amelyeket annak előzmény nélkülsége miatt, innovatív módszerekkel kellett és lehetett megoldani. A rendelkezésre álló kapacitásokon túlnyúló helyzetekben a rendőrség állománya, a területi kontakt lakosság és a fogvatartottak életének, egészségének, emberi méltóságának, mentális állapotának biztosítása külső együttműködők bevonásával valósult meg.

A kutatási tevékenységem során a forráskutatásokon túl adatkéréssel fordultam egészségügyi szervezetek felé, továbbá az egészségügyi, a pszichoszociális támogatást

Magyar Rendészettudományi Társaság. 33 - 36. o.

³⁵⁴ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2013/33/EU IRÁNYELVE (2013. június 26.) a nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról

³⁵⁵ Hajduković, Domagoj (2017): Extra-territorial processing of asylum claims and the creation of safe refugee shelters abroad. Committee on Migration, Refugees and Displaced Persons. Forrás: <https://pace.coe.int/en/files/24809> (Letöltés ideje: 2020. 11. 19.)

nyújtott nem állami szervezetektől kért adatszolgáltatás, tájékoztatási adatok alapján hajtottam végre további elemzéseket, értékeléseket.

4.3.1 Az egészségkárosodás megelőzésének, az egészségügyi ellátás rendjének tapasztalatai a túlterheléses migráció időszakában

Az Orvosok Határok Nélkül (MSF) szervezet a tömeges bevándorlás időszakában aktívan részt vett magyar³⁵⁶ és szerbiai³⁵⁷ határközeli területen is a külföldiek egészségügyi-, pszichoszociális vizsgálatában, ellátásában. Adatkérésre vonatkozó nemleges válasz miatt a szervezet esetében forráskutatási adatok alapján végeztem kutatómunkát^{358;359;360}. A forráskutatás eredményei alapján megállapítható, hogy a szervezet a rendőrséggel történt előzetes egyeztetésen alapuló együttműködés nélkül, saját módszertanát és értékrendjét, erőforrásait alkalmazta, kommunikálta előzmény nélküli aktuális információját.³⁶¹ Az vándorok egészségügyi állapotára utalva közölt tájékoztatás szerint, pl. a szerbiai Horgos település utcáján felállított alkalmi rendelőben főleg ízületi fájdalomra, a hosszú utazás miatti felületi sérülésekre panaszkodókat láttak el, valamint az időjárás romlása miatt a meghűlések tünetei okoztak egészségügyi problémákat.³⁶²

Az AIDA projekt kutatta, elemezte, értékelte a magyarországi viszonyok között a menekültügyi eljárás hatálya és valamelyik megállapított jogcím alatt álló külföldiek részére a rendőrség és a menekültügyi hatóság által biztosított egészségügyi ellátást. A tanulmány megállapításai nem tértek ki egyedi, eseti hiányosságok feltárására. Folyamatokra, normatív szabályozásra és individuális adatgyűjtésekre

³⁵⁶ MSF tájékoztatás a röszkei határátkelőhelyen történt erőszakos cselekmények külföldi sérültjeinek ellátásáról. Forrás: <https://www.origo.hu/itthon/percrolpercere/20150917-kozos-europai-erohoz-adnakatonakat-es-penz-magyarorszag.html?pldx=5> (Letöltés ideje: 2017. 09. 16.)

³⁵⁷ MSF tevékenysége a szabadkai (Szerbia) menekülttáborban. Forrás: <https://blog.atlatszo.hu/2015/06/mer-nem-marad-otthon-a-kurva-anyjaba-helyszini-riport-a-szerb-magyar-hatarrol-elozetes/> (Letöltés ideje: 2018. 11. 13.)

³⁵⁸ MSF tevékenysége a röszkei gyűjtőpontnál. Forrás: <https://uj szo.com/kulfold/folyamatosan-erkeznek-a-menekultek-roszkere> (Letöltés ideje: 2018. 09. 12.)

³⁵⁹ Elkerítve. Magyarország jogsértései a menekültekkel és migránsokkal szemben. (2015) 26. o. Forrás: <https://www.amnesty.org/download/documents/eur2726142015hungarian.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 11. 29.)

³⁶⁰ MSF röszkei tevékenységéről szóló MTI tudósítás. Forrás: <https://www.zaol.hu/belfold/folyamatosan-erkeznek-a-migransok-roszke-1725764/> Letöltés ideje: 2020. 09. 13.)

³⁶¹ MSF – Teresa Sam Cristobal kommunikációs nyilatkozat. Forrás: https://hvg.hu/itthon/20150909_Sosem_latott_tomeget_varnak_Roszke_szer (Letöltés ideje: 2019. 09. 09.)

³⁶² MSF egészségügyi tevékenysége Horgoson. Forrás: <https://pannonrtv.com/rovatok/tarsadalom/migransaradat-ellen-tiltakoztak-jobbik-aktivistai-roszken-video> (Letöltés ideje: 2020. 09. 03.)

épültek, amely tevékenységnek alapját képezte a felelős hatóságokkal történt érdemi együttműködés. A tanulmány bemutatja, hogy a migráció rászoruló alanyainak biztosított a sürgősségi, ingyenes egészségügyi ellátás. Hiányosságként került megállapításra, hogy a határmenti helyszíneken a felelős hatóság által végrehajtott egészségügyi szűrő- és ellátó munka az akut esetekre korlátozódik, általános állapot felmérés, mentális szűrés és ellátás azokon a helyszíneken nem történtek. Jó gyakorlatként emeli ki a projekt a sérülékeny, nem jogképes külföldiek esetében a jogi képviselő kirendelését. A tájékoztatási feladatokkal kapcsolatosan felhívják a figyelmet arra, hogy a külföldi számára biztosított a speciális (pl. orvosi vizsgálat, kezelés rendje stb.) tájékoztatás, de többek között az elhelyezésére, az ellátására kiterjedő információk jellemzően kevésbé állnak a külföldiek által értett, beszélt nyelven a rendelkezésükre.³⁶³

A WHO az Emberi Erőforrások Minisztériumával közös gondozásban adta ki a Magyarországot 2015. évben érintett tömeges bevándorlás akut rendszertegészségügyi ellátási vizsgálatáról készített kutatási jelentést. A felelős hatóságokkal együttműködve hajtott végre a szervezet helyszíni látogatásokat, készített interjúkat külföldiekkel és az ellátórendszer tagjaival, tanulmányozták a normatív környezetet, a gyakorlati módszertant. A kutatásba az állami felelős szereplők mellett bevontak NGO és egyházi vezetőket, tájékoztatást kérve és kapva a tevékenységükről, az együttműködés rendjéről, tapasztalatairól. Az alkalmazott kutatásmódszertan a WHO nemzetközi protokollját követte, amely alapján vizsgálat tárgyát képezte a szervezet által minősített hat kritikus elem: a vezetés és irányító tevékenység; az egészségügyi ellátás és annak finanszírozása; az egészségügyi tevékenység humán erőforrása; a rendelkezésre álló orvosi eszközök és vakcinák, illetve technológia; a külföldi páciensek tájékoztatási rendje; az egészségügy szolgáltatások biztosításának helyzete.

A kutatási eredmények összegzése alapján az egészségügyi világszervezet a magyar felelős hatóságok tevékenységének, alkalmazott innovatív módszertanainak elismerése mellett fogalmazott meg ajánlásokat. Felhívták a figyelmet, hogy komplex, kockázatelemzésre épülő egészségvédelmi tervet kell készíteni, amelybe a 2015. évi tanulságokat, a legjobb gyakorlatokat be kell építeni. A tervezési szint a kormányzati, központi szinttől a helyi felelős szervezetig kell, hogy történjen és abba az állami

³⁶³ Az AIDA projekt értékelő jelentése Magyarországról. (2015) Forrás: <https://www.refworld.org/pdfid/56652db64.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 08. 22.)

felelős szervezeteken túl az NGO, a karitatív, valamint egyházi szereplőket is bele kell vonni. A tervezési feladatok elsődleges célzottja a rendőrség és a menekültügyi hatóság. Javaslatként fogalmazódott meg helyzetspecifikus kommunikációs stratégia kidolgozása, majd annak szisztematikus követése, amelynek részesei az érintett külföldi páciensek, a helyi lakosság, az ellátást végrehajtó szervezet állománya. A kommunikációnak részét kell képeznie az egészségmegőrzésnek és a járvány megelőzési feladatoknak egyéni, közösségi, szervezeti szinteken. Tervezési szinten javasolt a migrációs mintát, a változásokat megelőzni képes reakálási kapacitások, belső humánerőforrás átcsoportosításának kidolgozása aktualizált adatbázisok ismeretében. Kiemelt tervezési és végrehajtási feladatként kell szerepeltetni az ellátást biztosító, az érintett lakosság és az érkező vándorok vakcinációját.

Ajánlasként fogalmazta meg a szervezet olyan adatbázis kialakítását, amely a vizsgált, ellátott külföldiek tárgyköri anamnézis adatait tartalmazza. Felhívta a kormányzat figyelmét a WHO vizsgálatot végző csoportja, hogy a nem tervezhető egészségügyi feladatok többletköltségeinek finanszírozására tartalékalapot kell létrehozni, növelni kell a pszichoszociális szűrést és ellátást.³⁶⁴

A MVK a rendőrséggel együttműködve látta el támogató, együttműködő feladatát. Ennek részét képezte az egészségügyi szolgáltatás is, amely kettős irányú volt. Egyrészt kialakították a rendőrség által intézkedés alá vont, rászoruló külföldiek esetében láttak el elsősegélynyújtó, valamint pszichoszociális támogatást, másrészt az aktivisták személyi jóléti egészségügyi biztonságának feltételrendszerét. A támogatást az érkező külföldiek igényelték, elfogadták a képviselt szervezet globális függetlenségének elismerése miatt.³⁶⁵

A katolikus egyház karitatív szervezete a rendőrség felkérésére, vele együttműködve alakította ki az intézkedés alá vont külföldiek egészségügyi ellátásának humán és tárgyi feltételrendszerét. A segítő szolgálatot a felekezeti alapokon nyugvó bizalmatlanság miatt az érkezők nem igényelték, elutasították, így ennek a támogatási megoldásnak a megszüntetéséről született döntés.³⁶⁶

³⁶⁴ WHO Regional Office for Europe (2016): Hungary: assessing health-system capacity to manage sudden, large influxes of migrants. Joint report on a mission of the Hungarian Ministry of Human Capacities and the WHO. Regional Office for Europe, Copenhagen

³⁶⁵ Sasvári Krisztina, Magyar Vöröskereszt, Csongrád Megyei Szervezet, Igazgató. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

³⁶⁶ Dr. Kiss-Rigó László, Szeged-Csanádi Egyházmegye, megyés püspök. Szeged, személyes interjú - 2020.11.13.

A szegedi központi vasútállomás előtti területen az iszlám követői közül vállaltak és teljesítettek humanitárius segítséget az ott várakozó vándorok részére a már Magyarországon élő hívők. Szeged város egyetemi oktatási központ is, amelynek intézményei között végzett orvosok, egészségügyi szakemberek, diákok nyújtottak ellátást az arra rászoruló külföldieknek. A civil szerveződés szintjén koordinált segítségnyújtást az idegen kulturális viszonyok között az azonos identitású emberektől feltétel nélkül elfogadták, amíg erre a szolgáltatás nyújtásra lehetőség volt.³⁶⁷

A 2014. évben súlyosbodó, majd 2015. esztendőben már tömegessé vált irreguláris bevándorlási kísérletek időszakában a rendőrség, annak legnagyobb nyomásnak kitett területi szerve, a CSMRFK folyamatában elemezte, értékelt a jelentkező egészségügyi kockázatokat. A feladatokat elsődlegesen végrehajtották, az ő családtagjaik, a területi kontakt lehetősége miatt a helyi lakosság védelme érdekében, valamint a Magyarországon kialakult jó közegészségügyi-járványügyi helyzet megőrzése miatt szükségessé vált, hogy a tüneteket mutató fertőző megbetegedések minél előbb felismerésre kerüljenek. Ennek érdekében a rendőrök a leggyakrabban előforduló fertőző betegségek témakörében kötelező jelleggel oktatásban részesültek. Az oktatási anyag alapjául szolgált „*Módszertani útmutató a fertőző betegségek megelőzéséről*” című, fényképes melléklettel ellátott kivonat valamennyi szolgálati helyen rendelkezésre állt.³⁶⁸ A megelőző intézkedések erősítése érdekében a külföldiekkel tolmács útján történt adatfelvétel során pontosításra került, hogy a nyilatkozó szenved-e valamilyen akut megbetegedésben, kezelték-e őt korábban valamilyen fertőző betegség miatt. A pozitív anamnézist adó személyek kiemelése és soron kívüli orvosi vizsgálata minden esetben megtörtént.

Az egyéni megelőzés érdekében kötelező volt a szájmaszk és a gumikesztyű használata a ruházat átvizsgálásakor, illetve az irreguláris határátlépőkkel történő egyéb kontaktus esetén. Biztosított volt a fertőtlenítő kézmosás lehetősége, ami a szállításra használt gépjárművekben is rendelkezésre állt. A gépjárműben utazók védelme érdekében egyszer használatos nylon ülészeteket alkalmazott a rendőrség, amelyek használatával a kontamináció is csökkenthetővé vált. A jelentős igények miatt

³⁶⁷ X. X. hoca – teljes anonimitás, algériai származású férfi, magyar állampolgár. Szeged, személyes interjú - 2020.12.03.

³⁶⁸ A fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet

szolgáltatói szerződés alapján vált biztosítottná a helyiségek, járművek, eszközök megfelelő hatékonyságú fertőtlenítése.

Az irreguláris határátlépők többsége már a 2013. évben járványügyi kockázatot jelentő országokból³⁶⁹, pl. Afganisztánból érkezett, ezért a rendőrség a dolgozóinak biztosította a Magyar Honvédség által misszióba kiküldött tagjainak kötelezően beadott védőoltások felvételét is. Ez az oltási sorozat szamaráköhögés, torokgyík, tetanusz, járványos gyermekbénulás, kullancsok által okozott agyvelőgyulladás, fertőző agyhártyagyulladás, fertőző májgyulladás ellen védett. Ezzel a lehetőséggel az állomány közel fele élt is. Az idő múlásával keletkezett tapasztalati adatok azt mutatták, hogy nem szükséges az oltási sorozat beadása, mivel az oltatlan állomány körében sem fordult elő több megbetegedés, mint az oltottak között. A megfelelően használt egyéni védőeszközök és elméleti felkészültség, alkalmazott megelőző módszertan kellően hatékonyak bizonyult a fertőző megbetegedésekkel szemben.

A Szegedi Határrendészeti Kirendeltségen a megemelkedett és a növekvő előállított számokat követő vizsgálati esetszám szükségessé tette az egészségügyi normáknak megfelelő orvosi vizsgáló kialakítását. A kiszűrt fertőző betegek (aktív TBC-s, rühatka fertőzött, AIDS, enterális-, illetve légúti fertőző betegségekre gyanús esetek stb.) számára elkülönítő helyiség is kialakításra került, amelynek költségeit a CSMRFK finanszírozta. A támogató helyiség sem oldotta meg az egyre növekvő létszámmal járó mindennapos problémákat, hiszen a vizsgálóhelyiség csak minimális felszereltséggel rendelkezett. Különös gondot jelentett a relatíve gyakran előforduló rühesség első ellátásának megoldása és a nyugat-afrikai ebola járvány újlag bekövetkezett kirobbanása. A hírek ismertté válását követően egyetlen hajléktalanszálló, karitatív szervezet sem fogadta be fertőtlenítő fürdetésre a rühatka fertőzésre gyanús külföldieket. Tovább kellett gondolni a fogvatartási szabályok között rögzített előállítási időn belül az egészségügyi ellátás rendszerének bővítését, amelyet a hivatkozott rendőrségi törvényi hely elrendelt, de annak kereteit sem az, sem az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény nem írja le.

A hiátus innovatív kezelése érdekében Egészségügyi Áteresztő Pontként (EÁP), az ORFK anyagi támogatásával a háziorvosi minimumfeltételeknek megfelelő felszereltségű orvosi rendelő lett kialakítva a SZHRK területén. A rendelőben

³⁶⁹ WHO által kezelt nemzeti egészségügyi profiladatok. Forrás: https://www.who.int/violence_injury_prevention/road_safety_status/country_profiles/en/ (Letöltés ideje: 2020. 04. 28.)

biztosított voltak a maximális egészségvédelem követelményei (FFP3-s maszk, AIDS elleni védőfelszerelés stb.). A Magyar Honvédség segítségével két elem összeépítésével fürdető-fertőtlenítő konténerblokk került kialakításra. A konténerben átmenő rendszerben a fertőtlenítés alá vont személy számára három vandálbiztos zuhanyzó állt rendelkezésre. A fertőzött személy ruházatát veszélyes hulladékként összegyűjtötték, a megsemmisítés annak szabályai szerint történt meg. A felcserek segítségével történt első kezelés után a fertőzött személy a MVK által biztosított tiszta ruházatot kapott, majd a tiszta oldalon távozhatott a konténerből. A keletkezett szennyvíz kétszeri fertőtlenítésen esett át a földbe helyezett tartályokban klórmész alkalmazásával. A szennyvizet csak ezt követően, a megfelelő behatási idő elteltével szivattyúzták át a közüzemi hálózatba. Az egyéb orvosi ellátáshoz szükséges alapvető gyógyszerek beszerzését részben a CSMRFK finanszírozta saját vásárlással, illetőleg részben adományokból. A személyi háttérrel öt orvos és négy felcsere biztosította. Az orvosok 7/24 órás ügyeleti szolgálatot láttak el, a felcserek pedig váltásos rendszerben csaknem a nap minden óráját lefedve végezték a munkájukat.

A rendőri szerv járványmegelőzési és betegellátási intézkedései az eljárás alá vont külföldiek sürgősségi és alapellátásában minőségi fejlődést eredményezett, egyúttal csökkent az OMSZ, az Orvosi Ügyelet és a Sürgősségi Betegellátó Osztály (SBO) leterheltsége is. Az EÁP 2014. október 16-án állt fel, hatósági működési engedéllyel 2014. november 1. óta rendelkezik.

Az EÁP ugyan teljesítette feladatát a 2014. évi első migrációs hullám, a koszovói exodus végéig, de akkor már a napi 1200-1500 fő irreguláris határátlépő elhelyezése nem volt megoldható a SZHRK területén. A zsúfoltság csökkentése érdekében nyílt meg az ún. „Hangár”, 2015. februárjában. Az akkor még kezelhető számú előállított külföldi egészségügyi ellátása biztosított volt a betegek, a panaszosok EÁP-ra történt beszállításával.

A dinamikus növekvő irreguláris határátlépések száma azonban az év közepére túlterhelte, ellehetetlenítette az előállítási idők személyenkénti biztosítását, ezért a jogsértő állapot megelőzésére az ország több megyéjének a közreműködése is szükségessé vált, ahova buszokkal szállították el a külföldieket. A napi 2-3000 (a határzár kiépítését megelőzően 8-10-15 ezer) fő a Horgos-Röszke vasútvonal mentén érkezett meg nem engedett módon Magyarország területére. Az ott kialakított és más helyszíneken lévő gyűjtőpontokról szintén buszokkal szállították el az irreguláris határátlépőket a hangárba, ahol tovább szállításukig elhelyezésre kerültek. Az ott

kialakított ideiglenes egészségügyi pontot a MVK érdemi együttműködésével működtette a CSMRFK.

Az egészségügyi szűrővizsgálatok, az akut- és az alapellátás, az életkor meghatározásának megszervezésekor figyelembe kellett venni az előállítási időtartamot, a sérülékenyekre vonatkozó speciális fogvatartási szabályokat. A különösen veszélyeztetettek (krónikus betegek, terhesek, csecsemőkkel, kisgyermekkel utazók stb.) soron kívül vizsgálatra és ellátásra, vagy tovább irányításra kerültek. A tovább szállítás esetén a veszélyeztetettség oka, illetve az elkezdett kezelés önálló dokumentációban lett rögzítve. Amennyiben a két orvos létszáma nem tette lehetővé a teljes 24 órás orvosi ellátás biztosítását, akkor „police medic”³⁷⁰ végzettségű rendőrt (ez megfelel a polgári mentőtiszt végzettségnek), illetve a MVK segítségével mentőtisztet, vagy ápoló végzettségű aktivistát biztosított a rendőrség a telefonos orvosi készenlét mellett.

2015. január 1. és szeptember 7. közötti időszakban az előállított külföldiek közül akut viszonyok között 10.206 főt látott el a CSMRFK. Szakrendelésre 28, klinikai ambulanciára, SBO-ra 224, fekvőbeteg intézménybe 54 főt utaltak az orvosok. 77 alkalommal kellett OMSZ segítségét kérni, két gyermek születése az anya előállítási időszakában történt, előállított külföldi elhalálása nem következett be. Fertőző betegek között a gyorsított ellátás mellett is öt TBC aktív, tíz hepatitiszes beteget, három HIV fertőzöttet, öt tetves és 170 rühatka fertőzöttet, valamint egy csoportban 49 enterális megbetegedésben szenvedőt szűrtek ki a vizsgálatokat végrehajtók. Ennek a megelőző munkának is köszönhetően a Szegedi Tudomány Egyetem szakintézményeit, az Országos Mentő Szolgálatot csak nagyon indokolt esetben vették igénybe, így a helyi lakosság napi rutin betegellátását csak mérsékelten befolyásolta a tömeges bevándorlás okozta egészségügyi intézkedési feladatrendszer.³⁷¹

Az ORFK, annak Egészségügyi Szakirányító és Hatósági Főosztálya a hierarchikus szervezetre jellemző információáramlásból érkezett adatokat folyamatosan elemezte. Felügyelte az eljárás alá vont külföldiek, a rendőri állomány

³⁷⁰ Police Medic képzés.

Forrás: http://www.bm-tt.hu/assets/letolt/e5konf/nap11/7_Dr%20Rendeki_Dr_Vajda.pptx (Letöltés ideje: 2019. 11. 18.)

³⁷¹ Pusztainé dr. Báró Livia (2016): Az illegális migráció egészségügyi kezelésének, járvány megelőzési feladatainak tapasztalatai. Előadás. Forrás: <https://adoc.pub/mot-omsz-msotke-kzs-tudomanyos-rendezenye-szeged-hotel-forr.html> (Letöltés ideje: 2019. 12. 06.)

és az érintett települések lakossága egészségügyi helyzetét, vizsgálta a kockázati elemeket. A normál ellátást igénylő helyzet humánerőforrásának biztosítására a szervezet átvilágítását hajtotta végre, intézkedett a központi szerv az orvosok, egészségügyi szakdolgozók átmeneti kirendelésére. A rendőri állomány egészségvédelmét növelő tájékoztató és egészségügyi egységcsomagot a rendőrség biztosította, valamint gyógyszerek beszerzését, adományozási befogadó tevékenységet koordinálta. A visszatérő szakmai ellenőrzések megállapításai és a rendőri állomány kérdőíves értékelési eredményei szerint *„a megfelelő elhelyezési, ellátási, higiénés és egészségvédelmi szabályok betartása esetén a tömeges irreguláris bevándorlás az átlagostól jelentősen eltérő munkaköri kockázatot és fertőzésveszélyt a rendőri állomány részére nem jelent.”*³⁷²

A tömeges bevándorlás feladatainak kezelésében érintett rendőri állomány szolgálati helyein folyamatosan közegészségügyi-, járványügyi- és munkavédelmi ellenőrzések kerültek végrehajtásra a szükséges korrekciók soron kívüli rendezésével. Az állomány tájékoztatása, képzése folyamatos feladat volt, amelynek megerősítésére szakmai iránymutatások és módszertani útmutatók kerültek biztosításra. A kollégák részére a munkáltató biztosította az egészségügyi alapellátást, szükséges védőoltásokat, egyéni védőeszközöket és pszichológiai támogatást olyan szakemberekkel, akik a szolgálatteljesítési helyeken is jelen voltak. Mivel a mentális terhelés miatt felmerült a lehetősége a kollégák esetében poszttraumás stresszbetegség kialakulására, a parancsnoki állomány ebben a témakörben kiegészítő felkészítést kapott a felismerést célul tűzve. A rendőri állomány kérdőívén adott válaszok ezt a vélelmet megerősítették, valós problémaként jelezték vissza.

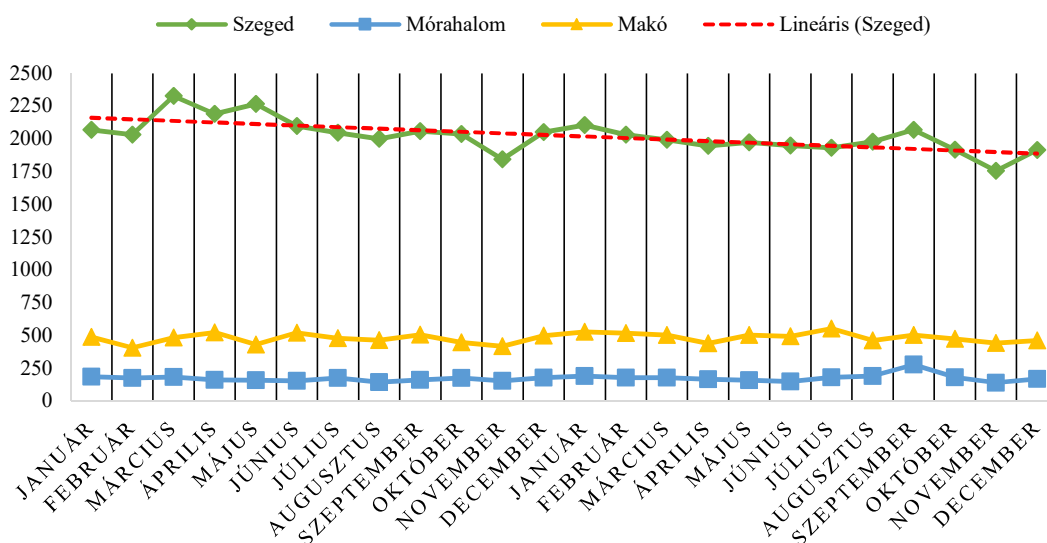
A központi szerv a felnőtt kísérő nélkül érkezett, magát kiskorúnak nyilatkozó eljárás alatt álló külföldiek esetében a fogvartartási szabályokra és az „in dubio pro reo” alapelvre is tekintettel biztosította a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet 2014. 01. 15-én jóváhagyott szakmai ajánlását az életkorbecslésre.³⁷³

Az OMSZ Dél-alföldi Regionális Mentőszervezet az adatkérésre válaszolva továbbította a 2014. 01. 01. – 2015. 12. 31. időszakban a tömeges

³⁷² Dr. Sipos Edina (2015): A rendőrség szerepe a migránsok egészségügyi ellátásában, a személyi állomány védelmében tett intézkedések. Előadás. Forrás: <https://slideplayer.hu/slide/11145863/> (Letöltés ideje: 2020. 01. 11.)

³⁷³ Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet szakmai módszertani ajánlása a kísérő nélküli, magukat kiskorúnak valló migránsok életkor meghatározására. Forrás: http://www.bszki.hu/e107_files/downloads/szakmai_modszertani_ajanlas_kiskoru_migrans.pdf (Letöltés ideje: 2020. 10. 19.)

irreguláris bevándorlásban leginkább érintett Csongrád megyei határszakaszon illetékes három mentőállomás havi összesített vonulási adatait.

Az OMSZ Dél-Alföldi Regionális Szervezetének Szeged-, Mórahalom-, Makó Mentőállomásainak vonulásai (2014. 01. 01. – 2015. 12. 31.) – saját szerkesztés (2020. 12. 11.)

Az adatok elemzése alapján a szegedi állomás vonulási száma ugyan kiemelkedik a másik két állomásétól, de szignifikáns összefüggés nem állapítható meg a tömeges bevándorlás területi adataival. A CSMRFK egészségügyi szolgálata által kezelt adatok tanúsága szerint az EÁP 2014. novemberi beüzemelése, a 2015. 01-02, és 08-09. havi bevándorlási számok között vonható párhuzam, viszont a regisztrált 2015.01.01.-09.07. időszakban OMSZ szállítás kérés a rendőrség részéről nem gyakorolható érdemi túlterhelést a támogató szervezetre. Ugyanakkor a rendőrség egészségügyi állománya által a hivatkozott időszakban ellátott 10.206 fő, amely a SZHRK illetékességi területén az államhatáron jogellenes belépés miatt eljárás alá vont 183.460 fő³⁷⁴ 5,6% -a és pl. Barcs, vagy Celldömölk 2019. évi teljes lélekszámával megegyezik.³⁷⁵ Ez az ellátási szám a nem megszokott környezetben jelentős többlet terhelést okozott a rendőri egészségügyi szervezetnek, ugyanakkor

³⁷⁴ Forrás: ORFK Rendészeti Főigazgatóság, Határrendészeti Főosztály által adatkérésre továbbított 2015. évi adatok.

³⁷⁵ Központi Statisztikai Hivatal (2019): Magyarország közigazgatási helynévkönyve, 2019. január 1. Budapest, KSH, 23. o.

jelentős többlet források elvonásától mentesítette³⁷⁶ a helyi egészségügyi ellátórendszer, biztosította a helyi lakosságnak a megszokott egészségügyi ellátását.

A Nemzeti Népegészségügyi Központ (NNK) az adatkérésre válaszolva tájékoztatót, hogy jogutódként 2018. október 1-én jött létre. Az NNK hatósági feladatait ellátó jogelőd szervezet 2015. évben az Országos Tisztifőorvosi Hivatal (OTH) volt, amely szervezeti elem és annak képviselője – kezelt adatok szerint – a 2015. évben helyszíni látogatásokon nem vett részt a CSMRFK által működtetett fogvatartási helyeken. A tájékoztatásban foglaltakat a fókuszcsoporthoz SZHRK is megerősítette. A jogelőd szervezet Csongrád Megyei Kormányhivatal, Népegészségügyi Főosztálya hatósági eljárás keretében véleményezte és engedélyezte a SZHRK objektumában EÁP³⁷⁷ működtetését³⁷⁸, felügyelte az alkalmazott egészségügyi protokollt.

4.3.2 Az intézkedés alá vont külföldiek ellátása a rendőrség részéről a karitatív szervezetek bevonásával

Az államhatáron történt jogellenes belépést követően a rendőrségnek, mint intézkedő és fogvatartó szervezetnek eleget kellett tenni a változó migrációs minta és nagyságrendű előállított esetében az ellátási kötelezettségeinek.³⁷⁹ Az ellátási feladatokra a rendőrség (helyi szervei) sem humán, sem eszköz kapacitással, sem többlet anyagi forrással nem rendelkezett, az előállítottak eltérő kultúrája, étkezési szokásai, életkori igényei kevésbé voltak ismerve, amelynek biztosítását önerőből, majd szolgáltató bevonásával, karitatív szervezetek támogatásával sikerült érdemben megoldani. „...mindenféle problémáink volt az ellátással, az elhelyezéssel, az étkeztetéssel.”³⁸⁰

A rendőrséggel együttműködve, a külföldiek ellátásában történő érdemi tevékenységet hajtott végre a Vöröskereszt. A feladatellátásba felkérés alapján,

³⁷⁶ Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 95.§, 142.§ (1-4)

³⁷⁷ Az egészségügyi intézmények egészségügyi válsághelyzeti terveinek tartalmi követelményeiről, valamint egyes egészségügyi tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló 43/2014. (VIII. 19.) EMMI rendelet 2. melléklet 14.2.1.

³⁷⁸ Egészségügy Áteresztő Pont a Szeged Határrendészeti Kirendeltségen. Forrás: <https://szegedma.hu/2014/11/egeszsegugyi-vizsgalopontot-letesitettek-az-illegalis-migransoknak-szegeden-fotok> (Letöltés ideje: 2019. 12. 28.)

³⁷⁹ A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 24. Elfogás és előállítás 31. §

³⁸⁰ Rác Róbert, rendőrségi főtanácsos, rendőr ezredes, Kelebia Határrendészeti Kirendeltség vezetője. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

előzmény tapasztalatok nélkül kapcsolódtak be. „... a tömeges mozgás előtti, vagy az azt megelőző időszakban más karitatív szervezetektől olyan nagyon tudomással nem bírtam. ... hogy indokolt volt-e a bevonása a dologba nem tudom, abszolút szakmailag szerintem egy nagyon jó döntés volt abból a szempontból, hogy ezeknek az embereknek mindenféleképp jót tett az adott ellátás, ez a plusz szolgáltatás, amit az előállításuk, vagy fogva tartásuk idején a Vöröskereszt biztosítani tud. Nem volt nagy valami, de mégiscsak ők egy olyan élethelyzetben voltak, amikor a lelki támogatás jól jön, amúgy mindenkinek biztos, hogy egy pozitívum elem. Úgyhogy én abszolút indokoltnak tartom, vagy jó döntésnek tartom. Nem hiszem, hogy ez egy kötelező előírás. Nem ismerem annyira a rendőrségi protokollokat, de a rendőrségnek a részéről egy nagyon pozitív döntés volt, mindent támogatva nekünk ebben a programban, amelynek mi hasznos elemei lehettünk a folyamatban.

Ugye a nyár elején indult el egyben hatalmas dömping, ahova mi bevonásra kerültünk és elsősorban itt is szociális segítségnyújtásra volt szükség és a gyerekeket foglalkoztattuk, illetve, ha volt olyan adományunk, amit kaptunk, akkor annak a kiosztásában is közreműködtünk. Ahogy egyre nagyobbá vált a helyzet a mi jelenlétünk is egyre fokozottabbá vált, ahol a nyár folyamán a Csongrád megyei munkatársak állták a sarat. Ha jól emlékszem akkor mindennap kint voltunk nyolc órában.

A feladatellátás területére, a határrendészettel egyeztetve jutottunk be. Én egyébként nagyon büszke vagyok rá, hogy ebben a feladatban részt vettünk, mert törvényi kötelezettségünk is volt, a másik pedig egy szakmai elismerés számomra a határrendészet, a rendőrség részéről, hogy bevontak ebbe a munkába és megvolt bennük ebben a nagyon kényes szituációban a bizalmuk felénk és tényleg engedték, hogy a szakmai munkát, abszolút ránk bízva, a magunk tudása és jó akarata szerint végezhessük. Gondolom, hogy ez egy hatalmas szakmai munka volt a Magyar Vöröskereszt életében és a Nemzetközi Vöröskereszt is felfigyelt és az országos Vöröskereszt beavatkozik nyilván egyéb területeken, ezért mi kicsi szervezet vagyunk, a forrásaink korlátozottak és az Országos Igazgatósággal egyeztetve, egy nemzetközi program épült föl a menekülők ellátására, ami 2015 augusztusában indult el, amikor is az ország minden területéről toboroztunk önkénteseket.

Egy újfajta feladat volt. Igen a 8 órás műszakot végig kellett csinálni, nem csak a munkát, hanem ki kellett menni, úgyhogy nem volt egyszerű a feladat és nekünk erre amúgy költségvetésünk, külön egyáltalán nem volt a megyei szervezetnek, amúgy hogy nem foglalkoztunk egyből a mindennapokban, úgyhogy augusztustól az országos

központ és a Nemzetközi Vöröskereszt bevonásával folytatódott a program, amelynek keretében finanszírozta a menekültek ellátását, utána pedig 5 év lett belőle, úgyhogy az hosszabbívű programnak a támogatását jelenti. Egyébként a menekültellátással kapcsolatos feladatellátás több évig fennált, hiszen a tranzitónákban is láttunk el feladatot.

Sok terméket vásárolt a Vöröskereszt védelmi csomagokra, személyes higiénés felszerelésre és ilyen jellegű beszerzéseket jelentettek be az országos hatóságnak a nemzetközi finanszírozásból. Aztán amikor megváltozott a helyzet, akkor a finanszírozók közé belépett a magyar kormány is és a tranzitónákban való munkálkodását a Magyar Vöröskeresztnek egyrészt nem kifogásolta, másrészt pedig a magyar kormány is finanszírozta a munkáját. De nem csak a Vöröskeresztnek egyébként, hanem amikor már tranzitónák voltak, akkor nagyon sok civil szervezet is erősebben belépett a munkába. A hangárban, ha jól tudom, nem nagyon volt rajtunk kívül más civil szervezet, a tranzitónához már elég sok civil szervezet jött ki feladatot ellátni és mindenki részesült a magyar kormány támogatásában ahhoz, hogy ezt a munkát tudják minél szélesebb körben végezni.”³⁸¹

Saját szervezéssel kapcsolódott be az iszlám egyház magyarországi hívőinek egy része Szegeden, illetve Röszkén az érkező vándorok támogatásába, ellátásába. A rendőrség részéről nem érkezett irányukba felkérés ilyen együttműködésre, holott más fogvatartottak esetében (idegenrendészeti, bűnügyi) korábbi időszakban voltak ilyen jellegű közös tevékenységek. A 2015. évi tömeges bevándorlás alatt ők sem ajánlották fel a szervezetnek a részvételi lehetőséget, az aktív együttműködést, az iszlám követőinek elutasító magyarországi társadalmi hangulatára hivatkozva.

„Hát igen, amit mondtam az állomásnál ott voltak központ és ott vannak a gyerekeim, a családom, ott voltak segítettek, az ismerősök és ismeretlenek is. Ott jött, jött létre egy kis társadalom is, próbálta segíteni a muszlimok, orvosok ott is voltak mindig is, mikor nekünk volt itt a közös. Én majd kicsit magyarázza, azok a fiatalok féltek is odamentek az első évesek, aki itt van. Első év volt sok, sok év nem olyan, mint aki negyedik, már neki van tapasztalat, de próbáltam kicsit mertek segíteni, ez segíteni is nekik. Hogy tudnak integrálni maguk, megnézik, hogy csinálják az emberek. Mi a tapasztalat. Hiába, van ilyen probléma, ezért ott próbáltam segíteni, a fordítást

³⁸¹ Sasvári Krisztina, Magyar Vöröskereszt, Csongrád Megyei Szervezet, Igazgató. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

mondták magyaroknak tudnak, hogy mindig értik valaki, hogy segíti a fordítást, azért fontos.

Nem hallottam, bár itt nem hallottam arról, de van egy másik, ahol lehet ott, én nem hallottam ott volt és nem hallottam, egy másik egyház, aki, aki részt vett ebben. Hát igen, ezért mikor megbízunk, azok, akik kérdések, akár a konkrét dolgokra lépés, a fordítás. A beszélgetés, a kommunikáció, az mikor valaki, aki látja, hogy épp arab, nem azért, aki itt voltak, nem csak arabok voltak, ők voltak indiai, voltak perzsa, aki nézi ezek vallás, ez a kommunikáció könnyebb lesz és mi tudok segíteni azok, aki akár stresszbe vannak. Mi ez a nyomás, az kicsit fogni az a nagy is, hogy ne legyen nagy nyomás, de nem kaptunk szerepet. Azért ott vannak a rengeteg politikai dolog és mélyek. Ez no, no politika, no politika, ez segítőkészség.”³⁸²

A magyar katolikus egyház a Karitáson keresztül a rendőrség felkérésére, vele együttműködve nyújtott az érkező vándorok részére karitatív segítséget, vett részt ellátásukban. „... tapasztalatom volt, de én még mindig a katolikusról általában, főleg a keresztény egyházakról mondhatom, a katolikus egyháznak természetes az, aki ha bárhol, bármilyen okból, bármilyen körülmények között valaki szenved, szükségét szenved, segítségre szorul, akkor annak lehetőség szerint segítünk. Ez nem kérdés. Ez független a pápai megnyilatkozásoktól, vagy egy példától, ha egy egyház nem ezt tette, ha nem ezt teszi, akkor nem az evangéliumot követi, nem a küldetését teljesíti. Tehát ez nem kérdés.

Más módon a mai napig is ezt teszi, de abban a kritikus időszakban, amelynek nem is tudom már pontosan az időtartamát, talán fél év volt. Arra emlékszem, hogy egyből, kérésre természetesen, de a Karitás egyházmegyei hivatalos karitatív intézménye és a munkatársai nagyon sok önkéntessel megjelentek ott a sátrak, sátrakban, sátrakat építettek és a sátrakban élelmiszert, ruhát orvosi ellátást, egészségügyi ellátást orvosokkal, gyógyszerekkel adtak bárkinek, ha kértek. Akinek erre szüksége volt egyrészt.

Másrészt pedig egy ideig már nem tudom pontosan meddig, de a kíséret nélküli kiskorúaknak az elhelyezését mi oldottuk meg Hódmezővásárhelyen azt hiszem, mindenféle hatósági együttműködéssel, illetve ellátásukat, oktatásukat stb. egy darabig, nem tudom pontosan meddig tartott, mert utána ez máshol lesz. Mert ugye ez az ügy harmadrészen pedig segítséget nyújtottunk, amikor a folyamat indult és

³⁸² X. X. hoca – teljes anonimitás, algériai származású férfi, magyar állampolgár. Szeged, személyes interjú - 2020.12.03.

*aránylag váratlanul érte, meglehetősen nagy számokban a rendőrséget az idevezényelt rendőröknek elhelyezést adtunk, még nem volt megszervezve, az ellátásban segédkeztek.”*³⁸³

A társadalmi többség által ismert értelmezésben az NGO -k esetében nem különül el egymástól tematikusan a jogi segítségnyújtás, vagy az egészségügyi ellátás, az egyéni igényeknek megfelelő ruházat, élelmiszer stb. biztosítása. A rendőrségi fogvatartási helyszíneken, gyűjtőpontokon monitoring látogatást tett megbízott ügyvéd szerint sem a rendőrség, sem a vándorok részéről felróható magatartás nem volt észlelt: *„A karitatív szerveknél nyilván jellegüknél, a jellegükből adódóan konfliktust én soha nem tapasztaltam, nekik ugyanaz volt a feladatuk, hogy próbálják őket segíteni.”*³⁸⁴

Az intézkedési számok miatt, a kutatásba bevont helyi önkormányzatok vezetői, képviselve a lakosság megítélését, eltérően nyilatkoztak a civil szervezetek, vándorokat segítő, ellátó tevékenységéről.

*„Hát rendkívül károsnak ítélem meg. Semmi szükség nem volt rájuk, mert ők itt gyakorlatilag a politikai pecsenyéjüket sütögetni jöttek ide, semmilyen effektív tényleges segítséget nem adtak a migránsoknak, egy részüknek, sőt a túlnyomó többségnek nem is volt erre szüksége. Eleinte azért nem volt szüksége, mert pénzzel a zsebében jött, mert nem éhezett. Lehet, hogy volt is nála szendvics, nem egy ilyen tapasztalatunk volt, hogy szétdobálták a segélyként kapott szendvicseket, nem volt rá szükségük, másrészt pedig a magyar állam gondoskodott a migránsokról, tehát gyorsan elszállították őket, tehát nem, nem igazán.”*³⁸⁵

*„Hát ez vegyes érzelmű, mert mi is, ha egy csoportot kísértünk, mindig adtunk nekik vizet meg kenyeret. Mindig voltak olyan karitatív szervezetek, akik azt gondolták, hogy itt etetni kell őket és ruhaneművel ellátni, meg pátyolgatni. Nem mindig tapasztaltuk azt, hogy a karitatív szervezetek azok humanitárius szerepet töltenek be, volt olyan érzésem, hogy inkább politikai szerepet.”*³⁸⁶

„Biztonsággal nem tudom állítani azt, hogy voltak pozitív, vagy csak negatív véleményem róla. Azt láttam napi szinten, hogy azért a rendvédelmi szervek munkáját

³⁸³ Dr. Kiss-Rigó László, Szeged-Csanádi Egyházmegye, megyés püspök. Szeged, személyes interjú - 2020.11.13.

³⁸⁴ dr. Kovács Tímea Ágnes, Magyar Helsinki Bizottság megbízott ügyvédje. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

³⁸⁵ Toroczka László, Ásotthalom Nagyközség, Polgármester. Szeged, telefonos interjú - 2020.12.01.

³⁸⁶ Csányi László, Mórahalom város, Alpolgármester. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.20.

eléggé megnehezítette az ő jelenlétük a területen, hiszen szervezetlenül történt és ezek a karitatív szervezetek egyik napról a másikra megjelentek anélkül, hogy bármilyen előzetes egyeztetés ezt megelőzte volna. Én úgy láttam, hogy általuk sem tervezett ez a tevékenység, nem megfelelő módon került kidolgozásra a logisztikája, bár azt is elismerem, hogy bizonyos helyzetekben szükség volt a jelenlétükre, már ha másért nem, hogy megnyugtassák az embereket, valamilyen módon kommunikáljanak velük. Úgyhogy, az ellátáson túl, talán ez volt a pozitív, ami megemlíthető az ő tevékenységükkel kapcsolatban, de ugyanakkor felemás ez a dolog, mert sok konfliktust szült ezen a területen napi rendszerességgel.”³⁸⁷

„Én úgy gondolom mindent megtettek a karitatív szervek, hogyha ez alatt azt értjük, hogy ha a csecsemőt, kisgyereket találtak, az jusson ellátáshoz. Nem volt könnyű dolguk. Egyrészt a migránsok rejtőzködő életmódja miatt, a másik részből meg sok esetben tapasztalható volt a segítő kézzel szembeni ellenséges megnyilvánulásuk, akár az élelmezésbe, akár vallási, rituális okokból és volt nekik egyébként nekik pénzük mindenre.”³⁸⁸

A tömeges bevándorlás időszakában a kutatási eredményekből levonható következtetések szerint a klasszikus értelemben vett karitatív, segítségnyújtó tevékenységet ellátó szervezetek többsége a 2015. év nyári időszakában jelentős médianyilvánosságot kapott események után kapcsolódott be a segítségnyújtásba. A magyar kormány felkérését követően jelentek meg a Karitatív Tanács tagjai, folytattak a határterületen segítségnyújtó tevékenységet a normatív szabályozók³⁸⁹ keretei között.³⁹⁰

A tagok a külterületi részeken a rendőrséggel, az önkormányzattal történt előzetes eseti egyeztetéseket követően látták el munkájukat, vagy anélkül³⁹¹. A tranzitónában, egyéb elhelyezési objektumokban az együttműködés és konzultáció folyamatos volt. Adatkérésre a Tanács tagjai tájékoztatást nem adtak, arról online

³⁸⁷ Borbásné Márki Márta, Röske község, Polgármester. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.19.

³⁸⁸ Nógrádi Tibor, Szeged MJV településrész képviselő (2015 – Szent-Mihály, Gyálarét, Alsóváros, Klebelsberg telep). Szeged, telefonos interjú - 2020.11.19.

³⁸⁹ Az egyes elkobzott dolgok közérdekű felhasználásáról szóló 2000. évi XIII. törvény

³⁹⁰ A Karitatív Tanács megalakításáról és működésének részletes szabályairól szóló 65/2000. (V. 9.) Korm. rendelet

³⁹¹ Magyarország és a menekültek ellátása. Forrás: <https://444.hu/2015/09/04/balog-magyarorszag-mindent-megad-a-menekulteknek-csak-ok-rossz-helyen-varjak> (Letöltés ideje: 2019. 08. 23.)

forráskutatás^{392;393;394;395;396;397;398} útján nyílt lehetőség információkhoz jutni, a Karitás³⁹⁹ munkájáról ugyanakkor a Szeged-Csanádi Egyházmegye megyés püspöke a hivatkozott interjú keretei között nyilatkozott.

Tóth Judit által értékelt viszonyok ismeretében és az általa megfogalmazott előremutató ajánlása szerint: „... azt gondolom, hogy a szervezetlenségnek és az át nem gondolt szabályozásnak meg a rossz kommunikációnak lett inkább az eredménye az, hogy úgy érezték, akik ide jönnek, hogy őket nem veszik emberszámba és hogy nem akarják, hogy minimális ellátást kapjanak. Mondom a szabályozásba kevés olyan bizonyíték van, amiből az derül ki, hogy eleve ezt így gondolták el.”⁴⁰⁰

4.3.3 A fejezetrész összefoglalása, következtetések

Az államhatáron jogellenesen belépett és emiatt intézkedés alá vont külföldiekkel szemben a rendőrség köteles intézkedni. Feladatai teljesítése során köteles biztosítani az egészség megőrzését szolgáló körülményeket, a szükséges ellátást. A normatív környezet nem rendelkezik a 2015. évben bekövetkezett, nem megszokott tömeges bevándorlás esetén követendő protokollról, a rendőrségnek a többlet forrásigényekre nem volt céltartalékja. A vizsgált időszakban súlyosnak, kezelhetetlennek értékelhető egészségügyi helyzet nem alakult ki, külföldi elhalálása nem történt, a rendőri állomány, a területi lakosság átfertőzése nem visszaigazolható. A kutatási adatok következtetése szerint a tömeges bevándorlás alanyai megfelelő egészségvédelmi, járvány megelőzési keretek alkalmazása esetén nem jelentenek a primer rendészeti kontakt időszakban az általánosnál nagyobb

³⁹² Miután nekiálltunk falat építeni. Forrás: <https://444.hu/2015/07/15/miutan-nekialltunk-falat-epiteni-a-kormany-nak-eszebe-jutott-segiteni-is-a-menekulteken> (Letöltés ideje: 2017. 07. 15.)

³⁹³ A segélyszervezetek csak most vették észre. Forrás: <http://nol.hu/belfold/allj-ide-es-csinald-1551829> (Letöltés ideje: 2017. 07. 16.)

³⁹⁴ Magyar Református Szeretetszolgálat segítségnyújtása. Forrás: <https://jobbadni.hu/hirek/mrsz-segitseg-a-debrece-ni-menekulttaborban/> (Letöltés ideje: 2017. 07. 21.)

³⁹⁵ Magyar Református Szeretetszolgálat segítése a menekülteknek. Forrás: <http://regi.reformatus.hu/mutat/11260/> (Letöltés ideje: 2017. 09. 02.)

³⁹⁶ Magyar Máltai Szeretetszolgálat menekülteket és migránsokat segítő szolgálata. Forrás: <https://maltai.hu/menekultszolgalat> (Letöltés ideje: 2020. 12. 19.)

³⁹⁷ Evangélikus egyház és a migráció. Forrás: <https://www.evangelikus.hu/menekult2015?page=2> (Letöltés ideje: 2019. 11. 29.)

³⁹⁸ Baptista Szeretetszolgálat befogadó munkája. Forrás: <http://www.baptistasegely.hu/hirek/belfold/telt-hazzal-mukodik-a-baptista-szeretetszolgalat-menekulteket-befogado-otthona> (Letöltés ideje: 2017. 07. 22.)

³⁹⁹ Katolikus Karitás munkájáról. Forrás: <https://ujember.hu/a-katolikus-karitasz-a-menekultekert/> (Letöltés ideje: 2017. 07. 22.)

⁴⁰⁰ Dr. Tóth Judit PhD. CSc. Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Alkotmányjogi Tanszék, tanszékvezető, egyetemi docens. Szeged, személyes interjú - 2020.11.25.

kockázatot. Ugyanakkor az érkezők mentális állapotának vizsgálatára, pszichoszociális támogatására a sérülékeny csoportba sorolhatók prioritásával, indokoltnak tűnik a végrehajtási háttér kialakítani. A rendőrségnek a változó körülményekhez korrigált egészségvédelmi és járvány megelőzési tevékenysége eredményes és hatékony volt, több innovatív megoldást alkalmaztak.

A rendőrségi ellenőrzési és működési tapasztalatok, legjobb gyakorlatok, valamint a nem rendészeti egészségügyi szervezetek látogatásainak tapasztalati ajánlásait^{401;402} javasolt követni a proaktív módszertanra figyelemmel.

A civil egészségügyi ellátás bevonása indokolt és javasolt, amelyben hangsúlyos szerepet kell biztosítani a nemzetközileg ismert és elismert segélyszervezeteknek (pl. Nemzetközi Vöröskereszt, Nemzetközi Vörös Félhold), valamint az egészségügyi és pszichoszociális segítségnyújtásra szoruló intézkedés alá vontakra jellemző többségi szociokulturális képviselő biztosító, a rendészeti szervvel együttműködésre képes nem állami szervezetnek.

A honos, ismert szociokulturális jellemzőktől eltérő ellátási igényű külföldi fogvatartottak esetében az egészségügyi ellátáson túlmenően a fiziológiai igények ellátását is biztosítani kell a fogvatartó szervezetnek. A 2015. évi migrációs minta időszakában ahogyan a fogvatartás elhelyezési, őrzési keretrendszerével nem rendelkeztek a rendőri szervek, úgy az ellátáshoz szükséges források sem álltak rendelkezésre. A változó igényeket innovatív megoldásokkal, szolgáltatói szerződésekkel és karitatív támogatással tudták biztosítani. Ennek végrehajtási rendjében javasolt figyelembe venni, hogy annak szabályozott keretei között, a rendészeti szervezet támogatásával kell biztosítani a külföldiek ellátását. Javasolt a jelentkező igények felismerésével együtt, már a saját forráshatárokat elérő időszakban kezdeményezni, rögzíteni a karitatív támogatók (lépcsőzetes) bevonását, az együttműködés rendjét.

A KSH által kezelt adatok szerint Magyarország EU csatlakozása óta eltelt időszakban az érkezett menedékkérők állampolgársága és száma alapján az iszlám hit

⁴⁰¹ European Union Agency for Fundamental Rights (2011): Migrants in an irregular situation: access to healthcare in 10 European Union Member States. European Union Agency for Fundamental Rights, FRA, Vienna. Forrás: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1925-FRA-2011-fundamental-rights-for-irregular-migrants-healthcare_EN.pdf (Letöltés ideje: 2020. 03. 22.)

⁴⁰² Bradby, H. – Humphris, R. – Newall, D. – Phillimore, J. (2015): Public health aspects of migrant health: a review of the evidence on health status for refugees and asylum seekers in the European Region. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; (Health Evidence Network synthesis report 44).

követői 90% feletti arányt képviselnek. (4. számú melléklet) Mérlegelésre javasolt a hivatkozott forrásokra, interjúkra is támaszkodva a Karitatív Tanács kiegészítése az iszlámot követő karitatív szervezettel. A támogatásra szoruló személyi körre jellemző szociokulturális elemek, a kommunikáció számos felületén bevonhatók érdemi támogatást biztosíthatnak a rendészeti szervek állománya, az érintett helyi lakosság irányába, a külföldiek részéről az elfogadás érdekében.

5. A TÚLTERHELÉSES MIGRÁCIÓ BIZTONSÁGÉRZETRE GYAKOROLT OBJEKTÍV ÉS IMPLICIT HATÁSAI, RENDÉSZETI KOMPENZÁCIÓS INTÉZKEDÉSEK A KVALITATÍV KUTATÁSI EREDMÉNYEK ISMERETÉBEN

*„Csak arra a veszélyre vagyunk felkészülve,
amit biztonságos távolságból szemlélhetünk.”*

- Anthony de Mello -

5.1 A migráció biztonsági hatásainak kutatása

Kutatási eredményeimre is hivatkozva úgy vélem, a migráció, pontosabban a tömeges irreguláris bevándorlás kezelhető a rendészet komplex eszköztárával, az emberi jogi alapelvek biztosításának is megfelelően. Finszter Géza értelmezését elfogadva, ennek a fajta modern rendészet kialakulásának, működésének feltétele egy olyan, normák által szabályozott jogrend, amely kiállja az alkotmányossági próbát; a jogrendet olyan jogszabályok által leírt és büntetni rendelt jogsértések fenyegetik, amelyek csak állami, legitim erőszakkal kezelhetők; valamint a jogsértésekből eredő veszélyek elhárításának joga és kötelessége hatósági monopóliumba tartozik.⁴⁰³

A kutatásom megállapításai rámutatnak arra, hogy az alkotmányos keretek között megvalósuló migrációkezelési feladatrendszer – nehézségek és továbbfejlesztési igények mellett – alkalmas a tömeges irreguláris bevándorlás érdemi csökkentésére. Az is megállapítást nyert, hogy Magyarország külső határain 2015-ben a jogalkotó által felhatalmazott migrációkezelő rendészeti szervek állománya a legitim fizikai erőszak alkalmazásának birtokában sem élt vissza ezzel a joggal, elenyésző esetszám kivételével nem alkalmazott jogalap nélküli kényszerintézkedést.

A kutatás egyik legmarkánsabb eredményeként állapítható meg, hogy a tömeges irreguláris migráció negatív hatásainak leginkább kitett határmenti lakosság egyöntetűen utasította el az irregulárisan érkező külföldiekkel szembeni erőszakot, xenofób cselekményeket. Az érintett lakosság a migráció kezeléséért felelős rendészeti szerv kizárólagos jogosultságának és egyúttal kötelezettségének értékelte a közrend, a közbiztonság fenntartását, elutasítva az eltérő tartalmú kezdeményezéseket.

⁴⁰³ Finszter Géza (2013): A rendészet elmélete és a rendészeti eszközrendszer. Budapest, Nemzeti Közszerológiai és Tankönyv Kiadó Zrt., 15. o.

A Magyarország államhatárán jelentkező, jelenkori migrációs mintázatú irreguláris bevándorlás folyamata az alkotmányos elveket követő rendészeti szerv által megvalósítható, Ennek a feladatellátásnak az egyik kritikus eleme maga a jogalkotói szabályozás, amely a migrációs mintázat viszonylatában lehet utánkövető, avagy megelőző célzatú.

A migráció jelenlétével, a mintázat változásával, az implicit, a kommunikációs és egyéb hatások következtében változik az egyénnek, a kisebb helyi közösségnek és akár a nemzeti társadalomnak is a biztonságérzete. Rössler István 1881. évben publikált értelmezését követve a veszély tipológiája annak lehetséges kiváltott hatására építve három elkülöníthető elemként sorolható; „*absztrakt vagy potenciális veszély; konkrét vagy aktuális veszély; putatív veszély*”.⁴⁰⁴ Egyetértek Teke András gondolatával, aki szerint a migrációs vonzatú civilizációs veszély a társadalmi közbiztonság érdekében a felelős állami hatóságok részéről cselekvési kényszert vált ki akkor is, ha az még nem jogi értelemben leírt veszélyhelyzet.⁴⁰⁵

Böhm, Juhász és Szőgyi 1996-ban megjelent tanulmányában írja le, hogy a közállapotokról kialakított képnek, a szubjektív biztonságának azért van nagy jelentősége, mert az ronthatja vagy javíthatja az élet minőségét, hatékonyvá vagy éppenséggel észszerűtlenné teheti az egyes emberek hozzájárulását lakókörnyezetük közbiztonságának megteremtéséhez. Szolidaritásra és toleranciára készíthet, avagy ellenkezőleg, a közömbösséget és a másokkal szembeni agressziót táplálhatja.⁴⁰⁶

E fejezetben bemutatott kutatás célja, hogy a tömeges irreguláris migráció hatásaival érintett határterületen élők, ott migrációkezelési feladatokat ellátók, abban közreműködők által adott információk alapján objektív helyzetértékelés születhessen a biztonságérzetre gyakorolt hatás tárgyában. Az objektivitás a kommunikációs felületeken ismertté vált információk viszonylatában válhatnak arra alkalmassá, hogy migrációs tranzit országgént Magyarország megfelelő stratégiát tudjon kialakítani biztonságérzetet befolyásoló negatív hatások kezelésére.

⁴⁰⁴ Rössler István (1881): Jogtudományi közlöny. Budapest, 263. o.

⁴⁰⁵ Teke András (2006): A veszély kezelése és a határbiztonság. Tanulmányok a „Határellenőrzés a veszélyhelyzetek tükrében” című tudományos konferenciáról. Szerk.: Gaál Gyula - Hautzinger Zoltán. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, VI., Pécs, 65-91. o.

⁴⁰⁶ Böhm Antal – Juhász Erika – Szőgyi Lenke (1996): A szubjektív biztonságérzet. Belügyi Szemle, (10) 30–32. o.

5.2 Az egyéni biztonságérzet helyzete és az implicit tömeghatás következményei

A tömeges irreguláris bevándorlás időszakában a határmenti településeken élők és ott szolgálatot ellátók között az individuális adatgyűjtés eredményeiből levonható következtetések után a módszertani szabályok követésével, kérdőív és interjú alkalmazásával folytattam vizsgálatot.

A SZHRK fókuszcsoporthajai az interjúk során elmondták, hogy a helyi állománynak a migrációs minta változását követve, a folyamatos szolgálat ellátás és a tapasztalataik miatt alacsony volt a fizikai atrocitásoktól történő félelemérzete az érkező vándorokkal szemben. „... jöttek 200, 250, ez az 2015-ös év egész időszakában és az összes szolgálati helyen így jellemző volt, nekem mindegy volt, hogy hányan jönnek. A mi állományunkra ez nem volt jellemző. A megerősítőknél, katonáknál volt olyan, hogy nem mert kiszállni az autóból, akkor mondtam neki, hogy inkább maradj. Igazán a mi állományunkra nem jellemző, tehát volt olyan, hogy 70-80 fő jött a medencés kikötőnél, mi ott álltunk és tettük a kötelezettségünket, de igazából a mi állományunknál ilyen nem volt, ilyenről nem beszélhetünk.”

„Az másik kérdés szerintem, hogy nehogy véletlen, tehát hogy csak egy szikra kellett volna szerintem, itt volt bent az objektumban, 1000, 1200 fő... az a koszovói időszakban volt, a vége felé. Hát, én is úgy éreztem, hogy néha kevesen voltunk az őrzésre egyszerre, ha esetleg megindulhatott volna a tömeg, amelyek el voltak zárva, szerintem az sem biztos, hogy kibírta volna ilyen tömeget. Megfordult a fejemben nyilván, nem véletlen nem volt nekünk is fegyverzetünk, a vizsgálati munka során is nehogy hozzáférjenek esetlegesen. Az előállítóban mindig volt egy két hangadó, az a lényeg, hogy ne kiabáljanak a rács mögött.”

„Csak annyit fűzök ehhez hozzá, hogy én irodában dolgoztam, ám azért elgondolkoztam azon, hogy nekem ki kell menni és nem úgy éreztem volna magam, mint te, hogy 70 fő jön felém, akkor eszembe jutott volna, hogy mi van, ha megtámadnak. Most azt értem, azért a tömeg nem olyan szándékkal jött a kezdet kezdetén, más volt már a szándék 2015. szeptember 15. után, miután vissza lettek utasítva. S akkor már egészen másfajta volt, de tudták azt is, mi lesz. Tehát ezek

elmúltak, tudták mi lesz Magyarországon, hagyják magukat elfogni, mi lesz a jogi folyamat és tudták azt, hogy itt el fogjuk és elvisszük őket máshova."⁴⁰⁷

A határterületi rendőri szervezeti egységeket megerősítő KR állomány esetében a biztonságérzet az interjú szerint: *„Nem, nem nagyon fordultak elő a külföldiekkel konfliktusok. Sőt ezt egy egyértelműen ki merem jelteni, hogy már akkor sem amikor a tömeges érkezés korszaka volt. Soha, soha ... Ha azt mondanám, hogy a rendőrök ellen elkövetett tudatos támadás, például egy bejövetel esetén nem. Később már amikor megvolt a kerítés, akkor az a frusztráció, hogy nem tudnak rajta átjönni, esetlegesen onnan dobálás, vagy verbális agresszió az elő-előfordult, de olyan jellegű dolog, hogy bent az ország területén, akár két három rendőrt, egy nagyobb csoport migráns megfogott volna és nekik fordultak volna, ilyenre nem emlékszem. Ilyen nem, csak célzott valami, ami mindig is veszélyes volt, rátesz az embercsempészek, az embercsempészek menekülése során, adott esetben a rendőrré való, a gépjármű kormányának ráhúzása, vagy olyan szituációból forgalmi szituációba kényszerítése, ami veszélyes vagy életveszélyes. Az viszont, ha nem is azt mondom, hogy mindennapos, de az gyakori.*

Úgy féltek, hogy mi történhet és ez talán okozott is néha, hogy mondjam a migránsokba is negatív értékelést. Képzeljünk el egy olyan szituációt, hogy kettő, esetleg négy rendőr a vaksötétben éjszaka belebotlik és feltartóztat egy 30-40 fős ismeretlen identitású migránsokból álló csoportot, ahol vannak nyelvi nehézségek stb. ezt többször érezték a kollegák, hogy azért erre felkészítve nincsenek, nem is nagyon lehet rá felkészíteni egy embert, így azért ezekben az esetekben ők is biztosan felemelt hangon, akár kiabálva, hát mondjuk azt, hogy a nemzetközi egyezményes jeleket használva, talán még néha olyan szavakat is használva, amik nem biztos hogy szalonképesek, de mindenki érti őket, kommunikáltak a migránsokkal, akik azért megint csak felindultabb állapotban voltak és ezek az esetek azért egyértelműen próbáltuk rá felkészíteni a rendőröket mert mi is tudtuk, hogy ezek hordoznak magukban veszélyt.

Azt mondanám, hogy ezektől azért tartottak a rendőrök és próbáltak is a többiek ilyenkor a lehető leggyorsabb úton, módon a segítségükre sietni, de úgy, hogy valaki rendőr azt jelenti, jelezte volna, hogy ők kvázi fél kimenni szolgálatba, fél a

⁴⁰⁷ Csongrádi Róbert r. szds, Bartók László r. ftzls, Tóth-Petri Szandra r. szds, Szöllösi Zoltán r. alez, Kálmán Győző r. őrgy, Mezei József r. ftzls. Szeged Határrendészeti Kirendeltség Szeged, fókuszcsoporthoz tartozó interjú - 2020.12.03.

migránsokkal kapcsolatban intézkedni, nem tudnám mondani. Ez azért szituáció függő volt, de ezektől a szituációktól tartottak. Igen, igen, szerintem az talán, talán ez az aggodalom nem is volt azért teljesen alaptalan.

Amint már mondtam, egy aktív támadásról tudok. Hát a passzív az. Az esetenként előfordult, hogy nem tudom, aki nem akart felkelni, nem akart kimenni. Pláne úgy, ha esetlegesen családtag is érintett volt valamivel és az éppen máshol volt, a passzív az azt mondom az esetenként igen. Az elhíresült röszei eseményénél. Ott egyértelműen, ugye a 2015. szeptember 14, vagy 16. Egyike volt talán az időpont, ha jól emlékszem, ugye Röszkén, a Rösze 2 kis átkelőhelyen történő behatolási kísérlet, ami ugye azok arról, amit elmondtam, egyértelmű kivétel, hiszen ott a migránsok kövekkel, botokkal, egyéb eszközökkel felfegyverkezve, ténylegesen megtámadták a határt, a határkerítést, illetve az azt védő rendőröket...

... a hangároknál a hangár parancsnokokat nem mi adtuk, az állomány részt vett benne folyamatosan és így a miskolci állomány is, nevezhetjük csapaterősnek, de az azért néha ott egy erősen feltétel és létszámhiányos dolog volt. A migránsok számához képest az ott lévő rendőrök száma olyan szinten elenyésző volt, hogy hogy nem tudom, hogy milyen kis csapaterős egységeket lehetett volna belőlük szervezni és azok mit tudtak tenni.”⁴⁰⁸

A Kelebia HRK vezetőjének interjújában elmondottak a rendőrök és a lakosság biztonságérzetéről a más területi egység ellenére is megegyezik a Csongrád megyei viszonyokkal. „Tehát közvetetten, illetve közvetlenül nem. Én úgy gondolom, hogy a kollégák számtalan migránssal szemben intézkedtek akár normál nappal, akár éjszaka, az erőfölényben lévő migráns csoportokkal szemben. Biztos vagyok benne, hogy van ilyen, vagy volt ilyen, tehát jelentős stressz nyomás alatt, fizikai és szellemi stresszben az állomány az intézkedések során, több tucat olyan esetről tudok, ahol közvetlen támadás érte azon az egyiken kívül, amit említettem. Az IBH mentén fordult elő, hogy megdobálták a rendőröket, az első vonalban nagyon ritkán láttunk el már szolgálatot, majd ott van a Honvéd, illetve a Készenléti rendőrállományt ért ilyen jellegű zárójelben támadás.”⁴⁰⁹

⁴⁰⁸ Miskolczi Csanád, rendőrségi főtanácsos, rendőr ezredes, KR parancsnokhelyettes. Készenléti Rendőrség, IV. Bevetési Főosztály, Főosztályvezető (2015) Szeged, telefonos interjú - 2020.11.17.

⁴⁰⁹ Rácz Róbert, rendőrségi főtanácsos, rendőr ezredes, Kelebia Határrendészeti Kirendeltség vezetője. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

A CSMRFK nyugalmazott vezetője az interjújában a biztonságérzettel összefüggésben elmondta, hogy: „Mindenképpen volt már, nevezzük az első hullámot 2014. végétől indult, úgy emlékezetem szerint 2015. február márciusig tartott a koszovóiak illegális bevándorlása, azért tartom fontosnak megjegyezni, hogy úgy mondjam az intelligens illegális bevándorlást még akkor is, ha már akkor rengeteg munkát adott a kollégáknak nagyon, nagyon sok tennivalójuk akadt. Mindenképp anélkül, hogy úgy mondjam, kerülték az erőszakot, amely később szembesülnöm kellett, tehát ők igyekeztek a körülmények közepette is a magyar törvényeket, hogy úgy mond tiszteletben tartani. A másik az az illegális migráció kiteljesedése 2015. volt tavasz a nyár eleje nyara és szinte az egész aztán azt követő év is.

Abban az értelemben, hogy módszertani útmutató, a már hivatkozott tapasztalatok hiánya, egyáltalán nem volt olyan szakmai eligazodás sok esetben, amely olyan kimunkált lett volna, mint a rendőri, határrendészeti munka számos más szegmense. Megjelentek az ellenszegülések, eleinte a nyilvántartásba vétel kapcsán, amikor megtagadták az ujjnyomat vételt, sok esetben és tetten érhető volt az a vitathatatlan tény és szereztünk mi tapasztalatokat, hogy jogilag kioktatott, ha úgy tetszik jogilag felvilágosított kérdésekben is jártas illegális migránsokkal találkozunk. Mondtam az első megnyilvánulása ennek az ujjnyomatvétele megtagadása. Majd azt mondjuk a másik szélsőséges eset, hogy a röszei erőszakos támadás, amelynek a bíróságon lett vége.

A röszei csatáról a csata kifejezést azt már másként, ami Röszkén történt, ami elég nyilvánvaló volt. Elkészült a technikai fejlesztés, majd megtörtént a szerbiai-magyar határnak a lezárása. Abban a pillanatban, hogy a támadás történt, ma is erőszakos támadás, átvágják a kerítést az is erőszakos és elképesztő, hogy alagutat fúrnak.

Hát a koszovóiak idejében már kétfelé bontottuk a kérdést. Koszovó idejében nyilvánvaló volt együttműködés, meg tudom erősíteni. Ott nem igazán volt probléma. A második félidejében, hogy úgy mondjam, a tavaszi nyári időszakban meg az azt követő időszakban. Az egyikről válaszoltam, hogy a nyilvántartás részére történő adatszolgáltatásnak való ellenszegülés az már ugye mindenképpen ide tartozó meg a kérdésben. Tehát a passzív, illetve aktív ellenállás támadás ebből ellenállásnak egyik formája, hogy föltartóztatták őket a vasút mellett, ott van ott állt, körülbelül 8 munkatársunk, majd elkezdtek felszedni a vasúti töltés mellől a köveket. Kemény dolog volt, megtagadták, hogy bemerjenek a hangárba, ugye nem akartak, de aztán mégis

bementek. Aztán kitörtek a hangárból. ... A kérdésre tehát mindenképpen az aktív ellenállás. Ezt mondom még egyszer, megint csak az a legfontosabb, hogy tesztelték az első útjukba kerülő EU-s és még inkább schengeni rendészeti erőt, hogy hogyan fog reagálni.”⁴¹⁰

A határterületi, kutatásba bevont települések vezetői az interjújuk alkalmával a biztonságérzetről elmondták, hogy:

„A szubjektív biztonságérzet az folyamatosan csökkent, folyamatosan csökkent úgy, ahogy elmondtam, inkább ilyen vagyon elleni erőszak volt, tehát azt, hogy betörték a tanyákba, ablakon, ajtón keresztül behatoltak a tanyákba, nyilván ez innentől kezdve, ez egy félelmet kialakít az emberben, ami teljesen érthető. ... A hétköznapi életünket, a nyugalmunkat mindent felborított ez a migráció. Az, hogy a munkába tartó emberek nem értek oda a munkahelyükre, mert még lezárták az utat a migránsok, vagy fölszálltak a buszra a migránsok, mert ebből nagyon sok olyan apró konfliktus volt, ami azért a hétköznapi életüket az embereknek alaposan felborította. Nem beszélve arról, hogy az emberek nem mertek az erdőben sétálni. Ásotthalmon nagyon sokan eleve az erdő miatt költöznek ide, vagy költöztünk ide, mert nyilván részben én is, de nagyon sokan élvezik itt az erdő adta lehetőségeket és nyilván ez is megszűnt.

A legfélelmetesebbek voltak egyébként számunkra, ez 2015-re datálható, leginkább azok az embercsempészek voltak, tehát akkor volt egy olyan időszak, hogy észlelték annyira tömeges migrációt, hogy észlelték az embercsempészek azt, hogy a rendőrségnek nincs elég kapacitása és itt tobzódtak. ... az ásotthalmi egy jámbor és igazságszerető nép. Én azt gondolom, hogy ha erőszakos cselekmények történtek volna, akkor nyilván komoly felzúdulás lett volna, de így is voltak lakossági fórumaink, amiket általában én szerveztem, hát akkor biztos, hogy a lakosság még inkább összegyűlt volna. Ettől azért itt egy törvénytisztelő népességről beszélünk, tehát én nem gondolom, hogy nem tudom annyira elszabadultak volna az indulatok, hogy migránsokat lincselnek, vagy megtámadják a migránsokat, de sokkal komolyabb és határozottabb fellépést sürgettek volna a politika, illetve a rendőrség részéről.”⁴¹¹

„A külterületen, ami a frontvonalban volt, ha szabad így fogalmazni, önáluk volt egyfajta félelemérzet, amit utána tompítottak már azok az intézkedések, amelyeket

⁴¹⁰ Dr. Lukács János nyá. r. vezérőrnagy, rendőrségi főtanácsos, c. egyetemi docens, Csongrád Megyei Rendőrfőkapitány (2015) Szeged, telefonos interjú - 2020.11.12.

⁴¹¹ Toroczka László, Ásotthalom Nagyközség, Polgármester. Szeged, telefonos interjú - 2020.12.01.

tettek a rendvédelmi szervek, illetve a jogszabályváltozások következtében kezdett normalizálódni a helyzet, de amikor a nagy invázió volt, akkor volt ilyen félelemérzet.”⁴¹²

„Konkrét konfliktusokról nem tudok, tehát olyan atrocitás, ami az emberek közvetlen veszélyeztetettségét jelentették volna. Olyan atrocitásokról tudok igen, hogy külterületen a magántulajdon sérelmére elkövetett behatolások, terménylopások, földházakban keletkezett károk. Ugye a nyugalom, a biztonság megzavarása, a szubjektív biztonságérzet hiánya a lakosok körében, gépjárműlopásokra voltak információink. Hát magáról az embercsempészeti tevékenységről. Ez a fajta tevékenység nem csak település külterületét, hanem belterületét is jelentősen érintette hiszen a település utolsó utcái közvetlenül a határ mellett található. Most már közvetlenül a kerítés mellett található, abban a környezetben élő lakosok azért napi rendszerességgel találkoztak valamilyen formában és valamilyen fajta konfliktus formájában ezekkel a csoportokkal.

Ez nagyon egyértelműen behatárolható, elsősorban az éjszakai jelenlét, a félelemérzés azzal kapcsolatban a félelemérzet, hogy éjszaka bármilyen zajra, zöreijre értelemszerűen ugyebár mindenkiben megfogalmazódott, hogy újra és újra és megint itt vannak, ezek az emberek azok, ami jellemzően igaz is volt. Hivatalos jelzés erre vonatkozóan nem érkezett hozzám, hogy a szubjektív biztonságérzetében, vagy a saját ingatlanára vonatkozóan konkrét félelemben élne valaki, de azért a közbeszéd és a napi tapasztalás, a gyakorlati tapasztalat azt mutatta, hogy egyértelműen az itt élők elutasítóak az ez irányú tevékenységre vonatkozóan és egyértelműen, talán mondhatom, hogy egyértelműen negatívan ítélték meg ezt a dolgot, de hivatalos formában ez soha nem hangzott el, vagy írásbeli bejelentés erre vonatkozóan nem érkezett.”⁴¹³

„A migránsok nagyon sok problémát okoztak a lakosságnak, nagyon nagy félelmeket keltettek tehát maguk a jelenlétük, a vonulásuk, a viselkedésük a hangoskodásuk időnként, a szemetelésük. Ezeket kultúrának, eltérő kultúrának nevezhetjük, akkor a válasz viszont igen, tehát vallási vagy ruházkodási okok nem. Mivel volt félelemérzet és erős félelemérzet volt, innentől teljesen mindegy, hogy ennek volt-e valóságalapja, vagy nem. Szerintem volt, egyébként három nagy témakörhöz kapcsolódik. Először a biztonságérzet, a biztonságérzet csökkent. Volt olyan hölgy, aki

⁴¹² Csányi László, Mórahalom város, Alpolgármester. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.20.

⁴¹³ Borbásné Márki Márta, Rösze község, Polgármester. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.19.

sírva hívott fel késő este, hogy rengeteg migráns rohant a Tisza töltésnél és az ő háza a töltés után, Gyálaréten az első utcában volt az első ház és nem mernek aludni és félti a gyerekeit is teljesen kikészült.

Megjegyzem, hogy igazán nem csak a migránsok járultak hozzá, hanem komoly bűnözői réteg telepedett le a választókerületemben. Ezek embercsempészettel, a migránsoknak a pénzének a különféle trükkökkel vagy komoly bűncselekményekkel való elszedésére szerveződtek, nem csak Szeged környékén, hanem más településekről is jöttek le kocsikkal már az erdőbe, az ártéri erdőben várták a migránsokat, ott ajánlatokat tettek nekik a szállításra. Ha kisebb csoport volt, annak elvették a pénzét, meg is verték őket. Tehát volt jó itt minden, ami a félelemérzetet, biztonságérzetének csökkenését indokolta. A lakosság nagyon odafigyelt egymásra. Ha egy migráns bement egy lakatlan telekre, ház környékére azt ők jelezték, emellett egymással is kapcsolatban voltak, tehát nagyon, nagyon, nagyon komoly és fontos munkájuk és teljesítményük volt a rendvédelmi szerveknél, ha bármilyen információt eljuttattak hozzájuk, azonnal intézkedtek.”⁴¹⁴

Az interjúra felkért katolikus egyházi vezető a félelemérzet, a biztonság kontextusában elmondta, hogy: „... saját tapasztalatom alapján vallási alapon konfliktusok nem alakultak ki, inkább az eltérő kultúra, illetve ahhoz való annak teljes intoleranciája, illetve annak teljes figyelmen kívül hagyása vagy tudatlansága ezzel kapcsolatban, vagy egy tudatos nemtörődömségből keletkeztek konfliktusok. Most már egy bizonyos idő elteltével talán jobban tudja az ember valószínűsíteni, hogy mi történhetett volna, így se tudjuk megmondani, mert nem, de valószínű, hogy nagyobb konfliktusok lettek volna. ... nem arról van szó, hogy egy, egy szelíd zarándoktömeg imádságot mondva megy egy cél felé rendezetten, hanem azért ezek dúltak, mert azt látjuk, hogy a magántulajdont nem tisztelik. Nem segítséget kérnek, hanem elveszik amire szükségük van. Ilyen jellegű problémákkal azért találkozunk a határ mindkét oldalán mostanában is és nyilván ez nagy méreteket öltött volna.”⁴¹⁵

A vándorok és a helyi lakosság, a külföldiekkel szemben intézkedő rendőrök közti kapcsolatrendszeréről, a kétoldalú félelemérzetről szóló interjújában elhangzottak szerint: „Nem hiszem, mondott vallási probléma, hanem média. Mi ilyenkor

⁴¹⁴ Nógrádi Tibor, Szeged MJV településrész képviselő (2015 – Szent-Mihály, Gyálarét, Alsóváros, Klebelsberg telep) Szeged, telefonos interjú - 2020.11.19.

⁴¹⁵ Dr. Kiss-Rigó László, Szeged-Csanádi Egyházmegye, megyés püspök. Szeged, személyes interjú - 2020.11.13.

információ, amit olvastunk, az emberek féltek. Ez a médianyomás állandó, azért szerintem jött az a reflex én is, mert sok ember személyes ember, aki nem fogadták el azt, ahogy mondjuk az a hozzáállás, ami itt volt Magyarország ... 2015. előtt a kép, viszont olyan, mint én, aki itt 1993-tól nekem volt egy kép a magyar társadalmat, egy békés, barátságos emberek voltak itt, itt is mindig, de 2015-től mikor ott voltunk az utcában is valaki szólt nekem, hogy menjél haza. ... igazándiból nem vallási konfliktus volt, hanem nem ismertük egymást. Volt egyfajta félelem és nyilván keveset beszélgettek. A félelem az mind a kettő oldal, a két oldalra készülődött, itt volt tehát, amikor adtátok nekik enivaló, a szörnyű csak itt a vita. Azt kérdezték, hogy miből van? Akik nem ismeri a népet, de az a kultúra, az kicsit neki én mondtam itt vannak az emberek, ki akarnak segíteni. Meg is lepődtünk, ott van, aki segített, de az a természetes dolog. Tehát mi van azok a magyarokkal, akik nem ismerik az a kultúra, nem tudja, hogy ott lakunk, tehát termékek hús nem eszik. Ez a kérdés nem mindenki foglalkozik a téma és a bevándorlók nincsenek. Van, aki foglalkoznak, azért nem nekem vannak, akik hittek, ezért itt van nála a jó kérdés. Van, aki imádkoztak azok, akik nem mindenki vallásos emberek. Van itt, nincs helye van.”⁴¹⁶

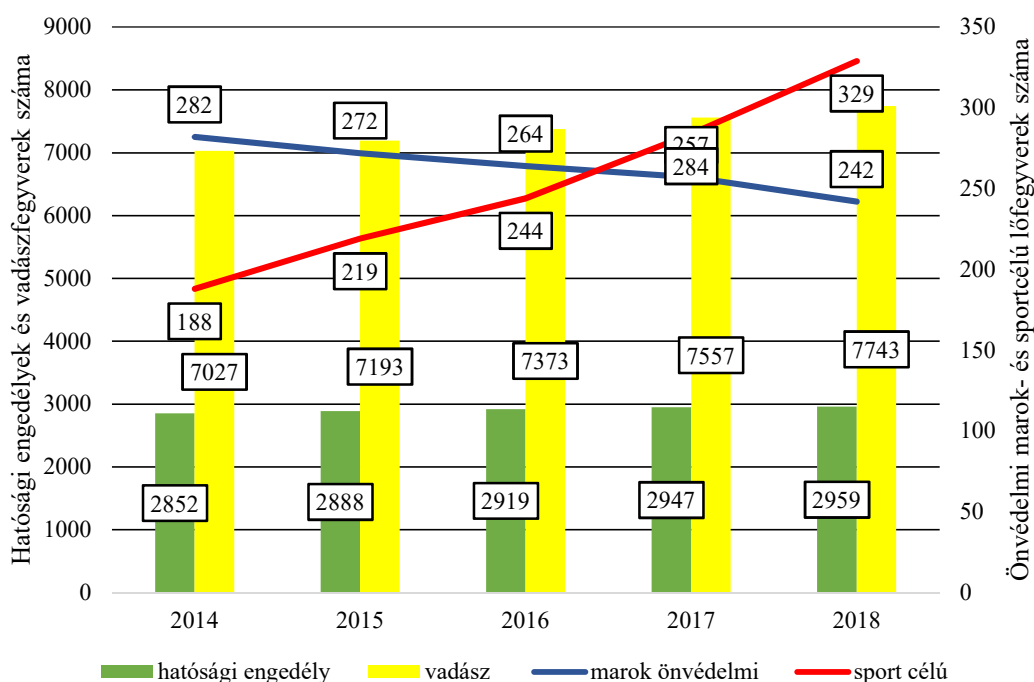
A HB megbízott ügyvédje visszatérő monitoring látogatásainak megállapításaira hivatkozva elmondta, hogy: *„Nem láttam soha olyat, hogy a rendőrökkel szembe szegültek volna, érkeztek, mondták, hogy merre menjenek, ők arra mentek, mondták, hogy itt várjanak, akkor ők ott vártak, letelepedtek. Nyilván volt olyan helyzet, ezt nem vitatom, hogy akár ott, akár a röszei csomóponton, várakoztak és hosszas órás várakozás után, a busz, ami a táborba szállította be őket, nem érkezett meg. A gyerekek már fáradtak voltak, tudták, hogy csak nagyon rövid távon kell menni, szerettek volna már lefeküdni, és hosszú órás várakozások után voltak olyanok, akik azért hangot adtak az elégedetlenségüknek. Alapvetően olyan, hogy ők támadóan léptek volna fel, nem, soha nem tapasztaltam. Alapvetően, azt láttam, inkább elkerülik a rendőrökkel való konfrontációt, hovatovább inkább azt mondhatom, hogy a kommunikációt is.”⁴¹⁷*

A SZHRK-val a tömeges bevándorlás kezdeti időszakától együttműködő MVK megyei igazgatója úgy nyilatkozott, hogy: *”...félelemről, vagy ilyen nagy*

⁴¹⁶ X. X. hoca – teljes anonimitás, algériai származású férfi, magyar állampolgár. Szeged, személyes interjú - 2020.12.03.

⁴¹⁷ dr. Kovács Tímea Ágnes, Magyar Helsinki Bizottság megbízott ügyvédje. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

megfélemlítésről nincs tudomásom. Azt gondolom, hogy a vöröskeresztesek elég biztonságban érezhették magukat, végig meg voltak teremtve a feltételek, hogy ha bármi probléma lenne, akkor tudjuk, hogy hova és kihez kell fordulni, tehát a rendőrséggel végig egyeztetve volt nyilván az, hogy azért mégiscsak ott volt három-négyezer ember, egy kicsi helyre bezúfolva és ott volt naponta kettő, négy vöröskeresztes, az adott egy feszültség érzetet, de azt gondolom, hogy a munkatársak tudták kezelni.”⁴¹⁸

Csongrád megye területén érvényes lőfegyvertartási engedélyek és lőfegyverek száma (2014-2018)⁴¹⁹
saját szerkesztés

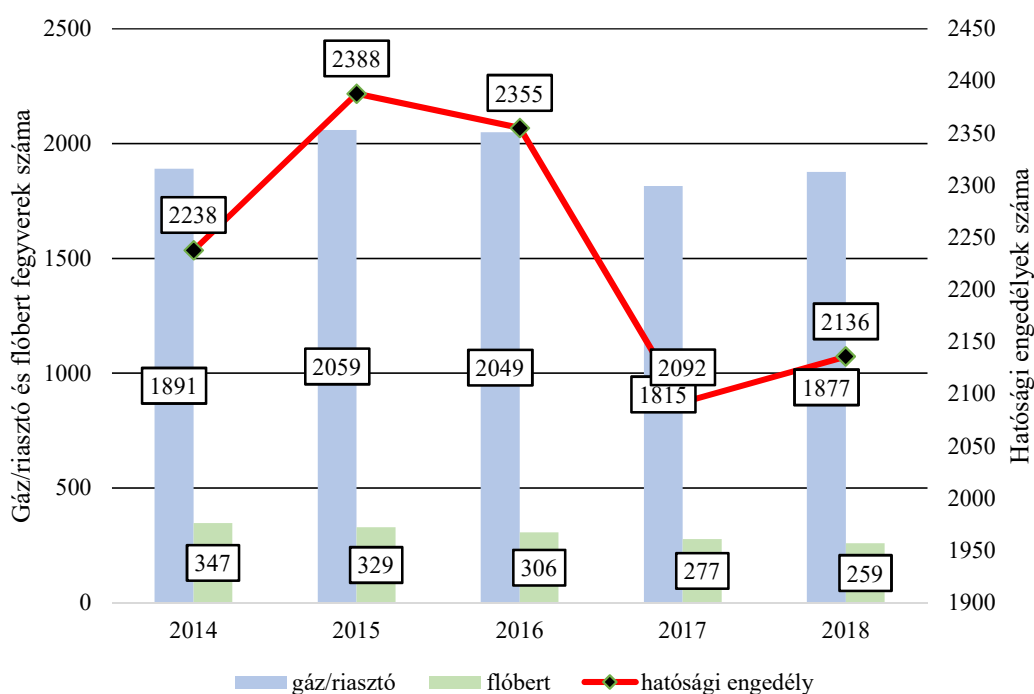
A szubjektív biztonság erősítésének egyik legmarkánsabb megtestesítője a magánszemélyek általi (fel)fegyverkezés. Adatkérés alapján kapott tájékoztatás fenti elemzési adataiból megállapítható, hogy a vizsgált 2014-2018. időszakban minimális növekményt (10-30) mutat, ugyanakkor a vadászfegyverek számában már nagyobb (200 körüli) többlet tartás látható. Az önvédelmi maroklőfegyverek számában egy ezzel hasonló nagyságrendű, de fordított irányú, csökkenő számokat mutató tendencia állapítható meg. A sportcélú lőfegyverek számában viszont szintén dinamikus növekedés történt, emelkedő trendvonalat mutatva. Összességében a lőfegyvertartás

⁴¹⁸ Sasvári Krisztina, Magyar Vöröskereszt, Csongrád Megyei Szervezet, Igazgató Szeged. Telefonos interjú - 2020.11.23.

⁴¹⁹ Forrás: CSMRFK adatszolgáltatás.

és a tömeges bevándorlás ilyen fajta biztonsági igényű hatása között egyértelmű kapcsolat nem tárható fel a számszaki adatok elemzése alapján.

A hatósági engedélyek száma a gáz-, riasztó- és flóbert fegyverek esetében 2015-2016. években emelkedést, majd ezt követően a 2014. évi adatok körüli visszacsökkenést mutatnak az alábbi ábra szerint. Ezt a dinamizmust követi a gáz- és riasztó fegyverek tartásának számai. Ez a kettő adat és annak tipológiája, valamint a tömeges bevándorlás negatív hatása, a személyi biztonsági igény változása között már megalapozottan feltételezhető összefüggés. Ezeket a megállapításokat adatkérésre továbbított tájékoztatásból vizsgált adatok elemzésén túl⁴²⁰, a kutatási kérdőívekre adott és elemzett válaszok is alátámasztják.

Csongrád megye területén érvényes hatósági engedélyek fegyverek száma
(2014-2018)⁴²¹ – saját szerkesztés

Összegző értékelésként megállapítható, hogy a kutatási alanyok a 2015. évet megelőző időszakban individuális tapasztalatokat szereztek az államhatárt irregulárisan átlépő külföldiekkel kapcsolatos migrációkezelésről, az őket ért

⁴²⁰ Német Ferenc, Személy-, Vagyónvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara, Csongrád-Csanád Megye, Elnök: „...a gáz-riasztó fegyverekből A növekvő migrációs mozgás miatt érzékelhetően nőtt ezeknek az eszközöknek is a kereskedelme.”

⁴²¹ Forrás: CSMRFK adatszolgáltatás.

hatásokról. Megállapítható az is, hogy ilyen előzmény ismeretek ellenére a 2015. évi túlterheléses migráció annak jellemzői miatt olyan direkt és indirekt negatív hatásokat eredményezett, amelyekre az érintettek kevésbé voltak felkészülve. Tényszerűen megállapítható, hogy jellemzővé vált az érkezőkkel szembeni félelem, amelynek alapja nem valós agresszív cselekmények, hanem inkább a tömeghatás jellemzőiből származtatható. Az is feltárásra került, hogy ez a kettős oldalú félelem alkalmas volt valós konfliktusok, tömeges, erőszakos cselekmények elkövetésére, mint ahogyan az államhatár fizikai lezárását megelőző időszakban történtek is ilyen „kitörések”.

A migráció kezelésének komplex kezelési igénye valamennyi interjúalany részéről megfogalmazódott, ugyanakkor a jogalkotói tevékenységet jellemzően reaktívnak értékelték. Ennek következtében a migráció kezelésében érintett szervek túlterheltté váltak, a határterületen élők az egyéni biztonságérzetük növelésére a korábbi időszaknál nagyobb figyelmet és pénzeszközöket fordítottak. Súlyozott elem, hogy a növekvő biztonságérzet vesztes változásmutatóját nem követte a lakosság felfegyverkezése, a rendészeti állomány ilyen irányú szolgálton kívüli önvédelmi reakciója. Az irreguláris tömeges bevándorlás feladatainak kezeléséért felelős rendészeti szervek iránti bizalom, azok tevékenységének színvonala képezhetette az illegitim civil szerveződéseknek az irreguláris migráció alanyai elleni atrocitások megelőzését. Kevésbé ismert negatív hatásként vált leírhatóvá a külföldiek által okozott, vagy hozzájuk köthető közvetlen és közvetett károkozások, amelyek a kármegtérülés reális esélyének hiányában nem jutott a felelős hatóság tudomására sem.

5.3 A közbiztonságot gyengítő jogsértések

A szubjektív biztonságérzetet a tömeges bevándorlás időszakában az érintett határmenti települések lakossága esetében a média felületeken bemutatott körülményeken túl, nagy számú olyan implicit elem is negatív irányban befolyásolta, amelyekre a kérdőívekre adott válaszok, az interjúkban elhangzott információk hívják fel a figyelmet. Ezek az elemek jellemzően a büntetőjog hatálya alá tartozó cselekmények (pl. lopás, rongálás, magánlaksértés), amelyek mögött polgárjogi kárigények is megjelenhettek volna.

Az észlelt jogsértésekről beszámoló sértettek, tanúk a kutatási adatok szerint nem tettek a felelős hatóság felé bejelentést, kárigénnyel nem éltek biztosítás hiányában sem, mivel úgy vélték, hogy nincs reális esélye a személyi felelősségre vonásnak, a keletkezett káruk megtérítésének. Előzők miatt a nemzeti társadalom

összességéhez képest elenyésző számban a helyi lakosság tagja sérelemére elkövetett jogsértésekről (szabálysértési értékhatárra elkövetett lopás, rongálás, a közlekedés biztonsága elleni cselekmények, a hulladékgazdálkodási szabályok megsértése, a magánlaksértés, bűncselekményi értékhatárt elérő lopás, a rongálás, a garázdaság stb.) és közvetett, valamint járulékos károkról csak az érintett helyi közösség tud, a nemzeti és így nemzetközi adatbázisokba azok nem kerültek nyilvántartásba. Az interjúalanyok és a kérdőívekre válaszadók ugyanakkor úgy nyilatkoztak, hogy ezek a tények az ő és közvetlen környezetükre, egész életre kiható negatív hatást gyakoroltak.

A kutatásban érintett településeken észlelt károkozásokat a 11. sz. melléklet 23, 42. sz. ábrái mutatják. A kutatási interjúkban a helyi lakosságot érintett jogsértések az alábbiak szerint jelentek meg:

A SZHRK fókuszcsoportjának tagjai elmondták, hogy az embercsempészéshez, a határzár tiltott átlépéséhez, a személyazonosság, illetve a tartózkodás igazolására szolgáló közokirat hamisításán túl a külföldiek részéről bűncselekmény elkövetése *„nem igazán volt jellemző. Tehát főleg a kezdeti periódusban nekik érdekük volt, hogy elfogják őket, mert tudták, hogy egy-két napon belül elszállításra kerülnek és tovább tudnak menni.”*⁴²² *„Tehát a klasszikus, köztörvényes bűncselekmény, például lopás ugye nem, nem volt.”*⁴²³

Hasonlóan nyilatkozott a Magyar Helsinki Bizottság megbízott jogi képviselője is: *„A médiában akkoriban az terjedt el, hogy ide jönnek az alapvetően fiatal egyedülálló férfiak, akik majd itt a különböző bűncselekményeket fognak megvalósítani a magyar nők sérelmére. Én legkevésbé találkoztam ilyen jellegű „csoportokkal”. Nem mondom, hogy nem voltak, mert hiszen voltak fiatal férfiak. Nagyon sok, akár afgán, szír fiatalok érkezett akkoriban is. Tehát nyilván ez azzal függött össze, hogy a besorozások, a háború borzalmai elől történő, vagy a táliboknak az atrocitásai elől menekülő, vagy fenyegetettség miatt, vagy éppen ezért, nyilván ők is olyan veszélyeztetett csoport volt ezekben az országokban. Amit most is lehet mondani, ami azért sarkallta őket erre. Nem volt más választásuk mint, hogy elmenekülnek.”*⁴²⁴

⁴²² Csongrádi Róbert r. szds, Bartók László r. ftzls, Tóth-Petri Szandra r. szds, Szöllösi Zoltán r. alez, Kálmán Győző r. örgy, Mezei József r. ftzls. Szeged Határrendészeti Kirendeltség. Szeged, fókuszcsoport interjú - 2020.12.03.

⁴²³ Rác Róbert, rendőrségi főtanácsos, rendőr ezredes, Kelebia Határrendészeti Kirendeltség vezetője. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

⁴²⁴ dr. Kovács Tímea Ágnes, Magyar Helsinki Bizottság megbízott ügyvédje. Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

A CSMRK volt vezetője az interjújában felhívja arra is a figyelmet, hogy ugyan a társadalmi többség által ismert bűncselekmények esetében nem történt romlás Csongrád megyében, de az államhatár védelmét erősítő jogi határozás tényállási elemeinek megsértése miatt nagy számban történtek büntetőeljárás kezdeményezések. Ilyen bűncselekményt pedig az ország számos megyéje területén fogalmilag kizárt elkövetni. *„A helyi lakosság sérelmére sokan azonosították a bűnügyi helyzet nehézségeit az illegális migránsok jelenlétével. Szerintem abból a szempontból mindenképpen, hogy aki élt és mozgott, kis túlzással az illegális migráción dolgozott és kevesebb rendőri figyelem jutott a Csongrád megyei élet egyéb területeire, de én azt azért nem mondom, hogy a bűnügyi helyzetet markánsan átírta volna az illegális bevándorlók jelenléte. Kétségkívül az aggasztó, hogy gyakran taposták, vagy esetleg megdézsmálták a terményt, vagy akinek elvitték a biciklijét, netalántán az autóját. Az azt jó szívvel nem nézte. Teljességgel érthető, ahol tönkretették esetleg az öntözőberendezést mert olyan is volt egyébként, hogy az autót addig használták amíg volt benne benzin, aztán elhagyta. Az általuk elkövetett autó az úgy mondom megkerült, de az nem állítható, hogy a bűnügyi helyzetet átírta volna az illegális migráció nélkül. A másik dolog pedig még felméréseket végeztünk, amiben az embereket alapvetően a tömeges jelenlétük irritálta az éjszaka történő becsöngetés, információ, esetleg víznek a kérése stb. tehát bizonyos nyugtalanságot azért kétségkívül okoztak a lakosság körében.*

A bűnügyi igazgató szerint az illegális migráció hatása a biztonsági határozásra nem volt jó. Pontosan emlékszem, következésképpen megnövelte az ismertté vált bűncselekményeket. Csongrád megye valamennyi markáns mutatója, például százezer lakosra jutó bűncselekmény mutatója, vagy több olyan bűncselekmény fajta, hogy úgy mondjам még az embargó ideje volt. Az embargósértést realizálta a büntető törvénykönyv, csak két megyében lehetett elkövetni, Bácsban és Csongrádban. Azt hiszem, hogy amiért a legtöbb erőszakos támadást, ami a biztonsági határozat illeti, mondjuk el lehet követni még hogy a Dunántúlon is, amikor ugyan elkészült, ott sem volt korábban korántsem annyira nagy számban előforduló, mint nálunk. Tehát alapvetően ez mindenképpen meghatározta.

Megnövelte az ismertté vált bűncselekmények számát, amik most elmúltak következésképpen Csongrád megye bűnügyi helyzetének értékelése kapcsán érezte

hatását, ugyanakkor biztonságot adott a szolgálatot teljesítőknél és nyugalmat a lakosságnak.”⁴²⁵

Összességében megállapítható, hogy a forráskutatásból származó értékelési, valamint az interjúkból származó információk is arra utalnak, hogy az irregulárisan érkező külföldiek által elenyésző számban történt a helyi lakosság, rendészeti feladatokat ellátók, támogató együttműködők sérelmére elkövetett bűncselekmény. A jogalkotói módosítások egyik eredményeként a leginkább érintett CSMRFK illetékességi területén megnövekedtek az államhatárhoz kapcsolódó bűncselekmények száma (pl. közokirathamisítás, embercsempészés, az ideiglenes biztonsági határzárhoz kapcsolódó jogsértések stb.) amelyek ugyanakkor a határterületen élők, ott dolgozók esetében a szubjektív biztonságérzetre kevésbé gyakoroltak hatást. A kutatási eredmény ismételtén rámutatott arra, hogy az irregulárisan érkező külföldiek kerülnek az olyan cselekményeket, konfliktusokat a helyi társadalom tagjaival szemben, amelyek szabadságvesztéssel fenyegetettek. Ennek egyértelmű oka továbbra is Magyarország migrációs tranzit pozíciójára vezethető vissza.

5.4 A felelős hatóságok tevékenysége a biztonságérzet fenntartására a tömeges bevándorlás időszakában

5.4.1 Biztonságérzet és a hatósági koordináció

A határterületen élők által választott önkormányzati testületek esetében általánosítható megállapítás, hogy a migráció kezeléséért felelős rendészeti szerv ajánlásait követték, konstruktívan kezelték a társadalmi és rendészeti igények esetleges eltéréseit. A napi munkakapcsolatokon túl az önkormányzati ülések voltak azok a fórumok, amelyeken visszatérő téma volt a települést, a lakosságot érintő migrációs hatások értékelése, a jelentkező feladatok egyeztetése.

Mórahalom város képviselőtestülete 2015. évben 12 alkalommal ülésezett. Ezek közül az államhatár fizikai lezárását megelőző időszakban négy olyan ülés zajlott le, amelynek témája volt a települést, annak térségét érintő tömeges irreguláris bevándorlás. Június 25-én számolt be a Szeged Rendőrkapitányság vezetője és adott tájékoztatást a Szeged HRK vezetője⁴²⁶, amelynek súlyozott témája a migrációs

⁴²⁵ Dr. Lukács János ny. r. vezérőrnagy, rendőrségi főtanácsos, c. egyetemi docens, Csongrád Megyei Rendőrfőkapitány (2015) Szeged, telefonos interjú - 2020.11.12.

⁴²⁶ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 8.§ (4) (7) b) (8)

feladatok végrehajtási rendje, az önkormányzattal történt együttműködés volt. A szeptember 24. ülésen a polgármester az államhatár fizikai, jogi és megerősített erővel történt lezárása után mondta: „*az elmúlt hetek történései, mely a déli határszakasz lakosságának életkörülményeit meghatározta, nem kerül újra előtérbe. Úgy véli a közvéleményben nagy a tájékozatlanság, mivel téves információkon alapulnak a vélemények. Akik ezt nem élték át, teljesen másként vélekednek a kialakult helyzetről.*”⁴²⁷

Röszke község képviselőtestülete 2015. évben 19 alkalommal ült össze és egy esetben tartott közmeghallgatást.⁴²⁸ Az ülések közül kettőn volt téma a migrációkezelés, illetve egy alkalommal tartott átfogó tájékoztatást a SZHRK vezetője a tárgykörben. Polgármester asszony a tömeges bevándorlás lehetőségének állami szintű korlátozását követő november 27. ülésén a település érintettségét és az együttműködést foglalta össze: „*A település lakosságának nevében szeretném a határrendészeti kirendeltségnek a 2015. évben elvégzett munkáját megköszönni... A legnehezebb időszakban is nagyon jó volt az együttműködés az önkormányzat és a rendvédelmi szervek között, még akkor is, ha nem mindig tudtuk az elképzeléseinknek megfelelően kezelni ezt az óriási migrációs nyomást. Szeptember 15-re már erősen fogyóban volt a lakosság türelme, reméljük, hogy a jövőben nem lesz szükség ilyen rendkívüli intézkedésekre.*”⁴²⁹

Ásotthalom önkormányzatának testületi üléseiről készült jegyzőkönyvei nem nyilvánosak, az önkormányzati rendeletek tartalmának elemzését követően pedig azok közül egy sem utal a migráció kezelésére, a rendészeti szervekkel történt együttműködés helyzetére. A kutatási kérdőívek és interjúk elemzési, értékelési adatai ugyanakkor azt a tényt igazolják vissza, hogy az önkormányzat folyamatos, aktív kapcsolatot tartott fent a rendészeti szervek felelős vezetőivel.

A kutatáshoz választott kettő járás közigazgatási területének települései szerint illetékes rendőri szerv a Szegedi Rendőrkapitányság. A rendőri szerv adatkérésre továbbított tájékoztatása szerint Szeged járás esetében nem, Mórahalom járásban

⁴²⁷ Mórahalom város testületi üléseinek jegyzőkönyvei. Forrás: <https://www.morahalom.hu/hu/reszletek/2015-evi-kepviselo-testuleti-ulesek-jegyzokonyve> (Letöltés ideje: 2020. 11. 22.)

⁴²⁸ Röszke község 2015. évi testületi üléseinek jegyzőkönyvei. Forrás: <https://www.roszke.hu/?module=news&action=list&fname=tizenot> (Letöltés ideje: 2019. 12. 19.)

⁴²⁹ Röszke község önkormányzata képviselő-testülete 17/2015 KT, Jegyzőkönyv a 2015. november 27-én megtartott rendes, nyílt üléséről. (Letöltés ideje: 2020. 11. 04.) 4. o.
Forrás: <https://www.roszke.hu/?module=news&action=list&fname=TIZENOT&fpage=2>

2015. évben a Közbiztonsági Egyeztető Fórum (KEF)⁴³⁰ három időpontban ülésezett. A konzultáció és a tervezés, az állampolgárokat képviselő helyek szervek és a rendőrség közötti együttműködés, a kétoldalú tájékoztatás részét képezte a közigazgatási területen jelen lévő irreguláris tömeges bevándorlás.

A Csongrád-Csanád Megyei Védelmi Bizottság (MVB) adatkérésre tájékoztatott, hogy a kutatás tárgyában érintett Helyi Védelmi Bizottságok és a MVB ülésein nem volt napirendi téma a tömeges irreguláris bevándorlás, annak a jelentkező koordinációs feladatai. A megyei testület elnöke 2015. 08. 06-ra rendkívüli védelmi bizottság ülést hívott össze, amelyen a Magyar Honvédség képviselői adtak tájékoztatást az ideiglenes biztonsági határzár telepítéséről. Az ülés célja a tájékoztatás volt, azon tárgyi határozat nem született.⁴³¹

A kutatási eredmények visszaigazolják, hogy a helyi önkormányzatok, a védelmi igazgatási és közbiztonságért felelős testületek aktív, támogató és együttműködő szerepet láttak el a migráció kezeléséért felelős szervek tevékenységének segítségével. Ez a munka nyíltan, illetve elszigetelődve, vagy a média közvetítésével adtak számot munkájukról. A területi illetékességű szervezetek esetében ez a fajta támogatás önállóan igen, de testületi szinten a jogszabályi környezet rendelkezései miatt kevésbé jelentek meg a tömeges irreguláris migráció ellenőrzésének támogatásában.

5.4.2 A határterületi lakosság egyéni biztonságérzetének növelését célzó elemek

A humán migráció biztonságiasításának hivatkozott fogalmán túl egy másik értelmezés szerint „*A társadalmi változások folyamatának része, amely a kormányzati politika egy területét a biztonság területére taszítja a diszkurzív megjelenés, fenyegetés és veszély retorikájához folyamodva, amelynek célja a rendkívüli intézkedések elfogadásának igazolása.*”⁴³² A koppenhágai iskolát képviselő meghatározás szerint:

⁴³⁰ A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzatról szóló 13/2017. (III. 24.) ORFK utasítás 157. *A rendőri szerv illetékességi területe bűnügyi, közbiztonsági és határbiztonsági helyzetének elemzése, értékelése során figyelembe kell venni különösen: m) a közbiztonság érdekében tett önkormányzati és lakossági kezdeményezéseket és a járási közbiztonsági egyeztető fórumok és konzultációs értekezletek tapasztalatait;*

⁴³¹ Csongrád Megyei Védelmi Bizottság rendkívüli ülése. Forrás: <https://www.kormanyhivatal.hu/hu/csongrad/hirek/rendkivuli-vedelmi-bizottsagi-ulest-hivott-ossze-a-megyei-kormanymegbizott> (Letöltés ideje: 2019. 12. 11.)

⁴³² Buzan, B. - Jaap, De W. - Waever, O. (Szerk). (1993): Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe. New York, St. Martin's Press.

„a humán migráció biztonságiasítása olyan politikai kommunikációs folyamat, amelynek során egy szereplő azt állítja, hogy a referencia társadalmi csoport egzisztenciálisan fenyegetett, rendkívüli ellenintézkedések megtételének jogát követeli a fenyegetés miatt és meggyőzi a hallgatóságot arról, hogy a fenyegetés miatti különleges intézkedések indokoltak. A definícióból következik, hogy a migrációt jellegénél fogva biztonsági kérdésnek tekinti, amelyet sürgősen kell kezelni anélkül, hogy más, demokratikus eljárásokat kellene végrehajtani.”⁴³³

Az egyes összehasonlító elemzések felvetik annak kérdését, hogy a biztonságiasítás hogyan értelmezhető a többségben magánforrásból finanszírozott és egyéni személyi, valamint magántulajdon biztonságának növelését? Hasonló kérdéskörként azonosítható az így célul kitűzött, illetve meg is erősített biztonság újraértelmezésének igénye. A már is ismert, elfogadott fogalmi megközelítések a túlterheléses irreguláris migráció által okozott új típusú, negatív hatásainak kezelésére az érintett lakosság, szolgáltatók, rendészeti feladatokat ellátók stb. új értelmezést adva erősítették meg a biztonságukat.

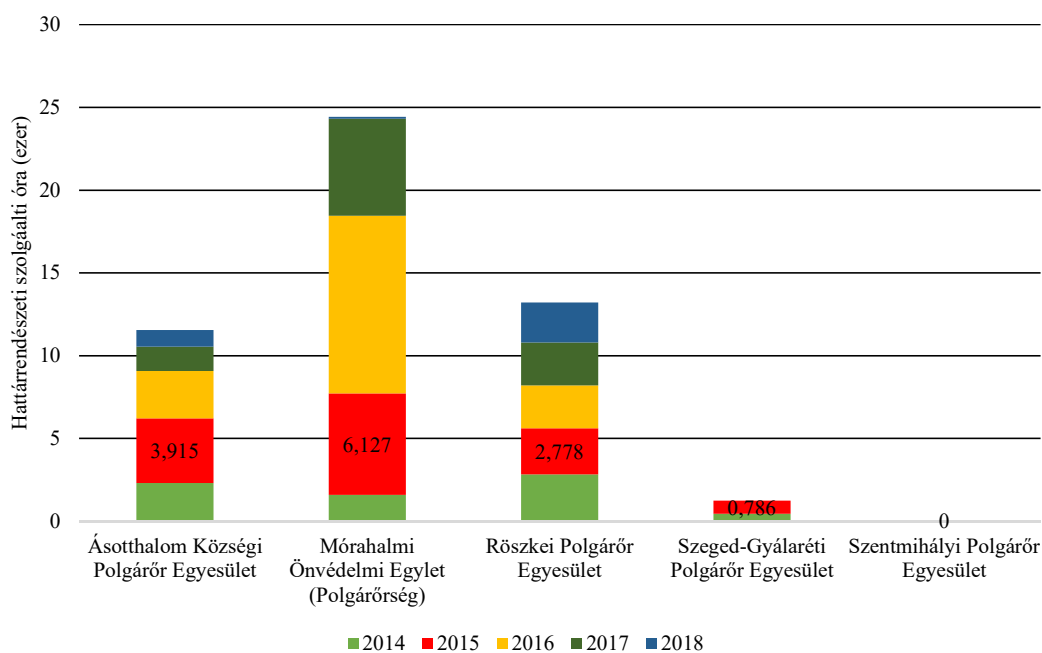
A kutatásba bevont lakosság, a jogellenes bevándorlás kezelésében részt vettek interjú, valamint kérdőíves nyilatkozatai alapján megállapítható, hogy előzmény nélküli, a személyes biztonságot, a tulajdon védelmét célzó intézkedéseket alkalmaztak, amit az irreguláris bevándorlás negatív hatása generált. Ez a társadalmi tipológiai cselekménysor viszont új fogalmi elemként azonosítható és az Alaptörvény által biztosított alapjogok érvényesítési körébe sorolható, úgymint személyi szabadsághoz és a biztonsághoz való jog, valamint felveti a jogos önhatalom és a jogos védelem egybevetésének javasolt vizsgálatának indokoltságát.

A kutatás során alkalmazott kérdőívek és interjúk részletes elemzéséből, értékeléséből azt a következtetést lehet levonni, hogy az érintett helyi lakosoknak, a jelentkezett feladatok végrehajtásában résztvevőknek volt félelemérzetük az érkező külföldiekkel szemben, illetve miattuk. Ez a félelem többségében megalapozatlan tartalmú volt és nem járt sem egyéni, sem közösségi szinten külföldi személy részéről elkövetett, vagy személye elleni fizikális reakciókkal. Ugyanakkor az érintettek az életvitelük, a mozgási szabadságuk, a tulajdon védelme érdekében tettek olyan intézkedéseket, amelyeket a bevándorlást megelőzően nem tartottak indokoltnak.

⁴³³ Wæver, Ole (1995): Securitization and Desecuritization. In *On Security*. Edited by Ronnie Lipschutz, 46–86. New York: Columbia University Press

A települések lakóinak biztonságát a rendőrség, majd az államhatár őrizetében együttműködve a honvédség állománya tudta biztosítani. Azt a Belügyminisztérium által támogatott, pályázati forrásból beszerzett, vagy fejlesztett térfigyelő kamerák tovább erősítették. Az interjúk és sajtóforrások elemzése alapján felmerültek külső kezdeményezések arra vonatkozóan, hogy civil szerveződések, militáns és xenofób jegyeket magán viselő egyesületek tagjai a határterületre jönnek megvédeni a magyarokat és az államhatárt is a beáramló külföldiektől.⁴³⁴ Ezt a fajta szándékot azonban a helyi lakosság elutasította, a rendőrség érdemben kezelte, megelőzte.

A kutatási területet képviselő Christián László megállapítása és a jelen kutatás eredményei szerint is „*Ahogy megyünk lefelé a települések nagyságát illetően, ott a polgármesterek egyre közelebb vannak az emberekhez és gyökeresen más a helyzet. Nem kizárólagos szereplő a rendőrség, hanem nagyobb hangsúlyt kap a saját erő, felértékelődik a civil szféra, a polgárőrség, az alternatív rendészeti szervek, pl. mezőőrség, hivatásos vadászok, természetvédelmi őrök.*”⁴³⁵

Kutatási helyszíneken a polgárőr egyesületek által teljesített határrendészeti óraszámok (2014-2018) saját szerkesztés

⁴³⁴ A Betyársereg és Ásotthalom. Forrás: https://polipraktika.blog.hu/2015/07/13/betyarsereg_a_sotetseg_es_a_gyulolet_hatartalan (Letöltés ideje: 2018. 07. 12.)

⁴³⁵ Christián László (2018): A helyi rendészeti együttműködés rendszere. Iustum Aequum Salutare (XIV) 46. o.

Csongrád megyében a Megyei Polgárőr Szervezetek Szövetségének adatkérésre továbbított tájékoztatása szerint a 2015. évben 61 polgárőr egyesület működött, amelynek taglétszáma 1.578 fő volt. Ebben az évben a civil szervezet 274.948 órában látott el önkéntes szolgálatot, amelyből 15.940 óra célzott, határrendészeti feladatellátás volt.

A kutatásba bevont öt polgárőr egyesület 2014-2018 időszakban teljesített határrendészeti szolgálati teljesített óraszámát a fenti ábra mutatja be. A gyálaréti és a szentmihályi egyesületeknél az elnökök az adatok elemzését követő konzultáción elmondták, hogy éves szinten több ezer órányi szolgálatot láttak el, amelyek során a tervezett, időszakos feladatokon túl, a jelentkező azonnali igényekre, így a határrendészet megkereséseire is reagáltak. A röszei egyesület a migrációs főirány miatti elhelyezkedése következtében is, szervezeten és tervezetten, az erőforrások elosztásával, közel azonos munkaórával látta el határrendészeti feladatait. A mórashalmi egyesület 2015. évben, majd a preventív jelenléte erősítve 2016. esztendőben kiemelkedő óraszámú látott el határrendészeti tevékenységet, ami a normalizálódó migrációs mélységi megjelenések miatt csökkent.

Ásotthalom külterületének határőrizeti feladataiban, annak ellenőrzésében aktív támogató szerepet vállaltak a mezőőrök. Az alkalmazotti létszám média hírekből származó nyilatkozatokból megállapítható módon változó volt, arról nyilvános adat nem áll rendelkezésre a kutatás számára.⁴³⁶ A mezőőrök tevékenységét⁴³⁷ kettő törvény⁴³⁸ is szabályozza, ugyanakkor az alkalmazó önkormányzat is rendelkezik a munkavégzés szabályaira, kereteire. Az ásotthalmi mezőőrökkel szemben egyes NGO jogi képviselők aggályukat fejezték ki és törvénysértőnek, gyűlölet-bűncselekménynek értékelték⁴³⁹ az alkalmazott személyi szabadság korlátozást a – mezőőrök feltételezése szerint – jogellenesen államhatáron belépett külföldiekkel szemben.

⁴³⁶ Adatkérés az ásotthalmi mezőőrök létszámára vonatkozóan. Forrás: https://kimitud.atlatszo.hu/request/asotthalmi_mezoorseg (Letöltés ideje: 2020. 11. 30.)

⁴³⁷ Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvény

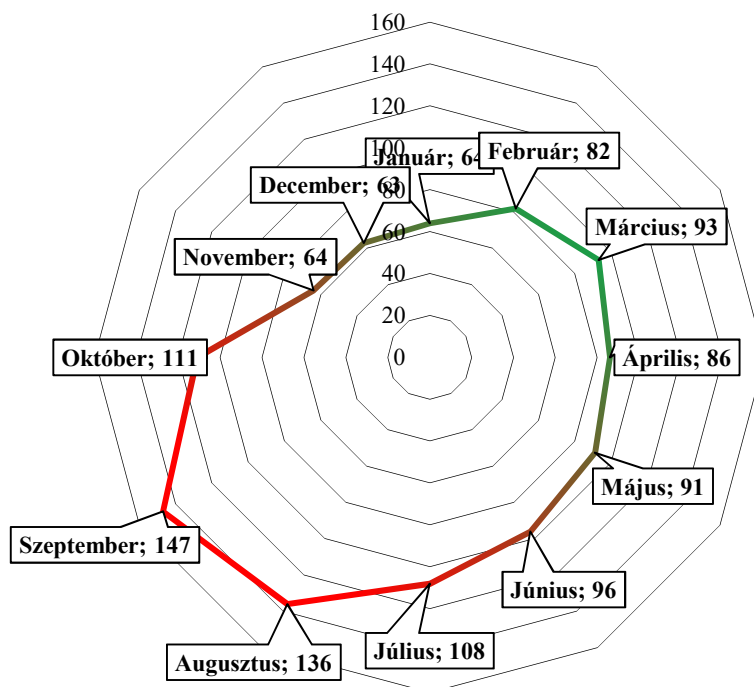
⁴³⁸ A fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról szóló 1997. évi CLIX. törvény

⁴³⁹ Ásotthalmi mezőőrök külföldiekkel szembeni intézkedései. Forrás: <http://gyuloletellen.hu/node/326> (Letöltés ideje: 2020. 02. 13.)

5.4.3 A tömeges bevándorlás rendészeti kommunikációjáról

A rendőrség internetes honlapján 2015. évben az illegális migrációval összefüggően 1.141 közleményt, tájékoztatót adott ki, ami a MRFK-k által és az ORFK Kommunikációs Szolgálat által kiadott közlemények és tájékoztató anyagok összes száma.

A fenti ábra adataiból értékelhető, hogy a kiadott anyagok száma az év elejétől kezdve – a migrációs mintázat változásával azonos módon – folyamatosan nőtt, szeptember havi csúccsal kiemelkedett. A kiadott tájékoztatók száma az események súlyosbodását követő sűrűsödésével, nem pedig a rendőri intézkedések alá vont személyek számával állt egyenes arányban.

A rendőrség által 2015. évben a migráció kezelésével kiadott tájékoztatók⁴⁴⁰ – saját szerkesztés

„2015. szeptember 15-én, amikor a Röske II. közúti határátelőhelyen a magyar-szerbiai államhatár szerb oldalán feltorlódott, agresszívvé vált tömeg kövekkel, betondarabokkal, fadarabokkal, palackokkal és égő ronggyal dobálta a

⁴⁴⁰ Forrás: ORFK Kommunikációs Szolgálat adatszolgáltatás.

határátkelőhely magyar oldalán álló rendőröket, az akkor történetekhez kapcsolódóan szeptember 16-án az ORFK Kommunikációs Szolgálat 11 közleményt adott ki.”⁴⁴¹

A rendészeti feladatok ellátását intenzív hazai és nemzetközi sajtó érdeklődés övezte. Csak az ORFK Kommunikációs Szolgálatához érkezett, vagy a megyékkel szakirányítás keretében közösen intézett megkeresések száma 250 volt a kutatás tárgyának időszakában. A nemzetközi sajtó érdeklődését is felkeltették az irreguláris migrációs nyomás erősödéséhez kapcsolódó események, a megkeresők jellemzően szerbiai és osztrák médiatartalom-szolgáltatók voltak, de gyakorlatilag a Föld szinte valamennyi neves és kevésbé ismert szolgáltatója az intézkedési helyszíneken jelen volt, kért tájékoztatást. A megkereséseknek nagyjából a 20%-a érkezett külföldi médiatartalom-szolgáltatótól.

Az irreguláris bevándorló kifejezés a rendőrségi közleményekben nem volt használatos. A határsértő, az illegális migráns, illetve az illegális bevándorló kifejezéseket alkalmazta a szervezet a kiadott anyagokban. A bevándorló és a migráns szavakat nem használták, és ez abból okból érthető, hogy a migráció egy legális szándékra vonatkozó jogi kategóriaként is értelmezhető. A kiadott közleményekben az ORFK Kommunikációs Szolgálat a jogi alapokon nyugvó és szakmai tartalmú közlésekkel arra törekedett, hogy élesen elhatárolódjon a két fogalom egymástól és az olvasók értsék azt, hogy a tájékoztatásban törvénytelen cselekményekről van szó, ezért használták minden esetben az illegális jelzőt vagy a határsértő szót.

A média felületeken történő kommunikáció kutatások tárgyát képezték. Bernáth Gábor, Messing Vera munkái⁴⁴² vagy más elemzések⁴⁴³, Sik Endre, Simonovits Bori a Magyarországot a 2015. évben elért tömeges bevándorlásról szóló tájékoztatókat, a rendőrség közleményeit annak tartalma, kommunikációs üzenete tárgyában vizsgálta⁴⁴⁴. A publikált eredmények a jelenség és annak kezelésével

⁴⁴¹ Forrás: Az ORFK Kommunikációs Szolgálatának adatkérésre továbbított tájékoztatója.

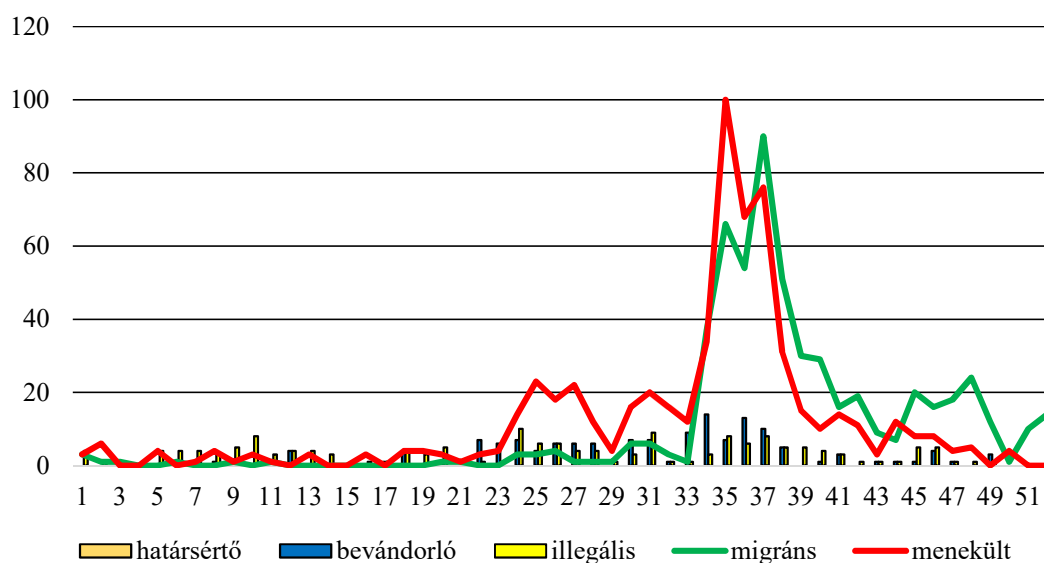
⁴⁴² Bernáth Gábor – Messing Vera (2015): Bedarálva. A menekültekkel kapcsolatos kormányzati kampány és a tőle független megszólalás terepei. (XVI/4)

Forrás: https://mediakutato.hu/cikk/2015_04_tel/01_menekultek_moralis_panik.pdf (Letöltés ideje: 2018. 11. 19.)

⁴⁴³ Magyar Helsinki Bizottság (2016): Migránsok a magyar médiában avagy a bevándorlás és a külföldiek 2011-ben a sajtó szemével. Forrás: <https://helsinki.hu/wp-content/uploads/16-2.pdf> (Letöltés ideje: 2018. 09. 22.)

⁴⁴⁴ Sik Endre – Simonovits Bori (2019): The first results of the content analysis of the media in the course of migration crisis in Hungary. Társi Social Research Institute, ELTE Faculty of Education and Psychology, Budapest, Hungary. Forrás: <https://www.tarki.hu/sites/default/files/2019-05/Sik%20Simonovits%20media%20in%20the%20course%20of%20migration%20crisis%20in%20Hungary.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 01. 23.)

kapcsolatos intézkedések vonatkozásában jellemzően a kormányzati szintű kommunikáció képezte a kutatások tárgyát, a rendőrség médiatevékenységét szakmai alapokon nyugvónak értékelték. Külföldi kutatók hasonló következtetései szerint a migrációhoz kapcsolódó kommunikációt nemzeti szinteken a kormányzati politika koordinálja, alakítja ki és közvetíti a társadalom felé a képviselni kívánt fogalmakat, értékeket. Kutatási eredményekre hivatkozva a médiaszolgáltatók oldaláról az is megállapítható, hogy a közlések mellett a vizuális alapú érzelmi hatásgyakorlást preferálják, amivel a társadalom rövid idő alatt is, érdemben befolyásolható.⁴⁴⁵ „Azt állítjuk, hogy hiányosság van az uniós és a nemzeti szinten megfogalmazott közvélemény, a politikák és diskurzusok között. Ez a rés talán jelzi, hogy nem a társadalmi vélemény befolyásolja a kormányzati politikát, hanem a kialakult jogi és politikai „válság” keretrendszerek, a média felületeivel párosulva azok, amelyek jelentősen befolyásolják a társadalmi többségi megítélést a bevándorlók jogairól és integrációs lehetőségeikről.”⁴⁴⁶

Online kifejezés keresés eredményei heti bontásban Magyarországon⁴⁴⁷ (2015) - saját szerkesztés

⁴⁴⁵ Bruno Maria, Mazzara – Evrinomy, Avdi – Irini, Kadianaki – Iphigenia, Koutri – Franco, Lancia – Terri, Mannarini – Anna, Mylona – Alina, Pop – Alessia, Rochira – Rozlyn, E. Redd – Gordon, Sammut – Ahmet, Suerdem – Giuseppe Alessandro, Veltri – Serena, Verbena – Sergio, Salvatore (2020): The Representation of Immigration. A Retrospective Newspaper Analysis. Journal of Immigrant & Refugee Studies. DOI: 10.1080/15562948.2020.1836299

⁴⁴⁶ Bajt, Veronika - Jalušič, Vlasta (2020): A paradigm shift framed by a crisis: recent debates on immigration and integration in six eu countries. Annals for Istrian and Mediterranean Studies, Series Historia et Sociologia, (30/4)DOI 10.19233/ASHS.2020.34 517. o.9

⁴⁴⁷ Forrás: <https://trends.google.com/trends/?geo=HU> (Letöltés ideje: 2020. 09. 11.)

Specifikus szoftver alkalmazásával⁴⁴⁸ kutattam a 2015. évi online keresési tartalmakat a Magyarországot érintett tömeges bevándorlással összefüggésben.

A kutatási intervallum 2015. év, a kulcsszavak az előzetes szűrési eredmények alapján a határsértő, bevándorló, illegális, migráns és a menekült kifejezések voltak, amelyeket a heti időszerűségi és a megyei geográfiai szűkítőkkal elemeztem, értékeltem tovább.

A fenti ábra és az 5. számú melléklet keresési adatai szerint a nyár eleji és a nyár végi intenzív mozgási időszakban kiemelkedő, illetve augusztusban, szeptember kiugró értéket képviselt a menekült szó keresése. A migráns szó értéke a folyamatos keresési jelenlét után a szeptemberi részkei események időszakában csúcsosodott ki, vette át a menekült kifejezése helyett is a keresési arányt, ami az online kereséseket végrehajtók változó fogalmi értelmezésére is visszavezethető. A geográfiai éves megoszlás adataiban a legjobban terhelt Csongrád és Bács-Kiskun megyéből indított keresések belső aránya hasonló, míg a Somogy megyét érintő eseményeknek is köszönhetően markáns eltérés jelent meg a migráns szó esetében, a menekülttel szemben. Pest megyében a keresési eredmények megosztottak, hasonlóak a két déli megyéhez.

5.5 A fejezet összefoglalása, következtetések

E fejezetben megállapított kutatási eredmények alátámasztották, hogy a határterületen élő lakosságnak, az ott szolgálatot ellátó állami, rendészeti alkalmazottnak és együttműködő civileknek a kutatási időszakban volt félelemérzete. Ezek eseti és személyi konfliktusoktól eltekintve többségében putatív szinten maradtak, de az élettérben észlelt hatások, események, cselekmények, károk következményeként többségi arányban csökkent a szubjektív biztonságérzet. A kutatási eredmények alátámasztották, hogy az érintett személyek esetében a megoldáskeresés útját nem a felfegyverkezés jelentette.

Az egyén biztonságérzetének romlása befolyásolta, szintén csökkentette a közösségi biztonságérzet színvonalát. Ezek a tipológiai értékek viszont implicit elemek maradtak, mivel az elsődlegesen érintett egyéneken, helyi közösségeken túlmutatva, állami információs állományokban nem jelentek meg. Emiatt viszont a társadalom, a kormányzat előtt kevésbé ismert körülmények alapján a helyi érintettek

⁴⁴⁸ Online kulcsszó keresés. Forrás: <https://trends.google.com/trends/?geo=HU> (Letöltés ideje: 2020. 09. 11.)

által vitatott, hiányolt központi intézkedések születtek, vagy maradtak el. A hasonló feszültségek megelőzése érdekében indokolt lehet már válságidőszakban, majd utánkövető módszertan alkalmazásával kutatásokat folytatni az optimális kormányzati döntéselőkészítések érdekében, valamint a reparáció jogi és költségvetési hátterét kialakítani.

A kutatás azt is feltárta, hogy az érkező külföldiek és a helyi társadalom tagjai között a másik szociokultúrájának hiányos ismerete miatt alakultak ki konfliktusok, félelmek. Ezt a problémát objektív, közérhető tájékoztatással lehet és javasolt megelőzni, kezelni. A helyi lakosság, az őket képviselő önkormányzatok és civil szervezetek, valamint a rendőrség között a másik hatáskörének, szakmai profizmusának elismerése, a felelős vezetők folyamatos, személyes konzultációja volt jellemző, ami jó gyakorlatként értékelhető. Hatáskör elvonásról, annak kísérletéről, presszióról egyik fél sem számolt be. A lakossági biztonságérzet javítását szolgáló intézkedések jók voltak, azok elérték céljukat. Hiányosságként került feltárára egyes normatív szabályozás társadalmi igényeket követő korrekciójának elmaradása. A kutatás eredménye alapján felmerült a Védelmi Bizottságok, az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek hatásköre módosításának szükséglete.

A migrációkezelés rendészeti kommunikációjának kutatási eredményei nemzetközi szinten is jó gyakorlatoknak minősített elemeket (pl. helyi rendőri végrehajtó- és vezetői állomány nyilatkozattétele, közérthetőség, rendszeres tájékoztatás, figyelem felhívás stb.) igazoltak vissza.

6. A HATÁRTERÜLETI MIGRÁCIÓS TÚLTERHELÉSBN ÉRINTETTEK INTERJÚ ELEMZÉSEINEK EREDMÉNYEI

„A múlt bizonyos darabkát nem lehet megszelídíteni.”

- Matt Haig -

6.1 A kutatásról

A kvalitatív kutatás interjúalanyai olyan személyek voltak, akik személyes tapasztalatokkal rendelkeznek, ezáltal összehasonlítási alapot adhatnak a tömeges irreguláris bevándorlás és a határterületen 2015. évet megelőzően jelen volt, általuk a mindennapjaik részévé vált, megszokott mintázatú irreguláris migrációs események között. A perszonális élmények a társadalmi csoportokon belül elfoglalt hely, funkció alapján biztosíthat olyan értékeléseket is, amelyekből származó információk elemzése, értékelése a kutatás részeredményeit képesek megerősíteni, kizárni, új elemeket bemutatni.

Az interjúalanyok a kutatási időszakban, annak előkészítése során három alapvető reakciót tanúsítottak a kutatás tárgya, célja ismeretére adott reakcióik alapján: (1) a felkérést örömmel fogadták és teljeskörűen együttműködők voltak, (2) valamennyi kérdésre választ adtak, de (3) saját maguk által fontosnak tartott, nem kért információkat is közöltek. A következő jellemző reakciók alapján azonosítható csoportba azok tartoztak, akik a (1) megkeresésnek hivatalból eredő státusza miatt, vezetői intézkedésre vettek részt az interjúkon, azokon (2) csak a kérdésre vonatkozó, koncentrált tartalmú válaszokat adtak. A visszajelzések alapján még azonosíthatóak azok az interjúalanyok, akikkel nem valósult meg az interjúkészítés.

A kutatás során az interjúalanyok verbális és nonverbális kommunikációja megegyezett a felkérés fogadásának körülményeivel. Észlelhető volt rendőr és civil személyek esetében is a konkrét, személyesen megélt eseményekhez kapcsolódó erős, emocionális kapcsolódás, az emlékek hatása. A rendőrökre jellemző kezdeti bizalmatlansága képes volt átváltani a részletekbe menő visszaemlékezésbe, mint ahogyan a határmenti lakos szintén képes volt elérzékenyülve elhallgatni.

Az értekezés alapját képező kutatás módszertanát leíró fejezetben bemutatott interjúalanyok által elmondott információk a szakmai elemzéseket és értékeléseket tartalmazó fejezetekben részben kerültek rögzítésre. Az interjúk során közölt egyéb

adatok, szó szerinti közlések és egyéni, valamint képviselt közösségi értékelések olyan további kevéssé kutatott, implicit információkat tartalmaznak, amelyek az irreguláris migráció rendészeti és kormányzati szintű feladatainak kezelésében is támogatást nyújthatnak.

Az interjúalanyok azonosítása a tematikus szerkesztésű szövegfolytonosságot segítve, a 7. számú mellékletben jelölt monogramokkal történik az értekezésben.

6.2 Az egyéni és csoportos interjúk kiegészítő, tematikus összegző értékelési eredményei

6.2.1 A tömeges irreguláris bevándorláshoz kapcsolódó legfontosabb fogalmak: államhatár és migráció

Államhatár

„A határ az, én azt gondolom – nem feltétlenül a száraz jogi tényekről, legalábbis legkevésbé a magyar jogszabályokban megjelenő jogi tényekről, meg a társadalomban terjedő fogalom használatra gondolok -, hogy azért alapvetően egy országnak a területi földrajzi elhelyezkedését jelöli meg. Nyilván azért a határ alapvetően egy országnak a területét, az elhelyezkedését jelöli meg.” Ehhez a jogi, fizikai megjelenéshez hozzákapcsolódik az ellenőrzés, az ellenőrző hatóság jelenléte, munkája, és ehhez lehet kapcsolni egyfajta jogi szankciót. (KTÁ) Az államhatár fogalmi megközelítése kettősséggként is értelmezhető, mivel a 19. századi rezsím alapjai a 21. században már kevéssé értelmezhetők. Az államhatár egyrészt szimbolizálja a nemzetállam szuverenitását, másrészt a globalizált folyamatoknak olyan gátat szab, amely helyzet csak nemzeti és nemzetközi szinten alkalmazandó paradigmaváltással kezelhető. (TJ) Az iszlám tanítása ismeri az államok közötti határvonal fogalmát és annak tiszteletben tartására fel is hívja a hívők figyelmét, ugyanakkor az EU-t egy nemzetállamnak kezeli a belső határok átjárhatósága miatt, ahol nincs folyamatos határforgalom ellenőrzés, határőrizet. (XX) A katolikus egyház képviselőjének értelmezése szerint, a jelenlegi körülmények között az államhatár fizikai, vagy virtuális eszköz, ami az országok szuverenitását jelöli. (KRL)

A karitatív tevékenységben *„az (állam)határnak van egy jogi, politikai fogalma, amit minden embernek ismerni és tiszteletben kell tartani ugyanúgy, ahogy a nemzeteknek is, úgy az állampolgároknak is, hiszen ezek olyan következményekkel járó*

dolgok, amik akár a múltban háborút is okozhattak.... Azt gondolom, hogy egy államban, egy kis egy országnak, egy törvénynek kell védenie a határát. Tiszteletben kell tartani, ahogy magyar állampolgárként is tiszteletben tartom ezeket a határokat, azt is elvárom, hogy mindenki tiszteletben tartsa ezeket a határokat. ... a mi munkánkat nem kifejezetten befolyásolja, hogy mit jelent a határ jogilag, mi alapvetően az embert nézzük, nyilván a Vöröskeresztnél is megvannak szabva ezek a határok, ha csak arra gondolok, hogy minden nemzeti társaság az országhatáron belül kompetens feladat ellátásában akkor, vöröskeresztes szempontból is vannak határok. ... és ha olyan munkát szeretnél végezni, ami átnyúlik az országon, akkor az ottani vöröskereszt szigorúan kell egyeztetni.” (SK)

A KR szervezete és állománya részére az államhatár és annak térségében végrehajtandó feladatellátás a „*változás*”. Tekintettel arra, hogy a szervezeti elem alaprendeltetése a belső rend és biztonság szolgáltatása volt, a határőzet, az irreguláris migráció kezelésének feladataiba, illetve a határforgalom ellenőrzésébe történő bekapcsolódás érdemi kihívást jelentett. (MCS) A határterületen szolgálatot ellátó rendőrök számára a mindennapokat, a hivatást, a munkát jeleníti meg (FCS, RR), amit a jogkövető személyek tiszteletben tartanak (LJ). A menekültügyi hatóság képviselőjének értelmezése összekapcsolható a fentiekkel, amely szerint az államhatár „*munka*” és „*... két országot össze is köt, meg el is választ. Ugyanis a munkám kapcsán pedig elsősorban egy olyan helyet jelent, ahol, ahol szükséges és mindenképpen a munkát érintően kell egy ellenőrzés.*” (YY)

A határterületen élők részéről az államhatár értelmezése a jogi keretek helyett az érzelmi oldalt helyezi inkább előtérbe, ami a pszichoszociális, a társadalmi kötődés miatt érthető is. Az (állam)határ önmagában egy határt jelent, amelyhez jogok és kötelezettségek kapcsolódnak, valamint nagyon sok munkát, az érzelmi kapcsolódások mellett. (CSL, BMM) „*... a határ az nekem szinte mindent jelent, mert a saját identitásomat meghatározta. ... mindent jelent, rosszat jelent, jót, van egy negatív üzenete, mert nem jó mert, a határ meggátol, azért emberi elme számára egy csomó negatív dolgot hozhat a határ, például a csempészetet, például a migrációt, ugyanakkor nekem, meg mást is jelent, látom benne jó, volt nekem, van egy csomó kellemes érzésem a határral kapcsolatban...*” (TL) A kettősség az érzelmi kötődésben is megjelenik, amit az ország meghatározott területének még élő hozzátartozókat is érintő anektálása, másrészt az identitástudat egységének, a nemzeti összetartozásnak is szimbolikus kerete. (NT) Az államhatár átlépésének ellenőrzött keretek közti

lehetősége természetes dolognak értékelt (PL), amely a határközeli településeken élők számára a biztonság egyik feltételét jelenti (SL).

Migráció

„A migráció az egy létező dolog. Ez mindig is létezett, évszázadok óta létezik, fog is létezni. Nem feltétlenül kellene, hogy negatív tartalmat kapjon ez a fogalom. Magyarországon sajnálatosan ez nem így van. Alapvetően a kormány gondolom tehet arról, hogy ez mindenféleképp negatív tartalmat hoz magában. De alapvetően egyébként én azt gondolom, hogy a migráció az egy az egyben mindig is létező jelenség volt. A bevándorlás alapvetően nyilván ez is, sajnos egy negatív tartalmat kapott. Nem tudom, hogy ez most így nekem, így általánosságban a bevándorlás, hogy ez mit jelent. Nehezen tudnám megfogalmazni. A menekült jogértelmezésben mindenképp olyan sérülékeny személy, aki – és itt nem a sérülékenységet, nem a jogi fogalomként a sérülékeny fogalmat gondolom, - ha egy olyan személy, aki valamilyen oknál fogva egy olyan helyzetbe kerül, hogy nincs más választása, nincs más opciója mint, hogy elhagyja a gyökereit. A menekült „lét” azt mindig párosul azzal a nehézséggel, amilyen úton ők végig járnak, és mindig az jut eszembe, hogy bárki lehet menekült és hogy ez nem egy választás kérdése. Alapvetően ez azzal függ össze, hogy van egy olyan ok, van egy olyan külső tényező, ami arra sarkall valakit, hogy az addigi életét bármilyen is az, megszakítsa, elhagyja, felhagyjon vele és ezzel összefüggésben úgy döntsön, hogy nincs más választása, mint hogy elmenjen arról a területről, ahol korábban élt, és ami korábban az itt szokásos tartózkodási helye volt.” (KTÁ)

„Az iszlám vallás szerint, az iszlám Próféta is volt „immigrant” ismert fogalom, történet, a Mekka és Medina vándorlás között, ezért most mi számolunk azzal a hittel. Még el is intéz. Akkor kezdődött vándorlás ez a szó az benne van más, nincs kötve a valláshoz, de van valaki, akivel, aki szerintem, aki idejöttek Magyarországra, nem az iszlám miatt, gondolták volt, hogy eladták, vagy nem a vallás miatt, hanem a más okok miatt. A migráció, ahogy említettem a próféta maga is emigráns volt, tehát ez egy létező jelenség itt. A történelemben van ilyen, hogy népvándorlás. Egy ilyen népcsoport elmentek valahova, a magyarok is 1954? 1956? Igen, volt valahol ilyen eset, nem ilyen tömeges számok, amiért ilyen relatív tömeges számok. A menekülő a menekülő az iszlám szerint például a hit szerint, aki menekül rossz a helyzet, a rossz tapasztalat, a rossz cselekvés, A jobb, élet menekül. Nagy jelentése van neki a hitben, azért ez nagyon fontos valaki, aki gyakorolja is, amikor kicsit jobb lesz és érti a tanítást

az el fog menekülni ilyen helyzetből a másik helyzetig.” (XX) A katolikus egyház képviselőjének elmondása szerint a migráció a 21. században egyfajta irányított népvándorlás. Míg a bevándorlás alapja, hogy valaki, valamilyen okból egy másik országban szeretne élni, amihez a szükséges engedélyeket a felelős hatóságtól megkéri, azokat megkapja. A menekült fogalma kapcsolódik az üldöztetéshez. (KRL)

A fókuszcsoporthoz tartozó tagjai által elmondottak szerint *„A migráció általában egyes népcsoportok vándorlása, a fejlettebb életkörülmények, gazdasági körülmények felé, ami ugye folyamatos. Mindig is volt migráció, az eltérés a nagyságában mutatkozik meg. Igazándiból mindig lesz szerintem migráció. Ezzel számolni kell. A bevándorlás az, amikor megszállnak egy országot, különböző népcsoportok. Hasonlóképpen, mint a migrációnak, ahol a polgárok nem érzik jól magukat az életkörülményeik miatt és úgy mond szimpatikus országba, ahol szeretnének élni, ami szintén tömeges bevándorlás. Van és hát ott élnek, nem történik meg az asszimilálódás. A menekült az én értelmezésemben így teljesen megfelel ezeknek a nemzetközi követelményeknek. Tényleg üldöztetés éri, bármilyen legyen az, magánjellegű, csoportok részéről történő üldöztetés elől menekül egy bizonyos országból, valamilyen más szomszédos országba először, aztán meg megint amikor vége lesz az útjának.*” (FCS) A menekültügyi hatóság képviselője hasonlóan értékeli a migrációt, amely a szervezet által ismert, felismert folyamatos társadalmi jelenség, valamint mennyiségében és minőségében is változik. A bevándorlás fogalma keveredik a migrációéval, viszont fontos eltérés annak legális, illetve illegális megvalósítása a külföldi részéről. A menekült speciális, mással össze nem keverhető és nem keverendő fogalmi, jogi kategória, amelyet a Genfi Menekültügyi Konvenció ír le. (YY) A tömeges irreguláris bevándorlás időszaka az egyéni sorsok többségi arányú negatív mögöttes tartalma mellett, emberi tragédiák nagy számát rejtette magában, valamint segítségnyújtást igénylő és azt elfogadó emberek tömegét. (RR) Ebben az időszakban az érkező külföldiek normakövetése, viselkedése alapján elkülöníthető időszakokra bontható az időszak, amelyben jelen volt az *„intelligens”* migráció éppúgy, mint a szervezett, tömeges, erőszakos bevándorlás is. (LJ)

A határmenti lakosságot képviselő polgármesterek megközelítése a migrációról, a bevándorlásról és a menekültekről szintén hasonlít, érzelmi alapokra épülő eltérésekkel. *„... a migráció valami nagyon rosszat jelent számomra, a gazdasági migrációt jelent, az azt jelenti, hogy nyilván több pénz reményében, vagy ha úgy tetszik a jobb élet reményében jönnek, de számomra a migráció az törvénysértést*

jelent. Hát én azt gondolom, hogy ez nyilvánvalóan az a legális lehetőség, hogy ha utazni akarunk, én is utazni és ez nagyon rendjén van, hogy ha felfedezzük az egész világot és más népeket, de annak megvan a törvényes útja, útlevéllel a zsebünkben, vagy személyigazolvánnyal át kell menni a kijelölt határátkelőhelyen. A migráció nem ezt jelenti számomra, a migráció egy tömeges törvénytést jelent számomra. Most, hogy ezzel a szóval állítanám szembe a menekült szót, már említettem, mert a menekült az is teljesen mást jelent számomra, a menekült az azt jelenti, hogy háború és erőszak előtt menekül, az azt jelenti, hogy azokat az embereket segíteni kell, tehát nyilvánvalóan humanitárius és egyéb okokból támogatnunk segíteniünk kell, aki egy, aki az életét menti, akár egy diktatúra, akár egy véres háború előtt menekül. Viszont nagyon fontos a migráció és az, hogy ez a migráns és a menekült szó nagyon nem ugyanazt jelenti. Márpedig a média folyamatosan összemossa a politikai bizonyos helyeken, magyar szóval nem annyira, de bizonyos helyeken legyen Nyugat-Európában tudatosan összemossák a migráns és a menekült szót. Ez nem ugyanazt jelenti és van még egy nagyon fontos dolog. A menekültstátusszal vissza lehet élni. Számomra az, aki biztonságos országokon keresztül érkezik, az már nem menekült, de már nem lehet menekült, de már visszaélt a menekültstátusával az első országban, az első békés demokratikus országban meg kell állni egy menekültnek. Ott támogatni kell, tehát nyilván meg kell oldani a lakhatását, az ellátását, de az, aki önhatalmúlag úgy dönt, hogy márpedig, hogy tovább jön, az onnantól kezdve már nem menekült. Migráns és a kettőre teljesen különböző módon kellene reagálni, a menekült még egyszer mondom, megérdemli a segítséget, a migráns nem, az pedig, amit mi tapasztaltunk meg itt, most pedig egy teljesen szándékos, tudatos törvénytés volt a migránsok részéről. Ami az én szememben bűncselekmény, bűncselekmény, ami, ami veszélyezteti a mi országunkat, a mi településünket, a nyugalmunkat, a kultúránkat stb. A bevándorlás, a bevándorlás tulajdonképpen számomra ugyanaz, mint a migráció tehát ilyen, én nem látok benne pozitívumot.” (TL) A határterületen tapasztalt hatások miatt az ott élők számára a migráció, a bevándorlás, sőt a menekült kifejezés is többségében negatív előjelű értelmezést, érzelmi töltést jelent a 2015. évi események óta. A magukat menekültnek nevező külföldiek esetében a személyes megtapasztalások alapján a határterületen élők elkülönítve kezelik a Konvenció szerint minősíthető, üldöztetés miatt menekülőket és a jobb megélhetés reményében vándorlókat. Az értéksemleges migrációt a lakosság körében felváltották a negatív töltetű „invázió”, a „szervezett bevándorlás” kifejezések. (CSL, PL, TI) Fontos különbség ugyanakkor, hogy a

bevándorlás egy ellenőrzött, a hatósággal együttműködő társadalmi jelenséget feltételez, mint ahogyan a menekült esetében is valós kényszer, fenyegetés váltja ki a lakóhelyének elhagyását. A migráció hatásainak negatív előjele a határmenti lakosság esetében egyértelműen meghatározóvá vált. (BMM). *„A migráció nekem egyértelműen politikai és gazdasági kategória, gazdasági migrációnak tekintem az alapmotívuma miatt, amihez a modernkori népvándorláshoz vezetett. A másik részről nyilván a globális világ kialakításának a politikai eszköze is. A bevándorlás, az népvándorlás, egy világ átrendeződés, a lehető legnagyobb dolgok egyike, ami történhet most a Földön, legnagyobb hatású dolgok, legnagyobb átrendezést eredményező dolgok egyike és Európa és Észak-Amerikára óriási veszélyt jelent, mind az évmilliók alatt kialakult kulturális identitást, mind a gazdasági eredményeket veszélyezteti, függetlenül attól, hogy meggyőződésem, hogy a Föld globális problémáit nem fogja megoldani. ... Egy keresztény ember, Európa számára a menekült és a szegény emberek segítése az mindenféleképpen rettentően fontos kérdés még a migránsok ilyen irányú segítése is szükséges és egy érző embernek mindenféleképpen fontos, amikor egy kisgyereket, csecsemőt azoknak az élelmezése is az erdőben, ha kell az orvosi segítése, a humánus kérdése.”* (NT)

A kutatás során az interjúalanyokat felkértem, hogy a humán migrációhoz kapcsolódó alapfogalmakról alkotott megközelítésüket kifejtsek. Ennek egyértelmű eredménye, hogy mindenkit foglalkoztatott valamilyen szinten a tömeges irreguláris bevándorlása jelensége, mindenkinek volt valamilyen értelmezése. A rendőröknek, jogvégezetteknek a jogszabályi megfogalmazásokat közelítő, de általuk is olyan kiegészítő jelzőkkel kifejtettek, amelyek erős érzelmi kötődésre, empirikus megtapasztalásokra épülnek. A kutatásban eltérő nézőpontokat, identitásokat képviselő személyek olyan értelmezéseket és magyarázatokat fejtettek ki, amelyek a szakmai irodalomban kevésbé leírtak.

6.2.2 Az államhatár rendjének védelmének erősítését célzó kormányzati intézkedések hatásainak értékelései

A határrendészet feladatellátásában érdemi változást hozott a megerősítő (más MRFK, KR) erők érkezése, a Magyar Honvédség állományának, a FRONTEX és a Visegrádi Szerződés tagállami rendőreinek bevonása. A feladatok átcsoportosítására, újraelosztására kellett intézkedni az IBH védelmét szolgáló egyvonalas védelemről a

mélyégi járőrözés ismételt alkalmazásával. Ezt a jelenlétet a határterületi lakosság szintén észlelte, azt elismeréssel fogadta. Az új rendszer negatív hatásaként „... a migrációval szemben tehát felállítottak egy olyan akadályt a határsértők számára, amivel nem számoltak előtte, ki kell nekik alakítani egy olyan módszert és magatartást, hogy úgy tudják leküzdeni, ugye új módokon van, hogy próbálkozások megjelent a kerítésvágások, akkor a kerítést átmászással, akkor még egész. Amikor még kisebb csoportok 40 fő után 40 másodperc alatt ugye néztük a videót. Igazán jó, de mégis egy új dolog volt, hogy tudják ezt leküzdeni. Terelő hatása is volt neki. Tehát, egy jelentős terelő hatása volt, hát igazán Kelebia térsége a fizikai határzár után kezdett megerősödni, illetve a kiszombori terület is, tehát átterelődött. Tehát volt egy nyugati és egy keleti terelő hatása is a fizikai határzárnak.”

„Az igaz, hogy más kirendeltségekről érkeznek hatósági ügyintézők, akiket irányításunk alá helyeztek és határozatlan ideig a feladatkörükbe segítettek az iratanyagoknak az elkészítésébe, tehát ők ebben vettek részt. A Hatóság része szerint ennek eredménye alapozza az irányító maradt, illetve aki a meghallgatásukat folytatta a tolmácsolási iratok kihirdetését, akkor az szervezés tekintetében volt nekünk akkor a segítség, hogy nem a HRK állománya kísérte és őrizte az eljárás alá vont személyeket, hanem a megerősítő erő. Ezzel sokkal több embernek tudtuk az eljárását lefolytatni, növekedés tekintetében egyáltalán nem könnyített, természetesen egybe szolgálat ellátás tekintetében viszont már nem, nagyobb az elvárás a felső vezetés részéről tehát, hogy többen lettünk, több ügyet kellett lefolytatni, viszont folyamatosan jött az utánpótlás, a szolgálatellátás megmaradt azonos szinten, esetünkben nem lett könnyebb a szolgálatunk és többi előállítottat tudunk többen feldolgozni, többen várnak az ügyintézésre tudtuk. Elfogadva őket az újak nem voltak akkor az első két nap körülbelül azt mondják, hogy főleg az ügyintézőknek, hogy megtanulják, hogy milyen iratokat kell készíteni azt ő maga az eljárásnak, amely valamennyire átlássák az egész helyzetet. Akik már utána később újra jött egy hónap múlva például, a munkát már nagyok segítsék egymást is tanították, hogy hogyan, milyen lelkiismeretük feladatismeretük mind a megvetett azáltal, hogy ha már visszatértek a határőrizetbe. Megfigyeltem, hogy jelentősen felerősödött, hogy az országban szét voltak küldve külön buszokkal az ügyintézésre váró elfogottak és elégük van és küldözgette vissza hozzánk, hogy intézni kell, mert minden fiatalkorúnak vallotta magát egy családapa. Nem tudtak vele mit kezdeni és ahogy már ez emberek jöttek ide hozzánk és látták, hogy mi a valós helyzet, hogy mitől szenvedünk mi, hogy ezt mondjam, akkor én úgy

gondolom most már ott is jobban próbáltak segíteni az ország egész területén, elhitték, hogy tényleg baj van és ez nem helyi hatáskör, de én akkor már az ügyintézés szempontjából teljesen pozitívnak tartottam azt. (FCS)

A jogi határzár alkalmazása egyértelműen csökkentette a magyar határszakaszra a nyugat-balkáni irreguláris migrációs főirányban érkezők számát, az átterelődött más országok államhatárára. A fizikai határzár szintén csökkentette az irregulárisan bejutni szándékozó külföldiek számát. Nem hozott teljesértékű eredményt, a műszaki paraméterek nem is feleltek meg egy ilyen elvárásnak, de akadályt és az államhatár sértetlenségét őrzők részére megnövelt reagálási kompetenciákat biztosított. (RR)

„... Ők (a rendőrök) ezt érezték egyértelműen, hogy minél több technikai eszköz jelenik meg egy adott területen, annál több rendőrt tud kiváltani, minél stabilabbak az intézkedések, minél hathatósabbak az intézkedések, adott esetben annál kevesebben jönnek. Természetesen ez mind pozitív hatással volt rá, hiszen a szolgálat ellátási körülményeit könnyítette meg. A manőverútnak a megépítése, az elmondhatatlan mértékben megkönnyítette a szolgálatellátást. A kerítés teljes mértékben történő befejezése, majd azok a fejlesztések, amik rákerültek, például a dróthálók, illetve a síkháló úgy az átvághatóságának a megnehezítése érdekében, aztán ahogy jött sorban az intelligens jelzőrendszer, illetve a kamerarendszer, ez mind, mind azt érezte az állomány, ami tulajdonképpen az ő munkájuk tevékenységük, ott könnyen, illetve nekik kevesebb időt kell ott tölteni a családtól távol, úgyhogy pozitív volt. Én azt hiszem, hogy a sanyarú munkakörülmények ellenére azt érezte az állomány, hogy a rendőrség vezetése és tulajdonképpen önmagában az állam próbál minél gyorsabban mindent megtenni azért, hogy ez a helyzet kezelhető legyen és ne csak élő erővel lehessen kezelni. ... A jogszabályi környezet változása, szigorítása esetén ... azt azért mindig éreztük, hogy egy kicsit futunk az események után, hogy az nagyon kellemetlen dolog volt. Hiába volt egy kerítésünk, akit tulajdonképpen ez a kerítésen belül beérkezett Magyarország területére, addig amíg magát a 8 kilométeres határt, a visszakísérés lehetőségét nem teremtették meg, addig tulajdonképpen egyetlenegy lehetőségünk volt, megakadályozni az ő bejövetelét, ami iszonyat létszámot és iszonyatos munkát igényelt a rendőröktől, szinte lehetetlen feladat volt és nagyon pozitívan üdvözölték azt. Mikor ebből kvázi más lett, megvolt a jogi lehetősége annak, hogy aki ide illegálisan bejön, azt egyszerűen, rövid úton, az ilyen egyszerűsített eljárással kitesszkeljük az országból. Persze a rendőr is úgy van vele, hogy minél egyszerűbb ez a dolog, minél kevésbé

bürokratikus, az az az ő részére is megkönnyíti a tevékenységet, megkönnyíti a munkát, hiszen azt azért mindenki látta, hogy akiket mi anno itt összeszedtünk, elvittük őket a különböző nyílt befogadóállomásra, mint amit már mondtam neked, hogy tulajdonképpen csak időt nyert vele egy kicsit az állam. Azt hiszem, hogy hogy ezek a szigorítások ezek inkább, igazából a mi munkánkat könnyítették meg, de magára a migránsra, arra, hogy most esetlegesen itt bejöjjön vagy ne Magyarországra, nem volt rettenetesen nagy hatása. Mint ahogy most sincsen, meglehetősen szigorú szabályok mellett, ugyanúgy nagy számban érkeznek, mert az embercsempészek adott esetben garanciát vállalnak arra, hogy átviszik őket, vagy mindenféleképpen szeretnének megérkezni majd a célországba. Én hiszem, hogy azt azért ki kell mondani, hogy hogy ezek az intézkedések, azt soha nem tudtuk elérni, hogy ezt a migrációt mi irányítsuk, mert ez illúzió lenne, nem irányítottuk, kis mértékben volt rá befolyása, hogy most szigorúbb itt az a szankcionálás.” (MCS) A jogi határzár ugyan megnövelte a bűnügyi statisztikai mutatókat, de a lakosság szubjektív biztonságérzetét épphogy erősítette, mert csökkentette, elterelte a határszakasról az irreguláris migrációt, az egyéb, államhatárhoz kapcsolódó jogsértő személyeket. A megnövelt létszám, a honvédség bevonása növelte a határőrizet hatékonyságát, valamint lehetőséget biztosított a végkimerültségig szolgáló rendőri állomány lépcsőzetes kivonására, pihentetésére. „ ... a biztonsági és biztonsági határzár nélkül melettek volna bennünket, nem azért, mert nem tudunk volna dolgozni, hanem teljesen felőröltek volna bennünket. Most innentől kezdve, ha felőrölnek bennünket akkor nincs, aki odaálljon.” (LJ)

Az iszlám hit képviselőjének elmondása szerint a magyar állam döntése politikai alapon született és azt tudomásul kell venni, mint szuverén ország intézkedését. A három elemes államhatárvédelmi intézkedések az ellenőrizetlen migrációt nem szüntették meg, hanem csak elterelték Magyarország határáról, ugyanakkor szintén az állam által meghatározott és főleg pénzügyi feltételekhez kötött körülmények rendelkezésre állása esetén továbbra is nagy számú külföldit fogad be. (XX) A katolikus egyház képviselőjének megítélése szerint a határőrizet humán erőforrásának megerősítése, a Magyar Honvédség bevonása elsősorban szakmai kérdésként kezelhető. „ ... úgy gondolom, úgy látom, hogy a rendőrség állománya, akik tényleg áldozatosan végezték a munkájukat, egyedül nem bírta volna, tehát nyilván szükségük volt segítségre és természetesen a honvédség, ami leginkább szóba jöhet. Nyilván csak, mint a társadalom egyik szereplője van rátekintésem, de úgy látom, hogy nagyon lelkiismeretesen, nagyon példás módon és ami a legfontosabb

talán, hogy minden provokáció ellenére nagyon nagy önmérséklettel és nagy önuralommal végzik a dolgukat.” Ha a jogalkotó nem hozza meg azokat normatív szabályzókat, amelyek a tömeges irreguláris bevándorlás csökkentését célozták meg, reagálva a társadalmi elvárásokra is, „...akkor megtörtént volna az, hogy akkor sokkal nagyobb konfliktust, kárt, zűrzavart okoztak volna, az valószínű.” Ha nem történt volna meg az államhatár fizikai megjelenítése, a védelmi eszközök telepítése, úgy sokkal nehezebb lett volna a tömeges illegális határátlépés megakadályozása, az komoly segítséget nyújt. (KRL)

A határterületi lakosságot képviselő interjúalanyok megítélése a jogi- és fizikai határzár, a Honvédség határőrizeti feladatok végrehajtásába történő bevonásáról szintén hasonlóságot mutat. „*A jogi határzár meg nem alkotásának következménye, katasztrófa lett volna. Katasztrófa, tehát ez a migráció, ez borzasztóan felerősödött volna. 2015 nyár végén naponta 9-10 ezer migráns átment rajtunk, az egy, egy borzasztó nagy szám. Én azt gondolom, hogy ez az egekig, a csillagos ég lett volna akár, tehát ez az egekig tudott volna emelkedni, ugyanis óriási az utánpótlás ... egy kezelhető helyzet, de hát óriási baj lett volna, ráadásul az említett három tényezőtől egyik sem hagyható el. Önmagában egyik sem, egyik sem ér semmit. Nekem a kerítés több dolgot szimbolizál. Az egyik, hogy ez az ország az, hogy képes megvédeni saját magát, a törvényeit, a biztonságát. Tehát van egy, egy jól működő egészséges önvédelmi reflex még ebben az országban, illetve életem fő művének tekintem ezt a kerítést, pedig nem én építettem meg, nyilván a kormány nélkül soha nem épült volna meg. De én tudom, hogy én mennyit küzdöttem ezért a kerítésért úgy egyébként, hogy nekem akkor személy szerint nem volt politikai célom ezzel, tehát nem akartam ezáltal fölemelkedni az országos politikába, végül egyébként ez vitt vissza az országos politikába. ... Nagyon, nagyon büszke, a honvédekre is nagyon büszkék lehetünk, tehát azért az egy emberfeletti teljesítmény volt, amit itt 2015-ben megcsináltak. Egyben az egész magyar állam, tehát pillanatok alatt húztunk egy 175 kilométer hosszúságú kerítést. Látjuk, hogy az Amerikai Egyesült Államokban, a Trump éra alatt alig haladtak, de nem tudták, nem tudták ezt a teljesítményt sokszor fölmutatni. Amerikában nyilván összehasonlíthatatlanul jobbak a körülményeik, meg az anyagi lehetőségeik, nem tudták felmutatni, amit a magyar rendőrség, a honvédek, mindenki tett mindenki, aki ebben a vállalkozók és egyébként a kivitelezők részt vettek, akár az egész rendszer, a kamerarendszer, minden egyébre gondolok, csúcsteljesítmény volt.* (TL) A bevezetett változások az államhatár közelében élők szerint későn érkezett, de

ha a Honvédség és annak a létszáma, eszközparkja nem került volna a határőrizeti feladatok ellátásának bevonására, akkor „leigáznak bennünket. Akkor még nagyobb csoportokban jöttek volna és még nagyobb invázióval kerültünk volna szembe, ami ellehetetlenítette volna az életét a határ menti néhány településnek teljesen. Az utolsó 24 óra 24. órájában bejött a változás és nagyon jókor jött, mert onnantól kezdve érezhető volt a változás. Ha nem készül el a kerítés, akkor akkora ennyi élő erővel lehetetlen lett volna megvédeni a határt és akkor nem, nem csökkent volna a határsértők napi, vagy heti száma arra a szintre, ami most is sok számunkra, de a határnál, a kerítés elkészültével megszűntek a napi problémák. Mintha egy ollóval elvágták volna. Volt, nincs tehát az, hogy lezárták, az a nyugalmat jelentette utána.” (CSL)

A helyi lakosság megítélése szerint, ha a rendőrség és a Magyar Honvédség nem növeli az államhatár őrizetere és a helyi lakosság védelmére a létszámát, úgy már 2015. évben káosz alakult volna ki és a későbbiekben kezelhetetlenné váló helyzet lett volna. A helyi lakosság folyamatosan konfliktusokba került volna, ami erőszakot szült volna „a határmenti települések élhetetlenné váltak volna. A Röszkén élőknek az élettere megszűnt volna és azt gondolom, hogy ennek még ugye még tágabb értelmezésében ennek az országnak, Magyarország lehetőségei is jelentősen lecsökkent volna. A megépített kerítés egyértelműen segített. Nem arról van szó, hogy jelen pillanatban ne lennének ezzel gondok mármint, hogy a feladat és ugyanúgy nem lennének jelen a rendőrség, a határvédelmi szervezetnek a képviselői, a polgárőrök, tehát feladat azóta is van, ezzel napi szinten. Maga a migrációs nyomás nem csökkent. Azt gondolom, hogy nagyobb területre helyeződött át és szervezetten, nem olyan óriási nagy csoportoknál, de folyamatosan történnek napi szinten is ilyen kísérletek, hogy a határkerítésnek a rongálásával az országba jussanak ezek a migrációs háttérű személyek, úgy folyamatában egyértelműen pozitív volt a kerítés megépítése és a mai napig is szükség van rá azt gondolom.” (BMM) „Ha rendőrség nem növeli a létszámát, illetve a Honvédség nem kapcsolódik be a feladatellátásba beláthatatlan következményei lettek volna. Elköltöztek volna az emberek, beindult volna egy félelmi folyamat, a bűnözők még nagyobb szerephez jutottak volna ebben a dologban. Ha a magyar állam nem teszi meg, amit megtett, már nem ebben az Európában lennénk, nyilván akkor is előbb utóbb a nyugatabbra lévő országok is rájöttek volna az óriási veszélyére, mint ahogy a napjainkban ilyen jellegű fölismerés a terrorcselekményeknél meg is van az, hogy egész Európát védte meg a magyar állam, elsősorban Nyugat-

Európa köszönhet nekünk a legtöbbet és nyilván másodsorban az országot sem tette ki egy népvándorlás összes fizikai és erkölcsi kárának. Ha az államhatáron nem készül el ez a bizonyos kerítés legalább egy másfél évig még a migráció egy exponenciális függvény szerint növekedett volna létszámban és hogy milyen módszerekkel lehetett voltam kiváltani a kerítést, amikor már tarthatatlan lett volna Kelet-Európa, Közép-Európa helyzete. Elemi szükséglet volt, nem kerülhető meg az a válasz, hogy ezt meg kellett építeni és nem lehet megkerülni a fenntartását.” (NT)

A fizikai határzár megépítése biztonságot adott a településen, a határ közelében élőknek. A megnövelt rendőri és bevont honvédségi létszám eredményesebbé tette a határőrizetet és megteremtette annak a lehetőségét, hogy a helyi lakosságra épülő polgárőrség állománya, az önkéntes segítők terhelése csökkenjen. A szigorúbb jogszabályok szintén csökkentették az irreguláris migráció alanyainak érkező számát a határon. (PL) *„Amíg a biztonsági ideiglenes határzár nem épült fel a kerítés, addig folyamatosan jöttek minden irányból, ahogy az a kerítés híre, illetve a határzár híre elindult, onnantól egy még nagyobb nyomás, nagyobb létszámban jöttek, a kerítés felépülést követően volt egy jelentős visszaesés és az elmúlt időszakban utána pedig ismét elkezdett emelkedni, de a jelentősen alacsonyabb a létszám, mint ahogy a kerítés előtti időszakban volt. Ha a rendőrség és a honvédek létszámát nem emeli az állam, akkor továbbra is több feladat hárult volna a polgárőrségre. Ha Magyarország nem szigorítja meg a törvényeit az illegális határátlépés csökkentésére, ugyanaz ment volna tovább, mint a megszorítás előtt. Nem, nem lett volna semmi fizikai, jogi akadály annak, hogy folytassák ezt a nagy létszámú csoportos átvonulást az országon, a városon.” (SL)* A településen, az államhatár közelében élők számára nyugalmat és biztonságérzetet adott a rendőrök és katonák folyamatos jelenléte. Bármikor kaptak jelzést, bárhol ott voltak perceken belül. *„Ha a magyar állam nem szigorítja törvényeit az illegális határátlépés csökkentésére, itt egy olyan sáskajárás lett volna, hogyhogy nem is tudom. Nem is tudom mi lett volna. Borzasztó lett volna a mai napig, ami itt lenne, itt már a szántóföldeket már nem is lehetett volna így beművelni, mert úgy letaposták volna, nem lett volna értelme. Láttunk egy két esetet. Éppen megnyílik egy tábor a vasútnál, ami volt. Hogy úgy, hogy letaposták ott azt a területet, ahol lefeküdtek. Szerintem valamennyi egy ugyanolyan területté vált volna, bizonyos sávok végig az országon. Szerintem a kerítés építése egy nagyon jó megoldás volt ez. Erre mondom a sáskajárásnak semmi se lett volna ezekhez képest, illetve amit a sáskák csináltak volna?” (TI)*

Az interjúk során elhangzottak összegzése alapján az állapítható meg, hogy a határterületi lakosság és őket képviselő szervezetek, a migrációt kezelő szervek tagjai szükséges, de megkésett megoldásnak tartotta az ideiglenes határvár műszaki és a kapcsolódó jogi védelmét, a honvédség bevonását az irreguláris migrációs nyomás csökkentésére. Ugyanakkor azt is elmondták, hogy ennek hiányában beláthatatlan, de negatív tartalmú hatások érheték volna a teljes magyar társadalmat, a határterületen élők számára pedig ellehetetlenültek volna az életviszonyaik. Alkotmányossági szempontból vitatható elemek mellett a jogalkotó felé közvetített társadalmi igények eredményeként születtek olyan reaktív intézkedések, amelyek a határterületen élők számára a normalizálódás irányába terelte az irreguláris migráció negatív hatásait. A kialakult helyzet felekezeti alapon történő megítélése egymással érdemi ellentétet mutat, ugyanakkor fontos elemnek tartom, hogy az iszlám hit követőit képviselő vallástanító szerint is egy adott ország, így Magyarország jogszabályait tiszteletben kell tartani.

6.2.3 Az államhatár őrizetét ellátó rendészeti szerv tevékenységének külső megítélése, értékelése

Az alapjogokat nemcsak az intézkedés alá vont külföldiek, hanem a szolgálati feladatát ellátó rendőrök számára is biztosítani kell. A példás feladatellátás jelentős pszichés- és fizikai terhet rótt az ott szolgálatot ellátókra, akik gyakran az életterükből, családi viszonyaik közül „*kiszakítva*” látták el feladataikat. Esetükben nem csak az alapjogok, a jogviszonyukra vonatkozó konkrét szabályzók, hanem a munkavégzés és a humánus gondoskodás feltételrendszerét is biztosítani kell, megfelelő infrastruktúra kihelyezésével. (TJ) Az intézkedés alá vont külföldiek jogi képviseletét ellátó megbízott ügyvéd szerint a rendőrök viselkedése, intézkedési kultúrája a megváltozott környezetre is tekintettel, súlyos kihágásoktól mentes volt. „*Voltak olyan kérdéskörök, amikben teljesen ellentétes álláspontot képviseltünk. Voltak olyan alkalmak, amikor is sérelmeztem bizonyos rendőrségi, rendőri intézkedést azért, mert nem tartottam jogszerűnek, vagy talán annak a lefolytatásnak a módja nem volt mindig az én álláspontom szerint megfelelő, de alapvetően nem volt ellenséges. De nyilván más oldalon álltunk.*” (KTÁ)

Az iszlám hívőket képviselő tapasztalatai szerint: „*... a rendőrök parancs után cselekedni. Amit tapasztaltam, hogy nem voltak bántva a vándorok. Hihetetlenül jöttek*

a probléma. Nem voltak a számok, a logisztika, amit kellett volna, nem voltak is azért, mert a rendőrök, akik kérdeztem, ott voltak 12-14, 16-20 óra egyhelyben, azt az emberhez vannak reakciók is. Az embertelen volt.” (XX)

A MVK a tömeges migráció erősödésének kezdeti időpontjától bevonásra került a határrendészet támogatásába a Szeged HRK-n. Az interjú készítése során a megyei igazgató szerint: *„Én azt gondolom, hogy rendkívül pozitívan. Én nagyon jó élményként éltük meg, ahogy a rendőrség által lettünk bevonva. Azt gondolom, hogy a rendőrség részéről is egy olyan kezdeményezés volt, már lássuk be 2014-re, ami felénk elismerés és gesztus volt. Nem tudom másnak, nem jó szó, de ez a törekvése volt a rendőrségnek, amikor önként bennünket megkerestek, hogy a munkában vegyünk részt és segítsük ezeknek az embereknek a gondozását, az jelentette számomra, vagy az jelentette mindannyiunk számára, a migránsok, az illegálisak is, ők egy olyan gondozásban részesülhessenek, ami támogatja az emberi méltósághoz való jogukat, hiszen a Vöröskeresztnek az egyik legfontosabb feladata az emberi élet, az emberi egészség és az emberi méltóság óvása, a segítése és az hogy ennek részese lehettünk, én úgy gondolom, hogy ez az elköteleződés amellelt, hogy ezek az emberek emberségesen, a megfelelő módon ellenőrizve és ellátva legyenek egy ilyen szervezet által, a migránsok is nagyon pozitívan fogadtak bennünket és a Vöröskeresztnek a rendőrséghez való viszonya és a migránsokhoz való viszonyulás gyakorlatilag jónak nagyon jónak tartom. Nem, nem tudok olyat felidézni, ami miatt bármilyen téren vagy kérdésben ellentmondás alakult volna ki. Nem azt mondom, hogy a Csongrád megyei szervezet munkatársai menekültügyi szakértők, hiszen inkább segítők feladatokat láttunk el és nem bármilyen jogi, vagy akármilyen szakmai támogatást a menekültek részére, de azt, amit ezen is célul tűztek ki, ahogy az előbb említett egészség, méltóság és élet védelmének mondom, hogy meg tudtuk valósítani és ebben abszolút partner volt velünk a rendőrség és a migránsok is, menekültek és tényleg bizalommal fogadták a vöröskereszteseket. Azt gondolom, hogy a vöröskeresztesek elég biztonságban érezhették magukat, végig meg voltak teremtve a feltételek, hogy ha bármi probléma lenne, akkor tudjuk, hogy hova és kihez kell fordulni, tehát a rendőrséggel végig egyeztetve volt nyilván az, hogy azért mégiscsak ott volt három-négyezer ember, egy kicsi helyre beszűfolva. Én azt gondolom, hogy a rendőrök a protokoll szerint látták el a feladatukat. Volt nyilván necces helyzet, amikor elégedetlenség volt, vagy valami olyasmi, ami a rendőröknek fokozottabban léptek fel, rossz hatással lehetett, hiszen nem akarták elfogadni a helyzetüket a migránsok, de egyrészt a rendőrök abszolút*

segítőképpen védték a vöröskeresztéseket, nem tudni, hogy ha van olyan helyzet adódott, ahol fokozottabban kellett figyelni a munkatársaknak a testi épségére. Másrészt pedig én azt gondolom, hogy tudták kezelni a helyzetet, ezért a legtöbb hangárban tartózkodó az idejének nagy részében lettek ilyen kényszer állomásként élte meg.” (SK)

A magyar rendőrség határrendészet munkájáról: „Hullámzóan, hullámzóan, alapvetően egyébként jó a véleményem, maximálisan tiszteletet és köszönet illeti az állomány tagjait és tényleg, tényleg nagyon, nagyon, nagyon jó érzés számomra, hogy itt a mi környékünkön, amikor rendőrautó, rendőröket látok és tényleg le a kalappal előtte, előttük, de két dolog miatt mondom, hogy hullámzó. Az egyik a politikai rész, tehát ha nem az a parancs és nem adott utasítást és nem maga nem a politikai közhangulat, hogy a migránst akarták elkapni, meg kell fogni és vissza kell vinni, ki kell toloncolni Szerbia irányába, akkor, akkor nyilván a rendőr sem mert föllépni, vagy nem érzi szükségét annak, hogy határozottan fellépjen. Ez az egyik oka a határozott véleményem szerint a hullámszónak, a másik pedig egy része, volt időszak amikor erre nem volt kapacitás és elfáradtak. A rendőrség tehát óriási volt. ... egy idő után, nem volt kapacitásuk, nem volt elég rendőr, tehát nyilván voltak olyan pillanatok, helyzetek, aminek nem megszokott kapacitás, elfáradtak a rendőrök és aztán volt olyan is, ami inkább mentális fáradás, a fizikai mellett. Hogy azért az ország minden részéről a határőrizeti feladatokra átcsoportosítottak rendőröket és ezért egy Veszprém megyei rendőr, vagy egy borsodi rendőr nem biztos, hogy ugyanazzal az a hozzáállással tudja védeni a határt, nem beszélve arról, hogy nincs helyismerete az elején stb. stb., mint a rendőr, aki innen származik, hogy a környékről származik. Én személy szerint ugye azért is támogatnám a határőrség visszaállítását és méghozzá úgy, hogy egy határőr település volt annak idején, hogy akkor nyilván ebből a régióból kerülnének ki a legtöbben az állomány soraiból. ... de egyébként alapvetően mindezzel együtt mondható, hogy hullámzó volt. Volt, amikor kevésbé voltam megelégedve, volt, amikor jobban, de alapvetően a magyar rendőrségre nagyon nagy elismeréssel gondolok” (TL)

„Én azt gondolom, hogy tették a dolgukat (rendőrök), amikor szóltunk, vagy jeleztük, hogy nagyobb problémák vannak. Úgy érezzük, hogy egyre többen jönnek, mindig létszámmal igazítottak rajta, hogy megfelelő élőerő legyen a település védelmére úgy is, hogy nem csak katonákat, hanem más megyékből telepítettek át rendőri állományt. Én azt gondolom, hogy nagyon jó volt az együttműködés, illetve

időben kaptuk a segítséget. Szakszerű a feladatellátás, azt mondhatni együttműködők voltak a rendőri vezetés, meg az állomány, tehát teljesen jól ki tudtuk egymást egészíteni a civilek és a rendőri állomány a védekezésben.” (CSL)

„A rendőrség feladatellátását a 2015. évben, maximálisan elismerésre méltónak tartom. Óriási nyomás alatt, napi rendszerességgel, hosszú időn keresztül ezeknek az embertömegeknek a kezelése, az az életterünknek, az itt élők életterének a biztosítása szerintem óriási eredmény, hogy tényleg komolyabb atrocitás, vagy valami emberek egészségkárosodás nem volt a településünkön. Maximálisan elismerésre méltó a munka, amit elvégeztek.” (BMM)

„Csak latívuszokat tudok mondani nemcsak a rendőrségre, hanem a katonaságra is, aki a területen volt, a polgárőrök mind a helyiekre, mind Szeged más kerületéből segítségünkre siettünk és még a sajtó munkatársait is megemlítem. Az esetek többségében nagyon korrekt és tényleg nem a humánus nélkülöző munkát végeztek is tudósítást adtak.” (NT)

A lakosságot is reprezentáló polgárőr egyesületek interjúalanyai egységesen, elismeréssel nyilatkoztak a rendőrök, majd a később érkező katonák munkájáról. Nem csak a szakmai együttműködés, hanem a lakosság és a külföldiek iránti humánus is elismerést váltott ki a településeken, mintaként szolgáltak a polgárőrök feladatellátására. *„...maga a rendőrök is ugye többen mórահalmiak, illetve a Polgárőrség is és még szorosabb lett a kapcsolat. Éreztük azt, hogy össze kell dolgoznunk, össze kell szoknunk, tudjuk egymást segíteni és nem hátráltatni, itt főleg a polgárőrség, hogy tudja segíteni a hivatásos állományt, hiszen az volt a cél, hogy megvédjük az országot, de elsősorban itt Mórահalmot, a lakosságot, a családunkat, ismerőseinket és ennek köszönhetően egy szoros kapcsolat kialakult, mindennapi kapcsolat kialakult, ami a mai napig is tart.” (SL)*

A rendőrök munkájának megítélése: *„egy szóval mondhatom, hogy pozitív. Az országban sok felé utazom, sűrűn el szoktunk menni a családdal és nagyon kellemes meglepetés ért. Nem egyszer, pl. Miskolc környékén. Hát, hogy milyen érzés, amikor rám szólnak, hogy Pista bácsi hát te mit keresel? De gyorsan kiderült, érthető volt, hogy váratlan rendőr kolléga csak hát civilbe megismert engem, én sajnos nem, sokan voltak. De nagyon jó érzés, hogy az ország bármely területére elmegy az ember és akkor találkozok ismerősökkel. A rendőrökkel egy olyan szoros kapcsolat alakult ki a határőrség időszakából a határőrökkel és ennek lett egy ilyen folytonosság, tehát hogy majdnem összenőttünk teljesen már rendőrként. Nem mi vagyunk az elöljárók. De nem*

úgy kezelnek bennünket, mint akikre van szükség meg, nincs is, nagyon jó érzés amikor vége lett, fölhívják a kint lévő kollégák, rengeteg telefonszám bizonyítja, hogy nagyon sok emberrel tartom a kapcsolatot és akkor és akkor éppen az éjszaka folyamán, vagy nap bármilyen segítségre van szükség, egymást kiségtve. Ez már nagyon régóta, már húsz éve. A magyar rendőrök vagy a polgárőrök és a lakosságnak az együttműködése kimondottan jó volt. Most is. Nem, mert annyian jöttek be, hogy hogy a falunak több részére nem értek oda. Képtelen lett volna az ember odaállítani annyi élőerőt, akik figyelték volna, hogy na most mikor hol merre jönnek és itt a lakosságnak a segítségnyújtása is és egy nagyon sok jó hozzáállás volt.” (TI)

Az interjúalanyok által elmondottak összegzése szerint az irreguláris migrációt kezelő rendészeti állomány, az őket támogató honvédségi erők a rendkívüli viszonyok között is elismerésre méltóan látták el feladataikat. Hangsúlyozott elem a konfliktus- és erőszak alkalmazásának kerülése, a segítségnyújtás a rászorultaknak. A feladatellátás folyamatának elemei mind a vándorok, mind a rendészeti állomány számára egy valós, időben közeli, előzmény minta nélküli tanulási és önkorrekciós tevékenységre épült. Emiatt és a túlterheléses hatások miatt előfordultak átmeneti zavarok a migrációellenőrzési feladatok teljesítése, annak színvonala terén. A hiátusok felismerését követően a megoldásra törekvésre jellemző módon korrigálta a szükséges elemeket a szervezet. Összességében a tömeges bevándorlási válsághelyzet időszakában szolgálatot ellátó rendőri, honvédségi állomány feladatellátásáról a nyilatkozók elismeréssel szóltak.

6.2.4 Magyarország államhatárát jogellenesen átlépő külföldiek interjúiból származó információk

A kutatási időszakban hatályos normakörnyezet rendelkezései alapján a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és járványügyi készültségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 267.§-275.§ az államhatáron irregulárisan belépett külföldiekkel idegenrendészeti, vagy büntető eljárás kerül lefolytatásra. A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet idején a jogalkotó biztosítja annak lehetőségét, hogy az ország területén jogellenesen tartózkodó külföldit átkísérheti a fizikai határzár kapuján.⁴⁴⁹

⁴⁴⁹ Az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény 5.§ (1b)

A módszertani fejezetben leírtak szerinti keretek között történt interjúkészítés a Szeged-, Kiszombor és Nagylak HRK-k illetékességi területén, az államhatáron meg nem engedett módon átlépő külföldiekkel.

Az interjúalanyokkal a kérdőív értékelési adataival egyező tapasztalatok és lehetőségek alkalmazásával, többnyire kevert angol és a túloldali ország nyelvén sikerült kommunikálni. Az intézkedés alá vontak az anyanyelvükön (arab, francia, urdu, pastu, dari, kurd, orosz) túl, jellemzően minimális kommunikációs szintű angol nyelvtudással rendelkeznek, valamint a vándorlásuk során érintett ország többségi beszélt nyelvén is alapvető információk közlésére képesek.

A kutatási időszakban, a mintavétel hét napos időtartama alatt 310 fő esetében történt interjú készítés. A külföldiek közül 191 fő Szeged, 55 fő Nagylak és 64 fő Kiszombor HRK illetékességi területén lépte át irregulárisan az államhatárt. A maguknak származási országokként megjelölt területekről a nyugat-balkáni migrációs főirányon mozogva érkeztek, illetve az afrikai kontinensről származók nem vállalták fel a mediterrán tengeri közlekedés kockázatait, így szintén a szárazföldön mozogva kapcsolódtak be a Törökországon, Görögországon át tranzitáló irregulárisan vándorló tömegbe.

A külföldiek között 9 nő és 309 férfi volt, 0-12 év között 5, 13-14 év között 1, 15-18 között 2 és 19 év fölötti 302 személy ellenőrzése történt meg. A hiteles személyazonosság, így a név, a születési adatok, az állampolgárság megállapítása továbbra is nehézségekbe ütközik, többségi arányban a külföldiek által elmondott adatközlésekre épül. Személyi adatokat, arcképet tartalmazó hiteles közokiratot 28 személy tudott a rendőröknek ellenőrzésre átadni, 292 nem rendelkezett ilyen okmánnal. Az intézkedést követő nyilatkoztatás és vizuális ellenőrzés eredményeként nem igényelt senki sem egészségügyi ellátást. A külföldiek közül okmánnal, vagy nyilatkozata alapján 153 fő szír, 56 fő afgán, 29 fő iraki állampolgárként volt kezelve. Intézkedés történt még magát marokkói, tunéziai, palesztin, líbiai, algír, albán, orosz, moldáv állampolgárnak valló, vagy annak állampolgárságát igazoló külföldivel szemben.

A külföldiek az interjúk során elmondták, hogy 267 fő esetében embercsempész igénybevételével érkeztek Magyarország államhatáráig. Az utazási

céljaikként személyi kapcsolatukhoz történő utazás miatt 213 fő, munkavállalás és a jobb megélhetés reményében 97 személy vállalta az irreguláris vándorlást. Az interjúalanyok elmondták, hogy Németországba 230, Ausztria területére 55 fő tervezte az utazását, de célként jelölték meg Magyarországot, Belgiumot, Moldovát, Oroszországot, Hollandiát, Olaszországot és Szerbiát is.

A kutatásba bevont három határrendészeti kirendeltség területén a mintavételi időszakokban rendőri intézkedés alá vont, irregulárisan Magyarország területére érkezett külföldiek meghallgatásából származó információk alapján megállapítható, hogy a 2015. évi migrációs nyomás mintázatához képest kevés, ámde igen jelentős eltérés tapasztalható. A legfontosabb eltérés az érkezők számában jelentkezik. A kutatási eredményeim is azt igazolják vissza, hogy Magyarország tranzitállam szerepe továbbra is jelen van a nyugat-balkáni irreguláris migrációs főirányban, az nem szűnt meg, ámde nagyságrendjében, intenzitásában jelentős mértékben csökkent. Továbbra is nehézséget okoz a rendészeti szerveknek az intézkedés alá vontak személyazonosságának hiányos, nem közhiteles igazolása, a 2015. évi arányokhoz hasonló életkor és nemi arányokkal, egészségügyi és kommunikációs problémák terén jelentkező speciális feladatok.

6.2.5 Egyedi, eseti emlékek a tömeges irreguláris bevándorlás időszakából

A kutatási időszakban, a 2015. évi tömeges irreguláris államhatár átlépési időszakban megélt személyes élményeik közül olyanokról nyilatkoztak az interjúalanyok, amelyek az idő múlásával is intenzív érzelmeket váltanak ki bennük. Ezek az egyéni történetek alkalmasak lehetnek arra, hogy olyan eseményekre, implicit elemekre irányítsa rá a figyelmet, amelyek a felelős hatóságok, kormányzati szereplők, együttműködők részéről további, megelőző intézkedéseket igényelhetnek.

„...nem is, ami miatt gyakran vissza emlékszem, vagy nyomot hagyott bennem. Ilyen egyszerű, például meg kellett hallgatnunk egy férfit, két gyerekkel. A meghallgatás során elmondta, hogy a felesége meg talán még két gyereke is ült a csónakban jöttek az égei tengeren keresztül és ott maradtak a vízben. Én nem nagyon tudtam mit kezdeni a helyzettel hatósági képviselőként. Nem lehet ezzel mit kezdeni és elhiszem, amikor a férfi nem vitte magával a feleségét, akkor annak mindig oka van.”
(PSZ)

„... egy éjszakai szolgálat után még öt percet gondolkodtam a ház előtt az autóban, de igazából engem ez az emberi sorsokat nem viselt meg úgy, mint Sz-t. Ilyen tragédia sok volt, nálunk a Tiszában is, most is vannak emberi sorsok, de ebbe nem szabad belemenni. Én úgy vagyok vele, hogy szolgálatot látok el, csinálom a feladatom.” (BL)

„Nekem egy konkrét ügyet nehéz így kinyerni az emlékeimből.... Én abszolút nem értettem egyet a határzár tiltott átlépése miatt indított bírósági eljárásokkal. Ezzel összefüggésben egy borzasztóan nehezen megélt élményem volt az, hogy egy szír, nagyon jó egzisztenciával rendelkező Magyarországra érkezett családot, - miután ide érkeztek -, szétválasztottak a határrendészetten. Az udvaron kialakított, gyakorlatilag a legrosszabb állatkerteket idéző rácsok között, amiket ott kialakítottak, ott a garázs színben tartották az embereket. Egy-két napig szétszakítva a nőket, a férfiak, családok szakadtak szét. Ők is és egy ilyen család volt, amikor találkoztunk a bíróságon. Számomra teljesen érthetetlen módon, az egyes személyekre lebontva, az egyes ügyekben járt el a bíróság, noha nyilvánvaló, hogy egy család esetében abszolút indokolt lett volna az, hogy a férjnek és a feleségnek az ügye egy eljárásban kerüljön elbírálásra. Noha önálló tettesi alakzatról beszélünk, de ettől függetlenül is. Nekem az egy borzasztó élmény volt, amikor védőbeszédet kellett mondanom ennek a családnak az ügyében, és ez talán az első ügyek egyike volt. Még most is nehéz megállni, hogy ne sírjam el magam, amikor visszagondolok arra, hogy hogy ott milyen volt állnom. Ennek a családnak egy iszonyatos tragédia volt a sorsába, egy jó életük volt, képzett, iskolát végzett férfi és nő, akik három gyerekével érkezett ide. Elvesztve mindent, lebombázott Aleppóban a gyárukat, a mindenüket elveszítve, a kis táskájukban benne a családnak az utolsó vagyona, ami majd a gyakorlatilag nekik a mindent jelentette az esélyt, egy új életkezdésre, egy tökidegen helyszínen. Még azt se tudták amikor ide érkeztek, hogy hol vannak és mentek a bíróságra... Én komolyan mondtam a védőbeszédben, hogy miért gondolom azt, hogy őt ne tekintse a bíróság bűnösnek. Elsírtam magam, megkönnyeztem.... És ennek a családnak az ügye, amikor befejeződött, akkor egy nagyon, nagyon pozitív élmény volt számomra, hogy az eljáró bíró – és itt nem is akarok nevet mondani – odament az ügyfelekhez is, és azt mondta, hogy nagyon – nagyon sajnálja, hogy neki ez a feladata most, és hogy nagyon bízik abban, hogy az ő helyzetük, a sorsuk, megfelelő módon fog rendeződni. Ez annyira mély nyomot hagyott bennem. Tudom, és az biztos, hogy ezeket a cselekményeket, ezt abszolút nem így kellett volna megítélni, és hogy a rendszer ezt szükségképpen

magában hordozta. Voltak, akiknek ezzel kapcsolatosan „el kellett járni” és hogy ~~a~~ kellett szükségképpen, aláhúzva mondom, hogy volt, nem hagyva más választást. Próbálták azért azt kihozni belőle, hogy a legkevésbé szenvedjék meg ezeket. Szörnyű, hogy még ezen is keresztül kellett, hogy menjenek.” (KTÁ)

„... a pozitív nekem az állomás. Az az lakossági hozzáállást csináltak is. Ez nagyon jó volt. Én nagyon jó, nagy sportterület dolgozok. Nekik a csoportjukat, csapat az nagyon fontos és én láttam, az emberek jöttek ott és próbáltak segíteni, de akik jöttek, az lehet, hogy szegény ember volt, aki nincs neki semmi.” (XX)

„Egy olyan esemény úgy biztos megmarad, mert annyiszor hallottam, meg láttam, de nagyon bennem maradt az emlék amikor kerítésen átdobtak egy kisgyereket. A röszei eseményen volt. Azóta bennem maradt az kép, az az emlék. Az ember felháborodik magában, hogy ilyen bármilyen célból bárki meg tud tenni. Másrészt pedig mindent megtesz, mert fizikailag nem tudtam, de azért drukkoltam, meg biztos voltam benne, mindent meg is tesznek és úgy hallottam meg is tettek, hogy a gyermek épségét garantálják és megoldják. Nem tudom, hogy mi lett a vége, de szóval mindenki megtett mindent, hogy a gyermeknek ne legyen baja.” (KRL)

„... én ellenőriztem az állományomat és akkor ott voltam a Rösze, a röszei nagy hangárban, mint gyűjtőben és amit mondtam, ott annak az egésznek a hangulata, miliója, én akárhányszor arra járok, megborsózik a hátam tőle és ez visszajön és ugyanúgy a Rösze kis határátkelőhellyel. Maga az erőszakos betörési kísérlet, aki ott volt, szerintem az soha nem fogja elfelejteni.” (MCS)

„... ennek a lényege, amikor hajnalban felhívott a biztonsági szolgálat főnöke, hogy ugye most már több külföldi nem fog érkezni, mert már az udvaron is vannak. Ez természetesen akkor volt, amikor már nagyon, nagyon, nagyon a csúcson voltunk, tehát ez nem a végén, ez ismétlődő dolog volt, de ez mondjuk egy olyan érzést váltott ki belőlem is, mint amikor az ember a szakadék szélén egyensúlyoz.” (YY)

„Hát rengeteg, rengeteg emlék van, hát az egyik nap, az a pillanat amikor rám, egyébként én is a hírekből tudtam meg, de nem csak én, egyébként fideszes parlamenti képviselők is. Bejelentette Szijjártó Péter külügyminiszter úr, hogy megépítik a kerítést, így azt a kerítést amire én akkor már körülbelül egy éve, egy éve küzdöttem. Ugye több helyen elmondtam interjúkban újságíróknak, rendőri vezetőknek, politikusoknak, kormány megbízott úrnak és mindenholnap lepattantam, mi volna, de lepattantam, rendőri vezetők voltak olyanok, akik nem emlékszem, konkrétan, azt hittem, hogy nem a főkapitány úr volt. Valaki onnan, de őszintén mondom, én nem emlékszem, aki azt

mondta, hogy ha nem lesz kerítés akkor, akkor itt vége. Ezt nem lehet megállítani. De, de nem volt olyan politikai döntéshozó, aki azt mondta volna nekem, hogy itt valaha lesz kerítés, mindenki azt mondta, hogy ez egy lázálom, egy őrültség, hogy az unió soha nem engedné. Ezt nem lehet megcsinálni, tehát nagyon, nagyon elutasító volt mindig minden válasz, amit kaptam és a derült égből villámcsapásként egyszer csak bejelentette Szijjártó Péter és a hírekben hallottam és elképesztően boldog voltam. Arra emlékszem, hogy mennyire boldog voltam, ujjongtam, elképesztően boldog voltam.” (TL)

„Kettő, ami így belém égett, az egyik az a templom környékének az elfoglalása. A másik, amikor nekem szóltak, a lakosokhoz kimentem egy kollégával láttam, hogy a kerékpárúton be, fiatal 20-25 éves fiatal emberek, szinte alakzatba jöttek, ki kellene őket terelni a városból és nem tudtam, hogy fogjuk csinálni. Fogtam a telefont, hogy szóljak a rendvédelmi szerveknek, rendőröknek. Akkor, mire hátfordultam, akkor már ott álltak mögöttem a kollégák, akik a városüzemeltetésnél megtudták, a rendőrök odajöttek és meg tudták akadályozni, hogy bekerüljenek a városba és hogy ott táborozzanak le, hanem az elkerülő úton is szállítsák el őket a rendőrök.” (CSL)

„Ami nálunk gyakran, napi szinten földézhető, mert minden nap kint voltam a területen. A vasútvonal, meg az a gyűjtőhely, ahol iszonyú tömeg került várakoztatásra, vagy amíg az elszállítás meg nem oldódott. Itt az elhelyezésükre, itt a karitatív szervezetek jelenléte, az állandó feszültség, ami ehhez kapcsolható volt, meg a személyes tapasztalásunk, ami a tanyai ingatlanunkon történt és ott személyi sérüléssel járó eset volt. A fiamat ütötték le ezek a migrációs hátterű emberek és ellopták az autót. Ez a két dolog az, ami azonnal beugrik erről.” (BMM)

„Nekem csak egyetlenegy képet kéne felidézni, a végtelen szeméthegy, ami a vonulásukat övezte, ami újratermelődött nap mint nap. Meglepő módon nekem ez volt, még beszélhetnék sok mindenről, a késeléses napról, a görcsösen síró anyáról, aki telefonált nekem, hogy azonnal segítsek éjszaka, mert nem mernek aludni, annyira félnek, mert sok mindenről, de talán ez a szemetelés. Ez maradt meg bennem.” (NT)

„Hát amikor az asszonyt két gyerekkel együtt beültettük a Nivába, ott a szociális otthonnál, mert nagy hideg volt és akkor az a négyéves gyereknek hallottuk, hogy vacogott a foga annak a négyéves kicsinek, a lábán az anyja meg fogta egy-két hónapos csecsemőt, azt láttam, hogy fogta és elkezdte szoptatni és a könnye folyt rá a kisgyerekekre.” (PL)

„Több is van, de családapaként, mikor egy apuka két gyerekkel jött, koszovóiak és én előtte voltam boltban, úgy mentem szolgálatba. A két gyereknek egy-egy pogácsát adtam, amit ők nem fogadtak el. Apukának sikerült odaadnom, az apukától már a gyerekek elfogadták a pogácsát és a kislány két falatot evett a pogácsából és utána pedig elaludt. Mint aki annyira jóllakott, hogy a vasárnapi ebéd után, hogy ledőlünk. Ez egy olyan, ami megmaradt bennem.” (SL)

„A nagycsoportos mozgások most is vannak. Mondhatom, hogy majdnem, hogy minden áldott nap vannak itt ilyen tömegek, ami most eljutott oda arra a szintre, hogy képesek agresszívvá válni. A kerítés túloldaláról köveket dobálnak a kerítéshez közvetlen nem mehetünk a kerítés közelébe. Elsősorban engem mindig a családok fogtak meg, akik kisgyerekekkel végig szenvedték ezt az utat és akkor itt tobzódtak napokon keresztül ugye a gyűjtőtáborban és akkor, hogy hova jutottak, hova nem jutottak. Csakhogy ezek a családok föláldozták azokat a pici gyerekeket, hogy végig járták az egész világot. Szinte ilyenre nem vagyok kíváncsi. Ezt nem szeretném.” (TI)

„... a fektető anyagaink egy kritikus pillanata, tehát azt biztosan nem felejttem el, hogy akkor néztem föl az égre, hogy mi jön még és hogy ezt hogyan fogjuk megoldani. De emlékszem olyan koszovói fiatal hölgyre is, aki jött le a lépcsőn három kisgyermekével, az egyiket a kezében tartotta egy csecsemőt és ez is decemberben volt és egy nyári ruhában volt, ahol tehát ez is nagyon megvan, megragad bennem rengeteg, rengeteg ilyen dolog van, amiben az ember tudna mesélni. (RR)

„A két vérnyomáscsökkentő gyógyszer, amelyet életem végéig szednem kell. Meg a kollegák munkája iránti tiszteletem. Meg amikor Szegedet kis híján el akarták foglalni. Amikor Szegedet jól el akarták foglalni. Két esetben. A pihenőben lévő Csongrád megyei század kétszer lett riasztva. Emlékszel erre az időszakra. Ez volt a köfelszedősdi... ott van, ott állt, körülbelül 8 munkatársunk, majd elkezdtek felszedni a vasúti töltés mellől a köveket. Kemény dolog volt, megtagadták, hogy bemenjenek a hangárba, ugye nem akartak, de aztán mégis bementek. Aztán kitörtek a hangárból.” (LJ)

„Az első látogatásom ott a hangár területén. Szerintem soha nem fogom elfelejteni azt, hogy elképesztő mennyiségű ember, aki ott volt és azt, hogy ott álltak a kapuban és gurulós bőrönddel érkezik egy menekült, gyakorlatilag kíséret nélkül, mert tudták, hogy hova kell jönni és tényleg iszonyú, iszonyú sok ember volt ott. De nem, nem gondolom ilyen nagyon negatív élményként, csak egy az ilyen ez a hihetetlen kategória, hogy tényleg az embernek a saját szemével kellett ott lenni, hogy felfogja,

hogy miről beszél. Azt elolvasta, ma is fogtak háromszázat, meg még többet, de a valóságot látva, hogy igazából, az a kép eléggé megfoghatatlan, hogy elképzelhetetlen. Az első napon ott a hangárba, az azért elég sokkoló volt látni.” (SK)

A kutatásba bevont interjúalanyok mindegyike a 2015. évi tömeges irreguláris bevándorlási hullám eseményeiben, folyamatában valamilyen szinten érintett volt, rendelkeztek személyes tapasztalatokkal, valamint a képviselt közösségek tagjaitól származó információkkal. Az interjúkészítések időszakára, azok jellemzőire összegzésként megállapítható, hogy ki-ki az érintettsége, az események kezeléséhez kapcsolódó viszonyai alapján, de öt év elteltével is jelentős érzelmi hatások alatt állva mondta el az élményeit. Az egyéni, domináns emlékek többségi arányában is jellemző az emocionális elem, amelyek azonban az érkező külföldiek helyzetének, jövőképeinek kilátástalanságára épül. Szintén meghatározó arányt képviselnek azok az emlékképek, amelyek magára a túlterheléses migráció által kiváltott hatásokat, emlékeket, félelmeket és bizonytalanságot említik meg.

6.3 A fejezet összefoglalása, következtetések

A lakosság képviseletét reprezentálók fogalomalkotásában az általános és a jogi ismereteken túl erősen dominálnak a megélt élmények miatt, többségében negatív hatások a migráció, a bevándorlás kérdéskörében. Az államhatár sérthetlensége, ellenőrzött átlépésének feltételei ismertek, a vonatkozó szabályok megsértőivel szemben a rendészeti intézkedések elvártak a részükről. A migráns, a bevándorló, a menekült fogalom a migrációs minta változásával módosult a segítőkészség szándékával együtt.

A rendőröket reprezentálók esetében a jogi előképzettség, az objektív helyzetértékelés jobban megjelenik, ugyanakkor esetükben is a folyamat változása, a körülmények megélése miatt olyan implicit elemek is azonosíthatóvá váltak, amelyek kezelése a rendőri szerv részéről feladatként jelenik meg.

A civil társadalmat, jogvédelmet, karitatív szerveket képviselő interjúalanyok helyzetértékelése és fogalom alkotása nagyban a képviselt társadalmi elem általánosan elfogadott elveit mutatják, egymással esetenként szemben állva, rámutatva az iszlám hívők migrációtudatának a magyar társadalom által kevésbé ismert elemére is.

A magyar kormány által bevezetett intézkedések a tömeges irreguláris bevándorlás csökkentésére jellemzően megosztó értékeléseket váltott ki az interjúalanyok között is. A határmenti lakosságot képviselők késedelmesnek, de

indokoltnak és hatékonyak értékelték az intézkedéseket, amiket a rendőrök, a polgárőrök is egységesen képviselnek. A kutatási adatok értékelő összegzése megerősíti Kui László azon gondolatait - amelyekkel egyetértve -, az irreguláris migráció negatív hatásai önmagában csak fizikai eszközökkel (pl. fizikai határzár alkalmazása) nem kezelhető érdemben.⁴⁵⁰ Alkotmányossági oldalról jogszerűnek, ámde a megelőzhető intézkedések mulasztása miatt késedelmesnek és így vitathatónak értékelt a kormány, a jogalkotó fellépése. A külföldiek jogait képviselő, az iszlám hitet követők tanítója szerint sérelmes, antihumánus és politikai célokat szolgál a hármas határzár elemrendszere.

A kutatás során alkalmazott interjúk eredménye és az iratbetekintés, az adatelemzések összhangja is azt a megállapítást erősíti meg, hogy a nem megszokott irreguláris migrációs környezetben a rendőri intézkedések – eseti, egyedi kivételtől eltekintve – jogszerűek, szakszerűek, arányosak, objektívek és humánusak voltak.

A kutatási mintavételben interjúkkal meghallgatott külföldiek hasonló migrációs mintázatot mutatnak, mint a 2015. évi időszak, de az intézkedés alá vontak száma nagyságrendileg alacsonyabb annál az időszakénál.

A személyes interjúkon közölt egyéni történetekből kirajzolódik a magyar társadalmat képviselő ember humánuma, a legkisebb rossz felé törekvése, az egyéni tapasztalásokra épült tragédiák és félelmek felismerése, a gyakran kilátástalannak tűnő, túrterhelt viszonyok közti megoldásra törekvése.

A kutatás tárgyát képező helyszíneken nyilatkozó interjúalanyok által közölt információk olyan adatokkal szolgáltak, amelyek a forráskutatás során még nem voltak fellelhetők, további kutatás lehetőségét vetik fel.

⁴⁵⁰ Kui László (2017): A határőrizeti célú ideiglenes biztonsági határzár továbbfejlődése, avagy a második kerítés mindent megold? Budapest, Hadmérnök. (XII/4) 68 – 74. o.

7. A KUTATÁSI EREDMÉNYEK ÖSSZEGZÉSE

Összefoglalás

A kutatás során javasolt megelőző határrendészeti komplex módszertan, amely öt összetevő párhuzamos jelenlétével pozitív hatású támogatást feltételez, lehetőséget teremt a migráció kezeléséért felelős rendészeti szervek általánostól eltérő körülmények közti biztonságos, folyamatos működésére. Ezek az összetevők a jog primátusával, a fenntartható fejlődés, a költséghatékonyság elveinek biztosításával alkalmazhatókká válnak az aktuális migrációs mintázatnak megfelelően.

A kutatás feltárta azokat a tényezőket, amelyek a megelőző határrendészeti komplex módszertan követésével a nem megszokott feladatellátáshoz szükséges erők, eszközök, szolgáltatási és üzemeltetési igények lépcsőzetes igénybevételi tervezésével, a rendelkezésre állás visszatérő ellenőrzésével csökkenthetők. Ennek keretében az előállítási, elhelyezési és ellátási feltételek komplex, lépcsőzetes igénybevételt biztosító tervezése, a rendelkezésre állás visszatérő ellenőrzése érdemi hatékonyságú, javasolt elemként jelentkezik. A forráskutatás és a saját kutatási eredmények is felhívták arra a figyelmet, hogy a külföldiekkel történő kommunikációs, valamint az ellátási feladatkörökbe indokolt az irreguláris migráció alanyainak pszichoszociális sajátosságait és nyelvét ismerő karitatív támogatók bevonása.

Az ismert és ismeretlen kihívások migrációs kihívások hatékony kezelésére indokolt a kockázati elemek kiterjedt vizsgálata, valamint a megelőző célokat szolgáló rendészeti tevékenység alkalmazása. A 2014-2016. évek migrációs eseményei rámutattak arra is, hogy a globális jelenséggel összefüggő, államhatáron átnyúló irreguláris migrációs mintázati elemek felderítésére, a kockázatelemzésére és azok értékelésére jelentős hangsúlyt kell fektetni. A feladatok teljesítésére különös eljárásrend szerint működő rendvédelmi szervezeti elemekre van szükség.

A globalizált, felgyorsult irreguláris migrációból származó kockázatok, veszélyek felderítésére valamennyi államra kiterjedő tevékenységi rendszert kell kialakítani, amelyhez hozzá kell rendelni a megfelelő humánerőforrást és eszköz apparátust. A hatékonyság érdekében kialakításra váró feladatkör címzettje kormányzati szintű beszámolási kötelezettséggel javasolt, hogy bírjon.

A túlterheléses irreguláris migráció rendészeti szervekre gyakorolt objektív hatásainak egyik kritikus eleme a jogszerűtlenül tartózkodó külföldi elállítási kötelme. A jogalkotó felismerte a tömeges bevándorlás okozta problémát, módosította az előállítási időt, kiegészítette a jogszabályt a visszatartás jogintézményével. A normatív követelmény a megelőző határrendészeti komplex módszertan részelemeinek alkalmazásával teljesíthetők, ugyanakkor a hatályos normakörnyezet kiegészítő módosítása továbbgondolásra javasolt a tömeges bevándorlás miatt kihirdetett válsághelyzet esetén. Azoknak az intézkedés alá vont külföldieknek az esetében, akik kérelmezik menekültügyi eljárásuk megindítását, a menekültügyi hatóság érdemi meghallgatást alkalmaz, így mérlegelendő a rendőrségnél az azonos tartalmú kötelezettség felfüggesztése (pl. arcfénykép készítés, ujjlenyomat rögzítés, meghallgatás stb.).

A kutatási időszakban végrehajtott mintavétel, a tematikus interjúk szerint az irreguláris migráció alanyainak többsége nem mutat fel a valós személyazonossága hiteles igazolására szolgáló közokiratot, viszont törvény rendelkezik arról, hogy a rendőrségnek digitálisan kell rögzítenie az ujjnyomatát és arcképmását. E hiátus kezelésére ajánlott metódus lehet például a kérelmező magáénak vallott személyes adataihoz az első, biometrikus adatrögzítést is végrehajtó eljáró állam, szervezet, hely és időpont digitális azonosítóját kapcsolni az „undocumented” státusz, a menekültügyi eljárás megindítása iránti kérelem rögzítésével. Az eljárás összeegyeztethető a „Nansen-útleivel” féle ajánlással, annak digitalizált megjelenítésével (pl. védelmi elemekkel bíró pasztyk kártya kiállítás és átadása a rendőri szervnél, kvázi virtuális megszemélyesítés létrehozásával). Ennek eredményeként az EURODAC, az AFIS és más személyi adatokat kezelő rendszerek bővítésével, az adatállományok közti átjárás biztosításával a kötelező biometrikus adatellenőrzéssel a tagállamok területén bárhol, bármikor intézkedés alá vont személy azonosítható lehet a nyilatkozott, vagy az eljáró hatóság által ellenőrzött, igazolt adatokkal. Amennyiben az érintett rendelkezik a személyazonosságát hitelesen igazoló közokirattal, avagy azt a vele szemben folyó eljárásban, intézkedés során bemutatja, úgy a regisztrált adatai a tagállamok bármelyike által, bármikor módosíthatók, a virtuális személyesítés adatai archiválhatók. A korrekció kialakításakor figyelembe kell venni a jogképesség nélküliek, a felnőtt kísérel nélküli gyermek és fiatalok esetében a speciális igényű adatrögzítési protokollt.

Az ajánlás és módszertan garanciális elemét kell képeznie a személyes és különleges adatok védelmének. A javasolt módosítások, módszertani ajánlások az emberi jogok védelme, a jogszerű eljárások, a hatékonyság fenntartása és a biztonság érvényesülése mellett érdemi lehetőséget biztosíthat az elsődleges intézkedéseket fogantató rendészeti szerv terheinek csökkentésére. A migráció ellenőrzése mellett biztos alapot képezhet a menedékkjoggal történő visszaélési kísérletek kiszűrésére, a védelemhez és a státuszhoz, az állami támogatáshoz, az egészségügyi ellátórendszerhez történő hozzáférés arra jogosultaknak történő biztosítására.

A migrációs válsághelyzetben előforduló közbeszerzési szabályokat a jogalkotó 2016. évben specializálta. Biztosította a 44. pontban a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás alkalmazásának lehetőségét, amely intézmény érdemben gyorsítja, egyszerűsíti a beszerzéseket. Mérlegelésre javasolt a 6. pontban sorolt kivételek közé beemelni az államhatár őrizetét, a tömeges bevándorlás hatékony kezelését szolgáló elemeket. Feltehetőleg a 2015. évi tömeges irreguláris bevándorlási időszak eseményeihez hasonló körülmények nem következnek be az államhatáron, de még a jelenlegi szabályozók szerint is hosszúnak értékelhető a biztonságos őrzést veszélyeztető, nagylétszámú, erőszakos cselekmény bekövetkezésekor a kiegészítő logisztikai támogatás rendelkezésre állásának időtartama.

A módszertani elveket követő kutatás, a feltárt adatok elemzése, azok értékelése visszatérően (pl. rendőr, karitatív támogató, önkormányzati vezető, alkotmányjogász stb.) hívta fel a figyelmet a jó gyakorlatok összegyűjtésének és átadásának indokoltságára. A változó migrációs mintázatot kezelő rendészeti szervezetek és a támogató együttműködők, a szakmai-, a törvényességi-, a civil kontrollt ellátó szervezetet nagy számban észleltek és írtak le olyan módszertanokat, amelyeknek a szakmai sávok szerinti, képzésre előkészített továbbítása indokolt. Ezek az individuális adatgyűjtésen, rögzítésen, elemzésen alapuló munkaanyagok alapjait képezhetik a rendőri képzésben (pl. intézkedéstaktikai, logisztikai ellátó rendszer működtetése, az együttműködési ügyek, rendészeti szakágak stb.). A rendszerezetten leírt legjobb gyakorlatok (best practice) a migrációkezelés tervezésére is alkalmasak lehetnek, valamint a hazai és nemzetközi tudományos felületeken megjelentetve innovatív módszertanok bemutatására, a leiratok interdiszciplináris véleményezésére nyílhat lehetőség.

A formális és informális interjúelemek alapján, utalva a három idősáv, negatív migrációs hatásokra, indokoltnak tűnik tömeges irreguláris bevándorlás

időszakában, valamint utánkövetéssel az aktív határmenti szolgálatot ellátó rendőri állomány körében pszichológiai szűrés végrehajtása. A közölt információk, a nonverbális kommunikációs elemek, az érzelmi megnyilvánulások alapján az eseménysor negatív hatásainak tercier következményeként felmerültek a rendőrök esetében a kiégés (burn out), a poszttraumás stressz szindróma (PTSD) jelei, a rendőri intézkedés objektivitását befolyásolni képes idegenellenesség. A mentális hatások mellett indokoltnak tűnik célzott egyézségügyi állapotvizsgálat és változáskövetés elemzésének végrehajtása is. A tapasztalati adatok tudományos alapokra épült elemzése ajánlásokkal szolgálhat mentális és fizikális iránymutatásokként a rendőröknek, képzési feladatokra az oktatási intézmények részére, valamint a fluktuációs kiválás csökkentését támogató munkáltatói döntésekhez.

A képzési, tájékoztatási igények között a kutatás feltárta és megerősítette a migrációban érintett külföldiek (reguláris és irreguláris mintázat esetén is) a külföldiek pszichoszociális, kulturális sajátosságainak a megismertetését. A rendőrök esetében javasolt a speciális intézkedéstaktikai, az objektív és humánus intézkedési kultúrát megcélzó egységes alapképzés, valamint az irányító feladatokat ellátóknak a tematikus, a speciális tartalmú oktatás, amelyek intézkedéstaktikai ajánlásokat is tartalmaznak. A határterületi lakosság, más társadalmi és gazdasági szereplők részére a kutatási eredmények alapján szintén igényelt és javasolt az irregulárisan érkező külföldiek rasszjegyeinek, viselkedési kultúrájának megismertetése.

A rendőri állomány részéről igényként fogalmazódott meg és ajánlasként javasolt a központi szerv vezető beosztású tagjainak a helyszíni, a személyes, a visszatérő jelenléte, az informális tájékoztatások kérése (pl. megelégedettség mérés, ajánlások kérése stb.) a végrehajtó feladatokat ellátó rendőröktől. A kollégák a mindennapi, végrehajtó szolgálatok során észlelnek olyan implicit jellemzőket a rendészeti szerv működésében, amelyek képesek azt negatív irányban befolyásolni, ugyanakkor az individuális adatgyűjtésre és szakmai felkészültségre épülő innovatív ajánlásokkal ezek megelőzhetők, felszámolhatók.

A kutatási eredményekre épülő ajánlasként fogalmazódik meg a rendőrségi kommunikáció kutatómódszertannal történő lakossági vizsgálatának indokoltsága, a migráció tárgyában értéksemleges, tudományos és normatív alapokon nyugvó, közérthető kifejezések alkalmazása. Az időszakos kontrolling eredmények tovább erősíthetik a lakossági kommunikáció valós igényeket kielégítő, elvárt gyakoriságú,

közérthető kifejezéseket tartalmazó, a média és más kommunikátorok által közölt információk indokolt, objektív korrekciós közlését.

A forráskutatás, majd az interjúk, a kérdőívek értékelési eredményei feltárták azokat az összetevőket/tényezőket, amelyek képesek az egyéni és közösségi biztonságérzetet csökkenteni. Azt az érintett közösségek is fel- és elismerték, hogy az állami intézkedések céljait nem képezhették az ő irányukba történő sérelem generálása, ugyanakkor a következmények ténylegesek, valóságosak, összecszerúsíthatóak. A kutatás megállapította azt is, hogy a humán vándorlásban nagyon sok emberi érintkezés van jelen, amelyek a tulajdonban, a mindennapi élet felületein kapcsolódnak a honos társadalom szereplőjéhez. Azok az események, amelyek a határterületen élő lakosság számára direkt, indirekt módon károkat okoztak – mert például a normakörnyezet nem biztosítja a kompenzáció feltételeit, illetve a hatóságoktól sem elvárt az egyébként megalapozott eljárások lefolytatása – így azok, valamint más negatív hatások az érintettek esetében felvetik az állam felelősségét, mulasztását. A határterületen élők a tömeges irreguláris bevándorlás és annak negatív hatásait csökkentő állami intézkedéseket jónak értékelték, bár megkésettnek. A közösségeket és egyéneket érintő károk kompenzálására (pl. az önkormányzatok részére célzott támogatások kivételével) nem került sor.

A kutatásom által feltárt alap probléma nem ismeretlen a jogalkalmazók, a tudományos élet szereplői előtt, viszont a tömeges irreguláris bevándorlás időszakában bekövetkezett hatások miatt kialakult tipológiai eltérések a tematikus kutatások hiánya miatt még kevésbé ismert. Az értékelési eredmények rámutattak azokra a körülményekre, amelyek szerint a határterületi lakosság sérelmére olyan, a szubjektív biztonságérzetten túlnyúló, az általánossá váló jelenségek miatt a közbiztonság romlását is erősítő cselekmények érték, amelyeket viszont nem hoztak a felelős hatóság tudomására. A sértettek nyilatkozatai szerint a kutatás tárgyát képező időszak viszonyai között a direkt magánjogi, tulajdon elleni cselekmények elkövetőinek állami felelősségre vonására, valamint a károkozás miatti reparációra nem láttak esélyt, így inkább a magántulajdon védelmét szolgáló egyéni vagy közösségi intézkedéseket alkalmazták.

Mivel az állam ténylegesen és részleteiben nem tudta (tudja) megelőzni, megakadályozni, hogy a polgárainak a migrációs helyzetek okán kára (közvetett és/vagy közvetlen) keletkezzen, így indokoltnak tartom pl. nemzeti migrációs kártalanítási alap létrehozását. Egy ilyen szervezet folyamatos működésével

kompenzálhatóvá válnak azok a károk, egyéni és közbiztonságot növelő beszerzések, amelyek a negatív migrációs hatásokra vezethetők vissza, biztosítva a transzparencia keretrendszerét. A kártalanítás a migráció kezelési összköltségeinek elenyésző részét jelentheti, ugyanakkor csökkenti a társadalmi konfliktusok lehetőségeit, megoldást jelenthet az egyén, az érintett közösség, más társadalmi-, gazdasági szereplő részére. Egy ilyen alap az egyéni biztonságot növelő eszközbeszerzések támogatásával az áldozattá válás csökkentésével képes lehet növelni az egyéni, valamint a közösségi biztonságérzetet is.

A kutatás egyik vitatott eleme a felnőtt kísérő nélkül érkezett külföldi, magát gyermekkorúnak valló, hiteles személyazonosító okmánnal nem rendelkező személyek életkor meghatározásának alkalmazott módszertana, szabályozó környezete volt. A magyar gyakorlatot a civil jogvédő szervezeteken túl az UNHCR is kérdésesnek értékeli, de az AJB is felvetette a szabályozás újragondolásának indokoltságát. Tekintettel arra, hogy a szakmai és kutatási adatok szerint is az államhatárunkon jelentős számban érkezett, érkezik ilyen vándor kategória, indokoltnak tartom a releváns nemzetközi jog- és módszertani források kutatását követően a feladatrendszer újragondolását, normatív szabályozását. A migráció kezeléséért felelős szervezet esetében a kutatási eredmények felvetik annak igényét, hogy a normáknak történő megfelelés állami, törvényességi, ombudsmani felügyeletén túl, civil szervezetek is kapjanak lehetőséget a működés, a gazdálkodás kereteinek megismerhetősége mellett az alkotmányossági garanciális feltételek helyzetének tanulmányozására. A rendészeti szerv feladatai ellátására vonatkozó minősített, személyes adatok stb. jogszabályi rendelkezéseinek biztosítása mellett a közös tevékenység alapját képezheti egy mindkét fél által elfogadott együttműködési megállapodás, egy transzparencia kódex.

A kutatásom feltárta annak a jogi szabályozónak a módosítási indokoltságát, amely garanciálisan szabályozhatja a határterületen is munkát végző, önkormányzati alkalmazott mezőőrök határrendészeti támogató tevékenységi rendszerét. A mezőőrök tevékenységét szabályzókból rögzített feladatokat indokolt kiegészíteni – különös tekintettel a mezőőri szolgálatról is szóló törvény 23. § (2) – a határterületről szóló kormányrendelet 1. sz. mellékletében sorolt települések illetékességi területére vonatkozóan, a Polgárőrségről szóló törvény 18. § (1) mintáját követve „*az államhatár jogellenes átlépésének gyanúja esetén feltartóztatni*” szöveggel. A normamódosítás eredményeként a jellemzően az önkormányzati, közigazgatási belterületen feladatot

ellátó polgárőrök mellett a jogalkotó által már biztosított olyan jogosultságot kaphatnak a határterületi települések közigazgatási külterületein munkájukat végző mezőőrök, akik természetszerűleg hamarabb észlelhetnek jogellenes határátlépéssel gyanúsítható személyeket, mint a polgárőrök. A normamódosítás nem befolyásolná a hatáskörrel bíró rendőrség haladéktalan tájékoztatási kötelemét, ugyanakkor a személyi hatály alá tartozók esetében erősödne a jogbiztonság, a határterületen élők esetében pedig a biztonságérzet.

A Megyei Védelmi Bizottság működését szabályzó normatív környezet kutatása, elemzése azt a cél szolgálta, hogy a Csongrád-Csanád megyében közismert (pl. árvíz, belvíz, hóhelyzet, madárinfluenza stb. elleni védekezések) terület, amely a megszokottól eltérő viszonyok között koordinálja a megye területén a felelős szervezetek lakosságvédelmi tevékenységét, miért nem kapcsolódott be a tömeges bevándorlás kezelési feladatainak összefogásába. A MVB hatáskörét kettő törvény is meghatározza: de a humán migráció, mint a MNBS által leírt egyik kritikus kockázati elem nem szerepel egyik törvény hatásköri sorolásában sem, valamint a katasztrófa normatív környezet által hivatkozott értelmezésében sem.⁴⁵¹ A MNBS 174., 178. pontban leírt feladat meghatározására, a kutatási eredményekre tekintettel javasolt és indokolt helyi, területi szinten koordinatív jog-, valamint feladatkört biztosítani a Védelmi Bizottságok részére a reguláris és irreguláris migráció kezelésének feladataiban. A jogi szabályozással olyan együttműködési, ellátási hiátusok válhatnak kezelhetővé, amelyeket a jelen kutatás is feltárt és csak azonosítható migrációs mintázat esetén vár el intézkedési kényszert a központi, kormányzati, jogalkotói szereplőktől.

A kutatás felhívta a figyelmet a menedékjoggal visszaélésre, amely jelenség nemzetközi szinten is ismert, majd Magyarországon ez tömegjelenséggé vált 2015-2016. években. A joggal való visszaélést már korábban, a schengeni övezetbe történt csatlakozás, valamint annak következtében növekvő, az államhatár irreguláris átlépéséhez kapcsolódó cselekményekhez kapcsolódó eljárások törvényességi felülvizsgálata is megállapította. A nemzetközi szinten szabályozott menedékjog biztosítása megalapozottság esetén a magyar állam részéről a tömeges bevándorlás időszakában garantált volt, ugyanakkor az azzal való visszaélést szankcionálni kell. A menekültügyi hatóság által kezelt adatok tanúsága szerint, valamint a rendészeti

⁴⁵¹ A katasztrófa típusok nemzeti sorolása. Forrás: <https://katasztrofavedelem.hu/47/katasztrofatipusok-magatartasi-szabalyok> (Letöltés ideje: 2020. 11. 19.)

intézkedések során tapasztaltak (pl. a jogszerű rendőri intézkedés alól az irreguláris migrációt megvalósító megkísérli kivonni magát), felveti a hivatkozott kizárási okok további kiterjesztésének indokoltságát. A jogi aktus pozitív eredményként ugyanakkor tovább erősítheti a Genfi Menekültügyi Konvenció hatálya alá tartozó menekültekkel kapcsolatos eljárás biztosításának lehetőségét, annak lefolytatását.

A Rendőrségi törvény szerint „*A rendőrség gondoskodik (...) a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg, vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.*” A jogalkotó ugyanakkor a hivatkozott jogszabályban, avagy annak véghajtására vonatkozó rendeletében, sem egyéb normában nem rendelkezik részleteiben alkalmazandó protokollról, annak támogatási rendjéről, amely a sürgősségi orvosi ellátórendszer feladatain és az eseti, kislétszámú fogvatartotton (pl. nagylétszámú, tömeges irreguláris migráció kezelésével jelentkező egészségügyi ellátási feladatok, a helyi lakosság egészségügyi ellátórendszerének túlterhelésének megelőzési szándékát figyelembe véve) túlmutat, azok nemzeti, társadalmi biztosítottsága (így pl. személyzeti és finansziális, valamint logisztikai háttere) hiányzik. A sürgősségi ellátás keretein túlnyúló, de egészségügyi ellátást igénylő személyek által kiváltható átfertőzések megelőzésére, megakadályozására sincs jelenleg megfelelő törvényi szabályozás, azt indokolt megalkotni, vagy kiegészítéseket alkalmazni.⁴⁵²

A humán migráció és a kapcsolódó kockázati elemek vizsgálata, a forráskutatás összegzett értékeléseként megállapítható, hogy a magyar normarendszer csak részben veszi át a WHO⁴⁵³ sorolását a fertőző betegségek listájából. Hivatkozva arra a jelenkorban már nemzetközileg is elfogadott megállapításra, amely szerint a migráció jelensége globális jellemzőket hordoz magában, az egyértelműen felgyorsult, így indokoltnak tartom a nemzeti jogszabályoknak, a schengeni tagállami minta vízumkérelem kérdőívének fertőző betegségekre vonatkozó nyilatkozási résszel történő kiegészítését, módosítását.

A fertőző betegségek vizuális tüneteinek megismertetése a rendészeti állomány részére elengedhetetlen a megelőzés, a védekezés céljait megerősítve. Súlyozott

⁴⁵² A sürgős szükség körébe tartozó egyes egészségügyi szolgáltatásokról szóló 52/2006. (XII. 28.) EüM rendelet

⁴⁵³ WHO által humán pandémiaként sorolt fertőző betegségek. Forrás: <https://www.who.int/emergencies/diseases/en/> (Letöltés ideje: 2020. 12. 19.)

igényként jelenik meg az egyéni védőeszközök, a fertőtlenítést biztosító anyagok folyamatos rendelkezésre állásának biztosítása, a higiénés szabályokra, az ügyfelek egészségügyi szűrésében történő közreműködésre felkészítés. A rendészeti állomány pandémia megelőzésével kapcsolatos feladat ellátását, fejlesztésre szoruló területeit javasolt visszatérő lakossági, utasforgalmi közvéleménykutatással kontrollálni. Legjobb gyakorlatként ajánlott mintaként szolgálhat az Egyesült Királyságban a College of Policing módszertani útmutatója a rendőröknek a COVID-19 időszakában követendő intézkedésekre. Az ajánlás alapja az ún. 4E (Engage/Elkötelezettség; Explain/Magyarázat; Encourage/Ösztönzés; Enforce/Erő alkalmazása). A multikulturális sokszínűséggel rendelkező országban társadalmi szinten elfogadott rendészeti állomány munkáját támogató ajánlás adaptálása a hazai viszonyokra egyfajta többlet támogatást jelenthet.

A rendőri intézkedés során szükségessé váló testi érintkezés kiváltása javasolt a kényszerítő eszköztár bővítésével (pl. elektromos sokkoló, elfogó háló, testkamera stb.) a rendőrök egészségvédelmének növelésére. A rendőri intézkedés eredményességének biztosítottága mellett az ismert és alkalmazott eszközök az egészségügyi távolságtartással az intézkedők és az intézkedés alá vontak védelmét is támogathatja.

A vándorlás és a pandémia kialakulása közti kapcsolat miatt, az államhatáron történő feladatokat ellátó rendészeti állomány egészségügyi támogatása nem vitatható elem. A jelenkor tudományos ismeretei alapján a migráció alanyai által is behurcolható fertőzések megelőzésére az optimálisnak értékelhető, legbiztonságosabb megoldásnak tűnhet a védőoltás, az immunizáció biztosítása mindenki számára.

A megelőző és enyhítő intézkedések közé sorolható vakcináció ugyanakkor kérdéseket vet fel a jogi szabályozás környezetében. A Metv. személyi hatálya alá tartozó kérelmező köteles alávetni magát az eljáró hatóság által szükségesnek ítélt védőoltás tülésére. Előzőkre tekintettel felmerül a határforgalom ellenőrzése során belépésre jelentkezők, valamint az irreguláris határátlépés elkövetése során intézkedés alá vontak esetében a követendő protokoll, annak normatív szabályozási hiátusa, a biztonsági távolságot fenntartó kényszerítő eszközök, a diszkrecionalitás delegálása a rendőr felé stb. A humán feltétel biztosításához szükséges a migráció alanyának együttműködő jelenléte, ami az ellenőrizetlen, a regisztrálatlan tipológiai elemek esetén nem valósítható meg, valamint előrevetíti egy járvány újabb és újabb hullámának lehetőségét. A jogi, az orvostikai kérdések mellett indokolt figyelembe

venni azokat a már ismert és nem objektív körülmények miatt ismeretlen vakcinációs hatásokat is, amelyek a migráció alanyai felé érdeemi egészségügyi kockázatot jelenthetnek.

A többségi társadalmi elvárásokra is tekintettel, az intézkedési kultúra részévé kell tenni a humánusot, a norma által biztosított diszkrecionalitást és intézkedni kell a xenofób, a stigmatizációs viselkedés megszüntetésére, meg kell tanítani az együttműködést erősítő kommunikációt az eljáró személyek részére. A kutatás eredményei szintén megerősítik, hogy az előítéletmentes, a humánus intézkedések, a jogalkotó által biztosított egyéni mérlegelési jogkörben hozott objektív döntések csökkenthetik az eltérő pszichoszociális kultúrát képviselő külföldiekkel a konfliktusok számát, azok súlyosságát.

Új tudományos eredmények

A kutatási hipotézisekkel összevetve, az új tudományos eredményeket az alábbiakban foglalhatjuk össze:

1. A kutatás eredményeként azonosítottam, leírtam és tudományos módszerekkel igazoltam a túlterhelés migráció fogalmát, mint az emberi vándorlás rendészeti szervek működésére gyakorolt negatív hatást. E definíció által körbehatárolt típust elhelyeztem a migráció elméletében. A kutatási eredmények alapján az 1. és 2. számú hipotézisemet igazoltam.

2. A tudományos kutatási eredmények alapján azonosítottam a közbiztonságot, illetve az egyéni biztonságot gyengítő tényezőket (pl. a putatív félelem megjelenése a kutatás tárgyát képező időszakban az érintett határmenti települések lakossága, ott szolgálatot ellátó rendőrök esetében; az állami hatóságnak be nem jelentett egyéni sérelmek, direkt és indirekt károk kompenzációs hiánya; a humán járványveszély potenciális lehetősége; az eltérő kultúrák miatti konfliktushelyzetek stb.). A kutatási eredmények alapján az 1. és 3. számú hipotézisemet igazoltam.

3. A túlterheléses migráció feladatainak érdemi kezelésére leírtam a megelőző határrendészeti komplex módszertant, amely 5 összetevő együttes (konjunktív) jelenlétét feltételezi. A leíró elméleti modell elemeinek követésével lehetőség nyílik a rendészeti szervek objektív túlterhelésének megelőzésére, annak bekövetkezése esetén a kezelésére. A kutatási eredmények alapján az 2. számú hipotézisemet igazoltam.

4. A kutatás során feltártam, és azonosítottam az ellenőrizhető (verifiable person) és az ellenőrizhetetlen (unverifiable person) migrációs típus szerinti megkülönböztetést, amelynek értelmezésére, valamint a kapcsolódó biztonsági kockázat csökkentésére ajánlásokat készítettem. Ennek leírása részletesebben még nem jelent meg a migrációs szakirodalomban. A kutatási eredmények alapján az 2. számú hipotézisem tárgyi részét igazoltam.

5. A tudományos kutatás során végrehajtott elemzések, értékelések, következtetés vizsgálatok eredménye alapján azonosítottam és leírtam a humán migráció három fázisú (primer, szekunder, terciér) negatív, multiplikátor hatásrendszerét. A kutatási eredmények alapján a 2. számú hipotézisem tárgyi részét igazoltam.

Véggövetkeztetés

A tematikus részkutatások összegzett következtetései alátámasztották azokat a megállapításokat, amelyek szerint az emberi vándorlás egyfajta globális, folyamatos, társadalmi jelenség, annak elemei a 21. századbeli Magyarország esetében is jelen vannak. Magyarország az államalapítása óta érintett geopolitikai helyzete miatt a humán migrációban. Az ország történelme során a modern migrációelméleti értelmezések szerint leírt tipológiai és mintázatú emberi vándorlások szinte valamennyi változata érintette a be- és kivándorlások során, tranzit- és célország szerepében is.

A kutatásom eredményeinek összegzéseként az is megállapítható, hogy annak tárgyának aktualitása a vizsgált időszak értékelési adatai alapján továbbra is létezik, sőt növekszik. Magyarország az EU, valamint a schengeni tagállami szövetség részévé válása óta kontinensünk egyik meghatározó jelentőségű, külső határszakaszává vált. Az államhatáron az ellenőrzött határforgalom mellett, a Nyugat-Balkán irányából érkező, változó mintázatú irreguláris migrációs vándorlás érte el, amely a 2015. évben tetőzött. Ez a tömeges, szervezett jelenség a magyar állam által alkalmazott intézkedések és azok hatásai miatt ugyan nem szűnt meg, de érdemben csökkent, más mintázattal továbbra is érinti a viszonylati határszakaszokat. A tudományos probléma felismerése, a jelenség kezelésének változó módszertani igénye a kutatás alapján olyan összegző következtetésekre nyújt alapot, amelyeknek eredményeként a jellemzően reaktív migrációs rendészeti tevékenység – ha az ajánlások támogató elbírálást kapnak – a társadalom biztonságérzetét, a határterületen élők szubjektív biztonságát, a rendészeti szervek feladatellátásának költséghatékonysági növelését, a működés stabilizálódását eredményezheti.

A forráskutatás, az empirikus vizsgálat, a tudományos módszertan kvalitatív és kvantitatív kutatási eredményeinek elemzése, értékelése, az adatok szintetizálása alapján megállapítható: a Magyarországot elért tömeges irreguláris bevándorlási hullámban közvetlen és közvetett, implicit hatások különíthetők el, amelyek korábban nem képezték kutatás tárgyát, szakirodalomban nem leírtak. Ezekből, valamint az egyéb eredményekből származó következtetések segítségével a nem megszokott mintázatú, túlterheléses migráció fogalmát lehet bevezetni és azt nem megszokott, megelőzést célzó rendészeti módszertannal lehetséges hatékonyan kezelni.

A tematikus kutatás során tanulmányozott migrációelméleti források kellő alapot biztosítottak a kutatási cél meghatározására, amit az empirikus adatszerzésre épült adatok tudományos kutatásai erősítettek. A tanulmányozott és publikált tudományos elméletek jelenleg még nem ismerik a migráció rendészeti szervekre gyakorolt, szervezetségre épülő és a biztonság csökkentését célzó objektív, túlterheléses fogalmát, így az nívumként azonosítható. Az elméleti alapok széleskörű magyar és külföldi források kutatására épültek, amelyek kiterjedtek a lexikális és enciklopédikus tudásra, a magyar és a külföldi szervezetek, valamint a jog által alkalmazott elemzésére, a történeti szakaszolására. Az elméleti alapok, a konceptualizálás lehetőséget teremtett arra is, hogy a kutatás tárgyával összefüggő, saját migráció fogalmat írjak le. A felhasznált és hivatkozott források sokrétűsége, a kutatás felépítése és módszerei, az adatok elemzése és értékelése alapján kijelenthető, hogy az interdiszciplináris.

A rendészettudomány területén szerzett előzetes tudás, az empirikus adatgyűjtés eredményei, valamint a tudományos kutatás is visszaigazolta, hogy a migráció kezeléséért felelős szervezet a feladatait elsődlegesen reaktívan hajtja végre. Ez a fajta teljesítés egy a megszokottól érdemben eltérő, tömeges, majd túlterheléses migrációs mintázatot kialakítva, a környezetében több olyan kockázati tényezőt (pl. humán erőforrás hiány, közbiztonságérzet csökkenése, szubjektív biztonságérzet romlása stb.) erősített fel, amelyek megfelelő módszertan alkalmazásával megelőzhetők vagy csökkenthetők.

A komplex kutatási feladatok végrehajtására megfelelő módszereket kellett kiválasztani, amely pl. interjúkészítést jelentett. Az interjúalanyok elmondták, hogy őket, illetve az általuk képviselt közösség más tagjai olyan tartalmú kérdésekre válaszoltak a kutatásom során, adtak adatokat, amelyekre korábban nem került sor, de alkalmasak a migrációs érintettség miatt a továbbgondolásra. Az interjúk készítésében érdemi nehézséget okozott több körülmény, így pl. a humán-egészségügyi járványidőszak, a rendészeti állomány tartózkodó kommunikációja, a külföldiekkel történő idegen-nyelvű kommunikáció, a vizsgált adatbázisok azonos attribútumokkal kezelt, de egymástól eltérő eredményei.

A kérdőívek kitöltése a mintavételi csoportok között magas arányú volt. A kapcsolódó informális konzultációk során a rendőri állomány szerint a kapott kérdéseket gyakorlatiasnak, azokat az objektív körülmények társadalmi ismertségének hiánya miatt előre mutatónak értékelte. A határterületi lakosság képviselői elmondták,

hogy szerintük fontos a kutatás, az őket ért hatások bemutatása, a káraik állami szintű kompenzációja, az elszenvedett hiányosságok pótlása is lehetséges. Az adatszolgáltatási kérelemmel megkeresettek az elutasító, a passzív és az aktív támogató visszacsatolásig terjedő skálán nyújtottak információkat. Az iratbetekintés lehetősége az adatkezelési szabályok érvényesítése mellett, érdemben valósulhatott meg, konkrét kutatási eredményeket biztosítva.

A rendőri állomány részéről a kérdőív kitöltési aránya az objektív távollétek és a kiáramló fluktuációs adatok ismeretében is 90% körül valósult meg. A kérdőívekre adott válaszok összegzése alapján megállapítható, hogy a 2015. évi feladatellátás olyan mentális hatásokat okozott, amelyek az idő múlásával is aktívan jelen vannak a rendőrök életében. A kutatási eredmények alapján arra lehet következtetni, hogy a külföldiekkel szemben intézkedő rendőrök intézkedési kultúrája, objektivitása, humánuma, félelemérzete összefügg az államhatárt jogellenesen átlépett vándorok pszichoszociális és kulturális jegyeinek előzetes ismeretével. Megállapítható, hogy azok a rendőrök, akiknek a feladataiban a szolgálati helyükön folyamatosan jelen volt az irreguláris migráció, az elemzési adatok szerinti eltérésekkel teljesítették szolgálataikat, mint a más szervezeti egységektől, más szolgálati ágaktól érkezett rendőrök.

A feltárt adatok elemzése, értékelése alapján leírható a humán migráció rendészeti szervekre gyakorolt objektív túlterhelésének fogalma és annak elméleti modellje. A kutatás arra is rámutatott, hogy a proaktív hatérendészeti módszertannak komplexnek és folyamatosnak kell lennie, figyelemmel a közeli és a globális környezet változásaira is.

A határterületi lakosságot érintő másodlagos, negatív hatásként azonosítható a megnövekedett elvándorlás a vizsgált településeken. Az érintettek esetében a csökkenő biztonságérzet, az érkezők támogató segítségnyújtását felváltó negatív érzelmek hasonló attitűdök az ott szolgálatot ellátó rendőrökéhez. A kutatás feltárta és azonosította azokat a konfliktusforrásokat, amelyek a helyi lakosság pszichoszociális állapotát, a napi életviszonyaikat a legnagyobb arányban befolyásolták. Az implicit kutatási eredmények közé sorolható, hogy a hiányzó szabályzó környezet miatt jelentős direkt és indirekt károk keletkeztek a határterületen élőknek, az ottani vizsgált önkormányzatoknál, vállalkozásoknál, szolgáltatóknál.

Az államhatáron meg nem engedett módon belépett külföldiek fogvatartásának rendészeti oldalán megjelent eredményként az állapítható meg, hogy a rendőrség a

feladatait reaktívan kezelte. Ennek kritikus elemei az előállítási időszakra, az alkalmazandó rendészeti protokollra, valamint a külföldiek és a rendőrök változó létszámához igazodó ellátási, logisztikai feltételek korrekciós igénye területén jelent meg. Megállapítható, hogy a külföldiek ellátásába az azonos régióból, kultúrából származó emberek, civil szervezetek, személyek támogató bevonása nem, vagy csak minimális mértékben valósult meg. Ez a körülmény a jogvédő NGO szervezetek esetében jellemzően már kommunikációs szinten jelen volt, amely a felek (intézkedés alatt álló külföldi – jogvédő szervezet – eljáró hatóság) között feszültséget hozott, de a jelenléti kommunikáció pl. segítette a külföldiek rendőri utasításokat követő irányítását is.

A kutatás feltárta, hogy a tömeges bevándorlás időszakában mérhetően növekedett az irreguláris migráció érkező alanyai miatt a félelemérzet: ez mind a rendőri állomány, mind a határterületi lakosság, de az érkező külföldiek esetében is putatív félelem, amelynek alapja a másik pszichokultúrája elemeinek ismerethiányára vezethető vissza. Amennyiben az érkező külföldiek és a fogadó társadalom tagjai rendelkeznek a másikkal alapvető információkkal, úgy nagyban megelőzhetők a konfliktusok, miközben a szabálykövetés és együttműködés növekszik.

A kutatás feltárta azokat a körülményeket, amelyek a helyi lakosság és a rendőri állomány körében is problémák voltak: a rendőrök és a lakosság is úgy nyilatkozott, hogy a tömeges migrációt kísérő jelenségek határterületen kívül történt megjelenéséig a központi szervek részéről nem érzékelték elvárt figyelmet. Hiányolták a helyi, a területi szervek koordinatív, támogató tevékenységét. A kutatás arra a következtetésre vezetett, hogy a normatív környezet nem biztosít hatáskört a Helyi- és a Megyei Védelmi Bizottságnak, a koordinációs védelmi funkciót ellátó testületnek az NBS által kiemelt kockázatúnak minősített humán migráció esetében.

A közbiztonság és szubjektív biztonságérzet változása alapján arra lehet következtetni, hogy az romlott, így a rendőrök, valamint a vizsgált lakosság is alkalmazott biztonságnövelő intézkedéseket. Az egyéni és a környezeti biztonság fejlesztése is megjelent a kérdezett alanyok esetében.

A rendőrség kommunikációja a szakmai elvárásoknak megfelelt, több jó gyakorlatot alkalmaztak. A szakmai feladat végrehajtása párhuzamosan haladt a normaalkotási tevékenységgel, felismerve, hogy mi a sok, kevés, vagy elég, miként növelhető hatékonysága.

Az eredmények rámutattak, hogy az ellenőrizhető (verifiable person) és az ellenőrizhetetlen (unverifiable person) migráció-típológia korábban nem képezték kutatások tárgyát, így a biztonsági kockázatot okozó hiányosság rendészeti kezelésére sem áll elérhető átfogó ajánlás. E migráció típusok jellemzőinek ismeretében lehet felismerni, hogy ki okozhat biztonsági kockázatot, ki részesíthető vagy nem részesíthető jogi támogatásban. A menedéjjoggal visszaélés gyakorlatához arányos jogi szankciókat kell rendelni, és csak a valóban rászorulókat kell megfelelő védelemben részesíteni.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Publikációk, tudományos munkák, tanulmányok

1. Abizadeh, Arash (2008): Democratic theory and border coercion: no right to unilaterally control your own borders. *Political theory*, 36–65. o. DOI: [10.1177/0090591707310090](https://doi.org/10.1177/0090591707310090)
2. Ádám Antal (1961): A külföldiek fontosabb jogai és kötelességei a Magyar Népköztársaságban. *Jogtudományi Közlöny* (6) 351. o.
3. Ádám Antal (2020): Az egyház és az állam viszonya. *Internetes Jogtudományi Enciklopédia, Egyházjog rovat*. Forrás: <http://ijoten.hu/szocikk/az-egyhaz-s-az-llam-viszonya> (Letöltés ideje: 2020. 01. 19.)
4. Akcapar, Sebnem Koser – İçduygu, Ahmet (2016): Human smuggling in Turkey. In.: McAuliffe, Marie – Laczko, Frank: *Migrant Smuggling Data and Research – A global review of the emerging evidence base*. Geneva, International Organization for Migration 148-152. o.
5. Ambus Ágnes (2009): A határmonitorozás tapasztalatai alapján felfedett idegenrendészeti és menedékjogi szabályozási hiányosságok. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: *Tanulmányok „A rendészet kultúrája – a kulturális rendészet” című tudományos konferenciáról*. Magyar Hadtudományi Társaság, Pécsi Határőr Szakcsoport, Pécs. 303-307. o.
6. Ammendola, Giuseppe – Castles, Stephen – Miller, Mark J. (2006): The Age of Migration: International Population, Movements in the Modern World. *American Foreign Policy Interests*, 537-542. o. <https://doi.org/10.1080/10803920500434037>
7. Angyal Miklós, Mészáros Bence (2016): Egyek vagyunk, de nem ugyanazok – személyazonosítás és európai bevándorlás. In: Hautzinger Zoltán (szerk.): *A migráció bűnügyi hatásai*. MRTT Migrációs Tagozat. Budapest, 118. o.
8. Annan, Kofi (2006): *High-Level Dialogue of the United Nations General Assembly on International Migration and Development*, New York, https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2006.051_1.x (Letöltés ideje: 2018.10.12.)
9. Arango, Joaquin – Hugo, Graeme – Kouaouci, Ali – Massey, S. Douglas – Pellegrino, Adela - Taylor, J. Edward (1993): *Theories of International Migration: A Review and Appraisal*. *Population and Development Review*, (19/3)

431-466. o.

10. Armenta, Amada (2015): Between Public Service and Social Control: Policing Dilemmas in the Era of Immigration Enforcement. *Social Problems*, 1–16. o. DOI: [10.1093/socpro/spv024](https://doi.org/10.1093/socpro/spv024)
11. Bajt, Veronika – Jalušič, Vlasta (2020): A paradigm shift framed by a crisis: recent debates on immigration and integration in six eu countries. *Annals for Istrian and Mediterranean Studies, Series Historia et Sociologia*, (30/4) DOI: [10.19233/ASHS.2020.34](https://doi.org/10.19233/ASHS.2020.34) 517. o.
12. Bakker, Edwin – Veldhuis, Tinka (2007): Muslims in the Netherlands: Tensions and Violent Conflict. Brighton, MICROCON Policy Working Paper (6) Toby Witte – Ton Notten: ‘On the Radicalization of Muslim Youngsters in the Netherlands: Current Research and Some Perspectives. *Forum* 21, 96–103. o.
13. Balázs László (2009): A nemzetközi és nem kormányzati szervezetek és a Rendőrség idegenrendészeti szakterületének együttműködése. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Tanulmányok „A rendészet kultúrája – a kulturális rendészet” című tudományos konferenciáról. Magyar Hadtudományi Társaság, Pécsi Határőr Szakcsoport, Pécs. 273-278. o.
14. Balázs László (2017): Az idegenrendészeti hatóság tevékenysége a rendkívüli migrációs helyzetben. *Belügyi Szemle*, Budapest (2) 5-19. o. DOI: [10.38146/BSZ.2017.2.1](https://doi.org/10.38146/BSZ.2017.2.1)
15. Balla József (2017): A schengeni elvek szerinti határforgalom-ellenőrzés tartalmi elemei Magyarországon 2016-ban. *Magyar Rendészet* (3) 13-30. o.
16. Balla József (2019): A biometrikus adatokat tartalmazó úti és személyazonosító okmányok biztonságnövelő hatása a határ-, illetve közbiztonság alakulására. *Dialóg Campus*, Budapest, 77-85. o.
17. Baranyai Gábor – Besenyei Mónika – Csernus Dóra Ildikó – Fülöp Bence – Fülöp Sándor – Hetesi Zsolt – Kovács Lajos – Németh Zsolt – Teknős László (2018): A fenntartható fejlődés és az állam feladatai. In. szerk.: Baranyai Gábor – Csernus Dóra Ildikó, Budapest, Dialóg Campus Kiadó
18. Bartkó Róbert (2019): „Eddig és ne tovább!” – Gondolatok a határzár megszüntetéséről. *Miskolci Jogi Szemle* (2). 1. 73 – 82. o. Forrás: https://www.mjsz.uni-miskolc.hu/files/6541/11_bartkorobert_t%C3%B6rdelt.pdf (Letöltés ideje: 2020.09.20.)

19. Bengtsson, Louise – Borg, Stefan – Rhinard, Mark (2017): European security and early warning systems: from risks to threats in the European Union's health security sector. European Security, Bremen, 1-21. o.
20. Beöthy Leó (1879): Comte Ágost társadalomtani nézetei (I.), Budapesti szemle, Budapest 19. kötet, 37. szám, 64-75. o.
21. Beregnyei József (2007): A középfokú rendészeti szakképzés és a Rendőrség – Határőrség Integrációjának kapcsolódásai, lehetőségei. In. Szerk. Hautzinger Zoltán: Tanulmányok a „Határőrség és Rendőrség – az integrált rendvédelem” című konferenciáról. Pécs, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja. 153 – 158. o.
22. Bernát Anikó – Fekete Zsófi – Sik Endre – Tóth Judit (2019): Borders and the mobility in Hungary. Technische Universität Chemnitz Institut für Europäische Studien. H2020. 36. o.
23. Bernáth Gábor – Messing Vera (2015): Bedarálva. A menekültekkel kapcsolatos kormányzati kampány és a tőle független megszólalás terepei. (XVI/4) Forrás: https://mediakutato.hu/cikk/2015_04_tel/01_menekultek_moralis_panik.pdf (Letöltés ideje: 2018. 11. 19.)
24. Berry, Mike – Garcia-Blanco, Inaki – Moore, Kerry (2015): Press Coverage of the Refugee and Migrant Crisis in the EU: A Content Analysis of Five European Countries. Forrás: <https://www.unhcr.org/56bb369c9.pdf> (Letöltés ideje: 2018. 05. 22.)
25. Besant, Annie (1991): A sors törvénye. Magyar Teozófiai Társulat, Budapest. 63-92. o.
26. Beszámoló az alapvető jogok biztosának és helyetteseinek tevékenységéről 2015. (2016) Budapest, AJB Hivatala, 105-108. o.
27. Biedermann Zsuzsánna – Novák Tamás – Szigetvári Tamás –Wagner Péter (2015): Küldő országok és a kiáramlás felgyorsulásának egyes okai. In. szerk.: Csuka Gyöngyi – Török Ádám: Az Európába irányuló és 2015-től felgyorsult migráció tényezői, irányai és kilátásai. A Magyar Tudományos Akadémia Migrációs Munkacsoportjának elemzése. Budapest, Magyar Tudományos Akadémia, 36–45. o.
28. Bloch, Alice – Sonia, McKay (2017): 270ot he270on the Margins: Undocumented Migrants in a Global City -Bristol, Policy Press, 224 o.

29. Bócz Endre – Lakatos János (2008): A kriminalisztika egyes aktuális elméleti kérdései. Rendőrtiszti Főiskola, Budapest. Forrás: <https://docplayer.hu/4963263-Dr-bocz-endre-dr-lakatos-janos.html> (Letöltés ideje: 2020.09.27.)
30. Bokor József – Gerő Lajos (1893): Pallas nagy lexikona. Pallas Irodalmi és Nyomdai Rt. Budapest.
31. Bozorgmehr, Kayvan – Biddle, Louise – Rohleder, Sven – Puthoopparambil, Soorej Jose – Jahn, Rosa (2019): Health Evidence Network synthesis report. What is the evidence on availability and integration of refugee and migrant health data in health information systems in the WHO European Region? Themed issues on migration and health. WHO, Copenhagen. Forrás: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/328634/9789289054423-eng.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 12. 18.)
32. Bóhm Antal – Juhász Erika – Szőgyi Lenke (1996): A szubjektív biztonságérzet. *Belügyi Szemle*, (10) 20–32. o.
33. Böröcz József – Portes, Alejandro (1989): Contemporary Immigration. Theoretical Perspectives on its Determinants and Modes of incorporation. *International Migration Review*. Vol. 23., Syracuse, 3. o. <https://doi.org/10.1177/019791838902300311>
34. Bradby, H. – Humphris, R. – Newall, D. – Phillimore, J. (2015): Public health aspects of migrant health: a review of the evidence on health status for refugees and asylum seekers in the European Region. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; (Health Evidence Network synthesis report 44).
35. Breckenridge, Keith – Szreter, Simon (2012): Registration and Recognition. Documenting the Person in World History. *Proceedings of the British Academy*. (182) Oxford University Press DOI: 10.1017/S0020859013000527
36. Brettel, Caroline B. (2007): *Constructing Borders / Crossing Boundaries Race, Ethnicity, and Immigration*. Lanham, Lexington Books. 12-14. o.
37. Bruhács János (1999): *Nemzetközi jog II*. Dialogcampus, Budapest, 81. o.
38. Bruno Maria, Mazzara – Evrinomy, Avdi – Irini, Kadianaki – Iphigenia, Koutri – Franco, Lancia – Terri, Mannarini – Anna, Mylona – Alina, Pop – Alessia, Rochira – Rozlyn, E. Redd – Gordon, Sammut – Ahmet, Suerdem – Giuseppe Alessandro, Veltri – Serena, Verbena – Sergio, Salvatore (2020): The Representation of Immigration. A Retrospective Newspaper Analysis. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*. DOI: 10.1080/15562948.2020.1836299

39. Burns, Nicola (2017): The human right to health: exploring disability, migration and health. *Disability & Society*, London, 1463-1484. o.
40. Buzan, Barry – Kelstrup, Morten – Lemaitre, Pierre – Waever, Ole (Szerk). (1993): *Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe*. New York, St. Martin's Press.
41. Buzás Gábor (2014): Gondolatok a közrendről, közbiztonságról, rendészetről és a rendőri intézkedésről. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: *Tanulmányok a „biztonsági kockázatok – rendészeti válaszok” című tudományos konferenciáról*. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, Pécs. 117 – 119. o.
42. Cardoso, Fernando Henrique – Faletto, Enzo (1979): *Dependency and Development in Latin America*. Berkeley, CA, University of California Press, 38-45. o.
43. Carens, Joseph H. Source (1987): *Aliens and Citizens: The Case for Open Borders*. *The Review of Politics*, Vol. 49, No. 2, Published by: Cambridge University Press, 251-273. o.
44. Chimienti, Milena – Solomos, John (2011): *Social Movements of Irregular Migrants, Recognition, and Citizenship*, *Globalizations* 344-345 o. <https://doi.org/10.1080/14747731.2011.576854>
45. Christián László (2018): A helyi rendészeti együttműködés rendszere. *Iustum Aequum Salutare* (XIV) 46. o.
46. Claude, Augé (1905): *Petit Larousse*.
47. Cohen, H. Jeffrey (2020): Editorial: Modeling Migration, Insecurity and COVID-19. *Migration letters*. <https://doi.org/10.33182/ml.v17i3.986>
48. Czuczor Gergely – Fogarasi János (1874): *A magyar nyelv szótára*. <https://mek.oszk.hu/05800/05887/pdf/>
49. Csizmadia Sándor (2009): Az afrikai államhatároktól a határtalan Afrikáig. In. Szerk.: Csizmadia Sándor – Tarrósy István: *Afrika ma. Tradíció, átalakulás, fejlődés*. Publikon Kiadó, Pécs. 52. o.
50. Dahan, Mariana – Gelb, Alan (2015): *The role of identification in the post. 2015 Development Agenda*. Forrás: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/22513/The0role0of0id050development0agenda.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Letöltés ideje: 2020. 08. 22.)

51. Darcia, Narvaez (2016): Revitalizing human virtue by restoring organic morality. *Journal of Moral Education*, 45:3, 223-238. o. DOI: 10.1080/03057240.2016.1167029
52. de Vroome, T. - Martinovic, B. - Verkuyten, M. (2014): The integration paradox: Level of education and immigrants' attitudes towards natives and the host society. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 20(2), 166–175. o. DOI: [10.1037/a0034946](https://doi.org/10.1037/a0034946)
53. Department of Economic and Social Affairs Population Division (2019): *International Migration 2019 Highlights*. UN, New-York, ST/ESA/SER.A/439
54. Diós István – Viczián János (1993): *Magyar katolikus lexikon*. Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest.
55. Elisabetta De Vito - Waure de Chiara (2016): Are undocumented migrants' entitlements and barriers to healthcare a public health challenge for the European Union? *Public Health Reviews*, New York 2-6. o.
56. *Encyclopædia Britannica* (1768) Edinburgh, by [Colin Macfarquhar](#)
57. *Encyclopédie, ou dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers* (1751) André Le Breton, Paris.
58. Engel Pál – Makk Ferenc (szerk.) (1994): *Korai magyar történeti lexikon*. Akadémia kiadó, Budapest.
59. Erdősi Ferenc (1992): A telekommunikáció, mint a tér legyőzésének különleges eszköze. *Relativizálódhat-e a földrajzi távolság és helyzet a telematika által? Földrajzi Közlemények* 3–4. sz. 163–179. o.
60. Fairchild, Henry Pratt (1925): *Immigration, a world movement and its American significance*. New York, 480. o.
61. Faulkner, Jason - Schaller, Mark - Park, H. Justin - Duncan, A. Lesley (2004): Evolved Disease-Avoidance Mechanisms and Contemporary Xenophobic Attitudes. DOI: 10.1177/1368430204046142
62. Fehér Lenke (2005): Illegális migráció, embercsempészet, emberkereskedelem. In: Irk Ferenc (szerk.): *Kriminológiai tanulmányok*, (42) Budapest, Országos Kriminológiai Intézet, 210–233. o.
63. Fiddian-Qasmiyeh, Elena - Qasmiyeh, M. Yousif (2020): Refugees' Pandemic Responses in a Palestinian Camp in Lebanon. *Journal of Palestine Studies*. Forrás: https://www.researchgate.net/publication/345939578_Refugees'_Pandemic_Responses_in_a_Palestinian_Camp_in_Lebanon (Letöltés ideje: 2020. 12. 02.)

64. Finszter Géza (2009): Közbiztonság és jogállam. Jog, állam, politika. Kitekintés, Budapest, 170. o.
65. Finszter Géza (2013): A rendészet elmélete és a rendészeti eszközrendszer. Nemzeti Közszolgálati és Tankönyv Kiadó Zrt., Budapest, 15, 77-79. o.
66. Finszter Géza (2014): Rendészetelmélet. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Pauker Nyomdaipari Kft., Budapest. 203. o.
67. Finszter Géza (2018): Rendészettan. Szerk.: Hautzinger Zoltán, Budapest, Dialóg Campus, 218-219, 260, 389-390., 452. o.
68. Fórizs Sándor (2020): A magyar határőrizet újjászervezése az I. világháborút követően. Budapest, Rendőrségi tanulmányok. (3/17) 87-103. o.
69. Gaál Gyula (2002): Szervezett embercsempészség Magyarországon. In. Szerk. Hautzinger Zoltán: Tanulmányok a „Határőrség és rendészet” című tudományos konferenciáról. Magyar Hadtudományi Társaság, Határőr Szakosztály, Pécsi Szakcsoportja. 160-166. o.
70. Gaál Gyula (2016): Az embercsempészség büntetőjogi aspektusból. Belügyi Szemle, Budapest. 77-89. o. DOI: 10.38146/BSZ.2016.12.7
71. Gazard, Billy – Frissa, Souci – Nellums, Laura – Hotopf, Matthew – Hatch, Stephani L. (2015): Challenges in researching migration status, health and health service use: an intersectional analysis of a South London community. Ethnicity & Health, London, 564-593. o.
72. Giddens, Anthony (1990): The consequences of Modernit. Polity Press, Cambridge, 64. o.
73. Glasenapp, Helmuth Von (1992): Az öt világvallás – Bráhmánizmus, buddhizmus, kínai univerzizmus, kereszténység, iszlám. Akkord kiadó, Budapest, 4-32. o.
74. Glied Viktor (2020): Az európai migráció két arca. Ad Librum, Budapest. 59 – 68. o.
75. Golam, Abbas (2009): Az ENSZ Menekültügyi Főbiztosság Regionális Képviselőtének tevékenysége és együttműködése a közép-európai térség rendészeti hatóságaival. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Tanulmányok „A rendészet kultúrája – a kulturális rendészet” című tudományos konferenciáról. Magyar Hadtudományi Társaság, Pécsi Határőr Szakcsoport, Pécs. 291-302. o.
76. Görbe Attiláné Zán Krisztina (2019): Visszatekintés a Rendészeti Albizottság

- elmúlt hét évére. In. szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Gondolatok a rendészettudományról. Magyar Rendészettudományi Társaság, Budapest, 157-170. o.
77. Gubicza József (2013): Gondolatok a migráció és menekültügy magyarországi megjelenéséről, a határrendészeti feladatairól. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: A modernkori magyar határrendészet százötz éve. Magyar Rendészettudományi Társaság, Határrendészeti Tagozat, Budapest. 211. o.
78. Gupta, K. Rajesh - Kaushal, Anju (2020): COVID-19 Pandemic in the context of Historical Pandemics - Probable Causes for Devastation caused by COVID-19. Pandemic and Achieving Herd Immunity. BioPharma Asia, Forrás: <https://cutt.ly/YbAjtH> 14-24. o.
79. Gyurok János (1994): Jugoszláviai menekültek Magyarországon. Regio – Kisebbség, politika, társadalom, (4) 50–65. o.
80. Hajduković, Domagoj (2017): Extra-territorial processing of asylum claims and the creation of safe refugee shelters abroad. Committee on Migration, Refugees and Displaced Persons. Forrás: <https://pace.coe.int/en/files/24809> (Letöltés ideje: 2020. 11. 19.)
81. Hajós László – Gósi Mariann (2006): Emberi erőforrás gazdálkodás (EEG)., In. szerk.: Hajós László – Berde Csaba: Emberi erőforrás gazdálkodás. Debrecen, Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar, 18-30. o.
82. Haller József (2016): Migránsok agresszivitása az adatok tükrében. In. Szerk.: Hautzinger Zoltán: A migráció bűnügyi hatásai. Magyar Rendészettudományi Társaság, Migrációs Tagozat, Budapest. 105. o.
83. Halmosi Péter (2014): A gazdasági válság kezelésének eredményei és kétségei. Magyar Tudomány, (2) 151-162. o.
84. Haraszti Margit Katalin (2020): A menekültekkel és a migránsokkal összefüggő igazgatás In. szerk.: Verebélyi Imre: Rendszerváltozás és modernizáció a belügyi közigazgatásban (1989–1994), Budapest, Dialóg Campus, 87-109. o.
85. Hárs Ágnes (2009): Nemzetközi migráció a számok és a statisztika tükrében. Statisztikai Szemle, (7-8) 711. o.
86. Hautzinger Zoltán (2014): A magyar idegenjog rendszere és az idegenjogi (szak)igazgatás. Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest (2) 72-73. o.

87. Hautzinger Zoltán (2015): Az irreguláris migráció büntetőjogi aspektusai. In.: Migráció és Rendészet. Szerk.: Hautzinger Zoltán. Magyar Rendészettudományi Társaság. Budapest. 50-53. o.
88. Hautzinger Zoltán (2016): Büntetőjogi tényállások a külföldiség és a migráció vonzásában. In: Hautzinger Zoltán (szerk.): A migráció bűnügyi hatásai. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat. 181–203. o.
89. Hautzinger Zoltán (2016): Félelem az idegentől. In: Finszter Géza – Kőhalmi László – Végh Zsuzsanna: Egy jobb világot hátrahagyni. Tanulmányok Korinek László tiszteletére. PTE ÁJK, Pécs, 310. o.
90. Hautzinger Zoltán (2016): Idegen a büntetőjogban. AndAnn kiadó, Pécs, 73-89. o.
91. Hautzinger Zoltán (2017): Büntetőjogi válaszok a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetre Magyarországon. In. Szerk.: Tóth Péter: Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság. Tanulmányok. Dialóg Campus Kiadó, Budapest. 69-82. o.
92. Hautzinger Zoltán (2017): Menedékjog és a büntetőjog lehetséges kapcsolatai Magyarországon. Budapest, Magyar Rendészet, 31—46. o.
93. Hautzinger Zoltán (2020): A migráció szabályozásának reaktív tényezői. Belügyi Szemle (9) 50, 58. o. DOI: 10.38146/BSZ.2020.9.3
94. Hautzinger Zoltán: Gondolatok a kriminalisztika elméleti rendszeréről. Jura 2019/1. 91. o.
95. Hegedűs Judit (2018): Társadalmi diverzitás. In. Szerk.: Haller József – Farkas Johanna: Pszichológia a közszolgálatban I. Dialóg Campus kiadó, Budapest. 230 – 231. o.
96. Hegyaljai Mátyás (2016): Migráció – bűnügy – nemzetközi kitekintés. In: Hautzinger Z. (szerk.): A migráció bűnügyi hatásai. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat, 11–26. o.
97. Héra Gábor – Ligeti György (2006): Módszertan. A társadalmi jelenségek kutatása. Osiris Kiadó, Budapest, 5-12. oldal.
98. Hood, Trey – Morris, Irwin L. (1998): Give Us Your Tired, Your Poor, ... But Make Sure They Have a Green Card: The Effects of Documented and Undocumented Migrant Context on Anglo Opinion Toward Immigration. Political Behavior. (20/1) 2-8. o.

99. Hornyik Zsuzsanna (2020): Interjú dr. Kiss Attilával, az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság vezetőjével. Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság megalakulása. Belügyi szemle (68/9) 157-160. o. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.9.10>
100. Huntington, Samuel P. (1996): The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order. New-York, Simon & Schuster, 89-141. o.
101. Ilenczfalvi Szász Veronika (2008): A koszovói válság lokális és regionális hatása. Kisebbségkutatás, (1)
102. Illés Iván (2014): Határok és határmenti együttműködés Közép- és Délkelet Európában. Forrás: <http://www.inco.hu/inco4/innova/cikk2h.htm> (Letöltés ideje: 2020. 04. 26.)
103. Irrera, Daniela (2020): NGOs in mitigating the effects of COVID-19 on migrants and refugees: A reopening of public space. Policy Brief, 3 (2), Yasar University UNESCO, Chair on International Migration.
104. Juhász Attila – Molnár Csaba – Zgut Edit (2017): Menekültügy és migráció Magyarországon. Heinrich-Böll-Stiftung e.V. (prágai iroda), Political Capital
105. Kalmár Ádám (2016): Innovációs javaslatok a határrendészeti szolgálati ág részére a tömeges méretű migráció kezelésében. BM-RTT pályázat, Budapest
106. Kerwin, Donald – Warren, Robert (2017): National Interests and Common Ground in the US Immigration Debate: How to Legalize the US Immigration System and Permanently Reduce Its Undocumented Population. JMHS (5/) 2, 297-330. o. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/233150241700500205>
107. Kondás Kornél (2017): A Rendőrség helyi szerveinek feladatköre egészségügyi válsághelyzet esetén. Hadtudományi Szemle. Budapest, Nemzeti Közzolgálati és Könyvkiadó Zrt. 298-319. o.
108. Kovács Éva – Takács Judit (2020): Látjuk-e mi jön? A koronavírus-járvány hatása a magyar társadalomra és társadalomkutatásra. Társadalomtudományi szemle, (10/2). Forrás: <https://socio.hu/index.php/so/article/view/808/818> (Letöltés ideje: 2020. 08. 12.)
109. Kovács Gábor (2018): A rendészeti szervezetekben lejátszódó vezetési folyamatok. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 51-73. o.
110. Kovács Gábor (2020): Az idő sodrában – a hatékony vezetői időgazdálkodás jó gyakorlatai. In. szerk.: Madai Sándor – Pallagi Anikó – Polt Péter: Sic itur ad

- astra. Ünnepi kötet a 70 éves Blaskó Béla tiszteletére. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 297-303. o.
- 111.Kovács István (2020): Elektronikus ellenőrzés: dokumentáltság, mint alapelv a Weber féle bürokratikus rendszerben. In. Szerk.: Kovács István: A digitális világ hatása a rendészeti szervek vezetés-irányítási folyamatára. Nemzetközi Tudományos Konferencia Tanulmánykötet. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság. 33 - 36. o.
- 112.Kovács Mihály (2016): Beszámoló a migrációs veszélyhelyzet kezelése során az idegenrendészeti őrizetbe kerülő személyek elhelyezésével és ellátásával kapcsolatos célfeladatok végrehajtásával összefüggő tapasztalatokról. Budapest, Börtönügyi Szemle (2) 69-85. o.
- 113.Központi Statisztikai Hivatal (2019): Magyarország közigazgatási helynévkönyve, 2019. január 1. Budapest, KSH, 23. o.
- 114.Krasner, Stephen D. (1995): Power Politics, Institutions, and Transnational Relations. In.: Thomas Risse-Kappen ed., Bringing Transnational Relations Back In: Non-State Actors, Domestic Structures, and International Institutions. New York, Cambridge University Press, 268. o.
- 115.Kui László (2017): A határőrizeti célú ideiglenes biztonsági határzár továbbfejlődése, avagy a második kerítés mindent megold? Budapest, Hadmérnök. (XII/4) 68 – 74. o.
- 116.Laufer Balázs (2017): Migrációs státuszkérelmezők esetében felmerülő lehetséges nemzetbiztonsági és terror kockázatok. Terror és elhárítás, (6). 3. 67-107. o.
- 117.Leresche, Jean-Philippe – Saez, Guy (2002): Political Frontier Regimes: Towards Cross-Border Governance? In.: Globalization, Regionalization and Cross-Border Regions. Ed.: Perkmann, Markus – Sum, Ngai-Ling; Palgrave Macmillan, New-York, 77-103. o.
- 118.Lóránth Ida idézetében (2008): Járványt hoz a migráció. Betegségek, amelyekről azt hittük, már nem is léteznek. Budapest, Kórház, (15/6). 11-12. o.
- 119.Lukács János (2015): A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésének Csongrád megyei tapasztalatai 2010–2015. Határrendészeti Tanulmányok, különszám, 24. o.
- 120.Magyar Néprajzi Lexikon (1980). Akadémia kiadó, Budapest.
- 121.Mai, Nicola (2005): The Albanian Diaspora-in-the-Making: Media, Migration and Social Exclusion. Journal of Ethnic and Migration Studies, 3, 543–561. o. DOI:

10.1080/13691830500058737

122. Malét-Szabó, Erika (2015): Az erkölcsi értékrend és a személyiség közötti kapcsolat vizsgálati szempontjai, Belügyminisztérium, Budapest, 65-79. o.
123. Manby, Bronwen (2016): Identification in the Context of Forced Displacement Identification for Development (ID4D). International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. Washington Forrás: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/375811469772770030/pdf/Identification-in-the-Context-of-Forced-Displacement-Identification-for-Development-ID4D.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 11. 29.)
124. Maresca, J. John (2002): Business and humanitarian values. Refugee Survey Quarterly (3) 245–247. o. DOI: 10.1093/rsq/21.3.245
125. Martin, P. L. – Taylor, J. E. (1996): The Anatomy of a Migration Hump. Development Strategy, Employment and Migration.: Insights from models. In: JE Taylor (ed) Paris, OECD Development Centre. 43-62. o.
126. Massey, Douglas S. – Arango, Joaquin – Hugo, Graeme – Kouaouci, Ali – Pellegrino, Adela – Taylor, J. Edward (1993): Theories of International Migration: A Review and Appraisal. Population and Development Review, Vol. 19, No. 3, 431-466. o. <https://doi.org/10.2307/2938462>
127. McDonald, W. Francis (1995): The Globalization of Criminology: The Next Frontier Is the Frontier. Transnational Organized Crime, Vol. 1, No. 1, 1–22. o.
128. Meglécz Katalin (2012): A pandémiák története és kialakulásuk okai. Budapest, Hadmérnök (9) 92-98. o.
129. Mensching, Gustav (1947): Soziologie der Religion. 2. Bonn, Röhrscheid
130. Mishra, Pankaj (2017): Age of Anger. A History of the Present. Farrar, Straus and Giroux, New York
131. Molnár Erzsébet (2019): Dogmatikai határzár. Dogmatikai és kriminálpolitikai elemzés a határzárral kapcsolatos bűncselekményekről. Állam- és Jogtudomány (4) 56 – 70. o.
132. Myrdal, Gunnar (1957): Rich Lands and Poor. New York, NY: Harper and Row, 22-31. o.
133. Nagy Boldizsár (1996): Lehetséges-e belső határok nélküli Európai Unió közép- és kelet-európai államokkal való bővülés után? In: Sik Endre; Tóth Judit (szerk.): Táborlakók, diaszpórák, politikák, Budapest 180-194.o.
134. Nagy Boldizsár (2012): A magyar menekültjog és menekültügy a

- rendszerváltozástól az Európai Unióba lépésig. Gondolat. Budapest. 22-45. o.
135. Nagy Boldizsár (2013): A menekültek védelmének lehetséges indokairól. Budapest. Fundamentum. (2) 10-11. o.
136. Nazli, Choucri (2002): Migration and Security: Some Key Linkages. *Journal of International Affairs*, Vol. 56, No. 1, Face of the State: Population, Politics and Stability. 97-122. o.
137. Ness, Immanuel (2015): *The Global Prehistory of Human Migration*. New Jersey: John Wiley & Sons
138. Newman, Oscar (1996): *Creating Defensible Space*. Washington. U.S. Department of Housing and Urban Development Office of Policy Development and Research
139. Németh József (2020): Turizmusbiztonság a határ menti övezetekben. In. szerk.: Michalkó Gábor – Németh József – Ritecz György: *Turizmusbiztonság*. Budapest, Dialóg Campus. 375 – 377; 383 – 385. o.
140. Nógrádi György (2016): Nemzetvédelem szögesdróttal a migrációs válság és magyar vonatkozásai. *Felderítő szemle (XV/1)* Budapest, 13-14. o.
141. Pálvölgyi Balázs (2005): A kolera az egyike az emberiség legnagyobb jótevőinek. *Jogtörténeti szemle*, Budapest, 76-83. o.
142. Papp András László (2009): *Mozgásszabadság. Alkotmányjogi és nemzetközi jogi alapok*. Budapest, L'Harmattan kiadó, 16. o.
143. Park, Robert Ezra (1928): *Human Migration and the Marginal Man*. *American Journal of Sociology*, The University of Chicago Press, 887-889. o.
144. Petersen, William (1958): A General Typology of Migration. *American Sociological Review*, Vol. 23. No. 3. South Bend, 256–266. o.
145. Peterssen, Wilhelm H. (1994): *Wissenschaftliche(s) Arbeiten. Eine Einführung für Schüler und Studenten*. 4.b Aufl. Ehrenwirth, München, 11. o.
146. Pitkänen, Pekka (2016): The ecological-evolutionary theory, migration, settler colonialism, sociology of violence and the origins of ancient Israel. *Gloucestershire*, 1-23. o. DOI: 10.1080/23311886.2016.1210717
147. Pok, Binh (2012): Mass migration – in.: *The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Globalization*, First Edition. Ed.: George Ritzer © 2012 Blackwell Publishing Ltd.
148. Potts, Lydia (1970): *The World Labour Market. A History of Migration*. Zed Books, London, 247. o.
149. Provera, Mark (2015): *The Criminalisation of Irregular Migration in the European*

05/Sik%20Simonovits%20media%20in%20the%20course%20of%20migration%20crisis%20in%20Hungary.pdf (Letöltés ideje: 2020. 01. 23.)

165. Sik Endre (1990): Erdélyi menekültek Magyarországon. In: Andorka Rudolf – Kolosi Tamás – Vukovich György (szerk.): Társadalmi riport. Budapest: TÁRKI, 516–533. o.
166. Sik Endre (2004): Migráció – burookban. Akadémiai doktori értekezés, Budapest-Delmenhorst, 22. o.
167. Sik Endre (2007): A menekültügy születése, felnövekedése és az ártatlansága elvesztése. In: Kósáné Kovács Magda – Pető Andrea (szerk.): Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok Magyarországon 2007-ben. Budapest: Napvilág Kiadó – Tácsics Mihály Alapítvány, 259–270. o.
168. Sinnerbrink, Ingrid – Silove, Derrick – Field, Annette – Steel, Zachary – Manicavasagar, Vijaya (2017): Compounding of Premigration Trauma and Postmigration Stress in Asylum Seekers. <https://doi.org/10.1080/00223989709603533> 463-470. o.
169. Slack, Jeremy – Heyman, Josiah (2020): Asylum and Mass Detention at the U.S.-Mexico Border during Covid-19. *Journal of Latin American Geography*, Volume 19, Number 3, July 2020. 334-339. o. Published by University of Texas. <https://doi.org/10.1353/lag.2020.0057>
170. Stéphane, de Tapia (2002): New patterns of irregular migration in Europe – Centre National de la Recherche Scientifique, France 22. o.
171. Stumpf, P. Juliet (2006): The Crimmigration Crisis: Immigrants, Crime, and Sovereign Power. *American University Law Review* (56) 367–419. o.
172. Szalai Éva Emese (2014): Nemzetközi migráció jelensége és tendenciái az egyes földrajzi térségekben; Indiai migrációs folyamatok és az indiai diaszpóra. In: Tarrósy István – Glied Viktor – Vörös Zoltán (szerk.): Migrációs tendenciák napjainkban. Budapest, IDResearch Kft./Publikon Kiadó, 137. o.
173. Szilárd István – Baráth Árpád (2011): Migráció és egészségügyi biztonság: új foglalkozás-egészségügyi kihívások. *Határrendészeti Tanulmányok*, Pécs, 269-279. o.
174. Szuhai Ilona – Tálás Péter (2017): A 2015-ös európai migrációs és menekültválság okairól és hátteréről. In. szerk: Tálás Péter: Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság. Budapest, Dialóg Campus, 9-35. o.

175. Szűcs Ferenc (2008): Menekültügy, migráció bibliai és teológiai etikai nézőpontból. *Confessio*, (1) 1-5. o. Forrás: <http://confessio.reformatus.hu/menekultugy-migracio-bibliai-es-teologiai-etikai-nezopontbol> (Letöltés ideje: 2018.03.30.)
176. Tálás Péter (2016): A terrorveszélyhelyzet-diskurzus margójára. Budapest, *Nemzet és Biztonság*, (1) 40-47. o.
177. Teke András (2006): A veszély kezelése és a határbiztonság. Tanulmányok a „Határellenőrzés a veszélyhelyzetek tükrében” című tudományos konferenciáról. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, VI., Pécs, 65-91. o.
178. Tóth Imre (2009): Menekültkérdés és határnyitás – A magyar és a német diplomáciai szolgálatok szerepe az 1989-es menekültválság megoldásában. *Múltunk*, (4) 38. o.
179. Tóth Judit (2001): A nemzetközi migráció jogi alapjai. In. szerk.: Lukács Éva – Király Miklós: *Migráció és Európai Unió*. Budapest, Szociális és Családügyi Minisztérium 20. o.; 122. o.
180. Tótfalusi István (1976): *A magyar nyelv etimológiai szótára*. Akadémia kiadó, Budapest.
181. Tőkei Ferenc (1963): *Szun-Ce: A hadviselés törvényei*. Budapest: Zrínyi Kiadó, 12. o.
182. Töttös Ágnes (2015): A legális migrációs csatornákkal való visszaélés kérdései az uniós és hazai jogban és gyakorlatban. In: Hautzinger Zoltán (szerk.): *Migráció és rendészet*. MRTT Migrációs Tagozat. Pécs, 215. o.
183. Ujházi Lóránd (2017): A magyar katolikus egyház szerepvállalása a migrációs válság kezelésében. *Honvédségi Szemle*, (1) 143–146. o.
184. Ujházi Lóránd (2018): Az Apostoli Szentszék válságkezelése, avagy a soft power eredményei a keresztény közösségek védelme érdekében. In: Kaló József – Ujházi Lóránd (szerk.): *Budapest-jelentés a keresztényüldözésről*. Budapest, Dialóg Campus, 211–223. o.
185. Ullah, Ahsan AKM - Hossain, Mallik Akram - Chatteraj, Diotima (2020): Covid-19 and Rohingya Refugee Camps in Bangladesh. *IIUM Press, Intellectual Discourse*, (28:2) 793–806. o.
186. Varga Károly (2016): *Spiritualitás és migráció*. Budapest, Magyar Tudomány 1127. o.

187. Virányi Gergely (2016): Határőrizeti és határrendészeti tudományos diákköri tevékenység, kiemelt figyelemmel a hadtudományra és a rendészettudományra 1967-2015. in. szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: A határrendészettől a rendészettudományig. Magyar Hadtudományi Társaság, Határőr Pécsi Szakcsoport, Pécs. 171 – 181. o.
188. Wæver, Ole (1995): Securitization and Desecuritization. In *On Security*. Edited by Ronnie Lipschutz, 46–86. New York: Columbia University Press
189. Wallerstein, Immanuel (1974): *The Modern World System, Capitalist Agriculture and the Origins of the European World Economy in the Sixteenth Century*. New York Academic Press
190. Wasserstrom, Richard (1964): Human rights, and racial discrimination. *Journal of Philosophy*, Vol. 61, No. 20, American Philosophical Association Eastern Division Sixty-First Annual Meeting, 628-641. o.
191. WHO Regional Office for Europe (2016): Hungary: assessing health-system capacity to manage sudden, large influxes of migrants. Joint report on a mission of the Hungarian Ministry of Human Capacities and the WHO. Regional Office for Europe, Copenhagen
192. World Migration Report (2020). International Organization for Migration, Geneva, 28-29. o. Forrás: https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf (Letöltés ideje: 2020. 11. 22.)
193. Windt Szandra – Póczik Szilveszter – Fehér Lenke – Dunavölgyi Szilveszter – Jagusztin Tamás (2008): Nemzetközi migráció – nemzetközi kockázatok. *Magyar tudomány* (9) 1095. o.
194. Windt Szandra (2020): Közösségi tervezéssel a biztonságos terekért. *Belügyi Szemle*, Budapest. 84 – 92. o. DOI: 10.38146/BSZ.2019.9.5
195. Wright, Robert (2010): *Isten evolúciója, vallások és kultúrák*. Budapest, HVG könyvek 396. o.
196. Zelinsky, Wilbur (1971): The Hypothesis of the Mobility Transition. *Geographical Review*. Vol. 61. No. 2., New Orleans, 219–249. o. <https://doi.org/10.1177/030913259301700205>
197. Zieck, Marjoleine (2013): The 1956 Hungarian Refugee Emergency, an Early and Instructive Case of Resettlement. *Amsterdam Law Forum*, 2, 49–58. o. DOI: 10.37974/ALF.250

- 198.Zolberg, Aristide (1984): International Migrations in Political Perspective. Staten Island, 3-27. o. <https://doi.org/10.1177/019791838101501s03>
- 199.Zolberg, Aristide (1989): The Next Waves. Migration Theory for a Changing World. International Migration Review XXIII. No 3, Syracuse, 403–430. o. DOI: [10.1177/019791838902300302](https://doi.org/10.1177/019791838902300302)
- 200.Zsigovits László (2018): A közbiztonságot, a közrendet és az államhatár rendjét alapvetően veszélyeztető kihívások a kibertér és a virtuális tér dimenziójában. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: A XXI. század biztonsági kihívásai. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja a Magyar Rendészettudományi Társaság közreműködésével. 103 – 111. o.

vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról

10. AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2012/29/EU IRÁNYELVE (2012. október 25.) a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról
11. AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2013/33/EU IRÁNYELVE (2013. június 26.) a nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról
12. AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 603/2013/EU RENDELETE (2013. június 26.) az ujjlenyomatok összehasonlítását szolgáló Eurodac létrehozásáról
13. A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK A 2010. november 8-i bizottsági nyilatkozattal összhangban a nyugat-balkáni országok tekintetében bevezetett vízumliberalizációt követő ellenőrzésről szóló negyedik jelentés, Brüsszel, 2013.11.28., COM (2013) 836 final 1-34. o. Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0836:FIN:HU:PDF>
14. A személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről szóló, Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 Rendelete (2016. március 9.)
15. Európai Bizottság (2019): Vitaanyag – Fenntartható Európa 2030-ra. Brüsszel, COM(2019) 22 final Forrás: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/rp_sustainable_europe_hu_v2_web.pdf (Letöltés ideje: 2020.11.22.)

Nemzeti normák, szervezetszabályzó egyéb jogi eszközök, szervezeti anyagok

1. A Magyar Köztársaság Alkotmánya (1989)
2. Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
3. Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény 5. Cikk Szabadsághoz és biztonsághoz való jog
4. A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény
5. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény
6. A fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról szóló 1997. évi CLIX. törvény
7. Az egyes elkobzott dolgok közérdekű felhasználásáról szóló 2000. évi XIII. törvény
8. Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény
9. A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény
10. A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény
11. A menedéjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény IX/A. FEJEZET, *TÖMEGES BEVÁNDORLÁS OKOZTA VÁLSÁGHELYZET*
12. Az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény
13. Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény
14. Az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény
15. A polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól szóló 2011. évi CLXV. Törvény
16. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
17. Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvény
18. Egyes törvényeknek a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról szóló 2015. évi CXL. törvény 32. §

19. Az ideiglenes biztonsági határzár létesítésével, valamint a migrációval összefüggő törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXVII. törvény 14. § A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 67. § kiegészítése (6) és (7)
20. A védelmi és biztonsági célú beszerzésekről szóló 2016. évi XXX. törvény
21. A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készületségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 267-275. §
22. A menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi július hó 28. napján elfogadott egyezmény, valamint a menekültek helyzetére vonatkozóan az 1967. évi január hó 31. napján létrejött jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1989. évi 15. törvényerejű rendelet
23. A Karitatív Tanács megalakításáról és működésének részletes szabályairól szóló 65/2000. (V. 9.) Korm. Rendelet
24. A határterületről, valamint a határátkelőhely területére nem határátlépés céljából történő belépés és tartózkodás szabályairól szóló 330/2007. (XII. 13.) Korm. Rendelet
25. A nemzeti szinten biztonságosnak nyilvánított származási országok és biztonságos harmadik országok meghatározásáról szóló 191/2015. (VII. 21.) Korm. Rendelet
26. A menedékjogi kérelem benyújtására irányuló szándéknyilatkozattal kapcsolatban nagykövetségek kijelöléséről szóló 292/2020. (VI. 17.) Korm. Rendelet
27. A fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet
28. A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek és a harmadik országbeli állampolgárok magyarországi tartózkodásával összefüggő közegészséget veszélyeztető betegségekről szóló 32/2007. (VI. 27.) EüM rendelet, 1. sz. melléklet
29. A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet
30. Az egészségügyi intézmények egészségügyi válsághelyzeti terveinek tartalmi követelményeiről, valamint egyes egészségügyi tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló 43/2014. (VIII. 19.) EMMI rendelet 2. melléklet 14.2.1.
31. A rendkívüli bevándorlási nyomás kezelése érdekében szükséges egyes intézkedésekről szóló 1401/2015. (VI. 17.) kormányhatározat

32. A Rendőrség hivatásos állományának 3000 fős létszámfejlesztéséhez szükséges források biztosításáról szóló 1043/2017. (II. 3.) Kormányhatározat
33. Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló 1163/2020. (IV. 21.) Korm. Határozat
34. A Határforgalom-ellenőrzési Szabályzatról szóló 24/2015. (X. 15.) ORFK vezető utasítás 17. (64) és 18. (69.)
35. A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzatról szóló 13/2017. (III. 24.) ORFK vezető utasítás

Internetes források

1. A Betyársereg és Ásotthalom. Forrás: https://polipraktika.blog.hu/2015/07/13/betyarsereg_a_sotetseg_es_a_gyulolet_h_atartalan (Letöltés ideje: 2018. 07. 12.)
2. A CSEH KÖZTÁRSASÁG, AZ ÉSZT KÖZTÁRSASÁG, A CIPRUSI KÖZTÁRSASÁG, A LETT KÖZTÁRSASÁG, A LITVÁN KÖZTÁRSASÁG, A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG, A MÁLTAI KÖZTÁRSASÁG, A LENGYEL KÖZTÁRSASÁG, A SZLOVÉN KÖZTÁRSASÁG ÉS A SZLOVÁK KÖZTÁRSASÁG CSATLAKOZÁSÁNAK FELTÉTELEIRŐL, VALAMINT AZ EURÓPAI UNIÓ ALAPJÁT KÉPEZŐ SZERZŐDÉSEK KIIGAZÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ OKMÁNY. AA2003/ACT/hu 1 Forrás: https://www.parlament.hu/irom37/9171/csatlakozasi_okmany.pdf (Letöltés ideje: 2018. 09. 22.)
3. A Karitatív Tanács tagjai. Forrás: <https://karitativtanacs.kormany.hu/tagszervezetek> (Letöltés ideje: 2020.01. 13.)
4. A katasztrófa típusok nemzeti sorolása. Forrás: <https://katasztrofavedelem.hu/47/katasztrofatipusok-magatartasi-szabalyok> (Letöltés ideje: 2020. 11. 19.)
5. A kínzástól az őrizetig. Kínzástúlélők és traumatizált menedékkérők fogvatartása Magyarországon és Bulgáriában. (2016) Cordelia Alapítvány, Magyar Helsinki Bizottság, FAR, ACET. Forrás: https://www.helsinki.hu/wp-content/uploads/A-k%C3%ADnz%C3%A1st%C3%A1st%C3%B3l-az-%C5%91rizetig_magyar_web.pdf
6. A közúti gépjárművek száma. Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_ode008.html (Letöltés ideje: 2018. 10. 23.)
7. A lengyel menekültek magyarországi fogadtatása 1939 őszén. Forrás: https://archivnet.hu/menekultkerdes_migracio_magyarorszagon_a_20_szazadban/2._a_lengyel_menekultek_magyarorszagi_fogadtatasa_1939_oszen.html (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)
8. A magyar hatóságok észrevételei az Európa Tanács Kínzás és Embertelen vagy Bántó Megelőzésére Létrehozott Európai Bizottsága (CPT) 2015. október 21-27. között Magyarországon tett látogatása nyomán a Magyar

- Kormány számára készített jelentéssel kapcsolatban. Forrás: <https://rm.coe.int/16806b5d25> (Letöltés ideje: 2020. 02. 22.)
9. A Magyarországra érkezett menedékkérők száma állampolgárság szerint (2008–2019) KSH 1.8 STADAT Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wnvn002a.html (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)
 10. A migráció fogalmának EU által történő értelmezése. Forrás: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary_search/migration_en (Letöltés ideje: 2020. 07. 09.)
 11. A migráció fogalmának IOM által történő értelmezése, amelynek alapja a United Nations (1970) Methods of measuring internal migration (United Nations Publications, Sales No. E.70.XIII.3). Forrás: <https://www.iom.int/who-is-a-migrant> (Letöltés ideje: 2020. 07. 19.)
 12. A migráció nem Szerbia problémája. Forrás: <https://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/politika/2263361/vucic-izbeglicka-kriza-samo-odlozena-nikako-resena.html> (Letöltés ideje: 2020.10. 12.)
 13. A rendőrség által kezelt 2019. évi adatok heti bontásban, az illegális migráció alakulásáról. Forrás: http://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/hatarinfo/illegalis-migracio-alakulasa?weekly_migration_created%5Bmin%5D=2019-01-01+00%3A00%3A00&weekly_migration_created%5Bmax%5D=2020-01-01+00%3A00%3A00 (Letöltés ideje: 2020. 10. 12.)
 14. A segélyszervezetek csak most vették észre. Forrás: <http://nol.hu/belfold/allj-ide-es-csinald-1551829> (Letöltés ideje: 2017. 07. 16.)
 15. A tömeg pszichológia jellemzői. Forrás: <https://promess.ru/hu/tolpa-harakterizuetsya-psihologiya-povedeniya-tolpy-agressivnaya.html> (Letöltés ideje: 2020. 10. 11.)
 16. A világvallások követőinek számadatai. Forrás: http://www.globalreligiousfutures.org/explorer#/?subtopic=15&chartType=bar&year=2020&data_type=number&religious_affiliation=all&destination=to&countries=Worldwide&age_group=all&gender=all&pdfMode=false (Letöltés ideje: 2020. december 11.)

17. Adatkérés az ásoththalmi mezőőrök létszámára vonatkozóan. Forrás: https://kimittud.atlatszo.hu/request/asotththalmi_mezoorseg (Letöltés ideje: 2020. 11. 30.)
18. AIDA projekt értékelő jelentése Magyarországról. (2015) Forrás: <https://www.refworld.org/pdfid/56652db64.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 08. 22.)
19. AJB jelentése az AJB-366/2015. számú ügyben. Forrás: <https://cutt.ly/ph4OzFZ> (Letöltés ideje: 2019. 11. 22.)
20. Anarki (2015): Migráns. Forrás: <https://444.hu/2015/08/28/migrans> (Letöltés ideje: 2020. 06. 29.)
21. Angela Merkel nyilatkozata (2015) Forrás: <https://www.bundesregierung.de/breg-en/chancellor/refugee-policy-finding-common-answers-443560> (Letöltés ideje: 2017. 09. 12.)
22. Ásoththalmi mezőőrök külföldiekkel szembeni intézkedései. Forrás: <http://gyuloletellen.hu/node/326> (Letöltés ideje: 2020. 02. 13.)
23. Az AJB nyilatkozata a tömeges bevándorlás rendészeti kezelésének összegzett megállapításairól. Forrás: <https://www.magyaridok.hu/belfold/ombudsman-a-magyar-kormany-megfeleloen-latja-el-a-menekulteket-23436/> (Letöltés ideje: 2018. 11. 22.)
24. Az EGSZB tényfeltáró látogatásai: a menekültek helyzete, ahogyan azt a civil szervezetek látják. Forrás: https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/resources/docs/hungary_migration-mission-report_hu.pdf (Letöltés ideje: 2020. 04. 12.)
25. Az ENSZ által nyilvántartott Non-Governmental Organizations. Forrás: <https://cutt.ly/NfPg7Le> (Letöltés ideje: 2020. 10. 11.)
26. Az EU irreguláris migráns fogalmi értelmezése. Forrás: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary_search/irregular-migrant_en (Letöltés ideje: 2020. 11. 21.)
27. Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének (EU FRA) útmutatója a visszaküldés tilalmának értelmezésére. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2016-guidance-reducing-refoulement-risk_hu.pdf
28. Az EUROSTAT által kezelt adatok (2010-) a tagállamokra bontott menekültügyi kérelmezőkről. Forrás: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang

[=en&source=post_page-----](#) (Letöltés ideje: 2020. 12. 03.)

29. Baptista Szeretetszolgálat befogadó munkája. Forrás: <http://www.baptistasegely.hu/hirek/belfold/telt-hazzal-mukodik-a-baptista-szeretetszolgalat-menekulteket-befogado-otthona> (Letöltés ideje: 2017. 07. 22.)
30. Befogadás vagy kirekesztés? Forrás: <https://mult-kor.hu/befogadas-vagy-kirekesztes---menekultek-a-magyar-tortenelemben-20150911?pIdx=5> (Letöltés ideje: 2020. 09. 30.)
31. Bevölkerung – Zahl der Einwohner in Deutschland nach relevanten Altersgruppen am 31. Dezember 2019 (Népesség – A Németországban lakók száma az érintett korcsoportok szerint 2019. december 31-én) Forrás: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/1365/umfrage/bevoelkerung-deutschlands-nach-altersgruppen/> (Letöltés időpontja: 2020. 02. 26.)
32. Bűncselekmény elkövetése miatt fogvatartott külföldiek Magyarországon. Forrás: <https://bv.gov.hu/hu/evkonyv> (Letöltés ideje: 2021. 01. 23.)
33. Cambridge Dictionary: Forrás: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/migration?q=MIGRATION> (Letöltés ideje: 2019.12.14.)
34. Chiraphadhanakul, Ta Virot – Hofleitner, Aude – State, Bogdan (2013): Coordinated migration. Facebook Data Science Team. Forrás: <https://www.facebook.com/notes/facebook-data-science/coordinated-migration/10151930946453859/> (Letöltés ideje: 2019. 11. 30.)
35. Citátum forrás: https://www.citatum.hu/szerzo/Yuval_Noah_Harari (Letöltés ideje: 2019. 10. 12.)
36. Czeglédi László (2011): A minőségkölségek filozófiája és természete. Forrás: https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0005_42_minosegmenedzsmennt_scorm_09/931_a_minsgkltsgkek_filozfija_s_termszete.html (Letöltés ideje: 2020. 10. 23.)
37. Csongrád Megyei Védelmi Bizottság rendkívüli ülése. Forrás: <https://www.kormanyhivatal.hu/hu/csongrad/hirek/rendkivuli-vedelmi-bizottsagi-ulest-hivott-ossze-a-megyei-kormany megbizott> (Letöltés ideje: 2019. 12. 11.)
38. Egészségügy Áteresztő Pont a Szeged Határrendészeti Kirendeltségen. Forrás: <https://szegedma.hu/2014/11/egeszsegugyi-vizsgalopontot-letesitettek-az-illegalis-migransoknak-szegeden-fotok> (Letöltés ideje: 2019. 12. 28.)

39. EJEB ítéletek. Forrás: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%20> (Letöltés ideje: 2020. 10. 12.)
40. Elkerítve. Magyarország jogsértései a menekültekkel és migránsokkal szemben. (2015) Forrás: <https://www.amnesty.org/download/documents/eur2726142015hungarian.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 11. 29.)
41. Ember- és drogcsempészek egyre nagyobb számban a Szegedi Fegyház és Börtönben. Forrás: <https://www.jogiforum.hu/hirek/40206> (Letöltés ideje: 2019. 04. 01.)
42. ENSZ Népesedési Osztálya. A világ népességének kilátásai: 2019-es felülvizsgálati adatok Forrás: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL> (Letöltés ideje: 2020. 01. 12.)
43. Európai Migrációs Hálózat (EMH) Nemzeti Kapcsolattartó Pontja (2012): Személyazonosság megállapítása a nemzetközi védelem területén: meglévő kihívások és a gyakorlat. Nemzeti közreműködés Magyarország részéről. Forrás: <https://docplayer.hu/16400302-Szemelyazonossag-megallapitasa-a-nemzetkozi-vedelem-teruleten-meglevo-kihivasok-es-a-gyakorlat-magyarorszag.html> (Letöltés ideje: 2020. 10. 19.)
44. EUROPEAN COMMISSION, Directorate-General for Health and Food Safety (2020): Report on the health status of newly arrived migrants and refugees in EU/EEA. Forrás: <https://op.europa.eu/hu/publication-detail/-/publication/41828de1-a679-11ea-bb7a-01aa75ed71a1/language-en> (Letöltés ideje: 2020. 12. 08.)
45. European Union Agency for Fundamental Rights (2011): Migrants in an irregular situation: access to healthcare in 10 European Union Member States. European Union Agency for Fundamental Rights, FRA, Vienna. Forrás: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1925-FRA-2011-fundamental-rights-for-irregular-migrants-healthcare_EN.pdf (Letöltés ideje: 2020. 03. 22.)
46. Evangélikus egyház és a migráció. Forrás: <https://www.evangelikus.hu/menekult2015?page=2> (Letöltés ideje: 2019. 11. 29.)
47. Ferenc pápa üzenete a migránsok és menekültek Világnapjára. Forrás: <https://www.vaticannews.va/hu/papa/news/2020-05/ferenc-papa-uezenete-a-migransok-es-menekueltek-vilagnapjara.html> (Letöltés ideje: 2021. 01. 12.)

48. Forrás: <https://www.hrw.org/hu/news/2015/12/09/284331> (Letöltés időpontja: 2020.03. 21.)
49. FRONTEX kockázatelemzés 2020. Forrás: https://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Risk_Analysis/Annual_Risk_Analysis_2020.pdf (Letöltés ideje: 2020.11. 22.)
50. Garanciális embercsempészás német hírszerzői megállapítások szerint. Forrás: <https://www.bild.de/bild-plus/news/ausland/news-ausland/wegen-fluechtlingsstrom-aus-marokko-bnd-schlaegt-alarm-57978846.view=conversionToLogin.bild.html> (Letöltés ideje: 2018. 11. 22.)
51. Global Identification Challenge by the Numbers. Forrás: <https://id4d.worldbank.org/global-dataset> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)
52. Global trends forced displacement in 2015. (2016) Forrás: <https://s3.amazonaws.com/unhcrsharedmedia/2016/2016-06-20-global-trends/2016-06-14-Global-Trends-2015.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 01. 11.)
53. Globális humán pandémiáról szóló tájékoztatás. Forrás: <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/novel-coronavirus-2019-ncov> (Letöltés ideje: 2020. 02. 02.)
54. Globális, ellenőrzött határátlépéssel járó migrációs adatok. Forrás: <https://www.unwto.org/statistics/country-fact-sheets> (Letöltés ideje: 2020.11.20.)
55. Goal 16: Promote just, peaceful and inclusive societies. Forrás: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/peace-justice/> (Letöltés ideje: 2021. 01. 12.)
56. Haque, Shahid: Senki sem lehet illegális. Forrás: <https://bordercrossinglaw.com/nohumanbeingisillegal> (Letöltés ideje: 2019. 11. 19.)
57. Jelentés a magyar kormány számára a Kínzás és Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzésére Létrehozott Európai Bizottság (CPT) magyarországi látogatásáról Forrás: <https://rm.coe.int/16806b5d23> (Letöltés ideje: 2020. 02. 13.)
58. Karitatív Tanács tagjai. Forrás: <https://karitativtanacs.kormany.hu/tagszervezetek> (Letöltés ideje: 2019. 11. 14.)
59. Katolikus Karitászmunkájáról. Forrás: <https://ujember.hu/a-katolikus-karitasz-a-menekultekert/> (Letöltés ideje: 2017. 07. 22.)
60. Kényszermigráció 2019. évi UNHCR értékelése. Forrás:

- <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/5ee200e37.pdf> (Letöltés ideje: 2020.11.22.)
61. KSH Mikrocenzus 2016 – 12. Nemzetiségi adatok (Forrás: http://www.ksh.hu/mikrocenzus2016/kotet_12_nemzetisegi_adatok (Letöltés ideje: 2019. 11. 30.))
 62. Külföldi bűnelkövetők Magyarországon. (2013 – 2018) Forrás: <https://cutt.ly/ZhVeOFI> (Letöltés ideje: 2019. 12. 01.)
 63. Magyar Helsinki Bizottság (2016): Migránsok a magyar médiában avagy a bevándorlás és a külföldiek 2011-ben a sajtó szemével. Forrás: <https://helsinki.hu/wp-content/uploads/16-2.pdf> (Letöltés ideje: 2018. 09. 22.)
 64. Magyar Máltai Szeretetszolgálat menekülteket és migránsokat segítő szolgálata. Forrás: <https://maltai.hu/menekultszolgalat> (Letöltés ideje: 2020. 12. 19.)
 65. Magyar Református Szeretetszolgálat segítsége a menekülteknek. Forrás: <http://regi.reformatus.hu/mutat/11260/> (Letöltés ideje: 2017. 09. 02.)
 66. Magyar Református szeretetszolgálat segítségnyújtása. Forrás: <https://jobbadni.hu/hirek/mrsz-segitseg-a-debreceni-menekulttaborban/> (Letöltés ideje: 2017. 07. 21.)
 67. Magyar Tudományági Nomenklatúra. Forrás: <https://mta.hu/doktoritanacs/tudomanyagi-nomenklatura-106809> (Letöltés ideje: 2020. 09. 12.)
 68. Magyarország és a menekültek ellátása. Forrás: <https://444.hu/2015/09/04/balog-magyarorszag-mindent-megad-a-menekulteknek-csak-ok-rossz-helyen-varjak> (Letöltés ideje: 2019. 08. 23.)
 69. Magyarország fogvatartja a menedékkérőket.
 70. Magyarországra tett külföldi utazások. Forrás: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_ogt004a.html (Letöltés ideje: 2018. 10. 23.)
 71. Menedék Migránsokat Segítő Egyesület 2015. évi támogató tevékenysége. Forrás: <https://menedek.hu/projektek/gyors-reagulasu-pszicho-szocialis-segitsegnyujtas-kulfoldiek-szamara> (Letöltés ideje: 2019. 11. 29.)
 72. Menekültügyi eljárást kérelmezők. Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics (Letöltés időpontja: 2020. 04. 20.)
 73. Merkel német kancellár aktuálpolitikai sajtótájékoztatója. Forrás: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/aktuelles/pressekonferenzen/sommerpressekonferenz-von-bundeskanzlerin->

- [merkel-848300](#) (Letöltés ideje: 2017. 09. 22.)
74. HB jelentés a Kiskunhalasi Őrzött Szálláson tett látogatásról. (2015) Forrás: <https://www.helsinki.hu/jelentes-a-kiskunhalasi-orzott-szallason-tett-latogatasrol/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)
75. HB jelentés a Nagyfai Ideiglenes Befogadó Állomáson tett látogatásról. (2015) Forrás: <https://www.helsinki.hu/jelentes-a-nagyfai-ideiglenes-befogado-allomason-tett-latogatasrol/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)
76. HB jelentés a Röszei Tranzitónában tett látogatásról. (2015). Forrás: <https://www.helsinki.hu/jelentes-a-roszkei-tranzitonaban-tett-latogatasrol/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)
77. HB jelentés a Szegedi Határrendészeti Kirendeltségen és a Röszei Hangárban tett látogatásról. (2015) Forrás: <https://www.helsinki.hu/jelentes-a-szegedi-hatarrendeszeti-kirendeltsegen-es-a-roszkei-hangarban-tett-latogatasrol/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)
78. HB jelentés a Szegedi Határrendészeti Kirendeltségen tett látogatásról. (2015) Forrás: <https://www.helsinki.hu/jelentes-a-szegedi-hatarrendeszeti-kirendeltsegen/> (Letöltés ideje: 2020. 11. 11.)
79. Migránsok a Bibliában. Forrás: <https://www.evangelikus.hu/node/7271?language=sk> (Letöltés ideje 2021. 02. 25.)
80. Migrant Solidarity Group of Hungary. Forrás: <http://www.migszol.com/blog/category/all> (Letöltés ideje: 2021. 01. 02.)
81. Miután nekiálltunk falat építeni. Forrás: <https://444.hu/2015/07/15/miutan-nekialltunk-falat-epiteni-a-kormany-nak-eszebe-jutott-segiteni-is-a-menekulteken> (Letöltés ideje: 2017. 07. 15.)
82. Mórahalom város testületi üléseinek jegyzőkönyvei. Forrás: <https://www.morahalom.hu/hu/reszletek/2015-evi-kepviselo-testuleti-ulesek-jegyzokonyve> (Letöltés ideje: 2020. 11. 22.)
83. MSF – Teresa Sam Cristobal kommunikációs nyilatkozat. Forrás: https://hvg.hu/itthon/20150909_Sosem_latott_tomeget_varnak_Roszkerere_szer (Letöltés ideje: 2019. 09. 09.)
84. MSF egészségügyi tevékenysége Horgoson. Forrás: <https://pannonrtv.com/rovatok/tarsadalom/migransaradat-ellen-tiltakoztak-jobbik-aktivistai-roszken-video> (Letöltés ideje: 2020. 09. 03.)

85. MSF röszei tevékenységéről szóló MTI tudósítás. Forrás: <https://www.zaol.hu/belfold/folyamatosan-erkeznek-a-migransok-roszke-1725764/> (Letöltés ideje: 2020. 09. 13.)
86. MSF tájékoztatás a röszei határátkelőhelyen történt erőszakos cselekmények külföldi sérültjeinek ellátásáról. Forrás: <https://www.origo.hu/itthon/percrolpercre/20150917-kozos-europai-erohoz-adna-katonakat-es-penzt-magyarorszag.html?pldx=5> (Letöltés ideje: 2017. 09. 16.)
87. MSF tevékenysége a szabadkai (Szerbia) menekülttáborban. Forrás: <https://blog.atlatszo.hu/2015/06/mer-nem-marad-otthon-a-kurva-anyjaba-helyszini-riport-a-szerb-magyar-hatarrol-elozetes/> (Letöltés ideje: 2018. 11. 13.)
88. MSF tevékenysége a szabadkai (Szerbia) menekülttáborban. Forrás: <https://blog.atlatszo.hu/2015/06/mer-nem-marad-otthon-a-kurva-anyjaba-helyszini-riport-a-szerb-magyar-hatarrol-elozetes/> (Letöltés ideje: 2018. 11. 13.)
89. Németország befogadó migrációs politikája. Forrás: <https://cutt.ly/4jAs4VU> (Letöltés ideje: 2019. 09. 22.)
90. Németország demográfiai adatai. Forrás: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/1365/umfrage/bevoelkerung-deutschlands-nach-altersgruppen/> (Letöltés ideje: 2020. 01. 11.)
91. Nicolas Sarkozy nyilatkozata. Forrás: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/nicolas-sarkozy/11686558/Nicolas-Sarkozy-compares-EU-migrant-plan-to-fixing-a-burst-water-pipe-with-water.html> (Letöltés ideje: 2018. 07. 11.)
92. OIF Statisztikai adatok. Forrás: http://www.bmbah.hu/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=177&Itemid=1232&lang=hu (Letöltés ideje: 2020. 02. 14.)
93. Online kulcsszó keresés. Forrás: <https://trends.google.com/trends/?geo=HU> (Letöltés ideje: 2020. 09. 11.)
94. Police Medic képzés. Forrás: http://www.bm-tt.hu/assets/letolt/e5konf/nap11/7_Dr%20Rendeki_Dr_Vajda.pptx (Letöltés ideje: 2019. 11. 18.)
95. Portugália teljes körű állampolgárságot biztosít a migránsoknak és a menedékkérőknek a COVID-19 időszak alatt. Forrás: <https://www.schengenvisainfo.com/news/portugal-grants-migrants-and-asylum->

- seekers-full-citizenship-rights-during-covid-19/ (Letöltés ideje: 2020. 05. 12.)
96. Pusztainé Báró Livia (2016): Az illegális migráció egészségügyi kezelésének, járvány megelőzési feladatainak tapasztalatai. Forrás: <https://adoc.pub/mot-omsz-msotke-kzs-tudomanyos-rendezvenye-szeged-hotel-forr.html> (Letöltés ideje: 2019. 12. 06.)
97. Reguláris és irreguláris migránsok. Forrás: <https://migrationdataportal.org/themes/irregular-migration> (Letöltés ideje: 2020. 11. 19.)
98. Ropolyi László (2002): A hatás-ellenhatás törvénye és a migráció szociológiája. Forrás: <https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/tudomany-tortenet/ch12s04.html> (Letöltés ideje: 2020. 12. 19.)
99. Röske község 2015. évi testületi üléseinek jegyzőkönyvei. Forrás: <https://www.roszke.hu/?module=news&action=list&fname=tizenot> (Letöltés ideje: 2019. 12. 19.)
100. Röske község önkormányzata képviselő-testülete 17/2015 KT, Jegyzőkönyv a 2015. november 27-én megtartott rendes, nyílt üléséről. (Letöltés ideje: 2020. 11. 04.) 4. o. Forrás: <https://www.roszke.hu/?module=news&action=list&fname=TIZENOT&fpage=2>
101. Saritoprak, Zeki (2011): The Qur’anic Perspective on Immigrants: Prophet Muhammad’s Migration and Its Implications in Our Modern Society. John Carroll University. Forrás: <http://jsr.shanti.virginia.edu/back-issues/vol-10-no-1-august-2011-people-and-places/the-quranic-perspective-on-immigrants/> (Letöltés ideje: 2018. 06. 01.)
102. Sipos Edina (2015): A rendőrség szerepe a migránsok egészségügyi ellátásában, a személyi állomány védelmében tett intézkedések. Előadás. Forrás: <https://slideplayer.hu/slide/11145863/> (Letöltés ideje: 2020. 01. 11.)
103. Stephen David Reicher rendészeti szervek tömegkezelési módszertanának kutatásai. Forrás: [https://risweb.st-andrews.ac.uk/portal/en/persons/stephen-david-reicher\(a0a908db-1bb8-4d5e-ab30-f47643e35169\)/researchoutput.html](https://risweb.st-andrews.ac.uk/portal/en/persons/stephen-david-reicher(a0a908db-1bb8-4d5e-ab30-f47643e35169)/researchoutput.html) (Letöltés ideje: 2020. 02. 11.)
104. Szabó Béla: Civis Romanus. A római társadalom jogi kategóriái. Forrás: http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/civis_romanus_a_romai_tarsadalom_jogi_kategoriai (Letöltés ideje: 2020. 11. 14.)

- 105.Szabó Béla: Civis Romanus. A római társadalom jogi kategóriái. Forrás: http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/civis_romanus_a_romai_tarsadalom_jogi_kategoriai (Letöltés ideje: 2020.11.14.)
- 106.Tények könyve (1988). A taoizmus és az univerzalizmus. Forrás: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/TenyekKonyve-tenyek-konyve-1/1988-2/vallasok-2003/a-taoizmus-es-az-univerzalizmus-2041/> (Letöltés ideje: 2020. 09. 22.)
- 107.Tények könyve (1988). Forrás: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/TenyekKonyve-tenyek-konyve-1/1988-2/vallasok-2003/a-zsido-vallas-201D/> (Letöltés ideje: 2020. 09. 22.)
- 108.UN IOM (2016): The Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration. Forrás: <https://www.iom.int/global-compact-migration> (Letöltés ideje: 2020. 09. 14.)
- 109.UNHCR Magyarországon. Forrás: <https://www.unhcr.org/hu/az-unhcr-magyarorszagon> (Letöltés ideje: 2020. 11. 30.)
- 110.UNHCR online sajtóközlemény. Forrás: <https://www.unhcr.org/hu/370-huhirek2015az-unhcr-a-menekult-valsag-kapcsan-iranyvaltasra-surgeti-europat.html.html> (Letöltés ideje: 2020. 01. 22.)
- 111>Welcome to Europe. Forrás: <https://w2eu.info/> (Letöltés ideje: 2021. 01. 11.)
- 112.WHO által humán pandémiaként sorolt fertőző betegségek. Forrás: <https://www.who.int/emergencies/diseases/en/> (Letöltés ideje: 2020. 12. 19.)
- 113.WHO által kezelt nemzeti egészségügyi profiladatok. Forrás: https://www.who.int/violence_injury_prevention/road_safety_status/country_profiles/en/ (Letöltés ideje: 2020. 04. 28.)

A SZERZŐ TÉMÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉKE

1. Éberhardt Gábor: A személyazonosítás jelentősége a migrációelméletben. Rendőrségi tanulmányok, Budapest, Rendőrség Tudományos Tanácsa, 26-45. o. <https://www.bm-tt.hu/rtt/assets/letolt/rt/202102/02eberhardt.pdf> (2021)
2. Éberhardt Gábor: Magyarország az újabb tömeges nemzetközi migráció kapujában. Belügyi Szemle, 69 (3), 345-374. o. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.3.1> (2021)
3. Éberhardt Gábor: Menekültügy és tömeges fogvatartás az Egyesült Államokban a mexikói határ mentén a COVID-19 időszakában. Belügyi Szemle, 69 (2), 305-309. o. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.2.7> (2021)
4. Éberhardt Gábor: A koronavírus-járvány rendészeti kezelése: A kollektív normasértés elemei és következményei. Nemzetközi Rendészeti Figyelő I. Belügyi Szemle, 69(2), 285-303. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.2.6> (2021)
5. Éberhardt Gábor: A migráció azonosítható és azonosíthatatlan személyazonossága, mint új tipológiai elem. Rendészet-Tudomány-Aktualitások, Doktoranduszok Országos Szövetsége, Budapest, online konferencia kötet (2021)
6. Éberhardt Gábor: A döntés alanya – a nem azonosítható személyekkel kapcsolatos migrációrendészeti protokoll eljárási hiátusa. Rendőrség Tudományos Tanácsának 2020. évi pályázata, II. helyezés (2020)
7. Éberhardt Gábor: A humán migráció és a pandémia 2020. In. szerk.: Gaál Gyula: A hadtudománytól a rendészet tudományig – társadalmi kihívások a nemzeti összetartozás évében, Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, XXII. 311–321. o. (2020)
8. Éberhardt Gábor: Identification of overloaded migration concept in migration theory. Belügyi Szemle, Budapest, 68 (1special issue), 10–26. o. <http://doi.org/10.38146/BSZ.SPEC.2020.1.1> (2020)
9. Éberhardt Gábor: Az objektív túlterhelés rendészeti kihívásai az irreguláris migráció kezelésében. Belügyi Szemle, Budapest, 68(6), 9–52. o. <http://doi.org/10.38146/BSZ.2020.6.1> (2020)
10. Éberhardt Gábor: A nem azonosítható személyek megjelenése a migrációrendészeti protokollban. Rendőrségi Tanulmányok, Budapest, 3(különszám), 129–147. o. (2020)

11. Éberhardt Gábor: Hogyan tovább, magyar rendőri hivatásetikai kódex? Rendőrségi Tanulmányok, Budapest, 3(1), 119–141. o. (2020)
12. Éberhardt Gábor: Az objektív túlterhelés megjelenése az irreguláris migráció rendészeti kezelésében. In. szerk.: Baráth Noémi – Pató Viktória Lilla, A haza szolgálatában. Konferenciakötet, Budapest, 127–135. o. (2020)
13. Éberhardt Gábor: A bűnüldözés és a bűnmegelőzés rendészettudományi tényezői. Belügyi Szemle, Budapest, 68(2), 115–119. o. <http://doi.org/10.38146/BSZ.2020.2.8> (2020)
14. Éberhardt Gábor: A legális migráció aktuális kérdései, jogalkalmazási problémák és javaslatok: az objektív túlterhelés lehetősége és hatása, rendészeti eszközökkel történő kezelése. Belügyminisztérium Tudományos Tanácsának 2019. évi pályázata, II. helyezés (2019)
15. Éberhardt Gábor: Epidemiological risks and hazards associated with migration. Bratislava, Casopis Policajna Teoria a Prax, 27(4), 57–68. o. (2019)
16. Éberhardt Gábor: Migráció és terrorizmus. Hadtudományi Szemle, Budapest, 12(3), 37–59. o. <http://doi.org/10.32563/hsz.2019.3.3> (2019)
17. Éberhardt Gábor: A reguláris migráció túlterheléses hatása és a bűnmegelőzés kapcsolata. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: A bűnüldözés és a bűnmegelőzés rendészettudományi tényezői. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, XXI. 257–267. o. (2019)
18. Éberhardt Gábor: A túlterheléses migráció kifejezésének helye a migrációelméletben. Belügyi Szemle, Budapest, 67(10), 41–58. o. <http://doi.org/10.38146/BSZ.2019.10.3> (2019)
19. Éberhardt Gábor: A migráció, a rendészet, a xenofóbia egymásra gyakorolt hatásai. Belügyi Szemle, Budapest, 67(9), 23–46. o. <http://doi.org/10.38146/BSZ.2019.9.2> (2019)
20. Éberhardt Gábor: A közúti teherforgalom költséghatékony, biztonságos határrendészeti ellenőrzése. Budapest, Határrendészeti Tanulmányok, 16(1), 87–124. o. (2019)
21. Éberhardt Gábor: Migráció és terrorizmus. In. szerk.: Barát Noémi – Mezei József, Konferenciakötet, Rendészet-Tudomány-Aktualitások, Budapest, 72–80. o. (2019)

22. Éberhardt Gábor: A migrációval összefüggő járványügyi kockázatok és veszélyek. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán, A XXI. század biztonsági kihívásai, Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, XX. 273–282. o. (2018)
23. Éberhardt Gábor: A schengeni értékelési rendszer elmélete és gyakorlata. Budapest, Határrendészeti Tanulmányok, 15(2), 46–63. o. (2018)
24. Éberhardt Gábor: A saját hatáskörön alapuló döntések vizsgálati eredményei a határrendészeti kirendeltségek rendészeti tevékenységében. In. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán, Szent Lászlótól a modernkori magyar rendészettudományig, Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, XIX. 337–342. o. (2017)
25. Éberhardt Gábor: Az interkulturális jellemzők megjelenése a rendészeti feladatokban. Budapest, Határrendészeti Tanulmányok, (4), 68–81. o. (2017)
26. Éberhardt Gábor: A Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság illetékességi területén megjelenő illegális bevándorlás. Belügyi Szemle, Budapest, 64(12), 42–52. o. (2016)
27. Éberhardt Gábor: A Szegedi Határrendészeti Kirendeltség rendészeti tevékenységének társadalmi megítélése. Belügyi Szemle, Budapest, 63(6), 98–103. o. (2015)
28. Éberhardt Gábor: Az illegális migráció kezelésének aktuális kérdései Magyarországon. Budapest, In. Szerk.: Verhóczy János, (VIII/1). Budapest. (2011). 28-44. o.
29. Éberhardt Gábor: A Rendőrség és a Határőrség integrációjának tapasztalatai. Budapest, Határrendészeti Tanulmányok, (3), 47–64. o. (2009)
30. Éberhardt Gábor: Határrendészeti kérdések. In. Szerk.: Rácz József, Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, Büntetőpolitikai Főosztály, Budapest, Rendészeti ismeretek a kábítószer-problémával kapcsolatban. 364–411. o. (2009)

MELLÉKLETEK JEGYZÉKE

1. számú melléklet: alkalmazott rövidítések
2. számú melléklet: a Csongrád-Csanád Megyei Főügyészség tájékoztatója alapján tett büntetés végrehajtási ügyészi megállapítások, intézkedések
3. számú melléklet: Szegedi Regionális Nyomozó Ügyészség által nyomozott 2015. évi elkövetési dátumú hivatali bűncselekmények iratanyagainak elemzése
4. számú melléklet: A Magyarországra érkezett menedékkérők száma állampolgárság szerint (2008-2019) KSH 1.8 STADAT
5. számú melléklet: Online kifejezés keresési eredmények Magyarországon megyei megoszlásban (2015)
6. számú melléklet: Kiszombor, Nagylak és Szeged HRK illetékességi területén intézkedés alá vont irreguláris migránsok interjúelemzési adatai (7 naptári nap intézkedései, 2020. november)
7. számú melléklet: A kutatás interjúalanyai
8. számú melléklet: Rendőrségi kérdőívek
9. számú melléklet: Rendőrségi kérdőívek SPSS elemzési táblázatai és XLS ábrái
10. számú melléklet: Lakossági kérdőívek
11. számú melléklet: Lakossági kérdőívek SPSS elemzési táblázatai és XLS ábrái

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet

Alkalmazott rövidítések

AFIS	Automated Fingerprint Identification System (Automatizált Ujjnyomat Azonosító Rendszer)
AJB	Alapvető Jogok Biztosa
BÁH	Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal
Btk	A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
CBG	Cross-border Governance (határokon átnyúló együttműködés)
CEASEVAL	Evaluation of the Common European Asylum System under Pressure and Recommendations for Further Development (A közös európai menekültügyi rendszer értékelése nyomás alatt és ajánlások a további fejlesztők számára)
CPT	European Convention for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (Kínzás és embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzésére létrehozott Európai Bizottság)
CPTED	Crime Prevention Through Environmental Design (Építészeti bűnmegelőzés)
CTAs	Clandestine Transnational Actors (Titkos Nemzetközi Megfigyelés alatt álló Személyek)
CSMRFK	Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság
EÁP	Egészségügyi Áteresztő Pont
EJEB	Emberi Jogok Európai Bírósága
EU	Európai Unió (European Union)
EURODAC	European Dactyloscopy (A menedékjogot kérelmező személyek ujjnyomatainak összehasonlítását szolgáló európai rendszer)
EUROSTAT	Az EU nyílt hozzáférésű statisztikai adatainak gyűjteménye
HB	Magyar Helsinki Bizottság
HRK	Határrendészeti Kirendeltség
HVB	Helyi Védelmi Bizottság

IOM	International Organization for Migration (Nemzetközi Migrációs Szervezet)
KEF	Közbiztonsági Egyeztető Fórum
KR	Készenléti Rendőrség
MNBS	Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiája
Metv	A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény
MHKM	megelőző határrendészeti komplex módszertan
MSF	Médecins Sans Frontières (Orvosok Határok Nélkül)
MTA	Magyar Tudományos Akadémia
MVB	Megyei Védelmi Bizottság
MVK	Magyar Vöröskereszt
NATO	North Atlantic Treaty Organisation (Észak-atlanti Szerződés Szervezete)
NGO	Non-Governmental Organization (Nem Kormányzati Szervek)
NMKA	Nemzeti Migrációs Kártalanítási Alap
NNK	Nemzeti Népegészségügyi Központ
OIF	Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság
OMSZ	Országos Mentőszolgálat
OPCAT	Optional Protocol 307ot he Convention Against Torture (Nemzeti Megelőző Mechanizmus)
ORFK	Országos Rendőr-főkapitányság
SBO	Sürgősségi Betegellátó Osztály
SZHRK	Szeged Határrendészeti Kirendeltség
UN CCPR	UN International Covenant on Civil and Political Rights (ENSZ Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmánya)
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees (Egyesült Nemzetek Szervezetének Menekültügyi Főbiztossága)
WHO	World Health Organization (Egészségügyi Világszervezet)

2. számú melléklet

Csongrád-Csanád Megyei Főügyészség tájékoztatója alapján

Ügyészi intézkedések megtételére az alábbi hiányosságok miatt került sor:

1. A határrendészeti kirendeltségen az étkeztetéshez rendelkezésre álló élelmiszerek köre (abonett kenyér és májkrém konzerv) az oda előállított gyermekek ételmezésére nem volt teljesen kielégítő. Az eljáró ügyész a helyszínen egyeztetett annak érdekében, hogy a gyermekek ételmezése céljából egyéb tartós élelmiszerek (konzerv bébiétel, dzsem, szezonális gyümölcs) is beszerzésre kerüljön.
2. Két külföldi állampolgár idegenrendészeti eljárásban történő visszatartása határidejének lejártát követően is az előállító helyiségben volt elhelyezve és az elismerés iránti kérelmük ellenére az előzetes vizsgálati eljárásban történő személyes meghallgatásukra sem került sor a menekültügyi eljárás keretében.
3. A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 67. § (4) bekezdése szerint azt a harmadik országbeli állampolgárt, aki a magyarországi tartózkodás jogszerűségét, vagy a személyazonosságát hitelt érdemlően nem tudja igazolni, az idegenrendészeti hatósághoz elő kell állítani. A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX.22.) BM rendelet 31. § (1) bekezdése szerint, ha a fogvatartott személy elhelyezésére az előállító egységben kerül sor, az előállító egységben történő elhelyezés időtartama idegenrendészeti eljárásban történő visszatartás elrendelése esetén sem haladhatja meg a 24 órát.
4. 12 fő idegenrendészeti előállítottat enterális (gyomor-bélrendszeri fertőzés) tünetekkel járó megbetegedések miatt az *****Fertőző Osztályán helyezték el. A velük szoros kontaktusban lévő, összesen 36 fő külföldi állampolgárt a határrendészeti kirendeltség arra kijelölt részén elkülönítették, vonatkozásukban azonban a 2007. évi II. törvény 67. § (7) bekezdésében meghatározott visszatartás, mint kényszerintézkedés időtartama (48 óra) a bv. ügyészi vizsgálatot követően járt volna le. Ezen személyeket az egyébként indokolt egészségügyi megfigyelésük ellenére sem lehet a 2007. évi II. törvény 67. §-ában foglalt indokok alapján a továbbiakban fogva tartani, ezért az eljáró ügyész szóban felhívta a ***** Osztály vezetőjének a figyelmét arra, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a szóban forgó személyek tekintetében az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. tv., valamint a fertőző

betegségek és járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998.(VI.3.) NM. rendeletben szabályozott egészségügyi intézkedések kerüljenek végrehajtásra.

5. A megnövekedett előállított létszámra figyelemmel a határrendészeti kirendeltség épületében elsősorban a nőket, a gyermekkorú személyeket, illetve a családokat helyezték el, a felnőtt korú férfiak a kirendeltség udvarán lévő, két darab, teremgarázsból ideiglenesen kialakított előállító helyiségben kerültek elhelyezésre. A vizsgálat idején a két teremgarázs közül csak az egyikben volt kialakítva radiátoros fűtőrendszer, azonban vizesblokkal, mellékhelyiségekkel egyik helyiség sem volt ellátva, így a jelzett helyiségek csak ideiglenesen voltak alkalmasak az oda előállított személyek elhelyezésére. Az eljáró ügyész felhívta a kirendeltség parancsnokának figyelmét, hogy amennyiben a teremgarázsokból kialakított előállító helyiségekbe a jövőben is előállítottak kerülnek, úgy szükséges ezen teremgarázsok átalakítása a fogvatartottak megfelelő elhelyezése érdekében.
6. A határrendészeti kirendeltség illetékességi területéhez tartozó közúti határátkelőhely objektumában külön előállító helyiség került kialakításra. Ezt az tette indokolttá, hogy a határátkelőhely megnövekedett forgalma miatt egyre nagyobb számban fordult elő, hogy az elvégzett határforgalmi ellenőrzések során bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt, illetve körözés alapján az ellenőrzött személyek nagy számban történő előállítása vált szükségessé.
7. Az eljáró ügyész ellenőrizte az előállító helyiséget, melynek kialakításával kapcsolatosan megállapította, hogy:
 - az előállító helyiség kétszárnyas, belülről nyitható üvegezett ablaka csak kívülről van vasráccsozattal ellátva, az ablak nagy felületű üvegtábláit belülről rács nem védi, ezért az esetleges önkárosító magatartások megelőzése és a biztonságos fogva tartás érdekében szükséges az ablaknak az előállító helyiségen belüli védőráccsozattal történő felszerelése,
 - az ablak alá szerelt fémradiátor fűtőtestet – ugyancsak az esetleges önkárosító magatartások megelőzése és a biztonságos fogva tartás érdekében – szintén szükséges védőráccsozattal felszerelni,
 - az előállító helyiség mennyezetére szerelt műanyag burkolatú világítótest az alatta lévő és a padlózathoz rögzített asztról elérhető, ezért szükséges az asztal áthelyezése, esetlegesen az előállító helyiségből való kihelyezése,
 - az előállító helyiség egy olyan, tömör változatú bejárati ajtóval van ellátva,

amely – az ajtó bezárása esetén – nem teszi lehetővé az előállító helyiség kívülről történő megfelelő ellenőrzését, illetve figyelemmel kísérését, ezért szükséges az előállító helyiség ajtajának kicserélése is.

- A bv. ügyész észrevételben rögzítette, hogy a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 31. § (3) bekezdése alapján az előállító helyiség a jelenlegi kialakításában csak folyamatos, élő erős őrzés biztosítása mellett alkalmas fogvatartott befogadására. (Az ügyési vizsgálat időpontjáig az előállító helyiségben fogvatartott elhelyezésére még nem került sor.)
- Az előállító helyiségekben elhelyezett 5 külföldi és 2 magyar állampolgárságú fogvatartott esetében hiányosan került kitöltésre a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM. Rendelet 31. § (10) bekezdése és 2. számú melléklete szerinti nyomtatvány, mivel azok nem tartalmazták az elhelyezés befejező időpontját. (Az eljáró ügyész az érintett előállítások tényleges időtartamának, azaz a fogvatartási határidők betartásának ellenőrzése céljából szűrőpróbaszerűen megvizsgálta az előállításokról készült ügyiratokat, melyek alapján megállapította, hogy a fogvatartások tartama nem lépték túl a jogszabályban meghatározott határidőt.)

3.számú melléklet

Iratbetekintés elemzési adatai

Nyomozó hatóság – Szegedi Regionális Nyomozó Ügyészség

Elkövetési idő – 2015. év

Hivatali bűncselekmények – hatáskörbe tartozó személyek – illegális határátlépők esetében sértett/elkövető magatartás

Ügyszám – 28

Nem tartozik kutatási tárgykörbe – 12 (elkövetési idő, hatáskör, katonai bűncselekmény)

Mindösszesen elemzett ügyirat – 16

Hó- nap	Tudomás- ra jutás	Jogsérelem tárgya	Bejelen- tő	Sértett	Elkövető	Lezárás
2	BV panasz áttétel	Bántalmazás hivatalos eljárásban	HRKV	pakisztáni	Rendőr CSMRFK/ KR	Nyomozás elutasítás – bűncselekmény gyanújának hiánya.
3	Jogvédő szervezet	Lopás	HRKV	4 afgán	Rendőr CSMRFK	Nyomozás felfüggesztés – elévülés miatt megszüntetés.
3	Emü jelzés	Bűnszövetség ben elkövetett embercsempé- zés és más bűncselekmé- nyek	NVSZ BKK MRFKV	-	Rendőr BKK MRFK	Nyomozás, vádképviselet, másodfokon jogerős elmarasztaló ítélet.
5	BM panasz áttétel – Finnország	Jogellenes fogvatartás	ORFK/ MRFK HRKV	iraki	Rendőr CSMRFK	Nyomozás elutasítás – bűncselekmény gyanújának hiánya.
6	Panasz	Bántalmazás hivatalos eljárásban	HKRK	szír	2 KR	Nyomozás megszüntetés – bűncselekmény gyanújának hiánya.
6	BÁH áttétel Panasz	Lopás	HRKV	szír	Rendőr CSMRFK	Nyomozás felfüggesztés – elévülés miatt megszüntetés.
7	Áttétel	Közokirattal visszaélés	BÁH HRKV	szír	Rendőr CSMRFK	Nyomozás elutasítás – bűncselekmény gyanújának hiánya.
8	Áttétel	Bántalmazás hivatalos eljárásban Lopás	Szerbiai orvos, szerbiai rendőr- ség	szír	Rendőr CSMRFK	Nyomozás elutasítás – bűncselekmény gyanújának hiánya.
8	Feljelentés	Hivatalos személy elleni erőszak	KR parancsn ok	2 KR rendőr	szír	Hatáskör hiányában áttétel.

8	Panasz	Lopás	HRKV	iraki	Rendőr CSMRFK	Nyomozás felfüggesztés – elévülés miatt megszüntetés.
9	Áttétel Feljelentés	Lopás Közokirathamisítás Kötelesség-szegés szolgálatban	SZSZB MRFK őrzött szállás/ HRKV	szír	Rendőr CSMRFK	Nyomozás elutasítás – bűncselekmény gyanújának hiánya.
10	BV áttétel	Bántalmazás hivatalos eljárásban	Hivatalból	szír	09/16 tömegkeze lés	1 fő – Nyomozás megszüntetés – bűncselekmény gyanújának hiánya.
10	Jogvédő szervezet	Bántalmazás hivatalos eljárásban	Hivatalból	1 német 1 szlovák 1 lengyel 1 ausztrál	09/16 tömegkeze lés	1 fő – Nyomozás megszüntetés – bűncselekmény gyanújának hiánya 3 fő – bűncselekmény gyanújának hiánya.
10	Jogvédő szervezet	Jogellenes fogvatartás	MRFKV	37+1 fő szír, afgán, iráni, iraki	Rendőr CSMRFK	37 fő nyomozás megszüntetés bizonyíték hiányában, 1 fő nyomozás megszüntetés bűncselekmény hiányában.
11	Emü jelzés (10 hónappal később)	Lopás Bántalmazás	NVSZ HRKV	iráni	Rendőr BKK MRFK	Nyomozás elutasítás – bűncselekmény gyanújának hiánya.
11	Együttmű- ködő jelzése	Lopás Bántalmazás hivatalos eljárásban	NVSZ KR PK	szír	KR rendőr CSMRFK	Nyomozás elutasítás – bűncselekmény gyanújának hiánya.

4.számú melléklet

A Magyarországra érkezett menedékkérők száma állampolgárság szerint⁴⁵⁴ (2008–2019) – saját szerkesztés (2020. 11. 11.)

ÁLLAMPOL- GÁRSÁG	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
afgán	116	1 194	702	649	880	2 328	8 796	46 227	11 052	1 432	274	197
algériai	19	11	35	56	59	1 116	98	599	710	62	–	1
bangladesi	35	26	4	3	15	679	252	4 059	279	9	1	2
egyiptomi	50	19	14	20	8	105	23	92	218	6	1	1
etióp	3	6	3	1	6	5	8	43	32	5	3	–
grúz	165	116	68	21	12	41	40	30	13	6	1	–
indiai	12	7	3	11	12	84	11	345	123	6	–	–
iraki	125	57	48	54	28	63	497	9 279	3 452	812	239	171
iráni	10	87	62	33	45	61	268	1 792	1 286	109	29	23
kameruni	4	8	6	6	3	54	94	642	15	9	–	–
kínai	55	45	12	10	6	5	11	8	27	1	1	2
koszovói	1 266	1 786	379	211	226	6 212	21 453	24 454	135	4	–	1
mali	–	–	–	–	–	305	117	291	14	–	–	–
makedón	44	50	5	3	2	11	11	18	1	–	1	–
marokkói	4	5	14	30	47	496	49	267	1 033	24	2	–
moldáv	23	35	14	9	7	10	5	8	–	1	–	–
nigériai	56	66	37	22	27	455	257	1 005	83	12	1	5
orosz	21	27	23	11	4	11	19	17	8	4	1	2
örmény	13	12	11	12	2	3	4	3	44	–	1	–
pakisztáni	246	41	41	121	327	3 081	401	15 157	3 873	163	30	27
palesztín	41	23	225	29	19	136	875	1 036	206	17	5	5
sierra-leonei	6	4	5	5	11	54	61	93	7	–	–	–
sri-lankai	12	28	6	4	10	9	19	115	221	–	1	–
szerbiai	327	536	67	27	20	88	145	89	13	1	2	1
szíriai	16	19	23	91	145	977	6 857	64 587	4 979	577	48	20
szomáliai	185	75	51	61	69	191	194	352	331	9	5	–
szudáni	4	1	14	4	2	104	71	278	22	2	–	–
török	70	114	59	25	30	86	116	292	425	29	1	4
tunéziai	5	5	10	30	21	234	44	77	67	4	1	4
ukrán	4	9	9	5	2	7	37	28	23	7	–	1
vietnámi	42	73	37	11	3	8	28	33	8	2	1	1
egyéb	139	187	117	118	109	1 881	1 916	5 819	732	84	22	32
ÖSSZESEN	3 118	4 672	2 104	1 693	2 157	18 900	42 777	177 135	29 432	3 397	671	500

⁴⁵⁴ Forrás: KSH STADAT 1.8 (Letöltés ideje: 2020. 11. 01.)

5.számú melléklet

Online szökeresési eredmények Magyarországon, megyei eloszlásban (2015)⁴⁵⁵
saját szerkesztés (2020. 12. 22.)

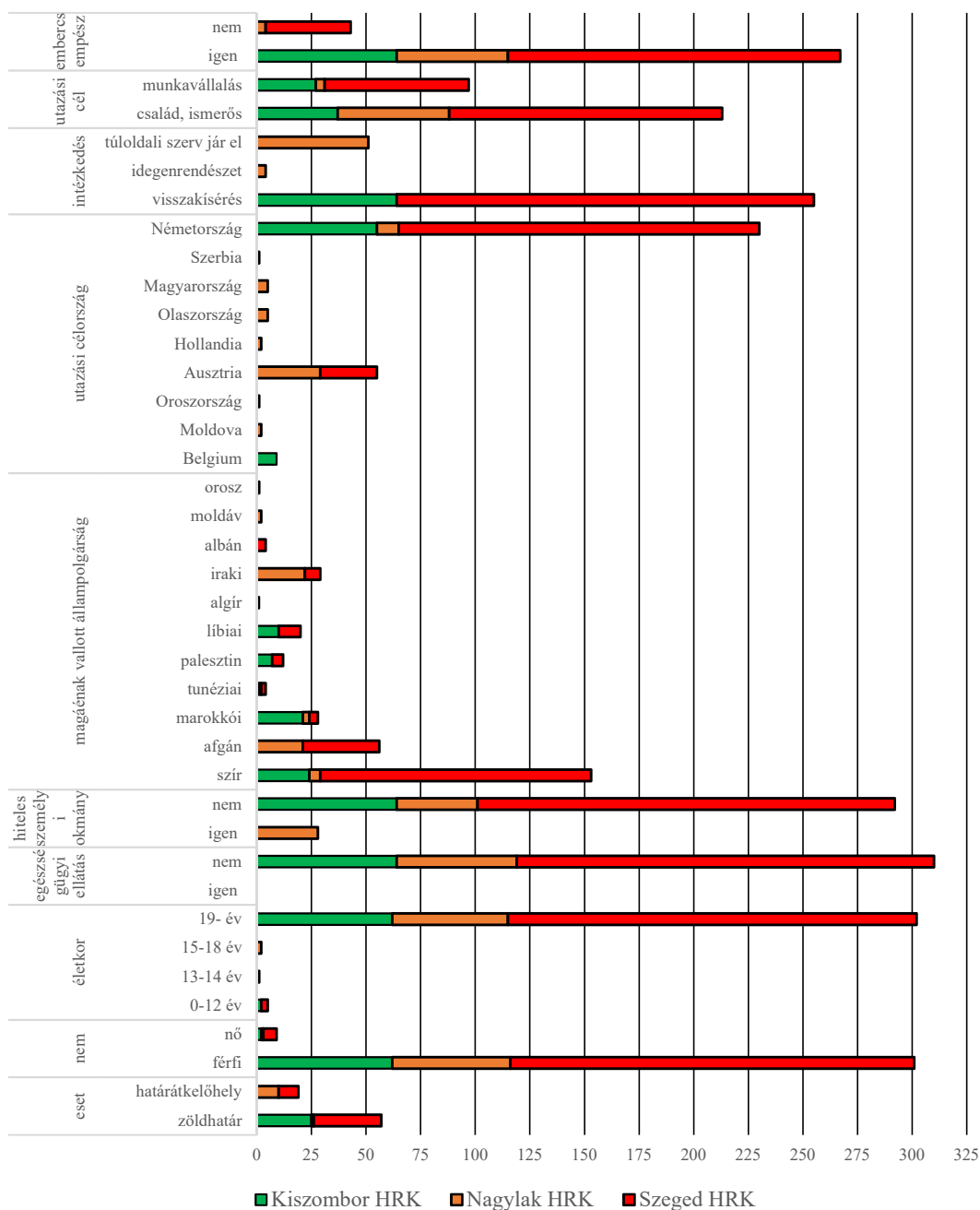
Megye	migráns	bevándorló	menekült	illegális
Bács-Kiskun	42%	8%	36%	14%
Baranya	47%		34%	19%
Békés	63%		37%	
Borsod- Abaúj- Zemplén	42%	3%	52%	3%
Budapest	32%	9%	45%	14%
Csongrád	48%	9%	39%	4%
Fejér	40%	14%	36%	10%
Győr-Moson- Sopron	34%	4%	56%	6%
Hajdú-Bihar	31%	9%	49%	11%
Heves	41%		59%	
Jász- Nagykun- Szolnok	50%		50%	
Komárom- Esztergom	27%		63%	10%
Nógrád megye	43%		57%	
Pest	43%	8%	38%	11%
Somogy	78%		22%	
Szabolcs- Szatmár- Bereg	38%		31%	31%
Tolna	40%		60%	
Vas	39%		61%	
Veszprém	44%	2%	41%	13%
Zala	59%		28%	13%

⁴⁵⁵ Forrás: <https://trends.google.com/trends/?geo=HU> (Letöltés ideje: 2020. 09. 11.)

6.számú melléklet

Kiszombor, Nagylak és Szeged HRK illetékességi területén intézkedés alá vont irreguláris migránsok interjúelemzési adatai

(7 naptári nap intézkedései, 2020. 11. hó) - saját szerkesztés (2020. 12. 13.)

7.számú melléklet
A kutatás interjúalanyai

Dr. Tóth Judit PhD. CSc. (TJ)

Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Alkotmányjogi
Tanszék, tanszékvezető, egyetemi docens

Szeged, személyes interjú - 2020.11.25.

dr. Kovács Tímea Ágnes (KTÁ), Magyar Helsinki Bizottság megbízott ügyvédje

Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

Csongrádi Róbert r. szds (CSR), Bartók László r. ftzls (BL), Tóth-Petri Szandra r. szds
(TPSZ), Szöllösi Zoltán r. alez (SZZ), Kálmán Győző r. őrgy (KGY), Mezei
József r. ftzls (MJ).

Szeged Határrendészeti Kirendeltség

Szeged, fókuszcsoport interjú (FCS) - 2020.12.03.

Rácz Róbert, rendőrségi tanácsos, rendőr ezredes (RR), Kelebia Határrendészeti
Kirendeltség vezetője

Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

Dr. Lukács János nyá. r. vezérőrnagy (LJ), rendőrségi főtanácsos, c. egyetemi docens,
Csongrád Megyei Rendőrfőkapitány (2015)

Szeged, telefonos interjú - 2020.11.12.

Miskolczi Csanád, rendőrségi főtanácsos, rendőr ezredes (MCS), KR
parancsnokhelyettes

Készenléti Rendőrség, IV. Bevetési Főosztály, Főosztályvezető (2015)

Szeged, telefonos interjú - 2020.11.17.

Y. Y. 2015. beosztása, BM BÁH DARI Osztályvezető személyi anonimitás

Szeged, személyes interjú - 2020.11.26.

Sasvári Krisztina (SK), Magyar Vöröskereszt, Csongrád Megyei Szervezet, Igazgató

Szeged, telefonos interjú - 2020.11.23.

Dr. Kiss-Rigó László (KRL), Szeged-Csanádi Egyházmegye, megyés püspök

Szeged, személyes interjú - 2020.11.13.

X. X. hoca – teljes anonimitás

Szeged, személyes interjú - 2020.12.03.

Magyarország államhatárán jogellenesen belépő, intézkedés alá vont külföldi (M)

Szeged, Kiszombor, Nagylak - kérdezőbiztos, strukturált személyes interjú
2020. 11. 20-26.

Toroczkai László (TL), Ásotthalom Nagyközség, Polgármester

Szeged, telefonos interjú - 2020.12.01.

Csányi László (CSL), Mórahalom város, Alpolgármester

Szeged, telefonos interjú - 2020.11.20.

Borbásné Márki Márta (BMM), Rösztke község, Polgármester

Szeged, telefonos interjú - 2020.11.19.

Nógrádi Tibor (NT), Szeged MJV településrész képviselő (2015 – Szent-Mihály,
Gyálarét, Alsóváros, Klebelsberg telep)

Szeged, telefonos interjú - 2020.11.19.

Pócze Levente (PL), Ásotthalom Községi Polgárőr Egyesület, Elnök

Szeged, telefonos interjú - 2020.11.19.

Sárközi László (SL), Móraalmi Önvédelmi Egylet, Elnök

Szeged, telefonos interjú - 2020.11.26.

Túró István (TI), Rösztkei Polgárőr Egyesület, Elnök

Szeged, telefonos interjú - 2020.11.18.

8. számú melléklet

Rendőrségi kérdőív

Cím: **KÉRDŐÍV HATÁRMENTÉN SZOLGÁLATOT ELLÁTÓ RENDŐRÖK RÉSZÉRE**

Űrlap leírása: *a Nemzeti Közszerológati Egyetem, Rendészettudományi Doktori Iskola végzős doktorandusz (PhD.) hallgatója vagyok. Kutatásom tárgya a Magyarországot 2010 év után érintő tömeges bevándorlás, annak a rendészeti szervek feladatellátására gyakorolt hatása, rendészeti eszközökkel történő kezelésének vizsgálata, célja azok túlterhelésének megelőzése. A kutatás részeként **tanulmányozom az államhatár közelében élő lakosságra gyakorolt migrációs hatásokat is a 2015 évi határmenti eseményekre súlyozva. A kérdőív kitöltése mintegy 20 percet vesz igénybe, és ezzel nagyban hozzájárul munkám sikeréhez. Köszönöm együttműködését!***

Éberhardt Gábor

https://doktori.hu/index.php?menuid=192&lang=HU&sz_ID=25222

eberhardt.gabor@uni-nke.hu

1/A 2015 évben a rendőrség (készenléti rendőrség) állományában látta el feladatait?

Igen

Nem

1/B 2015 évben melyik szervezeti egységnél állományában szolgált?

Idegenrendészeti osztály

Kelebia HRK

Készenléti Rendőrség

Kiszombor HRK

MEKTA

Migrációs ügyek osztálya

Nagylak HRK

Szeged HRK

1/C Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot

Kelebia HRK

Kiszombor HRK

Nagylak HRK

Szeged HRK

Egyéb módon, éspedig...

1/D Még mindig ugyanannál a szervezeti elemnél van állományban, mint 2015-ben?

DA / Igen

Nem

DB/ Miért módosult a munkavégzési körülménye?

Áthelyezésem kértem

Átszereltem más szervezethez

Illetmény nélküli szabadságon vagyok

Egyéb ok miatt, éspedig...

2/A Az államhatárnál és annak közelében megjelent menekülőkről, irreguláris vándorokról, határsértőkről (a továbbiakban röviden: migráns) mit tud, melyik földrésről érkeztek?

Antarktisz

Ausztrália és Óceánia

Ázsia

Észak-Amerika

Európa

Afrika

Közép- és Dél-Amerika

Nem tudom

2/B Írja le, tudomása szerint melyik 3 országból érkezezett a legtöbb migráns:

1 2 3

2/C Melyik világvallás követői közül érkezett a legtöbb migráns?

Bráhmanizmus

Buddhizmus

Iszlám

Kereszténység

Kínai univerzizmus

Nem tudom

3 Melyik idegennyelvet érti, vagy beszél?

.....

4 Tudott róla, hogy pirézek is érkeztek Magyarországra 2015 évben migránsként?

Igen

Nem

Nem érkeztek

Bizonytalan vagyok benne

5 Intézkedett migránssal szemben?

Igen **Mit érzett a migráns iránt, ha**

Felnőtt férfi, férfiak egyedül

Felnőtt férfi, nővel 10 fő alatt

Felnőttek gyerekekkel 10-50 fős csoport

Gyerek, gyerekek egyedül 50 fő feletti csoport

Láthatóan beteg, sérült

Láthatóan mozgássérült

1-5 elutasítás, félelem – szánalom, segítőkész

6 Milyen általános viselkedésjegyeket tapasztalt a migránsok részéről?

Koszovói exodus időszakában rendőri felszólításnak eleget tett

Február közepétől – május végéig együttműködő volt

Június – augusztus időszakban elmenekült

Szeptemberben passzívan ellenállt

Aktívan ellenállt

Agresszíven viselkedett

Aktív támadást hajtott végre

7 Előfordult-e az intézkedés alá vont külföldiek között, aki

Koszovói exodus időszakában Aki kimerült, éhes, szomja volt

Február közepétől – május végéig Akinél szinte semmi érték nem volt

Június – augusztus időszakban Akinél nagy értékek voltak

Szeptemberben Azonnali ellátást igénylő beteg, sérült volt

Aki egészségügyi vizsgálatra, ellátásra szorult

Aki fertőtlenítő fürdetésre szorult

Akin bántalmazásból eredő sérülések voltak

Akin harci sérülések voltak
Akin szokatlan motívumú tetoválások voltak
Aki alkoholtól befolyásolt állapotban volt
Kábítószer hatása alatt állt
Hiteles személyazonosító okmánya volt
A külső testi jegyeihez képest láthatóan más életkort vallott magáénak
A valós nemi hovatartozásának megállapítása eltért a külsőleg viselt és látható jegyeihez képest

8 Értékelje 1-5 ponttal, hogy mennyire érezte biztonságban az életét, testi épségét, egészségét?

Koszovói exodus időszakában	Egyáltalán nem 1 - 5 teljes mértékben
Február közepétől – május végéig	
Június – augusztus időszakban	
Szeptemberben	
Októbertől	

9/A Hajtott végre intézkedés alá vont migráns esetében – igen / nem

Kísérést
Ruházat átvizsgálást
Poggyász átvizsgálást
Kényszerítő eszköz alkalmazást
Lőfegyverhasználatot

9/B Volt félelemérzete a szolgálatellátása során?

Mitől? Melyik következett be?

Az agresszív viselkedéstől
Attól, hogy támadás ér
Attól, hogy kényszerítőeszközt kell használni
Attól, hogy fegyvert kell használni
Attól, hogy elkapok valamilyen betegséget
Attól, hogy alaptalanul megvádolnak
Attól, hogy családi, baráti kapcsolatomban sérül
Attól, hogy mentálisan sérülök, kiégek

Attól, hogy kialakul valamilyen betegségem

10 2015 évre visszagondolva, hogy jellemezné a mentális állapotát?

Semmi gondom nem volt a világgal, minden szolgálatomat teljes értékűen láttam el.

Gyakran voltam fáradt, kimerült, nem volt kedvem szolgálatba menni.

Néha előfordult, hogy annyira kivoltam, hogy inkább beteget jelentettem.

Nem törődtem magammal, a bajaimmal, mentem, hogy segíthessek a társaimnak.

Előfordult, hogy semmiség miatt is agresszívan viselkedtem.

Előfordult, hogy a kimerültségtől rosszul lettem.

Azon gondolkodtam, hogy leszerелеk...

Azon gondolkodtam, hogy ennek vége lesz egyáltalán?

Tudtunk kezelni minden helyzetet.

Időnként elbizonytalanodtam, hogy mi fog történni.

Inkább jókedvű, energikus voltam.

Inkább kimerült, fásult voltam.

11 Kapott-e a szolgálatellátásával összefüggésben – igen / nem

Elismerést

Felelősségre vonást

Korábbi időszakhoz képest intenzívebb járványmegelőzési intézkedéseket

Korábbi időszakhoz képest intenzívebb orvosi felügyeletet

Védőeszközt

Védőoltást

Szolgálat ellátást támogató eszközt, járművet, felszerelést

12 Mit tett a biztonsága, az egészsége, a mentális állapota, a személyes kapcsolataink erősítése érdekében?

Semmit

Zárat cseréltem, régiket megerősítettem a lakásomnál (házamnál)

Biztonságtechnikai eszközöket telepítettem, a meglévőket fejlesztettem a lakásomnál (házamnál)

Kerítést telepítettem, a régit megerősítettem a házamnál

Gáz, vagy riasztó, vagy flóbert pisztolyt vettem

Kutyákat vettem őrzésre

Lőfegyvert vettem (önvédelmi maroklőfegyver, puska stb)

Önvédelmi képzéseken vettem részt

A korábbi időszakomnál több energiapótló italt, tápszert fogyasztottam

A korábbi időszakomnál több kávét fogyasztottam

A korábbi időszakomnál többet dohányoztam

A korábbi időszakomnál több alkoholt fogyasztottam

A korábbi időszakomnál többet sportoltam

A családom, barátaim beszélgető segítségét kértem

A vallástól, a hitemtől kértem segítséget

Pszichológustól kértem segítséget

Egyéb módon, éspedig...

13 Mennyire foglalkoztatta az országot érintő migráció gondjai a 2015 évben?

A Nem érdekelt

B Néha gondolkodtam rajta

C Igen, rendszeres téma volt nálam (1-5 nem izgatott nagyon, megoldásra váró problémának tartottam)

A hivatalos tájékoztatás kevés

A migránsok fertőző betegségeket hurcolhatnak be

A média egyes képviselői bátorítják a migránsokat

Egyes civil segítő szervezetek segítik a migránsokat velünk szemben

Erőszakos civil határvédők jelennek meg

Migránsok által elhagyott sok szemét

Nem ismertük jól az érkezők kultúráját, vallását

Rongálások

Egyéb módon, éspedig...

14 A kérdőív kitöltőjére vonatkozó alapadatok

14/A Hány éves volt 2015 évben?

20-25

26-35

36-55

56-65

14/B Neme?

Férfi

Nő

14/C Legmagasabb állami iskolai végzettsége?

Középfokú

Felsőfokú

Egyetem

14/D Hány év hivatásos szolgálati jogviszonnyal rendelkezett 2015 évben?

0-2

3-6

7-10

11-20

21-30

30-

14/E 2015 évben milyen állománycsoportja volt?

Tiszthelyettes

Zászlós

Tiszt

Főtiszt

Egyéb módon, éspedig...

15 Önnek mi az 3 szó, ami a 2015 évi bevándorlással kapcsolatban eszébe jut?

1 2 3

Záró sor: **Köszönöm a segítségét, a kérdőív kitöltését.**

9. számú melléklet

Rendőrségi kérdőív SPSS értékelő táblázatai és XLS ábrái

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Neme	Férfi	Gyakoriság	125	70	195
		Nem %-a	64,1%	35,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,8	2,8	
	Nő	Gyakoriság	46	9	55
		Nem %-a	83,6%	16,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,8	-2,8	
Összesen	Gyakoriság		171	79	250
	Nem %-a		68,4%	31,6%	100,0%

9. számú melléklet - 1.számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen	
			HRK	Egyéb szervezet		
Hány éves volt 2015 évben?	20-25	Gyakoriság	18	9	27	
		Korcsoport %-a	66,7%	33,3%	100,0%	
		Adjusztált reziduális	-,2	,2		
	26-35	Gyakoriság	84	51	135	
		Korcsoport %-a	62,2%	37,8%	100,0%	
		Adjusztált reziduális	-2,3	2,3		
	36-55	Gyakoriság	69	19	88	
		Korcsoport %-a	78,4%	21,6%	100,0%	
		Adjusztált reziduális	2,5	-2,5		
	Összesen	Gyakoriság		171	79	250
		Korcsoport %-a		68,4%	31,6%	100,0%

9. számú melléklet - 2.számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Legmagasabb állami iskolai végzettsége?	Középfok	Gyakoriság	143	57	200
		Iskolai végzettség %-a	71,5%	28,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,1	-2,1	
	Felsőfok	Gyakoriság	28	22	50
		Iskolai végzettség %-a	56,0%	44,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,1	2,1	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Iskolai végzettség %-a	68,4%	31,6%	100,0%	

9. számú melléklet - 3.számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Hány év hivatásos szolgálati jogviszonnyal rendelkezett 2015 évben?	0-6	Gyakoriság	23	12	35
		Szolgálati jogviszony %-a	65,7%	34,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-4	,4	
	7-10	Gyakoriság	40	28	68
		Szolgálati jogviszony %-a	58,8%	41,2%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,0	2,0	
	11-20	Gyakoriság	75	30	105
		Szolgálati jogviszony %-a	71,4%	28,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,9	-,9	
	21-30	Gyakoriság	33	9	42
		Szolgálati jogviszony %-a	78,6%	21,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,6	-1,6	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szolgálati jogviszony %-a	68,4%	31,6%	100,0%	

9. számú melléklet - 4.számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
2015 évben milyen állománycsoportja volt?	Tiszthelyettes	Gyakoriság	79	33	112
		Állománycsoport %-a	70,5%	29,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,7	-,7	
	Zászlós	Gyakoriság	74	26	100
		Állománycsoport %-a	74,0%	26,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,6	-1,6	
	Tiszt	Gyakoriság	11	15	26
		Állománycsoport %-a	42,3%	57,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-3,0	3,0	
	Főtiszt	Gyakoriság	6	5	11
		Állománycsoport %-a	54,5%	45,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,0	1,0	
Összesen	Gyakoriság	170	79	249	
	Állománycsoport %-a	68,3%	31,7%	100,0%	

9. számú melléklet - 5.számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			Kelebia HRK	Kiszombor HRK	Nagylak HRK	Szeged HRK	
Neme	Férfi	Gyakoriság	23	33	23	101	180
		Nem %-a	12,8%	18,3%	12,8%	56,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,5	-,8	-,2	2,6	
	Nő	Gyakoriság	14	12	7	18	51
		Nem %-a	27,5%	23,5%	13,7%	35,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,5	,8	,2	-2,6	
Összesen	Gyakoriság	37	45	30	119	231	
	Nem %-a	16,0%	19,5%	13,0%	51,5%	100,0%	

9. számú melléklet - 6. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			Kelebia HRK	Kiszombor HRK	Nagylak HRK	Szeged HRK	
Hány éves volt 2015 évben?	20-25	Gyakoriság	8	5	2	9	24
		Korcsoport %-a	33,3%	20,8%	8,3%	37,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,4	,2	-,7	-1,5	
	26-35	Gyakoriság	20	17	15	78	130
		Korcsoport %-a	15,4%	13,1%	11,5%	60,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,3	-2,8	-,7	2,9	
	36-55	Gyakoriság	9	23	13	32	77
		Korcsoport %-a	11,7%	29,9%	16,9%	41,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,3	2,8	1,2	-2,1	
Összesen	Gyakoriság	37	45	30	119	231	
	Korcsoport %-a	16,0%	19,5%	13,0%	51,5%	100,0%	

9. számú melléklet - 7. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			Kelebia HRK	Kiszombor HRK	Nagylak HRK	Szeged HRK	
legmagasabb állami iskolai végzettsége?	Középfok	Gyakoriság	32	39	27	98	196
		Iskolai végzettség %-a	16,3%	19,9%	13,8%	50,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,3	,4	,8	-1,1	
	Felsőfok	Gyakoriság	5	6	3	21	35
		Iskolai végzettség %-a	14,3%	17,1%	8,6%	60,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,3	-,4	-,8	1,1	
Összesen	Gyakoriság	37	45	30	119	231	
	Iskolai végzettség %-a	16,0%	19,5%	13,0%	51,5%	100,0%	

9. számú melléklet - 8. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			Kelebia HRK	Kiszombor HRK	Nagylak HRK	Szeged HRK	
Hány év hivatásos szolgálati jogviszonnyal rendelkezett 2015 évben?	0-6	Gyakoriság	8	7	2	15	32
		Szolgálati jogviszony %-a	25,0%	21,9%	6,3%	46,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,5	,4	-1,2	-,6	
	7-10	Gyakoriság	13	8	7	39	67
		Szolgálati jogviszony %-a	19,4%	11,9%	10,4%	58,2%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,9	-1,8	-,7	1,3	
	11-20	Gyakoriság	11	18	16	51	96
		Szolgálati jogviszony %-a	11,5%	18,8%	16,7%	53,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,6	-,2	1,4	,4	
	21-30	Gyakoriság	5	12	5	14	36
		Szolgálati jogviszony %-a	13,9%	33,3%	13,9%	38,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,4	2,3	,2	-1,6	
Összesen	Gyakoriság	37	45	30	119	231	
	Szolgálati jogviszony %-a	16,0%	19,5%	13,0%	51,5%	100,0%	

9. számú melléklet - 9. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			Kelebia HRK	Kiszombor HRK	Nagylak HRK	Szeged HRK	
2015 évben milyen állománycsoportja volt?	Tiszthelyettes	Gyakoriság	19	23	14	54	110
		Állománycsoport %-a	17,3%	20,9%	12,7%	49,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,5	,5	-,1	-,6	
	Zászlós	Gyakoriság	17	17	14	49	97
		Állománycsoport %-a	17,5%	17,5%	14,4%	50,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,5	-,7	,5	-,2	
	Tiszt, Főtiszt	Gyakoriság	1	5	2	15	23
		Állománycsoport %-a	4,3%	21,7%	8,7%	65,2%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,6	,3	-,7	1,4	
Összesen	Gyakoriság	37	45	30	118	230	
	Állománycsoport %-a	16,1%	19,6%	13,0%	51,3%	100,0%	

9. számú melléklet - 10. számú táblázat

	Válaszok		Válaszadók %-a
	N	%	
Inkább jókedvű, energikus voltam.	21	1,9%	8,4%
Semmi gondom nem volt a világgal, minden szolgáltatomat teljes értékűen láttam el.	45	4,1%	18,0%
Néha előfordult, hogy annyira kivoltam, hogy inkább beteget jelentettem.	54	4,9%	21,6%
Inkább kimerült, fásult voltam.	68	6,1%	27,2%
Nem törődtem magammal, a bajaimmal, mentem, hogy segíthessek a társaimnak.	122	11,0%	48,8%
Gyakran voltam fáradt, kimerült, nem volt kedvem szolgálatba menni.	130	11,7%	52,0%
Előfordult, hogy semmisség miatt is agresszívan viselkedtem.	151	13,6%	60,4%
Azon gondolkodtam, hogy ennek vége lesz egyáltalán?	191	17,2%	76,4%
Előfordult, hogy a kimerültségtől rosszul lettem.	143	12,9%	57,2%
Időnként elbizonytalanodtam, hogy mi fog történni.	183	16,5%	73,2%
Összesen	1108	100,0%	443,2%

9. számú melléklet - 11. számú táblázat

		2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
		HRK	Egyéb szervezet	
Semmi gondom nem volt a világgal, minden szolgáltatomat teljes értékűen láttam el.	Gyakoriság Szervezeti egység %-a	22 12,9%	23 29,1%	45
Gyakran voltam fáradt, kimerült, nem volt kedvem szolgálatba menni.	Gyakoriság Szervezeti egység %-a	88 51,5%	42 53,2%	130
Néha előfordult, hogy annyira kivoltam, hogy inkább beteget jelentettem.	Gyakoriság Szervezeti egység %-a	51 29,8%	3 3,8%	54
Nem törődtem magammal, a bajaimmal, mentem, hogy segíthessek a társaimnak.	Gyakoriság Szervezeti egység %-a	63 36,8%	59 74,7%	122
Előfordult, hogy semmisség miatt is agresszívan viselkedtem.	Gyakoriság Szervezeti egység %-a	105 61,4%	46 58,2%	151
Előfordult, hogy a kimerültségtől rosszul lettem.	Gyakoriság Szervezeti egység %-a	98 57,3%	45 57,0%	143
Azon gondolkodtam, hogy ennek vége lesz egyáltalán?	Gyakoriság Szervezeti egység %-a	130 76,0%	61 77,2%	191
Időnként elbizonytalanodtam, hogy mi fog történni.	Gyakoriság Szervezeti egység %-a	121 70,8%	62 78,5%	183
Inkább jókedvű, energikus voltam.	Gyakoriság Szervezeti egység %-a	14 8,2%	7 8,9%	21
Inkább kimerült, fásult voltam.	Gyakoriság Szervezeti egység %-a	54 31,6%	14 17,7%	68
Összesen	Gyakoriság	171	79	250

9. számú melléklet - 12. számú táblázat

		Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
		Kelebia	Kiszombor	Nagylak	Szeged	
		HRK	HRK	HRK	HRK	
Semmi gondom nem volt a világgal, minden szolgálatomat teljes értékűen láttam el.	Gyakoriság Alegység %-a	4 10,8%	6 13,3%	7 23,3%	25 21,0%	42
Gyakran voltam fáradt, kimerült, nem volt kedvem szolgálatba menni.	Gyakoriság Alegység %-a	21 56,8%	23 51,1%	12 40,0%	63 52,9%	119
Néha előfordult, hogy annyira kivoltam, hogy inkább beteget jelentettem.	Gyakoriság Alegység %-a	14 37,8%	5 11,1%	7 23,3%	28 23,5%	54
Nem törődtem magammal, a bajaimmal, mentem, hogy segíthessek a társaimnak.	Gyakoriság Alegység %-a	16 43,2%	14 31,1%	12 40,0%	73 61,3%	115
Előfordult, hogy semmiség miatt is agresszívan viselkedtem.	Gyakoriság Alegység %-a	23 62,2%	25 55,6%	20 66,7%	78 65,5%	146
Előfordult, hogy a kimerültségtől rosszul lettem.	Gyakoriság Alegység %-a	25 67,6%	23 51,1%	17 56,7%	73 61,3%	138
Azon gondolkodtam, hogy ennek vége lesz egyáltalán?	Gyakoriság Alegység %-a	29 78,4%	31 68,9%	24 80,0%	96 80,7%	180
Időnként elbizonytalanodtam, hogy mi fog történni.	Gyakoriság Alegység %-a	28 75,7%	24 53,3%	24 80,0%	100 84,0%	176
Inkább jókedvű, energikus voltam.	Gyakoriság Alegység %-a	1 2,7%	5 11,1%	4 13,3%	9 7,6%	19
Inkább kimerült, fásult voltam.	Gyakoriság Alegység %-a	14 37,8%	12 26,7%	11 36,7%	26 21,8%	63
Összesen	Gyakoriság	37	45	30	119	231

9. számú melléklet - 13. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Intézkedett migránssal szemben?	Nem	Gyakoriság	9	4	13
		Szervezeti egység %-a	5,3%	5,1%	5,2%
		Adjusztált reziduális	,1	-,1	
	Igen	Gyakoriság	162	75	237
		Szervezeti egység %-a	94,7%	94,9%	94,8%
		Adjusztált reziduális	-,1	,1	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

14. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			Kelebia HRK	Kiszombor HRK	Nagylak HRK	Szeged HRK	
Intézkedett migránssal szemben?	Nem	Gyakoriság	1	4	2	2	9
		Alegység %-a	2,7%	8,9%	6,7%	1,7%	3,9%
		Adjusztált reziduális	-,4	1,9	,8	-1,8	
	Igen	Gyakoriság	36	41	28	117	222
		Alegység %-a	97,3%	91,1%	93,3%	98,3%	96,1%
		Adjusztált reziduális	,4	-1,9	-,8	1,8	
Összesen	Gyakoriság	37	45	30	119	231	
	Alegység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 15. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			Kelebia HRK	Kiszombor HRK	Nagylak HRK	Szeged HRK	
Rendőri felszólításnak elegett tett	Koszovói tömeges vándorlás	Gyakoriság	35	31	24	107	197
		Alegység %-a	97,2%	75,6%	85,7%	91,5%	88,7%
		Adjusztált reziduális	1,8	-2,9	-,5	1,4	
	Februártól	Gyakoriság	1	10	4	10	25
Alegység %-a		2,8%	24,4%	14,3%	8,5%	11,3%	
Adjusztált reziduális		-1,8	2,9	,5	-1,4		
Összesen		Gyakoriság	36	41	28	117	222
		Alegység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

9. számú melléklet - 16. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			1 Kelebia HRK	2 Kiszombor HRK	3 Nagylak HRK	4 Szeged HRK	
Együttműködő volt	Koszovói tömeges vándorlás	Gyakoriság	34	29	25	103	191
		Alegység %-a	94,4%	70,7%	89,3%	88,0%	86,0%
		Adjusztált reziduális	1,6	-3,1	,5	,9	
	Februártól	Gyakoriság	2	12	3	14	31
Alegység %-a		5,6%	29,3%	10,7%	12,0%	14,0%	
Adjusztált reziduális		-1,6	3,1	-,5	-,9		
Összesen		Gyakoriság	36	41	28	117	222
		Alegység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

9. számú melléklet - 17. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			1 Kelebia	2 Kiszombor	3 Nagylak	4 Szeged	
			HRK	HRK	HRK	HRK	
Elmenekült Koszovói tömeges - Május	Gyakoriság	12	14	8	27	61	
	Alegység %-a	33,3%	34,1%	28,6%	23,1%	27,5%	
	Adjusztált reziduális	,9	1,1	,1	-1,6		
Június- Augusztus	Gyakoriság	3	7	4	15	29	
	Alegység %-a	8,3%	17,1%	14,3%	12,8%	13,1%	
	Adjusztált reziduális	-,9	,8	,2	-,1		
Szeptember	Gyakoriság	21	20	16	75	132	
	Alegység %-a	58,3%	48,8%	57,1%	64,1%	59,5%	
	Adjusztált reziduális	-,2	-1,5	-,3	1,5		
Összesen	Gyakoriság	36	41	28	117	222	
	Alegység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 18. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			1 Kelebia	2 Kiszombor	3 Nagylak	4 Szeged	
			HRK	HRK	HRK	HRK	
Passzíván ellenállt Koszovói tömeges vándorlás - Május	Gyakoriság	12	24	11	60	107	
	Alegység %-a	33,3%	58,5%	39,3%	51,3%	48,2%	
	Adjusztált reziduális	-2,0	1,5	-1,0	1,0		
Június - Szeptember	Gyakoriság	24	17	17	57	115	
	Alegység %-a	66,7%	41,5%	60,7%	48,7%	51,8%	
	Adjusztált reziduális	2,0	-1,5	1,0	-1,0		
Összesen	Gyakoriság	36	41	28	117	222	
	Alegység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 19. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			1 Kelebia HRK	2 Kiszombor HRK	3 Nagylak HRK	4 Szeged HRK	
Aktívan ellenállt Koszovói tömeges vándorlás - Május	Gyakoriság	5	11	4	15	35	
	Alegység %-a	13,9%	26,8%	14,3%	12,8%	15,8%	
	Adjusztált reziduális	-,3	2,2	-,2	-,1,3		
Június - Augusztus	Gyakoriság	8	11	6	37	62	
	Alegység %-a	22,2%	26,8%	21,4%	31,6%	27,9%	
	Adjusztált reziduális	-,8	-,2	-,8	1,3		
Szeptember	Gyakoriság	23	19	18	65	125	
	Alegység %-a	63,9%	46,3%	64,3%	55,6%	56,3%	
	Adjusztált reziduális	1,0	-1,4	,9	-,2		
Összesen	Gyakoriság	36	41	28	117	222	
	Alegység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 20. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			1 Kelebia HRK	2 Kiszombor HRK	3 Nagylak HRK	4 Szeged HRK	
Agresszíven viselkedett Szeptember előtt	Gyakoriság	5	12	5	18	40	
	Alegység %-a	13,9%	29,3%	17,9%	15,4%	18,0%	
	Gyakoriság	-,7	2,1	,0	-,1,1		
Szeptemberben	Alegység %-a	31	29	23	99	182	
	Gyakoriság	86,1%	70,7%	82,1%	84,6%	82,0%	
	Alegység %-a	,7	-2,1	,0	1,1		
Összesen	Gyakoriság	36	41	28	117	222	
	Alegység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 21. számú táblázat

			Melyik alegység területén látott el határrendészeti feladatot				Összesen
			1 Kelebia	2 Kiszombor	3 Nagylak	4 Szeged	
			HRK	HRK	HRK	HRK	
Aktív támadást hajtott végre	Szeptember	Gyakoriság	3	12	5	19	39
	előtt	Alegység %-a	8,3%	29,3%	17,9%	16,2%	17,6%
		Gyakoriság	-1,6	2,2	,0	-,5	
	Szeptemberben	Alegység %-a	33	29	23	98	183
		Gyakoriság	91,7%	70,7%	82,1%	83,8%	82,4%
		Alegység %-a	1,6	-2,2	,0	,5	
Összesen	Alegység %-a	36	41	28	117	222	
	Gyakoriság	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 22. számú táblázat

		Koszovói exodus időszakában	Február közepétől – május végéig	Június – augusztus időszakban	Szeptemberben	Októbertől
HRK	N	171	171	171	171	171
	Átlag	4,5673	4,1754	3,03	1,86	2,65
	Szórás	,84706	,79977	1,048	1,378	1,267
	Medián	5,0000	4,0000	3,00	1,00	2,00
Egyéb szervezet	N	79	79	79	79	79
	Átlag	4,8861	4,5823	3,66	1,94	3,16
	Szórás	,45255	,63261	0,890	1,453	1,203
	Medián	5,0000	5,0000	4,00	1,00	3,00
Összesen	N	250	250	250	250	250
	Átlag	4,6680	4,3040	3,23	1,88	2,81
	Szórás	,75900	,77329	1,041	1,399	1,268
	Medián	5,0000	4,0000	3,00	1,00	3,00

9. számú melléklet - 23. számú táblázat

		Koszovói exodus időszakában	Február közepétől – május végéig	Június – augusztus időszakban	Szeptemberben	Októbertől
Kelebia HRK	N	37	37	37	37	37
	Átlag	4,7027	4,0811	2,84	1,68	2,30
	Szórás	,66101	,75933	,958	1,226	1,127
	Medián	5,0000	4,0000	3,00	1,00	2,00
Kiszombor HRK	N	45	45	45	45	45
	Átlag	4,2444	3,9556	3,00	2,11	2,60
	Szórás	1,19003	,92823	1,261	1,541	1,421
	Medián	5,0000	4,0000	3,00	1,00	2,00
Nagylak HRK	N	30	30	30	30	30
	Átlag	4,7667	4,3667	3,10	1,63	2,50
	Szórás	,62606	,71840	,960	1,245	1,225
	Medián	5,0000	4,5000	3,00	1,00	2,00
Szeged HRK	N	119	119	119	119	119
	Átlag	4,7563	4,4454	3,39	1,70	2,97
	Szórás	,59612	,68516	,894	1,232	1,142
	Medián	5,0000	5,0000	4,00	1,00	3,00
Összesen	N	231	231	231	231	231
	Átlag	4,6494	4,2814	3,19	1,77	2,73
	Szórás	,78185	,77659	1,011	1,301	1,230
	Medián	5,0000	4,0000	3,00	1,00	2,00

9. számú melléklet - 24. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Az agresszív viselkedéstől	féltem tőle	Gyakoriság	8	0	8
		Szervezeti egység %-a	13,6%	0,0%	9,8%
		Adjusztált reziduális	1,9	-1,9	
	be is következett	Gyakoriság	51	23	74
		Szervezeti egység %-a	86,4%	100,0%	90,2%
		Adjusztált reziduális	-1,9	1,9	
Összesen	Gyakoriság	59	23	82	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 25. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Attól, hogy támadás ér féltem tőle	Gyakoriság	40	4	44	
	Szervezeti egység %-a	67,8%	17,4%	53,7%	
	Adjusztált reziduális	4,1	-4,1		
be is következett	Gyakoriság	19	19	38	
	Szervezeti egység %-a	32,2%	82,6%	46,3%	
	Adjusztált reziduális	-4,1	4,1		
Összesen	Gyakoriság	59	23	82	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 26. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Attól, hogy kényszerítőeszközt kell használni féltem tőle	Gyakoriság	17	0	17	
	Szervezeti egység %-a	28,8%	0,0%	20,7%	
	Adjusztált reziduális	2,9	-2,9		
be is következett	Gyakoriság	42	23	65	
	Szervezeti egység %-a	71,2%	100,0%	79,3%	
	Adjusztált reziduális	-2,9	2,9		
Összesen	Gyakoriság	59	23	82	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 27. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Attól, hogy fegyvert kell használni	féltem tőle	Gyakoriság	58	23	81
		Szervezeti egység %-a	98,3%	100,0%	98,8%
		Adjusztált reziduális	-,6	,6	
be is következett		Gyakoriság	1	0	1
		Szervezeti egység %-a	1,7%	0,0%	1,2%
		Adjusztált reziduális	,6	-,6	
Összesen		Gyakoriság	59	23	82
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

9. számú melléklet - 28. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Attól, hogy elkapok valamilyen betegséget	féltem tőle	Gyakoriság	53	23	76
		Szervezeti egység %-a	89,8%	100,0%	92,7%
		Adjusztált reziduális	-1,6	1,6	
be is következett		Gyakoriság	6	0	6
		Szervezeti egység %-a	10,2%	0,0%	7,3%
		Adjusztált reziduális	1,6	-1,6	
Összesen		Gyakoriság	59	23	82
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

9. számú melléklet - 29. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Attól, hogy alaptalanul félttem tőle megvádolnak		Gyakoriság	49	21	70
		Szervezeti egység %-a	83,1%	91,3%	85,4%
		Adjusztált reziduális	-,9	,9	
be is következett		Gyakoriság	10	2	12
		Szervezeti egység %-a	16,9%	8,7%	14,6%
		Adjusztált reziduális	,9	-,9	
Összesen		Gyakoriság	59	23	82
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

9. számú melléklet - 30. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Attól, hogy családi, baráti kapcsolatomban sérül	félttem tőle	Gyakoriság	33	13	46
		Szervezeti egység %-a	55,9%	56,5%	56,1%
		Adjusztált reziduális	,0	,0	
be is következett		Gyakoriság	26	10	36
		Szervezeti egység %-a	44,1%	43,5%	43,9%
		Adjusztált reziduális	,0	,0	
Összesen		Gyakoriság	59	23	82
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

9. számú melléklet - 31. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Attól, hogy mentálisan sértülők, kiégek	féltem tőle	Gyakoriság	43	20	63
		Szervezeti egység %-a	72,9%	87,0%	76,8%
		Adjusztált reziduális	-1,4	1,4	
be is következett		Gyakoriság	16	3	19
		Szervezeti egység %-a	27,1%	13,0%	23,2%
		Adjusztált reziduális	1,4	-1,4	
Összesen		Gyakoriság	59	23	82
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

9. számú melléklet - 32. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Attól, hogy kialakul valamilyen betegségem	féltem tőle	Gyakoriság	53	22	75
		Szervezeti egység %-a	89,8%	95,7%	91,5%
		Adjusztált reziduális	-,8	,8	
be is következett		Gyakoriság	6	1	7
		Szervezeti egység %-a	10,2%	4,3%	8,5%
		Adjusztált reziduális	,8	-,8	
Összesen		Gyakoriság	59	23	82
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

9. számú melléklet - 33. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Hajtott végre kényszerintézkedést migráns esetében?	Nem	Gyakoriság	25	9	34
		Szervezeti egység %-a	14,8%	11,4%	13,7%
		Adjusztált reziduális	,7	-,7	
	Igen	Gyakoriság	144	70	214
		Szervezeti egység %-a	85,2%	88,6%	86,3%
		Adjusztált reziduális	-,7	,7	
Összesen	Gyakoriság	169	79	248	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 34. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egységnél állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Kísérést, őrzést	Gyakoriság	138	66	204	
	Szervezeti egység %-a	94,5%	94,3%		
Ruházat átvizsgálást	Gyakoriság	143	65	208	
	Szervezeti egység %-a	97,9%	92,9%		
Poggyász átvizsgálást	Gyakoriság	140	62	202	
	Szervezeti egység %-a	95,9%	88,6%		
Kényszerítő eszközt alkalmaztam	Gyakoriság	122	66	188	
	Szervezeti egység %-a	83,6%	94,3%		
Szállítottam	Gyakoriság	134	67	201	
	Szervezeti egység %-a	91,8%	95,7%		
Ujjnyomatrögzítést csináltam	Gyakoriság	134	37	171	
	Szervezeti egység %-a	91,8%	52,9%		
Meghallgatásokat csináltam	Gyakoriság	42	7	49	
	Szervezeti egység %-a	28,8%	10,0%		
Összesen	Gyakoriság	146	70	216	

9. számú melléklet - 35. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Kísérést, őrzést	Nem	Gyakoriság	33	13	46
		Szervezeti egység %-a	19,3%	16,5%	18,4%
		Adjusztált reziduális	,5	-,5	
	Igen	Gyakoriság	138	66	204
		Szervezeti egység %-a	80,7%	83,5%	81,6%
		Adjusztált reziduális	-,5	,5	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 36. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Ruházat átvizsgálást	Nem	Gyakoriság	28	14	42
		Szervezeti egység %-a	16,4%	17,7%	16,8%
		Adjusztált reziduális	-,3	,3	
	Igen	Gyakoriság	143	65	208
		Szervezeti egység %-a	83,6%	82,3%	83,2%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 37. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Poggyász átvizsgálást	Nem	Gyakoriság	31	17	48
		Szervezeti egység %-a	18,1%	21,5%	19,2%
		Adjusztált reziduális	-,6	,6	
	Igen	Gyakoriság	140	62	202
		Szervezeti egység %-a	81,9%	78,5%	80,8%
		Adjusztált reziduális	,6	-,6	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 38. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Kényszerítő eszközt alkalmaztam	Nem	Gyakoriság	49	13	62
		Szervezeti egység %-a	28,7%	16,5%	24,8%
		Adjusztált reziduális	2,1	-2,1	
	Igen	Gyakoriság	122	66	188
		Szervezeti egység %-a	71,3%	83,5%	75,2%
		Adjusztált reziduális	-2,1	2,1	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 39. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Szállítottam	Nem	Gyakoriság	37	12	49
		Szervezeti egység %-a	21,6%	15,2%	19,6%
		Adjusztált reziduális	1,2	-1,2	
	Igen	Gyakoriság	134	67	201
		Szervezeti egység %-a	78,4%	84,8%	80,4%
		Adjusztált reziduális	-1,2	1,2	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 40. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Újjnyomatrögzítést csináltam	Nem	Gyakoriság	37	42	79
		Szervezeti egység %-a	21,6%	53,2%	31,6%
		Adjusztált reziduális	-5,0	5,0	
	Igen	Gyakoriság	134	37	171
		Szervezeti egység %-a	78,4%	46,8%	68,4%
		Adjusztált reziduális	5,0	-5,0	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 41. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Meghallgatásokat csináltam	Nem	Gyakoriság	129	72	201
		Szervezeti egység %-a	75,4%	91,1%	80,4%
		Adjusztált reziduális	-2,9	2,9	
	Igen	Gyakoriság	42	7	49
		Szervezeti egység %-a	24,6%	8,9%	19,6%
		Adjusztált reziduális	2,9	-2,9	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 42. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egységnél állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Elismerést	Gyakoriság		112	67	179
	Szervezeti egység %-a		67,5%	87,0%	
Korábbi időszakhoz képest intenzívebb járvány megelőzési intézkedéseket	Gyakoriság		142	61	203
	Szervezeti egység %-a		85,5%	79,2%	
Korábbi időszakhoz képest intenzívebb orvosi felügyeletet	Gyakoriság		130	58	188
	Szervezeti egység %-a		78,3%	75,3%	
Védőeszközt	Gyakoriság		162	69	231
	Szervezeti egység %-a		97,6%	89,6%	
Védőoltást	Gyakoriság		132	64	196
	Szervezeti egység %-a		79,5%	83,1%	
Szolgálat ellátást támogató felszerelést, eszközt, járművet	Gyakoriság		153	69	222
	Szervezeti egység %-a		92,2%	89,6%	
Összesen	Gyakoriság		166	77	243

9. számú melléklet - 43. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Elismerést	Nem	Gyakoriság	59	12	71
		Szervezeti egység %-a	34,5%	15,2%	28,4%
		Adjusztált reziduális	3,1	-3,1	
	Igen	Gyakoriság	112	67	179
		Szervezeti egység %-a	65,5%	84,8%	71,6%
		Adjusztált reziduális	-3,1	3,1	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 44. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Felelősségre vonást	Nem	Gyakoriság	158	74	232
		Szervezeti egység %-a	92,4%	96,1%	93,5%
		Adjusztált reziduális	-1,1	1,1	
	Igen	Gyakoriság	13	3	16
		Szervezeti egység %-a	7,6%	3,9%	6,5%
		Adjusztált reziduális	1,1	-1,1	
Összesen	Gyakoriság	171	77	248	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 45. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Korábbi időszakhoz képest intenzívebb járvány megelőzési intézkedéseket	Nem	Gyakoriság	29	17	46
		Szervezeti egység %-a	17,0%	21,8%	18,5%
		Adjusztált reziduális	-,9	,9	
	Igen	Gyakoriság	142	61	203
		Szervezeti egység %-a	83,0%	78,2%	81,5%
		Adjusztált reziduális	,9	-,9	
Összesen	Gyakoriság	171	78	249	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 46. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Korábbi időszakhoz képest intenzívebb orvosi felügyeletet	Nem	Gyakoriság	41	20	61
		Szervezeti egység %-a	24,0%	25,6%	24,5%
		Adjusztált reziduális	-,3	,3	
	Igen	Gyakoriság	130	58	188
		Szervezeti egység %-a	76,0%	74,4%	75,5%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
Összesen	Gyakoriság	171	78	249	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 47. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Védőeszközt	Nem	Gyakoriság	9	9	18
		Szervezeti egység %-a	5,3%	11,5%	7,2%
		Adjusztált reziduális	-1,8	1,8	
	Igen	Gyakoriság	162	69	231
		Szervezeti egység %-a	94,7%	88,5%	92,8%
		Adjusztált reziduális	1,8	-1,8	
Összesen	Gyakoriság	171	78	249	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 48. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Védőoltást	Nem	Gyakoriság	38	14	52
		Szervezeti egység %-a	22,4%	17,9%	21,0%
		Adjusztált reziduális	,8	-,8	
	Igen	Gyakoriság	132	64	196
		Szervezeti egység %-a	77,6%	82,1%	79,0%
		Adjusztált reziduális	-,8	,8	
Összesen	Gyakoriság	170	78	248	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet -

49. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Szolgálat ellátást támogató felszerelést, eszközt, járművet	Nem	Gyakoriság	18	9	27
		Szervezeti egység %-a	10,5%	11,5%	10,8%
		Adjusztált reziduális	-,2	,2	
	Igen	Gyakoriság	153	69	222
		Szervezeti egység %-a	89,5%	88,5%	89,2%
		Adjusztált reziduális	,2	-,2	
Összesen	Gyakoriság	171	78	249	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 50. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Semmit	Nem	Gyakoriság	120	54	174
		Szervezeti egység %-a	70,2%	68,4%	69,6%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
	Igen	Gyakoriság	51	25	76
		Szervezeti egység %-a	29,8%	31,6%	30,4%
		Adjusztált reziduális	-,3	,3	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 51. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Zárakat cseréltem, régiket megerősítettem a lakásomnál (házamnál)	Nem	Gyakoriság	168	79	247
		Szervezeti egység %-a	98,2%	100,0%	98,8%
		Adjusztált reziduális	-1,2	1,2	
	Igen	Gyakoriság	3	0	3
		Szervezeti egység %-a	1,8%	0,0%	1,2%
		Adjusztált reziduális	1,2	-1,2	
Összesen		Gyakoriság	171	79	250
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

9. számú melléklet - 52. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Biztonságtechnikai eszközöket telepítettem, a meglévőket fejlesztettem a lakásomnál (házamnál)	Nem	Gyakoriság	168	79	247
		Szervezeti egység %-a	98,2%	100,0%	98,8%
		Adjusztált reziduális	-1,2	1,2	
	Igen	Gyakoriság	3	0	3
		Szervezeti egység %-a	1,8%	0,0%	1,2%
		Adjusztált reziduális	1,2	-1,2	
Összesen		Gyakoriság	171	79	250
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

9. számú melléklet - 53. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Kerítést telepítettem, a régit megerősítettem a házamnál	Nem	Gyakoriság	169	79	248
		Szervezeti egység %-a	98,8%	100,0%	99,2%
		Adjusztált reziduális	-1,0	1,0	
	Igen	Gyakoriság	2	0	2
		Szervezeti egység %-a	1,2%	0,0%	0,8%
		Adjusztált reziduális	1,0	-1,0	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 54. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Gáz, vagy riasztó, vagy flóbert pisztolyt vettem	Nem	Gyakoriság	161	75	236
		Szervezeti egység %-a	94,2%	94,9%	94,4%
		Adjusztált reziduális	-,3	,3	
	Igen	Gyakoriság	10	4	14
		Szervezeti egység %-a	5,8%	5,1%	5,6%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 55. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Kutyákat vettem őrzésre	Nem	Gyakoriság	166	78	244
		Szervezeti egység %-a	97,1%	98,7%	97,6%
		Adjusztált reziduális	-,8	,8	
	Igen	Gyakoriság	5	1	6
		Szervezeti egység %-a	2,9%	1,3%	2,4%
		Adjusztált reziduális	,8	-,8	
Összesen		Gyakoriság	171	79	250
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

9. számú melléklet - 56. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Lőfegyvert vettem (önvédelmi maroklőfegyver, puská stb)	Nem	Gyakoriság	171	79	250
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	.	.	
Összesen		Gyakoriság	Gyakoriság	79	250
		Szervezeti egység %-a	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%

9. számú melléklet - 57. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Önvédelmi képzéseken vettem részt	Nem	Gyakoriság	161	62	223
		Szervezeti egység %-a	94,2%	78,5%	89,2%
		Adjusztált reziduális	3,7	-3,7	
	Igen	Gyakoriság	10	17	27
		Szervezeti egység %-a	5,8%	21,5%	10,8%
		Adjusztált reziduális	-3,7	3,7	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 58. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
A korábbi időszakomnál több energiapótló italt, tápszert fogyasztottam	Nem	Gyakoriság	87	27	114
		Szervezeti egység %-a	50,9%	34,2%	45,6%
		Adjusztált reziduális	2,5	-2,5	
	Igen	Gyakoriság	84	52	136
		Szervezeti egység %-a	49,1%	65,8%	54,4%
		Adjusztált reziduális	-2,5	2,5	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 59. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
A korábbi időszakomnál több kávét fogyasztottam	Nem	Gyakoriság	85	48	133
		Szervezeti egység %-a	49,7%	60,8%	53,2%
		Adjusztált reziduális	-1,6	1,6	
	Igen	Gyakoriság	86	31	117
		Szervezeti egység %-a	50,3%	39,2%	46,8%
		Adjusztált reziduális	1,6	-1,6	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 60. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
A korábbi időszakomnál többet dohányoztam	Nem	Gyakoriság	90	59	149
		Szervezeti egység %-a	52,6%	74,7%	59,6%
		Adjusztált reziduális	-3,3	3,3	
	Igen	Gyakoriság	81	20	101
		Szervezeti egység %-a	47,4%	25,3%	40,4%
		Adjusztált reziduális	3,3	-3,3	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 61. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
A korábbi időszakomnál több alkoholt fogyasztottam	Nem	Gyakoriság	153	79	232
		Szervezeti egység %-a	89,5%	100,0%	92,8%
		Adjusztált reziduális	-3,0	3,0	
	Igen	Gyakoriság	18	0	18
		Szervezeti egység %-a	10,5%	0,0%	7,2%
		Adjusztált reziduális	3,0	-3,0	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 62. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
A korábbi időszakomnál többet sportoltam	Nem	Gyakoriság	138	41	179
		Szervezeti egység %-a	80,7%	51,9%	71,6%
		Adjusztált reziduális	4,7	-4,7	
	Igen	Gyakoriság	33	38	71
		Szervezeti egység %-a	19,3%	48,1%	28,4%
		Adjusztált reziduális	-4,7	4,7	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 63. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
A családom, barátaim beszélgető segítségét kértem	Nem	Gyakoriság	72	26	98
		Szervezeti egység %-a	42,1%	32,9%	39,2%
		Adjusztált reziduális	1,4	-1,4	
	Igen	Gyakoriság	99	53	152
		Szervezeti egység %-a	57,9%	67,1%	60,8%
		Adjusztált reziduális	-1,4	1,4	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 64. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
A vallástól, a hitemtől kértem segítséget	Nem	Gyakoriság	154	73	227
		Szervezeti egység %-a	90,1%	92,4%	90,8%
		Adjusztált reziduális	-6	,6	
	Igen	Gyakoriság	17	6	23
		Szervezeti egység %-a	9,9%	7,6%	9,2%
		Adjusztált reziduális	,6	-6	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 65. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Pszichológustól kértem segítséget	Nem	Gyakoriság	167	78	245
		Szervezeti egység %-a	97,7%	98,7%	98,0%
		Adjusztált reziduális	-,6	,6	
	Igen	Gyakoriság	4	1	5
		Szervezeti egység %-a	2,3%	1,3%	2,0%
		Adjusztált reziduális	,6	-,6	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 66. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Egyéb módon, éspedig...	Nem	Gyakoriság	171	79	250
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	.	.	
Összesen	Gyakoriság	171	79	250	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 67. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Mennyire foglalkoztatta az országot érintő migráció gondjai a 2015 évben?	Igen, rendszeres téma volt nálunk	Gyakoriság	144	73	217
		Szervezeti egység %-a	85,2%	92,4%	87,5%
		Adjusztált reziduális	-1,6	1,6	
	Néha gondolkodtam rajta	Gyakoriság	25	6	31
		Szervezeti egység %-a	14,8%	7,6%	12,5%
		Adjusztált reziduális	1,6	-1,6	
Összesen		Gyakoriság	169	79	248
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

9. számú melléklet - 68. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
A hivatalos tájékoztatás kevés	2	Gyakoriság	28	25	53
		Szervezeti egység %-a	19,3%	34,2%	24,3%
		Adjusztált reziduális	-2,4	2,4	
	3	Gyakoriság	37	21	58
		Szervezeti egység %-a	25,5%	28,8%	26,6%
		Adjusztált reziduális	-,5	,5	
	4	Gyakoriság	32	14	46
		Szervezeti egység %-a	22,1%	19,2%	21,1%
		Adjusztált reziduális	,5	-,5	
5	Gyakoriság	48	13	61	
	Szervezeti egység %-a	33,1%	17,8%	28,0%	
	Adjusztált reziduális	2,4	-2,4		
Összesen		Gyakoriság	145	73	218
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

9. számú melléklet - 69. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
A migránsok fertőző betegségeket hurcolhatnak be	3	Gyakoriság	12	5	17
		Szervezeti egység %-a	8,2%	6,8%	7,8%
		Adjusztált reziduális	,4	-,4	
	4	Gyakoriság	11	10	21
		Szervezeti egység %-a	7,5%	13,7%	9,6%
		Adjusztált reziduális	-1,5	1,5	
	5	Gyakoriság	123	58	181
		Szervezeti egység %-a	84,2%	79,5%	82,6%
		Adjusztált reziduális	,9	-,9	
Összesen		Gyakoriság	146	73	219
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

9. számú melléklet - 70. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
A média egyes képviselői bátorítják a migránsokat	3	Gyakoriság	14	10	24
		Szervezeti egység %-a	9,7%	13,7%	11,0%
		Adjusztált reziduális	-,9	,9	
	4	Gyakoriság	17	4	21
		Szervezeti egység %-a	11,7%	5,5%	9,6%
		Adjusztált reziduális	1,5	-1,5	
	5	Gyakoriság	114	59	173
		Szervezeti egység %-a	78,6%	80,8%	79,4%
		Adjusztált reziduális	-,4	,4	
Összesen		Gyakoriság	145	73	218
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

9. számú melléklet - 71. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			1 HRK	2 Egyéb	
Egyes civil segítő szervezetek segítik a migránsokat velünk szemben	3	Gyakoriság	12	9	21
		Szervezeti egység %-a	8,4%	12,3%	9,7%
		Adjusztált reziduális	-,9	,9	
	4	Gyakoriság	26	14	40
		Szervezeti egység %-a	18,2%	19,2%	18,5%
		Adjusztált reziduális	-,2	,2	
	5	Gyakoriság	105	50	155
		Szervezeti egység %-a	73,4%	68,5%	71,8%
		Adjusztált reziduális	,8	-,8	
Összesen		Gyakoriság	143	73	216
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

9. számú melléklet - 72. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Erőszakos civil határvédők jelennek meg	1	Gyakoriság	73	35	108
		Szervezeti egység %-a	50,3%	47,9%	49,5%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
	2	Gyakoriság	37	25	62
		Szervezeti egység %-a	25,5%	34,2%	28,4%
		Adjusztált reziduális	-1,3	1,3	
	3	Gyakoriság	17	6	23
		Szervezeti egység %-a	11,7%	8,2%	10,6%
		Adjusztált reziduális	,8	-,8	
	4	Gyakoriság	18	7	25
		Szervezeti egység %-a	12,4%	9,6%	11,5%
		Adjusztált reziduális	,6	-,6	
Összesen		Gyakoriság	145	73	218
		Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%

9. számú melléklet - 73. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb	
Migránsok által elhagyott sok szemét	3	Gyakoriság	13	3	16
		Szervezeti egység %-a	8,9%	4,2%	7,4%
		Adjusztált reziduális	1,2	-1,2	
	4	Gyakoriság	12	6	18
		Szervezeti egység %-a	8,2%	8,5%	8,3%
		Adjusztált reziduális	-,1	,1	
5	Gyakoriság	121	62	183	
	Szervezeti egység %-a	82,9%	87,3%	84,3%	
	Adjusztált reziduális	-,8	,8		
Összesen	Gyakoriság	146	71	217	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

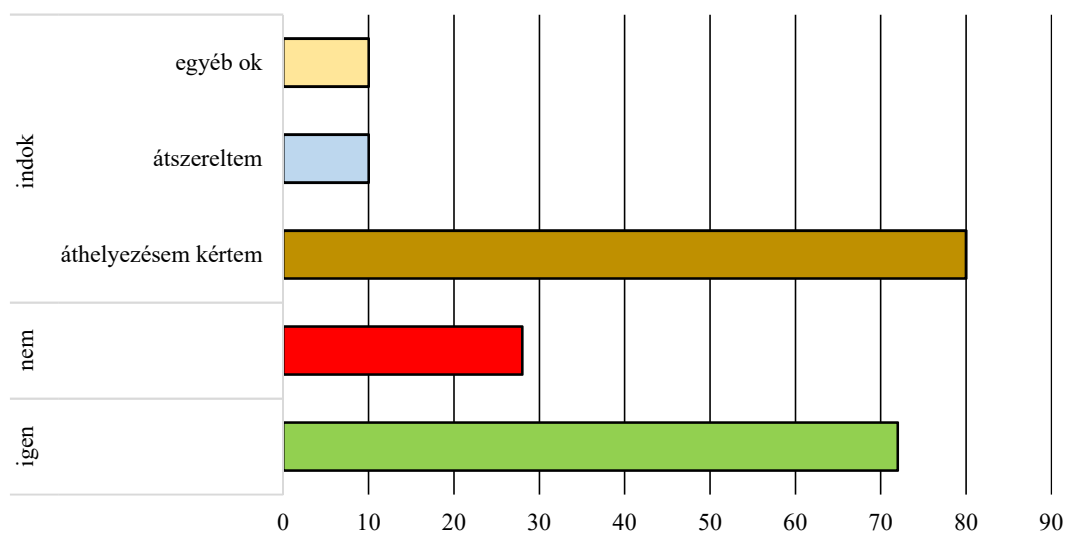
9. számú melléklet - 74. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Nem ismertük jól az érkezők kultúráját, vallását	2	Gyakoriság	30	17	47
		Szervezeti egység %-a	20,5%	23,3%	21,5%
		Adjusztált reziduális	-,5	,5	
	3	Gyakoriság	57	34	91
		Szervezeti egység %-a	39,0%	46,6%	41,6%
		Adjusztált reziduális	-1,1	1,1	
	4	Gyakoriság	41	11	52
		Szervezeti egység %-a	28,1%	15,1%	23,7%
		Adjusztált reziduális	2,1	-2,1	
5	Gyakoriság	18	11	29	
	Szervezeti egység %-a	12,3%	15,1%	13,2%	
	Adjusztált reziduális	-,6	,6		
Összesen	Gyakoriság	146	73	219	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

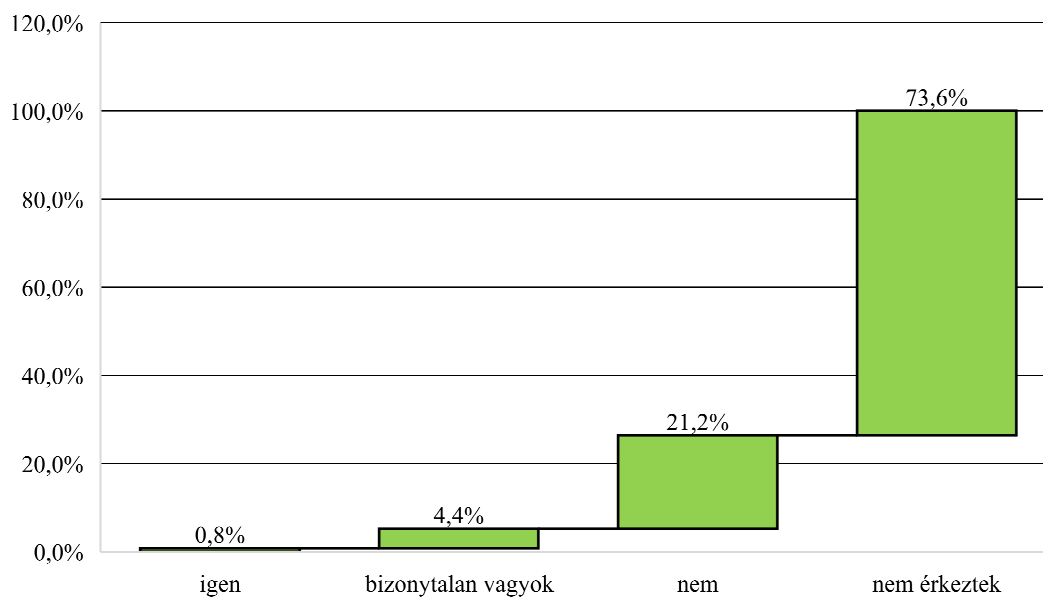
9. számú melléklet - 75. számú táblázat

			2015 évben melyik szervezeti egység állományában szolgált?		Összesen
			HRK	Egyéb szervezet	
Rongálások	2	Gyakoriság	19	11	30
		Szervezeti egység %-a	13,0%	15,1%	13,7%
		Adjusztált reziduális	-,4	,4	
	3	Gyakoriság	51	37	88
		Szervezeti egység %-a	34,9%	50,7%	40,2%
		Adjusztált reziduális	-2,2	2,2	
	4	Gyakoriság	42	10	52
		Szervezeti egység %-a	28,8%	13,7%	23,7%
		Adjusztált reziduális	2,5	-2,5	
5	Gyakoriság	34	15	49	
	Szervezeti egység %-a	23,3%	20,5%	22,4%	
	Adjusztált reziduális	,5	-,5		
Összesen	Gyakoriság	146	73	219	
	Szervezeti egység %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

9. számú melléklet - 76. számú táblázat

9. számú melléklet - 1. számú ábra – szolgálati hely stabilitása

9. számú melléklet - 2. számú ábra – idegenellenesség vizsgálati adatok

10. számú melléklet

Települési lakosság kérdőív

KÉRDŐÍV HATÁRMENTÉN ÉLŐK RÉSZÉRE

Űrlap leírása: *a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Doktori Iskola végzős doktorandusz (PhD.) hallgatója vagyok. Kutatásom tárgya a Magyarországot 2010 év után érintő tömeges bevándorlás, annak a rendészeti szervek feladatellátására gyakorolt hatása, rendészeti eszközökkel történő kezelésének vizsgálata, célja azok túlterhelésének megelőzése. A kutatás részeként vizsgálom az államhatár közelében élő lakosságra gyakorolt migrációs hatásokat, különös tekintettel a 2015 évi eseményekre. A kérdőív kitöltése mintegy 20 percet vesz igénybe, és ezzel nagyban hozzájárul munkám sikeréhez. Köszönöm együttműködését!*

Éberhardt Gábor

https://doktori.hu/index.php?menuid=192&lang=HU&sz_ID=25222

eberhardt.gabor@uni-nke.hu

1. 2015-ben melyik településen élt?

Ásotthalom

Mórahalom

Röszke

Szeged-Gyálarét

Szeged-Szentmihály

Egyéb, éspedig:

2. Milyen kötődése volt a településhez?

Iskola

Munka

Személyes, családi okok

Egyéb

3. A település melyik részén élt? (a külterületi részek valamelyikén, önálló tanyán, gazdaságban, erdei épületben, vagy a faluban, a városban)

Tanyavilág, külterület

Település belterületén

4. 2015 után is ott él?

Igen

Nem

5. Miért hagyta el a települést?

Iskola, tanulás

Migráció hatásai

Munkalehetőség

Személyes, családi okok

Egyéb

6. A határon és annak közelében megjelent menekülőkről, irreguláris vándorokról, határsértőkről (a továbbiakban röviden: migráns) mit tud, melyik földrésről érkeztek?

Antarktisz

Ausztrália és Óceánia

Ázsia

Észak-Amerika

Európa

Afrika

Közép- és Dél-Amerika

Nem tudom

7. Írja le, tudomása szerint melyik 3 országból érkezezett a legtöbb migráns?

1

2

3

8. Hogyan tudja, melyik világvallás követői közül érkezett a legtöbb migráns?

Bráhmaizmus

Buddhizmus

Iszlám

Kereszténység

Kínai univerzizmus

Nem tudom

9. Ön milyen idegen nyelven ért/beszéli?

.....

10. Tudott róla, hogy pirézek is érkeztek Magyarországra 2015-ben migránsként?

Igen

Nem

Bizonytalan vagyok benne

11. Találkozott-e Ön vagy olyan családtagja, jó ismerőse (kollégája) migránssal, vagy aki ilyen esetről beszámolt?

Igen és

a.) Mit tett Ön/családtagja/jó ismerőse a találkozás alkalmával? (több válasz is lehetséges)

Adtam enni, inni

Adtam szállást

Elvittem egy darabon

Elzavartam

Megijedtem tőle

Nem foglalkoztam vele

Segítséget kértem rendőrségtől, polgárőrségtől....

Útbaigazítottam

Egyéb, éspedig: -----

b.) Hogyan jellemezné azt az érzést, amikor a migráns:

Felnőtt férfi, férfiak egyedül

Felnőtt férfi, nővel 10 fő alatt

Felnőtt gyerekekkel 10-50 fős csoport

Gyerek, gyerekek egyedül 50 fő feletti csoport

Láthatóan beteg, sérült

0-5 elutasítás, félelem – szánalom, segíteni akarás

c.) Mit tett a migráns, amikor meglátta Önt, családtagját, jó ismerősét? (több válasz is lehetséges)

Agresszív volt, kiabált, hadonászott

Felém dobott valamit, bántalmazott

Elmenekült

Elvette valamijét

Nem foglalkozott vele

Segítséget kért

Egyéb

Nem találkoztam/nem találkozott

Nem tudom

12. Volt-e közvetlen anyagi kára, amit a migráns okozhatott?

Igen

Hány alkalommal keletkezett kár?

1

2-10

10-nél több

a.) Hol történt?

Erdő

Fóliás, vagy üvegház

Gyártóhely

Lakóhely

Raktár, tárolóhely

Termőterület

Veteményeskert

Egyéb

b.) Mi volt a károkozás lényege?

Hulladék hátra hagyása

Lopás

Rongálás

Egyéb, éspedig:

c.) Miben keletkezett a kár?

Használt építmény

Használt eszköz, szerszám

Használt terület

Jármű

Termék, termés

Egyéb

d.) Összesen mekkora összegben keletkezett kára?

0-50.000 Forint

50.001-100.000 Forint

100.001-1.000.000 Forint

1.000.001-10.000.000 Forint

10.000.001- Forint felett

e.) A kára miatt tett-e bejelentést?

Igen a.) **Kapott-e kártérítést?**

Igen **Honnan?**

Állam

Biztosító

Károkozó

Önkormányzat

Egyéb

Nem

Nem **Miért?**

Nem számottevő a károm

Úgyse lesz meg az okozó

Úgyse térül meg a károm

Egyéb

13. Értékelje 1-5 ponttal, hogy mennyire érezte biztonságban az értékeit, életét, testi épségét, egészségét a migránsokról hallva vagy velük találkozva?

Egyáltalán nem 1 - 5 teljes mértékben

14. Volt-e olyan járulékos anyagi kára, amit a migrációs események okozhattak?

Igen a.) **Mi történt?**

Állami kisajátítás

Csökken az eladási ára, vagy megszűnt a lehetősége a kínált szolgáltatásomnak

Csökken az eladási ára, vagy megszűnt az eladási lehetősége a megtermelt terménynek, terméknek

Csökken az eladási ára, vagy megszűnt az eladási lehetősége az eladásra kínált ingatlanomnak

Egyéb, éspedig

b.) Milyen összegre becsülhető a vesztesége 2015 évben?

0-50.000 Forint

50.001-100.000 Forint

100.001-1.000.000 Forint

1.000.001-10.000.000 Forint

10.000.001- Forint felett

c.) A kára miatt kért-e kompenzációt?

Igen a.) **Kapott-e kártérítést, kárenyhítést?**

Igen **Honnan?**

Állam

Biztosító

Károkozó

Önkormányzat

Egyéb

Nem

Nem b.) **Miért?**

Nem számottevő a károm

Úgyse térül meg a károm

Egyéb, éspedig.....

Nem

15. Mit tett azért, hogy ne keletkezzen kára, ne féljen a migráció miatt? (több válasz is lehetséges)

Semmit

Biztonsági őrt alkalmaztam

Biztonságtechnikai eszközöket telepítettem, a meglévőket fejlesztettem

Családtagok, ismerősök segítségét kértem, többet voltak jelen a közelemben, az értékeim mellett

Gáz, vagy riasztó, vagy flóbert pisztolyt vettem

Kerítést telepítettem, a régit megerősítettem

Kutyákat vettem őrzésre

Lőfegyvert vettem (önvédelmi maroklőfegyver, puska stb)

Önvédelmi képzéseken vettem részt

Rendőr, polgárőr, mezőőr, településőr visszatérő megjelenését kértem

Zárat cseréltem, régiket megerősítettem

Egyéb módon, éspedig.....

16. Mennyire foglalkoztatta a települést érintő migráció gondjai 2015-ben?

Egyáltalán nem érdekelt

Néha gondolkodtam rajta

Igen, rendszeres téma volt otthon, jó ismerősökkel (1-5 közt osztályozva, mennyiben foglalkoztatta)

17. Önnek mi az 3 szó, ami a 2015. évi bevándorlással kapcsolatban eszébe jut?

1

2

3

18. Milyen főbb gondokat érzékelt? (több válasz is lehetséges)

A hivatalos tájékoztatás kevés volt

A migránsok fertőző betegségeket hurcolhattak be

A sajtó képviselői biztatták a határsértőket

Civil segítő szervezetek jelentek meg

Erőszakos civil határvédők jelentek meg

Katonáknak segíteni kellett határt őrizni

Kárenyhítés hiányos volt

Más európai országok rendőrei kevesen segítettek

Migránsok által elhagyott sok szemét

Nem ismertük jól az érkezők kultúráját, vallását

Polgárőrök kevesen voltak

Rendőrök kevesen voltak

Rongálások

Térfigyelő kamerák hiányoztak, kevés volt

Terménylopás

egyéb, éspedig:.....

19. A kérdőív kitöltőjére vonatkozó alapadatok

a.) Hány éves volt 2015 évben?

-18

19-25

26-35

36-55

56-65

66-

b.) 2015 évben a település

képviselőtestület tagja voltam

polgárőr voltam

c.) Neme?

Férfi

Nő

d.) Legmagasabb iskolai végzettsége?

Általános iskola

Középfokú

Felsőfokú

Egyetem

Egyéb

e.) 2015-ben mi volt a fő tevékenysége?

Tanultam

Dolgoztam

Nyugdíjas voltam

Egyéb

f.) Állampolgársága

Magyar

Külföldi

Külföldi és magyar (kettős, vagy többes állampolgár)

Köszönöm a segítségét, a kérdőív kitöltését.

11. számú melléklet

Direkt bevándorlási hatásokkal érintett településeken élők kérdőíveinek SPSS elemzése és XLS ábrái

			A település melyik részén élt?		Összesen
			Tanyavilág, külterület	Település belterületén	
2015-ben melyik településen élt?	Ásotthalom	Gyakoriság	11	16	27
		Település %-a	40,7%	59,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,0	-2,0	
	Mórahalom	Gyakoriság	4	31	35
		Település %-a	11,4%	88,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,2	2,2	
	Röszke	Gyakoriság	13	17	30
		Település %-a	43,3%	56,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,5	-2,5	
Szeged-Gyálarét	Gyakoriság	7	19	26	
	Település %-a	26,9%	73,1%	100,0%	
	Adjusztált reziduális	,2	-,2		
Szeged-Szentmihály	Gyakoriság	1	22	23	
	Település %-a	4,3%	95,7%	100,0%	
	Adjusztált reziduális	-2,5	2,5		
Összesen	Gyakoriság	36	105	141	
	Település %-a	25,5%	74,5%	100,0%	

11. számú melléklet 1. számú ábra

			Neme		Összesen
			férfi	nő	
2015-ben melyik településen élt?	Ásotthalom	Gyakoriság	26	1	27
		Nem %-a	28,3%	2,0%	19,1%
		Adjusztált reziduális	3,8	-3,8	
	Mórahalom	Gyakoriság	20	15	35
		Nem %-a	21,7%	30,6%	24,8%
		Adjusztált reziduális	-1,2	1,2	
	Röszke	Gyakoriság	21	9	30
		Nem %-a	22,8%	18,4%	21,3%
		Adjusztált reziduális	,6	-,6	
	Szeged-Gyálarét	Gyakoriság	16	10	26
		Nem %-a	17,4%	20,4%	18,4%
		Adjusztált reziduális	-,4	,4	
Szeged-Szentmihály	Gyakoriság	9	14	23	
	Nem %-a	9,8%	28,6%	16,3%	
	Adjusztált reziduális	-2,9	2,9		
Összesen	Gyakoriság	92	49	141	
	Nem %-a	100,0%	100,0%	100,0%	

11.számú melléklet 2. számú ábra

			Korcsoport				Összesen
			25 éves vagy fiatalabb	26-35 éves	36-55 éves	56 éves vagy idősebb	
Település	Ásotthalom,	Gyakoriság	3	8	28	18	57
	Röszke	Korcsoport %-a	30,0%	21,6%	42,4%	64,3%	40,4%
		Adjusztált reziduális	-,7	-2,7	,5	2,9	
Mórahalom	Gyakoriság	7	8	17	3	35	
	Korcsoport %-a	70,0%	21,6%	25,8%	10,7%	24,8%	
	Adjusztált reziduális	3,4	-,5	,2	-1,9		
Szeged- Gyálarét, Szeged- Szentmihály	Gyakoriság	0	21	21	7	49	
	Korcsoport %-a	0,0%	56,8%	31,8%	25,0%	34,8%	
	Adjusztált reziduális	-2,4	3,3	-,7	-1,2		
Összesen	Gyakoriság	10	37	66	28	141	
	Korcsoport %-a	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

11. számú melléklet 3. számú ábra

			Legmagasabb iskolai végzettség		Összesen
			Általános vagy közép-fokú végzettség	Felsőfokú végzettség	
Település	Ásotthalom, Röszke	Gyakoriság	49	8	57
		Iskolai végzettség %-a	43,0%	29,6%	40,4%
		Adjusztált reziduális	1,3	-1,3	
	Mórahalom	Gyakoriság	22	13	35
		Iskolai végzettség %-a	19,3%	48,1%	24,8%
		Adjusztált reziduális	-3,1	3,1	
	Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály	Gyakoriság	43	6	49
		Iskolai végzettség %-a	37,7%	22,2%	34,8%
		Adjusztált reziduális	1,5	-1,5	
Összesen		Gyakoriság	114	27	141
		Iskolai végzettség %-a	100,0%	100,0%	100,0%

11. számú melléklet 4. számú ábra

			Miért hagyta el a települést? [Migráció hatásai]		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Röszke	Gyakoriság	1	3	4
		Település %-a	25,0%	75,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,7	1,7	
	Mórahalom	Gyakoriság	4	0	4
		Település %-a	100,0%	0,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,9	-1,9	
	Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály	Gyakoriság	4	3	7
		Település %-a	57,1%	42,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,2	,2	
Összesen		Gyakoriság	9	6	15
		Település %-a	60,0%	40,0%	100,0%

11. számú melléklet 5. számú ábra

			Miért hagyta el a települést?		Összesen
			[Munkalehetőség]		
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	2	2	4
		Település %-a	50,0%	50,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,2	,2	
Mórahalom		Gyakoriság	1	3	4
		Település %-a	25,0%	75,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,3	1,3	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	5	2	7
		Település %-a	71,4%	28,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,3	-1,3	
Összesen		Gyakoriság	8	7	15
		Település %-a	53,3%	46,7%	100,0%

11. számú melléklet 6. számú ábra

			Miért hagyta el a települést?		Összesen
			[Személyes, családi okok]		
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	2	2	4
		Település %-a	50,0%	50,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,2	,2	
Mórahalom		Gyakoriság	2	2	4
		Település %-a	50,0%	50,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,2	,2	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	4	3	7
		Település %-a	57,1%	42,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
Összesen		Gyakoriság	8	7	15
		Település %-a	53,3%	46,7%	100,0%

11. számú melléklet 7. számú ábra

			Adtam enni, inni		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	16	40	56
		Település %-a	28,6%	71,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,7	,7	
Mórahalom		Gyakoriság	11	22	33
		Település %-a	33,3%	66,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,2	-,2	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	17	32	49
		Település %-a	34,7%	65,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,5	-,5	
Összesen		Gyakoriság	44	94	138
		Település %-a	31,9%	68,1%	100,0%

11. számú melléklet 8. számú ábra

			Adtam szállást		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	55	1	56
		Település %-a	98,2%	1,8%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,2	1,2	
Mórahalom		Gyakoriság	33	0	33
		Település %-a	100,0%	0,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,6	-,6	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	49	0	49
		Település %-a	100,0%	0,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,7	-,7	
Összesen		Gyakoriság	137	1	138
		Település %-a	99,3%	0,7%	100,0%

11. számú melléklet 9. számú ábra

			Elvittem egy darabon		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	38	18	56
		Település %-a	67,9%	32,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,2	1,2	
Mórahalom		Gyakoriság	23	10	33
		Település %-a	69,7%	30,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,5	,5	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	40	9	49
		Település %-a	81,6%	18,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,7	-1,7	
Összesen		Gyakoriság	101	37	138
		Település %-a	73,2%	26,8%	100,0%

11. számú melléklet 10. számú ábra

			Elzavartam		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	49	7	56
		Település %-a	87,5%	12,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,6	1,6	
Mórahalom		Gyakoriság	32	1	33
		Település %-a	97,0%	3,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,2	-1,2	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	46	3	49
		Település %-a	93,9%	6,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,6	-,6	
Összesen		Gyakoriság	127	11	138
		Település %-a	92,0%	8,0%	100,0%

11. számú melléklet 11. számú ábra

			Megijedtem tőle		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	52	4	56
		Település %-a	92,9%	7,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,3	-1,3	
Mórahalom		Gyakoriság	29	4	33
		Település %-a	87,9%	12,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,1	,1	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	41	8	49
		Település %-a	83,7%	16,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,3	1,3	
Összesen		Gyakoriság	122	16	138
		Település %-a	88,4%	11,6%	100,0%

11. számú melléklet 12. számú ábra

			Nem foglalkoztam vele		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	52	4	56
		Település %-a	92,9%	7,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,2	,2	
Mórahalom		Gyakoriság	31	2	33
		Település %-a	93,9%	6,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,1	-,1	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	46	3	49
		Település %-a	93,9%	6,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,1	-,1	
Összesen		Gyakoriság	129	9	138
		Település %-a	93,5%	6,5%	100,0%

11. számú melléklet 13. számú ábra

			Segítséget kértem rendőrségtől, polgárőrségtől		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	1	55	56
		Település %-a	1,8%	98,2%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,3	,3	
Mórahalom		Gyakoriság	1	32	33
		Település %-a	3,0%	97,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,4	-,4	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	1	48	49
		Település %-a	2,0%	98,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,1	,1	
Összesen		Gyakoriság	3	135	138
		Település %-a	2,2%	97,8%	100,0%

11. számú melléklet 14. számú ábra

			Útbaigazítottam		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	16	40	56
		Település %-a	28,6%	71,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,1	,1	
Mórahalom		Gyakoriság	13	20	33
		Település %-a	39,4%	60,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,5	-1,5	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	11	38	49
		Település %-a	22,4%	77,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,3	1,3	
Összesen		Gyakoriság	40	98	138
		Település %-a	29,0%	71,0%	100,0%

11. számú melléklet 15. számú ábra

	Hogyan jellemezné azt az érzést, amikor a migráns...?	Felnőtt férfiak kis csoportban (10 fő alatt) mozognak	Felnőtt férfiak nagy csoportban (10-50 fő) mozognak	50 fő feletti csoportot lát meg	Felnőtt gyerekekkel érkezik	Gyerek, gyerekek felnőtt kísérő nélkül érkeznek	Láthatóan beteg, sérült a migráns	
Ásotthalom, Rösztke	N	56	56	56	56	56	56	
	Átlag	2,5893	1,8214	1,1429	1,0357	3,8214	4,9286	4,7857
	Szórás	,84803	,63553	,35309	,18726	,78872	,25987	,45584
	Medián	3,0000	2,0000	1,0000	1,0000	4,0000	5,0000	5,0000
Mórahalom	N	33	33	33	33	33	33	33
	Átlag	2,6970	1,9394	1,0606	1,0606	3,6061	4,9697	4,3030
	Szórás	,95147	,70442	,24231	,24231	1,02894	,17408	,95147
	Medián	3,0000	2,0000	1,0000	1,0000	4,0000	5,0000	5,0000
Szeged-Gyálárét, Szeged-Szentmihály	N	49	49	49	49	49	49	49
	Átlag	2,5918	1,9184	1,1224	1,1020	3,8776	4,9388	4,7551
	Szórás	,67449	,57143	,33120	,30584	,66560	,24223	,43448
	Medián	3,0000	2,0000	1,0000	1,0000	4,0000	5,0000	5,0000
Összesen	N	138	138	138	138	138	138	138
	Átlag	2,6159	1,8841	1,1159	1,0652	3,7899	4,9420	4,6594
	Szórás	,81341	,62866	,32132	,24781	,81458	,23454	,63357
	Medián	3,0000	2,0000	1,0000	1,0000	4,0000	5,0000	5,0000

11. számú melléklet 16. számú ábra

	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Hogyan jellemezné azt az érzést, amikor a migráns...?	1,125	2	,570
Felnőtt férfiak kis csoportban (10 fő alatt) mozognak	,962	2	,618
Felnőtt férfiak nagy csoportban (10-50 fő) mozognak	1,392	2	,499
50 fő feletti csoportot lát meg	1,887	2	,389
Felnőtt gyerekekkel érkezik	1,054	2	,590
Gyerek, gyerekek felnőtt kísérő nélkül érkeznek	,653	2	,721
Láthatóan beteg, sérült a migráns	6,136	2	,047

11. számú melléklet 17. számú ábra

			Agresszív volt, kiabált, hadonászott		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	23	33	56
		Település %-a	41,1%	58,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,6	1,6	
Mórahalom		Gyakoriság	19	14	33
		Település %-a	57,6%	42,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,1	-1,1	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	26	23	49
		Település %-a	53,1%	46,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,7	-,7	
Összesen		Gyakoriság	68	70	138
		Település %-a	49,3%	50,7%	100,0%

11. számú melléklet 18. számú ábra

			Felém dobott valamit, bántalmazott		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	50	6	56
		Település %-a	89,3%	10,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,6	1,6	
Mórahalom		Gyakoriság	32	1	33
		Település %-a	97,0%	3,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,9	-,9	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	47	2	49
		Település %-a	95,9%	4,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,9	-,9	
Összesen		Gyakoriság	129	9	138
		Település %-a	93,5%	6,5%	100,0%

11. számú melléklet 19. számú ábra

			Elmenekült		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásothalom, Röske	Gyakoriság	20	36	56
		Település %-a	35,7%	64,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,1	,1	
Mórahalom		Gyakoriság	9	24	33
		Település %-a	27,3%	72,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,2	1,2	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	21	28	49
		Település %-a	42,9%	57,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,2	-1,2	
Összesen		Gyakoriság	50	88	138
		Település %-a	36,2%	63,8%	100,0%

11. számú melléklet 20. számú ábra

			Nem foglalkozott vele		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásothalom, Röske	Gyakoriság	15	41	56
		Település %-a	26,8%	73,2%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,3	1,3	
Mórahalom		Gyakoriság	18	15	33
		Település %-a	54,5%	45,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	3,0	-3,0	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	13	36	49
		Település %-a	26,5%	73,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,3	1,3	
Összesen		Gyakoriság	46	92	138
		Település %-a	33,3%	66,7%	100,0%

11. számú melléklet 21. számú ábra

			Segítséget kért		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	4	52	56
		Település %-a	7,1%	92,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,7	1,7	
Mórahalom		Gyakoriság	8	25	33
		Település %-a	24,2%	75,8%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,2	-2,2	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	6	43	49
		Település %-a	12,2%	87,8%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2	,2	
Összesen		Gyakoriság	18	120	138
		Település %-a	13,0%	87,0%	100,0%

11. számú melléklet 22. számú ábra

			Volt-e közvetlen anyagi kára, amit a migráns okozhatott?		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	32	25	57
		Település %-a	56,1%	43,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,8	2,8	
Mórahalom		Gyakoriság	27	8	35
		Település %-a	77,1%	22,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,1	-1,1	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	39	10	49
		Település %-a	79,6%	20,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,9	-1,9	
Összesen		Gyakoriság	98	43	141
		Település %-a	69,5%	30,5%	100,0%

11. számú melléklet 23. számú ábra

			Hány alkalommal?		Összesen
			Egyszer	Többször	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	4	19	23
		Település %-a	17,4%	82,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,0	1,0	
	Mórahalom	Gyakoriság	1	7	8
		Település %-a	12,5%	87,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,8	,8	
	Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály	Gyakoriság	4	4	8
		Település %-a	50,0%	50,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,0	-2,0	
Összesen	Gyakoriság	9	30	39	
	Település %-a	23,1%	76,9%	100,0%	

11. számú melléklet 24. számú ábra

			Erdő		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	15	10	25
		Település %-a	60,0%	40,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,6	1,6	
	Mórahalom	Gyakoriság	6	2	8
		Település %-a	75,0%	25,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,4	-,4	
	Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály	Gyakoriság	9	1	10
		Település %-a	90,0%	10,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,6	-1,6	
Összesen	Gyakoriság	30	13	43	
	Település %-a	69,8%	30,2%	100,0%	

11. számú melléklet 25. számú ábra

			Fóliás, vagy üvegház		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	18	7	25
		Település %-a	72,0%	28,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,8	-,8	
Mórahalom		Gyakoriság	3	5	8
		Település %-a	37,5%	62,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,0	2,0	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	8	2	10
		Település %-a	80,0%	20,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,0	-1,0	
Összesen		Gyakoriság	29	14	43
		Település %-a	67,4%	32,6%	100,0%

11. számú melléklet 26. számú ábra

			Lakóhely		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	23	2	25
		Település %-a	92,0%	8,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,3	,3	
Mórahalom		Gyakoriság	8	0	8
		Település %-a	100,0%	0,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,9	-,9	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	9	1	10
		Település %-a	90,0%	10,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,4	,4	
Összesen		Gyakoriság	40	3	43
		Település %-a	93,0%	7,0%	100,0%

11. számú melléklet 27. számú ábra

			Raktár, tárolóhely		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	23	2	25
		Település %-a	92,0%	8,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,3	,3	
Mórahalom		Gyakoriság	8	0	8
		Település %-a	100,0%	0,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,9	-,9	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	9	1	10
		Település %-a	90,0%	10,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,4	,4	
Összesen		Gyakoriság	40	3	43
		Település %-a	93,0%	7,0%	100,0%

11. számú melléklet 28. számú ábra

			Termőterület		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	8	17	25
		Település %-a	32,0%	68,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,7	-,7	
Mórahalom		Gyakoriság	1	7	8
		Település %-a	12,5%	87,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,1	1,1	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	3	7	10
		Település %-a	30,0%	70,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,2	-,2	
Összesen		Gyakoriság	12	31	43
		Település %-a	27,9%	72,1%	100,0%

11. számú melléklet 29. számú ábra

			Veteményeskert		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	22	3	25
		Település %-a	88,0%	12,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,4	-,4	
Mórahalom		Gyakoriság	5	3	8
		Település %-a	62,5%	37,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,1	2,1	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	10	0	10
		Település %-a	100,0%	0,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,5	-1,5	
Összesen		Gyakoriság	37	6	43
		Település %-a	86,0%	14,0%	100,0%

11. számú melléklet 30. számú ábra

			Hulladék hátra hagyása		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	4	21	25
		Település %-a	16,0%	84,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,1	-1,1	
Mórahalom		Gyakoriság	0	8	8
		Település %-a	0,0%	100,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,1	1,1	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	1	9	10
		Település %-a	10,0%	90,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,2	,2	
Összesen		Gyakoriság	5	38	43
		Település %-a	11,6%	88,4%	100,0%

11. számú melléklet 31. számú ábra

			Lopás		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásothalom, Röske	Gyakoriság	11	14	25
		Település %-a	44,0%	56,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,4	,4	
Mórahalom		Gyakoriság	3	5	8
		Település %-a	37,5%	62,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,6	,6	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	6	4	10
		Település %-a	60,0%	40,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,0	-1,0	
Összesen		Gyakoriság	20	23	43
		Település %-a	46,5%	53,5%	100,0%

11. számú melléklet 32. számú ábra

			Rongálás		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásothalom, Röske	Gyakoriság	7	18	25
		Település %-a	28,0%	72,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,5	1,5	
Mórahalom		Gyakoriság	4	4	8
		Település %-a	50,0%	50,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,8	-,8	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	5	5	10
		Település %-a	50,0%	50,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,0	-1,0	
Összesen		Gyakoriság	16	27	43
		Település %-a	37,2%	62,8%	100,0%

11. számú melléklet 33. számú ábra

			Használt építmény		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásothalom, Röske	Gyakoriság	16	9	25
		Település %-a	64,0%	36,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,4	,4	
Mórahalom		Gyakoriság	5	2	7
		Település %-a	71,4%	28,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	7	3	10
		Település %-a	70,0%	30,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
Összesen		Gyakoriság	28	14	42
		Település %-a	66,7%	33,3%	100,0%

11. számú melléklet 34. számú ábra

			Használt eszköz, szerszám		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásothalom, Röske	Gyakoriság	17	8	25
		Település %-a	68,0%	32,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,2	,2	
Mórahalom		Gyakoriság	3	4	7
		Település %-a	42,9%	57,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,6	1,6	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	9	1	10
		Település %-a	90,0%	10,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,6	-1,6	
Összesen		Gyakoriság	29	13	42
		Település %-a	69,0%	31,0%	100,0%

11. számú melléklet 35. számú ábra

			Használt terület		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rőszke	Gyakoriság	6	19	25
		Település %-a	24,0%	76,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,5	-,5	
Mórahalom		Gyakoriság	0	7	7
		Település %-a	0,0%	100,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,5	1,5	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	3	7	10
		Település %-a	30,0%	70,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,8	-,8	
Összesen		Gyakoriság	9	33	42
		Település %-a	21,4%	78,6%	100,0%

11. számú melléklet 36. számú ábra

			Jármű		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rőszke	Gyakoriság	24	1	25
		Település %-a	96,0%	4,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,0	-1,0	
Mórahalom		Gyakoriság	6	1	7
		Település %-a	85,7%	14,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,8	,8	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	9	1	10
		Település %-a	90,0%	10,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,4	,4	
Összesen		Gyakoriság	39	3	42
		Település %-a	92,9%	7,1%	100,0%

11. számú melléklet 37. számú ábra

			Termék, termésy		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	8	17	25
		Település %-a	32,0%	68,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,2	-,2	
Mórahalom		Gyakoriság	1	6	7
		Település %-a	14,3%	85,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,0	1,0	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	4	6	10
		Település %-a	40,0%	60,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,7	-,7	
Összesen		Gyakoriság	13	29	42
		Település %-a	31,0%	69,0%	100,0%

11. számú melléklet 38. számú ábra

			Összesen mekkora összegben keletkezett kára?				Összesen
			0-50000	50001-100000	100001-1000000	1000001-10000000	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	6	6	12	1	25
		Település %-a	24,0%	24,0%	48,0%	4,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,1	-1,0	,6	,9	
Mórahalom		Gyakoriság	2	2	4	0	8
		Település %-a	25,0%	25,0%	50,0%	0,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,1	-4	,4	-,5	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	2	5	3	0	10
		Település %-a	20,0%	50,0%	30,0%	0,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,3	1,6	-1,0	-,6	
Összesen		Gyakoriság	10	13	19	1	43
		Település %-a	23,3%	30,2%	44,2%	2,3%	100,0%

11. számú melléklet 39. számú ábra

			A kára miatt tett-e bejelentést?		Összesen
			Nem	Igen	
Település	Ásotthalom, Rőszke	Gyakoriság	24	1	25
		Település %-a	96,0%	4,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,2	-,2	
Mórahalom		Gyakoriság	7	1	8
		Település %-a	87,5%	12,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,2	1,2	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	10	0	10
		Település %-a	100,0%	0,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,8	-,8	
Összesen		Gyakoriság	41	2	43
		Település %-a	95,3%	4,7%	100,0%

11. számú melléklet 40. számú ábra

			Miért? (bejelentés)			Összesen
			Nem számottevő a károm	Úgyse lesz meg az okozó	Úgyse térül meg a károm	
Település	Ásotthalom, Rőszke	Gyakoriság	4	11	9	24
		Település %-a	16,7%	45,8%	37,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,0	-,1	-,6	
Mórahalom		Gyakoriság	0	4	3	7
		Település %-a	0,0%	57,1%	42,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,1	,6	,1	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	1	4	5	10
		Település %-a	10,0%	40,0%	50,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,2	-,5	,6	
Összesen		Gyakoriság	5	19	17	41
		Település %-a	12,2%	46,3%	41,5%	100,0%

11. számú melléklet 41. számú ábra

			Volt-e olyan járulékos anyagi kára, amit a migrációs események okozhattak?		Összesen
			Nem	Igen	
Volt-e közvetlen anyagi kára, amit a migráns okozhatott?	Nem	Gyakoriság	87	11	98
		Közvetlen kár %-a	88,8%	11,2%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,5	-2,5	
	Igen	Gyakoriság	31	12	43
		Közvetlen kár %-a	72,1%	27,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,5	2,5	
Összesen	Gyakoriság	118	23	141	
	Közvetlen kár %-a	83,7%	16,3%	100,0%	

11. számú melléklet 42. számú ábra

Mit tett...[Semmit]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	117	2,5214	,66434	3,0000
1 Igen	24	2,7917	,58823	3,0000
Total	141	2,5674	,65797	3,0000

11. számú melléklet 43. számú ábra

Mit tett...[Biztonságtechnikai eszközöket]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	129	2,5969	,65574	3,0000
1 Igen	12	2,2500	,62158	2,0000
Total	141	2,5674	,65797	3,0000

11. számú melléklet 44. számú ábra

Mit tett...[Családtagok, ismerősök]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	72	2,6389	,67773	3,0000
1 Igen	69	2,4928	,63299	2,0000
Total	141	2,5674	,65797	3,0000

11. számú melléklet 45. számú ábra

Mit tett...[Gáz, vagy riasztó]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	136	2,5441	,65396	3,0000
1 Igen	5	3,2000	,44721	3,0000
Total	141	2,5674	,65797	3,0000

11. számú melléklet 46. számú ábra

Mit tett...[Kerítést telepítettem]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	105	2,5714	,67734	3,0000
1 Igen	36	2,5556	,60684	3,0000
Total	141	2,5674	,65797	3,0000

11. számú melléklet 47. számú ábra

Mit tett...[Kutyákat vettem]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	102	2,6176	,64553	3,0000
1 Igen	39	2,4359	,68036	2,0000
Total	141	2,5674	,65797	3,0000

11. számú melléklet 48. számú ábra

Mit tett...[Lőfegyvert vettem]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	139	2,5612	,66064	3,0000
1 Igen	2	3,0000	,00000	3,0000
Total	141	2,5674	,65797	3,0000

11. számú melléklet 49. számú ábra

Mit tett...[Önvédelmi képzéseken]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	139	2,5612	,66064	3,0000
1 Igen	2	3,0000	,00000	3,0000
Total	141	2,5674	,65797	3,0000

11. számú melléklet 50. számú ábra

Mit tett...[Rendőr, polgárőr, mezőőr]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	13	2,6154	,76795	3,0000
1 Igen	128	2,5625	,64905	3,0000
Total	141	2,5674	,65797	3,0000

11. számú melléklet 51. számú ábra

Mit tett...[Zárakat cseréltem]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	117	2,5812	,65967	3,0000
1 Igen	24	2,5000	,65938	2,5000
Total	141	2,5674	,65797	3,0000

11. számú melléklet 52. számú ábra

Miért hagyta el a települést? [Migráció hatásai]	N	Átlag	Szórás	Medián
0 Nem	9	2,1111	,60093	2,0000
1 Igen	6	2,1667	,40825	2,0000
Total	15	2,1333	,51640	2,0000

12. számú melléklet 53. számú ábra

13.

			Milyen gondok...[A hivatalos tájékoztatás]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	44	13	57
		Település %-a	77,2%	22,8%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
Mórahalom		Gyakoriság	29	6	35
		Település %-a	82,9%	17,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,1	-1,1	
Szeged-Gyálárét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	34	15	49
		Település %-a	69,4%	30,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,3	1,3	
Összesen		Gyakoriság	107	34	141
		Település %-a	75,9%	24,1%	100,0%

11. számú melléklet 54. számú ábra

			Milyen gondok...[A migránsok fertőző betegségeket]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	6	51	57
		Település %-a	10,5%	89,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,3	,3	
Mórahalom		Gyakoriság	4	31	35
		Település %-a	11,4%	88,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,0	,0	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	6	43	49
		Település %-a	12,2%	87,8%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,2	-,2	
Összesen		Gyakoriság	16	125	141
		Település %-a	11,3%	88,7%	100,0%

11. számú melléklet 55. számú ábra

			Milyen gondok...[A sajtó képviselői biztatták]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	18	39	57
		Település %-a	31,6%	68,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,8	1,8	
Mórahalom		Gyakoriság	23	12	35
		Település %-a	65,7%	34,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	3,5	-3,5	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	16	33	49
		Település %-a	32,7%	67,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,4	1,4	
Összesen		Gyakoriság	57	84	141
		Település %-a	40,4%	59,6%	100,0%

11. számú melléklet 56. számú ábra

			Milyen gondok...[Civil segítő szervezetek]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	32	25	57
		Település %-a	56,1%	43,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,3	,3	
Mórahalom		Gyakoriság	18	17	35
		Település %-a	51,4%	48,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,8	,8	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	31	18	49
		Település %-a	63,3%	36,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,0	-1,0	
Összesen		Gyakoriság	81	60	141
		Település %-a	57,4%	42,6%	100,0%

11. számú melléklet 57. számú ábra

			Milyen gondok...[Erőszakos civil határvédők]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	55	2	57
		Település %-a	96,5%	3,5%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,9	-,9	
Mórahalom		Gyakoriság	30	5	35
		Település %-a	85,7%	14,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,5	2,5	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	48	1	49
		Település %-a	98,0%	2,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	1,4	-1,4	
Összesen		Gyakoriság	133	8	141
		Település %-a	94,3%	5,7%	100,0%

11. számú melléklet 58. számú ábra

			Milyen gondok...[Katonáknak segíteni kellett]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	53	4	57
		Település %-a	93,0%	7,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,9	,9	
Mórahalom		Gyakoriság	34	1	35
		Település %-a	97,1%	2,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,7	-,7	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	47	2	49
		Település %-a	95,9%	4,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,4	-,4	
Összesen		Gyakoriság	134	7	141
		Település %-a	95,0%	5,0%	100,0%

11. számú melléklet 59. számú ábra

			Milyen gondok...[Kárenyhítés hiányos volt]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	17	40	57
		Település %-a	29,8%	70,2%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,8	1,8	
Mórahalom		Gyakoriság	12	23	35
		Település %-a	34,3%	65,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,7	,7	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	26	23	49
		Település %-a	53,1%	46,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,5	-2,5	
Összesen		Gyakoriság	55	86	141
		Település %-a	39,0%	61,0%	100,0%

11. számú melléklet 60. számú ábra

			Milyen gondok...[Más európai országok rendőrei]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	19	38	57
		Település %-a	33,3%	66,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,0	1,0	
Mórahalom		Gyakoriság	19	16	35
		Település %-a	54,3%	45,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,2	-2,2	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	16	33	49
		Település %-a	32,7%	67,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,0	1,0	
Összesen		Gyakoriság	54	87	141
		Település %-a	38,3%	61,7%	100,0%

11. számú melléklet 61. számú ábra

			Milyen gondok...[Migránsok által elhagyott]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	1	56	57
		Település %-a	1,8%	98,2%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,3	,3	
Mórahalom		Gyakoriság	1	34	35
		Település %-a	2,9%	97,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	1	48	49
		Település %-a	2,0%	98,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,1	,1	
Összesen		Gyakoriság	3	138	141
		Település %-a	2,1%	97,9%	100,0%

11. számú melléklet 62. számú ábra

			Milyen gondok...[Nem ismertük jól az érkezők kultúráját]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	18	39	57
		Település %-a	31,6%	68,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,1	1,1	
Mórahalom		Gyakoriság	15	20	35
		Település %-a	42,9%	57,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,8	-,8	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	19	30	49
		Település %-a	38,8%	61,2%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,3	-,3	
Összesen		Gyakoriság	52	89	141
		Település %-a	36,9%	63,1%	100,0%

11. számú melléklet 63. számú ábra

			Milyen gondok...[Polgárőrök kevesen voltak]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Rösztke	Gyakoriság	50	7	57
		Település %-a	87,7%	12,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,3	1,3	
Mórahalom		Gyakoriság	33	2	35
		Település %-a	94,3%	5,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,7	-,7	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	46	3	49
		Település %-a	93,9%	6,1%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,7	-,7	
Összesen		Gyakoriság	129	12	141
		Település %-a	91,5%	8,5%	100,0%

11. számú melléklet 64. számú ábra

			Milyen gondok...[Rendőrök kevesen voltak]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	34	23	57
		Település %-a	59,6%	40,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,2	1,2	
Mórahalom		Gyakoriság	25	10	35
		Település %-a	71,4%	28,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,9	-,9	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	33	16	49
		Település %-a	67,3%	32,7%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,4	-,4	
Összesen		Gyakoriság	92	49	141
		Település %-a	65,2%	34,8%	100,0%

11. számú melléklet 65. számú ábra

			Milyen gondok...[Rongálások]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	4	53	57
		Település %-a	7,0%	93,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,3	1,3	
Mórahalom		Gyakoriság	2	33	35
		Település %-a	5,7%	94,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-1,2	1,2	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	10	39	49
		Település %-a	20,4%	79,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,5	-2,5	
Összesen		Gyakoriság	16	125	141
		Település %-a	11,3%	88,7%	100,0%

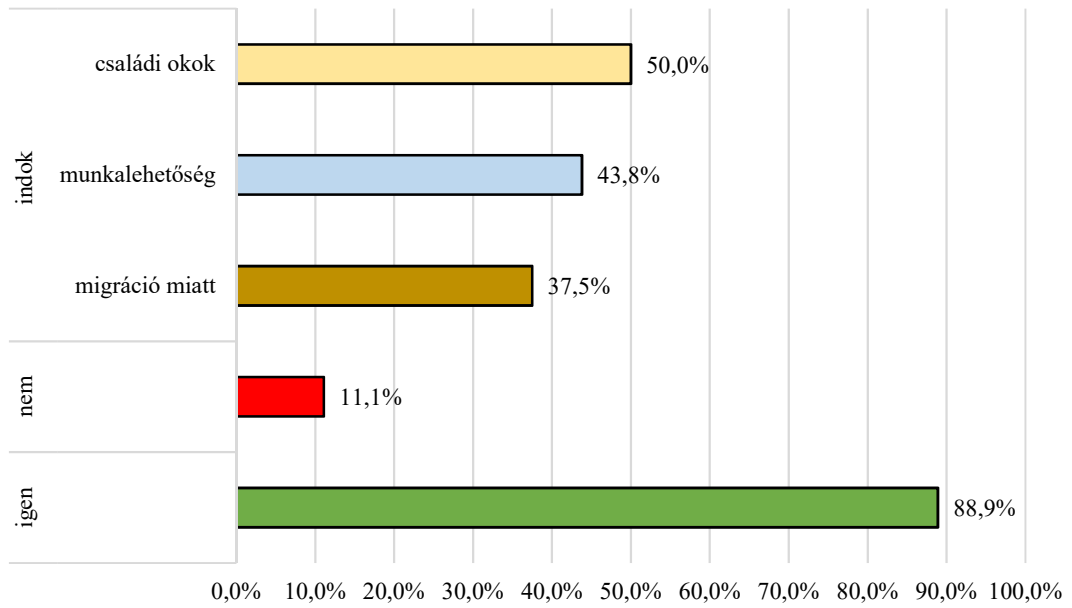
11. számú melléklet 66. számú ábra

			Milyen gondok...[Térfigyelő kamerák hiányoztak]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	31	26	57
		Település %-a	54,4%	45,6%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,9	2,9	
Mórahalom		Gyakoriság	24	11	35
		Település %-a	68,6%	31,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	,1	-,1	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	41	8	49
		Település %-a	83,7%	16,3%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,9	-2,9	
Összesen		Gyakoriság	96	45	141
		Település %-a	68,1%	31,9%	100,0%

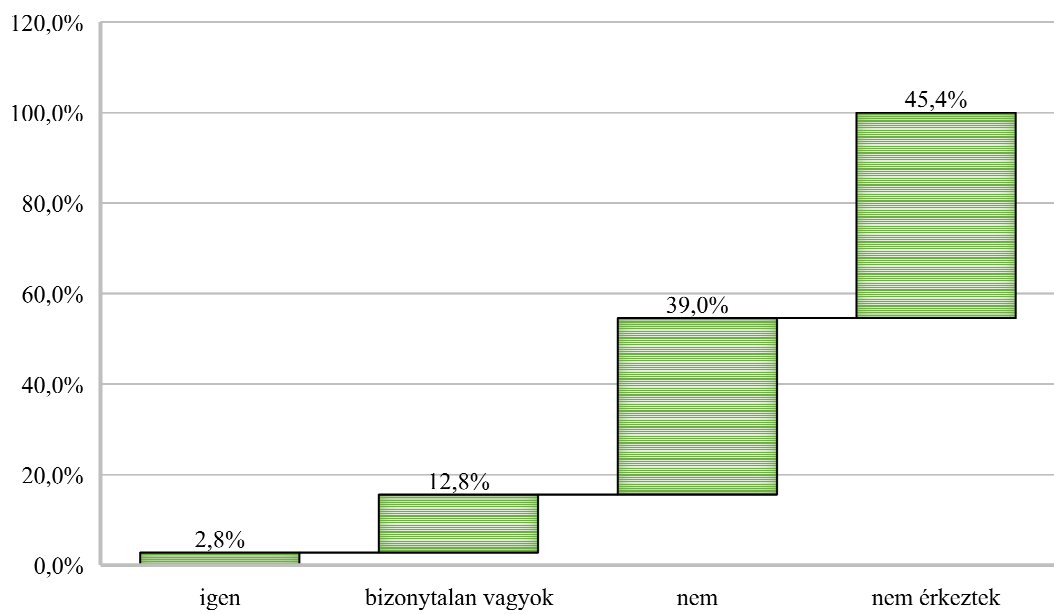
11. számú melléklet 67. számú ábra

			Milyen gondok...[Terménylopás]		Összesen
			0 Nem	1 Igen	
Település	Ásotthalom, Röske	Gyakoriság	4	53	57
		Település %-a	7,0%	93,0%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-2,7	2,7	
Mórahalom		Gyakoriság	6	29	35
		Település %-a	17,1%	82,9%	100,0%
		Adjusztált reziduális	-,1	,1	
Szeged-Gyálarét, Szeged-Szentmihály		Gyakoriság	15	34	49
		Település %-a	30,6%	69,4%	100,0%
		Adjusztált reziduális	2,9	-2,9	
Összesen		Gyakoriság	25	116	141
		Település %-a	17,7%	82,3%	100,0%

11. számú melléklet 68. számú ábra

11. számú melléklet – 1. számú ábra – lakhely stabilitása

11. számú melléklet – 2. számú ábra – idegenellenesség vizsgálat